T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

19. YÜZYILDA DERLENMİŞ BİR ŞİİR MECMUASI: GENCÎNE-İ EŞʿÂR (vr. 1b-250b) (İNCELEME-METİN-MESTAP'A GÖRE TASNİFİ)

DOKTORA TEZİ

HANDE YEŞİLTAŞ

İSTANBUL, 2022

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

19. YÜZYILDA DERLENMİŞ BİR ŞİİR MECMUASI: GENCÎNE-İ EŞʿÂR (vr. 1b-250b) (İNCELEME-METİN-MESTAP'A GÖRE TASNİFİ)

DOKTORA TEZİ

HANDE YEŞİLTAŞ

TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. SEBAHAT DENİZ

İSTANBUL, 2022

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ III
ÖZET VII
ABSTRACT VIII
ÇEVİRİYAZI HARFLERİ IX
KISALTMALAR X
GİRİŞ 1
1. BÖLÜM: MECMUA ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER 1
1.1. Mecmuanın Tanımı 1
1.2. Mecmua Geleneğinin Oluşumu ve Gelişimi 2
1.3. Mecmuaların Şekil ve İçerik Özellikleri 3
1.4. Mecmuaların Tasnifi 5
1.5. Mecmuaların Önemi ve Günümüz Araştırmacıları İçin Sağladığı İmkânlar 10
1.5.1. Mecmuaların Şair Biyografilerine Katkısı 11
1.6. Musammat Mecmuaları 12
2. BÖLÜM: GENCÎNE-İ EŞʿÂR'IN ÖZELLİKLERİ 14
2.1. Mecmuanın Nüsha Tavsifi 14
2.2. Mecmuanın Muhtevası ve Tertip Şekli 15
2.3. Mecmuanın Şair Kadrosu 15
2.3.1. Şairler, Nazım Şekilleri ve Türleri (1b-250b) 16
Tablo.2.1: Nazım Şekilleri 17
2.4. Mecmuanın İmla Özellikleri 23
2.5. Vezin 25
Tablo 2.2: Vezinler 25
2.6. Mecmuadaki Şiirler İçin Mürettibin Tercih Ettiği Başlıklar 26
Tablo 2.3:Başlıklar 28
2.7. Mecmuada Yer alan Şiirler ve Neşredilmiş Divanlar Arasındaki Farklar 29
2.7.1. Divan Neşrinde Bulunmayan Şiirler 30
Tablo 2.4: Divan Neşrinde Bulunmayan Şiirler 30
2.7.2. Divan Neşrinde Bulunmayan Bendler 32

Tablo 2.5: Divan Neşrinde Bulunmayan Bendler 32
2.7.3. Kelime Tercihindeki Farklar 33
2.7.3.1 Müteradif Kelime Tercihlerinden Örnekler 33
Tablo 2.6: Müteradif Kelimeler 36
2.7.3.2. Kelime Tercihlerinde veya Dizilimindeki Farklardan Örnekler 37
Tablo 2.7: Kelime Farkları 38
2.7.3.3. İmlâ ve Atıf Vav'ı Farklarından Örnekler 41
Tablo 2.8: İmla Özellikleri 41
2.8. Gencîne-i Eşʿâr'ın Mecmua Literatüründeki Yeri 42
2.9. Metni Kurarken İzlenilen Yöntem 44
SONUÇ 46
KAYNAKÇA 47
3. BÖLÜM: GENCÎNE-İ EŞʿÂR (1b-250b) METİN 54
EKLER 723
MECMUALARIN SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİ (MESTAP) TABLOSU 741
ORİJİNAL METİNDEN ÖRNEKLER 808

ÖNSÖZ

Klasik Türk Edebiyatı çalışmalarının en önemli kaynağı edebî metinlerdir. Bu bağlamda uzun yıllardan beri metin tespiti çalışmaları alanın araştırmacıları tarafından titizlikle yürütülmektedir. Son yıllarda, incelenen telif eserlerin yanı sıra derleyicinin tercihleri doğrultusunda oluşturulmuş mecmuaların da alana katkısının büyük olacağı gözlemlenmiş ve araştırmacıların dikkatini geleneğin önemli bir kolu olan mecmualara yönlendirmiştir. Mecmua çalışmalarının, yurtiçi ve yurtdışı kütüphanelerde bulunan tüm örneklerinin incelenmesi sonucunda klasik Türk şiiri araştırmalarına ciddi katkılar sağlayacağı ve konunun muhataplarına ışık tutacağı yadsınamaz bir gerçektir. Bu düşünceden hareketle hazırladığımız akademik çalışmada, klasik dönemin son yüzyılına ait "Gencîne-i Eşʿâr" isimli mecmuanın ilk 250 varağının günümüz harflerine aktarımı ve incelemesi bulunmaktadır.

Mecmua, Klasik kültürde edebiyat terimi olarak da defter, türlü konuların bir araya getirildiği yazıları içine alan kitap, şiir defteri anlamlarında kullanılmıştır. Günümüzde daha ziyade dergi anlamında kullanılan mecmuanın, Klasik Türk Edebiyatı'ndaki karşılığı ise bugünkü kullanımından çok farklıdır. Eski ve yeni tüm araştırmacıların ortak kabulüyle mecmuanın, genel tanımıyla, klasik edebiyattaki karşılığı; farklı kişilere ait, seçilmiş metinlerinin bir araya getirilerek oluşturulduğu yazma kitaplardır denilebilir. Tarihsel süreçte ilk mecmua örnekleri, hadis derlemeleri sırasında sahife, cüz gibi isimlerle birer derleme örneği olarak ortaya çıkmış ancak sonraki zamanlarda içerik olarak çeşitlenerek kendi geleneğini oluşturmuştur. İlk örneklerini Arap edebiyatında veren, Fars ve Türk edebiyatlarında gördüğü rağbetle şekillenen mecmua geleneği, müstakil bir telif türü özelliği kazanmasıyla XV. yy. Türk Edebiyatında ilk örneklerini vermiştir. Sonraki yüzyıllarda da oldukça popüler olan mecmua derleme geleneği edebiyat tarihi içerisindeki yerini muhafaza etmiştir. İslam edebiyatında bendlerden kurulu nazım şekillerinin genel adı olan "musammat"lardan oluşan mecmualara da musammat mecmuası adı verilmektedir. Gencîne-i Eşʿâr isimli mecmua da, musammat nazım şeklinden oluşan oldukça fazla şiir içermesi bakımından musammat mecmualarına güzel bir örnek teşkil etmektedir.

Milli Kütüphane, 06 Mil Yz A 1641 numarada kayıtlı bulunan Gencîne-i Eşʿâr isimli mecmuanın ilk göze çarpan özelliği oldukça hacimli olmasıdır. Milli Kütüphane

tarafından dijital ortama aktarılarak paylaşıma açılan ve 737 varaktan oluşan eserin son varağı 864 olarak numaralandırılmıştır. Mecmuanın tamamına bakıldığındaysa eksik sayfaların bulunduğu ve ciltleme sırasında bazı varakların karıştırıldığı görülmektedir. Tarafımızca incelenen kısımda, bu gibi tespit edilen karışık numaralandırmalar düzeltilerek çalışmaya dahil edilmiştir. Metinde bulunan farklı yazı tipleri, farklı mürekkeplerle yazılan başlık, notlandırmalar ve düzeltmelerden hareketle, mecmuanın birden fazla derleyicisi olduğu düşünülmektedir.

Eserin derlenme tarihi, hemen ilk varakta mürettibin düştüğü ve daha sonra mavi bir mürekkeple bir başkası tarafından tekrar yazılan 1225 (1810-1811) yılıdır. Oldukça hacimli olan bu musammat mecmuasının dili Arapça, Farsça ve Türkçedir. Eserin ihtiva ettiği şiirlerin büyük çoğunluğu Türkçe olmakla beraber, Arapça, Farsça, Arapça-Türkçe ve Farsça-Türkçe karışık dilli (mülemmâ) manzumelerin olduğu da görülmektedir. Mecmuada kaside, gazel gibi nazım şekillerinden örnekler bulunmaktaysa da eserin büyük bölümü musammat nazım biçimlerinden oluşmaktadır. Mecmuada, tercîʿ-bend, murabbaʿ, müselles, tahmis, muhammes, müseddes, müsebbaʿ, muʿaşşer, şarkı, semâî ve terkîb-bend gibi nazım şekillerinden örnekler bulunmaktadır. Oldukça kalabalık bir şair kadrosu olan mecmuanın tamamında 209 şaire ait şiirler bulunmaktadır.

Çalışmamızda mecmuanın ilk 250 varağında bulunan şiirlerin transkripsiyonu yapılmıştır. Eser Arapça-Türkçe ve Farsça karışık dilli olduğundan dolayı sadece Türkçe şiirler transkribe edilmiş, tamamı Arapça ve Farsça olan şiirler ekler kısmında tıpkıbasım olarak verilmiştir. Farsça-Türkçe karışık şiirlerdeki Farsça kısımlar okunmuş, Arapça-Türkçe şiirlerdeki Arapça kısımların tıpkı basımı metne dahil edilmiştir.

Transkribe edilen metin, yayınlamış divanlar, yayınlanmamış yüksek lisans ve doktora tezleri ile karşılaştırılmış ve ortaya çıkan farklılıklar dipnotlarda D. (Divan) ve M. (Mecmua) kısaltmalarıyla gösterilmiştir. Yine karşılaştırılan divanda bulunmayan kelime, bent veya mısralar "-D", mecmuada bulunmayıp metne eklenen kısımlar ise metinde köşeli parantez "[]" içerisinde yazılarak ,"-M" işaretiyle dipnotta belirtilmiştir. Karşılaştırılan divan ve mecmuadaki başlık farkları dipnotta gösterilmiş, başlık ve mahlas bulunmayan şiirler "Mahlassız/başlıksız" olarak belirtilmiştir.

Metne bizim tarafımızdan yapılan eklemeler köşeli parantez işaretiyle gösterilmiştir. Mecmuada kimi şiirlerin başlıkları sadece nazım şekliyle yazılmıştır. Örneğin; sadece "Murabbaʿ" yazılan başlık, "Murabbaʿ-ı [Emîn]" olarak düzeltilmiştir.

Yine eserin kopmuş veya zarar görmüş sayfalarında bulunan ve tespit edilemeyen şiirlerin eksik kısımları "[…]" şeklinde gösterilmiştir. Mecmua metni ile divan metinleri arasında karşılaştırma yapılırken, mecmua metninde eksik olan yerlerin köşeli parantez içinde gösterilerek tamamlanması hariç, metnin imlası korunmaya çalışılmış; ancak karşılaştırma sonucunda vezin ve anlam bakımından divandakinin daha doğru olduğu tespit edildiyse metne doğru olan dahil edilmiş ve ilgili dipnotta belirtilmiştir.

Mecmua incelemesine konu olan farklar ve örnekler, birarada görülebilmesi açısından tablolar halinde hazırlanmış ve incelemeye alınmıştır. Mecmua ve neşredilmiş divanlardaki başlık farkları, divan neşrinde bulunmayan şiirler ve bendler, kelime tercihlerindeki farklar, müteradif kelime tercihlerinden örnekler, kelime tercihlerinde veya dizilimindeki farklardan örnekler; başlık, şiir ve varak numarası belirtilerek tablolar halinde gösterilmiştir.

Mecmuanın imla özellikleri incelenirken, örnek verilen kelime kalın harflerle yazılmış ve kelimenin orijinali dizilerek parantez içinde gösterilmiştir. Tüm bu örneklemeler yapılırken ilgili şiir ve bend numaraları parantez içerisinde belirtilmiştir.

Mecmuanın incelenen ilk 250 varağında aruz veninin yanı sıra hece ölçüsüyle yazılmış şiirler de bulunmaktadır. Şiirlerin vezinleri başlıkların altında verilmiş ve yine inceleme kısmında vezin tablosuyla birlikte sıklıkla kullanılan veya az tercih edilen vezinler belirlenmiştir. Çalışmamızın sonuna MESTAP Tablosu eklenmiştir.

Mecmua ve metin tespit çalımalarına katkı sağlamak umuduyla hazırladığımız bu çalışmada, 19. yüzyıl başlarına ait oldukça hacimli olan "Gencîne-i Eşʿâr" isimli şiir mecmuasının ilk 250 varağının günümüz harflerine aktararak incelenmesi amaçlanmıştır. Tarafımızca incelenmesi başlatılan bu değerli eserin bizden sonraki bu alana gönül vermiş, hevesli ve azimli araştırmacılarca, eserin hak ettiği titizlik ve özenle devam edileceğine inancımız tamdır. Bu uzun, zorlu ama bir o kadar da keyifli süreçte yardımlarını bir an olsun benden esirgemeyen, bilgi ve birikimini aktarmaktan imtina etmeden, tabiri caizse tüm kahrımı çeken danışman hocam sayın Prof. Dr. Sebahat Deniz'e minnetlerimi sunarım. Eseri tespit eden ve öneren, gerektiğinde yardımlarını esirgemeyen sayın Prof. Dr. M. Fatih Köksal hocama; yaşadığım tüm akademik süreçlerde desteğini her zaman hissettiren, bana yol gösteren, yeni yollar açan kıymetli hocam sayın Prof. Dr. Ömür Ceylan'a; bana değerli vakitlerini ayıran, özellikle eserin Arapça ve Farsça kısımlarında yardımlarını esirgemeyen sayın Prof. Dr. Ozan Yılmaz ve Doç. Dr. Ümran Ay Say hocalarıma ve son olarak bu

süreçlerin en çok yıprattığı ve buna rağmen destek ellerini her zaman omuzlarımda hissettiğim eşim Tevfik Yeşiltaş, canım ailem ve en çok da onların zamanlarından çaldığım canım kızlarım Bâde ve Nâme'ye sonsuz teşekkür ederim.

Hande Yeşiltaş
2022

ÖZET

Çalışmamız Milli Kütüphane 06 Mil Yz A 1641 numarada bulunan "Gencîne-i Eşʿâr" isimli şiir mecmuasının 1b-250b varaklarının çeviriyazı harflerine aktarımı ve bu kısmın incelenmesinden oluşmaktadır. Çalışma üç ana bölüme ayrılmıştır. İlk bölümde mecmualarla ilgili genel bilgiler verilmiş, ikinci bölüm ise Gencîne-i Eşʿâr'ın incelenmesine ayrılmıştır. Çalışmanın son bölümünde mecmuanın çeviriyazı harflerine aktarılan metni bulunmaktadır.

Mecmuanın çeviriyazı harflerine aktarılan kısmı, yayınlanmış divanlar ve yayınlanmamış tezlerle karşılaştırılmış, ortaya çıkan farklılıklar dipnotlarda gösterilmiştir. İnceleme kısmındaysa bu farklılıklar incelenmiş, Gencîne-i Eşʿâr'ın mecmua çalışmalarındaki yeri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmamızın sonuna ise Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP) kapsamında, bu projeye ait tablo hazırlanarak eklenmiştir.

ABSTRACT

Our study consists of transferring the 1b-250b leaves of the poetry magazine named “Gencîne-i Eşʿâr”, located in the National Library 06 Mil Yz A 1641, into transcription letters and examining this part. The work is divided into three main parts. In the first part, general information about the magazines is given, and the second part is devoted to the examination of Gencîne-i Eşʿar. In the last part of the study, there is the text of the journal translated into transliteration letters.

The transliterated part of the journal has been compared with the published divans and unpublished theses, and the differences are shown in the footnotes. In the analysis part, these differences were examined and the place of Gencîne-i Eş'âr in the journal studies was tried to be revealed. At the end of our study, the table belonging to this project has been prepared and added within the scope of the Systematic Classification of Journals Project (MESTAP).

ÇEVİRİYAZI HARFLERİ

ا (آ)	a, ā	ص	ṣ
ا (أ)	a, e, ı, i, u, ü	ض	ż, ḍ
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	‘
ث	s̱	غ	ġ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	ḳ
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
خ	ḫ	ڭ	ñ
د	d	ل	l
ذ	z̲, d̲	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ى	y, ı, i, ī
		ء	’

KISALTMALAR

a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
a.g.t.	Adı geçen tez
bkz.	Bakınız
Yay.	Yayın
Hz.	Hazırlayan
s.	Sayfa
vd.	ve diğerleri
C.	Cilt
p.	Page
S.	Sayı
GE	Gencîne-i Eşʿâr
M.	Mecmua
D.	Divan
İst. Üni.	İstanbul Üniversitesi
Fak.	Fakültesi
MESTAP	Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi
ŞGD	Şeyh Gâlib Dîvânı
HND	Hoca Neş´et Dîvânı
CD	Cinânî Dîvânı
ASD	Ali Senâyî Dîvânı
GMAD	Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı
DÖRD	Dede Ömer Rûşenî Dîvânı
RKD	Refʿî-i Kalâyî Dîvânı
ERD	Eşrefoğlu Rûmî Dîvânı
VMPED	Vakʿanüvis Mehmed Pertev Efendi Dîvânı
SVD	Seyyid Vehbî Dîvânı
YBD	Yahyâ Bey Dîvânı
KD	Kabûlî Dîvânı
BD	Beyânî Dîvânı
KAD	Kânî Dîvânı
HNOD	Hanyalı Nûrî Osman Dîvânı

GİRİŞ

1. BÖLÜM: MECMUA ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER

1.1. Mecmuanın Tanımı

Kelime anlamıyla mecmuʿa (مجموعہ); "toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi" demektir ve Arapça "cemʿ" mastarından türeyen "mecmua" (bir araya getirilmiş, toplanmış) kelimesinden gelmektedir ve bu kelimenin müennesidir. Mecmua, "Klasik kültürde edebiyat terimi olarak da defter, türlü konuların bir araya getirildiği yazıları içine alan kitap, şiir defteri anlamlarında kullanılmıştır.[1]" Mecmualar genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dini, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplardır: Mecmua-i fetâvâ, mecmua-i edʿiye, mecmuatü'r-resâil, mecmua-i eşʿâr, mecmua-i tevârih, mecmua-i fevâid gibi.[2] Kütüphanecilik literatüründe ise mecmuanın karşılığı "derlemedir". Günümüz Türkçesinde "dergi" olarak karşılığını bulan mecmua, yakın zamana kadar da günlük olmayan (haftalık, aylık, üç aylık, altı aylık, yıllık vb.) periyotlarla yayınlanan süreli yayınlar karşılığında kullanılmaktaydı.[3]

Günümüzde daha ziyade dergi anlamında kullanılan mecmuanın, Klasik Türk Edebiyatı'ndaki karşılığı ise bugünkü kullanımından çok farklıdır. Eski ve yeni tüm araştırmacıların ortak kabulüyle mecmuanın, genel tanımıyla, klasik edebiyattaki karşılığı; farklı kişilere ait, seçilmiş metinlerinin bir araya getirilerek oluşturulduğu yazma kitaplardır denilebilir. Mecmua, her ne kadar bir telif eser niteliğinde olmasa da, müellifinin edebi zevk ve ilgisini ortaya koyması bakımından kişiye özel ve tek olduğu düşünülmektedir.

---

[1] Günay Kut, "Mecmua", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, Dergâh Yayınları, İst. 1986, C. 6, s. 170

[2] Mustafa Uzun, "Mecmua", *TDV İslam Ansiklopedisi*, TDV Yay., Ankara, 2003, C.28, s.265-268.

[3] M. Fatih Köksal, "Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)", *Eski Türk Edebiyatında Tenkid ve Teori,* Kesit Yay. İstanbul, 2017, s.133.

1.2. Mecmua Geleneğinin Oluşumu ve Gelişimi

Tarihsel süreçte ilk mecmua örnekleri, hadis derlemeleri sırasında sahife, cüz gibi isimlerle birer derleme örneği olarak ortaya çıkmış ancak sonraki zamanlarda içerik olarak çeşitlenerek kendi geleneğini oluşturmuştur. Mecmuaların ilk ortaya çıktığı dönemlerde, birçok bakımdan benzerlik gösterdiği *cönk*ler gibi ayetler, hadisler, fetvalar, dualar, hutbeler, ilahiler, şiirler, şarkılar, latifeler, mektuplar, lügaz ve muammalarla ilaç tariflerinin ve faydalı bilgilerin, tarihi belge ve kayıtların derlendiği bir not defteri halinde olduğu görülmektedir. Zamanla gelişmiş, düzenli şekle kavuşmuş türlerine göre bazı farklılıklar gösteren bir kitap özelliği kazanmıştır.

İslam kültüründe ise mecmua türünün, Hz. Peygamber'in hadis yazımına izin vermesiyle birlikte ortaya çıktığı görülmektedir. Bu iznin ardından bazı sahâbiler Hz. Peygamber'den duyduklarını mecmua tertip etme anlayışı içerisinde kendi seçimlerine, göre bir araya getirince hadis literatüründe *sahife, cüz* ve *kitap* adlarıyla ilk derlemeler doğmuştur. Mecmualar, türlerine göre bazı tertip ve şekillere kavuşarak Araplar, Farslar ve Türkler arasında rağbet bulmuştur. Bu yönüyle mecmualar, çeşitli ilim dallarında müstakil bir telif türü özelliği kazanmıştır. Not defterlerinden meydana gelen özel mecmuaların ise Osmanlı dönemindeki gelişimine bakıldığında XVI. yüzyıldan sonra sayı ve çeşitlerinin iyice arttığı görülmektedir. Mecmualar Arapça, Farsça, Türkçe olarak tek bir dille kaleme alındığı gibi derleyenin bu dilleri bilip bilmemesine ve derlenen metinlerin diline göre bunların ikisinin veya üçünün birlikte kullanıldığı metinler halinde de yazılmıştır. Çoğunlukla ilmi ve dini konularda derlenmiş mecmuaların mensur ve Arapça, edebiyat ve sanat konularındakilerin ise manzum ve Farsça-Türkçe olduğu görülmektedir.[4]

Mecmuaların, derleyeninin tercihleri doğrultusunda, ayetler, hadisler, fetvalar, dualar, hutbeler, şiirler, ilahiler, şarkılar, mektuplar, latifeler gibi daha pek çok alanda çeşitlenerek not defteri hüviyetinden çıkmaları ve telif esere evrilmeleri süreci divan şairleri için de yeni bir alanın doğmasını sağlamıştır. İlk örneklerini Arap edebiyatında veren, Fars ve Türk edebiyatlarında gördüğü rağbetle şekillenen mecmua geleneği, müstakil bir telif türü özelliği kazanmasıyla XV. yy. Türk Edebiyatında ilk örneklerini vermiştir. Sonraki yüzyıllarda da oldukça popüler olan mecmua derleme geleneği

[4] Mecmuanın doğuşu ve gelişimi ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz: Mustafa Uzun, a.g.m., s.265-268.

edebiyat tarihi içerisindeki yerini muhafaza etmiştir. Tanzimat dönemiyle değişen edebi anlayışla birlikte, "müntehabata" ve "antolojiye" doğru değişen, gelişim gösteren mecmua geleneğinin günümüz literatüründe de yaşadığı görülmektedir.

1.3. Mecmuaların Şekil ve İçerik Özellikleri

Mecmuaların şekil ve muhteva unsurları mürettibin tercihleri, ilgi alanları ve zevklerine göre çeşitlilik göstermektedir. Mecmua olarak nitelenen eserler başta bir not defteri[5] hüviyetinde olup daha sonra mürettibin hassasiyetlerine göre şekillenmiştir. Bu noktada divan tertibi veya mesnevi yazımında olduğu gibi geleneğin belirlediği bir çerçeveden söz etmek mümkün değildir. Mecmualar, tek bir mürettibin elinden çıkmış olabileceği gibi birden fazla kişinin dahliyle de şekillenmiş olabilir. Bu tarz mecmualar, mürettibin kendisinden sonra aile bireyleri ya da mecmuaya sahip olan başkaları tarafından yapılan eklemelerle oluşum sürecine -ilk mürettibinden sonra da- devam eden birden çok müellifi olan eserler görünümündedir. Bundan dolayıdır ki, kimi mecmualarda şekil ve içerik bakımından belirsizlikler görülebilmektedir.

Prof. Dr. M. Fatih Köksal, *Eski Türk Edebiyatında Tenkid ve Teori* isimli kitabında bulunan, "Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)" başlıklı makalesinde[6] mecmuaları şekil ve muhteva açısından şiir mecmuaları, diğer mecmualar ve mecmualar dışındaki toplamalar olmak üzere üç başlıkta inceler. Bu incelemeye göre başlıkların ilki olan şiir mecmualarının şekil özellikleri şu şekilde özetlenebilir: "Şiir mecmualarının bazılarının baştan veya sondan, bazılarının da hem baştan, hem sondan eksik olduğu görülmektedir ve yaprakları düşmüş, koparılmış veya kesilmiş olan mecmualara da sık rastlanılmaktadır. Cildi, tezhip süslemeleri, cetvelleriyle sanatsal bakımdan değerli olanlar, özenle düzenlenenler olduğu gibi, önemli kısmının yazı ölçüleri, satır, sütun sayısı gibi yazma eserlerin nüsha tavsifiyle ilgili hususlarda kendi içinde bir standardı yoktur." Şiir mecmualarının

[5] Günay Kut, a.g.m., s.170: "Mecmua genellikle kişilerin beğenilerini yansıtan bir not defteri olarak görevine başlamış ve bu görevini sürdürmüştür. Çok düzgün ve itina ile hazırlanmış mecmualar olduğu gibi çok dağınık hatta kağıdının boyutları, renkleri birbirine uymayan mecmualara da rastlanır. Bu da derleyicinin (bu tip düzensiz mecmuaların çoğu derleyicisinin el yazısı iledir) mecmuasına daha sonra eklemeler yaptığını gösterir. Hatta bu arada yazı karakterinin değiştiği de olur."

[6] M. Fatih Köksal, "Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)", *Eski Türk Edebiyatında Tenkid ve Teori,* Kesit Yay. İstanbul, 2017, s.133-152.

çoğunda ferağ (ketebe, istinsah) kaydı bulunmadığını belirten Köksal, bununun sebebini derleyen kişilerin tamamen "zevklerine göre" tuttuğu defterler kabilinden olması şeklinde açıklamaktadır. Bu durum mecmuanın derlendiği tarihin tespitini zorlaştırmaktadır. Ancak mecmuada şiiri/şiirleri bulunan şairlerin yaşadıkları dönemden, mecmuanın fiziki durumundan ve -varsa- derleyenin düştüğü tarihlerden mecmuanın derlenme tarihiyle ilgili tahminlerde bulunulabilmektedir.

Mecmualarda rastlanılan bir diğer şekil özelliği ise, farklı renk ve türlerde kağıtların kullanılarak bir araya getirilmesidir. Yine içeriğindeki şiirlerde farklı mürekkep ve yazı türleri görülebilmektedir. Bu durum mecmuadaki şiirlerin farklı zamanlarda, birbirine eklenerek oluşmasından kaynaklanmaktadır. Çalışmamızın konusu olan Gencîne-i Eşʿâr'da da bu durum gözlenmiştir. Farklı yazı türü ve mürekkeplerle yazılan şiirlerin yanı sıra, üstü karalanıp tekrar yazılan kelimeler, dipnot şeklinde açıklamalar, sonradan atıldığı düşünülen başlıklar gibi örnekler incelenen mecmuada sıkça görülmektedir. Bu durumda mecmuanın, tek bir mürettip tarafından farklı zamanlarda yazılmış olabileceği gibi, uzun bir derlenme sürecinde farklı kişiler tarafından eklemeler yapılmış, ya da birden fazla mürettip tarafından oluşturulmuş bir mecmua olabileceği de düşünülmektedir.

Muhteviyatı, ayetler, hadisler, şiirler, şarkılar, mektuplar gibi pek çok yazın türünde çeşitlenen mecmualar, araştırmamıza konu olan "şiir mecmuaları" özelinde incelendiğinde, içlerinde sadece şiirlerin bulunmadığı da görülebilmektedir. Mecmuanın boş sayfalarına, derkenarlara çeşitli dualar, tılsımlar, ilaç terkip ve tarifleri, bazı din büyüklerinin duaları, padişahların cülus veya ölüm tarihleri, türlü mektup suretleri, şecere kayıtları, mecmua sahibi veya sahipleri tarafından eklenen -aile efradı veya diğer yakınlarının doğum ve ölüm tarihleri vb. gibi- bazı bilgi notları ve kayıtlar da yer alır.[7] Mecmuaların, muhtevaları açısından araştırmacıları zorlayan bir diğer yönü de haiz olduğu bilgilerin doğruluğu meselesidir. Günümüzde eserleri neşredilmiş şairlerin eserlerinden yola çıkılarak, bu mecmuaların sağlaması yapılabilmektedir. Ancak, henüz eserleri neşredilmemiş yahut bilinmeyen şairlerde ise eldeki mecmua referans alınmak durumundadır.

Herhangi bir nazım türü veya nazım şekli müşterekliği aranmaksızın derlenmiş manzum metinlerin toplanmalarından oluşan "şiir mecmuaları"nın dışındaki diğer

[7] Fatih Köksal, a.g.m., s.140.

mecmua türlerinden en sık karşılaşılanı ise "risale mecmuaları"dır. Kütüphanelerde "mecmûʿatü'r-resâil" veya "mecmûʿa-i resâil" adlarıyla kayıtlı olan bu mecmualar birden çok risalenin bir araya getirilmesiyle oluşan mecmualardır. Belirli nazım şekilleri veya türlerinden şiirlerle oluşturulan mecmualara örnek olarak ise, ilahilerin toplandığı "mecmûʿa-i ilâhiyât"lar, naatlerin toplandığı "mecmûʿatü'n-nuût"lar, kasidelerin bir arada toplandığı "mecmûʿatü'l-kasâid"ler, muhtelif tarih manzumelerini içeren "mecmûʿa-i tevârîh"ler, nazirelerin toplandığı nazire mecmuaları "mecmûʿatü'n-nezâ'ir, mecmûʿa-i nezâ'ir", şarkıların bir araya getirildiği "mecmûʿa-i şarkiyât"lar, sadece gazellerin toplandığı "mecmûʿa-i gazeliyât"lar, seçme beyit veya müfretlerin toplandığı "mecmûʿa-i ebyât" veya "mecmûʿa-i müfredât"lar, muammaların toplandığı "mecmûʿa-i mu'ammiyât" lar sayılabilir.[8]

1.4. Mecmuaların Tasnifi

Mecmua araştırmacılarının üzerinde durduğu bir diğer konu ise mecmuaların tasnifi meselesidir. Mecmuaların tasnifleri hususunda, son yıllarda çeşitli çalışmaların ve tasnif denemelerinin yapıldığı görülmektedir. Konunun muhatapları tarafından yapılan çalışmalarda, yıllar önce Agah Sırrı Levend ve Günay Kut'un tasniflerine ek olarak, bu çalışmalar detaylandırılmış ve farklı tasnif denemeleri ortaya çıkmıştır. Erken dönem mecmua araştırmalarında ilk olarak Agah Sırrı Levend tarafından yapılan tasnif şu şekildedir: [9]

1. Nazire mecmuaları
2. Antoloji niteliğindeki mecmualar
3. Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle ortaya çıkan mecmualar
4. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşan mecmualar
5. Tanınmış kişilerce hazırlanmış mecmualar

Günay Kut tarafından yapılan sınıflandırma ise şu şekildedir:[10]

1. Nazire mecmuaları

[8] Daha detaylı bilgi için bkz.: Fatih Köksal, a.g.m., s.133-152.
[9] Agah Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara, 1984. s. 166.
[10] Günay Kut, a.g.m. s.170.

2. Seçme şiir mecmuaları
3. Aynı konu ile ilgili eserleri içeren mecmualar
4. Karışık, yani manzum ve mensur veya farklı dillerle yazılmış parçalardan oluşan mecmualar
5. Derleyeni belli veya tanınmış kişilerce hazırlanmış mecmualar

Bu iki tasnif çalışmasının ardından, şiir mecmualarının klâsik kaynaklar içerisindeki yeri ve önemine dair yapılan pek çok kapsamlı çalışma bulunmaktadır. Yukarıda bahsi geçen tasniflerin, şekil, içerik ve derlenme amaçlarını yansıtabilme bakımından mevcut mecmuaları kuşatıcı niteliği sorgulanmış ve mecmua örneklerinden hareketle yeni eklemeler yapılmasının gerekliliği tartışılmıştır. Örneğin Hüseyin Ayan, mecmuaların yazıldıkları bölgeye göre tasnif edilebileceklerini dile getirdiği araştırmasında, Orta Asya ve Anadolu'da kaleme alınan şiir mecmualarının şekil ve muhteva açısından farklılık gösterdiğinden bahsetmektedir.[11] Yine bir başka araştırmada Semra Tunç, Mevlevî ve Mevlevî muhibbi şairlerin şiirlerini ihtivâ etmesi itibariyle "meşrebi aynı şairlere ait şiirlerin toplandığı mecmualar" başlığının bu tasniflere eklenmesi gerekliliğini dile getirmektedir.[12]

Mecmuaların incelenmesi hususunda Atabey Kılıç ve Mehmet Gürbüz "Mecmuaları Nasıl Tasnif Etmeli?" sorusuna cevap arayan iki tasnif denemesi daha yapmışlardır. Mehmet Gürbüz, sadece şiir mecmualarını tasnif ettiği çalışmasında[13] şiir mecmualarını 5 ana başlık altında değerlendirmiştir. Gürbüz'ün tasnifi ana hatlarıyla şu şekildedir:

1. Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmuaları
   1.1. Gazel mecmuaları
   1.2. Kaside mecmuaları
   1.3. Müstezad mecmuaları
   1.4. Matlaʿ mecmuaları
   1.5. Beyit mecmuaları

[11] Hüseyin Ayan, "Bir Şiir Mecmuasında Ahmet Yesevî", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1997, S.3, s.79.
[12] Semra Tunç, "Konya Mevlânâ Müzesi Kütüphanesi 2455 Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmuası", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2000, S.6, s. 106.
[13] Mehmet Gürbüz, "Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı,* Hz: Hatice Aynur vd., Turkuaz Yay., İstanbul, 2012, s.97.

1.6. Mısra mecmuaları

1.7. Farklı nazım şekilleriyle yazılmış şiirlerden oluşan mecmualar

2. Şiirlerin konularına göre oluşturulan (tematik) şiir mecmuaları

2.1. Tarih mecmuaları

2.2. Naʿt mecmuaları

2.3. Muʿamma mecmuaları

2.4. Lügaz mecmuaları

2.5. Medhiye mecmuaları

2.6. Şehrengiz mecmuaları

2.7. Farklı konularda yazılmış şiirleri içeren mecmualar

3. Nazire mecmuaları

4. Şairlerin aidiyeti/mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmualar

4.1. Aynı zümreye (tasavvufi oluşum, meslek grubu vb.) mensup şairlerin şiirlerini toplayan mecmualar

4.1.1.1. Mevlevi şairlerin şiirlerini toplayan mecmualar

4.1.1.2. Hurufi-Bektaşi şairlerin şiirlerini toplayan mecmualar

4.2. Aynı coğrafyada ya da aynı şehirde yetişmiş veya aynı milliyete mensup şairlerin şiirlerini toplayan mecmualar

5. Bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin divanlarını/şiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmualar

Atabey Kılıç ise tüm mecmua türlerini dikkate alarak bir sınıflandırma[14] yapar:

1. Cilt ve tertip hususiyeti bakımından

1.1. Cönkler

1.2. Mecmualar

1.2.1. Tertip durumuna göre mecmualar

1.2.1.1. Mürettep mecmualar

1.2.1.2. Mürettep olmayan mecmualar

1.2.2. Mürettip durumuna göre mecmualar

1.2.2.1. Mürettibi bilinen mecmualar

1.2.2.2. Mürettibi bilinmeyen mecmualar

[14] Atabey Kılıç, "Mecmua Tasnifine Dâir", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı,* Hz: Hatice Aynur vd., Turkuaz Yay., İstanbul, 2012, s.75.

1.2.3. Aynı zümreye mensup şahsiyetlerin eserlerinin toplandığı mecmualar

2. Şekil bakımından

2.1. Manzûm metinler mecmuaları

2.1.1. Kaside mecmuaları

2.1.2. Gazel mecmuaları

2.1.3. Nazire mecmuaları

2.1.4. Muʿammā mecmuaları

2.1.5. Manzûm lugât mecmuaları

2.1.6. İlâhî mecmuaları

2.1.7. Şehrengîz mecmuaları

2.1.8. Naʿt mecmuaları

2.1.9. Hilye mecmuaları

2.1.10. Miʿrâciyye mecmuaları

2.1.11. Matlaʿ mecmuaları

2.1.12. Mersiye mecmuaları

2.1.13. Çeşitli mesnevîlerden seçkileri barındıran mecmualar

2.1.14. Güfte mecmuaları

2.1.15. Müstezâd mecmuaları

2.1.16. Tarih mecmuaları

2.1.17. Musammat mecmuaları

2.1.18. Kıtʿa ve rubâʿî mecmuaları

2.1.19. Dîvân mecmuaları

2.2. Mensur metinler mecmuaları

2.2.1. Lugaz mecmuaları

2.2.2. Fetva mecmuaları

2.2.3. Tefsir mecmuaları

2.2.4. Şerh mecmuaları

2.2.5. Sakk mecmuaları

2.2.6. Mekan tasvirlerini içeren mecmualar

2.2.7. Münşeʿât mecmuaları

2.2.7.1. Derleme münşeʿât mecmuaları

2.2.7.2. Tek şahsa ait inşa örneklerinden oluşan münşeʿât mecmuaları

2.3. Karışık manzum ve mensur eserler mecmuaları

2.3.1. Fevâyid ve eşʿâr mecmuaları

2.3.2. Farklı türleri barındıran mecmualar

3. Dil bakımından

3.1. Arapça mecmualar

3.2. Farsça mecmualar

3.3. Türkçe mecmualar

3.4. Çok dilli mecmualar

4. Muhtevâ bakımından

4.1. Din

4.2. Tasavvuf

4.3. İlm-i nücûm / fal ve remil

4.4. Hikâye / latîfe

4.5. Hezel ve hicv

4.6. Edviye

4.7. Mûsıkî

4.8. Hat ve kitâbet

5. Şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmualar.

Günümüzde yapılan tüm bu tasnif ve sınıflandırma çalışmaları konunun muhataplarına ışık tutması açısından önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmaların en önemli ve kapsayıcı ayaklarından olan Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP), öncelikli olarak şiir mecmuaları, nihaî olarak da edebiyatla ilgili -cönkler de dâhil olmak üzere- bütün mecmuaların ayrıntılı tasnif ve dökümlerinin yapılmasını amaçlamaktadır. Ferdî ya da herhangi bir üniversiteye ait olmayan, ülke çapında el birliğiyle gerçekleştirilecek olan bu projenin tamamlanmasıyla müşterek bir bilgi bankasının oluşturulması ve klasik edebiyat dünyasının daha önce açılmamış kapılarının aralanması hedeflenmektedir. Yine proje kapsamında, ortak bir akılla oluşturulan ve incelenen mecmuaların kapsamlı bir envanterinin ortaya konulmasını sağlayan MESTAP tablosuyla, ülke çapında bu alanda yapılan akademik çalışmaların bir araya getirilmesi amaçlanmaktadır. Projenin tamamlanmasıyla yüzyıllara yayılan mecmua geleneğine ait eserlerin sistematik bir tasnifi ortaya çıkacaktır. Tarafımızdan yürütülen "Gencîne-i Eşʿâr" isimli şiir mecmuasının incelenmesi çalışması da bu proje dahilindedir.

1.5. Mecmuaların Önemi ve Günümüz Araştırmacıları İçin Sağladığı İmkânlar

Edebiyat araştırmalarının en önemli kaynağı bu gelenek içerisinde üretilen metinlerdir. Bu noktada metin tespitinin önemi büyüktür. Şiir mecmuaları da, metin neşri çalışmalarında önemli bir boşluğu doldurmuş, bu çalışmaların yanlış ya da eksik kalan yanlarını tamamlamakta büyük rol oynamıştır. Bu yönüyle şiir mecmualarının divan neşri hususunda tamamlayıcı kaynaklar olduklarını söylemek mümkün olacaktır.

Mecmua araştırmalarını değerli kılan en önemli unsurlardan biri, kaynaklarda adı geçmeyen, müstakil bir eser sahibi olmayan veya eserleri henüz tespit edilememiş şairlere ve onlara ait şiirlere mecmualarda rastlanabilmesidir. Bu yönüyle aynı zamanda bilinen şairlerin tespit edilmemiş veya divanlarında bulunmayan şiirlerine mecmualarda rastlanması da mümkündür.

Mecmualarda, kaynaklarda adı geçen ve eserleri bilinen şairlere atfedilen şiirlerin başka bir şaire ait olduğu tespit edilebilir. Bu duruma örnek olarak Ömer Zülfe'nin bir makalesinde[15] üç farklı mecmuadan ve tezkireden hareketle, Fuzûlî'ye atfedilen bir gazelin Selîkî'ye ait olabileceği tartışması verilebilir.

Şiir mecmualarında bilinen şairlerin divanlarındaki şiirlerinin farklı şekillerine rastlamak mümkündür. Özellikle bu şairlerin neşredilmiş divanlarındaki şiirlerin fazla veya eksik beyitleri, nüsha farklılıkları gibi noktaları yine mecmualardan hareketle tespit edilebilir. Bu noktada Yaşar Aydemir'e ait "Behiştî Dîvânı" neşri hazırlanırken tespit edilen iki nüshadaki toplam şiir sayısı 331 iken, kendisi tarafından taranan 1500 mecmuadan 117'si metin tenkidinde kaynak gösterilerek şiir sayısı 663'e çıkmıştır.[16] Yapılan mecmua taramalarıyla şairin divanına kazandırılan 332 şiir, mecmua çalışmalarının öneminin altını çizen dikkat çekici örneklerden biridir.

Mecmualar arasında bilinmeyen, varlığı bilindiği hâlde nüshası tespit edilemeyen eserlerle de karşılaşmak mümkündür. Yine bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, farklı bend yapıları, yeni türler, kullanımına rastlanmayan aruz kalıpları gibi örnekler de mecmualarda bulunabilir.

---

[15] Ömer Zülfe, "Türkçe Divan'daki LXVI. Gazel Fuzuli'nin mi?", *Turkish Studies/Türkoloji Dergisi 1*, 2006, S.2, s.227.

[16] Yaşar Aydemir, "Şairlerin Edebi Kişiliğinin Tesbitinde Mecmuaların Rolü", *Türk Kültürü*, S.464, Ankara, 2001, s. 731-744.

Mecmualarda çok sık rastlanan edebiyat dışı konular da araştırmacılar için önemli kaynaklar sağlamaktadır. Kimi mecmuaların boş kalmış sayfalarında veya yazılı sayfaların derkenarlarında çeşitli notlar bulunmaktadır. Bunlar, çeşitli dualar, ilaç tarifleri, tılsım, tarih kıtʿaları, müstakil matlaʿ ve müfredler, bazı münşeat örnekleri gibi derleyen(ler) tarafından düşülmüş kayıtlardır. "Bütün bunlar edebiyat araştırmacıları kadar hatta onlardan da fazla sosyoloji, tarih (özellikle kültür tarihi), kültürel antropoloji, dinler tarihi, halkbilim gibi farklı bilim dallarından kişilerin de ilgi alanına giren çok önemli ama ihmal edilmiş bilgi kırıntılarındandır. Bunların bileşkesi Türk milletinin kültür kodlarını ortaya koyacaktır. Bütün mecmuaların bir de bu gözle ele alınması çok önemlidir."[17]

1.5.1. Mecmuaların Şair Biyografilerine Katkısı

Memuaların metin tespitine sağladığı katkılardan biri de kuşkusuz şair biyografileri hususudur. Klasik edebiyat sahası çalışmalarına şair biyografileri özelinde kaynaklık eden başlıca çalışmalar tezkireler, tarih kitapları, tabakât ve şakâyık (ve zeyilleri) türleri sayılabilir. Şiir mecmualarının, biyografi çalışmalarına kaynak sağlamak açısından ilk sıralarda yer almamasının sebebi, haiz olduğu bilgilerin güvenilirliği mevzuu düşünülebilir. Ancak son zamanlarda yapılan çalışmalar mecmuaların şair biyografilerine katkıları hususunda önemli kaynaklar olabileceği görülmüştür. Bir şairin edebi kişiliğinin tespiti noktasında, şairin kimleri okuduğu, kimlerden etkilendiği veya kimleri etkilediği gibi bilgileri, nazire mecmuaları veya aynı türden şiirlerin peşpeşe sıralandığı mecmualarda belirleyebilmek mümkündür.

Biyografi, mecmuaların önemli katkılar sağlayabileceği bir diğer alan olarak sayılabilir. Kimi mecmualarda şairlerin hayatıyla ilgili önemli bilgiler bulunabileceği gibi, ölüm tarihi bilinmeyen bir şairin ölümü için düşülmüş bir tarih manzumesi de araştırmacılar için önemli bir kaynak olacaktır.[18]

---

[17] Fatih Köksal, a.g.m., s.411.

[18] Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz.; M. Fatih Köksal, "Biyografik Kaynak Olarak Şiir Mecmuaları ve Kastamonulu İshâk-zâde Fevzi Mecmuası", *Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu Bildirileri Kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara, s.449-468; Mehmet Gürbüz, "Biyografik Değer Bakımından Şiir Mecmuaları", *Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu Bildirileri Kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara, s.315-328; Yaşar Aydemir, "Biyografi Kaynağı Olarak Mecmualar", s. 87-100; *Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu Bildirileri Kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara 2011; Yaşar Aydemir, "Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde

Derleyeni belli mecmualarda, kişinin zevk ve yönelimleri hakkında bilgi sahibi olunabileceği gibi, dönemin genel beğenileriyle ilgili de ipuçları yakalamak mümkündür. Dönem mecmualarında bir şairin şiirlerinin çokluğu o şairin popülaritesini veya mecmualarda bulunan şiirlerin nazım şekilleri, türleri, aruz kalıpları vb. kullanım sıklığı dönemin edebi zevki ve yapısı hakkında fikir sahibi olunması sağlamaktadır.

1.6. Musammat Mecmuaları

İslam edebiyatında bendlerden kurulu nazım şekillerinin genel adı olan "musammat"ın kelime anlamı ise "dizili inci"dir ve "sımt" kökünden türemiştir. Murabba, muhammes, müseddes, müsebba, müsemmen, mütessa, muaşşer, terbi, tahmis, taştir, tardiye, tesdis, tesbiʿ, tesmin, tetsîʿ, taşʿir, şarkî, terkib-bend, terci-bend nazım şekilleri bu türdendir. Musammatlar, bendlerin sonundaki mısra veya beyitler, ilk bendde geçen şekliyle aynen tekrar ediliyorsa mütekerrir; ilk bend ile yalnızca kafiye bakımından uyum gösteriyorsa müzdevic sıfatıyla anılır. Musammatlar söyleyiş rahatlığından dolayı hemen her konuda yazılabilirler. Bunlar içinde murabba, muhammes, müseddes, tahmis ve taştir en çok kullanılan musammat türleridir. Musammatta ilk bendin bütün mısraları birbirleriyle kafiyeli olur. Ancak sonraki bendlerde kafiye dizilişi musammatın türüne göre değişir. [19]

Klasik Türk şiirinin çoğunlukla beyit esasına dayanan yapısı, kimi zaman şairlerin sınırlarını genişletmek niyetiyle musammat türüne yönelmesiyle çeşitlilik kazanmıştır. "Tek bendden oluşan rübaî ve tuyuğa karşılık birden fazla bendden oluşan musammatlar şaire beyit sınırlarını ve estetiğini aşıp dil, düşünce ve söyleyiş bakımından yeni kapılar açar ve daha geniş imkanlar sunar. Bu sebeple de yüzyıllar ilerledikçe şairlerimiz beyit sınırlarını zorlamış ve bendlerden oluşan manzumelere daha çok rağbet etmişlerdir."[20] Bundan hareketle, klasik dönem şairlerinin özellikle son

---

Mecmuaların Rolü", *Bilig*, S.19, Ankara, 2001, s. 147-156; Yaşar Aydemir, "Şairlerin Edebi Kişiliğinin Tesbitinde Mecmuaların Rolü", *Türk Kültürü*, S.464, Ankara, 2001, s. 731-744.

[19] Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz.: "Musammat", *TDV İslam Ansiklopedisi*, TDV Yay., Ankara, 2006, C.31, s.233-235; Haluk İpekten, *Eski Türk Edebiyatı: Nazım Şekilleri ve Aruz*, Ankara, 1985, s. 97-149; Cem Dilçin, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara, 1983, s. 212-233; Halil Erdoğan Cengiz, "Divan Şiirinde Musammatlar", *Türk Dili Dergisi Türk Şiiri Özel Sayısı (Divan Şiiri)*, S.415-416-417,TDK Yay., Ankara, 1986, s.291-429.

[20] Mustafa Erdoğan, *Türk Edebiyatında Muhammes*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2002, s.1.

yüzyıllarda musammata yönelmelerinin mecmua derleyiciliğine de sirayet ettiği söylenilebilir.

Mecmua tasnifi çalışmalarında Atabey Kılıç'ın ayrı bir başlık açtığı "*musammat mecmuaları"*nın gerek yurtiçi gerekse yurtdışı kütüphanelerinde örneklerine rastlamak mümkündür. Mecmualarla ilgili çalışmalar arttıkça ve musammat mecmualarının tespiti çoğaldıkça mecmua türünün altında muhammes, tahmis, müseddes mecmuaları gibi ayrı başlıklar açılması gerekebileceği düşünülmektedir.[21] Tüm bu tasnif çalışmalarının ışığında Gencîne-i Eşʿâr değerlendirildiğinde, mürettibin ilk dikkatinin musammat nazım şekli olduğu gözlemlenmektedir. Mürettib, mecmuaya musammat şekliyle yazılmış şiirlerden beğenileri doğrultusunda oldukça fazla şiir dahil etmiştir. Çalışmamızın konusu olan ve Milli Kütüphane 60 Mil Yz A 1641'de bulunan Gencîne-i Eşʿâr isimli mecmuayı muhtevası hasebiyle bir "musammat mecmuası" olarak tanımlamak mümkündür.

Gencîne-i Eşʿâr, şiir türleri açısından da oldukça çeşitlilik göstermektedir. Dini-tasavvufî konulu musammatlar çoğunlukta olsa da, beşeri aşk, milliyet, güncel olaylar gibi konularda yazılmış şiirler de bulunmaktadır. İlâhi, hicviye, mersiye, sâki-nâme, tarih gibi nazım türlerinden örnekler de bulunmaktadır. Bu yönüyle "farklı konularda yazılmış şiirleri içeren mecmualar" kategorisine dahil edilebilir. Aynı zamanda birden fazla mürettibin elinden çıktığı düşünülen Gencîne-i Eşʿâr için, "farklı mürettibler tarafından tertip edilmiş mecmualar", yahut birden fazla dille yazılan şiirleri ihtiva etmesi açısından da "çok dilli mecmualar" kategorisinde değerlendirilebilir.

[21] Sadık Yazar, "XVI. Yüzyılda Derlenmiş Bir Musammat Mecmuası", *Turkish Studies*, Volume 8/1, Winter 2013, p.601-650.

2. BÖLÜM: GENCÎNE-İ EŞʿÂR'IN ÖZELLİKLERİ

2.1. Mecmuanın Nüsha Tavsifi

Çalışmamızın konusu olan "Gencîne-i Eşʿâr" isimli eser, Milli Kütüphane El Yazması ve Nadir Eserler Kataloğu'na ait veri tabanında 06 Mil Yz A 1641 numarada kayıtlı bulunmakta ve 742 pozdan oluşmaktadır. Eserin veri tabanında bulunan görüntülerinde, şiirlerin sayfa aralarında kalan kısımların görüntülenemediği ve bu yüzden de okunamadığı dikkatimizi çekmiştir. Eseri bizzat incelemek üzere yaptığımız başvuru sonucunda, eserin bahsi edilen kısımları tarafımızca görüntülenmiştir. Veri tabanında okunaksız durumda bulunan eserin bu sayfalarının düzeltilmesi için Milli Kütüphane Başkanlığı'na başvuruda bulunulmuştur.

Eserin tamamı incelendiğinde çok sayıda boş sayfa olduğu ve bazı sayfaların karışık olarak ciltlendiği görülmüştür. Son varağı 864 olarak numaralandırılan mecmuanın sayfalarında satır sayıları değişiklik göstermektedir.

Siyah meşin bir cilde sahip olan eserin dış ve iç boyutları 205x140 / 180x30 mm.dir. Eserin yazı türü nesih ve kağıt taç filigranlıdır. Yaprakları yer yer rutubet lekeli olan eserin sayfaları arasında karışıklık gözlenmiştir. Bu karışıklığın ciltleme aşamasında olduğu düşünülmektedir. Eserin yazımında siyah mürekkep kullanılmıştır. Kimi başlıklarda ve sayfa numaralarında kullanılan kırmızı mürekkep ise eserin daha sonra -müstensih ya da başka bir kişi tarafından- tashih gördüğünü düşündürmektedir. Özellikle sayfa numaraları çizilmiş ve kırmızı mürekkeple yeniden numaralandırılmıştır. Eserin tashih gördüğünü düşündüren bir diğer husus ise, kimi şiirlerde orijinal metnin çizilerek yeniden yazıldığının, bazı kelimelerin altına ufak açıklamalar yapıldığının ve kimi başlıklarda düzeltmeler yapıldığının ve tüm bu düzeltmelerin derleyenin el yazısından farklı olduğunun gözlemlenmesidir.

Eserin derlenme tarihi, hemen ilk varakta mürettibin düştüğü ve daha sonra mavi bir mürekkeple bir başkası tarafından tekrar yazılan 1225 (1810-11) yılıdır.

2.2. Mecmuanın Muhtevası ve Tertip Şekli

Oldukça hacimli olan bu musammat mecmuasının dili Arapça, Farsça ve Türkçedir. Eserin ihtiva ettiği şiirlerin büyük çoğunluğu Türkçe olmakla beraber, mürettibin şiir zevki ve esere dahil ettiği şiirlerin şekil ve muhteva açısından özellikleri doğrultusunda Arapça, Farsça, Arapça-Türkçe ve Farsça-Türkçe karışık dilli (mülemmâ) manzumelerin olduğu da görülmektedir. Bu durum mürettibin, şekil ve içerik bakımından belli bir sırayla eserine dahil ettiği şiirlerin, Arap/Fars dilindeki örneklerinden ve Türk şairlerin Arapça-Farsça şiirlere yapmış oldukları tahmislerinden de örnekler vererek eserini zenginleştirme çabası olarak düşünülebilir.

Mecmuada kaside, gazel gibi nazım şekillerinden örnekler bulunmaktaysa da eserin büyük bölümü musammat nazım biçimlerinden oluşmaktadır. Eserin ihtiva ettiği nazım şekilleri şu şekildedir: 1b-90b arasında tercîʿ-bendler, 92b-138b arasında murabbaʿlar, 139b'de sadece bir örneği verilen müselles, 140a-157a arasında kasideler, 158b-318b arasında tahmisler, 320a-440b arasında muhammesler, 441a-519b arasında müseddesler, 521b-525a arasında müsebbaʿlar, 527a-534a arasında muʿaşşerler, 535b-660a arasında şarkılar, 653a-749b arasında semâîler ve 751a-864b arasında terkîb-bendler. Kendi içerisinde musammat şekillerine göre bölümlere ayrılan mecmuada, mürettibin daha sonra eklemeler yapmak üzere her bölümün sonunda boş sayfalar bıraktığı görülmektedir.

2.3. Mecmuanın Şair Kadrosu

Mecmuanın oldukça kalabalık bir şair kadrosu bulunmaktadır. Eserin tamamında şiirleri bulunan 209 adet şairin isimleri aşağıda -alfabetik sırayla- verilmiştir:

Abdî, Abbâs, Abdülazîz, Ahmedî, Ahmed Bey, Âkif, Âlî, Alî Çelebi, Âsım, Askerî, Âşık Ömer, Âşıkî, Ârif, Atâ, Atâyî, Aynî, Âzerî, Azîz Dede, Azmî, Baba Neş'et, Bahâî, Bahrî, Bâkî, Basrî, Behiştî, Belîğî, Beyânî, Câmî, Câzim, Celâl, Celâlî, Cenânî, Cevrî, Cezbî, Cevânî, Çeşmî, Dâniş, Edîb, Ehlî, Emîn, Emrî, Esʿad Efendi, Esrâr Dede, Esrârî, Esîrî, Eşref, Eşref Rûmî, Fazlî, Fedâyî, Fehîm, Ferhâd, Ferîd, Fevzî, Feyzî, Fıtnat

Hanım, Firâkî, Fâʿik, Fâzıl, Fuzulî, Gâlib, Garîbî, Gevherî, Gubârî, Kûhî, Günâhî, Hâdî, Hamdî, Hamdî Baba, Hâfız, Hâfız-ı Şîrâzî, Hâfız Paşa, Hâletî, Halîl, Halîmî, Hanîf, Hâşimî, Hatmî, Haşmet, Hatâyî, Hayâlî, Hâtîfî, Hayâtî, Hakîm Şifâî, Hıfzî, Hicrî, Hâco, Hulûsî, Hüsâmî, Hüseynî, Hüsnî, İbn Hussâm, İbrâhim Hakkî, İlhâmî, İlmî Çelebî, Cinânî, İzzet, Kadîrî, Kalenderî, Kânî, Kemâl Paşazâde, Kıyâsî, Lebîbî, Mahfî, Makâlî, Matlaʿî, Medhî, Meşkî, Meşrebî, Meylî, Mîr Hasîb, Misâlî, Muhibbî, Muʿizuddîn Tantarânî, Münîf, Nâcî, Nahîfî, Na'îm, Naʿîmâ, Nakdî, Nakşî, Nâmî, Nâşîd İbrâhîm, Nazîf, Nâzım, Nedîm, Necâtî, Nesîmî, Neş'et, Neylî, Nihâlî Efendi, Niyâzî-i Mısrî, Nizâmî Baba, Nûrî, Nüzhet, Pertev, Râgıb Paşa, Râhî, Rahmî, Rahmânî, Râʿif İsmâil Paşa, Râmiz Paşa, Râsih, Râsim, Râşid, Refîʿ, Refîkî, Resmî Baba, Ricâlî, Rifʿat, Rıyâzî, Rûhî-i Bağdadî, Rûhî-i Sânî, Rüşdî, Rûşenî, Sâbit, Saʿdî, Sâdık, Sâdıkî, Sadrî, Sâfî, Sâcid, Salacıoğlu, Sâmî, Selmân, Senâî, Sermed (Şekerzâde), Servet, Sezâyî, Sıdkî, Sırrî, Sıyâmî, Sipâhî, Sultan Murâd, Sultan Mustafâ, Sücûdî, Süʿâlî, Surûrî, Sâhidî, Şâkir, Şânî, Şemʿî, Şemsî, Şerîfî, Şeyh Cihângîr, Şinâsî, Tâhir, Tanbûrî, Tıflî, Tîğî, Ubeydî, Ulvî, Usûlî, Urfî, Vahdetî, Vâsıf, Vâsıf Ağa, Vehbî, Veysî, Yâdî, Yahyâ, Yetîmî, Yümnî, Zaʿfî, Zaʿîfî, Zekâî, Zekî, Zemînî, Zeynî.

Mecmuanın farklı yüzyıllara yayılan şairler kadrosu içerisinde, incelememize konu olan kısımda, 123 farklı şairin şiirleri bulunmaktadır. Aşağıda tablo halinde alfabetik olarak verilen şair isimleri incelendiğinde mürettibin şiirlerini en çok tercih ettiği[22] şairlerin, Ġālib, Nedīm, Niyāzī-i Mısrī, Vāṣıf ve Yaḥyā olduğu görülmektedir.

2.3.1. Şairler, Nazım Şekilleri ve Türleri (1b-250b)

Oldukça kalabalık bir şair kadrosu bulunan Gencîne-i Eşʿâr'ın tarafımızca incelenen kısmında bulunan 123 şair ve şiirleri tablosu alfabetik olarak aşağıda gösterilmiştir. Tabloda nazım şekilleri ana başlığında, şair isimleri ve esere dahil edilen şiirlerinin nazım şekilleri ve sayıları belirtilmiştir. İncelediğimiz kısımda kime ait olduğu belirlenemeyen şiirler tabloya "Mahlassız" olarak dahil edilmiş ve şiirlerin

[22] On ve üzeri sayıda şiirleri bulunan şairler.

nazım şekilleri ilgili satırda gösterilmiştir. Tezimizin ekler kısmında bulunan tamamı Arapça/Farsça olan şiirler tabloya dahil edilmemiştir.

Tablo.2.1: Nazım Şekilleri

Nazım Şekilleri (1b-250b)							
Şâirler	**Terciʿ -bend**	**Müsemmen**	**Taʿşīr**	**Murabbaʿ**	**Taḫmīs**	**Tesdīs**	**Toplam Şiir**
ʿAbbās					1		1
Aḥmed	1			1			2
Aḥmed Beg	2						2
ʿĀḳif					1		1
ʿĀlī	2	1			3		6
ʿAli Çelebi	1						1
ʿĀrifī				2			2
ʿĀṣım					2		2
ʿAskerī	2						2
ʿĀṣıḳ ʿÖmer				5			5
ʿAṣḳī				1			1
ʿAṭā					1		1
ʿAynī	1						1
Āzerī					1		1
ʿAẓīmī	1						1
ʿAzīzī				1			1
Baṣravī				1			1
Beyānī					1		1
Cāzim				1			1
Celālī					2		2
Cinānī		1					1
Çeşmī					1		1
Dāniş					1		1
Duʿāyī	1						1
Edīb					1		1

Emīn				2	1		3
Emrī					1		1
Esrār		1					1
Eşref-i Rūmī				1	1		2
Fażlī					1		1
Fedāyī	1						1
Fehīm	2						2
Fevrī	2				1		3
Feyżī	1			1	1		3
Firāḳī	2						2
Fużūlī	2			2			4
Ġālib	8			1	9		18
Ġubārī	1						1
Günāhī	1						1
Günehkār				1			1
Hādī					1		1
Ḥāfıẓ					1		1
Ḥalīlī	1						1
Ḥamdī	1						1
Ḥāşimī				1	1		2
Ḥaşmet					1		1
Ḫaṭāyī				1			1
Hātifī	1						1
Ḥayālī	2			1			3
Ḥıżrī	1						1
Hüdāyī	1			1			2
İbrāhim Ḥaḳḳı	1			1			2
İlhāmī	1			1			2
İḥyā			1				1
Ḳabūlī					2		2
Kāmil				2			2
Kānī					1		1
Kemāl Pāşā-zāde	1						1

Kesbī					1		1
Ḳıyāsī	1						1
Lebībā					1		1
Maḳālī					1		1
Medḥī					1		1
Münīf					1		1
Nā´ilī	1			8			9
Nābī					3		3
Nādirī					1		1
Naʿīm				1			1
Naḥīfī					3		3
Naḳdī					1		1
Necātī				1			1
Necībā					1		1
Nedīm				20			20
Neş´et		1		4	4		9
Niẓāmī				1			1
Niyāzī [-i Mısrī]				18			18
Nüzhet				1	9		10
Nūrī					3		3
Pertev				6	2		8
Rā´if İsmāʿil Paşa					1		1
Rāmiz Pāşā	1						1
Raḥmānī					1		1
Raḥmī	2				1		3
Rāsiḫ				2			2
Rāşid	1			4	1		6
Refīʿ	1						1
Resmī					1		1
Reşīd				1			1
Ricālī					1		1
Rüşdī					1		1

Rūḥī	1	1					2
Rūḥī-i Ṣānī					1		1
Rūḥī-i Baġdādī	1						1
Rūşenī	4						4
Ṣābit		2			2		4
Saʿdī	1						1
Ṣādıḳī				1			1
Sehvī				1			1
Ṣenāyī	3	1					4
Seyrī	1						1
Sezā´ī				1			1
Ṣıdḳī					1		1
Sırrī					2		2
Sipāhī					1		1
Sürūrī	1			1			2
Şāhidī	1						1
Şākir					3		3
Şānī				1			1
Şekerzāde Sermed				1			1
Şerīfī					1		1
Şināsī					1		1
Tiġī					1		1
Ṭanṭarānī						1	1
ʿUbeydī					1		1
ʿUlvī		1					1
Uṣūlī	1						1
Vāṣıf				16			16
Vehbī				1	1		2
Vuṣūlī				1			1
Yaḥyā	5			21			26
Yümnī					1		1
Żaʿfī	1			1			2
Zeynī	1						1

Mahlassız	1						1
Mahlassız	1						1
Mahlassız	1						1
Mahlassız	1						1
Mahlassız				1			1
Mahlassız				1			1
Mahlassız				1			1
Mahlassız				1			1
Mahlassız				1			1
Mahlassız				1			1
Mahlassız				1			1
Mahlassız				1			1
Mahlassız					1		1
Toplam	**73**	**9**	**1**	**149**	**93**	**1**	**326**

Mecmuanın incelediğimiz ilk 250 varağında bulunan şiirler tercih edilen nazım şekilleri açısından incelendiğinde en çok, tercîʿ-bend, murabbaʿ ve tahmis ile karşılaşılmaktadır. Mecmuanın tamamı bu dikkatle icelendiğinde, sırasıyla 90 varakta tercîʿ-bend, 46 varakta murabbaʿ, 17 varakta kaside, 160 varakta tahmis, 120 varakta muhammes, 78 varakta müseddes, 4 varakta müsebba, 7 varakta muʿaşşer, 125 varakta şarkı, 96 varakta semâî ve 112 varakta terkîb-bend olduğu görülmektedir. Söyleyiş kolaylığı açısından divan şairlerince çokça tercih edildiği bilinen murabbaʿnın sayıca üstünlüğü de tabloda göze çarpmaktadır. Tabii ki mürettibin şiir zevkinin de mecmuaya dahil ettiği şiirler bakımından çok önemli olduğu bilinmektedir. Gencîne-i Eşʿâr'ın mürettibinin de murabbaʿ, tercîʿ-bend ve tahmislere yoğunluk vermesinin şiir zevkinin bir göstergesi olarak düşünülebilir. Aynı zamanda Arapça ve Farsça şiirlere yapılan tahmisler de mürettibin dikkatinden kaçmamış ve eserine dahil edilmiştir. İncelenen kısımda bulunan toplam 93 tahmisin 8 tanesi Arapça ve Farsça şiirlere yapılmış tahmislerdir. Aşağıda bu tahmislerin başlıkları, şiir ve varak numaralarıyla verilmiştir.

- Ġazel-i Cāmī Taḫmīs-i Neşʿet (280/179a)
- Ġazel-i Cāmī Taḫmīs-i Naḥīfī (281/179b)
- Ġazel-i Cāmī Taḫmīs-i Naḥīfī (282/180b)
- Taḫmīs-i Ḳaṣīde-i Bürde-i Naḫīfī (295/196b)

- Ġazel-i Ḥażret-i Mevlānā Taḫmīs-i Ġālib (328/229b)
- Ġazel-i Ḥażret-i Mevlānā Taḫmīs-i Ġālib (329/230a)
- Ġazel-i Ḥāfıẓ-ı Şirāzī Taḫmīs-i Ġālib-i Şeyḫ-i Mevlevī (330/231a)
- Ġazel-i Şāhī Taḫmīs-i Çeşmī (331/231b)

Derlediği mecmuadaki şiirlerin sıralamasına da özen gösteren mürettib, eserine kattığı her şiiri nazım şekillerine göre sıralamış ve bu nazım şekillerinde yazılan Türkçe şiirlerin sonunda Arapça ve Farsça örnekleri eklemiştir. Böylelikle her bölüm önce Türkçe şiirler ardından bölüm sonunda Arapça ve Farsça şiirlerden oluşmuştur. Başka bir deyişle mürettibin mecmuasını, eserine dahil ettiği şiirlerin önce Türkçe, ardından da ilgili nazım şeklinden Arapça ve Farsça örneklerini verdiği bölümlere ayırdığı söylenebilir. Mecmuanın tarafımızdan incelemeye alınmayan varaklarında ise müsebbaʿ, muhammes, muʿaşşer, müseddes ve şarkı nazım şekilleriyle yazılmış şiirler de bulunmaktadır.

Mecmuanın ihtiva ettiği şiirler türleri bakımından incelendiğinde, mürettibin belirli bir türdeki şiirleri bir araya getirmek gibi bir gayreti olmadığı görülmektedir. Bundan hareketle mürettibin ilk dikkatinin musammat nazım şekliyle yazılmış şiirler üzerine olduğunu söylemek mümkündür. Mürettib daha ziyade musammat nazım şekliyle yazılmış her türden şiirin, kendi zevkine göre en beğendiklerini bir araya getirmiştir. Mecmuanın tarafımızca incelenen kısmında sitâyiş, medh, mersiye, hicv, ilâhi gibi türlerde yazılan musammatlardan örnekler bulunmaktadır. Mürettib aynı zamanda berber-nâme, hayyat-nâme, kefşger-nâme ve sâki-nâmelerden de örnekleri mecmuasına dahil etmiştir. Dini-tasavvufî içerikli şiirlerden de örnekler verilmiş, özellikle Niyazî Mısrî'nin yirmiye yakın şiiri mecmuaya dahil edilmiştir. Mecmuada, Nâhifî'nin Kasîde-i Bürde tahmisi, Mevlânâ'ya ait bir kaside tesdîsi ve tezimizde ekler kısmında verdiğimiz "Taḫmīs-i Ḥaşmet-i Ḳaṣīde-i münferice" (292) ve "Taḫmīs-i ʿAbbās-ı Ḳaṣīde-i İmām Buṣırī" (293) başlıklı iki adet Arapça kaside tahmisi bulunmaktadır.

"Tercīʿ-bend-i müṣemmen-i Ṣābit der-sitāyiş-i Şeyḫü'l-islām Feyżullah Efendi" (13) , "Tercīʿ-bend-i müṣemmen-i Ṣābit der-sitāyiş-i Ṣadr-ı aʿẓām Rāmī Meḥmed Paşa"

(14), “Tercīʿ-bend-i ʿAynī der-medḥ-i Vālī-i Mışr Meḥmed ʿAlī Pāşā” (17), “Murabbaʿ-ı Medḥ-i ʿAlī [Ḫaṭāyī]” (215) başlıklı 4 adet medhiye, “Tercīʿ-bend-i Ḥayālī der-merşiye-i Sulṭan Meḥemmed” (39), “Merşiye-i Nā´ilī der-ḥaḳḳ-ı fevt-i birāder-i ū” (43) başlıklı iki mersiye, “Sāḳī-nāme-i Tercīʿ-bend-i Fużūlī” (47) başlıklı Fuzûlî sâki-nâmesi, “Tercīʿ-bend-i Refīʿā der-Hicv-i Iṣṭılāḥāt-ı Ḳıbṭiyān” (83) başlıklı Refīʿ-i Kalâyî’ye ait kıptî ıstılahlarını hicvettiği bir hicviye, “Murabbaʿ der-naʿt-ı Resūl” (116) başlığıyla bulunan fakat mahlas bulunmayan ve “Naʿt-ı Şerīf ber-Ġazel-i Rūşenī Taḫmīs-i ʿAṭā” (283) başlıklı ʿAtâ tarafından tahmis edilen Rûşenî’ye ait iki adet naʿt, “Tercīʿ-bend-i Raḥmī” (20)/(45), “Tercīʿ-bend-i Ġubārī” (53), “Tercīʿ-bend-i Rūşenī” (56), “Tercīʿ-bend-i ʿAskerī” (66), “Tercīʿ-bend-i Zeynī” (74), “Murabbaʿ-ı Günehkār” (85), “Ġazel-i Rūḥī Taḫmīs-i Raḥmānī” (254) başlıklı pend-nâmeler ve “İlāhī Murabbaʿ” (114) başlıklı Mevlevî Niyâz Âyîn-i Şerîfi olan bir ilâhî, “İlāhī-i Sezā´ī” (115), “İlāhī-i Sāmī Taḫmīs-i Nūrī” (297) başlıklı iki adet ilâhi bulunmaktadır.

Mecmuanın tarafımızca incelenen kısmında edebi türlere ait örnekler arasında sayılabilecek bu şiirlerin yanı sıra pek çok konuda musammatlar da yer almaktadır.

2.4. Mecmuanın İmla Özellikleri

Mecmuanın imla özelliklerine bakıldığında genel itibariyle Klasik Osmanlı Türkçesinin imla özelliklerine uyduğu görülmektedir. Nüsha harekesiz olmakla birlikte bazı kelimelerde yanlış okumayı önlemek adına mürettibin kelimeyi harekelendirdiği görülmektedir.

Bazı kelimelerde yuvarlak ünlüler gösterilmiştir. Örneğin; bir murabbada (183) “anuñ” kelimesinin (انك) ve (انوك) şeklinde iki farklı yazımı da görülmektedir.

Olmışidi yir ü gök medḥiyle anuñ pür-ṣadā (183/V)

İmla karmaşasının bir örneği de “dur-“ fiilinin yazımında karşımıza çıkar.

“Cihān **ṭurduḳça dursun** pādişāh-ı Āl-i ʿOs̱mānī” (Tercīʿ-bend-i Yaḥyā 34/III) mısraında “durdukça dursun” kelimeleri birinde (ط) ile yazılırken diğerinde (د) harfi ile yazılmıştır.

Başka bir murabbada (113) “derd (درد)” kelimesi güzünümüz imlasıyla “dert (درت)” şeklinde yazılmıştır.

Ne var ey **dert**lere dermān iden dost (113/IV)

Yine Fevrī’ye ait bir tahmiste “ṭaʿne (طعنه”) kelimesinin taʿne (تعنه) şeklinde yazıldığı görülmektedir.

Başumda seng-i **taʿne** tende zaḫm-ı dāġ-ı miḥnet var (267/I)

Başka bir tahmiste de “kebg (كبك)” kelimesinin “كپك” şeklinde yazıldığı görülmektedir.

İçinde pençe-i ḳahr ile **kebg**-i dilfigār aldum (269/I)

Sultan Murad’ın “duydunsa gel” redifli gazelinin Kabûlî tahmisinde, gazelin beyitlerinde orijinal imlaya sadık kalınırken, Kabûlî’nin tahmis ettiği kısımlarda “duydunsa” kelimesinin farklı bir imla ile yazıldığı görülmektedir.

Şuʿle-i nār-ı meveddetden eş̱er **duyduñsa** (دويدكسه) gel
Āfitāb-ı ʿaşḳdan bir ẕerre ger **ṭuyduñsa** (طويدكسه) gel (271/I)

Mecmuada tahmisin başlığında dikkat çekici bir durum da bulunmaktadır. Sultan Murad’a ait olan gazelin Kabûlî tarafından iki mısra arası tahmis edilmiştir. Mecmuada mürettibin bu duruma dikkat etmediği ve “Ġazel-i Ḳabūlī Taḫmīs-i Sulṭān Murād”

şeklinde başlıklandırdığı görülmektedir. Mustafa Erdoğan tarafından hazırlanan doktora tezinde[23] de bu duruma dikkat çekilmiş ve çalışmada tahmise yer verilmiştir.

2.5. Vezin

Mecmuanın incelenen ilk 250 varağında aruz vezninin yanı sıra hece ölçüsüyle yazılmış şiirler de bulunmaktadır. Mürettibin en çok tercih ettiği veznin Remel Bahri (fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün ve feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün) ile yazılmış şiirler olduğu görülmektedir. İkinci en çok tercih edilen bahir ise, Hezec Bahri (mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün) ile yazılan şiirlerdir. İncelenen kısımda aynı zamanda beş adet Hece Ölçüsü ile yazılan şiirin tercih edildiği de görülmektedir. Eserin günümüz harflerine aktarılan kısmındaki şiirlerin vezinleri ve bu vezinlerle yazılmış şiir sayıları aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo 2.2: Vezinler

Bahirler	Vezinler	Şiir Sayısı
	4+3: 7'li Hece Ölçüsü	2
	5+5: 10'lu Hece Ölçüsü	1
	6+5: 11'li Hece Ölçüsü	2
Bahr-i Remel	fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	117
Bahr-i Remel	fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	6
Bahr-i Remel	fāʿilātün/ mefāʿilün/ fāʿilün	2
Bahr-i Remel	fāʿilātün/ mefāʿilün/ feʿilün	2
Bahr-i Remel	feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ fāʿilün	1
Bahr-i Remel	feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	52
Bahr-i Remel	feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	4
Bahr-i Cedīd	feʿilātün/ mefāʿilün/ feʿilün	5
Bahr-i Müctes	mefāʿilün/ feʿilātün/ mefāʿilün/ feʿilün	4

[23] Mustafa Erdoğan, *Kabuli İbrahim Efendi Hayatı*, Edebi Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Prof. Dr. Ahmet Mermer, Doktora Tezi, Ankara, 2008, s. 509/17.

Bahr-i Hezec	mefāʿīlün/ mefāʿīlün	2
Bahr-i Hezec	mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ feʿūlün	7
Bahr-i Hezec	mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	58
Bahr-i Muzārī	mefʿūlü/ fāʿilātü/ mefāʿīlü/ fāʿilün	11
Bahr-i Muzārī	mefʿūlü/ fāʿilātü/ mefāʿīlü/ faʿūlün	1
Bahr-i Hezec	mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün	14
Bahr-i Hezec	mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefʿūlü/ mefāʿīlü	1
Bahr-i Hezec	mefʿūlü/ mefāʿīlün	1
Bahr-i Hezec	mefʿūlü/ mefāʿilün/ feʿūlün	7
Bahr-i Hezec	mefʿūlü/ mefāʿīlün/ mefʿūlü/ mefāʿīlün	4
Bahr-i Hezec	mefʿūlü/ mefʿāilün/ feʿūlün	1
Bahr-i Hezec	mefʿūlün/ mefāʿilün/ feʿūlün	1
Bahr-i Rezec	müfteʿilün/ müfteʿilün	1
Bahr-i Serī	müfteʿilün/ müfteʿilün/ fāʿilün	5
Bahr-i Rezec	müstefʿilātün/ müstefʿilātün	1
Bahr-i Rezec	müstefʿilün/ feʿūlün/ müstefʿilün/ feʿūlün	1
Bahr-i Rezec	müstefʿilün/ müstefʿilün	8
Bahr-i Rezec	müstefʿilün/ müstefʿilün/ müstefʿilün/ müstefʿilün	1

2.6. Mecmuadaki Şiirler İçin Mürettibin Tercih Ettiği Başlıklar

Mecmuanın incelenen ilk 250 varağında bulunan 360 adet şiirin başlık tercihleri çeşitlilik göstermektedir. Başlıkların büyük çoğunluğu şiirin hem nazım şekli hem de şairin ismini taşımaktadır:

Terciʿ-bend-i Ġālib-i Şeyḫü'l-mevlevī (1); Müşemmen-i ʿĀlī (6); Terciʿ-bend-i müşemmen-i Ṣābit der-sitāyiş-i Şeyḫü'l-islām Feyżullah Efendi (13); Murabbaʿ-ı Niyāzī (84); İlāhī-i Sezā'ī (115); Ḳaṣīde-i Nefʿī Taḫmīs-i Ġālib (238); Ġazel-i Cinānī Taḫmīs-i Maḳālī (274).

Mürettib kimi zaman şiirin yazılış sebebini de başlığa taşımıştır. Refîʿ'nin 19. yüzyılda yapılan "Kıbtî Istılahatları" için kaleme aldığı, "Iṣṭılāḥāt-ı Ḳıbṭiyān İle İnşād Eylediğimiz Letāyif-gūn Tercīʿ-bend" başlıklı şiirini mecmuaya dahil ederken *"Tercīʿ-bend-i Refīʿā der-Hicv-i Iṣṭılāḥāt-ı Ḳıbṭiyān (83)"* başlığını tercih etmiştir.

17. yüzyıl şairlerinden Nâʿilî (Nâʿilî-i Kadîm)'nin kardeşinin ölümünün ardından kaleme aldığı mersiyenin başlığında da değişikliğe gittiği görülmektedir. Divanda, "Mersiye-i tercīʿ-bend Berāy-ı Birāder-i Hod Baʿd ez-vefāt" başlığıyla bulunan şiir, mecmuaya "*Merṣiye-i Nā'ilī der-ḥaḳḳ-ı fevt-i birāder-i ū (43)"* başlığıyla dahil edilmiştir.

Şeyh Gâlib Dîvânı'nda "Tercīʿ-bend-i Matlaʿ-ı Neş'et" başlığıyla bulunan şiir, mürettib tarafından mecmuaya "*Tercīʿ-bend-i Ġālib-i Şeyḫü'l-mevlevī der-tażmīn-i beyt-i maṭlaʿ-ı Neş'et Efendi (4)*" başlığıyla alınmıştır.

Seyyid Vehbi Dîvânı'nda "Taḫmis-i Ġazel-i Rüşdī" başlığıyla bulunan şiir, *"Muṭarraf ber-Ġazel-i Rüşdī Taḫmīseş Seyyid Vehbī-i Ḳadīm (334)"* başlığıyla mecmuaya dahil edilmiş ve böylelikle yapılan tahmisin mutarraf bir tahmis olduğunu açıklamıştır.

Mecmuada aslında Seyrî'ye ait olan ancak Askerî'ye atfedilen bir tercīʿ-bendin, şiirin son bendindeki mahlastan hareketle, başlığı düzeltilerek *"Tercīʿ-bend-i Seyrī (40)"* olarak metne dahil edilmiştir.

Mecmuada zaman zaman gazel sahibi ve tahmis eden isimlerin karıştırıldığı görülmektedir. Şemsî'ye ait olan ve NihÀli'nin tahmis ettiği bir gazel, "Ġazel-i Nihālī Taḫmīs-i Şemsī" şeklinde başlıklandırılmıştır. İlgili divan incelemesiyle bu karışıklık düzeltilerek mecmuaya, *"Ġazel-i Şemsī Taḫmīs-i Nihālī (353)"* başlığıyla dahil edilmiştir. Yine Kabûlî'nin Sultan Murad'ın bir gazelini tahmis ettiği şiirin başlığı mecmuada "Ġazel-i Ḳabūlī Taḫmīs-i Sulṭān Murād" şekliyle yer almaktadır. İnceleme sonucu bu hata düzeltilerek, Kabûlî Dîvânı'nda "Ġazel-i Sulṭān Murād Taḫmīs-i Ḫod" başlığıyla bulunan şiir, metne *"Ġazel-i Sulṭān Murād Taḫmīs-i Ḳabūlī (271)"* başlığıyla dahil edilmiştir.

Mecmuada çok sık olmamakla birlikte sadece şair adı veya sadece nazım şekli yazılan başlıklar da bulunmaktadır. Birkaç şiirdeyse başlık unutulmuş veya

yazılmamıştır. Bu şiirlerde, tespit edebildiklerimize "[..]" işaretiyle eklemeler yapılmıştır:

Tercīʿ-bend (18); Murabbaʿ (111); Niyāzī (90); İbrāhim Ḥaḳḳı (108); [Tercīʿ-bend] (22); Tercīʿ-bend-i müsemmen-i [Rūḥī] (12).

Mecmuanın tarafımızca incelenen ilk 250 varağında 13 adet mahlassız ve başlıksız şiir bulunmaktadır. Bu şiirler tamamlanmamış olmasından ve mahlas bulunmamasından dolayı tespit edilememiş ve incelememize "Mahlassız" olarak dahil edilmiştir. Gencîne-i Eşʿâr'da bulunan şiirlerin büyük bir bölümü şairlerin neşredilen divanlarıyla karşılaştırılmış ve başlıklardaki farklılıklar dipnotlarda belirtilmiştir. Mecmua ve divanlarda farklı olan başlıklar aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Tablodaki "Divan" sütunu ilgili şairlerin Kaynakça'da verilen divan neşirlerine işaret etmektedir.

Tablo 2.3: Başlıklar [24]

Mecmuada	Divanda
Tercīʿ-bend-i Ġālib der-taẓmīn-i beyt-i maṭlaʿ-ı Ḫayālī (3)	Tercīʿ-i Bend-i Matlaʿ-ı Hayālī
Tercīʿ-bend-i Ġālib-i Şeyḫü'l-mevlevī der-taẓmīn-i beyt-i maṭlaʿ-ı Neş´et Efendi (4)	Tercīʿ-i Bend-i Matlaʿ-ı Neş´et
Tercīʿ-bend-i Ġālib-i Şeyḫü'l-mevlevī (5)	Tercīʿ-i Bend Der-Vasf-ı Şerīf-i Kutbu'r-Rabbānī Cenāb-ı Hazret-i Sultān Dīvānī Kuddise Sırruhū
Cinānī der-Ḥaḳḳ-ı Bostān-zāde (10)	Müsemmen-i Cinānī Efendi berāy-ı Şeyḫü'l-islām Bostān-zāde Efendi raḥmetullāhi ʿaleyh
Tercīʿ-bend-i Ġālib-i Şeyḫü'l-mevlevī (15)	Tercī-i Bend Der-Vasf-ı Şerīf-i Pūşīde-i Türbe-i Latīf-i Hazret-i Mevlānā-yı Rūm Kaddes'allāhu Sırrehū

[24] Şiirlerin tezdeki yerleri (şiir numaraları) parantez içinde verilmiştir.

Tercīᶜ-bend-i Ġālib-i Şeyḫü'l-mevlevī (16)	Tercīᶜ-i Bend Der-Vasf-ı Şerīf-i İsmetlü Beyhān Sultan Aliyyetü'ş-Şān Dāmet İkbālühā
Tercīᶜ-bend-i muᶜaşşer-i [ᶜĀlī] (30)	Muᶜaşşer-i Merġūb
Tercīᶜ-bend-i ᶜĀlī der-taẓmīn-i maṭlaᶜ-ı Celālī (35)	Et-teciᶜ Fi-rumūzatü'ṣ-ṣūfiyye
Murabbaᶜ-ı Cāzim (141)	Şarkı
Ġazel-i Sulṭān Murād Taḫmīs-i Ḳabūlī (271)	Ġazel-i Sulṭān Murād Taḫmīs-i Ḫod
Ġazel-i Sulṭān Murād Taḫmīs-i Ḳabūlī (272)	Ġazel-i Sulṭān Murād Taḫmīs-i Ḫod
Ġazel-i Cāmī Taḫmīs-i Neş´et (280)	Muhammes-i Gazel-i Cāmī Naᶜt-gūn
İlāhī-i Sāmī Taḫmīs-i Nūrī (297)	Taḫmīs-i Ġazel-i Şeyḫ Nūrī
Ġazel-i Ḥażret-i Mevlānā Taḫmīs-i Ġālib (328)	Tahmīs-i Ġazel-i Cenāb-ı Mevlānā Kuddise Sırruhu'l-Aziz
Ġazel-i Ḥażret-i Mevlānā Taḫmīs-i Ġālib (329)	Tahmīs-i Latīf-i Gazel-i Şerīf-i Cenāb-ı Pīr Kuddise Sırruhu'l-Azīz Be-Zebān-ı Fārisī
Ġazel-i Ḥāfıẓ-ı Şirāzī Taḫmīs-i Ġālib-i Şeyḫ-i Mevlevī (330)	Tahmīs-i Gazel-i Hāce Hāfız-ı Şīrāzī Kuddise Sırruhū
Muṭarraf ber-Ġazel-i Rüşdī Taḫmīseş Seyyid Vehbī-i Ḳadīm (334)	Taḫmis-i Ġazel-i Rüşdī

2.7. Mecmuada Yer alan Şiirler ve Neşredilmiş Divanlar Arasındaki Farklar

Mecmuaların Klasik Türk Edebiyatı araştırmalarına olan katkılarından belki de en önemlisi divanı bilinen ve üzerinde araştırmalar yapılmış şairlerin daha önce bilinmeyen şiirlerine/beyitlerine ulaşılması veya daha önce neşredilmiş şiirlere imla farklılıkları ve kelime tercihi gibi açılardan yeni bakış açıları kazandırmasıdır. *Gencîne-i Eşᶜâr* isimli mecmuanın incelediğimiz ilk 250 varağında yer alan şiirlerin şairlerine ait yayınlanmış veya tez olarak hazırlanmış çalışmaları karşılaştırarak rastladığımız bu gibi farklılıklar aşağıda tablolar halinde gösterilmiştir. Tablolardaki "Divan" sütunları ilgili şairlerin Kaynakça'da verilen divan neşirlerine işaret etmektedir.

İncelememizin bu bölümünde; mecmuada yer alan fakat divan neşrinde bulunmayan şiirler, yine mecmuada bulunan fakat divan neşrinde bulunmayan bendler, mürettibin mecmuaya dahil etmek üzre seçtiği şiirleri naklederken kelime tercihlerindeki farklar, müteradif kelime tercihlerinden örnekler ve imla farklarından örnekler olmak üzere incelemeler yapılmıştır. Her biri farklı başlıklar altında bulunan bu incelemeler varak numarası, başlık, matla bendi, nazım şekli ve referans alınan divan sütünlarından oluşan tablolar haline de getirilerek bir arada görülmesi amaçlanmıştır.

2.7.1. Divan Neşrinde Bulunmayan Şiirler

Mecmuanın tarafımızca incelen kısmında bulunan ve aşağıdaki tabloda matlaları verilen beş adet şiir, ilgili divanlarda bulunamamıştır. Çalışmamızı hazırlarken tespit edilmiş divanlarda yapılan taramalar sonucunda mecmuada yer alan Medhî, Kânî ve Beyânî'nin birer tahmisi, Yahyâ Bey'in bir murabbasına ve Askerî'nin bir tercîʿ-bendine şairlerin divanlarında rastlanmamıştır. Bu durum, adı geçen divanların tespit edilemeyen bir nüshaları olabileceği; aynı mahlası kullanan başka şairlerin olabileceği ve bu şairlerin divan/şiirlerinin henüz tespit edilmediği ya da mürettibin şiirleri yanlış şairlere atfetmiş olabileceği hususlarını akla getirmektedir.

Tablo 2.4: Divan Neşrinde Bulunmayan Şiirler

Vr. No.	Başlık	Matlaʿ	Nazım Şekli	Divan
187a	Ġazel-i Veysī Taḫmīs-i Medḥī	Nice bir ʿayş idesin yā nice bir ẕevk ü ṣafā Nice bir yāduña gelmez ʿacabā mülk-i beḳā Nice bir yā heves-i tāc-ı zer-endūd-ı ḳabā Āh kim olsa gerek pūşiş-i tābut-ı fenā Ḫilʿat-i pādişeh ü ḥırḳa-i peşmīn-i gedā	Tahmis	Medḥī
178b	Ġazel-i Rūşenī Taḫmīs-i Kānī	Bir mehüñ bendesiyem sāye daḫı olmaz eşi Yüzinüñ ẕerresi olmaz bu cihānuñ güneşi Ḳapladı pertev-i envār-ı ruḫuñ çār u şeşi Çün ṭoġup ṭutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi Kim ola sevmeye bu vechle sen māh-veşi	Tahmis	Kānī

176a	Ġazel-i Raḥmī Taḫmīs-i Beyānī	Ṣanma rāḥat ḫāb-ı ġafletde göñül tenhā yatur Mest olup cām-ı ġam ile vālih ü rüsvā yatur Hey´eti teşḫīṣ olunmaz bī-ser ü bī-pā yatur Żaʿfdan künc-i ġınāda kim dil-i şeydā yatur Ger ecel gelseydi görmez şöyle nā-peydā yatur	Tahmis	Beyānī
128a	Murabbaʿ-ı Yaḥyā	Gelmeye dirseñ başuña dünyānuñ ġamı Ḳoyuban ādem yirine olma Türküñ hem-demi Ḫoş buyurmışdur bugün ol pehlevān-ı ʿālemī Türk eger monlā şeved hergiz ne-gerded ādemī	Murabbaʿ	Yaḥyā
68b	Tercīʿ-bend-i ʿAskerī	Ḫūb-rūlarla ittiḥād itme ʿAşḳuñı anlara ziyād itme Ḳuluñam diyü her ḥıyel ḫīzüñ Dā´im emrine inḳıyād itme Vuṣlat ümmīdin eyleyüp her ān Nefs-i şūma uyup fesād itme Ger melek-rū olursa oġlanı Severin diyu saḳın ad itme Furṣat el virür ise sür ẕevḳin Yanuña almaġı murād itme Ġam-ı hicrān ḳafāda ḥāżırdur Göñlüñi vaṣlı birle şād itme Ḳaḥbe vü ḫīz ile giçen ʿömri Ṣaḳın aṣlā ḥesāba yād itme Terbiyet ışşı eylemez ḥīze Ehl-i dil sözlerin kesād itme Pend bed-aṣla fā´ide itmez Hergiz oġlana iʿtimād itme Her ne gelse gelür saña senden Baña yār itdi diyu ad itme Ey göñül pend işit ʿinād itme Ḳaḥbe vü ḫīze iʿtimād itme	Tercīʿ-bend	ʿAskerī

2.7.2. Divan Neşrinde Bulunmayan Bendler

Mecmuanın tarafımızca incelen kısmında bulunan şiirlerin, referans alınan divanlarla yapılan karşılaştırmalar sonucunda, mecmuada yer alan ancak divanda bulunmayan bendleri aşağıda tablo halinde gösterilmiştir. Buna göre; Eşrefoğlu Rûmî Dîvânı'nda da bulunan mütekerrir murabbasında mecmuada bulunan fakat divanda yer almayan bir bend, yine Vasıf Ağa Dîvânı'nda yer alan bir murabbada, mecmuada bulunan fakat divanda yer almayan bir bend tespit edilmiştir. Seyyid Vehbî Dîvânı'nda yer alan bir kıta ise mecmuada, "Murabba-ı Vehbî" başlığı ile beş bendlik bir murabba olarak yer almaktadır. Bahsi geçen divanda, ilk bendin ve son bendin ilk iki mısralarından oluşan bir kıta bulunmaktadır. Son olarak Vakʿânüvis Mehmed Pertev Efendi Dîvânı'nda yer alan bir murabbada, mecmuada bulunan fakat divanda yer almayan bir bend tespit edilmiştir.

Tablo 2.5: Divan Neşrinde Bulunmayan Bendler

Vr. No.	Başlık	Bend/Bendler	Divan
93a	Murabbaʿ-ı Eşref-i Rūmī (86)	IX Ey dünyāyı cemʿ iden Ṣoñra ḳoyuban giden Olmadın ṣoñra peşīmān Tevbeye gel tevbeye	Eşrefoğlu Rūmī
119b	Murabbaʿ-ı Vāṣıf Aġa (160)	II Āteş-i ḥasretle yanmış şemʿ-i bezm-i firḳatüm Nār-ı firḳatle fitīl almış çerāġ-ı ḥasretüm Bir donanmış meclis-i ʿaşḳum ki zīb ü zīnetüm Sīnede dağ-ı muḥabbet dilde nār-ı iştiyāk	Vāṣıf
123a	Murabbaʿ-ı Vehbī[25] (181)	I Ṣaḳlarsın anı bāri ne var eyleseñ inhā Adınca geçen duḫter-i ṭannāze kimüñdür II Bir serv hevāsı ile dün gülşene gitdüm	Seyyid Vehbi

[25] Divanda şiirin, "kıtʿa" başlığıyla ilk bendinin ilk iki mısraʿı ve son bendinin son iki mısraʿı yer almaktadır.

		Bir gül hevāsıyla bugün ʿazm-i çemen itdüm Mest itdi beni baġda bir naġme işitdüm Bülbül mi öter āh şu āġāze kimüñdür III Cān naḳdi ile olmışiken aña ḫarīdār Engel girüp aramuza el virmedi bazār Berbād-ı hevā görmedüm aṣlā dimiş o yār Destindeki āyīneli yelpāze kimüñdür IV Gerdūne-i naḫvetle yine geçdi o kāfir Arduñca gözüm döndi tekerlek gibi fır fır Mecnūna dönüp didi niçe ʿaḳlı misāfir Leylī mi geçer yoḫsa bu cemmāze kimüñdür V Bu kākül-i būyā ile ol ʿārıż-ı zībā Müstāġnī-i meşşāṭa imiş añladıḳ ammā	
113a	Murabbaʿ-ı Pertev (138)	II Çoḳ düşündüm bilmedüm bāʿiş nedür iġżābına Bilmiyorlar çoḳ suʾāl itdüm varup aḥbābına ʿAfv idüp raḥm itmedi bu çeşmümüñ seylābına Söylemez cürmüm nedür ol bī-vefā küsmiş baña	Pertev

2.7.3. Kelime Tercihindeki Farklar

Mecmuanın incelenen ilk 250 varağında bulunan şiirler ve neşredilmiş divanlarda tespit edilen şiirler arasındaki farklardan en yoğun olanları müteradif kelime tercihleri, kelime tercih veya dizilimi ve imlâ/terkip farklarıdır. Bu farkların tamamı metin kurulurken dipnotlarda belirtilmiştir. Farkların sayı olarak çokluğundan dolayı alt başlıklar olarak sınıflandırılmış ve tablolar halinde birkaç örnek verilerek gösterilmiştir.

2.7.3.1 Müteradif Kelime Tercihlerinden Örnekler

Mecmuada yer alan şiirler incelendiğinde, mürettibin şiiri naklederken kimi kelimelerin yazımında farklı tercihler yaptığı görülmektedir. Bu durum nüsha farklarından kaynaklanabileceği gibi, kişisel tercihler de olabilir.

Mecmuadaki kelime tercihleri hususu irdelendiğinde akla gelen ilk ihtimal tespit edilmemiş nüsha(lar) olabileceğidir. Ancak bunun yanında mürettibin mecmuayı kişiselleştirmek adına bu tarz farklılıklara yöneldiği de düşünülebilir. Şairin kelime tercihini beğenmemesi, kelimeyi okuyamaması, yine bunların yanısıra dil tercihleri de düşünülebilecek ihtimaller arasındadır. Mecmuada dil tercihleri konusunda iki farklı durum ortaya çıktığı görülmektedir. Kimi kelimelerde anadil hassasiyeti gereği kelimenin Türkçe karşılığını kullandığı görülürken, kimi kelimelerde ise bunun tam tersi olarak kelimenin Arapça/Farsça karşılıklarının yer aldığı görülmektedir. Bu ikinci durumda mürettibin Arapça/Farsça bilgisini ve bu dillere hakimiyetini göstermek istemesi akla gelmektedir.

(4) Biñ pīç ü tāb dilde vü **ṣad** āteş āh āh (M)

Biñ pīç ü tāb dilde vü **yüz** āteş āh āh (D) / Gâlib

Şeyh Galib'in Neş´et'in matla beytini tazmin ettiği tercîʿ-bendde, şair "yüz" kelimesini kullanırken mürettibin, kelimenin Farsça karşılığı olan "sad" kelimesini tercih ettiği görülmektedir. Ancak kelimenin Farsça karşılığının beyte uygunluğu tartışmaya açık bir durumdur. Gâlib, beytin başındaki "bin" kelimesine uygun olarak devamında "yüz" kelimesini kullanırken, mürettibin "bin" kelimesinin Farsça karşılığı olan "hezâr" (vezni bozar) kelimesini değiştirmeyip sadece yüz/sad değişimine gitmesinin ahengi sekteye uğrattığı görülmektedir.

(163) Reng-i laʿl-i lebine **duḫter-i rez** reşk eyler (M)

Reng-i laʿl-i lebine **bint-i ʿineb** reşk eyler (D) / Vâsıf

Enderunlu Vâsıf'ın bir murabbasında geçen ve Klasik Türk Şiir'inin başlıca telmîh ve mecaz unsurlarından olan Arapça "bint-i ʿineb" (üzümün kızı/şarap) tamlamasının yerine, Farsça "duhter-i rez" (üzümün kızı/şarap) tamlamasını kullanan mürettibin bilgi birikimini göstermek için -divanın tespit edilememiş başka bir nüshası yoksa- bu değişikliğe gittiği düşünülebilir.

(188) Ḥalḳdan bīhūde **feryādum** utandırdı beni (M)

Ḥalḳdan bīhūde **efgānum** utandırdı beni (D) / Fuzûlî

(285) Nūrdan bir tāze sünbüldür siyeh **gīsūlaruñ** (M)

Nūrdan bir tāze sünbüldür siyeh **kākülleri** (D) / Nakşî

Yukarıdaki örneklerinde de Farsça kelimeye karşılık yine Farsça müteradif bir kelimenin tercih edildiği görülmektedir. "Feryâd/efgân" ve "gîsû/kâkül" kelimeleri aynı dile mensup eşanlamlı kelimeler sayılabilir ancak aşağıdaki örnekte yine Farsça olan iki kelimenin "fesâne/terâne" kullanımında anlamda ufak da olsa değişikliğe giderek daha basit bir söyleyiş haline getirdiği görülmektedir.

(236) Naẓm-āver-i muʿciz-kelimātam ki **fesānem** (M)

Naẓm-āver-i muʿciz-kelimātam ki **terānem** (D) / Nefʿî

Mecmuada, Şâkir'in tahmis ettiği Nefʿî kasidesinde, Nefʿî'ye ait olan beytin son kelimesinde değişiklik olduğu görülmektedir. Şairin kullandığı "terâne", nağme, ahenk, makam; dörtlük ve tekrarlanarak usanç verici bir hal alan söz anlamlarına gelirken; "fesâne", efsane, masal anlamlarını taşımaktadır. Bu durum büyük bir anlam kaymasına yol açmamaktadır. Tabii bu bilinçli bir müdahale olabileceği gibi, istinsah eden kişinin kelimeyi okuyamamış/uydurmuş olması da ihtimal dahilindedir.

Yine Sâbit'in bir müsemmeninde, mısradaki iki kelimenin birden değiştiği görülmektedir.

(13) **Şehvet**-i fikr ile **meyḫānede** ḳalsam bī-ḫāb (M)

Seher-i fikr ile **ġamḫānede** ḳalsam bī-ḫāb (D) / Sābit

Mürettib, bu mısraı mecmusına "seher/şehvet" ve "gamhâne/meyhâne" değişiklikleriyle nakletmiştir. Bu örneklerin pek çoğunda mürettibin vezne hassasiyet gösterdiği, gerekli yerlerde imâle/zihaf yoluyla bu müdahaleleri gerçekleştirdiği fark edilmektedir. Aynı durum aşağıda tablo halinde verilen örneklerde de kelimelerin

Arapça-Farsça, Farsça-Farsça, Arapça/Farsça-Türkçe karşılıklarıyla kullanımı şeklinde görülmektedir.

Mecmuadaki şiirler tespit edilmiş ilgili divanlarla karşılaştırıldığında çok sayıda bu tarz farklar olduğu görülmüştür. Tüm bu farklar metin kurulurken dipnotlarda belirtilmekle birlikte, referans alınan divanda, ilgili kelime nüsha farklı olarak tespit edilmişse dipnotta yer verilmemiştir. Bunun dışında kalan farklardan örnekler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 2.6: Müteradif Kelimeler

Vr. N.	Mecmua	Divan	Şair
3b	Biñ pīç ü tāb dilde vü **ṣad** āteş āh āh	Biñ pīç ü tāb dilde vü **yüz** āteş āh āh	Gālib
10a	Devlet-i **dünyāya** çün yoḳdur bilirsin iʿtibār	Devlet-i **fānīye** çün yoḳdur bilirsin iʿtibār	Cinānī
10a	**Kimse** itmedi senüñ fetvāña isnād-ı ḳuṣūr	**Hergiz** itmedi senüñ fetvāña isnād-ı ḳuṣūr	Cinānī
13b	**Şehvet**-i fikr ile **meyḫānede** ḳalsam bī-ḫāb	**Seher**-i fikr ile **ġamḫānede** ḳalsam bī-ḫāb	Ṣābit
35b	Ḫāk içre yātur bī-ḫod olup **niçe** selāṭīn	Ḫāk içre yātur bī-ḫod olup **bunca** selāṭīn	ʿĀlī
36b	Bir **ṭaşını** ketm eyleyimez ḫāne-i ḳalbüñ	Bir **sengini** ketm eyleyimez ḫāne-i ḳalbüñ	ʿĀlī
62b	Töhmet idüp **ġayrıya** reh-zen dime	Töhmet idüp **özgeye** reh-zen dime	Rūşenī
102b	**Gönlüñ** Ḥaḳḳa berk eyle	**Ḳalbüñ** Ḥaḳḳa berk eyle	İbrāhim Ḥaḳḳı
118b	**Rişte**-i şeb-reng-i **zülfüñ** bağlamış şebbūları	**Ṭurre**-i şeb-reng-i **nāzuñ** bağlamış şebbūları	Vāṣıf
120a	Reng-i laʿl-i lebine **duḫter-i rez** reşk eyler	Reng-i laʿl-i lebine **bint-i ʿineb** reşk eyler	Vāṣıf
127b	Ḥalḳdan bīhūde **feryādum** utandırdı beni	Ḥalḳdan bīhūde **efgānum** utandırdı beni	Fużūlī

131b	Yüri **ḫānum** yüri ışmarladum Allāha seni	Yüri **şāhum** yüri ışmarladum Allāha seni	Yaḥyā
132b	Gel kim açıldı çiçekler seyr-i **sebze** ḫūbdur	Gel kim açıldı çiçekler seyr-i **gülşen** ḫūbdur	Necātī
146a	Naẓm-āver-i muʿciz-kelimātam ki **fesānem**	Naẓm-āver-i muʿciz-kelimātam ki **terānem**	Şākir
173b	ʿAşḳla bilgil Murādī başa çıḳmaz **hīç kes**	ʿAşḳla bilgil Murādī başa çıḳmaz **kimsene**	Ḳabūlī
182b	Nūrdan bir tāze sünbüldür siyeh **gīsūlaruñ**	Nūrdan bir tāze sünbüldür siyeh **kākülleri**	Emīn
230a	Ḫum-ḫāne-i ḳudretden al **destüñe** bir destī	Ḫum-ḫāne-i ḳudretden al **elüñe** bir destī	Ġālib

2.7.3.2. Kelime Tercihlerinde veya Dizilimindeki Farklardan Örnekler

Mürettibin mecmuasına dahil ettiği şiirler incelendiğinde müteradif kelime tercihlerinin yanısıra, orjinalinden tamamen farklı kelime tercihleri olduğu da görülmektedir. Şeyh Gâlib'e ait terciʿ-bendde;

(1) Yazılmaz levḥ-i dilde ṣūret-i **fermāndan** ġayrı (M)
Yazılmaz levḥ-i dilde ṣūret-i **ḥırmāndan** ġayrı (D) / Gālib

"fermân" kelimesinin yerine "hırmân" kelimesini tercih edildiği görülmektedir. Yine Gâlib'e ait aynı terciʿ-bendde;

(1) Sezā-vār-ı meges ya **loḳmayam** anḳā mıyam bilmem (M)
Sezā-vār-ı meges ya **lūḳme-i** anḳā mıyam bilmem (D) / Gâlib

"lûkme-i" tamlaması metne "lokmayam" sözcüğüyle dahil edilmiştir. Kelime tercihleri ile anlamın tamamen değiştiği başka örneklerse Sâbit'e ait iki farklı müsemmende görülmektedir.

(13) Eylese **ṣorġucı bi’ẕ-ẕāt-ı kerīmin** ihdā (M)

Eylese **deyu bizzat çelengi** ihdā (D) / Sâbit

(14) Hep ḳaḥbenüñ mümessik idi **rūspī baldızı** (M)

Hep ḳaḥbenüñ mümessik idi **cümle yaldızı** (D) / Sâbit

Mecmuada anlama doğrudan müdahale edilen kelime/söyleyiş farkları dışında, kelimelerin dizimi ile ilgili farklar da göze çarpmaktadır.

(1) Düşüp dām-ı hevāya ḥasret-i gülzār **ben ḳaldum** (M)

Düşüp dām-ı hevāya ḥasret-i gülzār **ḳaldum ben** (D) / Gālib

(3) Ḫaṭṭ-ı rūy-ı dilberi **bir şeb idüp Ġālib ḫayāl** (M)

Ḫaṭṭ-ı rūy-ı dilberi **Ġālib edip bir şeb hayal** (D) / Gālib

Mecmuada bunun gibi daha pek çok örnek bulmak mümkündür. Tarafımızca tespit edilen bu tarz örnekler aşağıda varak numarası, şiirin mecmuadaki şekli, şiirin divandaki şekli ve şair sütunlarından oluşan bir tablo halinde sunulmuş, farklı yazımlar koyu renkli harflerle belirtilmiştir.

Tablo 2.7: Kelime Farkları

Vr. N.	Mecmua	Divan	Şair
1b	Yazılmaz levḥ-i dilde ṣūret-i **fermāndan** ġayrı	Yazılmaz levḥ-i dilde ṣūret-i **ḥırmāndan** ġayrı	*Ġālib*
1b	Düşüp dām-ı hevāya ḥasret-i gülzār **ben ḳaldum**	Düşüp dām-ı hevāya ḥasret-i gülzār **ḳaldum ben**	*Ġālib*
1b	Sezā-vār-ı meges ya **loḳmayam** anḳā mıyam bilmem	Sezā-vār-ı meges ya **lūḳme-i** anḳā mıyam bilmem	*Ġālib*

3a	Dāġ bir murġ-ı semenderdür **dil** āteş-ḫānesi	Dāġ bir murġ-ı semenderdür **ten** āteş-ḫānesi	*Ġālib*
3b	Ḫaṭṭ-ı rūy-ı dilberi **bir şeb idüp Ġālib ḫayāl**	Ḫaṭṭ-ı rūy-ı dilberi **Ġalib edip bir şeb hayal**	*Ġālib*
4b	Bu **ẓulmet defʿ (i)çün** āh eyledükçe baġrı yanıḳlar	Bu **zulmün refʿ (i)çün** āh eyledükçe baġrı yanıḳlar	*Ġālib*
7b	Ey enīs ü maḥrem-i rāz-ı dil-i **nālānumuz**	Ey enīs ü maḥrem-i rāz-ı dil-i **vīrānumuz**	*Neş´et*
13b	Eylese **şorġucı bi'ẕ-ẕāt-ı kerīmin** ihdā	Eylese **deyu bizzat çelengi** ihdā	*Ṣābit*
13b	Gice bī-tāb idi gördüm **yine bir nādire-fen**	Gice bī-tāb idi gördüm **kalem-i nādire-fen**	*Ṣābit*
14b	Hep ḳaḥbenüñ mümessik idi **rūspī baldızı**	Hep ḳaḥbenüñ mümessik idi **cümle yaldızı**	*Ṣābit*
15a	Geçdi muḳayyed olmadı redd-i **kelām** ile	Geçdi muḳayyed olmadı redd-i **selām** ile	*Ṣābit*
27b	Olmasa şemsüñ **müzennīsi nebātātuñ zemīn**	Olmasa şemsüñ **mürebbāsı nebātāt-ı cihān**	*Yaḥyā*
35b	Ne ḥayl ü **ḫaşemden bir eṣer var ne ʿalemden**	Ne ḥayl ü **ḫaşem var bile ne ṭabl u ʿalem var**	*ʿĀlī*
36a	Ebkār-ı maʿānī **pür** olup **hücre-i ḳalbüm**	Ebkār-ı maʿānī **bir** olup **ḫacle-i dilde**	*ʿĀlī*
58a	Cümlesi dursun yeter ben bī-dile ṭurfe **edā**	Cümlesi dursun yeter ben bī-dile ṭurfe **belā**	*Fehīm*
64b	**Gel sen** anı gör nice zībā imiş	**Kimse** anı gör nice zībā imiş	*Aḥmed*
65a	Diñler iseñ **ideyin bir bir** beyān	Diñler iseñ **cān ile idem** beyān	*Aḥmed*
65b	Geh oluram ʿaşḳ ile **ẓırlaḳ eşek**	Geh oluram ʿaşḳ ile **ṭazlaḳ ışıḳ**	*Ṣāhidī*
97a	**Maḳṣūdı hergiz** bulımaz	**Maḳṣudını tez** bulımaz	*Niyāzī*
105b	Ḳanlı **yaşlar sīnede** ırmaġ ola	Ḳanlı **yaşuñ dīdede** ırmaġ ola	*Sezā´ī*

108b	Varup ol derd-şinās-ı dil ü cānı **bulsam**	Varup ol derd-şinās-ı dil ü cānı **görsem**	*Nedīm*
109a	Yetmez mi saña bister ü bālīn **ḳuzucaġum**	Yetmez mi saña bister ü bālīn **ḳucaġum**	*Nedīm*
112a	Çıḳup iḳbālle gülzāra şehenşāh-ı **zamān**	Çıḳup iḳbālle gülzāra şehenşāh-ı **cihān**	*Nedīm*
112b	İdüp sīmīn-berinüñ **āb-ı sīmābīsi** cūş-ā-cūş	İdüp sīmīn-berinüñ **baḥr-i sīmābını** cūş-ā-cūş	*Pertev*
112b	**Ṣıḳma menʿ-i āh ile boş yire** cānum sevdigüm	**Menʿ-i āh ile muʿaẕẕeb itme** cānum sevdigüm	*Pertev*
112b	İltifāt itmez **diyüp de dād-ı bī-dād** itmesem	İltifāt itmez **diye bī-dād feryād** itmesem	*Pertev*
113a	Ḳoyvirüp pūşī ṣaçaġın **eñseye** perçem gibi	Ḳoyvirüp pūşī ṣaçaġın **sīneye** perçem gibi	*Pertev*
113a	**Ġamzesi ḫançer çeküp zaḫm açmaġa** Rüstem gibi	**Ḳahramānī ġamzesi cān almada** Rüstem gibi	*Pertev*
113a	Yoḳ **helāk olmaḳdan** özge mübtelānuñ çāresi	Yoḳ **hele ölmekden** özge mübtelānuñ çāresi	*Pertev*
118a	Çoḳ güzel seyr eyledüm çoḳ **bī-vefā** gördüm velī	Çoḳ güzel seyr eyledüm çoḳ **dilrübā** gördüm velī	*Vāṣıf*
118a	Ṣanma Vāṣıf **bīhūde** zārem tehī nālendeyem	Ṣanma Vāṣıf **bülbül-i** zārem tehī nālendeyem	*Vāṣıf*
118b	**Dāġ dāġ nār-ı ʿaşḳuñdur** derūn-ı lālezār	**Sūziş-i ʿaşḳuñla yanmış hep** derūn-ı lālezār	*Vāṣıf*
118b	**Eylemem Vāṣıf gibi ġayra nigāh gāh gāh**	**Vāṣıf-ı ḥasret-keşüñ itdikçe ṣaḥrālarda āh**	*Vāṣıf*
118b	**Baña besdür seyr-i sünbülzār-ı gīsū-yı siyāh**	**Sünbülistān-ı muḥabbet oldı bir bir şāh-rāh**	*Vāṣıf*
119a	O gün ḥattā baña **anuñ içün ġāyet ṭarılduñ** sen	O gün ḥattā baña **ġayet gücenmişdüñ efendüm** sen	*Vāṣıf*

120a	**Şīve-i ḳaddüñe** nisbetle ḳabādur berzec	**Ten-i nermīnüñe** nisbetle ḳabādur berzec	*Vāṣıf*
120a	Senüñ āhuñ benüm **mānend-i ḫançer cānuma işler**	Senüñ āhuñ benüm **sīnem yarar mānende-i ḫançer**	*Vāṣıf*

2.7.3.3. İmlâ ve Atıf Vav'ı Farklarından Örnekler

Tarafımızca incelenen mecmuada, şiirlerin orijinal metinleriyle kelime, söyleyiş farklarının yanısıra imla farklılıkları ve atıf vavına ait farklı kullanımlar da bulunduğu görülmektedir. Mürettibin genel itibariyle Klasik Osmanlı Türkçesi'nin imla özelliklerine uymuş ve harekesiz bir metin oluşturmuştur. Ancak bazı kelimelerde yanlış okumayı önlemek adına kelimenin harekelendirildiği görülmektedir. Tamlamaların bir kısmında hemze (ء), bir kısmında tamlama ye'si (ى) kullanılmıştır. Ancak metnin önemli bir kısmında tamlama ibaresi yoktur. Mürettib çoğu zaman, metnin orjinalinde atıf vavı (و) olmasına rağmen tamlama ye'si (ى) kullanmıştır. Ya da bunun tam tersi olarak, metnin orjinalinde tamlama ye'si (ى) olmasına rağmen atıf vavı (و) kullandığı görülmektedir.

Tablo 2.8: İmla Özellikleri

Vr. N.	Mecmua	Divan	Şair
4a	Encām-ı kār ṣaldı bizi ḫāke **gerd-i ġam**	Encām-ı kār ṣaldı bizi ḫāke **gerd ü ġam**	*Ġālib*
36b	Himmet ʿalemin kesb idegör **deşt-i vücūda**	Himmet ʿalemin naṣb idegör **deşt ü cūda**	*ʿĀlī*
57a	Ger **penbeye** mevci olsa cevşen	Ger **penbe-i** mevci olsa cevşen	*Fehīm*
57b	Ġılmānı belā **nigāh u** ḥūrī	Ġılmānı belā **nigāh-ı** ḥūrī	*Fehīm*
79b	**Şemʿi** tavāf itmege bir per gerek	**Şemʿ-i** tavāf itmege bir per gerek	*Ġālib*
80a	Derd**-i** ġam u miḥneti ḳıldı sipāh	Derd **ü** ġam u miḥneti ḳıldı sipāh	*Ġālib*
101b	Sen ʿadl **ü** ẓulm ṣanma	Sen **ʿadli** ẓulm ṣanma	*İbrāhim Ḥaḳḳı*
155b	Ricāl-i **devlet-i** erbāb-ı dīvān-ı ḥaḳīḳatdür	Ricāl-i **devleti** erbāb-ı dīvān-ı ḥaḳīḳatdür	*Neş´et*

156a	Palās**-ı** postı taḫt u baḫt-ı firūza degişmezler	Palās **u** postı taḫt u baḫt-ı firūza degişmezler	*Neş´et*
231a	Her ṭaraf leşker-i āşūb **u** esīr-i fermān	Her ṭaraf leşker-i āşūb**-ı** esīr-i fermān	*Ġālib*

Daha önce de belirttiğimiz gibi mürettibin neden bu tarz değişikliklere başvurduğu, bu değişiklikleri bilinçli bir şekilde mi yaptığı, okumakta güçlük çektiği kelimelerin yerine kendi üslubunca eklemeler mi yaptığı, döneminin özellikle bilinen şiirlerine kendi yorumunu mu kattığı, dil hassasiyeti ya da becerilerini göstermek adına mı bu değişikliklere başvurduğu, yahut ilgili divanların tespit edilemeyen nüshalarının mı olduğu sorularını akla getirmektedir.

2.8. Gencîne-i Eşʿâr'ın Mecmua Literatüründeki Yeri

Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 1641 numarada kayıtlı bulunan Gencîne-i Eşʿâr isimli musammat mecmuasının tarafımızca ilk 250 varağı incelenmiştir. Toplamda 740 varaktan oluşan ve oldukça hacimli olan bu eserin, 209 kişilik kalabalık şair kadrosundan divanı tespit edilmiş olanlar olduğu gibi, eseri/eserleri günümüze ulaşamamış şairlerin de bulunduğu görülmektedir.

Musammat mecmualarına örnek teşkil eden mecmuada toplamda 1370 adet şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerin tarafımızca incelenen 250 varağında toplamda 360 adet şiir bulunmaktadır ve tamamı musammat nazım şekliyle yazılmıştır. Mecmuanın kalan kısmını incelediğimizde de musammat nazım şekilleriyle yazılmış şiirlerin bulunduğu görülmektedir. Bu şiirlerin önemli bir kısmı terkîb-bend, tercʿî-bend, murabbaʿ, tahmis, muhammes ve müseddeslerden oluşmaktadır. Mecmuanın yaklaşık 100 varaklık bir kısmının ise şarkı, güfte ve bestelere ayrıldığı görülmektedir. "Semâʿiyât Beyân Olunur" başlığıyla ayrılan bu bölümde, Itrî, Hacı Sadullah Ağa, Fâiz Efendi, Bekir Çavuş, Râgıp, Abdullah Ağa, Baba Tahir gibi isimlere ait semâîler, beste ve güfteler bulunmaktadır. Gencîne-i Eşʿâr, bu yönüyle de Türk musikî geleneğine katkıda

bulunabileceğini düşündüğümüz bir eser konumundadır. 19. yüzyılda tertip edilen bu mecmua, geleneğin bu yüzyılda derlenmiş -özellikle de hacmi bakımından- önemli örneklerindendir.

2.9. Metni Kurarken İzlenilen Yöntem

- ✓ Gencîne-i Eşʿâr isimli mecmuanın incelenen ilk 250 varağı günümüz harflerine aktarılırken transkripsiyon (Transkripsiyon 2.0) işaretleri kullanılmıştır.
- ✓ Transkribe edilen metin, ulaşabildiğimiz yayınlamış divanlar, yayınlanmamış yüksek lisans ve doktora tezleri ile karşılaştırılmış ve ortaya çıkan farklılıklar dipnotlarda gösterilmiştir.
- ✓ Karşılaştırılan çalışmaların aparatlarında, kelime/kelimelerin mecmuadaki şekli bulunuyorsa bu fark metne dahil edilmemiştir.
- ✓ Metin kurulurken şiirlerin yazıldığı dönemlerin dil özellikleri dikkate alınmıştır.
- ✓ Karşılaştırılan divanda bulunan fakat mecmuada bulunmayan kelime, bent veya mısralar {} işaretiyle metne dahil edilmiş ve "–M" işaretiyle ilgili dipnotta gösterilmiştir.
- ✓ Mecmuada bulunup, karşılaştırılan divanda bulunmayan kelime, bent veya mısralar "–D" işaretiyle dipnotta gösterilmiştir.
- ✓ Şiirlerin aruz/hece vezinleri başlık altında belirtilmiştir.
- ✓ Mecmuada yer alan ayetler Kur'an-ı Kerim'den kopyalanmak suretiyle gösterilmiş ve dipnotta ilgili ayetin meali, sure adı ve numarasıyla beraber ayet numarası verilmiştir.
- ✓ Metne bazen vezin ve anlam gereği bizim tarafımızdan eklenen ek ve kelimeler köşeli parantez [] işaretiyle gösterilmiştir.
- ✓ Mecmua metni ile divan metinleri arasında karşılaştırma yapılırken, mecmua metninde eksik olan yerlerin {} işaretiyle gösterilerek metnin tamamlanması hariç, genellikle metnin imlası korunmaya çalışılmış; ancak karşılaştırma sonucunda vezin ve anlam bakımından divandakinin daha doğru olduğu tespit edildiyse metne doğru olan dahil edilmiş ve ilgili dipnotta belirtilmiştir.
- ✓ Eserin kopmuş veya zarar görmüş sayfalarında bulunan ve tespit edilemeyen şiirlerin eksik kısımları […] şeklinde gösterilmiştir.
- ✓ Şiir başlıklarındaki mürettibden kaynaklandığı düşünülen hatalar düzeltilmiş ve dipnotta belirtilmiştir.
- ✓ Şiir başlıklarında, karşılaştırılan divan ve çalışmalarda bulunan farklılıklar dipnotta belirtilmiş, mecmuadaki şekli korunmuştur.

- ✓ Mecmuanın tarafımızca incelenen ilk 250 varağında 13 adet Mahlassız ve başlıksız şiir bulunmaktadır. Bu şiirler tamamlanmamış olmasından ve mahlas bulunmamasından dolayı tespit edilememiş ve incelememize "mahlassız" olarak dahil edilmiştir.
- ✓ Farsça-Türkçe karışık şiirlerdeki Farsça kısımlar okunmuş, Arapça-Türkçe şiirlerdeki Arapça kısımların tıpkı basımı metne dahil edilmiştir.
- ✓ Tamamı Farsça ya da Arapça olan şiirlerin tıpkı basımları "Ekler" kısmında verilmiştir.
- ✓ Eserin özellikle bölüm sonlarında bıraktığı -daha sonra eklemeler yapmak gayesiyle olduğunu düşündüğümüz- boş sayfalar dipnotta belirtilmiştir.

SONUÇ

Milli Kütüphane, 06 Mil Yz A 1641 numarada kayıtlı bulunan Gencîne-i Eşʿâr, oldukça hacimli bir şiir mecmuasıdır. Toplamda 737 varaktan oluşan bu eser, dönemin musammat mecmuaları geleneğine güzel bir örnek teşkil etmektedir. Tarafımızca hazırlanan bu çalışmada, mecmuanın ilk 250 varağı (1b-250b) çeviriyazı harflerine aktarılmıştır.

Çalışmamız, mecmua geleneğine genel bir bakış ve musammat mecmuaları, Gencîne-i Eşʿâr'ın tarafımızca çeviriyazı harflerine aktarılan kısmının incelenmesi ve metnin ilk 250 varağının çeviriyazı harflerine aktarılması olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. İncelenen kısımdaki şiirler, ulaşabildiğimiz kadarıyla yayınlamış divanlar, yayınlanmamış yüksek lisans ve doktora tezleri ile karşılaştırılmış, tesbit edilen farklılıklar ortaya konulmuştur. Yapılan inceleme sonucunda, tafamızca çeviriyazı harflerine aktarılan toplam 326 şiirden 5 şiirin tamamının, 4 şiirin de birkaç bendinin ilgili divanlarda bulunmadığı tespit edilmiştir.

Mecmuada, 15. yüzyılın önde gelen mutasavvıf şairlerinden Eşrefoğlu Rûmî'den, son yüzyılın güçlü şairlerinden Şeyh Gâlib'e kadar pekçok tanınmış şairin şiirlerinden örnekler bulunmaktadır. Mürettibin, beğenisine göre kimi şairlerin şiirlerinden daha fazla örnekler verdiği, kimisinin sadece tek bir şiirini mecmuasına dahil ettiği görülmüştür. Tanınmış şairlerin yanısıra, ismi ya da eserleri günümüze ulaşmamış şairlerden de örnekler bulunmaktadır. Bu durum bize henüz divanı ya da müstakil şiirleri tespit edilememiş şairlerin olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, mecmua geleneğinin musammat mecmuaları özelinde incelendiği bu çalışmamızda, derlendiği dönemin edebi zevkine ışık tutan ve yayınlanan divanlarda yeralmayan şiirleriyle Gencîne-i Eşʿâr'ın tanıtılması ve bu gelenekteki yerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Gencîne-i Eşʿâr, hacmi itibariyle musammat mecmuaları arasında hatrı sayılır bir yere sahip olması dışında, ihtiva ettiği şiirler, bu şiirlerin nazım şekli ve konularına göre düzenlenmesi açısından da önemli bir eser olma özelliği taşımaktadır. Eserin son kısmında yer alan beste ve güfte örnekleri, mecmuanın aynı zamanda Türk musikîsi incelemeleri için de önemli bir kaynak olduğunu göstermektedir.

KAYNAKÇA

AKSOYAK, İ. Hakkı, *Gelibolulu Mustafa Ali ve Dîvânlarının Tenkidli Metni*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 1999.

ALPAYDIN, Bilal, *Refîʿ-i Kâlâyî Divânı (İnceleme-Metin)*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2007.

AYAN, Emrah, *Nakşî İbrahim Efendi Dîvânı*, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2000.

AYAN, Hüseyin, "Bir Şiir Mecmuasında Ahmet Yesevî", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Konya, 1997, S.3, s.79-84.

AYDEMİR, Yaşar, "Biyografi Kaynağı Olarak Mecmualar", *Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu Bildirileri Kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara, 2011, s.87-100.

AYDEMİR, Yaşar, "Şairlerin Edebi Kişiliğinin Tesbitinde Mecmuaların Rolü", *Türk Kültürü*, Ankara, 2001, S.464, s.731-744.

AYDEMİR, Yaşar, "Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü", *Bilig*, Ankara, 2001, S.19, s.147-154.

AYDIN, Abdullah, *Hanyalı Nûri Osman ve Dîvânı*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2009.

AYNUR, Hatice; ÇAKIR, Müjgan; KONCU, Hanife, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, Turkuaz Yayınları, İstanbul, 2012.

AYPAY, A. İrfan, *Nahîfî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Dîvânının Tenkidli Metni)*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Konya, 1992.

BAŞPINAR, Fatih, *17. Yüzyıl Şairlerinden Beyânî'nin Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin),* Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi, 2008.

CENGİZ, Halil Erdoğan, "Dîvân Şiirinde Musammatlar", *Türk Dili Dergisi Türk Şiiri Özel Sayısı (Dîvân Şiiri)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1986, S.415-416-417, s.291-429.

CUNBUR, Müjgan "Klasik Edebiyatımızda Ehl-i Beyt Sevgisi", *Erdem Atatürk Kültür Merkezi Dergisi*, 1996, S.24, s.909-960.

ÇAVUŞOĞLU, Mehmed, *Yahya Bey - Dîvân (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1977.

ÇIPAN, Mustafa, *Muğlalı İbrahim Şâhidî, Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Eserleri, Dîvân ve Gülşen-i Vahdet (Tenkidli Metin)*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1985.

DEMİRKOL, Hatice Çabukel, *Dîvân-ı Nüzhet İnceleme-Tenkitli Metin-İndeks*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş, 2003.

DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Aydın Kitabevi Yayınları, 20. Baskı, Ankara, 2003.

DİKMEN, Hamit, *Seyyid Vehbi ve Dîvânının Karşılaştırmalı Metni*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 1991.

DİLÇİN, Cem, *Örneklerle Türk Şiir Bilgis*i, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2013.

ELİAÇIK, Muhittin, *Vak'anüvis Mehmed Emin Edib Dîvânı*, Çizgi Kitabevi, Konya 2010.

ERDOĞAN, Mustafa, *Kabuli İbrahim Efendi Hayatı*, *Edebi Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 2008.

ERDOĞAN, Mustafa, *Türk Edebiyatında Muhammes*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2002.

ERGÜN, Emel, *Sermed (Feyzullah) Dîvânı (Edisyonkritik-İnceleme),* Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2004.

GÜNEŞ, Mustafa, *Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin)*, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Malatya, 1994.

GÜNEŞ, Mustafa, *Erzurumlu İbrahim Hakkı Dîvânı*, Sahaflar Kitap Sarayı, İstanbul, 2008.

GÜRBÜZ, Mehmet, "Biyografik Değer Bakımından Şiir Mecmuaları", *Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu Bildirileri Kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara, 2010, s.315-328.

GÜRBÜZ, Mehmet, "Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, Hz: Hatice Aynur vd.,* Turkuaz Yayınları, İstanbul, 2012, s.99-113.

GÜRBÜZ, Mehmet, *Kâbilî'nin "Sultân-ı Hûbâna Münâsib Eş'âr" Adlı Şiir Mecmuası*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 2011.

GÜREL, Rahşan, *Enderunlu Vâsıf Divânı*, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2019.

GÜROL, Ayşe, *Vakʿânüvis Mehmed Pertev Efendi ve Dîvânı, İnceleme ve Tenkidli Metin,* İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1994.

HARMANCI, Esat, *Rûznâmeci-zâde Şinâsî Dîvânı (?-1702)*, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1999.

HORATA, Osman, *Esrar Dede Hayatı, Eserleri, Şiir Dünyası ve Dîvânı*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1998.

İPEKTEN, Haluk, *Eski Türk Edebiyatı: Nazım Şekilleri ve Aruz*, Ankara, 1985.

İPEKTEN, Haluk, *Nâʾilî Dîvânı,* Akçağ Yayınları, Ankara, 1990.

KARACAN, Turgut, *Bosnalı Alaeddin Sabit Dîvân*, Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, Sivas, 1991.

KESKİNSOY, Haşim, *Mekkî ve Nahîfî'nin Kasîde-i Bürde Tahmisleri (Tenkidli Metin-İnceleme)*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş, 2011.

KILIÇ, Atabey, "Mecmua Tasnifine Dâir", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, Hz. Hatice Aynur vd.,* Turkuaz Yayınları, İstanbul, 2012, s.77-96.

KILIÇ, Muharrem, *Münîf Antakî Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri, Dîvânının Tenkidli Metni ve İncelenmesi,* Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 1995.

KILINÇ, Abdülhakim, *Fuzûlî Dîvânı*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul, 2021.

KÖKSAL, M. Fatih "Biyografik Kaynak Olarak Şiir Mecmuaları ve Kastamonulu İshâk-zâde Fevzi Mecmuası", *Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası*

Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu Bildirileri Kitabı, Grafiker Yayınları, Ankara, 2011, s.449-468.

KÖKSAL, M. Fatih, "Şiir Mecmualarının Önemi ve "Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi" (MESTAP)", *Eski Türk Edebiyatında Tenkid ve Teori,* Kesit Yayınları, İstanbul, 2017, s.133-152.

KUT, Günay, "Mecmua", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, Dergâh Yayınları, C.6, İstanbul, 1986, s.170.

LEVEND, Agah Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1984.

MACİT, Muhsin, *Hatayî Dîvânı - Şah İsmail, İnceleme, Tenkidli Metin, Tıpkıbasım*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu, 2017.

MACİT, Muhsin, *Nedîm Dîvânı*, e-kitap, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0

OĞRAŞ, Rıza, *Hoca Neş'et Dîvânı (İnceleme ve Tenkidli Metin)*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1991.

OKÇU, Naci, *Şeyh Gâlib Divânı*, Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2014.

OKUYUCU, Cihan, *Cinânî Hayatı, Eserleri, Dîvânının Tenkidli Metni*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1994.

ÖZBEK, Ahmet, *Câzim Dîvânı (Edisyonkritik-İnceleme)*, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 2000.

ÖZUYGUN, Ali Rıza, *Hasan Sezâyî'nin Hayatı Edebi Kişiliği, Eserleri, Dîvânı'nın Tenkidli Metni ve İncelemesi*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Erzurum, 1999.

PALA, İskender, *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*, L&M Yayınları, 2003.

SARIKAYA, Erdem, *Ebubekir Celali Divânı*, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2008.

SEZGİN, Durmuş, *Ali Senâyî Dîvânı (Tenkitli Metin)*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Tokat, 2001.

SÜZEN, Hüseyin, *Dukâkinzâde Ahmed Beg Divânı (İnceleme-Tenkidli Metin)*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 1994.

ŞARİPBEKOVA, Saule, *Acem Sürûrî ve Divânçesi*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2001.

TANYILDIZ, Ahmet, "Şiir Mecmularının Neşri Hakkında", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2012, C.5, S.1, s. 224-239.

TARLAN, Ali Nihad, *Hayâlî Bey Divânı*, Akçağ Yayınları, Ankara,1992.

TARLAN, Ali Nihat, *Necâti Bey Divânı*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1992.

TAŞ, Hakan, *Vusûlî Divânı (İnceleme-Metin-Çeviri-Açıklamalar-Dizin),* Kültür Eserleri, Ankara, 2010.

TATÇI, Mustafa; YILDIZ, Musa, *Azîz Mahmûd Hüdâyî Divân-ı İlâhiyât Tıpkıbasım ve Çeviriyazı*, Üsküdar Araştırmaları Merkezi Yay., İstanbul, 2005.

TAVUKÇU, Orhan Kemal, *Dede Ömer Ruşeni, Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Dîvânının Tenkidli Metni*, e-kitap, http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10601,dede-omer-rusenipdf.pdf?0.

TIĞLI, Fatih, *Bursalı Rahmî Çelebi ve Divânı*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006.

TUNÇ, Semra, "Konya Mevlânâ Müzesi Kütüphanesi 2455 Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmuası", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2000, S.6, s. 105-139.

UZUN, Mustafa, "Mecmua", *İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2003, C. 28, s.265-267.

ÜZGÖR, Tahir, *Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı, Dîvân'ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 1991.

YAZAR, İlyas, *Kânî Dîvânı (İnceleme-Metin),* Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2006.

YAZAR, Sadık, "XVI. Yüzyılda Derlenmiş Bir Musammat Mecmuası", *Turkish Studies*, Volume 8/1, Winter 2013, s.601-651.

YILDIZ, Seyhan, *XVIII. yy. Dîvân Şairi Şakir, Hayatı, Eseri, Edebi Kişiliği ve Dîvânının Tenkidli Metni*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2002.

YILMAZ, Kaşif, *III. Selim (İlhâmî) Hayatı, Edebi Kişiliği ve Dîvânının Tenkidli Metni*, Trakya Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, Edirne, 2001.

ZÜLFE, Ömer, "Türkçe Dîvân'daki LXVI. Gazel Fuzuli'nin mi?", *Turkish Studies/Türkoloji Dergisi 1*, 2006, S.2, s.227-236.

3. BÖLÜM: GENCÎNE-İ EŞʿÂR (1b-250b) METİN

1b

1

Tercīʿ-bend-i Ġālib-i Şeyḫü'l-mevlevī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Ḳabūl eyler mi yā Rab zaḫm-ı pür-nāsūrumuz bīhbūd[1]

Ḳalur mı yoḫsa bu āteşle dāġ-ı dil gibi pür-dūd

Alursa pençeye yazuḳ beni bu baḫt-ı nā-mesʿūd

Ḳıyāmet ḳopsa gevher ṭolsa ʿālem olmayam ḫoşnūd

Feraḥ nāmın daḫı yād idemez bu cān-ı zehr-ālūd

Rıżādur çāresi her ne dilerse ḥażret-i Maʿbūd

Belā mevc-āver-i girdāb-ı ḥayret nā-ḫudā nā-būd

ʿAdem sāḥillerin ṭutdı dirīġā bāng-ı nā-mevcūd

II

Gözüm bir nesne görmez dīde-i giryāndan ġayrı

İrişmez gūş-ı cāna ṣoḥbet-i hicrāndan ġayrı

Yazılmaz levḥ-i dilde ṣūret-i fermāndan[2] ġayrı

Bulınmaz sīnede bir sūziş-i pinhāndan ġayrı

Ümīdüm yoḳ hemān bir ḫᵛāhiş-i iḥsāndan ġayrı

Serāpāy-ı tenümde ḳalmadı efġāndan ġayrı

Belā mevc-āver-i girdāb-ı ḥayret nā-ḫudā nā-būd

ʿAdem sāḥillerin ṭutdı dirīġā bāng-ı nā-mevcūd

III

Düşüp dām-ı hevāya ḥasret-i gülzār ben ḳaldum[3]

1: 1b

Prof. Dr. Naci Okçu, *Şeyh Gālib Dīvānı*, Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2014, s.129/8.

[1] bīhbūd: bīhūd D.

[2] fermāndan: ḫırmāndan D.

[3] ben ḳaldum: kaldum ben D.

Gidüp nefḫ-i Mesīḥā-veş ṣabā bīmār ben ḳaldum
Gül-i ümmīd ṣoldı mübtelā-yı ḫār ben ḳaldum
Bu gülşen külḫan oldı çeşmüme nāçār ben ḳaldum
Şarāb-ı ye´se düşdüm teşne-i dīdār ben ḳaldum
Başumdan aşdı seyl-āb-ı keder bīzār ben ḳaldum
Belā mevc-āver-i girdāb-ı ḥayret nā-ḫudā nā-būd
ʿAdem sāḥillerin ṭutdı dirīġā bāng-ı nā-mevcūd

IV

ʿAceb ey Ḫıżr-ı maʿnā bī-nevāya himmet olmaz mı
Şefāʿat yoġsa da bir tesliyet-gū[1] ṣoḥbet olmaz mı
Dimem[2] ḥāşā bu nā-kāma ümīd-i vuṣlat olmaz mı
Sezāvār-ı ḫiṭāb olmaḳ gibi bir ruḫṣat olmaz mı
Ya ehliyyet mi lāzım baḫşiş-i ehliyyet olmaz mı
Esīr-i derd-i fürḳat lā-cerem ye´s-ülfet olmaz mı
Belā mevc-āver-i girdāb-ı ḥayret nā-ḫudā nā-būd
ʿAdem sāḥillerin ṭutdı dirīġā bāng-ı nā-mevcūd

2a V

Eger küstāḫ isem de çāre ne bī-çārelikdendür
Hezārān ḳayd u bende düşdigüm[3] āvārelikdendür
Göñül cemʿiyyeti sevmezse de ṣad-pārelikdendür
Devādan şekvemüz var ise de pür-yārelikdendür
Sirişküm bī-sebebdür menbaʿ-ı ġam-ḫārelikdendür
Maḥaldür ġarḳ-ı eşk olsa gözüm ḫūn-bārelikdendür
Belā mevc-āver-i girdāb-ı ḥayret nā-ḫudā nā-būd
ʿAdem sāḥillerin ṭutdı dirīġā bāng-ı nā-mevcūd

[1] tesliyet-gū: tesliyet-gūn D.
[2] Dimem: Diyem D.
[3] düşdigüm: düşdi kim D.

VI

Belā bu kim daḫı ṣūret miyem maʿnā mıyam bilmem
Sezā-vār-ı meges ya loḳmayam[1] ʿanḳā mıyam bilmem
Esīr-i pīç-tāb-ı zülf-i müşg-efzā mıyam bilmem
Perīşānī-i ġam menşūrına ṭuġrā mıyam bilmem
Ġam-ı Yūsufla ṭolmış Mışr-ı istiġnā mıyam bilmem
Ġarīḳ-i Nīl-i ḥasret Ġālib-i rüsvā mıyam bilmem
Belā mevc-āver-i girdāb-ı ḥayret nā-ḫudā nā-būd
ʿAdem sāḥillerin ṭutdı dirīġā bāng-ı nā-mevcūd

2

Tercīʿ-bend-i Ġālib-i Şeyḫü'l-mevlevī

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Ey dil ey dil niye bu rütbede pür-ġamsın sen
Gerçi vīrāne iseñ genc-i muṭalsamsın sen
Secde-fermā-yı melek[2] ẕāt-ı mükerremsin sen
Bildigüñ gibi degül cümleden aḳdemsin sen
Rūḥsun nefḫa-i Cibrīl ile tevʾemsin sen
Sırr-ı Ḥaḳsın meṣel-i ʿĪsī-i Meryemsin sen
Ḫoşca baḳ ẕātuña kim zübde-i ʿālemsin sen
Merdüm-i dīde[3]-i ekvān olan ādemsin sen

II

Mertebeñ ʿayn-ı müsemmādadur esmā ṣanma

---

[1] loḳmayam: lūḳme-i D.
2: 2a
Prof. Dr. Naci Okçu, *Şeyh Gālib Divānı*, Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2014, s.130/9.
[2] melek: felek M.
[3] Merdüm-i dīde: Dīde-i merdüm M.

Merciʿ üñ Ḫālıḳ-ı eşyādadur eşyā ṣanma
Gördigüñ emr-i muḥaḳḳaḳları rü´yā ṣanma
Başḳasın kendüñi ṣūretde[1] heyūlā ṣanma
Keşf ile ṣābit olan maʿnīyi daʿvā ṣanma
Ḥaḳḳuña söylenen evṣāfı müdārā ṣanma
Ḫoşca baḳ ẕātuña kim zübde-i ʿālemsin sen
Merdüm-i dīde-i ekvān olan ādemsin sen

2b III

İñleyüp sırrını fāş eyleme aġyāra ṣaḳın
Düşme bilmezlik ile varṭa-i inkāra ṣaḳın
Degmesün ellerüñ[2] [ol] kākül-i dildāra ṣaḳın
Ṣoñra Manṣūr gibi çıḳmaḳ olur dāra ṣaḳın
ʿArż-ı ʿacz itmeyesün yāreden ol yāra ṣaḳın
Buldıġuñ gevher-i ʿālīleri bī-çāre ṣaḳın
Ḫoşca baḳ ẕātuña kim zübde-i ʿālemsin sen
Merdüm-i dīde-i ekvān olan ādemsin sen

IV

Sendedür maḫzen-i esrār-ı muḥabbet sende
Sendedür maʿden-i envār-ı fütüvvet sende
Gizli gizli daḫı vardur niçe ḥālet sende
Maʿrifet sende hüner sende ḥaḳīḳat sende
Naẓar itseñ yer ü gök dūzaḫ u cennet sende
ʿArş u Kürsī vü melek sendedür elbet sende
Ḫoşca baḳ ẕātuña kim zübde-i ʿālemsin sen
Merdüm-i dīde-i ekvān olan ādemsin sen

[1] ṣūretde: suretle D.
[2] ellerin: āhlaruñ M.

V

Ḥayfdur şāh iken ʿālemde gedā olmayasun

Keder-ālūde-i ümmīd ü recā olmayasun

Vādī-i yeʹse düşüp hīç ü hebā olmayasun

Yañılup reh-rev-i ṣaḥrā-yı hevā olmayasun

Ādeme muttaṣıl ol tā ki cüdā olmayasun

Secdeler eyle ki merdūd-ı Ḫudā olmayasun

Ḫoşca baḳ ẕātuña kim zübde-i ʿālemsin sen

Merdüm-i dīde-i ekvān olan ādemsin sen

VI

Berḳ-i ḫāṭıf gibi bu ḳayd-ı sivādan güzer it

İrişen[1] ḫār u ḫasa āteş-i ʿaşḳı siper it

Dāmenin ṭutmaya āṣār-ı ʿalāyıḳ ḥaẕer it

Şems-veş ḫᵛāhiş -i Monlā ile ʿazm-i sefer it

Ṣāf ḳıl āyīneñi ḳābil-i ʿaks-i ṣuver it

Hele bir cemʿ-i ḥavās eyle de Ġālib naẕar it

Ḫoşca baḳ ẕātuña kim zübde-i ʿālemsin sen

Merdüm-i dīde-i ekvān olan ādemsin sen

3

Tercīʿ-bend-i Ġālib der-taẕmīn-i beyt-i maṭlaʿ-ı Ḫayālī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ḳalb bir gencīnedür cismüm anuñ vīrānesi

Feyż bir baḥr-ı kerāmetdür sözüm dür-dānesi

[1] İrişen: İriş M.

3: 3a

Prof. Dr. Naci Okçu, *Şeyh Gālib Divānı*, Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2014, s.133/11. Bu şiir adı geçen divanda "Tercīʿ-i Bend-i Matlaʿ-ı Hayālī" başlığıyla bulunmaktadır.

Nuṭḳ bir ṭūṭī-i ḫoş-gūdur derūnum lānesi

Eşk bir ṣahbā-yı āteşdür gözüm peymānesi

Ye´s bir mihmān-ı ġamdur ḫāṭırum kāşānesi

Dāġ bir murġ-ı semenderdür dil[1] āteş-ḫānesi

ʿAşḳ bir şemʿ-i ilāhīdür benem pervānesi

Şevḳ bir zencīrdür göñlüm anuñ dīvānesi

II[2]

{Āh bir kez furṣat olmaz cevr-i gerdūndan baña

Bir nefes düşmez şikāyet ṭabʿ-ı maḥzūndan baña

Ṣan gülāb-efşān olur dil çeşm-i pür-ḫūndan baña

Kesb-i ẕevḳ itmek ne mümkin cām-ı gül-gūndan baña

Feyż yoḳdur ḥikmet-i ʿaḳl-ı Felātūndan baña

Keşf olur ādāb-ı sūziş rūḥ-ı Mecnūndan baña

ʿAşḳ bir şemʿ-i ilāhīdür benem pervānesi

Şevḳ bir zencīrdür göñlüm anuñ dīvānesi}

III

Geh ḥaḳīḳat cilve-gāh[3] eyler derūnum geh mecāz

Geh ṣafā-yı luṭf-ı ḥayret geh şikest-i imtiyāz

Gāh ṣulḥ u gāh ceng ü gāh nāz u geh niyāz

Biñ belā teskīn ider ol ġamze-i ḫāṭır-nevāz

Iżṭırārīdür efendüm bende bu sūz u güdāz

Maḥv olur[4] bir gün bu cism-i zār olur ifşā bu rāz

ʿAşḳ bir şemʿ-i ilāhīdür benem pervānesi

Şevḳ bir zencīrdür göñlüm anuñ dīvānesi

[1] dil: ten D.

[2] II: -M.

[3] cilvegāh: delv-gāh M.

[4] olur: olup D.

IV

Eylemiş zülfin perīşān rūy-ı āteş-tābda
Ḫāb-ı maḫmūrāne-i çeşmin göreñ mehtābda
Ol siyeh-mest-i nigāh mey nūş ider miḥrābda
Ben ḫayāl-i kākül ile böyle pīç ü tābda
Söylenür bu güft-gūlar meclis-i aḥbābda
ʿAşḳı ol efsāne ẓann eyler ḫayāl-i ḫābda
ʿAşḳ bir şemʿ-i ilāhīdür benem pervānesi
Şevḳ bir zencīrdür göñlüm anuñ dīvānesi

V

Böyledür ḥāl-i dilüm vallāhi inkār eylemem
Murġ-ı dīnüm beste-i tesbīḥ ü zünnār eylemem
Bülbül-āsā her dem efġān-ı gül ü ḫār eylemem
Mācerā-yı girye-i[1] hicrānı tekrār eylemem
Ben zebān-ı şuʿle-i āhı şerer-bār eylemem
Ġamla ḫoşnūd olmışam hīç şekve iẓhār eylemem
ʿAşḳ bir şemʿ-i ilāhīdür benem pervānesi
Şevḳ bir zencīrdür göñlüm anuñ dīvānesi

3b VI

Ḫastegī-i çeşm-i bīmārı ḥakīm itmiş beni
Ol leb-i cān-baḫş gūyā kim ʿadīm itmiş beni
Żaʿf ile gülzār-ı maʿnāya nesīm itmiş beni
Bir vücūd olmış vücūdumla nedīm itmiş beni
Gamzesi tīġ-ı nigāh ile dü nīm itmiş beni
Berḳ-i ḥüsni hem ḫamūş u hem kelīm itmiş beni
ʿAşḳ bir şemʿ-i ilāhīdür benem pervānesi
Şevḳ bir zencīrdür göñlüm anuñ dīvānesi

[1] girye-i: kūyına M.

VII

Ḫaṭṭ-ı rūy-ı dilberi bir şeb idüp Ġālib ḫayāl[1]

Oldum āḫir āteş-i baḫt-ı siyehden bī-mecāl

Gāh fikr-i dūzaḫ-ı hecrüñde ḫātır pür-melāl

Geh cünūn-ı şevḳ ile ḳayd-ı ser-i zülf-i viṣāl

Tāb-ı sevdā-yı muḥabbetden iderken ḳīl ü ḳāl

Geldi eşʿār-ı Ḫayālīden bu maṭlaʿ ḥasbiḥāl

ʿAşḳ bir şemʿ-i ilāhīdür benem pervānesi

Şevḳ bir zencīrdür göñlüm anuñ dīvānesi

4

Tercīʿ-bend-i Ġālib-i Şeyḫü'l-mevlevī der-tażmīn-i beyt-i maṭlaʿ-ı Neş'et Efendi

mefʿūlü/ fāʿilātü/ mefāʿīlü/ fāʿilün

I

Bu gülsitānda bülbül-i cū āh u zārumuz

Laḫt-ı cigerle ʿuḳde-i dil berg ü bārumuz

Şāḫ-ı ümīde şerḥa-i pür-ḫār ḫārumuz

Üşkūfelendi dāġ ile cism-i nizārumuz

Yandı hevā-yı ʿaşḳ ile ammā ṣimārumuz

Ṣoldı açılmadan[2] gül-i tabʿ-ı figārumuz

Oldı ḫazān mā-ḥaṣal-ı nev-bahārumuz

Pīrāne geçdi ḥayf bizüm rūzgārumuz

II

Biñ pīç ü tāb dilde vü ṣad[3] āteş āh āh

---

[1] şeb idüp Ġālib ḫayāl: Ġalib edip bir şeb hayal D.
4: 3b
Prof. Dr. Naci Okçu, *Şeyh Gālib Divānı*, Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2014, s.134/12.
Bu şiir adı geçen divanda "Tercīʿ-i Bend-i Matlaʿ-ı Neş´et" başlığıyla bulunmaktadır.

[2] açılmadan: açılmadı M.

[3] ṣad: yüz D.

Beñzetdi kendüye beni[1] ol zülf-i rū-siyāh

Bir şaḫṣı böyle eylemesün ḥażret-i İlāh

Göñlüm ḫarāb aġlamasam aġlasam günāh

Mesrūr-ı zāhirem ne diyem[2] ḫāṭırum tebāh

Erbāb-ı ʿaşḳ böyle imiş böyle vāh vāh

Oldı ḫazān mā-ḥaṣal-ı nev-bahārumuz

Pīrāne geçdi ḥayf bizüm rūzgārumuz

4a III

Sünbülsitān-ı dil ki leṭāfetle ḫam-be-ḫam

Çün mūy-ı mātem oldı perīşān u hem derem[3]

Berḳ ol çemende şimdi olup āhū-yı ḥarem

Encām-ı kār ṣaldı bizi ḫāke gerd-i ġam[4]

Yanmaḳ şemʿ-veş oldı bize luṭf-ı bezm-i Cem

Mūy-ı sefīd-i mihr ile ṭoġdı[5] çü ṣubḥ-dem

Oldı ḫazān mā-ḥaṣal-ı nev-bahārumuz

Pīrāne geçdi ḥayf bizüm rūzgārumuz

IV

Ol hānmān-ı şebnem olan gül olup harāb[6]

Aşdı[7] nesīm-i ḫoş yerine āh-ı şuʿle-tāb

Gülşende ʿıyş u nūşa bedel şimdi sūz u tāb

Ṣahbā-yı eşk-i bülbüle gül-ġoncalar kebāb

Sevdā-yı ʿaşḳ u zülf-i perīşān ḫayāl-i ḫāb

Yoḳdur su´āl olunsa begüm bundan ey cevāb

---

[1] kendüye beni: beni kendüye D.
[2] zāhirüm ne diyem: ḫāṭırum M.
[3] derem: müjem D.
[4] gerd-i ġam: gerd ü ġam D.
[5] ṭoġdı: ṭoġdıḳ D.
[6] Ol hānmān-ı şebnem olan gül olup harāb: Bul ḫānmān-ı sīnem olup M.
[7] Aşdı: Esdi D.

Oldı ḫazān mā-ḥaṣal-ı nev-bahārumuz

Pīrāne geçdi ḥayf bizüm rūzgārumuz

V

Olduḳca germi ʿişrete ol māh-ı şuʿle-pūş

Yüz āfitāb nūr-ı tecellī iderdi nūş

Kendi çerāġ-ı Ṭūr idi pervānesi sürūş

Mestāne çeşmi naʿra-zen-i hūşdār-ı hūş

Ol şuʿle-pāş-ı nuṭḳ idi gül-berg-i terdi gūş

Efsūs o gülşene yine biz bülbül-i ḫamūş

Oldı ḫazān mā-ḥaṣal-ı nev-bahārumuz

Pīrāne geçdi ḥayf bizüm rūzgārumuz

VI

Esʿad ḫamūş bezm-i muḥabbetde beste-leb

Daʿvā-yı ḥāl-i ḥażret-i Neş´et degül edeb

Ḳıldı ẓuhūr ḫāmeden ammā bilā-ṭaleb

Gerçi me´āl-i ḫāṭıruma mā-ṣadaḳdı hep

Ḥayretdeyem bu sırr-ı ġarībe ʿaceb ʿaceb

Vallāhi ben de bilmem efendüm nedür sebeb

Oldı ḫazān mā-ḥaṣal-ı nev-bahārumuz

Pīrāne geçdi ḥayf bizüm rūzgārumuz

5

Tercīʿ-bend-i Ġālib-i Şeyḫü'l-mevlevī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Vücūd iḳlīmini yaġmaya virdi cünd-i Şeyṭānī
Göründi her ṭarafdan leşker-i bī-ḥadd ü pāyānī
Birikdi fevc fevc āmīne[1] çıḳdı eşk-i ṭıflānī
Amān ü el-amāndur her birinüñ āh u efġānı
Girüp żabṭ idiyor emmāre yek-ser kişver-i cānı
Külāh-ı seyfī-i imdād-ı ġaybuñ geldi devrānı
Yetiş ey seyf-i meslūl-i ṭarīḳat şīr-i Yezdānī
Erenler pīşvāsı Ḥażret-i Sulṭān-ı Dīvānī

II

Niyām-ı bāṭınından[2] Ẓülfiḳāruñ āşikār eyle
Ṭoġup ḫurşīd-veş deycūr-ı küfri tārumār eyle
Yine Ḥaydarlıġın iṣbāt idüp bir kārzār eyle
Bozulmış çāresüz ʿaskerlere luṭfuñ ḥiṣār eyle
Bizi pür-zaḫm iden nefs-i ḫabīsi zaḫmdār eyle
ʿİnāyet vaḳtidür bir tesliyet himmet-niṣār eyle
Yetiş ey seyf-i meslūl-i ṭarīḳat şīr-i Yezdānī
Erenler pīşvāsı Ḥażret-i Sulṭān-ı Dīvānī

III

Cihāna leşker-i Ye´cūc-veş ṭoldı münāfiḳlar
Ṣafāda ehl-i ġaflet dā´imā giryān uyanıḳlar

5: 4b

Prof. Dr. Naci Okçu, *Şeyh Gālib Dīvānı*, Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2014, s.122/3. Bu şiir adı geçen divanda "Tercīʿ-i Bend Der-Vasf-ı Şerīf-i Kutbu'r-Rabbānī Cenāb-ı Hazret-i Sultān Dīvānı Kuddise Sırruhū" başlığıyla bulunmaktadır.

[1] āmīne: āyīne M.

[2] bāṭınından: bātınīde M.

Taḥammül ḳalmadı ṣabr itmege hep yandı ʿāşıḳlar
Yalan dünyāyı terk itmek hevāsın ṭutdı ṣādıḳlar
Bu ẓulmet defʿ-içün[1] āh eyledükçe baġrı yanıḳlar
Baḳup merdāniyānuñ her biri bir güne ṣayıḳlar
Yetiş ey seyf-i meslūl-i ṭarīḳat şīr-i Yezdānī
Erenler pīşvāsı Ḥażret-i Sulṭān-ı Dīvānī

IV

Bu zuʿma düşdi münkirler ki himmet ḳalmamış aṣlā
Cihānda merd-i maʿnā şīr-i ṣavlet ḳalmamış aṣlā
Gürūh-ı evliyāda ẕerre ḳudret ḳalmamış aṣlā
Ṣanurlar ḫāṣeli'llāh hīç kerāmet ḳalmamış aṣlā
Budur ṣoḥbetleri kim Ḥaydariyyet ḳalmamış aṣlā
Geçen pīrānuñ ervāḥında ḳuvvet ḳalmamış aṣlā
Yetiş ey seyf-i meslūl-i ṭarīḳat şīr-i Yezdānī
Erenler pīşvāsı Ḥażret-i Sulṭān-ı Dīvānī

5a V[2]

Celāle'ddīn-i Rūmun ʿaynısın billāh kendisin
Gürūh-ı evliyānuñ pādişāhı bir efendisin
Ḥaḳīḳat bāġınuñ āzāde serv-i ser-bülendisin
Ṭarīḳ-ı Mevlevīnüñ Mehdī-i ḫāṭır-pesendisin
O devr aṣḥābınuñ sen ḳahramān-ı dīv-bendisin
Bu beyti oḳu Ġālib raḥm iderseñ derd-mendisin
Yetiş ey seyf-i meslūl-i ṭarīḳat şīr-i Yezdānī
Erenler pīşvāsı Ḥażret-i Sulṭān-ı Dīvānī

[1] ẓulmet def-içün: zulmün ref-içün D.
[2] V: 8b M.

*7a

6

Müşemmen-i ʿĀlī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Gehī yel gibi yellerle cihānı ser-te-ser gezdüm
Aḳar ṣu gibi geh yollara düşdüm baḥr ü berr gezdüm
İrişdüm Mıṣr u Şāma ṭurmadum şām u seḥer gezdüm
Ne vādīlerde ḳondum görseñ ey zāhid neler gezdüm
Dem oldı varlıġum şehrin yitürdüm bī-ḫaber gezdüm
Dem oldı rubʿ-ı meskūnı güneşden bes-beter gezdüm
Niçe ıssı ṣovuḳ çekdüm ṣu gibi nice yer gezdüm
Uṣandum ḥāṣılı ey dil yeter gezdüm yeter gezdüm

II

Vilāyet gezmeden bī-gāneyem sırr-ı velāyetden
Seyāḥatle baʿīdem sāḥa-i bezm-i kerāmetden
Cüdādur kelle-i bī-devletem bālīn ü rāḥatden
Tenüm ḫod bī-ḫaberdür pister-i ṣadr-ı saʿādetden
İşüm ṭaş yaṣdanup ṭoprāḳ döşenmekdür meşaḳḳatden
Yürekde gizli derdüm var bürūdetden ḥarāretden
Nice ıssı ṣovuḳ çekdüm ṣu gibi nice yer gezdüm
Uṣandum ḥāṣılı ey dil yeter gezdüm yeter gezdüm

III

Ṣınur mir´āt-i ṭabʿum geçdükce ṭaşlu yerlerden
Geçid virmez ṣular gördükçe çoḳ miḥnet geçer serden
Güneş gündüz de yaḳar yandırur çarḫ-ı bed-aḫterden

* 5b,6a ve 6bboştur.
6: 7a

Gice uyḫusı ḫod ʿayn ile el yur dīde-i terden
Ġıdāsın zehr ider ḫalkuñ sefer ger baḥr ü ger berden
Ki her bir baş şoġan ṭatlu gelür ḳand-i mükerrerden
Nice ıssı şovuḳ çekdüm şu gibi nice yer gezdüm
Uṣandum ḥāṣılı ey dil yeter gezdüm yeter gezdüm

IV

Vücūdum milketinden özge bir bellü mekānum yoḳ
Yerüm yurdum ʿıyālüm yoḳ diyārum ḫānmānum yoḳ
İki gün bir meh-i nā-mihribāna iḳtirānum yoḳ
Cihānda Ḫıżr u ʿİsī gibi ʿömr-i cāvidānum yoḳ
Mā-ḥaṣal nıṣf-ı ʿömrüm geçdi gitdi hīç gümānum yoḳ
Bu ḥālümle yine şehrümde nāmum yoḳ nişānum yoḳ
Nice ıssı şovuḳ çekdüm şu gibi nice yer gezdüm
Uṣandum ḥāṣılı ey dil yeter gezdüm yeter gezdüm

7b

V

Yeter oldum bu yād illerde derd ü ġuṣṣa pā-māli
Felek el virse teskīn idebilsem ṭabʿ-ı meyyāli
Dil-i dīvāneligüñ münteżice olsa aḥvāli
Mā-ḥaṣal her ṭarafdan baḫt-ı devlet ḳılsa iḳbāli
Ḫużūr itsem otursam yisem içsem ṭurmasam ḥālī
Hemān işüm gücüm ʿıyş olsa ʿişret olsa ey ʿĀlī
Nice ıssı şovuḳ çekdüm şu gibi nice yer gezdüm
Uṣandum ḥāṣılı ey dil yeter gezdüm yeter gezdüm

7

Müşemmen-i Neş′et

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ey enīs ü maḥrem-i rāz-ı dil-i nālānumuz[1]

Merhem-i rāḥat-resān-ı ḫāṭır-ı sūzānumuz

Bilmedüñ gitdüñ dirīġā cürmümüz ʿişyānumuz

Bildir Allāhı seversen bādi-i hicrānumuz

Ḥaşre ḳaldı[2] mācerā-yı dīde-i giryānumuz

İşte āh-ı ʿarş-sūz elde bizüm bürhānumuz

Ẓālim-i bī-dād imişsün böyle bilmezdüm seni

Raḥmı yoḳ cellād imişsün böyle bilmezdüm seni

II

Ey ḳanı ol dem ki ʿaşḳum ile sen mecnūn idüñ

Ben siyeh-rūnuñ bilemem nesine meftūn idüñ

Görmeseñ bir dem beni tā ḥaşre dek maḥzūn idüñ

Ben ne cevr ü ḳahr idersem rāżı vü memnūn idüñ

Ey ne rütbe vaṣf idersem sen daḫı efzūn idüñ

Hey dirīġā bilmedüñ ki böyle dīger-gūn idüñ

Ẓālim-i bī-dād imişsün böyle bilmezdüm seni

Raḥmı yoḳ cellād imişsün böyle bilmezdüm seni

8a III

Şimdi erzān gibi kālā-yı girān-ḳadr-i visāl

Oldı germ ü serd-i firḳat dīdeñe ḫāb u ḫayāl

7: 7b

Rıza Oğraş, *Hoca Neş'et Divanı (İnceleme ve Tenkidli Metin)*, İstanbul Üni, Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi İstanbul, 1991, s. 145/2.

Bu şiir adı geçen divanda "Müsemmen" başlığıyla bulunmaktadır.

[1] nālānumuz: vīrānumuz D.

[2] ḳaldı: ḳalmaz D.

Gerçi devlet elde iken ḳadrini bilmek muḥāl
Kāfir-i niʿmet degül mi maẓhar-ı ḳahr u celāl
Hīç şerm itmez misin Allāhdan ey ḫurde-sāl
Ḳorḳaram zār u zebūn eyler seni bu bed ḥışāl
Ẓālim-i bī-dād imişsün böyle bilmezdüm seni
Raḥmı yoḳ cellād imişsün böyle bilmezdüm seni

IV

Ḫāṭır-ı nā-şādum itme sen daḫı āzürde gel
Gel ʿazīz başuñ içün uġratma başum derde gel
Mā-ḥaṣal ʿömrüm nihālin eyleme pejmürde gel
Dāda ey ẓālim bu vaż'ı eyleyüp güm-kerde gel
İtdiğiñ cevre peşīmān ḫāṭıruñ efsürde gel
Reşk ile āġyār olsun çāk çāk-i mürde gel
Ẓālim-i bī-dād imişsün böyle bilmezdüm seni
Raḥmı yoḳ cellād imişsün böyle bilmezdüm seni

V

Ḥayf kim īmān-ı ʿaşḳı eyledüñ küfre bedel
Kim ḳabūl eyler bu dīni işte edyān-ı milel
Luṭf idüp iʿzāz-ı rāhı ey gel etme cedel
Buldı bünyān-ı muḥabbet süst-i re´yüñle ḫalel
Rābıṭañ yoḳ kāfir-i bed-kīş imişsün mā-ḥaṣal
ʿAfv ider mi bilmezem bu cevri Ḥaḳḳ-ı ʿazze vü cell
Ẓālim-i bī-dād imişsün böyle bilmezdüm seni
Raḥmı yoḳ cellād imişsün böyle bilmezdüm seni

VI

Gerçi bir āh ile ʿālemden alurum kīnemi
Rūzgār itmez mi berbād efser ü taḫt-ı Cemi
Ele aldırma kerem ḳıl ʿādet-i dīrīnemi

Ḳorḳaram ṭaş ile dögem yine Neş´et sīnemi

Eylerem billāh felekler başına teng ʿālemi

Baʿżı nā-bercā revişler ḳanlı eyler ādemi

Ḫūnī-i çālāk imişsün böyle bilmezdüm seni

Ḳātil-i bī-bāk imişsün böyle bilmezdüm seni

8

Müşemmen-i ʿUlvī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Felekler güm güm eylerse n’ola bu āh u zārumdan

Zemīni ġarḳ-ı ḫūn itsem n’ola eşk-i revānumdan

ʿAlevler ẓāhir oldı sīnede nār-ı sūzānumdan

Ciger ḳan oldı geldi aḳdı çeşm-i ḫūn-feşānumdan

Devāsuz derde uġradum uṣandum ṭatlı cānumdan

ʿAceb mi ḳalmasa hergiz eṯer nām u nişānumdan

Diyār-ı ġurbete gitdüm cüdā düşdüm nigārumdan

Ġarīb illerde ḳaldum ayru düşdüm nev-cevānumdan

II

ʿAceb mi serserī gezsem ne yārum ne diyārum var

Ne gönlüm gibi derdüm dökmege bir ġam-güsārum var

Ne künc-i ġamda ḥālüm yanmaġa bir yār-ı ġārum var

Ne dilde ṭāḳat ü ṣabr u ne elde iḫtiyārum var

Ne bir yerde hevā-yı zülf-i yār ile ḳarārum var

Ṣafā-yı ḫāṭırum yoḳ ġāyet ile inkisārum var

Diyār-ı ġurbete gitdüm cüdā düşdüm nigārumdan

Ġarīb illerde ḳaldum ayru düşdüm nev-cevānumdan

8: 8b

III

Yine bir mū-miyānuñ derd-i ʿaşḳıyla ḫayāl oldum
Teb-i tāb-ı muḥabbetde ṣarardum bir hilāl oldum
Reh-i ġamda düşüp ḳaldum żaʿīf ü bī-mecāl oldum
Ḳatı düşkünlügüm var ʿāşıḳ-ı şūrīde-ḥāl oldum
Belā vādīlerinde sālik-i rāh-ı ḍalāl oldum
Beyābān-ı muḥabbetde gezüp Mecnūn-miṣāl oldum
Diyār-ı ġurbete gitdüm cüdā düşdüm nigārumdan
Ġarīb illerde ḳaldum ayru düşdüm nev-cevānumdan

IV

Ferāġa çekme ġam her dem viṣāl-i dilrübā olmaz
Ḥayātuñ mevti vardur dehr-i fānīde beḳā olmaz
Benüm ölmekden özge çekdigüm derde devā olmaz
Işız yerler durur bunda göñül dārü'ş-şifā olmaz
Ġarībem bir ġarīb ölse kimesne āşinā olmaz
Cihānda ayrılıḳ gibi hele müşkil belā olmaz
Diyār-ı ġurbete gitdüm cüdā düşdüm nigārumdan
Ġarīb illerde ḳaldum ayru düşdüm nev-cevānumdan

V

Beni terk eyledi ol Yūsuf-ı gül-pīrehen şimdi
Göñül Yaʿḳūbına oldı cihān beytü'l-ḥazen şimdi
Gözümde uçar oldı ḥālet-i ẕevḳ-i vaṭan şimdi
Baña zindān olupdur ʿUlviyā ṣaḥn-ı çemen şimdi
Diyār-ı ġurbete gitdüm cüdā düşdüm nigārumdan
Ġarīb illerde ḳaldum ayru düşdüm nev-cevānumdan[1]

[1] V. bendin bir beyti eksiktir.

9

Tercīʿ-bend-i müşemmen-i Şenāyī

mefʿūlü/ mefāʿīlün/ mefʿūlü/ mefāʿīlün

I

Bulır çü fenā āḫir ḳaṣr-ı felegüñ bāmı
Ḳılmaz ḳafes-i tende cān murġı çün ārāmı
Gel ʿālem-i bāḳīye ʿazm eyle ḳıl iḳdāmı
Emmāreye zecr eyle hīç virme aña kāmı
Ey ṭālib olan ʿāşıḳ fehm eyle ser-encāmı
Her dem oḳı bu beyti nūş-ı mey-i gülfāmı

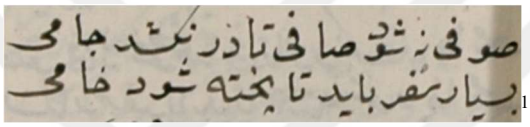[1]

II

Ey ʿāşıḳ-ı ġam-dīde kendüzüñi iḥyā ḳıl
Ṭıfl-ı dili vir ʿaşḳa şūrīde vü şeydā ḳıl
Ẕākir olup esmāya geh fikr-i müsemmā ḳıl
Hep maẓhar-ı esmādur eşyāyı temāşā ḳıl
Nefsüñi melāmet it rūḥuñı hüveydā ḳıl
Ẕikr eyleyüp Allāhı bu maṭlaʿ ı inşā ḳıl

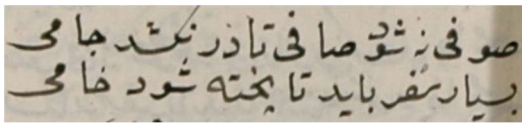

III

Ervāḥ-ı mücerredden yāre ḫaber isterseñ
Yā ʿālem-i ḳudsīye seyr ü sefer isterseñ
Del ney gibi baġruñı şehd ü şeker isterseñ

9: 9a

[1] Ṣūfī ne-şeved ṣāfī tā der-ne-keşed cāmī/ Bisyār sefer bāyed tā puḫte şeved ḫāmī

Dil āyinesin pāk it ilhāma yir isterseñ

Deryā-yı muḥabbetden dürr [ü] güher isterseñ

Her dem oḳı bu beyti nefse ẓafer isterseñ

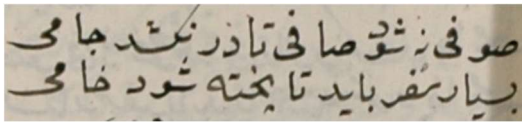

IV

Ol muṭma´in ey ʿārif gel kesb-i kemāl eyle

Noḳṣānuñı tekmīl it hem fikr-i me´āl eyle

Ḥaḳ söyle işit ḥaḳḳı bāṭıl dili lāl eyle

Gün gibi idüp ḳalbüñ ḳaddüñi hilāl eyle

Gel pūte-i ʿaşḳ içre yaḳ ḳalbüñi ḳāl eyle

Bu maṭlaʿı yād idüp kendüñe miṣāl eyle

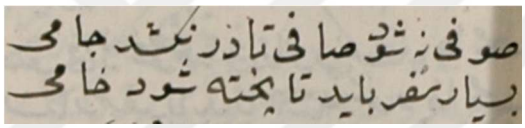

9b V

ʿİlmüñle olup ʿāmil eyle özüñi iḥyā

Bil ḥayy-ı ḳadīmi hem añla ne durur Mevlā

Nefsüñi idüp rāżı bul mertebe-i ʿuẓmā

Cāhil görimez Ḥaḳḳı ẓulmetde ḳalur aʿmā

ʿĀlem olup esmāya kendüzini ḳıl deryā

Her dem oḳı bu beyti unutma ṣaḳın aṣlā

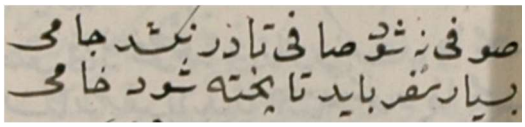

VI

Fikr eyle nedür ḥikmet ile ki nedür ḳayyūm

Bil aṣlı vücūduñı kendüñi ider maʿlūm

Bu ʿilm-i ledünnīdür ẓann itme yahūd mevhūm

Marżıyye idüp nefsüñ nerm eyle anı çün mūm

Şānuñda budur ḥikmet oldı çün ezel mersūm

Bu beyti teẕekkür ḳıl ḳalbüñde idüp merḳūm

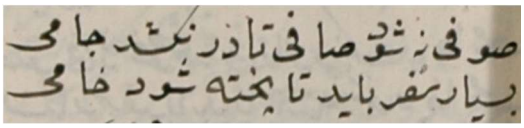

VII

Şāh ol yedi iḳlīme ḥükm it yedi deryāya

Ḳahr eyleyüp aʿdāya luṭf eyle eḥibbāya

Nefsüñi idüp ṣāfī çün dürr-i girān-māye

Var kürsi seyir eyle çıḳ ʿarş-ı muʿallāya

Cānuñ gözini açup baḳ şāhid-i zībāya

Bu beyti Ṣenāyī sen nefsüñe idüp māye

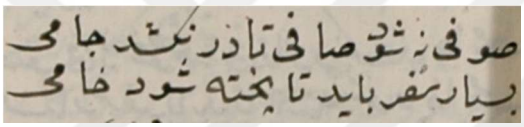

10a[1] 10

Cinānī der-Ḥaḳḳ-ı Bostān-zāde

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ey sipihr-i ʿilm ü faẓla mihr-i gerdūn-iḳtidār

Hamdülillāh gün gibi faẓl ile bulduñ iştihār

Ẕerreden artuḳ ḳuluñ var işiginde bī-şümār

Ḫāk-i pāyuñ[2] ʿunṣur-ı pāküñle eyler iftiḫār

Devlet-i dünyāya[3] çün yoḳdur bilirsin iʿtibār

---

[1] 10 olması gereken varak numarası tekrar 9 olarak numaralandırılmıştır.
10: 10a
Cihan Okuyucu, *Cinānī Hayatı, Eserleri, Divanının Tenkidli Metni*, TDK Yay:570, Ankara,1994.
Bu şiir adı geçen divanda "Müsemmen-i Cinānī Efendi berāy-ı Şeyḫü'l-islām Bostān-zāde Efendi raḥmetullāhi ʿaleyh" başlığıyla bulunmaktadır.

[2] pāyuñ: Rūmuñ D.

[3] dünyāya: fāniye D.

Ġam degül taġyīr ü vaż‘ itdiyse şimdi[1] rūzgār

‘Azl ü naṣbı dehr-i pür-ḳahruñ degüldür ber-ḳarār

Böyledür aḥvāl-i cevr-i rūzgār-ı zūr-kār

II

Ẓıll-ı zā´ildür cihān-ı bī-ṣebātüñ devleti

‘Ākıbet bir gün döner ḫāb u ḫayāle ‘izzeti

Ehl-i ‘ilmüñ ‘ilmdür cāh u celāl ü rif‘ati

Zā´il olmaz ‘azl ile faż‌l u kemāl ü raġbeti

Çün götürmez dā´imā nāzük mizācuñ şiddeti

İstirāḥat ḳıl yeter çekdüñ belā vü miḥneti

‘Azl ü naṣbı dehr-i pür-ḳahruñ degüldür ber-ḳarār

Böyledür aḥvāl-i cevr-i rūzgār-ı zūr-kār

III

Manṣıb-ı fetvādan olduñsa ne ġam ‘uzletle[2] dūr

Bir iki gün kūşe-i vaḥdetde eylersin ḫużūr

Söyleyüp bu ḳıṣṣa-i pür-ġuṣṣa çün buldı ẓuhūr

Aġladı mātem ḳılup ādem degül mār ile mūr

Kimse[3] itmedi senüñ fetvāña isnād-ı ḳuṣūr

‘Azl ile geçse n’ola bir iki[4] eyyām-ı şühūr

‘Azl ü naṣbı dehr-i pür-ḳahruñ degüldür ber-ḳarār

Böyledür aḥvāl-i cevr-i rūzgār-ı zūr-kār

IV

Bī-vefādur gerdiş-i eyyām-ı dehr-i bī-emān

Geh ḫażīżi evc geh evci ḫażīż eyler bir ān

Āfitāb-ı evc-i ‘izzetde olup her gün ‘ayān

[1] şimdi: devr-i D.
[2] ‘uzletle: ‘azl ile D.
[3] Kimse: Hergiz D.
[4] iki: gün D.

İltifāt it ḳullaruñ luṭfuñla olsun şād-mān

Gül-i bostān-ı vücūduñ görmesün aṣlā ḫazān

Āl ü evlāduñla bu dünyāda sen ṣaġ ol hemān

ʿAzl ü naṣbı dehr-i pür-ḳahruñ degüldür ber-ḳarār

Böyledür aḥvāl-i cevr-i rūzgār-ı zūr-kār

10b V

Manṣıb-ı fetvādan ʿazli gerçi añlardıḳ muḥāl

Böyle taḳdīr eylemiş ol pādişāh-ı bī-zevāl

Ḫāṭıruñdan refʿ ḳıl geldikce endūh-ı melāl

Görsün aḥbābuñ seni gün gibi ḳıl ʿarż-ı cemāl

İştiġāl-i ʿilm idüp taḥrīre başla māh u sāl

Yādigār olsun Cinānīye bu maṭlaʿ ḥasbiḥāl

ʿAzl ü naṣbı dehr-i pür-ḳahruñ degüldür ber-ḳarār

Böyledür aḥvāl-i devr-i rūzgār-ı zūr-kār

11

Tercīʿ-bend-i müṣemmen-i Esrār

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Āh kim ḳıydı yine tīġ-ı sitem cānumuza

Ḳondı ġam leşkeri şehr-i dil-i vīrānumuza

Baḳmadıñ luṭf ile bu dīde-i giryānumuza

Āteş-i dūd urup ḫırmen-i dermānumuza

Dūd-ı efġān yaḳıldı ser ü sāmānumuza

Ḳara gün ṭoġdı yine külbe-i aḫzānumuza

11: 10b

Osman Horata, *Esrar Dede Hayatı, Eserleri, Şiir Dünyası ve Divanı*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1998, s.99/6.

Küfr-i zülfüñ ṣalalı raḥneler īmānumuza

Kāfir aġlar bizüm aḥvāl-i perīşānumuza

II

Çille-i saḫt ü fīrāḳuñla ḫarāb oldı göñül

Nāle vü āh ile bī-ṭāḳat ü tāb oldı göñül

Ḳadd-i ḫam-geştemi çeng itdi rebāb oldı göñül

Sitem-i tīġ-ı ġama yandı kebāb oldı göñül

Düşdi sevdālara gitdikce yabān oldı göñül

Ḥayf bī-gāneye bī-dād u ḥarāb oldı göñül

Küfr-i zülfüñ ṣalalı raḥneler īmānumuza

Kāfir aġlar bizüm aḥvāl-i perīşānumuza

11a III

Cāndan eyledi bīzār beni hicr-i elemi

Cān aṭardum bulabilsem idi rāh-ı ʿademi

Ṣanma şekvā iderem çekmege bu derd ü ġamı

Kim çeker līk bu rütbe elem-i dem-be-demi

Ṣaçınuñ şimdi bize itdügi cevr-i sitemi

Gör esīrine bile kāfir-i bī-dīn ide mi

Küfr-i zülfüñ ṣalalı raḥneler īmānumuza

Kāfir aġlar bizüm aḥvāl-i perīşānumuza

IV

ʿAḳlum alduñ beni şīvende ḳoduñ ey ẓālim

Fikr-i zülfüñle perākende ḳoduñ ey ẓālim

Böyle sevdā ile efkende ḳoduñ ey ẓālim

Nā-ümīd-i kerem ü ḫaste[1] ḳoduñ ey ẓālim

Żaʿfum ile bıraġup [bende][2] ḳoduñ ey ẓālim

[1] ḫaste: -i ḫande D.

[2] bende: -M

Dīn ü inṣāfı ʿaceb ḳanda ḳoduñ ey ẓālim

Küfr-i zülfüñ ṣalalı raḫneler īmānumuza

Kāfir aġlar bizüm aḥvāl-i perīşānumuza

V

Beni aġlatmamaġa vaʿde-i bīmār itdüñ

Unudup ʿāḳıbet Esrārı perīşān itdüñ

Ḫayf üftādeni ġāyetle perīşān itdüñ

Ḫāṭırum yıḳduñ efendüm beni nālān itdüñ

Ḫānmān-ı dilümi ḫāk ile yeksān itdüñ

Beni giryān u raḳībānumı ḫandān itdüñ

Küfr-i zülfüñ ṣalalı raḫneler īmānumuza

Kāfir aġlar bizüm aḥvāl-i perīşānumuza

12

Tercīʿ-bend-i müşemmen-i [Rūḥī]

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Ġamuñla aġlamaḳdan görmez oldı çeşm-i giryānum

Dutuldı ḥasretüñle iñlemekden ḳalb-i vīrānum

Yedi ḳat yere indi cūy-ı çeşmümden aḳan ḳanum

Derūn-ı çarḫdan geçdi ḫadeng-i āh u efgānum

Perīşān itdi ḫalḳ-ı ʿālemi ḥāl-i perīşānum

Esīr-i derd-i hicr oldum bulunmaz oldı dermānum

Belā-yı ʿaşḳla yaḳlaşdı kim tenden çıḳa cānum

Meded devletlü başın-çün baña raḥm eyle sulṭānum

II

Bilirsin miḥnet-i hicrüñ esīri bir dilefgāram

12: 11b

Ser-i zülfüñ gibi āşüfte çeşmüñ gibi bīmāram
Söyünmez āteşüm bir baġrı yanmış ʿāşıḳ-ı zāram
Gözüme uyḫu girmez giceler tā ṣubḥ bīdāram
Kemend-i kākül-i müşgīnüñe çoḳdan giriftāram
Nice āh itmeyem yanuñda yoḳdur ʿizzetüm ḫārum
Belā-yı ʿaşḳla yaḳlaşdı kim tenden çıḳa cānum
Meded devletlü başın-çün baña raḥm eyle sulṭānum

III

Ḳapuñdan dūr olalı aġlamaḳdan ġayrı kārum yoḳ
Başumda ḳalmadı ʿaḳlum elümde iḫtiyārum yoḳ
Dil-i bī-ṭāḳatümde ẕerrece ṣabr u ḳarārum yoḳ
Diyār-ı hicre düşdüm hem-rehüm yoḳ sāz-kārum yoḳ
Beni añlar bu yād illerde bir ḥāl ehli yārum yoḳ
Dilümde biñ ġamum var āh kim bir ġam-güsārum yoḳ
Belā-yı ʿaşḳla yaḳlaşdı kim tenden çıḳa cānum
Meded devletlü başın-çün baña raḥm eyle sulṭānum

IV

Nice bir eyleyem ben āh u efġān u ḳılam zārı
Nice bir ṭutasın sen muḫterem ḳapuñda aġyārı
Giriftār eyleyüp yüz luṭfla evvel dil ü zārı
Ṣalup hicrāna ṣoñra eyledüñ miḥnet giriftārı
Senüñ gibi cefā-kāruñ olam müştāḳ-ı dildārı
Ġaraż ne böyle mehcūr eylemekden ben dilefgārı
Belā-yı ʿaşḳla yaḳlaşdı kim tenden çıḳa cānum
Meded devletlü başın-çün baña raḥm eyle sulṭānum

V

Yeter Rūḫī gibi ben ḥasteyi hicrüñle zār itdüñ
Dil-i bī-ṭāḳatinden ṣabrın alduñ bī-ḳarār itdüñ

12a Enīsüm olduñ evvel ṣoḥbetümden ṣoñra ʿār itdüñ

Ten-i mecrūḥumı rāh-ı muḥabbetde ġubār itdüñ

Dil-i maḥzūnumı şemşīr-i miḥnetle figār itdüñ

Raḳībe merḥametler bana ẓulm-i bī-şümār itdüñ

Belā-yı ʿaşḳla yaḳlaşdı kim tenden çıḳa cānum

Meded devletlü başın-çün bana raḥm eyle sulṭānum

*13b

13

Tercīʿ-bend-i müşemmen-i Ṣābit der-sitāyiş-i Şeyḫü'l-islām Feyżullāh Efendi

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Ey ḫudāvend-i kerem-ḥilye himem-pīrāye

Zer-keşī-mertebe ʿallāme-i Rāzī-pāye

Sen şeref-baḫş olalı cāy-geh-i fetvāya

Bāliġ oldı ʿulemā mertebe-i ʿulyāya

Cümleye ʿayş-ı raġīd oldı girāmī pāye

Baña olmaz idi teng-i taʿayyüş māye

Farḳuma düşse nihāl-i ḳalemüñden sāye

Ḳalḳsam Āmide ya belde-i Maġnisāya

II

Sensin iḥyā idecek yine beni sulṭānum

Bilirem şān-ı kerīme düşeni sulṭānum

Şād idince yine bu pür-miḥeni sulṭānum

Beklerem gūşe-i beytü'l-ḥazeni sulṭānum

Aramam bīḫ ü bün-i nārveni sulṭānum

---

* 12b ve 13a boştur.

13: 13b

Turgut Karacan, *Bosnalı Alaeddin Sabit Divan*, Cumhuriyet Ün, Yay., Sivas, 1991, s.537/2.

İstemem ẓıll-ı nihāl-i çemeni sulṭānum
Farḳuma düşse nihāl-i ḳalemüñden sāye
Ḳalḳsam Āmide ya belde-i Maġnisāya

III

Sāye-endāz-ı hüner Muḥteşemān-ı dünyā
Münʿim-i Ḳāf-nişīn yaʿni cenāb-ı ʿAnḳā
Eyleyüp ṭafra-i dārāt ile iẓhār-ı seḫā
Eylese ṣorġucı bi'ẕ-ẕāt-ı kerīmin ihdā[1]
İctināb eyler idüm ẓıll-ı per-i būm-āsā
İstemem düşdügüni sāye-i şeh-perr-i hümā
Farḳuma düşse nihāl-i ḳalemüñden sāye
Ḳalḳsam Āmide ya belde-i Maġnisāya

IV

Şeb ki envāʿ-ı taṣavvurla olup ḥayret-yāb
Şehvet-i[2] fikr ile meyḫānede[3] ḳalsam bī-ḫāb
Cānuma vesvese-i dīv ü hem virse ʿaẕāb
Ḳalbe Cibrīl-i ḫayālüñ getürüp bu bī-tāb
İsm-i Aʿẓām gibi nāmuñla virüp ḫaṣma cevāb
Eyleyüp ẕātuña bu maṭlaʿ-ı fāḫirle ḫiṭāb
Farḳuma düşse nihāl-i ḳalemüñden sāye
Ḳalḳsam Āmide ya belde-i Maġnisāya

V

Gice bī-tāb idi gördüm yine bir nādire-fen[4]
Çeşmümüñ çifte devātın ḳapadum erkenden
Kendümi meclis-i faẓluñda görüp ḫābda ben

[1] ṣorġucı bi'z-ẕāt-ı kerīmin ihdā: deyu bizzat çelengi ihdā D.
[2] Şehvet: seḫer D.
[3] meyḫānede: ġamḫānede D.
[4] yine bir nādire-fen: kalem-i nādire-fen D.

ʿArż-ı ḥācet be-leb-i ḫ̲ᵛāhiş ü leb der-dilber[1]

ʿAṭfe-i ẕeyl-i kerem dest-i niyāzumda iken

Didüm ey devḫ̲a-i bāġ-ı şeref-i ẓıll-efken

Farḳuma düşse nihāl-i ḳalemüñden sāye

Ḳalḳsam Āmide ya belde-i Maġnisāya

VI

ʿArż-ı ḥālüm ḳapuya varsa ġamın olmaz idüm

Bilürem merḥametüñ ġayrı ḥazīn olmaz idüm

Görmesem ʿāṭıfetüñ ġamdan emīn olmaz idüm

Elde görsem ḳalemüñ vehme ḳarīn olmaz idüm

Mübtelā-yı maraż-ı āh u enīn olmaz idüm

Pister-i faḳre düşüp ḫ̲āk-nişīn olmaz idüm

Farḳuma düşse nihāl-i ḳalemüñden sāye

Ḳalḳsam Āmide ya belde-i Maġnisāya

14a VII

Görsem ol luṭfı göñülden ġamı dūr eyler idüm

Revzen-i tār-ı dili ġarḳa-i nūr eyler idüm

Faṣl-ı nevrūzda bir ʿıyd-ı sürūr eyler idüm

Nefḫ̲a-i sünbüli meclisde buḥūr eyler idüm

Tehniyet yirine Ṣābit gibi sūr eyler idüm

Ṣırtum üstünde yatup ġayrı ḥużūr eyler idüm

Farḳuma düşse nihāl-i ḳalemüñden sāye

Ḳalḳsam Āmide ya belde-i Maġnisāya

[1] be-leb-i ḫ̲ahiş ü leb der-dilber: be-leb ü ḫ̲ahiş-i leb der-dāmen D.

14

Tercīʿ-bend-i müşemmen-i Ṣābit der-sitāyiş-i Ṣadr-ı aʿẓam Rāmī Meḥmed Paşa

mefʿūlü/ fāʿilātü/ mefāʿīlü/ fāʿilün

I

Dehrüñ ḳadem başınca sarāy-ı sipencine
Batdum boyumca bir zer-i ümniyye gencine
Alām ü hemm didikleri kāfir hücūm idüp
Oldum esīr-i vesvese-i dil firencine
Dem-bestegī-i ʿazl ile söz söylemez diyü
Diller döñer mi ṣāḥibetü'l-beyt ilencine
Bu maṭlaʿ um hikāyet ider ḥasb-i ḥālümi
Ol ḍarb-ḫāne-i keremüñ sikke-sencine
Düşdüm ḫayāl-i manṣıb ile dil şikencine
Uġratdı bu ümīd beni umma rencine

II

ʿAzlüñ görüp bu gūne taġallüb tekellüfin
Dil[1] çekmesün mi ʿālem-i naṣbuñ te´essüfin
Gördükce bā-ḫuṣūṣ ki ehl-i şemātetüñ
Ol zīr-i leb nühüfte tebessüm taẓarrufın
Mālik gibi ġıyābe-i çāh-ı şikībine
Āġūş-i intiẓāra alup çāh-ı Yūsufın
Pākīze çār-bāliş-i maḥfilde mā-ḥaṣal
Fikr iderek ʿarūs-ı ḥükūmet taṣarrufın
Düşdüm ḫayāl-i manṣıb ile dil şikencine
Uġratdı bu ümmīd beni umma rencine

14: 14a
Turgut Karacan, *Bosnalı Alaeddin Sabit Divan*, Cumhuriyet Ün, Yay., Sivas, 1991, s.534/1.
[1] Dil: Cān D.

14b III

Endīşe eyleyüp şeref-i mevleviyyeti
Dād ü sited-i ṣadr-nişīn-i ḥükūmeti
Lā-siyyemā taḥayyül idüp re´s-i şehrde
İrād-ı bāb-ı daḫl ü rüsūm-ı niyābeti
Maḥṣūl-i taḥta fikri ile bī-ḥesābdur
Sīnemde āteş-i emelüñ dāġ-ı ḥasreti
Dün gice ḫarc-ı hücceti aldum taṣavvura
Ṣatdum sicill ü hüccet ile ḫāb u rāḥati
Düşdüm ḫayāl-i manṣıb ile dil şikencine
Uġratdı bu ümmīd beni umma rencine

IV

Bu gice resm-i ḳısmet ile[1] eyledüm ḫayāl
Ḳurtardı daḫl-i ḫarcumı ber-vech-i iʿtidāl
Nāgāh emr-i nāfiẕü'l-aḫkām-ı ḫāb ile
Tefvīż olındı maḥkeme-i ʿālem-i ḫayāl[2]
Māl-i muḫallefātı ki taḥrīre başladum
Nāẓır getürdi pākce maḥṣūl-i destmāl
Taḳsīmi ḳābil olmadı açınca çeşmümi
Geldi sihām-ı cān u dile kesr ü infiʿāl
Düşdüm ḫayāl-i manṣıb ile dil şikencine
Uġratdı bu ümmīd beni umma rencine

V

Nā´ib alurdı nuḳre-i maḥṣūl-i bāġını
Basdıḳca pīr-i bāde-fürūşuñ ḳonāġını
Manend çeng-i naġme-şinās-ı me´āl idi

[1] ḳısmet ile: ḳısmeti de D.
[2] ḫayāl: miṣāl D.

Her perdeye gelürdi burunca ḳulaġını
Hep ḳaḥbenüñ mümessik idi rūspī baldızı[1]
Taʿṭīr iderdi gül gibi cānuñ dimāġını
Ṭāḳat getürmeyüp bu teḳāżāyla ḥavṣalam
Cānum efendi açma ḳutunuñ ḳapaġını
Düşdüm ḫayāl-i manṣıb ile dil şikencine
Uġratdı bu ümmīd beni umma rencine

VI

Bir ḳılca ḳaldı rişte-i cānum żaʿīfdür
Bārīkī-i ḫayālüme beñzer naḥīfdür
Maʿẕūrdur tehālüküm ammā bu bābda
Manṣıb müferriḥi ḳatı şey´-i laṭīfdür
Gūşum miṣāl-i ḥalḳa-i der hep ḳapudadur
Çeşm ise mīm-i müjdeye nāẓır ẓarīfdür[2]
Dāyın bu gün mehābet ile çaldı ḳapuyı
Ẓann eyledüm ki mūṣil-i emr-i şerīfdür
Düşdüm ḫayāl-i manṣıb ile dil şikencine
Uġratdı bu ümmīd beni umma rencine

15a VII

Manṣıb saḳız güli dil-i pür-naġme ʿandelīb
Raġbet idüp de çam saḳızı olmaḳ degül ġarīb
Pehnā-yı ʿālemi serüme līk teng ider
Endīşe-i müzāḥat[3] ü keṣret-i raḳīb
Dīvār çaldı[4] münhedim olmış ḫarābeyem
Ne ṣabr u ne ḳarār ne ārām u ne şekīb

[1] rūspī baldızı: cümle yaldızı D.
[2] ẓarīfdir: ḥarīfdir D.
[3] müzāḥat: müzahuma D.
[4] çaldı: çökdi D.

Min-baʿd zaḥmuma merhem[1] gelinceye dek
Pehlū-yı ḥaste-i men ü ḫāk-i der-i ḥabīb
Düşdüm ḫayāl-i manṣıb ile dil şikencine
Uġratdı bu ümmīd beni umma rencine

VIII

Reftār ider ṣaçaḳlı ile iḫtişām ile
Şimdi yayan gezer yalıñuz bir cüẕām ile
Cerr-i kelām ider diyü iḥsānumı gören
Geçdi muḳayyed olmadı redd-i kelām[2] ile
Resm-i peẕīre üzre gelen ṣaḥn-ı sülleme
İḳdām ider ihānete terk-i ḳıyām ile
Ḥālüm şu ḥadde vardı efendüm amān amān
Zaḥmetdeyem te´emmül-i neyl-i merām ile
Düşdüm ḫayāl-i manṣıb ile dil şikencine
Uġratdı bu ümmīd beni umma rencine

IX

ʿİlm-i şerīfüñ ki ʿadīmü'l-miṣāldür
Maʿlūmdur ḫarābe-i Bosna ne ḥāldür
Sedd-i ramaḳ ider mi ḥuṣūṣā zamānede
Nāsuñ teberruʿātı ki vech-i ḥelāldür
Bu ḥaste-ḥāl-i ʿazle yine merḥamet buyur
Ṣāḥib-firāḳ[3]-ı tefriḳa bir bī-mecāl ile
Ṣābit gibi ṣārılmaz isem şūḫ-ı Āmide
Ben mübtelā bu ʿilleti ṣavmaḳ muḥāldür
Düşdüm ḫayāl-i manṣıb ile dil şikencine

[1] merhem: himmet D.
[2] kelām: selām D.
[3] firāḳ: firāş D.

Uġratdı bu ümmīd beni umma rencine

15

Tercīʿ-bend-i Ġālib-i Şeyḫü'l-mevlevī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Zihī pūşīde-i zer-dūz u pür-zer Zühre-pīrāye
Ki ḳat-ber-ḳat müreccaḥ köhne ṭāḳ-ı çarḫ-ı bālāya
Zemīni belki fā´ik aṭlas-ı gerdūn-ı ḥaḍrāya
Resādur perde perde vāṣıl itmek ʿarş-ı aʿlāya
Ki miṣli girmemişdür çeşm-i mihr-i ʿālem-ārāya
Münevver bir şafaḳdur gūyiyā ṣubḥ-ı tecellāya
Müceddid oldıġı Sulṭān Selīmüñ dīn ü dünyāya
Nümāyāndur bu nev pūşīdesinden ḳabr-i Monlāya

II

Selīm Ḫān ibnī Sulṭān Mustafā Ḫān dād-perverdür
Süleymān taḫtına hem ẕātı hem āṣārı zīverdür
Sipihrüñ çoḳ zamāndan ārzūsı bir dilāverdür
Vücūd-ı pāk-i pür-cūdı bu yüz başına efserdür
Hele bulsun biraz işler ḳarār emr-i muḳarrerdür
Cihānı ser-te-ser fetḫ idecek bir şāh-perverdür
Müceddid oldıġı Sulṭān Selīmüñ dīn ü dünyāya
Nümāyāndur bu nev pūşīdesinden ḳabr-i Monlāya

III

Degül pūşīde gūyā ṣafḥa-i āyāt-ı Ḳurʿānı

15: 15b

Prof. Dr. Naci Okçu, *Şeyh Gālib Dīvānı*, Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2014, s.123/4. Bu şiir adıgeçen divanda "Tercī-i Bend Der-Vasf-ı Şerīf-i Pūşīde-i Türbe-i Latīf-i Hazret-i Mevlānā-yı Rūm Kaddes'allāhu Sırrehū" başlığıyla bulunmaktadır.

Ṣafādan ṣadrı olmış Levḥ-i Maḥfūẓuñ sebaḳ-ḫānı
Müşaʿşaʿ ḫāme-i nūr ile yazmışdur ḳalem anı
Per-i Cibrīl olup ser-levḥa-i saṭr-ı zer-efşānı
Nigāhı āşinā-yı rūḥ ider erbāb-ı ʿirfānı
Nüḳūşundan çıḳar kim tutdıġı cāy-ı Süleymānı
Müceddid oldıġı Sulṭān Selīmüñ dīn ü dünyāya
Nümāyāndur bu nev pūşīdesinden ḳabr-i Monlāya

IV

Selīm-i evvele olmışdı ẓāhir sırr-ı Muhyi'd-dīn
Bu sulṭān-ı celālet-pīşeye feyż-i Celāle'd-dīn
İdüp hem türbesin taʿmīr hem pūşīdesin tezyīn
Bu taḳrīr ile oldı ʿālem-i maʿnāda şehr-āyīn
Ki yaʿnī şimdi buldı ṣāḥibin bu devlet-i dīrīn[1]
Olur bir bir mükemmel hep niẓām-ı ekmel-i pīşīn
Müceddid oldıġı Sulṭān Selīmüñ dīn ü dünyāya
Nümāyāndur bu nev-pūşīdesinden ḳabr-i Monlāya

16a V

O Monlā kim velīler ḥāline medhūş-ı ḥayretdür
Maḳāmı derk olunmaz Allāh Allāh bu ne ḥāletdür
Kitāb-ı Meṣnevīsi āyet āyet ders-i ḥikmetdür
Ṭoḳuşmış mevc mevce ḳulzüm-i ʿaşḳ u muḥabbetdür
Ser-ā-ser nuṭḳ-ı pāki hep keremdür hep kerāmetdür
Cenāb-ı Şehriyāra şübhe yoḳ tevfīḳ-i ḥażretdür
Müceddid oldıġı Sulṭān Selīmüñ dīn ü dünyāya
Nümāyāndur bu nev-pūşīdesinden ḳabr-i Monlāya

VI

Müzerkeş tār-ı mihri eyleyüp bāḳīde üstādān

[1] bu devlet-i dīrīn: devlet ü bu dīn D.

Zümürrüd ṣafḥa üzre eylemişler naḳş-ı cāvīdān

Behiştüñ nev-bahārın eylemişler cā-be-cā rīzān

Ḳamer ḥal-gerdesinden bir ṣu çekmişler ki cān ḥayrān

Görüp bu āb u tābı cevher-i ʿaḳlum olup nālān

Bu beyti oḳudum yādumda ḳaldı ṣu gibi el-ān

Müceddid oldıġı Sulṭān Selīmüñ dīn ü dünyāya

Nümāyāndur bu nev-pūşīdesinden ḳabr-i Monlāya

VII

Ḫudā'ya nā´il-i maḳṣūd idüp şevketlü ḫünkārı

Hemīşe ide tedbīrine tevfīḳüñ mededkārı

Olup her kārı āsān ḳalmasun bir emr-i düşvārı

Gelüp eyyām-ı ʿadli aġlasun aʿdā-yı bed-kārı

Ḳaṣā´idlerle ḳılsun Ġālib-i bī-dil ṣenākārı

Bu beyti olsun ammā sākinān-ı ʿarşuñ eẕkārı

Müceddid oldıġı Sulṭān Selīmüñ dīn ü dünyāya

Nümāyāndur bu nev-pūşīdesinden ḳabr-i Monlāya

16

Tercīʿ-bend-i Ġālib-i Şeyḫü'l-mevlevī

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Bārekallāh şeref-i dūde-i Āl-i ʿOṣmān

Ne güherlerle pür itmiş felegi olʿummān

Kimi ḫurşīd kimi meh kimi baḥr u kimi kān

Her biri nādire-i devr-i zamān ḳuṭb-ı cihān

16: 16b

Prof. Dr. Naci Okçu, *Şeyh Gālib Divānı*, Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2014, s.126/6. Bu şiir adı geçen divanda "Tercīʿ-i Bend Der-Vasf-ı Şerīf-i İsmetlü Beyhān Sultan Aliyyetü'ş-Şān Dāmet İkbālühā" başlığıyla bulunmaktadır.

Luṭf u ḥayrāt u müberrātları bī-pāyān

Midḥat u maḥmidete cümlesi gerçi şāyān

Māh-ı burc-ı ʿaẓamet ḥāmī-i ehl-i ʿirfān

Mihr-i gerdūn-ı himem ḥażret-i Beyḥān Sulṭān

II

Bir süḥanla dil-i vīrānumı maʿmūr itdi

İde mesrūr anı Ḥaḳ gönlümi mesrūr itdi

Şafaḳ-ı şefḳati kāşānemi pür-nūr itdi

Ḫāṭırumdan sitem-i dehri bütün dūr itdi

Dīde-i ḥāsid ü cāḥid var ise kūr itdi

Dāstān-ı hünerüm ʿāleme meşhūr itdi

Māh-ı burc-ı ʿaẓamet ḥāmī-i ehl-i ʿirfān

Mihr-i gerdūn-ı himem ḥażret-i Beyḥān Sulṭān

III

Fuḳarā zümresini luṭf ile itdi dilşād

Bir daḫı eylemezüz çarḫuñ elinden feryād

Virdi ḥaḳḳā ki kerāmetle tesellī-i fu´ād

Bizi ābād-ı ḥayāt eyledi olsun ābād

Bir nefesle gül-i āmālümüzi ḳıldı küşād

Biz de yerden göge dek eylerüz iḥsānını yād

Māh-ı burc-ı ʿaẓamet ḥāmī-i ehl-i ʿirfān

Mihr-i gerdūn-ı himem ḥażret-i Beyḥān Sulṭān

IV

Ḫāher-i pādişeh-i rūy-ı zemīn Ḫān Selīm

Ced-be-ced revnaḳ-ı menṣūrı kerīm ibni kerīm

Süddesi ḳıble-i iḳbāle olup rükn-i ʿaẓīm[1]

Hāk-i dergāhına itmekde melekler taʿẓīm

[1] rükn-i ʿaẓīm: rükn-i hatīm D.

ʿİṣmet ol derden olur ḥūr-ı behişte taḳsīm[1]

Ḥarem-i ḫāṣṣına envār-ı şeref ferş-i ḥarīm

Māh-ı burc-ı ʿaẓamet ḥāmī-i ehl-i ʿirfān

Mihr-i gerdūn-ı himem ḥażret-i Beyḥān Sulṭān

17a V

Ol ḳadar beẕl ider āfāḳa nevāl-i keremi

Ki feleklerde pesend oldı leʾāl-i keremi[2]

Biñde bir vaṣf ola mümkin mi ḫıṣāl-i keremi

Şarḳ u ġarba irişür nūr-ı żılāl-i keremi

[Bahr u kān olmaga lāyık mı misāl-i keremi

Hāverān olsa sezā saff-ı niʿāl-i keremi][3]

Māh-ı burc-ı ʿaẓamet ḥāmī-i ehl-i ʿirfān

Mihr-i gerdūn-ı himem ḥażret-i Beyḥān Sulṭān

VI

Ehl-perverdür o ḥaḳḳā ki kerem-pīrādur

Şübhesüz müntesib-i Fāṭıma-i Zehrādur

Merḥamet ḳalbine Ġālib kerem-i Mevlādur

Maẓhar-ı sırr-ı dil-i Ḥażret-i Mevlānādur

Luṭfı taḥrīr ile vaṣf eylemeden aʿlādur

Rūz u şeb midḥatini söylemege aḥrādur

Māh-ı burc-ı ʿaẓamet ḥāmī-i ehl-i ʿirfān

Mihr-i gerdūn-ı himem ḥażret-i Beyḥān Sulṭān

[1] taḳsīm: taʿlīm D.

[2] lāl-i keremi: kemāl-i keremi D.

[3] V/3: -M

17

Tercīʿ-bend-i ʿAynī der-medḥ-i Vālī-i Mıṣr Meḥmed ʿAlī Paşa

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Bārekallāh ey vezīr-i ġāzī-i Rüstem-niḥād
Ṣānekallāḥ v´ey cenāb-ı Āṣaf-ı sāḥib-cihād
Ḥażret-i destūr-ı zīşān dāver-i pāk-iʿtiḳād
Dā´imā itmekdesin şerʿ-i şerīfe inḳıyād
Kām alup her bir ṣavaşda ḫaṣmı itdüñ nā-murād
İtdi ehl-i cifr ü erbāb-ı kerāmet ittiḥād
Sen müceddidsin efendüm ḳıl bu ḳavle iʿtimād
Saña maḫṣūṣ u müsellem fetḥ ü nuṣret ʿadl ü dād
Yeryüzünde düşdiler cān ḫavfına ehl-i fesād
Bu ġazāya ehl-i īmān oldı mesrūrü'l-fu´ād
İngiliz küffārını ḳırduñ cihānda ḳoyduñ ad
Beglerüñ ʿırḳın kesüp itdin diyār-ı Mıṣrı şād

II

Fetḥ idüp İskenderiyye ḳalʿasın ey pür-ẓafer
Geldi müjde devlete neşr oldı dehre bu ḫaber
17b Āfitāb-ı baḫtuñ itdi ʿālemi pür-nūr u fer
Müşterīdür ṭāliʿ-i mesʿūduña şems ü ḳamer
Berḳ-i tīġuñ ḫānmān-ı düşmeni sūzān ider
Nīze-i pür-tāb-ı ḫışmuñ ṭās-ı gerdūndan geçer
Düşmenānuñ başına itdin cihānı teng-ter
Eyledüñ bir ḥamlede ṭābūrını zīr ü zeber

17: 17a

Kelleler ġalṭān olup ḳāna boyandı baḥr ü ber
Cengüñi taḥsīn ider gökde melek yerde beşer
İngiliz küffārını ḳırduñ cihānda ḳoyduñ ad
Beglerüñ ʿırḳın kesüp itdin diyār-ı Mıṣrı şād

III

ʿAsker-i deryā-ḫurūşuñ aḳın itdi her yere
Gitdi nāmuñ mülk-i Sūdān u diyār-ı Berber'e
Tīġ-ı ḳahruñ ḥükmün icrā eyledi baḥr ü bere
Ṭaġlar ṭāḳat getürmez sen gibi zūr-āvere
Bir seg-i seg-bānuñ eyler ḥamle biñ şīr-i nere
Tīġuñı teşbīh idersem n'ola mihr-i envere
Māh-ı nev ḥayrān olur destüñde zerrīn ḫançere
Rüstemāne sen süvār oldıḳça raḫş-ı Ḫaydara
Rezm-gehde el urınca zülfiḳār u şeş-pere
Ġāziler "*innā feteḥnā*"[1] yı oḳurlar ezbere
İngiliz küffārını ḳırduñ cihānda ḳoyduñ ad
Beglerüñ ʿırḳın kesüp itdin diyār-ı Mıṣrı şād

IV

Uġruña bu ʿasker-i fermān-berüñ hep cān virür
Gerçi meydān-ı veġāda düşmenānuñ yan virür
Asitānuñ ādeme gencīne-i ʿirfān virür
Bir ḳuluñ biñ boyla mīr-i Mıṣra ʿizz ü şān virür
Ḫāk-i pāyuñ çeşm-i cāna ḳuḥl-ı Iṣfāhān virür
Ḫānları dergāhuña şāh-ı ʿAcem derbān virür
Āsumān ey şeh-süvārum raḫşuña meydān virür
Tīġuña dest-i ḳażā çün ṣu yirine ḳan virür
Şuʿle-i berḳi şihāb-ı tīrüñe peykān virür

[1] Fetih/1.

Sen hemān ʿazm-i ġazā ḳıl nuṣreti Yezdān virür
İngiliz küffārını ḳırduñ cihānda ḳoyduñ ad
Beglerüñ ʿırḳın kesüp itdin diyār-ı Mıṣrı şād

V

Ḫātem-i devr-i zamānsın luṭfuña yoḳdur ḳarār
Bir elüñ altun virürse bir elüñ gevher ṣaçar
Āsumān-ı devlet eyler dergehüñle iftiḫār
Ḫāne-i iclāl esās-ı himmetüñle pāyidār
18a Dāver ü ʿālī-nesebsin āṣaf-ı ʿālī-tebār
Ṣaf-der-i encüm-sipehsin Rüstem-i gerdūn-vaḳār
Vāli-i ṣāḥib-livāsın ḥākim-i ḥikmet-şiʿār
Mālik-i mülk-i veġāsın ceng-cūy u nām-dār
Behmen-i ḳalʿa-güşāsın ṣaf-şiken Cem-iḳtidār
Mehdi-i ṣāḥib-ḳırānsın ḳahramān-ı rūzgār
İngiliz küffārını ḳırduñ cihānda ḳoyduñ ad
Beglerüñ ʿırḳın kesüp itdin diyār-ı Mıṣrı şād

VI

Gülşen-i ʿālem nesīm-i himmetīnle müşk-bū
Nīl-i luṭfuñ eyledi dünyāyı reyyān sū-be-sū
Reʾy ü ʿaḳl ü himmetüñ teslīm ider ʿālem ḳamu
Gelmedi dünyāya miṣlüñ devr-i Ādemden berü
Olamaz perḫāşda Rüstem senüñle rū-be-rū
Tīġuña gerden-keşān-ı ʿālem itdi ser-fürū
Berḳ-i ḫışmuñla ṭutuşdı ḫırmen-i ṣabr u ʿadū
Dīdesinden eyleyüp rīzān düşmen ḳanlu ṣu
Vaṣf-ı cengüñ söylenür ʿurbān içinde mū-be-mū
Bīm-i ḳahruñdan Frengistāna düşdi güft-gū
İngiliz küffārını ḳırduñ cihānda ḳoyduñ ad

Beglerüñ ʿırḳın kesüp itdin diyār-ı Mıṣrı şād

VII

Ḫān Maḥmūduñ saña var ḥüsn ü ẓann u raġbeti
Sen bilürsün pādişāh u ḳadr-i dīn ü devleti
Sāye-i luṭfunda kesb itdüñ bu şān u şöhreti
Āsumān-ı inḳıyādında bu cāh u rifʿati
Görse ger Dārā bu dārāt-ı şükūh u ḥaşmeti
Bāb-ı devlet intisābuñda iderdi ḫıdmeti
Ṭāḳ-ı ʿarşı eyledin āvīze tīġ-ı saṭveti
Tā verā-yı çarḫa naṣb itdüñ livā-yı himmeti
Bīm-i ḳahruñdan ʿadū terk itdi ḫāb-ı rāḥatı
Eyleyüp cünd-i melā´ik saña ʿavn ü nuṣreti
İngiliz küffārını ḳırduñ cihānda ḳoyduñ ad
Beglerüñ ʿırḳın kesüp itdin diyār-ı Mıṣrı şād

VIII

Eyleyüp rūḥ-ı Resūlullāhdan imdād sen
Fetḥ idüp Mekke Medīne ḳalʿasın ey ṣaf-şiken
Ḳıl ṭarīḳ-i Kaʿbeden defʿ-i muġaylān-ı fiten
Yaʿni Vehhābīyi ṭard eyle o arż-ı pākden
Emrüñe rām olalar iḳlīm-i Hind ehl-i Yemen
Sāye-i tīġuñda āsūde olup mülk-i ʿAden
18b Būy-ı vaṣfuñla pür olsun ḥıṭṭā-i Çīn ü Ḫoten
Eyle ʿadl ü dād ile bu ʿālemi mesrūr u şen
Ola şām u şarḳa mihr-i saṭvetüñ pertev-figen
Böyle taḥrīr eyledi perḫāşuñı ehl-i süḫan
İngiliz küffārını ḳırduñ cihānda ḳoyduñ ad
Beglerüñ ʿırḳın kesüp itdin diyār-ı Mıṣrı şād

IX

Bu ġazāda saña yārdımcı cenāb-ı Kibriyā
Senden elbette olur rāżı Resūl-i müctebā
Eyler imdād u iʿnāyet Çār-yār-ı bā-ṣafā
Dergeh-i Ḥaḳda teveccühde kibār-ı evliyā
Baş ḳomışlar secdeye cümle gürūh-ı etḳıyā
Cān u dilden mü´minūn u mü´mināt eyler duʿā
Tīġuñı cennetde yād eyler ʿAliyyü'l-murtażā
Şād u ḫandān olur ervāḥ-ı şehīd-i Kerbelā
İrişür imdāduña cünd-i sürūşān-ı semā
Yekdür Allāh yek diyüp tekbīr ider ehl-i ġazā
İngiliz küffārını ḳırduñ cihānda ḳoyduñ ad
Beglerüñ ʿırḳın kesüp itdin diyār-ı Mıṣrı şād

X

Ḥaḳk teʿalā ʿömr-i dīn ü devletüñ efzūn ide
Ḳalbüñi mesrūr idüp aʿdālaruñ maḫzūn ide
Baḫt u iḳbālüñ küşāde ṭāliʿüñ meymūn ide
Dem-be-dem ḥussād-ı bed-kerdāruñı dilḫūn ide
Re´yüñi tedbīrüñi tevfīḳine maḳrūn ide
Cāh-ı vālā-ḳadrüñi hem-sāye-i gerdūn ide
Pā-niḥāde oldıġuñ vādīleri altun ide
Gencüñi māl-i ġazādan ser-te-ser meşḥūn ide
Saña imdādı dem-ā-dem ḥażret-i Bī-çūn ide
Luṭf u iḥsānuñla ʿAynī bendeñi memnūn ide
İngiliz küffārını ḳırduñ cihānda ḳoyduñ ad
Beglerüñ ʿırḳın kesüp itdin diyār-ı Mıṣrı şād

18

Tercīʿ-bend-i [Rāşid]

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Yine bir dilber-i ḫunḫāreye düşdüñ bī-şek
Nāle vü āh ile itmekdesin ey dil āheng
Gerçi ʿāşıḳ olana nāle-i cān-gāh gerek
Belli bu meslek-i ʿuşşāḳda yoḳdur evreng
Neyleyem sen daḫı beyhūde yere çekme emek
Naḳd-i cān ile ḫarīdārı olup yapış pek
Öyle kālāyı saña bād-ı hevā virmezler
Ya virürler gül-i maḳṣūduñı ya virmezler

II

Ey göñül sen yine bir derde giriftār olduñ
Nice demdür ki teb-i hicr ile bīmār olduñ
Yine sevdā-zede-i kākül-i dildār olduñ
Bī-mürüvvet güzelüñ zülfüne ber-dār olduñ
Olmamaḳ lāzım idi çāre ne nā-çār olduñ
Neyleyem ṭālibi çoḳ bāda hevā-dār olduñ
Öyle kālāyı saña bād-ı hevā virmezler
Ya virürler gül-i maḳṣūduñı ya virmezler

III

Gülsitān-ı dilümi itdi o meh-rū yaġma
Bülbül-āsā iderem ṣubḥ u mesā vāveylā
Dün çemende uyuyup yatmış idüm bī-pervā
Geldi bir pīr sözüm diñle didi eytti baña

18: 19a

Ḳaṭʿ ider rişte-i ümmīdini bu çarḫ-ı fenā
Sen hemān pekçe yapış naḫl-i murāda zīrā
Öyle kālāyı saña bād-ı hevā virmezler
Ya virürler gül-i maḳṣūduñı ya virmezler

IV

Yine pürçīn-i ġażab ol sitem-ārā bu geliş
Rāst rāhında ki ʿuşşāḳa neler söylemiş
O sitem-ger niçenüñ baġrını ġamla delmiş
Gerçi maḳṣūduñ o hercāyīdür ey ṣāf-meniş
Ḫāk-i rāhında gözüñ yaşını dök öyle çalış
Sāde bir āh ile bī-çāre ṣaḳın bitmez iş
Öyle kālāyı saña bād-ı hevā virmezler
Ya virürler gül-i maḳṣūduñı ya virmezler

19b V

Ṣabr ḳıl raḥm ide şāyed o şūḫ-ı ṭannāz
Gerçi ṣabr itmeyicek mīve-i maḳṣūd olmaz
Güldürür ṣanma seni aġladur ol fitne-nüvāz
Çāre ne ol güzelüñ miḥneti çoḳ şefḳati az
Eyleyüp meslek-i çeşm-i dil-i pür-ḫūnuñı bāz
Rāşidā ḫāk-i reh-i yāre varup aġla biraz
Öyle kālāyı saña bād-ı hevā virmezler
Ya virürler gül-i maḳṣūduñı ya virmezler

19

Tercīʿ-bend-i muʿaşşer-i Firāḳī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Esīr-i miḥnet ü derd ü belā olmış durur cānum
Cezāyirdür gözüm deryā-yı eşküm aldı dört yanum
Ne bir feryād-res buldum ne diñler kimse efġānum
Derūn-ı dilde ḳaldı fehm olunmaz rāz-ı pinhānum
Egerçi gül gibi ʿarż eyledüm çāk-ı girībānum
Oḳunmaz līk bülbül gibi gülşende bu destānum
Ne var mānend-i ġonçe ḳana yunsa çeşm-i giryānum
Cigerde lāle-ruḫlardan yanar biñ dāġ-ı hicrānum
Meded bir çāre ḳıl senden olur olursa dermānum
Muḥammed Muṣṭafā ḥaḳḳı ʿAlīlik eyle arslanum

20a II

Ġarībem kākül-i dilber gibi āvāre-ḥāl oldum
Ḳuru sevdāda yilmekde żaʿīf ü bī-mecāl oldum
Muḥaṣṣal nice yıldır maẓhar-ı ḳahr-ı celāl oldum
Ṭutuldı ṭāliʿüm burc-ı nuḫūsetde hilāl oldum
Ṣarardı gün gibi beñzüm anuñçün pür-zevāl oldum
Vücūdum döndi bu necm-i şihāba bir ḫayāl oldum
Hümā-pervāz iken bir peşşe-i bī-perr ü bāl oldum
Ayaḳlarda şikeste-beste mūr tek pāy-māl oldum
Tutuldum bir ʿaceb bende giriftār-ı ʿıyāl oldum
Muḥammed Muṣṭafā ḥaḳḳı ʿAlīlik eyle arslanum

III

Feleklerden naṣībüm gāh faḳr u geh felāketdür

19: 19b

Benüm ḥālüm cihānda bilmezem yā Rab ne ḥāletdür
Enīsüm gāh miḥnet gāh ḥasret gāh firḳatdür
Celīsüm sāye-i tārīk-i dīvār-ı muṣībetdür
Murādum ḥażretüñden ḥālüme bir ẕerre şefḳatdür
Yetīmin dāne dāne başı ḫod bārān-ı raḥmetdür
Gidermek ẕilletin bir mü´minüñ īmān-ı ʿizzetdür
Delīl olmaḳ kişi bir düşmişe ḫayra delāletdür
Bilürsün şāh-ı merdānuñ yolı luṭf-ı mürüvvetdür
Muḥammed Muṣṭafā ḥaḳḳı ʿAlīlik eyle arslanum

IV

Giriftārem beni bend-i belādan bir dem āzād it
Dil-i maḥzūnumı işbu ḥaremde ḫürrem ü şād it
Yıḳıḳ göñlüm yapup tekrār beytullāh bünyād it
Elif ḳad dāl olan ḳaddüm efendüm yaʿni bir ad it
Ṭarīḳ-i rāḥat-ābāda dil-i mecnūnum irşād it
Bu miḥnet-ḫānede vīrāne göñlüm rāḥat-ābād it
Dilā gel bir nefes ney gibi biñ derd ile feryād it
Ya var def gibi seng-i sille-i devrāna muʿtād it
Ḫudāvendā Ḫudā ʿaşḳına hey luṭf-ı Ḫudā dād it
Muḥammed Muṣṭafā ḥaḳḳı ʿAlīlik eyle arslanum

V

Firāḳī ġuṣṣa-i hicrāna yoḳ ġāyet nihāyet ḳıl
Uzatma ḳıṣṣayı sen ḥasb-i ḥālüñden hikāyet ḳıl
İşāret eyle biñ maʿnāya bir lafẓı kifāyet ḳıl
Ẓarīfāne sözüñ ʿarż eyle rindāne rivāyet ḳıl
Sözüñde rāst ol erkāna ʿarż-ı istiḳāmet ḳıl
Eger bir egrilik olursa öz nefsüñ melāmet ḳıl
Kerem görmek dilerseñ bāri āhından kerāmet ḳıl

Dimezven kim saña her bir leʾīme var minnet ḳıl
Ḳuluñ muhtāc-ı ġayr itme efendüm sen ʿīnāyet ḳıl
Muḥammed Muṣṭafā ḥaḳḳı ʿAlīlik eyle arslanum

20

Tercīʿ-bend-i Raḥmī

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Ġam-ı dünyā ile ey dil niçe bir zār olalum
Varalum muʿtekif-i kūşe-i ḫammār olalum
Ṣāḳi-i muṭrib-i gül-çehre ile yār olalum
Zāhid-i ḫuşk u terinden yüri bīdār olalum
ʿAşḳ evṣāfına gel muṭrib-i esrār olalum
Āteş-i şevḳe yanup maṭlaʿ-ı envār olalum
Gülşen-i Rāz oḳuyup maḫzen-i esrār olalum
Manṭıḳu't-Ṭayr bilüp maḫrem-i ʿAṭṭār olalum
Lāle-veş dāġ-ı muḥabbetle dilefgār olalum
Naḳd-i cān ile viṣāline ḫarīdār olalum
ʿAḳlı terk eyleyelüm māniʿ-i aġyār olalum
Boynumuzdan ıralum yüki sebük-bār olalum
Yine bir serv-i hevā-baḫşa hevā-dār olalum
Pāyına ṣū gibi yüzler sürüyüp zār olalum
Pāk-rev pāk-naẓar ʿāşıḳ-ı dīdār olalum

II

Niçe bir medresede eyleyelüm ḳīl ü ḳāl
Niçe bir māżī vü müstaḳbel ola dilde maḳāl

20: 20b

Eylesüñ fenn-i kelām içre niçe baḥs ü cidāl
Ẓāhir olmaz saña bir ẕerrece keyfiyyet-i ḥāl
Ḥall olunsun diriseñ saña ser-ā-ser eşkāl
Yüri bir rāh-nümāya irişe gör abdāl
Ḫāk-i pāyuña vezin olsa hezārān miṣḳāl
Pūte-i ʿaşḳa yunup āteş-i şevḳ ile ol ḳāl
Çıḳarup câme-i zühdi giye gör bir ḳara şāl
Göstere tā ki saña ḳanda durur rāh-ı ḍalāl
Muġber itdi ise mir´āt-i dili jeng-i melāl
Bir naẓarla anı pāk eyleye āyīne-miṣāl
Anda ʿaks ola ʿayān gāhī tecellī-i cemāl
Şuʿle-i ḥüsnine ḳarşu yaḳalum perr ile bāl
Pāk-rev pāk-naẓar ʿāşıḳ-ı dīdār olalum

21a III

Niçe bir kāḫ-ı fenā içre iḳāmet idelüm
Çünki bāḳī degülüz ya niçe ġaflet idelüm
Niçe bir nefs murādına iṭāʿat idelüm
Câme-i zerḳi giyüp niçe ẓarāfet idelüm
Gel berü terk-i hevā itmege himmet idelüm
Māsivādan geçelüm cümle ferāġat idelüm
Girelüm ʿālem-i tecrīde seyāḥat idelüm
Gāh geh baḥr-i şühūd içre siyādet idelüm
Mihr-i ʿālem gibi bir ḳurṣa ḳanāʿat idelüm
ʿArṣa-i ʿaşḳda şīrāne şecāʿat idelüm
Terk idüp ḫaşyet-i pervāneye nisbet idelüm
Sīnemüz şevḳ ile pür-dāġ-ı muḥabbet idelüm
Yār içün nār-ı ġama yanmaġa minnet idelüm
Yārsuz gir diseler cennete nefret idelüm

Varalum türbe-i Mecnūnı ziyāret idelüm
Ḥālet-i derd-i dili anda ḥikāyet idelüm
Pāk-rev pāk-naẓar ʿāşıḳ-ı dīdār olalum

IV

Bir seḥer yile virüp bād-ı fenā gülzārı
Pīrehensüz ḳodı gülşende ḳamu eşcārı
Açdı aʿyān-ı çemen ʿibret ile enẓārı
Gördiler var bu cihān içre ḥudūṯ āṯārı
Servler ḥayrete vardı unudup reftārı
Cūylar nāleler itdi ṭolanup kuhsārı
Nergisüñ tāc-ı zerin ḳapdı felek ʿayyārı
Ġonçenüñ söylemez oldı dehen-i dür-bārı
Sūsenüñ lerzeler itdi gögerüp ruḫsārı
Seyr idüp sürʿat ile şīr-i felek ʿayyārı
Ḫār ḫār itdi dili gülşen-i dehrüñ ḫārı
Kendüye pend idinüp dir idi bu güftārı
Nār-ı şevḳe ṣalalum cübbe ile destārı
Terk-i tecrīd ola gör yüri ḳalender-vārī
Pāk-rev pāk-naẓar ʿāşıḳ-ı dīdār olalum

21b V

Raḥmiyā ger bize nāz eyler ise cānāne
Vuṣlatı terk idelüm ḳā´il olup hicrāna
Sāḳī-i ʿaşḳ elinden içelüm peymāne
Düşelüm kūy-ı ḫarābāta olup mestāne
Yaḳamuz çāk idelüm irişe tā dāmāna
Māsivādan geçelüm baḳmayalum devrāna
Bir leked-kūb gelüp salṭanat-ı ḫāḳāna
İlticā itmeyelüm zīr-i der-i sulṭāna

Bize Mecnūnla Ferhād olımaz hem-ḫāne

Varalum tekye-i Vāmıḳda olan aḳrāna

Yüri var baṣ ḳademüñ dā´ire-i ʿirfāna

ʿĀrif-i vaḥdet olup gel berü bu meydāna

Ḥāṣılı cümle ṣalā eyleyelüm yārāna

Pā-bürehne gezelüm ʿālemi dervīşāne

Pāk-rev pāk-naẓar ʿāşıḳ-ı dīdār olalum

21

Tercīʿ-bend-i Ṣenāyī

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Seni ʿālem ṣanemā ʿarş-ı muʿallāda arar

Kimi esmāda kimi genc-i müsemmāda arar

Kimi Aʿrāfda kimi cennet-i me´vāda arar

Kimi ḥavrāda kimi Ādem-i Ḥavvāda arar

Kimisi sīm ü zer ü gevher-i yektāda arar

Kimi ḫurşīd-i cihan-tāb-ı mücellāda arar

Beyt-i Maḳdisde kimi Kaʿbe-i ʿulyāda arar

Kimisi deyre girüp Lāt ile ʿUzzāda arar

Kimi gökde kimi yerde kimi deryāda arar

Kimi daġda kimi bāġda kimi ṣaḥrāda arar

Kimi Yaʿḳūb-ṣıfat Yūsuf-ı zībāda arar

Kimisi Yūsuf olup rūy-ı Züleyḫā'da arar

21: 21b

Durmuş Sezgin, *Ali Senāyī Dīvānı (Tenkitli Metin)*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisasns Tezi, Tokat, 2001, s. 158/2.

Bu şiir adı geçen divanda aynı başlıkla bulunmaktadır. I. ve IV. bentler , III. ve V. bentler yer değiştirmiştir.

Kimi Mecnūnuñ olup ṣūret-i Leylā'da arar
Kimi Vāmıḳ gibi ruḫsāre-i ʿAzrā'da arar
Kimisi bāġa girüp serv-i semen-sāda arar
Gül ü sünbülde kimi bülbül-i şeydāda arar
Kimi levḥe yazılan naḳş ile maʿnāda arar
Kimi taḫmīs ile lafẓ ile[1] muʿammāda arar
Yazmamış Ḳāḍı vü Keşşāf ü Cerīrü'ṭ-Ṭaberī
Ḫaberüm yoḳ güzelüm kimden alayum ḫaberi

22a II

Söyle ey māh daḫı ḳubbe-i ḥaḍrāda mısın
Yoḫsa şol şemʿ-i münīr-i felek-ārāda mısın
Kürsī vü levḥ-i ḳalem Sidre vü Ṭūbāda mısın
Yoḫsa envār-ı Ḫudā necm-i Süreyyāda mısın
Bāʿiṣ-i ḫilḳat olan gevher-i yektāda mısın
Bādī-i maṣnūʿuñ olan çille-i eşyāda mısın
Sāye-i ẕātuñ olan dāver-i Dārāda mısın
Ẕātuña şāhid olan şāhid-i raʿnāda mısın
ʿAks-i ruḫsāruñ olan rūy-ı muṣaffāda mısın
Çeşm-i cān-bīnin olan nergis-i şehlāda mısın
ʿAceb enhār gibi ṭūṭī-i ġarrāda mısın
Gāh esfelde keremle gāh aʿlāda mısın
Gāh ʿĪsā vü gehī ebher-i ʿĪsāda mısın
Gāh Mūsā'da gehī ol yed-i beyżāda mısın
Mescid ü medresede künc-i muṣallāda mısın
Zāhidüñ hū diyüben itdügi ġavġāda mısın
Leste vü leysede mi lāda mı illāda mısın
Ḳāf-ı ʿanḳāda mı yā Sīn ile Ṭāhāda mısın

[1] lafẓ ile: eşʿār D.

Yazmamış Ḳāḍı vü Keşşāf ü Cerīrü’ṭ-Ṭaberī
Ḫaberüm yoḳ güzelüm kimden alayum ḫaberi

III

Ḳanda bulsam anı kim yoḳda degül varda yoḳ
ʿĀşıḳ-ı zārda yoḳ dilber-i mekkārda yoḳ
Nüh felek şeş cihet ü sebʿa-i seyyārda yoḳ
Ẓāhir ü bāṭın u aʿyānda vü esrārda yoḳ
Ḥāl-i müstaḳbel ü evżāʿıla etvārda yoḳ
Nīk ü bedde degül āsān ile düşvārda yoḳ
Ebr ü bārān figen-i dīde-i ezhārda yoḳ
Gül ile ḫārda yoḳ sünbül-i gülzārda yoḳ
Mıṣr u Şām u Ḥaleb ü Mekke vü İstār’da yoḳ
Künc-i dükkānda degül şehr ile bāzārda yoḳ
Aṭlas u kemḫa degül dirhem dīnārda yoḳ
Kūşe-i mey-kede-i ḫāne-i ḫammārda yoḳ
Sarsar-ı ḫayl-i cihān künbed-i devvārda yoḳ
Daḫı fi’l-cümle muhācirde vü enṣārda yoḳ
Fıḳh u tefsīr ü eḥādīṯ ile āṯārda yoḳ
Ḳalb-i vīrān-ı Ṣenāyī-i dilefgārda yoḳ
Yemen ü Hind Buḫārā ile Tātārda yoḳ
Nice vaṣf idem anı ki der-i divārda yoḳ
Yazmamış Ḳāḍı vü Keşşāf ü Cerīrü’ṭ-Ṭaberī
Ḫaberüm yoḳ güzelüm kimden alayum ḫaberi

22b IV

Āh kim derd-i derūnum yine buldı şereri
Yine eflākı siyāh eyledi āhum şereri
Levḥ-i dilde ḳomadı başum egerçi eṯeri
Āh-ı serd-i seḥer ile yine buldum kederi

Yel gibi yeldüm aradum bulamadum bir eri
Güle ey bād-ı ṣabā ṣolma aldum ḫaberi[1]
Her yaña gāh Sikender gibi ḳıldum seferi
Geh Süleymān gibi ṣaldum yedi iḳlīme çeri
Açdı şehbāz-ı dilüm her yaña bāl ile peri
Eyledüm ḥayli naẓar muʿteberāt-ı siyeri
Oḳudum ḳavl-i Ebūbekr ile ibn-i ʿÖmeri
Kimi ʿAbbāsı delīl itdi kimi ibn-i Ḥaceri
Ḫāss ü ʿāmm şeyḫ idinmiş bir alay ḥayr u şeri
Baġlamış terkisine ḳāl ile ḫayrü'l-beşeri
Saña düldül diyü vallāh ṣaṭar leng-i ḫarı
Ne ḥaḳīḳat bilür ister ne yer añlar ne göği
Görmedi gülşen-i aḳvālde hīçbir şeceri
Ki bite şāḫınuñ üstünde murādum ṣemeri
Yazmamış Ḳāḍı vü Keşşāf ü Cerīrü't-Ṭaberī
Ḫaberüm yoḳ güzelüm kimden alayum ḫaberi

V

Gāh olup bende gehī muṭlaḳ-ı āzād oldum
Taḫt-ı ʿişretde gehī bir şeh-i şeh-bāz oldum
Gāh maʿmūr oluban vaṣlı ile ābād oldum
Yıḳılup geh ġam-ı hicrān ile berbād oldum
Ḫıżr ile hem-dem olup ḳābil-i irşād oldum
Cān u dilden ne ki dirler aña münḳād oldum
Gāh hem-rāh olup aḳṭāb ile evtād oldum
Nice dem keşf ü kerāmet ile muʿtād oldum
Şeref-i zühd ile geh eşref-i ʿubbād oldum

[1] Güle ey bād-ı ṣabā ṣolma aldum ḫaberi: Diye ey bād-ı ṣabā ṣormaġa aldum ḫaberi D.

Şiddet-i naḳl ile geh bāriş-i Şeddād oldum

Nefs-i bed-ḫāhumı öldürmege cellād oldum

Cigerüm zaḥmına Süleymān gibi nerrād oldum

Gāh monlālar ile zümre-i eşhād oldum

Gerçi kim oḳumada yazmada üstād oldum

Gāh evbāş-ı ḳumarbāz ile nerrād oldum

Gāh meddāḥ oluban gāhice ḥuṣṣād oldum

Niçe dem hem-nefes-i nāle-i feryād oldum

Āḫiri taḫt-ı Süleymāna daḫı bād oldum

Yazmamış Ḳaḍı vü Keşşāf ü Cerīrü'ṭ-Ṭaberī

Ḫaberüm yoḳ güzelüm kimden alayum ḫaberi

22

[Tercīʿ-Bend]

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Ḥamdülillāh kim derūnumdan yine sildüm kederi

Mīve-dār oldı yine çünki zebānum şeceri

Destüme ḫāme alup yazmaġa bu şiʿr-i teri

Pīr Rıżā virdi baña yine ḫayrdan ḫaberi

Ḳanda baḳdıysa gözüm gördi Ḫudādan eṣeri

"Li-maʿallāhi"[1] ebed ādeme ḳıldı seferi

Oldı āyīne Muḥammed aña ḳıldı naẓarı

"Fe-seyekfīkehumullāh"[2] oluban tāc-ı seri

Bildi Allāhı göñül Ḥaḳ bilüben ḫayr u şeri

22: 23a

[1] *Li-maʿallāhi: Beyazıd-ı Bistāmī*

[2] Bakara 2/137: "Onlara karşı sana kāfidir."

Sūre-i iḳrā ile eyledi ʿarż-ı hüneri

Perdedür Ḥaḳḳa sivāy añla sözüm etle deri

Yazdı hem Ḳaḍı vü Keşşāf ü Cerīrü'ṭ-Ṭaberī

Pīrden aldum ezelī lem-yezelīden haberi

II

Sen de var pādişehüm ʿarş-ı muʿallāda ara

Ḥālet-i ceẕbeye düş cennet-i meʾvāda ara

Yeme içme uyuma ḳalb-i muṣaffāda ara

Ḥā ile ḳāfı oḳu ḳāf ile hem ḥāda ara

İkilikden geçüben menzili birlikde ara

Lāyı ḳo gel güzelüm lā ile illāda ara

Maḫzen-i sırr-ı elif ʿāḳil ü dānāda ara

Gir kelīsāya çāġır Mescid-i Aḳṣā'da ara

Yüri Mecnūn oluban maḳṣad-ı Leylā'da ara

Herkese virme göñül Yūsuf-ı zībāda ara

Yazdı hem Ḳaḍı vü Keşşāf ü Cerīrü'ṭ-Ṭaberī

Pīrden aldum ezelī lem-yezelīden haberi

III

Kāfir-i fācir ile mülḥid-i küffārda da var

ʿĀlem-i hünkārda daḫı künbed-i ḫaḍrāda da var

Bāġla gülzārda daḫı bülbül-i şeydāda da var

Şeb-i tārīkde ʿayān ebr ile bārānda da var

Āb-ı engūr ile hem berşdeki demde de var

Dervīşüñ ḥaḳ diyerek çekdigi esrārda da var

Sitem-i cevr-i ġam u cünbiş-i aġyārda da var

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ ile dilber-i mekkārda da var

Eẕer-i ṣunʿ-ı Ḫudā yoḳda da var varda da var

Pertev-i ẓıll-ı Ḫudā ābda da var nārda da var

Herkesüñ ḥāli beyān mūrda da var mārda da var

Ẓālim-i ġāṣıb-ı maẕlūm-ı muḥaḳḳarda da var

ʿĀdil ü ṣābir ü ʿābid ile ṣāliḥde de var

Ṣādıḳ u ʿārif-i billāh ile sālikde de var

Yazdı hem Ḳaḍı vü Keşşāf ü Cerīrü'ṭ-Ṭaberī

Pīrden aldum ezelī lem-yezelīden haberi

IV

ʿĀlim ü cāhil ile zāhid ü fāsıḳda da var

Mülḥid ü müfsid ü bī-meẕheb-i rafżda da var

Hem saʿīd ile şaḳī ʿāṣi-i mücrimde de var

Lūṭī-i zānī ile ḳātil ʿayyāşda da var

Ḫā´in-i ḥīle-meniş bāġī-i sārıḳda da var

Sitem-i nefs ile sebt iden eşirrāda da var

Ẓāhir ü bāṭın ile cümle-i eşyāda da var

İns ile cinn ile ḥayvān ile şeyṭānda da var

ʿArş ile kürsīde var berr ile deryāda da var

Dervīşüñ hū didgi tekye-i ḫalvetde de var

Mescid ü medresede mey-kede-i demde de var

Bir güzel baḳ güzelüm yerde de var gökde de var

Ḫāne-i ḳalbine baḳ ṣafvet ile sende de var

Neye baḳdıñsa bu dünyāda hemān anda da var

Anda da var onda da var şunda da var bunda da var

Kendisi vāḥid olup birde de var biñde de var

Rūḥ-ı ḳudsīde beyān Aḥmed-i Muḫtār'da da var

Ḥarf-i penc kendisidür Çār ile Ḥaydār'da da var

Yazdı hem Ḳaḍı vü Keşşāf ü Cerīrü'ṭ-Ṭaberī

Pīrden aldum ezelī lem-yezelīden haberi

23

Taʿşīr-i İḥyā der-tażmīn-i beyt-i Yūsuf Żiyā Paşa

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Ḳıl beni reh-rev-i ṭāʿat meded ey Rabb-ı mecīd
Eyleyem ṣıdḳ ile tā ẕāt-ı şerīfüñ temcīd
Āteş-i ḥubb-ı sivā cānuma kār itdi şedīd
Yād-ı tevfīḳ ile ḳıl tāb-ı derūnum tebrīd
Oldı tefsīde-i germī-i hevā nefs-i ʿanīd
Eṣir itdi ḥarāret-i dil-i zār oldı ḳadīd
Mürşid-i ʿaşḳa inābetle ḳuluñ eyle mürīd
Ṣoyunup ḫıẕmet-i dergāhuñ idem ahd-i medīd
Ḳıl beni cāme-i ġafletden İlāhī tecrīd
Rūz u şeb eyleyeyüm ḥażret-i ẕātuñ tevḥīd

II

Müddet-i ʿömrümi ṣarf eyledigüm cürm ü günāh
İtdi mirʾāt-i dil-i ṣāfumı jeng o rāh
Açayum mışḳale-i ẕikr ile rūyun çün māh
Ola tā cilve-geh-i ṣūret-i esrār-ı İlāh
Rāh-ı ʿışyānda yüzüm gerd-i ḥicāb itdi siyāh
Āb-ı raḥmetle meger eyleye taṭhīr Allāh
Şüst-i rū olmaġiçün çirk-i günehden her gāh
Lücce-i ẕikre girüp bāri idem anda şināh
Ḳıl beni cāme-i ġafletden İlāhī tecrīd
Rūz u şeb eyleyeyüm ḥażret-i ẕātuñ tevḥīd

III

Dūd-ı dilden olayum şevḳ ile bār-efgen-i ġam

23: 23b

Sīnemi eylemesün külḫen-i pür-tāb-ı elem
Çıḳmalı elbise-i ḥırṣ u ṭamaʿ dan ādem
Cāmekāndur bu cihān bunda ṣoyunmaḳdur ehem
Dest-şūy-ı vesaḫ-ı cürm olayum vir her dem
Tevbe ṣābūnını yā Rab baña sensin erḥam
Ṣıḳmasun cānumı germābe-i şuġl-i ʿālem
Olmaya tāriḥ-i endīşe ʿaraḳ-rīz-i nedem
Ḳıl beni cāme-i ġafletden İlāhī tecrīd
Rūz u şeb eyleyeyüm ḥażret-i ẕātuñ tevḥīd

24a IV

Nefs-i bed-kīş gibi nādir olur küşt-gīr
Beni meydāna çıḳup eylemek ister tedbīr
Nuṣretüñle aña ġālib olup ey Ḥayy u Ḳadīr
Ẓālimi eyleyeyüm püşt-be-ḫāk-i taḥḳīr
Geldiler seyre melā´ikden inen cemm-i ġafīr
Yā İlāhī beni maġlūb idüp itme teşhīr
Kisvet-i şevḳle meydāna girince bu faḳīr
Virmesün ḳat ḳat olup baña ʿalāyıḳ teşvīr
Ḳıl beni cāme-i ġafletden İlāhī tecrīd
Rūz u şeb eyleyeyüm ḥażret-i ẕātuñ tevḥīd

V

Zīver-ārā-yı ṣadāret güher-i kān-ı vefā
Ṣāḥib-i ḫulḳ-ı ḥasen ḥażret-i Yūsuf Paşa
Ẕāt-ı efḫam ki olur naẓm-ı teri derde devā
Ṣadr-ı aʿẓam ki virür her süḫanı ṣadra şifā
Menbaʿ-ı ṭabʿı idüp kevṯer-i inṣāf icrā
Meşreb-i ṣāfī nedür bildi gürūh-ı ʿurefā
Nüsḫa-i ẕāt-ı şerīfindeki terkīb-i ḥayā

Ḳıldı bu beyt-i laṭīfindeki mażmūn-ı edā

Ḳıl beni câme-i ġafletden İlāhī tecrīd

Rūz u şeb eyleyeyüm ḥażret-i ẕātuñ tevḥīd

24

Tercīʿ-bend-i muʿaşşer-i Duʿāyī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ḫaddüñ üzre bād ile oynar bu zülf-i ʿanberīn

Ṣanki eyler cilveler ṭāvūs-ı firdevs-i berīn

Ders-i ḥüsn oḳur cemālüñ āyetinden ḥūr-ʿīn

Laʿlüñi kevṯer diyü taḥrīr ider mā-i maʿīn

Bilmedi sırr-ı dehānuñ hīç ʿaḳl-ı ḫurde-bīn

Ḥoḳḳa-i dürr-bār mı yā ḫātem-i gevher-nigīn

Sen Süleymān-ı zamānuñ bendesidür kem-terīn

Ḳanda kim var bir büt-i ḫurşīd-rūy-ı meh-cebīn

Seyr-i bāġ itseñ seḥer dir serv-i nāz u nāzenīn

Billāh ey gül bu ne ḥüsn olur hezārān āferīn

24b II

Dil esīr-i ḫalḳa-i gīsū-yı yār olmış durur

Cān daḫı āşüfte-i çeşm-i nigār olmış durur

Bāde-i siḥr ile diller çeşm-i ḫār olmış durur

Ġamzesiyle nergis-i mest intiẓār olmış durur

Bezm içinde sünbülüñ ʿanber-niṯār olmış durur

Bu nesīm ile ṣabā ḫoş müşg-bār olmış durur

Ḳaddüñüñ cūyunda serv-i cūy-bār olmış durur

Ḳaddüñe ḳarşu çemende lāle zār olmış durur

24: 24a

Bāġ-ı cān devr-i ruḫuñla nev-bahār olmış durur

Billāh ey gül bu ne ḥüsn olur hezārān āferīn

III

Tā kemend-i zülf-i şeb-rengüñle kim meh bendedür

Tīr-i müjgānuñla mihr-i āsumān efgendedür

Pāyuña ser terk idenler tā ebed tābendedür

Küştī-i şemşīr-i ʿaşḳuñ cāvidānı zindedür

Şol leb-i cān-perverüñ yāḳut-ı şekker-ḫandedür

Māh-manẓarsın velī ḳanı naẓaruñ ḳandadur

Kime kim manẓūr olursañ ṭāliʿ i ferḫundedür

Ẕerre vü tāb-ı cemālüñle güneş tābendedür

Ravża-i medḥüñde ʿālem bülbül-i gūyendedür

Billāh ey gül bu ne ḥüsn olur hezārān āferīn

IV

ʿĀrızında yāsemīnüñ verd-i aḥmerden laṭīf

Ġoncañ ile nergisüñ bādām u şekkerden laṭīf

Būyı ʿarʿardan dilārā būy-ı ʿanberden laṭīf

Zülfi sünbülden muṭarrā ʿaynı ʿabherden laṭīf

Lü´lü-i lālā dişüñ olalı gevherden laṭīf

Bu yaşum dürden muṣaffādur yüzüm zerden laṭīf

Rūşen olān gün yüzüñdür māh-peykerden laṭīf

Ṭalʿatüñdür āfitāb-ı nūr-perverden laṭīf

Gelmedi bir ḫūb sen serv-i semen-berden laṭīf

Billāh ey gül bu ne ḥüsn olur hezārān āferīn

V

Dem-be-dem ḫālüñ ki meyl-i kākül-i müşgīn ider

Ḫāce-i hindū gibi ʿazm-i diyār-ı Çīn ider

Hicr-i zülfüñ giceler bu göñlümi ġam-gīn ider

Ḥasret-i māh-ı cemālüñ yaşumı pervīn ider
Ḫāk-i pāyın dīde-i ḫurşīdi rūşen-bīn ider
ʿAks-i ruḫsāruñ ʿiẕār-ı lāle-i rengīn ider
Çeşm-i ḫūn-rīzüñ egerçi ḳaṣd-ı cān u dīn ider
Bu Duʿāyī laʿlüñüñ şerḥin igen şīrīn ider
Luṭfuñ ile ḫulḳuñuñ ḫalḳ-ı ciḥān taḥsīn ider
Billāh ey gül bu ne ḥüsn olur hezārān āferīn

25

Tercīʿ-bend-i muʿaşşer-i Saʿdī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Cilveler eyler ʿizāruñda bu zülf-i ʿanberīn
Şanasın ṭāvūsdur yā şeh-per-i Rūḥü'l-emīn
Kūyuñuñ her ḳūşesidür ravża-i ḫuld-ı berīn
Ḫāk-i pāyuñ tūtiyā eyler gözine ḥūr-i ʿīn
Şerbetine laʿlüñüñ dil teşnedür maʼ-ı maʿīn
Būy-ı zülfüñden muʿaṭṭardur zamān ile zemīn
Bir büt-i ḫurşīd-ṭalʿat dilrübāsın meh-cebīn
Ḫaṭṭuñı kim görse ider yāsemendür yāsemīn
Gülşen-i ḥüsnüñ görüp dir bülbül-i gūyā hemīn
Ey gül-i bāġ-ı leṭāfet ṣad hezārān āferīn

II

Sünbül-i müşgīnüñüñ her tārı mār olmış durur
Bu sebebdendür ki ʿaḳlum tārumār olmış durur
Eşk-i çeşmüm pāyuña gevher-niṣār olmış durur
Mülk-i cān içinde ʿaşḳuñ şehr-i yār olmış durur

25: 25a

Zülfi şehbāzına dil murġı şikār olmış durur

Gūşına bu ḫalḳa-i meh gūş-vār olmış durur

Zülfi dil manẓūrını aşmaġa dār olmışdurur

Başumuz ʿaşḳuñ şarābından ḫumār olmış durur

Gülşen-i ʿālem cemālüñden bahār olmış durur

Ey gül-i bāġ-ı leṭāfet ṣad hezārān āferīn

III

Gün gibi ʿālemde ḳandīl-i ruḫuñ tābendedür

Anuñiçün pertevinüñ mihrine meh bendedür

Gūş idelden naẓm-ı dendānuñ düşüp dür bendedür

Şuʿle-i şemʿ-i ruḫuñdan mihr ü meh şermendedür

Şevḳ-i ruḫsāruñ ḫayāli sīne-i sūzāndadur

Gūyiyā bir şeh durur kim meskeni külḫandadur

Zülfüñüñ būyına ʿanber boynı baġlu bendedür

Teşne-dillikden ben öldüm ḳand-i laʿlüñ ḳandedür

Ṭūṭī-i cān bezm-i ḥüsnüñde senüñ gūyendedür

Ey gül-i bāġ-ı leṭāfet ṣad hezārān āferīn

25b IV

Dişleri dürden lebi yāḳūt-ı aḥmerden laṭīf

Ḥüsn-i ḫalḳ içinde yoḳ ol māh-peykerden laṭīf

Laʿl-i nābı şerbet-i ḳand-i mükerrerden laṭīf

Būy-ı cān virür nesīm-i zülfi micmerden laṭīf

Rūşen olmış nūr-ı ḳaddi şems-i ḫāverden laṭīf

Lebleri senbūsesi pālūde-i terden laṭīf

Olmaya ʿālemde leẕẕet cevr-i dilberden laṭīf

ʿĀşıḳa gūyā ṭavāfı ḥacc-ı ekberden laṭīf

Nūş iden cām-ı lebüñ dir āb-ı kevṯerden laṭīf

Ey gül-i bāġ-ı leṭāfet ṣad hezārān āferīn

V

Ḫaddi üstünde ḫaṭı naḳş-ı nigār-ı Çīn ider
Hey ne kāfirdür ḳamer devrinde ḳaṣd-ı dīn ider
Rengini zer yüzümüñ bu sāʿid-i sīmīn ider
Ḥasret-i māh-ı cemālüñ yaşumı pervīn ider
Neyledüm kim cānumı almāġa ġamzeñ kīn ider
Dil ser-i kūyunda yatup her gice nefrīn ider
Yoldaşı ġam yoldaşını ṣubḥa dek bālīn ider
Ḫüsrevā Saʿdī lebüñ şerḥin igen şīrīn ider
Rūḥ-ı ḳudsī işidüp her dem aña taḥsīn ider
Ey gül-i bāġ-ı leṭāfet ṣad hezārān āferīn

26

Tercīʿ-bend-i muʿaşşer-i Fedāyī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ey dilārā-yı perī-rūy-ı nigār-ı ḥūr-i ʿīn
Laʿl-i nābuñdan utanur kevşer-i māʾ-ı maʿīn
Bir ḥalāvet kim saña virmiş o Rabbü'l-ʿālemīn
Cān mısın yā ādemī mi bilsem ey Rūḥü'l-emīn
Kim gören bu ḥüsn ile bir serv-i nāz u nāzenīn
Hey di bī-dīn ṭurreñe k'itmeye ḳaṣd-ı dil berīn
Şemme-i ḫālüñ ḳatında ʿanber-i Māçīn-i Çīn
Kākülüñden münfaʿil reyḥān u sünbül yāsemīn
Sen perīye vāṣıl olan ehl-i cennetden yaḳīn
Bu ne nāzük luṭf-ı ḥüsn olur hezārān āferīn

26: 25b

26a

II

Ol ṣanem kim ʿanber-i zülfüni zencīr eylemiş
Bu dil-i dīvāneyi ṭutmaġa tedbīr eylemiş
Göz ü ḳaşı zülf ü ḫāli cümle el bir eylemiş
Dutmazam anı dürüst daʿvā-yı tezvīr eylemiş
Öldürem dirdi niçün ʿahdine teʾḫīr eylemiş
Nāz-ı hicrānıyla yānmaḳ baña taḳdīr eylemiş
Levḥ-i dilde ṣūretüñ naḳşını taṣvīr eylemiş
Rūz-ı evvel gönlümi Ḥaḳ saña tesḫīr eylemiş
Āyet-i sebʿa'l-meṯānīdür ki taḥrīr eylemiş
Bu ne nāzük luṭf-ı ḥüsn olur hezārān āferīn

III

ʿĀrıżuñdur yāsemīn verd-i aḥmerden laṭīf
Nuṭḳa gelsüñ sözlerüñ ḥalvā-yı şekkerden laṭīf
Būy-ı zülfüñ ey ṣanem misk ile ʿanberden laṭīf
Ẕerrece laʿlüñ ṣuyı biñ ḥavż-ı kevṯerden laṭīf
Gözüñüñ bir ġamzesi biñ siḫr-i ʿabherden laṭīf
Ḳāmetüñ zībālığı serv-i ṣanevberden laṭīf
Ṣalınıcaḳ ḳadd-i dilcūñ ile ʿarʿardan laṭīf
Bu ṣalābetle gören dir māh-ı enverden laṭīf
Sīme döndi gözlerüm bu ruḫlarum zerden laṭīf
Bu ne nāzük luṭf-ı ḥüsn olur hezārān āferīn

IV

Gözlerüm yaşı ġamuñla cūy-bār olmış durur
ʿĀşıḳ-ı şūrīdeñ ey cān bī-ḳarār olmış durur
Zülf-i şeb-rengüñ yüzüñde tār-mār olmış durur
Gülşen-i ḥüsnüñde bülbüller hezār olmış durur
Gül yüzüñden ġonçe ġāyet şerm-sār olmış durur

Ḥālüm-içün ḫalḳ-ı ʿālem ġam-güsār olmış durur
Ol sebebden bāġ-ı ḥüsnüñ lāle-zār olmış durur
Vaʼde-i vaṣluñla diller intiẓār olmış durur
Niçe mecnūn olmayam evvel bahār olmış durur
Bu ne nāzük luṭf-ı ḥüsn olur hezārān āferīn

V

Ruḫlarında dem-be-dem şol zülf-i müşk-efşān ider
Ṣanasın ṭāvūs-ı ḳudsī per açup cevlān ider
Būse-i cān-baḫşı biñ giryānları ḫandān ider
Ey nice ʿāḳilleri ʿaşḳında ser-gerdān ider
Gülşen-i ʿālemde bülbüller ṭurup efġān ider
ʿĀşıḳ-ı dilḫasteler her yañeden seyrān ider
ʿIyd-ı vaṣl-içün Fedāyī cānını ḳurbān ider
Buse cerr itdüñ diyü dervīşine bühtān ider
Ḥaydarī-veş ṭās alup kūyun güneş seyrān ider
Bu ne nāzük luṭf-ı ḥüsn olur hezārān āferīn

27

Tercīʿ-bend-i muʿaşşer-i Ḫıżrī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Kaʿbe-i kūyuñ olupdur ʿāşıḳ-ı ḫuld-ı berīn
Āb-ı kevṯer mi dudaġuñ nitekim māʼ-ı maʿīn
Kākülüñ sünbül midür yā şeh-per-i Rūḥü'l-emīn
Ḥüsnünüñ naḳşında ʿāciz Mānī vü naḳḳāş-ı Çīn
Varısa sensin bugün cümle güzellerden güzīn
ʿĀşıḳuñ ḳalbinde ʿaşḳuñ eyledüñ ġāyet metīn

27: 26b

Saña ḳul olan olur dünyāda mülk-i serverīn
Görmemiş miṣlüñ cihānda daḫı her giz ḫurde-bīn
Ḫoş yaratmış sen muṣavver ḫūbı Rabbü'l-ʿālemīn
Allāh Allāh bu ne ḥüsn olur hezārān āferīn

II

Gün gibi rūşen cemālüñ şemʿ-i ḫāverden laṭīf
Ḳavs-i bedr alnuñ daḫı şol māh-ı enverden laṭīf
Kākülüñ olmış buḫūr-ı ʿūd micmerden laṭīf
ʿĀrıż-ı rengīnüñ olmış verd-i aḥmerden laṭīf
Ḳāmetüñ naḫli olupdur rāst ʿanberden laṭīf
Çeşm-i mestüñ ḳarası mestāne ʿabherden laṭīf
Söze gelse leblerüñ senbūse-i terden laṭīf
Kaʿbe-i kūyuñ nigārā ḥacc-ı ekberden laṭīf
Görmedüm ʿālemde hīç sen deñlü dilberden laṭīf
Allāh Allāh bu ne ḥüsn olur hezārān āferīn

III

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñde perde-dār olmış durur
Anuñiçün ʿaḳl u fikrüm tār u mār olmış durur
Şāhbāz-ı zülfüñe göñlüm şikār olmış durur
Dāġ-ı mihrüñden bu sīnem lāle-zār olmış durur
Nāveküñ zaḫmı göñülde yādigār olmış durur
Gün gibi rūşen cemālüñ tāb-dār olmış durur
Ḳāmetüñden serv utanup şerm-sār olmış durur
Sen lebi ġonçe yüzi gül āşikār olmış durur
Gülşen-i ḥüsnüñde bülbüller hezār olmış durur
Allāh Allāh bu ne ḥüsn olur hezārān āferīn

27a IV

Gün gibi ol meh ḳabāsı gībi hep zerrīn ider

İşiginde ol şehüñ her gice meh bālīn ider
ʿĀlemi rūşen müheyyāsıyla ḫoş tezyīn ider
Mūzesi başduġı yerler māh ile pervīn ider
Kāfirī zülfüñe çeşmi dīn içün telḳīn ider
ʿĀşıḳuñ ḳatline dā´im ġamzesi taʿyīn ider
Bendesinden ʿār idüp bilsem niçün temrīn ider
Āb-ı vaṣluñ bu dil-i sūzānumı teskīn ider
Kebg-vārī ṣalınaldan ḫalḳ saña taḥsīn ider
Allāh Allāh bu ne ḥüsn olur hezārān āferīn

V

Ebr-i zülfüñ gün yüzüñe eyleme ey meh niḳāb
Ẓulmeti refʿ eyle gitsün aradan tā kim ḥicāb
Müşterīdür gün yüzüñe nūr uġurlar māh-tāb
Her seḥer bendeñ gibi ḳapuñ ṭolanur āfitāb
ʿAşḳuñ ile dünyede nālīde olmışdur rebāb
Şevḳüñ ile döne döne baġrı yanıḳdur kebāb
ʿĀşıḳ olmışdur saña dünyāda cümle şeyḫ ü şāb
Bunı dirdi Ḫıżrī-i bīçāre vaṣfuñda cevāb
Sözini ḫatm eyleyüp "*yā leytenī küntü turāb*"
Allāh Allāh bu ne ḥüsn olur hezārān āferīn

28

Tercīʿ-bend-i muʿaşşer-i Yaḥyā

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Zāhidā insān-ı kāmildür be-ḥaḳḳ-ı Müsteʿān
Oḳuyan bir noḳṭayı Monlā-yı Rūm olur hemān
Olmasa şemsüñ müzennīsi nebātātuñ zemīn[1]
Olmaz idi berg ü bār u mīve anlardan ʿayān
Ṣoḥbet-i ʿAṭṭārdan irilmeyince[2] būy-ı cān
Kişi sulṭān-ı velāyet olmaz imiş bī-gümān
Bī-ṣadā vü bī-nidā vü bī-edā vü bī-zebān
Manṭıḳu'ṭ-ṭayrı ider derd ehline bir bir beyān
Mürşid-i kāmil güzīn-i evliyā vü aṣfiyā
ʿĀrif-i rāh-ı ṭarīḳat vāḳıf-ı rāz-ı Ḫudā

27b II

Dem-be-dem vīrān-ı ʿaşḳ olmaġla maʿmūr olur
Maʿnīde şīr-i Ḫudā ṣūretde ammā mūr olur
Zühd ile gözden ricāl-i ġayb gibi dūr olur
Ḳaṣd ile ʿayn-ı ʿavāma cān gibi mestūr olur
Ḥażret-i Mūsā gibi cāy-ı niyāz-ı Ṭūr olur
ʿAşḳ ile pür-şevḳ olup ḳandīl-i ʿarşa nūr olur
Gāh vuṣlat ʿāleminde ẕākir ü meẕkūr olur
Perde-i imkānı yırtup nāẓır u manẓūr olur
Mürşid-i kāmil güzīn-i evliyā vü aṣfiyā

28: 27a

Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s. 179/13.

[1] müzennīsi nebātātuñ zemīn: mürebbāsı nebātāt-ı cihān D.

[2] irilmeyince: irişmeyince D.

ʿĀrif-i rāh-ı ṭarīḳat vāḳıf-ı rāz-ı Ḫudā

III

Gel benefşe gibi ḳıl ḳaddüñi zühd içinde dāl
ʿAyn-ı nergis gibi ol ḥayrān-ı ẕāt-ı Ẕü'l-celāl
Bāġda sünbül gibi al egnine bir ḳara şāl
Gül gibi yāḫud yeşil giy üstüne içine al
Ḫalḳa bülbül gibi aç rāz-ı belāġatden maḳāl
Ḳalma sūsen gibi gülzār-ı fenā içinde lāl
Ehl-i dünyādan ıraġ ol gülşen-i cennet-miṡāl
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳları gör nice eyler ehl-i ḥāl
Mürşid-i kāmil güzīn-i evliyā vü aṣfiyā
ʿĀrif-i rāh-ı ṭarīḳat vāḳıf-ı rāz-ı Ḫudā

IV

Dil uzatma ṣūfī-i ṣāfilere ġavgāyı kes
Bir dil ucundan virür başını ġāvgāya ceres
Olagör ʿilm-i ledün gibi nihān ey bü'l-heves
Yüzegelmez baḥr-i ʿālemde miṡāl-i ḫār u ḫas
Ġāfil olma fevḳ ü taḫt u ṣaġ u ṣola pīş ü pes
ʿAndelīb-i rūḥuna insānuñ olmışdur ḳafes
ʿĀrif olān merd-i nūrānīye olur muḳtebes
Noḳṭa-veş Ḫaḳdan ırāġ olmaz cihānda bir nefes
Mürşid-i kāmil güzīn-i evliyā vü aṣfiyā
ʿĀrif-i rāh-ı ṭarīḳat vāḳıf-ı rāz-ı Ḫudā

V

Dest-i ʿaşḳ ile ṭılısm-ı cismüñi eyle hebā
Vāḳıf ol genc-i nihān-ı rūḥ-ı pāke dāyimā
Bu fenā içindedür zīrā beḳā-ender-beḳā
Göñlüni eyle cemāl-i Ḫaḳḳa mir´ātü'ṣ-ṣafā

Bī-ḥurūf u lafẓ u ṣavt irsün ḳulaġuna nidā

Bī-zebān olanlaruñ ögren dilini dāyimā

Baḥr-i envāra eger olmaḳ dilerseñ āşinā

Cān u dilden diñle ey Yaḥyā neler söyler saña

Mürşid-i kāmil güzīn-i evliyā vü aṣfiyā

ʿĀrif-i rāh-ı ṭarīḳat vāḳıf-ı rāz-ı Ḫudā

29

Tercīʿ-bend-i muʿaşşer-i Yaḥyā

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ḥasbetenlillāh ġazālar eyleyüp Ḫayder gibi

ʿĀlemi seyr eylerüz mir´āt-i İskender gibi

Ḫaşmumuzdan dönmezüz dünyāda şīr-i ner gibi

Dīnümüzde kāmilüz aṣḥāb-ı peyġamber gibi

Ehl-i dünyāya açılmazuz iñen defter gibi

Göñlümüz dünyāya aḳmaz ḥāşılı Kevṯer gibi

Sevmezüz dünyāyı biz rūy-ı benī Aṣfer gibi

Sen bizi ey dil taṣavvur itme ġayrılar gibi

Ḫükmüne rām olmazuz biz degme sulṭān oġlınuñ

Ḳuluyuz ḳurbānuyuz adıyla ʿOṯmānoġlınuñ

II

Naʿramuz ʿayn-ı ʿadūdan dem-be-dem ḳan yaġdırur

Raʿda beñzer kim cihān mülküne bārān yaġdırur

29: 28a

Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s.174/11.

Ḳavsümüz yaġmur gibi aʿdāya peykān yaġdırur
Tīġumuz berḳ urduġunca nūr u īmān yaġdırur
Maʿrifetde aġzumuz laʿl-i Bedaḫşān yaġdırur
Nītekim deryāya dürri ebr-i nīsān yaġdırur
Ṣoḥbete sāḳī ṭoludan āb-ı ḥayvān yaġdırur
Būseler virüp bize maḥbūblar cān yaġdırur
Ḫükmüne rām olmazuz biz degme sulṭān oġlınuñ
Ḳuluyuz ḳurbānuyuz adıyla ʿOs̱mānoġlınuñ

III

Söylerüz ḫalḳ ile ammā Ḥaḳ durur efkārumuz
Sālik-i ʿaşḳ olana iḳrār olur inkārumuz
Lā´ubālī-meşrebüz bī-kārlıḳdur kārumuz
Perde-i bidʿatde pinhāndur bizüm esrārumuz
Ehl-i maʿnā olana maʿlūmdur miḳdārumuz
Ṣūretā gerçi sipāhī ṭavrıdur eṭvārumuz
Bir gülüz biz nīze vü tīr ü teberdür ḫārumuz
Cān u dilden bu söze vardur bizüm iḳrārumuz
Ḫükmüne rām olmazuz biz degme sulṭān oġlınuñ
Ḳuluyuz ḳurbānuyuz adıyla ʿOs̱mānoġlınuñ

28b

IV

Zīnet-i dünyāya aldanmañ didi Ḫayrü'l-beşer
Çār yār ile bize āl-i ʿabā ʿibret yeter
Ġam degül ten ʿālemin cāmeyle zeyn itsek eger
Eylerüz fāḫir libāsa biz ḥaḳāretle naẓar
Sālike birdür palās ile libās-ı muʿteber
Cānib-i Ḥaḳḳa libās-ı ẓāhiri olmaz siper
Bir kişi sulṭān iken dervīş olmaḳdur hüner
Kāyināt içre sipāhīlik bize virmez żarar

Ḫükmüne rām olmazuz biz degme sulṭān oġlınuñ

Ḳuluyuz ḳurbānuyuz adıyla ʿOṣmānoġlınuñ

V

ʿĀlemüñ ṣāḥib-ḳırānıdur Süleymān Ḫānumuz

Yirden üstün ola dā´im sāye-i Yezdānumuz

ʿAdl ile meşhūrdur ol şāh-ı ʿālī-şānumuz

Kimse ẓulm itmez zamānında meger cānānumuz

Añılur ʿālemde Yaḥyā gibi ad u ṣanumuz

Begligümüz var bizüm naẓm iledür ʿunvānumuz

Ölmezüz biz ḥaşre dek ṭurur bizüm dīvānumuz

Ṣıdḳumuz gibi bütündür ʿahdümüz peymānumuz

Ḫükmüne rām olmazuz biz degme sulṭān oġlınuñ

Ḳuluyuz ḳurbānuyuz adıyla ʿOṣmānoġlınuñ

30

Tercīʿ-bend-i muʿaşşer-i [ʿĀlī]

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Yine bir serv-i bālāya ḳul oldum iḫtiyārumla

Görünmez derde düşdüm dīde-i gevher-niṣārumla

Ṭuyurdum rāz-ı pinhānı cihāna āh u zārumla

Müyesser olmadı hem-bezm olam ṣabr u ḳarārumla

Göñül bir yana gitdi ḳaldı cān cism-i nizārumla

Barışmaz yıldızum ḥayfā o mihr-i tāb-dārumla

30: 28b

İ. Hakkı Aksoyak, *Gelibolulu Mustafa Ali ve Divanlarının Tenkidli Metni*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 1999, s.418/1.

Bu şiir adı geçen divanda "Muʿaşşer-i Merġūb" başlığıyla bulunmaktadır.

ʿAceb ḥālüm nolur āḫir benüm bu intiẓārumla
ʿAdū oldum dil-i dīvāne gibi yār-ı ġārumla
Eger ḥaşr olmaz isem ol ḳıyāmet-ḳadd nigārumla
Gezem maḥşerde sīnem dögerek seng-i mezārumla

29a

II

Niçün ser-keşlik ider bilmem ol serv-i ḫırāmanum
Ne ḳanlar dökdigin bilmez mi herkes çeşm-i giryānum
İşitmez mi ʿaceb şeb-tā-seḥer feryād u efġānum
Yaḫūd görmez mi āh itdikçe dūd-ı āteş-i cānum
Niçe bir ḥār-ı miḥnet içre ṣad-çāk ola dāmānum
Beni ʿālemde destān eyledi bülbül-i nālānum
Alınmaz mı ölünce dest-i miḥnetden girībānum
Mezārum sengine naḳş eylesün bu beyti yārānum
Eger ḥaşr olmaz isem ol ḳıyāmet-ḳadd nigārumla
Gezem maḥşerde sīnem dögerek seng-i mezārumla

III

Ne ṭāliʿ dür bu ṭāliʿ kim nüḥūset var saʿādet yoḳ
Niçün saʿy idinürsün māniʿi çoḳ ehl-i himmet yoḳ
Yeter başına ur ṭaşı serüñde çünki devlet yoḳ
İhānet ḳaṣd ider āġyār ki yārında riʿāyet yoḳ
Hele ben bildigüm bu kim firāḳa hīç nihāyet yoḳ
Bu ġamla ben ölürsem ḫāṭırumdan ġayrı fikret yoḳ
Şeb-i hicrān-ı yāre hergiz ey dil ḥadd ü ġāyet yoḳ
O meh-rū saña rām olmaġa baḫtuñdan ʿināyet yoḳ
Eger ḥaşr olmaz isem ol ḳıyāmet-ḳadd nigārumla
Gezem maḥşerde sīnem dögerek seng-i mezārumla

IV

Uṣanmaz mı ʿaceb ol bī-vefā cevr ü cefāsından

Ḥicāb itmez mi Ḥaḳḳuñ maḥżarında mübtelāsından
Dehānı gibi hergiz bir ʿalāmet yoḳ vefāsından
Ṭutālum şāh-imiş lāyıḳ mı ʿār itmek gedāsından
Ḳulından şerm-sār olmazsa ḫavf itsün Ḫudāsından
Ḫalāṣ itsün dil-i dīvānemi hicri belāsından
Ferāġat eylemez çünkim bu ben ḫāke eẕāsından
Ṣaḳınsun ehl-i maḥşer eşk-i çeşmüm mācerāsından
Eger ḥaşr olmaz isem ol ḳıyāmet-ḳadd nigārumla
Gezem maḥşerde sīnem dögerek seng-i mezārumla

V

Gören rūyın o māhuñ māyil olmaz ḥūr u ġılmāna
Rıżasın gözleyen baḳmaz rıżā-yı ḫuld u rıḍvāna
Eger dünyāda derd ü firḳati irmezse pāyāna
Żiyā virmezse mihr-i vaṣl-ı dilber şām-ı hicrāna
Zebānum bir nefes yād itmezin feryād u efġāna
Su´āl itsün melekler çekdigüm ālāmı mīzāna
Niçe biñ zaḫm irişsün bir dem içre cism-i ʿuryāna
[Benüm bu ʿahdüm ey ʿĀlī irişdür cümle yārāna][1]
Eger ḥaşr olmaz isem ol ḳıyāmet-ḳadd nigārumla
Gezem maḥşerde sīnem dögerek seng-i mezārumla

[1] Benüm bu ʿahdüm ey ʿĀlī irişdür cümle yārāna: -M

31

Tercīʿ-bend-i muʿaşşer-i Ḥayālī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Bir güzel sevdüm[1] ki reşk-i ṣūret-i büt-ḫānedür

Kendisinden ġayrıya āteş gibi bī-gānedür

Kim zebānından gelen efsūn ile efsānedür

Mü´min ü küffārla hem-ṣoḥbet ü hem-ḫānedür

Cām-ı zerrīn nūş ider pür-şevḳ bir mestānedür

Nūş iden bir cürʿasın biñ yıl yetür[2] meyḫānedür

Tīġ[3] çekmiş bir dilāverdür ki ḳaṣdı cānadur

Nūr-ı ṭabʿumdan çerāġın yaḳmāmışdur yā nedür

Rāstı ben şemʿ-i dilsūzum ʿadu pervānedür

Kim dolaşsa āteşe pervāne yā dīvānedür

II

Bir nihālem kim baña berg-i ḫazān oldı naṣīb

Sūd içinde ġayrlar baña ziyān oldı naṣīb

Cismden ʿār eyler oldum tā ki cān oldı naṣīb

Bir hümā-yı nūr-ı pākem[4] üstüḫān oldı naṣīb

Gel ḫaber al[5] ʿaşḳdan çünkim zebān oldı naṣīb

Baña yanmaḳ bī-tereddüd bī-fiġān oldı naṣīb

Sūz-ı ḥasret āşikārā vü nihān oldı naṣīb

Kendü ḥālümden baña çünkim beyān oldı naṣīb

31: 29b

Ali Nihad Tarlan, *Hayâlî Bey Divanı*, Akçağ Yay., Ankara,1992, s.67/1.

[1] sevdüm: gördüm D.

[2] yetür: yeri D.

[3] tīġ: tuġ D.

[4] pākem: bālem D.

[5] al: ver D.

Rāstı ben şemʿ-i dilsūzum ʿadū pervānedür

Kim dolaşsa āteşe pervāne yā dīvānedür

III

Ṣūretüm naḳş-ı fenā göstermege mir´ātdur

ʿAyn-ı ḫurşīdem baña pervāneler zerrātdur

Söyle gūyāyem ki yanumda cihān āṣmātdur

Geh dilümde siḥr cārī gāh nārencātdur

Ṭāḳ-ı ʿarşa çıḳmaġa himmet baña mirḳātdur

Āb-ı ḥayvānam şeb-i muẓlim baña ẓulmātdur

Tende cānum pertevi envār-ı baḥre ẕātdur[1]

Māverā-yı ṣūretüm fehm itme heyhātdur

Rāstı ben şemʿ-i dilsūzum ʿadū pervānedür

Kim dolaşsa āteşe pervāne yā dīvānedür

30a IV

Gerçi devrān benden öndin ġayra virdi furṣatı

Pāy-ı taḫt-ı ʿaşḳda çalındı Mecnūn nevbeti

Āḫiri Ferhād hem irgürdi başa ṣanʿatı

Ḳıble-gāhı oldı Maḥmūduñ Ayāzuñ türbeti

Vāmıḳuñ ʿAzrā ile añıldı dürlü ḥāleti

Lā-cerem her ʿāşıḳuñ bir demde oldı ṣoḥbeti[2]

Bunların başındadur taʿẓīm-i ʿaşḳuñ devleti

Şām-ı ġamda bunlaruñ oldum çerāġ-ı ṣıḥḥati[3]

Rāstı ben şemʿ-i dilsūzum ʿadū pervānedür

Kim dolaşsa āteşe pervāne yā dīvānedür

[1] baḥre ẕātdır: baḥr-i ẕātdır D.

[2] ṣoḥbeti: şöḥreti D.

[3] ṣıḥḥati: ṣoḥbeti D.

V

Ey Ḫayālī tā ki gördüm ol ḳamer-ruḫsārumı

Mihr-i ʿālem-tābdan germ eyledüm bāzārumı

Vuṣlatı hicrāna ṣatdum aldılar iḳrārumı

Deyr-i ʿaşḳuñ rāhibiydüm kesdiler zünnārumı

Ḫāṣılı pāk itdiler āṣnāmdan Ferḫārumı

Aldı bir şāh-ı cihān göñlüm gibi serdārumı

Nār-ı ḥasretle yanup yaḳılma itdüm kārumı

Māh-rūlar şevḳine nūr eyledüm destārumı

Rāstı ben şemʿ-i dilsūzum ʿadū pervānedür

Kim dolaşsa āteşe pervāne yā dīvānedür

32

Tercīʿ-bend-i muʿaşşer-i Fevrī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Şehr içinde bir ʿAcem oġlı belürdi nāgehān

Kirpigin tīr-i ciger-dūz eylemiş ḳaşın kemān

Ġamzesi müjgāndan almış destine tīġ-i nişān

Ḳatl-i merdüm itmede cellāddan çeşmi hemān

Ḫışm ile her kime baḳsa öldürür virmez amān

Ḫançer-i müjgān-ı ḫūn-ḫārdan döker her laḥẓa ḳan

Baş çeküp āḫir celālī olmaḳ ister bī-gümān

Ḫāṣılı pür-fitne vü āşūbdur kevn ü mekān

Hey meded sulṭān-ı ʿādil şeh Süleymān-ı zamān

Devr-i ʿadlüñde yaraşmaz ẓulm ile ṭolmaḳ ciḥan

32: 30a

30b

II

ʿArṣa-i cevr ü cefānuñ fāris-i meydānıdur
Dār-gīr-i zecr ü ḳahruñ Rüstem-i destānıdur
Taḫt-gāh-ı kīn ü kibrüñ dāver-i devrānıdur
Milket-i ẓulmüñ şehi şehr-i sitem sulṭānıdur
Luṭfunuñ maʿmūresi hep ḳahrınuñ vīrānıdur
Ṣormadın ʿuşşāḳın öldürmek anuñ iḥsānıdur
Ṭavr-ı şāhı Erdebīlüñ āyīn ü erkānıdur
Cevr-i ẓulm içinde ḥaḳ Ṭahmās şāh-ı ṣānīdür
Hey meded sulṭān-ı ʿādil şeh Süleymān-ı zamān
Devr-i ʿadlüñde yaraşmaz ẓulm ile ṭolmaḳ ciḥan

III

Şāh İsmāʿīl mānend eyleyüp daʿvī bugün
İtdigüñ itmez şehā İskender ü Dārā bugün
Dilberi Tatar-veş itdi gözi yaġma bugün
Ġamzesi ḫalḳ-ı cihānı eyledi şeydā bugün
Baş keser ḳanlar döker devrüñde bī-pervā bugün
Hep anuñdur kāyināt içindeki ġavgā bugün
Fitne vü ẓulm ile ṭoldı ṭopṭolu dünyā bugün
Eyledi ṭarz-ı Ḳızılbāşī yine peydā bugün
Hey meded sulṭān-ı ʿādil şeh Süleymān-ı zamān
Devr-i ʿadlüñde yaraşmaz ẓulm ile ṭolmaḳ ciḥan

IV

Gerçi evvelden odur meydān-ı ḥüsnüñ Ḥayderi
Ẕü'l-fikār-ı ġamzesi ḫāl-i siyāh-ı Ḳamberi
ʿĀḳıbet oldı velī mülk-i cihānuñ serveri
Çār-ṣaf-ı müjgān-ı ʿaksidür gözi ser-ʿaskeri
Ḳalb-i ʿuşşāḳuñ ḥadeng-i ġamzesidür ṣaf-deri

İki yüzli bir münāfıḳdur yānında ḫançeri
Yüzi pek keskin ḥarāmī tīġ urur peykeri
Ḥāṣılı inṣāfdan aşırdı ẓulmin ol perī
Hey meded sulṭān-ı ʿādil şeh Süleymān-ı zamān
Devr-i ʿadlüñde yaraşmaz ẓulm ile ṭolmaḳ ciḥan

V

Serverā lāyıḳ mıdur kim bir ʿAcem oġlı ʿAcem
Gāh Ḫüsrevden gehī Nūşü'r-revāndan ura dem
Ki diye ābā vü ecdādum durur Dārā vü Cem
Yanına cevr ü cefādan cemʿ idüp ḫayl ü ḫaşem
Tūġ miskīn kākülün ḳaddin idüp sīmīn ʿalem
Ehl-i İslām üzre ol kāfir çeküp ceyş-i sitem
Eyleye dünyāya ẓulmi bī-nihāyet dem-be-dem
Senden olmazsa meded ger öldürür Fevrīyi ġam
Hey meded sulṭān-ı ʿādil şeh Süleymān-ı zamān
Devr-i ʿadlüñde yaraşmaz ẓulm ile ṭolmaḳ ciḥan

*33b

33

Tercīʿ-bend-i Hātifī

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Ṭut ki ʿālemde dilā mīr-i emīrān olduñ
Mālik-i milket-i Şīrāz u Ḫorāsān olduñ
Ḥükmüñ icrā idüben berr ile baḥre gūyā
Cām-ı ḫurşīd ile İskender-i devrān olduñ

* 31a, 31b, 32a, 32b ve 33a boştur.
33: 33b

Seçilüp ʿarṣa-i ʿālemde bugün Rüstem-vār
Ḳuvvet ü şevket ile server-i merdān olduñ
Düşmenüñ baḫt-ı siyeh sen felek-i rifʿatde
ʿĀleme nūr viren mihr-i dıraḫşān olduñ
Ṭut ki her ac u gedāya irişüp iḥsānuñ
Sen de Ḫātem-ṣıfat ʿālemlere destān olduñ
Yedi yemm ḳaṭresi vü ḳubbe-i çarḫ aña ḥabāb
Dürr ü mercān ile pür ṭut ki bir ʿummān olduñ
Raḫm-ı ḫār ile bu gülistāñda çü bülbül her bār
Aġlayan aġladı sen gül gibi ḫandān olduñ
ʿĀkıbet çünki ecel irişicek ḥürmet idüp
Çü dimezmiş saña sen ʿāleme sulṭān olduñ
Ṭutalum pādişeh-i milket-i ʿOṯmān olduñ
Şöyle farż eyle zamānuñda Süleymān olduñ

II

Dileriseñ olāsın ẓāhir ü bāṭın ḫoş-ḥāl
Eyleme ṭāʿat-ı Bārīde ḳuṣūr u ihmāl
Çek elüñ mülk-i fenā salṭanatından tā kim
Olasın mülk-i beḳāda melik-i ferruḥ-fāl
Ṭāir-i ḳuds ola ṣaydum dir-iseñ zāġ-ṣıfat
Her zamān cīfe-i dünyāya uzatma çengāl
Bu güẕer-gāha gelüp bir iki gün olmaḳdan
Ġālibā zād aluban aṣla rücūʿ itdi meʾāl
ʿAyn-ı ʿibretle naẓar eyle cihān fānīdür
Gözüñ aç ġafleti ḳo nefs-i emirdür aḥvāl
Şeh-i baḥr ü ber olup devlet ü ḳadr ile eger
Sende bulursa nihāyet ḳamu ʿizz ü iclāl
Taḫtuñı taḫtaya tebdīl idüp İskender-vār

İrgürür bād-ı ecel iline geh gerd-i melāl

ʿĀḳıbet çünki āmān virmeyüben il içre

Çarḫ-ı merdüm-küş ider ḳaṣr-ı vücūduñ pā-māl

Ṭutalum pādişeh-i milket-i ʿOs̱mān olduñ

Şöyle farż eyle zamānuñda Süleymān olduñ

34a III

İtme dervīş-i ʿabā-pūşa ḥaḳāretle naẓar

O da ḥālince fenā milketinüñ şāhı geçer

Nemed ü şāl ü ʿabā içre nice şehler var

Yaraşur olsa Sikender eşiginde çāker

Naẓar itmez bu fenā dār-ı metāʿına daḫı

Şeh-i iḳlīm-i beḳā māl ü menāli neyler

Kişi ol vaḳt irişür devlete kim yanında

Ola dervīş ile bir şāh-ı mücevher-efser

Götürüp sen daḫı meyl ü hevesi dünyādan

Düriş evḳāt ile ṭāʿata maḥal ḳıl ekṣer

İrişür kevkeb-i baḫtuña zevāl ü noḳṣān

Ne ḳadar nūr-ı saʿādetle olursa enver

Ṭut felek mey-kede vü āb-ı ḥayāt olmış mı

Daḫı bezmüñde meh ü mihr iki zerrīn sāġar

ʿAyş u ʿişret dükenüp bezm-i ṣafā āḫir olup

Çünki nāzük tenüñe ḫāk-i siyeh ola maḳar

Ṭutalum pādişeh-i milket-i ʿOs̱mān olduñ

Şöyle farż eyle zamānuñda Süleymān olduñ

IV

Bu fenā evde niçe şāh-ı Ferīdūn-miḳdār

İtdiler bir nice gün ḳuvvet ü şevket iẓhār

Degişüp cāhını cāha çıḳup elden dünyā

Oldı muḥtāc-ı kefen her birisi āḫir-i kār
Kişiye olsa gerek ʿāḳıbet-i menzil gūr
Ne ḳadar artar ise ḫaşmet ü temkīn ü vaḳār
Zer ü sīme şu ḳadar meyl ü heves eyleme kim
Ki Ḥaḳuñ ḳahrına maẓhar düşesin Ḳārūn-vār
Niçe bir ḥırṣ u hevā şāhına cāndan ḳul olup
İdesin zīnet-i dünyāya temeyyül her bār
Nesine mihr-i muḥabbet idesin dünyānuñ
Çü fenāsını ider cümle-i zerrāt iş‘ār
Dīde-i ʿibreti aç ġafleti ḳo ʿāḳil iseñ
Dürüşüp ʿāḳıbet-endīş olagör leyl ü nehār
Eṣer añlamayup ʿālemde benī ādemden
Ṣonucı dār-ı fenānuñ çü ḫarāb olması var
Ṭutalum pādişeh-i milket-i ʿOṣmān olduñ
Şöyle farż eyle zamānuñda Süleymān olduñ

34b V

Düriş ʿirfān-ı Ḫudāya olasın tā maḥrem
Yalıñuz etle deriye çü dimezler ādem
Çıḳarıp aṭlası ḳıl cāme-i faḳrı ber-dūş
Olmayam dirseñ eger pīş-i Ḫudāda mülzem
Ne ṣafā añladı faḳr içre şeh-i ʿālem iken
Terk idüp salṭanatı oldı ʿabā-pūş Edhem
Ebedī şāh olayın dirseñ idüñ faḳrı penāh
Fuḳarā bilmez-imiş neydügini ġuṣṣa vü ġam
Niçe yıl ḳan aḳıdur yaş yerine çeşminden
Her kimi devr-i zamān eyledi bir dem ḥurrem
Ne ḳadar çoġ-ise yoḳ fā´idesi mā-meleküñ
İdemez menʿ-i ḳażā vāḳıʿāsın ḫayl ü ḫaşem

Dayanup ḳaṣr-ı ḥayāta gözüñ aç ġafleti ḳo

Anı bennā-yı ezel itmedi çünkim muḥkem

Ṣunılur her kişiye ʿāḳıbeti cām-ı ecel

Kimseye bāḳī degül Hātifī çünkim ʿālem

Ṭutalum pādişeh-i milket-i ʿOṯmān olduñ

Şöyle farż eyle zamānuñda Süleymān olduñ

34

Tercīʿ-bend-i Yaḥyā

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Selām olsun bu sulṭāna vilāyetden müsellemdür

Güzīde zümre-i aṣḥāb-ı nūr-ı ʿayn-ı ʿālemdür

Dür-i baḥr-i saʿādetdür gül-i bāġ-ı şehādetdür

Resūlullāha hem-demdür Ḥabīb'ullāha mahremdür

Ziyāret-gāh-ı ümmetdür riyāż-ı ravżası dā´im

Ḳapusı Kaʿbe gibi raḥmet-i insana maḳdemdür

Felekdür türbesi vü ḳubbesi evc-i muʿallādur

Vücūdı gül gibi ol ḳubbede bir nūr-ı aʿẓamdur

Çemen gök yüzidür gūyā ki gülzār-ı mezārında

Muʿayyen ʿayn-ı ʿuşşāḳuñ nücūmı eşk-i şebnemdür

Buradur āḫir-i ʿömrinde cāy-ı raḥmet-ābādı

Elif-veş Aḥmed-i Muḥtāra ol bir yār-ı hem-demdür

Resūlüñ ṭoġrı yārı yaʿnī aṣḥābuñ ʿalemdārı

Ebū Eyyūb-ı Enṣārī ʿaleyhi'r-rahmeti'l-Bārī

34: 34b

Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s.139/2.

35a

II[1]

Bu dergāhuñ ḳabūlidür o kim irşāda ḳābildür
Cihānda cān u dilden dil velī medḥine māyildür
Gedā-veş sā´ilidür Kaʿbe-i kūyında ırmaġı
Kelām-ı ʿilm-i ḥikmet rāzına deryāsı bir dildür
Yücedür ʿālem-i ervāḥ gibi bu cümle ʿālemden
Cibāli geçmiş īmān ehline ʿālī menāzildür
ʿAyāndur nūr-ı iḥlāṣı olupdur ḫāṣıl-ı ḫāṣı
Ḥuṣūṣında nuṣūṣ-ı āyet-i Ḳurʿān nāzildür
Yarar yoldaşıdur faḫr-i cihānuñ tīġ-ı ḳudretdür
Ricāle mürşid-i Mevlā olān insān-ı kāmildür
Resūlüñ ṭoġrı yārı yaʿnī aṣḥābuñ ʿalemdārı
Ebū Eyyūb-ı Enṣārī ʿaleyhü'r-rahmetü'l-Bārī

III

Cihān ṭurduḳça dursun padişāh-ı Āl-i ʿOṯmānī
Ki iḥyā eylemişdür bu mekān-ı kān-ı imkānı
Muḥīṭ-i baḥr-i vaḥdetdür velī var her vilāyetden
Aḳıtdı kendüye enhār-veş efrād-ı insanı
Mücāvirden müsāfirden degüldür kūşesi ḫālī
Zihī şāh-ı velāyet kim kesilmez ehl-i dīvānı
Ḳanādīl-i mezārın nūrdan tesbīḥe beñzetdüm
Felekde dest-i şevḳ ile melekler döndürür anı
Risālet burcınuñ ḫurşīdi *āmenna ve ṣaddaḳnā*
Nüzūl itdi bu māhuñ menziline oldı mihmānı
Ḳulı ḳurbānıyuz ʿālemde olsun himmeti ḫāżır
Belī bu āḫiret sultānıdur Rūmuñ nigeh-bānı

[1] II. bendin iki mısraı eksiktir.

Resūlüñ ṭoġrı yārı yaʿnī aṣḥābuñ ʿalemdārı

Ebū Eyyūb-ı Enṣārī ʿaleyhi'r-rahmeti'l-Bārī

35b IV

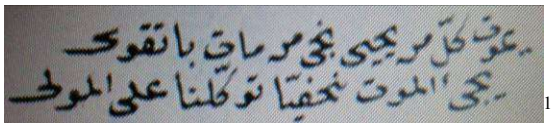[1]

Bu fānī defterini yoḳlayanlar bulmadı bāḳī

Ḫarāb-ābād-ı dünyādan geçer her ʿāḳil ü dānā

Ecel derbendine uġrar yolı dervīş-i sulṭānuñ

Mezār-ı evliyā ʿibret-nümādur ḫalka ey Yaḥyā

Açıldı cān gözi seyrümde seyrān eyledüm bir gün

Ricāl-i ġayb ile māh-ı cemālin eyledi peydā

Şeḥādet ḳanına ġarḳ eyledi gün gibi endāmın

Bu gülgūnī libāsın giymiş itmiş cenneti me´vā

ʿAlem gibi öñine düşmiş aṣḥābuñ ġazā ḳılmış

Diyār-ı ġurbete düşmiş şehīd olmış yatur tenhā

Resūlüñ ṭoġrı yārı yaʿnī aṣḥābuñ ʿalemdārı

Ebū Eyyūb-ı Enṣārī ʿaleyhü'r-raḥmetü'l-Bārī

35

Tercīʿ-bend-i ʿĀlī der-taẓmīn-i maṭlaʿ-ı Celālī

mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün

I

Bir gün felegüñ ḥāli beni eyledi ġam-gīn

Ten kişverini seyle virüp dīde-i nem-gīn

[1] "Her diri ölümü tadar; yalnız takva sahibi olanlar kurtulur. Ölüm elbette ansızın gelir; dayanağımız yalnızca Allāh'tır."

35: 35b

İ. Hakkı Aksoyak, *Gelibolulu Mustafa Ali ve Divanlarının Tenkidli Metni*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 1999, s.481/6.

Bu şiir adı geçen divanda "Et-teciʿ Fi-rumūzatü'ş-şūfiyye" başlığıyla bulunmaktadır.

Aḥvālümi fikr eyler iken yāduma geldi

Gördüm göz ile yir beni bu cemʿ[1]-i ṣuver-bīn

Āyā ḳanı Dārā vü Ferīdūn u Sikender

Ḫāk içre yātur bī-ḫod olup niçe[2] selāṭīn

Ne ḥayl ü ḥaşemden bir eṯer var ne ʿalemden[3]

Gitmiş bu riyāset bu ḳadar ṭarz-ı nev-āyīn

Bir ẕerreye düş[4] oldı gözüm aḥḳar u nāçīz

Remz ile beyān itdi baña niçe berāhīn[5]

Didi göre ḫurşīd-i cihān-tāb-ı felekde

Her ṣubḥ giyer farḳına bir efser-i zerrīn

Kevkebleri maḥv eyler alur başını māhuñ

Ṣad-çāk ider egninde ḳomaz câme-i sīmīn

Aḫşam iricek[6] yine irer burc-ı zevāle

ʿĀlemde naṣīb olmaz aña ẕerrece temkīn

Peyḡūle-i ḫāk içre yatur kendüsi lerzān

Nūrını ider māh-ı şeb-ārāsına taʿyīn[7]

Ḫallāḳ-ı cihān ʿāleme ḳılduḳda tecellī

Her şaḫṣı[8] birer ḥāl ile ḳılmış mütesellī

36a II

Kimi gül-i ḫandān u kimi bülbül-i nālān

Kimisi neşāṭ üzre kimi ḥüzn ile giryān[9]

Cem cāmına mālik kimisi bezm[10]-i ṣafāda

---

[1] cemʿ: çerḫ D.
[2] niçe: bunca D.
[3] ḥaşemden bir eṯer var ne ʿilmden: ḥaşem var bile ne ṭabl u ʿalem var D.
[4] duş: ṭuş D.
[5] berāhīn: bir āyiñ D.
[6] iricek: olıcak D.
[7] taʿyīn: telkīn D.
[8] şaḫṣı: şey´i D.
[9] ḥüzn ile giryān: gül gibi ḥandan D.
[10] bezm: ḳaṣr D.

Ġuṣṣayla kimi cürʿa gibi ḫāk ile yeksān

Aç cān gözini āyine-i dehre naẓar ḳıl

Bir kimsede gör kim ne ḳadar şekl nümāyān

Ālām-ı felek kimisinüñ cānına geçmiş

Kimisi riyāset ṭaleb eyler kimi ʿunvān

Kimisi każā tīrine cānın siper itmiş

Dergāh-ı tevekkülden alur rızḳını ʿuryān[1]

Gördüm kimini bezm-i fenādan ḫaberi yoḳ

Esrār-ı muḥabbetle kimi[2] vālih ü ḥayrān

Kimisi temannā-yı viṣāl üzre dem-ā-dem

Kimisini ḫākister ider āteş-i hicrān

ʿÖmr ise tekāpūda ecel ise ḳafāda

Cān ise beden[3]-ḫānede gerdūnsa bu gerdān

Hem-vār degül ḥāṣılı aḥvāl-i ḫalāyıḳ

Bir laḥẓada biñ şekle girer ṣūret-i insān

Ḫallāḳ-ı cihān ʿāleme ḳılduḳda tecellī

Her şaḫṣı[4] birer ḥāl ile ḳılmış mütessellī

III

Ḳudret ili itdükte benüm ḫākimi taḫmīr

ʿAşḳ āteşi ḳıldı dil-i sengīnüme teʼsīr

Yap yap çü[5] ẓuhūr eyledi āṯār-ı muḥabbet

Bennā-yı revān[6] ḳıldı beden ḳaṣrını taʿmīr

Şol dem ki[7] göñül pister-i ḥayretde yaturdı

[1] ʿuryān: pinhān D.
[2] kimi: olup D.
[3] beden: ṭarab D.
[4] şaḫsı: şeyʼi D.
[5] çü: -D.
[6] revān: ezel D.
[7] Şol dem ki: Her laḥẓa D.

Uyḫudan uyarurdı[1] beni nāle-i şeb-gīr

Rü´yāda temāşā ider-idüm dü cihānı

Bir kimse bulınmazdı velī eyleye taʿbīr

Ebkār-ı maʿānī pür[2] olup hücre-i ḳalbüm[3]

Vechümde ʿayān idi serā-perde-i taḳdīr

Deyr-i dile bir micmer-i gerdān idi nefsüm

Ruhbān gibi kendüye iderdi beni tesḫīr[4]

Eşkāl ile memlū idi cevlān-geh-i īcād

Mir´āt-i ʿadem ṭolmış-idi ṣūret-i tezvīr[5]

Gelmez idi ḳāle daḫı hem[6] ḥāl-i derūnum

Destümde idi gerçi ki ser-rişte-i taḳrīr[7]

Bu maṭlaʿ-ı ġarrāyı görüp levḥ-i ezelde

Bir pīr baña eyledi maʿnāsını tefsīr

Ḫallāḳ-ı cihān ʿāleme ḳılduḳda tecellī

Her cinsi[8] birer ḥāl ile ḳılmış mütesellī

36b IV

Andan berü kim oldı beden kişveri ābād

Vīrāndur aña nisbet ile ḳalʿa-i pūlād

Bir ṭaşını[9] ketm eyleyimez ḫāne-i ḳalbüñ

Var ḳuvveti bāzūya getürse dili feryād[10]

Demler ola kim yine bu aḥkām ile anı

Enfās-ı ecel ẓāhir olup eyleye ber-bād

---

[1] uyarurdı: uyarmazdı D.
[2] pür: bir D.
[3] hücre-i ḳalbüm: ḥacle-i dilde D.
[4] 6: 7 D.
[5] 7: 8 D.
[6] ḳāle daḫı hem: ebed ḳāle daḫı D.
[7] taḳrīr: tedbīr D.
[8] cinsi: şey´i D.
[9] ṭaşını: sengini D.
[10] dili feryād: niçe Ferhad D.

Vaḥdet tutuḳından olımaz bir kişi bīrūn

Ḫalḳa niçe yüzden görinür ṣūret-i īcād

Ẓāhirde bināsı birinüñ kār-ger olmaz

Bāṭında kimi ḳuṭb-ı cihān kimisi evtād[1]

Keṣret yedini[2] ṭutmasa eṭvār-ı ḫalāyıḳ

Ḳılmazdı kimi āh u fiġān kimisi feryād

Geçmiş kiminüñ gerdenine ḥalḳa-i taḳlīd[3]

Iṭlāḳ serīrinde kimi ġuṣṣadan āzād

Rencīde ider kimi dilin ḫān[4]-ı ḳaderden

Kimisi olur ġuṣṣa vü ġam yimege muʿtād

Keşf eyleyeler ser-te-ser esrār-ı cihānı

Bu maṭlaʿı ger vird-i zebān idine zühhād

Ḫallāḳ-ı cihān ʿāleme ḳılduḳda tecellī

Her ḳalbi[5] birer ḥāl ile ḳılmış mütesellī

V[6]

ʿĀlī gibi itdüñse[7] eger dīdeñi pür-nūr

Birdür saña rūşen gün ile ẓulmet-i deycūr

Dil baġlayıcı olma güẕer-gāh-ı cihāna

Çek yayuñı at nāveküñi niteki Manṣūr

Ṭayanmaġa saʿy eyleme bālīn-i huẕūra

Yād eyle şikest oldıġını kelle-i Faġfūr

Bir mūrçe tek zāduñı cemʿ itme[8] cihānda

---

[1] evtād: ifrād D.
[2] yedini: yolını D.
[3] taḳlīd: taḳyid D.
[4] ḫān: ḫūn D.
[5] ḳalbi: şey´i D.
[6] V. bendin iki mısraı eksiktir. Divanda 9.ve 10. mısralar: Ṣal gerden-i teslīmüñi zencīr-i ḳażāya / Oldıysa ne ġām kimisi maḥzūn kimi mesrūr.
[7] itdüñse: ḳılduñsa D.
[8] itme: eyle D.

Bir dāne içün ġam yime sermāda çü ʿuṣfūr

Taʿmīr idegör kendüñi vīrāne-dil olma

Ḳalbüñde nihāndur niçe gencīne-i memhūr[1]

Himmet ʿalemin kesb[2] idegör deşt-i vücūda[3]

Tā kim olasın ʿasker-i aʿmāl ile Manṣūr

Çek pāyuñı[4] dāmāna ḳamu ḥālüñe şükr it

Dime bu gedādur bu ġanī bu şeh-i maġrūr

Mā-fevḳuña reşk eyleme mādūna naẓar ḳıl

Tā kim saña mekşūf ola meşhūr ile mestūr

Ḫallāḳ-ı cihān ʿāleme ḳılduḳda tecellī

Her şaḫṣı[5] birer ḥāl ile ḳılmış mütesellī

36

Tercīʿ-bend-i Yaḥyā

mefʿūlü/ fāʿilātü/ mefāʿīlü/ fāʿilün

I

Ey ādem oġlı ister iseñ ʿömr-i ber-devām

Ölmekden evvel öl ki odur aḥsenü'l-merām

Ḫarf-i elif gibi yüri var ʿayn-ı vāḥid ol

Ḫalḳ ortasında ḳalma hemīşe niteki lām

İki cihānı bir ḳadem it bāl ü per açup

Cibrīl gibi Sidre-i aʿlāda ḳıl maḳām

---

[1] memhūr: mestūr D.

[2] kesb: naṣb D.

[3] deşt-i vücūda: deşt ü cūda D.

[4] pāy: yāy D.

[5] şaḫṣı: şey´i D.

36: 37a

Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s.146/4.

Ten penbesini cān ḳulaġından çıḳarmayan

Ṭūr-ı niyāzda ide mi Ḥaḳ ile kelām

Bir ālet-i mülāḥaẓadur cümle kāyināt

Maḳṣūd olanı bilmek içün ādeme müdām

Cismüñ libāsı ʿāriyetīdür çıḳar hemān

Fevt itme furṣatı bu işe eyle ihtimām

Bu çār ʿunṣur ile geçüp şeş cihātdan

Gel s̱ıḳlet-i vücūdı götür kāyinātdan

II

Ṣıdḳ ile eyle vaḥdet-i zat ile ittiḥād

Nice bir oyalar seni bu ʿālem-i fesād

Dünyāya ʿayn-ı ʿizzet ile eyleme naẓar

Ṣaḳın yüzüñe güldügüne itme iʿtimād

Rūḥ-ı mücerred ile yüri āşinālıġ it

Tā kim saña ide nereden geldügüñi yād

Ceng ü cidāl ü ʿarbede itme ʿavām ile

Saʿy eyle şimdi düşmen-i nefs ile ḳıl cihād

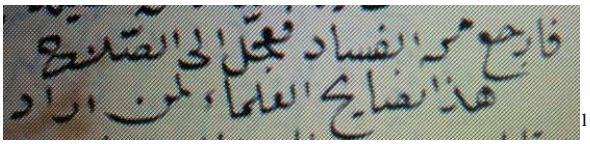[1]

Ṣūretde ḳalma sīret-i maʿnāya ṭālib ol

Yoḳluḳdadur ne var ise ey eżʿafü'l-ʿibād

Bu çār ʿunṣur ile geçüp şeş cihātdan

Gel s̱ıḳlet-i vücūdı götür kāyinātdan

III

Görünme ʿayn-ı ʿāleme cismüñde cān gibi

Fāş itme ḫalḳa kendüñi genc-i nihān gibi

[1] "Fesattan dön ve salāha ermek için acele et. Bilginlerin öğüt dileyenler için verdikleri öğüt budur."

Baḥr-i cihānda zevraḳ-ı cism ile dā´imā
Gezme hevāya tābiʿ olup bād-bān gibi
37b Ol bī-vefāyı sevme ki ehl-i hevā olup
Ḥaḳ cānibin unutdura saña cihān gibi
Dīdāra irmek ise safā ile niyyetüñ
Alçaḳ gönüllü ol yüri āb-ı revān gibi
Bārān-ı miḥnet evvel anın başına yaġar
Şol kimse kim büyüklene kūh-ı girān gibi
Ġāfil me-bāş ḳavl-i Resūl ile ʿāmil ol
Dünyā mesāfesinden ıraġ ol cinān gibi
Bu çār ʿunṣur ile geçüp şeş cihātdan
Gel s̱ıḳlet-i vücūdı götür kāyinātdan

IV

Bir yārı sev ki hüsni anuñ pāydār ola
Aña ḳul ol ki salṭanatı ber-ḳarār ola
Şād olma aña kim seni āḫir melūl ide
Nūş itme ol meyi ki ṣoñunda ḫumār ola
Baḳma cemāl-i dilbere ṣūret-perest olup
Āyine içre ṣūrete ne iʿtibār ola
Ya Ḥaḳḳı sev ya ḫalḳı eyā ġāfil-i cihān
ʿĀşıḳ odur ki ʿāşıḳ-ı Perverdigār ola
Bir müşrik-i muḥabbet ider dāyimā seni
Dilber ki pür-ẕarāfet ola şīvekār ola
ʿAzm eyle ḳurb-i ḥażrete maʿḳūle ḳāyil ol
Dünyā evinde derd ü elemsüz ne var ola
Bu çār ʿunṣur ile geçüp şeş cihātdan
Gel s̱ıḳlet-i vücūdı götür kāyinātdan

V

Kendüñe virme devlet-i dünyā ile ʿaẕāb
Dünyāyı yapma āḫiretüñ eyleme ḫarāb
Ḳurtar hümā-yı rūḥı ḳuyūd-ı zamāneden
Ādem odur ki virmeye kendüye ıżṭırāb
Devlet dime aña ki ola ḳābil-i fenā
İnsānı bī-baṣīret ider bu ḫayāl-i ḫāb
Ḳalb-i zücācuñ eyleme bir kimsenüñ şikest
Dirseñ ki āyineñde ola ṣūret-i ṣavāb
Açma cihānda dāmen-i ʿaybı ṣabā gibi
Setr eyle gördügüñi ḳamu nitekim türāb
Yaḥyā gibi elüñi yu āb-ı ḥayātdan
Diñle sözümi vuṣlat-ı Mevlāya ḳıl şitāb
Bu çār ʿunṣur ile geçüp şeş cihātdan
Gel ṣıḳlet-i vücūdı götür kāyinātdan

37

Tercīʿ-bend-i Yaḥyā

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Mecmaʿ-ı ʿirfān olur dīvān-ı aʿlāmuz bizüm
Gün gibi rifʿatdedür yaʿnī Ṣüreyyāmuz bizüm
Cümleye ʿayn-ı şerīʿatle naẕar eyler müdām
Kimseye ẓulm eylemez ʿadl ıssı pāşāmuz bizüm

37: 38a
Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s.150/5.

Virdümüzdür "*ṭavvelallāhu teʿāla ʿömrehu*"

İzdiyād-ı ʿömrdür Ḥaḳdan temennāmuz bizüm

Yüze gelmez baḥr-i ʿālemden ḫaṭ-ı cānān gibi

Ehl-i tezvīr olanı ḳorḳutdı taḳvāmuz bizüm

Yalımı alçaḳ olupdur kesre-veş düşmenlerüñ

Üstün oldı fetḥa-veş zīrā ki daʿvāmuz bizüm

Dostlar ḫandān u ṭāliʿ yār u devlet dest-gīr

Müddeʿī maḥzūn u aʿdā münhezim düşmen ḥaḳīr

II

Kimine yarar kimine yaramaz ḥākim olan

Böyledür böyle bu ḥāl ile geçer devr-i zamān

Ehl-i ḥükme bir şikāyetçiden irişür ḥicāb

Gökdeki ḫurşīd olur bir pāre bulutdan nihān

Şol mürāyī kim geçer maẓlūmı ṣāḥib-devlete

Bir ʿalev olur dili nār-ı nifāḳına hemān

Ḳāmetinüñ yayına eyler ʿaṣāsın bir kiriş

İstedügini ider tīr-i riyāsına nişān

Ḥālümüz ḫoşdur bizüm "*el-ḥamdü lillāhi'l-ʿaẓīm*"

Ṭuydı aḥvāli vezīr-i aʿẓam-ı şāh-ı cihān

Dostlar ḫandān u ṭāliʿ yār u devlet dest-gīr

Müddeʿī maḥzūn u aʿdā münhezim düşmen ḥaḳīr

III[1]

Nāḳışuñ noḳṣānını bildirmez isem ṣubḥ u şām

Ṭurmayup günden güne bu emr işi oldı tamām

Kişiye ne rāḥat-ı dünyā ḳalur ne āḫiret

Muḳteżāsınca olursa ehl-i tezvīrüñ müdām

[1] III. bendin iki mısraı eksiktir.

Ẕerrece bed-aṣl olan eşḫāṣa teʾṣīr eylemez
İḥtirām ile selām u iltiyām ile kelām
Ellerüñ destine bir ʿayn-ı ṭamaʿla baḳmadum
İtmedüm her vech ile kendümi maġlūb-ı ʿavām
Dostlar ḫandān u ṭāliʿ yār u devlet dest-gīr
Müddeʿī maḥzūn u aʿdā münhezim düşmen ḥaḳīr

38b IV

Serv gibi ṭoġrınuñ teftīşi olur terbiyet
Kesb ider şems-i ḍuḥā gibi ʿulüvv-i menzilet
İki egri var cihānda bir ḫayālī bir tilāl[1]
İtmegi artar yürür mānend-i ehl-i maʿrifet
Bilse maẓlūm oldıġını āṣaf-ı devr-i zamān
Kāmil olan ādeme eyler kemāl-i merḥamet
Cāhilüñ bilmezligindendür ider ẓulm-i ṣarīḥ
ʿĀlim olānda olur ʿālemde ḫavf-ı āḫiret
Geldi iki ḳāḍī vü iki kirāmen kātibīn
Nā-pedd oldı şikāyetcilerüm şeyṭān-ṣıfat
Dostlar ḫandān u ṭāliʿ yār u devlet dest-gīr
Müddeʿī maḥzūn u aʿdā münhezim düşmen ḥaḳīr

V

Ölmedin gördüm bu teftīş ile rūz-ı maḥşeri
Ṭoġrı çıḳdum Ḥaḳ ʿināyet itdi ḳurtardum seri
Ḳaldı yüz ḳarası ile maḳbere ḳuzġunları
Her birinüñ daġ başı oldı duḫān gibi yeri
Surḫ-ser ʿOṣmānludan ḳaçduġı gibi ḳaçdılar
Bir ḳaracı ġurbetüñ[2] düzme şikāyetçileri

[1] tilāl: ḫilāl D.
[2] ġurbetüñ: ʿibretüñ D.

Ḫalḳ-ı ʿālem eyledi Yaḥyāyı maḥbūbü’l-ḳulūb

İstiḳāmet belki bir sūra çeker ol çākeri

ʿĀlem-i evc-i ṣadāḳatde çıḳup uçmaġ içün

Ḳol ḳanad itdüm hemān bu maṭlaʿ-ı şiʿr-i teri

Dostlar ḫandān u ṭāliʿ yār u devlet dest-gīr

Müddeʿī maḥzūn u aʿdā münhezim düşmen ḥaḳīr

38

Tercīʿ-bend-i Rāmiz Pāşā

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Nevā yoḳ bezm-i ġurbetde fiġān u āhdan ġayrı

Kime dem-sāz olursun nāle-i cān-gāhdan ġayrı

Ne hem-dem var ne sāḳī bu dil-i güm-rāhdan ġayrı

Gül-i ümmīd virmez būy ye´s-i cāhdan ġayrı

Ḥaṭ-ı sāġarda yazmaz ḥayf ile eyvāhdan ġayrı

Çemende lāle yoḳ dāġ-ı dil-i āgāhdan ġayrı

Sefer itsem refīḳ olmaz ġubār-ı rāhdan ġayrı

Ḳarār itsem yerüm yoḳ bezm-i şīven-gāhdan ġayrı

Ṣorar yoḳ ḫāṭırum ḥüzn-i ġam-ı cān-gāhdan ġayrı

Tesellī baḫş olur yoḳ ṭāliʿ-i bed-ḫāhdan ġayrı

Ġarībem bī-kesem yoḳdur enīsüm āhdan ġayrı

Penāhum dest-gīrüm ḳalmadı Allāhdan ġayrı

II

Cüdā itdi beni gerdūn o māh-ı mihribānumdan

Boyansun ḳana dāmānı sirişk-i ḫūn-feşānumdan

Uyanmadun ḳo yansun sūziş-i āh-ı fiġānumdan

38: 39a

Ṭutuşsun bām-ı çarḫ ol āteş-i dūzaḫ-nişānumdan
Gül-i ḫurşīd ṣolsun reng-i te´sīr-i ḫazānumdan
Çerāġ-ı meh söyünsün bād-ı āh-ı bī-amānumdan
Ḳılup āvāre tīr-āsā beni ḳaşı kemānumdan
Belā-yı istiḳāmet ile irdi ḫānümānumdan
Ġınā-yı ḳalbi buldum şimdi geçdüm naḳd-i cānumdan
Hümā-perverd-i faḳr-ı himmet oldum üstüḫānumdan
Ġarībem bī-kesem yoḳdur enīsüm āhdan ġayrı
Penāhum dest-gīrüm ḳalmadı Allāhdan ġayrı

III

Göñül sevdā-yı zülfüñle perīşān oldı ġurbetde
Şeb-i hicre nihāyet yoḳ meger ṣubḥ-ı ḳıyāmetde
Ḫayāl-i ʿārıżıyla gül açıldı çeşm-i ḥasretde
Mey-i fikr-i lebiyle ser-girānam bezm-i firḳatde
Beyābān-ı cünūn āzādesiyem gerçi ṣūretde
Velī zencīr-i ʿaşḳ-ı kākül ile bend-i miḥnetde
39b İşitdüm ki o meh-rū şimdi aġyār ile ülfetde
Ḳarīb-i aḳreb olmış ṭāliʿüm ġāyet nuḥūsetde
Ne ümmīd-i ḫayāl eyler göñül ne ye´s-i rāḥatde
ʿAceb bī-çāreyem āvāreyem ṣaḥrā-yı ḥasretde
Ġarībem bī-kesem yoḳdur enīsüm āhdan ġayrı
Penāhum dest-gīrüm ḳalmadı Allāhdan ġayrı

IV

Ḫudā rūzī-resāndur ġam yeme ey dil a dīvāne
Gözüñ yaşı derūnuñ ʿuḳdesidür eyle dür-dāne
Ezel "*nahnu kasemnā*"[1]da ṣalā oldıḳda insāna
Şarāb-ı ġam ṣunulmışdur baña peymāne peymāne

[1] Zuhruf 43/32: "Biz böldük"

Velī rūz-ı elestde ḳılduġuñ mīṣāḳ-ı peymāne
Ḥıyānet itmeʿ ahde *“festaḳim”*[1]de ṭur ḥakīmāne
Siper-veş sīne ger kim bu cefā-yı dehr-i fettāna
Ṣebāt-ı ḫayra teslīm eyle gir meydāne merdāne
Benüm ḥālüm görüp sen tesliyet-baḫş ol dil ü cāna
Benüm ol bülbül-i naġme-serā bezm-i ġarībāna
Ġarībem bī-kesem yoḳdur enīsüm āhdan ġayrı
Penāhum dest-gīrüm ḳalmadı Allāhdan ġayrı

V

Göñül oldı ise mışdāḳ-ı naṣṣ-ı *“esrefū”*[2] yā Rab
Teraḥḥum ḳıl be-ḥaḳḳ-ı āyet-i *“lā-taḳneṭū”*[3] yā Rab
Derūnum gülşen-i zevḳ ü ṣafā ḳıl sū-be-sū yā Rab
Gül-iʿ irfānumı itme esīr-i reng ü bū yā Rab
ʿAlā´iḳ nüktesinden göñlüm eyle şüst ü şū yā Rab
Ḳoma ālūde-i çirkāb-ı iġvāya ʿadū yā Rab
Olupdur dāġ-ı ġurbet nā-pezīrā-yı rüfū yā Rab
Yetişdir merhem-i kāfur-ı ṣubḥ-ı ārzū yā Rab
Ḳuluñdur Rāmiz itmez ġayrı şaḫṣa ser-fürū yā Rab
Der-i luṭfuñda dökdi eşk-i çeşm-i āb-rū yā Rab
Ġarībem bī-kesem yoḳdur enīsüm āhdan ġayrı
Penāhum dest-gīrüm ḳalmadı Allāhdan ġayrı

[1] Hud 11/112: “Dosdoğru ol”
[2] Zümer 39/53: “Haddi aştılar”
[3] Zümer 39/53: “Ümid kesmeyin”

39

Tercīʿ-bend-i Ḥayālī der-merṣiye-i Sulṭan Meḥemmed

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ey murādum ʿaksine dönmekde bī-pervā felek
Luṭfuna ḳahr eylemekle şöhre-i dünyā felek
Bāġbān-ı ṣunʿ ṣunmışken saʿādet destine
Ḫāke düşmek yol mı ol naḫl-i cihān-ārā felek
Mātemin dut ol saʿādet taḥtınuñ sulṭānınuñ
Egnine giy dūd-ı āhumdan siyeh ḫārā felek
Ol gül içün dest-māl-i ebri ṭoldur yaş ile
İki gözüñ baḳdıġınca ʿāleme aġla felek
Şām-ı ḥasretde kevākib şemʿini rūşen ḳılup
Kān-ı luṭfuñ ḫāke düşmiş gevherin ara felek
Māh-ı nevden Ḥażret-i Şehzāde-i Cem-ḥaşmetüñ
Gerçi çekdüñ devleti aḥkāmına ṭuġrā felek
Ḫāk ṣaçduñ alnınuñ āḫir ḳara yazusına
Sen bilürsün itdigüñ lāzım degül ifşā felek
Bende vü şāh olmadı āzād elüñden a felek
Dād elüñden a felek feryād elüñden a felek

II

Laʿl iderdi āfitāb-ı himmeti ḫārāları
Ḳılmış idi dest-i iḥsān-ı ḫacil deryāları
Ġonçe-i ġannācı gūyā olsa eylerdi ḫamūş
Maʿrifet gülbünlerinde bülbül-i gūyāları
Zühdün añup aġlasun her zāhid-i ʿuzlet-nişīn

39: 40a
Ali Nihad Tarlan, *Hayâlî Bey Divanı*, Akçağ Yay., Ankara,1992, s.74/1.

Bezm-i naẓmuñ ḳanlar içsünler ḳadeḥ-peymāları
Atdılar ṣandūḳa-i ḫāke göñüller var iken
Ġamzeler tīrin ol iki müşg tozlu yāları
Ḳaşları yāsın görüp yās etsün aṣḥāb-ı ḳubūr
Göz pıñarından aḳıtsun çeşme çeşme māları
Māteminde ḳāralar giysün boyansun ḳanlara
Merdüm-i çeşm-i cihān-bīnüm gibi aġaları
Devleti cāmın ṣıyup İskender-i devrānlaruñ
Dār-ı dünyādan göçürdüñ ḫayme-i Dārāları
Bende vü şāh olmadı āzād elüñden a felek
Dād elüñden a felek feryād elüñden a felek

40b III

Dağlarda itmesün kebk-i derī pervāzlar
İgnelerle gözlerin diksün ḳamu şehbāzlar
Boynını uzatmasun ṣaḥrālaruñ sünbülleri
Ol hümā uçdı kime eyler ki bunlar nāzlar
Çeng kesilsün ṣaçını yaḳsun firāḳ odına ʿūd
Ḳılmasun bu māteme feryād ol nā-sāzlar
Ḳarşu vardı yalıñuz ceyş-i ḳażāya ol melek
Ḥāżır iken yolına cān virmege ser-bāzlar
Bildigin itdi cihān yanında gördü ḳadri yoḳ
Virmek olmazmış benüm cānum cihāna rāzlar
Mātem itsün taḫt-ı Maġnisādaki yaylaḳlar
Ol saʿādet gülşenini ḫāk-i laḥde yazlar
Şevketine reşk idüp itdüñ ḳażāya anı ġamz
Ṣoñra döndüñ başladuñ göstermege iʿzāzlar
Bende vü şāh olmadı āzād elüñden a felek
Dād elüñden a felek feryād elüñden a felek

IV

Şāh-ı ʿaşḳullāh ile beñzer ki ülfet eylemiş
Girmiş ol meydāna daʿvā-yı muḥabbet eylemiş
İkilik sevdāsınuñ reddinde görmiş ʿālemi
Cān u dil maḥbūbını ol ẕevḳe ḳıymet eylemiş
Ṭālib olmış sırr-ı eşyāyı kemāhī bilmege
Dalmış ol deryā-yı bī-pāyāna himmet eylemiş
Bārgāh-ı himmeti ḳurmış ʿadem iklīmine
Tac u taḫt-ı ʿālem-i ecsāda ṣūret eylemiş
Baḳmış ol dergāhdan görmiş esāfil ẕü'l-memāt
Ḳılmaġa mevtā namāzın pāk niyyet eylemiş
İbni Edhem tā ki bu meydāna sürmiş rahşını
ʿAḳl ü dil raḫtın daġıtmış terk-i şöhret eylemiş
Her ne kim olursa taḳdīr-i İlāhīdür velī
Niceler bu beyt ilen gerdūna töhmet eylemiş
Bende vü şāh olmadı āzād elüñden a felek
Dād elüñden a felek feryād elüñden a felek

41a V

Tā ki ḳılduñ ol saʿādet gencinüñ yerin türāb
Göñlümüñ maʿmūresin yıḳduñ ḫarāb itdüñ ḫarāb
Ol meh-i gerdūn-ḫırāma menzil olduñ ey laḥid
Ḫāne-i dervīşde mihmān olur mı āfitāb
Eşk-i seyl-āb-ı zemīnüñ yaḳasın çāk eylesin
Ol dür-i nā-yāb içün deryāya düşsün ıżṭırāb
Türbe-i pākin ʿimāret ḳılmaġa Şehzādenüñ
Sīm ü zerden iki ḫışt olsun meh ile āfitāb
Diñlemekde ol cinān gülzārınuñ bülbüllerin
Būstān-ı dehr vāveylā ile bī-āb ü tāb

Bülbül-i gülzār-ı üns iken Ḫayālī āh kim

Mātem-i Şehzāde anı eyledi müşgīn ġurāb

Bezm-i ʿālemde fenā cāmın muḳarrerdür içer

Ger gedā-yı sifle-perver ger emīr-i kāmyāb

Bende vü şāh olmadı āzād elüñden a felek

Dād elüñden a felek feryād elüñden a felek

*42b

40

Tercīʿ-bend-i Seyrī[1]

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Bu ne zīver bu ne pīrāye bu ne ḥüsn ü cemāl

Bu ne zülf ü bu ne ṭurre bu ne lām u bu ne dāl

Bu ne ruḫ u bu ne ḥüsn bu ne zeneḫdān bu ne ḫāl

Bu ne aġız bu ne ḫande bu ne şehd ü bu ne bāl

Bu ne çīn ü bu ne nāfe ya bu ne ṭurfe ġazāl

Bu ne çeşm ü bu ne ġamze bu ne ḳaş u ne hilāl

Bu ne ʿişve bu ne şīve bu ne mekr ü bu ne āl

Bu ne fitne bu ne ḥīle bu ne efsūn-ı ḫayāl

Bu ne laʿl ü bu ne ġonca bu ne leb bu ne zülāl

Bu ne luṭf u bu ne meşreb bu ne ḫūn u ne ḫışāl

Bu ne ḥikmet bu ne ḳudret bu ne iẓhār-ı kemāl

Bārekallāh zihī ṣunʿ-ı Ḫudā-yı müteʿāl

II

Bu ne maḥbūb-ı cihān bu ne şeh-i ʿālem olur

---

* 41b ve 42a boştur.

40: 42b

[1] Seyrī: Başlıkta ʿAskeri yazılmıştır M.

Bu ne yār u bu ne eglence bu ne hem-dem olur

Bu ne dildār-ı müferriḥ ne sözi bī-ġam olur

Bu ne mir´āt-i mücellā bu ne cām-ı Cem olur

Bu ne lebdür bu ne meydür bu neye emsem olur

Bu ne nāfiʿ bu ne şāfiʿ bu ne ḥikmet-fem olur

Bu ne dermān bu ne çāre bu ne bih merhem olur

Bu ne ferḫunde liḳā bu ne ḫuceste dem olur

Bu ne rūz u ne żiyādur ki gören ḫürrem olur

Bu ne ṭūṭī-i süḫan ṭūṭī aña ebkem olur

Bu ne maḫlūḳ-ı mükerrem ne benī ādem olur

Bārekallāh zihī ṣunʿ-ı Ḫudā-yı müteʿāl

43a III

Bu ne ḳadd ü bu ne ḳāmet ne ḳıyāmetdür bu

Bu ne Sidre bu ne Ṭūbā ne ʿalāmetdür bu

Bu ne reftār ne cilve ne leṭāfetdür bu

Bu ne baḳış ne yürüyüş ne ẓarāfetdür bu

Bu ne ḫulḳ u bu ne ān ü ne melāḥatdür bu

Bu ne ʿilm ü bu ne ḥilm ü ne hidāyetdür bu

Bu ne güft ü ne lisān u ne feṣāḥatdür bu

Bu ne idrāk-i baṣīret neye ḥāletdür bu

Bu ne aḥvāl ü ne ġayret ne kerāmetdür bu

Bu ne mehrū vü ne mehveş ne ḳıyāfetdür bu

Bu ne cevr ü bu ne miḥnet neye ʿādetdür bu

Bārekallāh zihī ṣunʿ-ı Ḫudā-yı müteʿāl

IV

Bu ne ḥūrī bu ne ġılmān bu ne ḥūbān-ı cihān

Bu ne kevṣer bu ne rıḍvān u bu ne şūḫ-ı cihān

Bu ne cān u bu ne cānān ya bu ne rūḥ-ı revān

Bu ne nevreste nihāl ü bu ne ḫoş tāze cevān

Bu ne cism ü ne ṭılısm u ya bu ne genc-i nihān

Bu ne terkīb-i ʿanāṣır bu ne maʿden bu ne kān

Bu ne āb u ne ḥayāt u ya bu ne Ḫıżr-ı zamān

Bu ne ḫāk ü bu ne āteş bu ne bāde bu ne ān

Bu ne ḳand ü bu ne şekker bu ne şīrīn dehān

Bu ne nuṭḳ u ne feṣāḥat ne kelām u ne zebān

Bu ne ẕāt u ne ṣıfāt u ne bedīʿ ü ne beyān

Bārekallāh zihī ṣunʿ-ı Ḫudā-yı müteʿāl

43b V

Şemʿ-i ḳudret mi ya bu mihr-i dıraḫşān mı ʿaceb

Şevḳ-i ruḥsārı mı bu ya meh-i tābān mı ʿaceb

Rūḥ-ı ṣānī mi bu ya ʿİsī-i devrān mı ʿaceb

Yed-i beyżā mı bu ya Mūsi-i ʿİmrān mı ʿaceb

Gevher-i Hind ü Yemen laʿl-i Bedaḫşān mı ʿaceb

Mihr-i ḥūbān-ı cihān ḫāce-i hicrān mı ʿaceb

Mıṣr-ı ḥüsn içre bu ya Yūsuf-ı Kenʿān mı ʿaceb

Ḫalḳ-ı ʿālem buña bende ya bu sulṭān mı ʿaceb

Ṣor a Seyrī-i bī-dil derdine dermān mı ʿaceb

Menbaʿ-ı luṭf u kerem maḫzen-i iḥsān mı ʿaceb

Bu perī mi bu melek mi ya bu insān mı ʿaceb

Bārekallāh zihī ṣunʿ-ı Ḫudā-yı müteʿāl

41

Tercīʿ-bend-i ʿAskerī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Kişver-i ḥüsnüñ bugün sulṭānısın ey şāh diyen
Sende ḥatm oldı melāḥat sendedür vech-i ḥasen
Leblerüñ mül ruḫlaruñ gül ʿārıżuñ berg-i semen
Bende oldum ḳāmet-i şimşāduña āzād iken
Gülşen-i ʿālem görinür gözüme sensüz diken
ʿĀr idüp ben ʿāşıḳ-ı dīdārdan ḳaçmaḳ neden
Nev-cevānsın sūz-ı āhumdan ṣaḳın ey sīm-ten
Baş açıḳ abdālıñam ey Ḫüsrev-i Şīrin-dehen
Yā irem vaṣluña yā serden geçem çün Kūhken
Gerçi ḳapuñdan beni dūr itdi çarḫ-ı pīrezen
Ṭālib olsam bulmayam mı sen büt-i raʿnāyı ben
Bu meṣeldür Tañrısın bulur nigārā isteyen

44a II

Cām-ı ʿaşḳuñ nūş idelden bāde-i ḫamrā gibi
Başuma çıḳdı firāḳuñ āteş-i ṣahbā gibi
Cānı bī-hūş eyledi zülfüñ ser-i sevdā gibi
Çāk çāk oldı derūnum dāmen-i ṣaḥrā gibi
Çeşm-i giryānumda eşküm mevc urur deryā gibi
Gülşen-i kūyun dolanup bülbül-i gūyā gibi
Gökde neylersin şehā mihr-i cihān-ārā gibi
Kūh-ı Ḳāf ise mekānuñ ey perī ʿanḳā gibi
Cüst ü cūyuñ itmede dil cümleden aʿlā gibi
Gice gündüz kūyuñı geşt eyleyüp şeydā gibi

41: 43b

Ṭālib olsam bulmayam mı sen büt-i raʿnāyı ben

Bu meṣeldür tañrısın bulur nigārā isteyen

III

Her ḳaçan olsañ semend-i nāza ey meh-rū süvār

Dir gören devr-i ḳamerde fitne olmış āşikār

ʿĀleme aşūb göndermiş seni Perverd-gār

Çehre-i zībāñı gördüm oldı ʿaḳlum tār u mār

Vaṣluña cān u göñülden ārzū ḳılsam ne var

Gerçi kim sen benden ey meh-rū nigārum ḳılduñ ʿār

Ben melāmet olmaġı ḳıldum senüñçün iḫtiyār

Pāymālüñ olmışam ölince tā leyl ü nehār

İntiẓārum vaṣluña tā el virince rūzgār

Sen güzeller şāhını virsün diyü Perverd-gār

Ṭālib olsam bulmayam mı sen büt-i raʿnāyı ben

Bu meṣeldür Tañrısın bulur nigārā isteyen

44b IV

Rāstı bu şīve-i reftār ile ey dilnüvāz

Bitmedi ḳaddüñ gibi gülşende serv-i ser-firāz

Sen güzellerden melāḥat birle olduñ imtiyāz

Merve ḥaḳḳı ḳıbledür yüzüñ ser-i kūyuñ Ḥicāz

Ḳoy ayāġuña Ṣafā birle yüz ursun ehl-i rāz

Giderür göñlüm ġamın kūyuñda ḳılsam ger namāz

İtme ḳānūn-ı cefā ḳılma yüzüm rengini sāz

Ġamda ʿuşşāḳı muḥayyer eyle ey şeh itme nāz

ʿĀşıḳ u ṣādıḳ olanlardan gerekmez iḫtirāz

Umaram vaṣluñ naṣīb ide Ḫudā-yı kār-sāz

Ṭālib olsam bulmayam mı sen büt-i raʿnāyı ben

Bu meṣeldür Tañrısın bulur nigārā isteyen

V

Ey dirīġā bendesinden yüz çevirdi ol ḥabīb
Yāri benden gör ne luʿb ile cüdā ḳıldı raḳīb[1]
ʿAşḳa dermān var mıdur diyü su´āl itdi ṭabīb
Didi kim ṣabr u sefer ʿaşḳa devādur ey ġarīb
Ṣabra ṭāḳat yoḳ çeker boynuma ṭāḳat ʿaşḳı ip
İrdi cānānum diyārından meşām-ı cāna ṭabīb
Raḥm iderdi ḥālüme ʿarż eylesem ehl-i ṣalīb
Bend-i pend ile baña dermān bulunmaz ey ṭabīb
ʿAskerī ʿaşḳ ehline Baġdād olur dirler ḳarīb
ʿAzm-i rāh it vaṣl-i dilberden ger istersen nasīb
Ṭālib olsam bulmayam mı sen büt-i raʿnāyı ben
Bu meṣeldür Tañrısın bulur nigārā isteyen

42

Tercīʿ-bend-i Uṣūlī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Şükr Ḥaḳḳa kim yine bir mehliḳādur sevdigüm
Nūrdur başdan başa şems-i ḍuḥādur sevdigüm
Sāyesinde pādişāhum bir hümādur sevdigüm
Serv-ḳad maḥbūblarda müntehādur sevdigüm
Yā Ḥasan yāḫūd Ḥüseyn-i Kerbelādur sevdigüm
Laḥmüke laḥmī ʿAliyyü'l-Murtażādur sevdigüm
Ṣūret-i Raḥmān ʿale'l-arş-ı istivādur sevdigüm
Ḳıble-i Ḥaḳ Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur sevdigüm

[1] kelime ters yazılmıştır.
42: 45a

Deyr-i dilde bir büt-i ṭalʿat-nümādur sevdigüm
Hāşelillāh dostlar nūr-ı Ḫudādur sevdigüm
Ben Muḥammed ümmetiyem Muṣṭafādur sevdigüm

II

ʿAşḳ odından dūd-ı āhum çarḫ-ı mīnāyı geçer
Çeşmümüñ merdümleri baḥr ü deryāyı geçer
Ṣūretüñ naḳşı ile ṭabʿum heyūlāyı geçer
Bu deli göñlüm levend oldı vü şeydāyī geçer
Başına ʿaşḳuñ hevāsı düşdi sevdāyī geçer
ʿĀlem-i fikretde ʿaḳlum gerçi ḫod-rāyī geçer
ʿAşḳ bāzārında cānum ḥayli rüsvāyī geçer
Bir büte yüz urdı göñlüm şimdi tersāyī geçer
Cān virür laʿlüñ şarābına Mesīḥāyı geçer
Kimi ʿİsāyı bu ḫalḳuñ kimi Mūsāyı geçer
Ben Muḥammed ümmetiyem Muṣṭafādur sevdigüm

45b III

Bir gedā-yı bī-nevāyam tāc u efser sevmezem
Kūyuñı ṭutdum vaṭan mülk-i Sikender sevmezem
Ayaġuñ ṭoprāġı besdür āb-ı kevṯer sevmezem
Ḫāk-i pāyüñ ḫoş gelür ʿaynuma gevher sevmezem
Bülbül-i bāġ-ı cemālem verd-i aḥmer sevmezem
Gökden inerse bugün māh-ı münevver sevmezem
Ger gelürse ḳapuma ḫurşīd-i ḥāver sevmezem
Öldürürlerse beni hercāyī kāfir sevmezem
Baña ol şāhum gerek daḫı güzeller sevmezem
Āfitāb olursa da bir ġayr dilber sevmezem
Ben Muḥammed ümmetiyem Muṣṭafādur sevdigüm

IV

Ḥamdülillāh kim yine ḥüsnüñ tecellāsındayam
Onsekiz biñ ʿālemüñ dāyim temāşāsındayam
Ḥaḳ teʿālānuñ yine firdevs-i aʿlāsındayam
Sen gibi bāzār-ı dehrüñ ṣanma ġavġāsındayam
Āşinā-yı dürr-i pākem ʿaşḳ deryāsındayam
Sehm-i aʿlā gözlerüm ḳadḥ-ı muʿallāsındayam
Kaʿbe-i maḳṣūda irdüm şevḳ ṣaḥrāsındayam
Göñlümüñ buldum murādını tesellāsındayam
Bir güzeller şāhınuñ her dem temennāsındayam
Bu cihānuñ ne vezīrinde ne pāşāsındayam
Ben Muḥammed ümmetiyem Muṣṭafādur sevdigüm

46a V

Murġ-ı cāna ʿaşḳ odundan āşiyān itdüm yine
Ol cinānī bağışuñ yerin cinān itdüm yine
Bu deli göñlümi rüsvā-yı cihān itdüm yine
Gice gündüz hemdemüm āh u fiġān itdüm yine
Ṣoldurup bāġ-ı vücūdumı ḥazān itdüm yine
Tīġ-i ḥasretle yüregüm ṭolu ḳan itdüm yine
Dūr-ı miḥnetle büküp ḳaddüm kemān itdüm yine
Ey Uṣūlī ol şehüñ ismin beyān itdüm yine
Ayaġı ṭoprağına ruḥı revān itdüm yine
Gün gibi fāş eyleyüp sırrum ʿayān itdüm yine
Ben Muḥammed ümmetiyem Muṣṭafādur sevdigüm

43

Merṣiye-i Nā´ilī der-ḥaḳḳ-ı fevt-i birāder-i ū

mefʿūlü/ fāʿilātü/ mefāʿīlü/ faʿūlün

I

Ey rūzigār-ı kīne-ver ü çarḫ-ı kīne-ḫāh
Bī-dād-gerdüñ oldı o maẓlūm-ı bī-günāh
Senden ne vech ile alınur intiḳāmumuz
Ey baḫt-ı kīne-cū felek-i bī-mürüvvet āh
Pīr-i ḥamīde-ḳāmet iken şefḳat itmeyüp
Ḳıyduñ o nev-cevāna idüp ḳāmetin dütāh
Bilsün siyeh-derūn idügüñ cümle kā´ināt
İtsün kebūd iken nemedüñ dūd-ı dil siyāh
Bir şemmedür bu vāḳıʿadan ḥāl-i Kerbelā
Kerrūbiyān-ı ʿarş bu ẓulme yeter güvāh
Ṭut dāmen-i sipihri hemān rūz-ı rüste-ḫīz
Maẓlūm-ı bī-günāh idügüñde yoḳ iştibāh
Bu mācerāyı şerḥe dil olsun yegān yegān
Tā ḥaşr ḳabrüñ üzre nümūdār olān giyāh
Ey vāy ey birāder-i bā-cān berāberüm
Ey māye-i ḥayāt-ı dil-i derd-perverüm

46b II

Yā Rab ne merg olur buña żaʿf-ı mizācı yoḳ
Yā Rab ne derd olur buña hergiz ʿilācı yoḳ
Dervīş idüñ ki ḫüsrev-i mülk-i kemāl idüñ
Sulṭān idüñ ki ārzū-yı taḫt u tācı yoḳ
Teslīm-i naḳd-i cān ile oldı işüñ tamām

43: 46a
Haluk İpekten, *Nā´ilī Divanı*, Akçağ Yay., Ankara, 1990, s.131/1.

Düşdi yoluñ o kişvere kim ġayrı bācı yoḳ
Bu naḳd-i cāna eylemedüñ hergiz iʿtibār
Dünyā metāʿınuñ naẓaruñda revācı yoḳ
Sen māhdan cüdā bize bu ʿālem-i ferāḫ
Bir teng ü tar ḥücreye beñzer sirācı yoḳ
Aṣluñ egerçi ḫāk idi ammā ʿaceb bu kim
Ḫāk-i siyehle hīç zerüñ imtizācı yoḳ
Döndi vücūduñ ol zer-i kāmil-ʿayāra kim
Hergiz mihekk-i tecrübeye iḥtiyācı yoḳ
Ey vāy ey birāder-i bā-cān berāberüm
Ey māye-i ḥayāt-ı dil-i derd-perverüm

III

Dil ḥasretüñle ʿāṣıḳ-ı rūy-ı neẓāredür
Cān u ciger firāḳın ile pāre pāredür
Ḫāk olsun encüm-i ḳaṭarāt-ı sirişkümüz
Çün kim sebeb bu fitneye ḥükm-i sitāredür
Sen gevher-i ṣadefçe-i cān u cihān idüñ
Bālīn ü pisterüñ ne içün seng-i ḫāredür
Ḳıyduñ ḳarīn-i nākes olup kendü kendüñe
Ṣaḫṣ-ı ḳażā bu meşġalede hīç-kāredür
Firdevs cilve-gāhuñ ola gerçi kim bize
Sensüz ḥayāt dūzaḥ u dūzaḫ şerāredür
Sāḥil-nişīn-i ṣoḥbet idüñ ḥāliyā tenüñ
Ṣad-pāre fülk-i ġarḳa geh-i bī-kenāredür
Bir dürr-i bī-behā-yı müşārü'l-benān idüñ
Şimdi nişāne ḳabrüñe bir seng-pāredür
Ey vāy ey birāder-i bā-cān berāberüm
Ey māye-i ḥayāt-ı dil-i derd-perverüm

47a IV

Derbendī-i fenā ki şikest itdi maḥmilüñ
Dehlīz-i teng-ḫāne-i kūr oldı menzilüñ
Bī-kişt ü kār mezraʿa-i rūzgār idüñ
Ey nā-murād buldı ki merg oldı ḫāṭıruñ
Çeşmüñ ki oldı dāḫil-i ser-menzil-i ʿadem
Ḳaldı reh-i firāḳda ḳavm ü ḳabā´ilüñ
Ol deñlü sürʿat eyledi cemmāze-i ecel
Kim lemḥatü'l-baṣarda nihān oldı maḥfilüñ
Ḥayfā ki ḳaldı maḥşere dāduñ zamāneden
Maẓlūmsun ki olmadı maʿlūm kātilüñ
Bir baḥr idüñ ki eyledi mihr-i ecel serāb
Bir gevher-i kemāl idi dāmān u sāḥilüñ
Bir dürr idüñ ki dāġ idi reşk ile şeb-çerāġ
Deldi zamāne mişḳat-i endūh ile dilüñ
Ey vāy ey birāder-i bā-cān berāberüm
Ey māye-i ḥayāt-ı dil-i derd-perverüm

V

Ṣalduñ derūna tāb-ı ḥarāret firāḳ ile
Yaḳduñ cihānı nāyire-i iştiyāḳ ile
İtlāf-ı naḳd-i ʿömr-i girān-māye eyledüñ
Yārān-ı bī-ḥaḳīḳat ü ehl-i nifāḳ ile
Ḥayfā ki oldı ṣoḥbet-i nā-cins reh-zenüñ
Maʿrūf idüñ nihāyet-i ḥüsn-i vifāḳ ile
Biñ yılda rūzgāra gelür bir vücūd idüñ
Gitdi hezār hasret-i mālā yuṭaḳ ile
Dest-i gelū-feşār-ı ecel aldı dāmenüñ
Şol ḥaste gibi kim ola renc-i ḫunāḳ ile

Dil çāk çāk-i el-ʿataş-ı deşt-i Kerbelā
Ten şerḥa şerḥa zemzeme-i e’l-firāḳ ile
Sen olmadıḳça yerlere geçsün ḫarāb olup
Eyvān-ı çār-rükn-i felek heft-ṭāḳ ile
Ey vāy ey birāder-i bā-cān berāberüm
Ey māye-i ḥayāt-ı dil-i derd-perverüm

47b VI

Sincāb iken hemīşe libāsuñ semūr ile
Pūşīde itdiler bedenüñ ḫāk-i kūr ile
Ḫāk-i siyāha kim ḳodılar cism-i pāküñi
Ṣan defn-i ẓulmet eylediler ḳabre nūr ile
Dār u diyāruñ eyledi ey nā-murād terk
Āḫir bu ḫākdān-ı fenādan mürūr ile
Āzürde-i libās-ı perend ü ḥarīr iken
Āmīziş eyledi bedenüñ mār u mūr ile
Füsḥat-serāy-ı dehr ḳoyup ülfet eyledüñ
Āḫir mażīḳ-i ḫākde ehl-i ḳubūr ile
Dilteng-i dār-ı miḥnet-i dünyā idüñ tamām
Mekş eyle ḫāb-gāh-ı ʿademde ḥużūr ile
Rūḥ-ı revān-ı pāküñe ʿuḳbāda cilve-gāh
Maḳṣūre-i bihişt ola ḥūr u ḳuṣūr ile
Ey vāy ey birāder-i bā-cān berāberüm
Ey māye-i ḥayāt-ı dil-i derd-perverüm

VII

Bir laḥẓa kim bu bezm-i fenāda dem eyledüñ
Ṭayy-ı bisāṭ-ı kār-geh-i ʿālem eyledüñ
Ḳoydı biri birine bu mātem felekleri
Ḳaṣd-ı ḫarāb-kārī-i nüh-ṭārem eyledüñ

İtdüñ ṣalā-yı nevḥa ṭarab-gāh-ı ʿāleme
Tecdīd-i resm ü ḳāʿide-i mātem eyledüñ
Gösterdüñ ol mehüñ bize eksikligin tamām
Ey çarḫ-ı bī-vefā-yı sitemger kem eyledüñ
Āh ey sürūr-ı sīne vü ey nūr-ı dīde āh
Rūz-ı neşāṭumuz şeb-i tār-ı ġam eyledüñ
Aḥbābuña egerçi virüp ġam ʿadūları
Çarḫ-ı nifāḳ-pīşe gibi ḫürrem eyledüñ
Ṭāḳ u revāḳ-ı ʿarşa tezelzül virüp tamām
Çarḫuñ da Nā´ilī gibi ḳaddin ḫam eyledüñ
Ey vāy ey birāder-i bā-cān berāberüm
Ey māye-i ḥayāt-ı dil-i derd-perverüm

44

Tercīʿ-bend-i Sürūrī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Dilā bu dehr-i fānīnüñ nesine böyle ḫürremsin
ʿAceb bilmem ne maḳṣūda irişdüñ böyle bī-ġamsın
Zamānuñ Ḫüsrevi olduñ ṭutalum şāh-ı ʿālemsin
Kamer-ṭalʿat melek-ḥaşlet ya bir sulṭān-ı aʿẓamsın
Ya Ḍaḥḥāk-i Ferīdūn Behmen-i Dārā yaḫūd Cemsin
Ya İskender yaḫūd Faġfūr yā Ḫāḳān ya Rüstemsin
Bilürsün "*küllü şeyʾin*" hālikün ʿilmine aʿlemsin
Ne aşlı ʿāḳıbet āḫir ecel irdikde ebkemsin
Tekebbürlük Ḫudāya yaraşur sen nesl-i ādemsin
Vücūduñ añla ey ġāfil ki bir ḳaṭre meni demsin

44: 48a

II

Kime ḳaldı mü´ebbed mālikāne milket-i dünyā
Naẓar eyle mülūk-ı māżinüñ aḥvāline cānā
Yatarlar zīr-i ḫāk içre olup her biri nā-peydā
Kimi Nūşīrevān-ı ʿādil kimi Cemdür kimi Dārā
Nice yüz biñ hevesle ḳullanup kim didiler ḥayfā
Nedür bu bir iki gün ʿömr içinde bu ḳadar ġavġā
Senin olmış tutalum ser-be-ser dünyā vü māfīhā
Dem-i nezʿ-i vefātuñda birinden fā´ide yoḳ hā
Tekebbürlük Ḫudāya yaraşur sen nesl-i ādemsin
Vücūduñ añla ey ġāfil ki bir ḳaṭre meni demsin

III

Gel ey ġāfil tamām iẕʿān idüp aḥvāl-i dünyāyı
Beḳāsı yoḳ bilürsüñ dehr-i dūnuñ āḫiri fānī
Ser-ā-ser mülk idinseñ ṭutalum dehrüñ olup ḫānı
Nice Ṣām u Nerīmānuñ bozulmadı mı devrānı
Vuḥūş-ı ṭayra ḥükm itseñ olup dehrüñ Süleymānı
Ḳapuñda olsalar ḳul bu cihānuñ cümle sulṭānı
Ecel irdikde irmez kimsenüñ hīç saña dermānı
Gider ḳalbüñden iḫrāc eylegör ʿucb ile ʿunvānı
Tekebbürlük Ḫudāya yaraşur sen nesl-i ādemsin
Vücūduñ añla ey ġāfil ki bir ḳaṭre meni demsin

IV

Nesine ġurresin bilmem zamānuñ ey dil-i nālān
Degüldür ber-ḳarāra çün bilürsün gerdiş-i devrān
48b Aḳar ṣular gibi ʿömr-i ʿazīzüñ geçmede her ān
Cihānuñ māliki olsañ nice yıllar olup sulṭān
Eger biñ yıl yaşar iseñ saña kim gelmeye bir ān

Gerek Aristaṭālīs ol gerekse ḥażret-i Loḳmān
Elinden rūzgār-ı deste-kāruñ āh ile efġān
Ecel peymānınuñ zehrine kimse bulmadı dermān
Tekebbürlük Ḫudāya yaraşur sen nesl-i ādemsin
Vücūduñ añla ey ġāfil ki bir ḳaṭre meni demsin

V

Sürūrī bir ḳarāra ber-ḳarār olmaz geçer ʿālem
Ki bir ḳaç gün eger gülsüñ muḳarrerdür ṣoñıdur ġam
Göçenler bizden evvel hep bize ʿibret degül mi hem
Yaturlar zīr-i ḫāk içre nice Dārā nice Rüstem
Ḫuṣūṣā terk-i taḫt u tāc iden ol Ḥażret-i Edhem
Naẓar ḳıl bunca şāhānuñ güẕeşte ḥāline bir dem
Ḳoyalum bunı sulṭānı selāṭīn-i cihānı hem
Ḳanı ecdād-ı pāk-i Ḥażret-i Ḥavvā ile Ādem
Tekebbürlük Ḫudāya yaraşur sen nesl-i ādemsin
Vücūduñ añla ey ġāfil ki bir ḳaṭre meni demsin

45

Tercīʿ-bend-i Raḥmī

mefʿūlü/ mefāʿīlün/ mefʿūlü/ mefāʿīlün

I

Ey dil nice bir dehrüñ derdin çekesin muḥkem
Bu bār-ı girān itdi ḳaddini sipihrüñ ḫam
Yād eyleyüben gūş it bir ḥādiṯe-i muʿẓam
Bu ḳıṣṣa beyānında oldı niçe dil ebkem
Bir gevher-i yektādan ḫalḳ oldı ḳamu ādem
Cehl ile kimi cāhil ʿilm ile kimi aʿlem

45: 48b

Vaṣl ile biri şādān hecr ile biri pür-ġam
Kimisi gedā olmış kimisi şeh-i ʿālem
Ġafletle naẓar ḳılma aç gözüñi gel bir dem
Bu mes´ele baḥṣinde ʿālimler olur mülzem
Bu bezm-i ṭarab-sāza āgāh oluban maḥrem
Tācını idüp kec-rev ʿayş eyler idi ḫürrem
Cem cāmını nūş itdi sürdi niçe dem Rüstem
Bu bezm girü bāḳī ʿālem girü bu ʿālem

49a II

Īcād idicek vācib bu ʿālem-i imkānı
Bir gevher-i pāk itdi māhiyyet-i insānı
Derc eyledi ḳalbinde gencīne-i pinhānı
Nefs ejderidür anuñ her laḥẓa nigeh-bānı
Dil kişverinüñ olmış her biri birer ḫānı
İllā nidelüm ʿālem olmasa eger fānī
ʿAyyār-ı felek ḳapdı tāc-ı ser-i ḫāḳānı
Nūş itmedi İskender ser-çeşme-i ḥayvānı
Soñ demde yile virdi evreng-i Süleymānı
Geşt itmege ʿazm itdüm nāgāh gülistānı
Bu beyti oḳur gördüm bülbül idüp efġānı
Gūş eyleyicek her gül çāk itdi girībānı
Cem cāmını nūş itdi sürdi niçe dem Rüstem
Bu bezm girü bāḳī ʿālem girü bu ʿālem

III

Cellād-ı felek nāgāh ger çekse dilā şemşīr
Ṭut gerden-i teslīmüñ yoḳ ġayrı daḫı tedbīr
Ne yazdı ise başa bir bir getürür taḳdīr
Ger nīk ü eger beddür olmaya ḳażā taġyīr

Bir yañada ḫār-ı ġam oldı güle dāmen-gīr
Ālām-ı ser-encāmum seyrān idicek bir pīr
Bir cām ṣunup ḳıldı sūz-ı dilüme te´ṣīr
Ṣan āb-ı ḥayāt ile ḳılmışlar anı taḫmīr
Vaṣfında ḫıred ʿāciz diller idemez taḳrīr
Oldı dil-i vīrānum anuñla o dem taʿmīr
Ol cām-ı ṣafā-baḫşuñ eṭrāfına bī-taḳṣīr
Bu beyt-i dilāvīzi ḳılmışlar idi taḥrīr
Cem cāmını nūş itdi sürdi niçe dem Rüstem
Bu bezm girü bāḳī ʿālem girü bu ʿālem

IV

Seyrān ideyin dirseñ pür-ḫūn ser-i Dārāyı
Var deşt-i fenā içre gör lāle-i ḫamrāyı
Dünyāya ḳıyās itseñ ger ḳısmet-i ʿuḳbāyı
Seyr eyle müṣelleṣde eşkāl-i zevāyāyı
Bir sāḳī-i mehveşden nūş it yüri ṣaḥbāyı
Düş kūy-ı ḫarābāta ol ʿāşıḳ-ı rüsvāyī
Bu pendi işitdikde ol dem dil-i sevdāyī
Mey-ḫāneye ʿazm itdi geşt eyledi her cāyı
49b Bir encümene irdüm gördüm nice dānāyı
Her biri ṭutar elde cām-ı ṭarab-efzāyı
Bu beyti oḳur gördüm baġrını delüp nāyı
Şevḳ ile semāʿ itdi ol dem niçe Mollāyī
Cem cāmını nūş itdi sürdi niçe dem Rüstem
Bu bezm girü bāḳī ʿālem girü bu ʿālem

V

Raḥmī n'ola ṭāliʿden eylerse şikāyetler
Çekdi bu feleklerden çoḳ dürlü felāketler

Nā-ehle müyesserdür her dürlü saʿādetler
Dānādil-i kāmiller çekmekde melāletler
ʿĀḳil ola dīvāne fikr itse bu ḥāletler
Nādāna neden bilsem āyā bu riʿāyetler
Bir gün beni ḫāk eyler āḫir bu ḳasāvetler
Her ehrimenüñ varur ayaġına devletler
Cān ile perī-rūlar eyler niçe ḫiẕmetler
Var ise ḳıyāmetden oldı bu ʿalāmetler
Zevḳ ile sürūr ile itdi niçe ʿişretler
Dünyā gibi ʿuḳbāda bulsun yine rāḥatlar
Cem cāmını nūş itdi sürdi niçe dem Rüstem
Bu bezm girü bāḳī ʿālem girü bu ʿālem

46

Tercīʿ-bend-i Ḳıyāsī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ḫābdan açdum gözüm ṭurdum yerümde bir seḥer
ʿAyn-ı ʿibretle bu fānī ʿāleme ḳıldum naẓar
Cübbeye muḥtāc pālās içre her ehl-i hüner
Her ne deñlü var ise nādān elinde sīm ü zer
Zāġlar gülzārda ṭūṭī ḳafesde āh ider
Ehl-i dil ayaḳda hep nādānlar olmış tāc-ı ser
Ẓulmet-i āb-ı ḥayāta eylemiş devrān maḳar
Gencler vīrānda ḳaʿr-ı biḥār içre güher
Her kime kim dost dirsem ol baña düşmen çıḳar
Giryesinden ʿāşıḳuñ maʿşūḳ eyler ḫandeler

46: 49b

Bülbül aġlar gül güler ʿālem temāşādur gider

II

Seyre çıḳdum görmege kim niçe olmış gülsitān
Dehr elinden ḳıbḳızıl ḳana boyānmış erġuvān
50a Servler ʿālemden el çekmiş bunı söyler hemān
Kimse āzād olamaz ġamdan ki fānīdür cihān
Murġlar bu meskenüñ virüp fenāsından nişān
Ḫārdan ḫār üzre yapmışlar fenā-yı āşiyān
Ditreşür eşcār irişür diyü hem vaḳt-i ḫazān
Gül güler bir iki gün ʿömrine olmış şād-mān
Kūşe kūşe ṭurmayup bülbülleri eyler fiġān
Bu ne ḥāletdür didüm çıḳdı didi bir bāġbān
Bülbül aġlar gül güler ʿālem temāşādur gider

III

Bir ʿaceb bezmine irdüm bu cihānuñ ben gedā
Nāylar virür ḫaber ervāḥdan idüp ṣadā
Çeng iki bölünmiş olmış bir nigāra mübtelā
Eyleyüp ʿuryān daḫı ṣabr ile eylerler cefā
Ehl-i ʿaşḳuñ ġafleti almış bu bezm-i bī-beḳā
Kimisi aġlar kimi güler kimi sürer ṣafā
Nāy u ṭanbūr u rebābı meşḳ iderler dā´imā
Raḳṣ olur çār-pāreler çaḳ çaḳ diyü eyler nidā
Bu ne ʿālemdür didüm virüñ cevābı siz baña
Bir güzel sāḳī ṭurup tekrār iderdi dā´imā
Bülbül aġlar gül güler ʿālem temāşādur gider

IV

Gāh olur kim bir gedāyı bu felek sulṭān ider
Gāh sulṭānı gedā-veş ḫāk ile yeksān ider

Kimin öldürür kimini dirgürür çoḳ ḳan ider
Maḥv ider deryāları ḳaṭreleri ʿummān ider
Ḳanġı yer maʿmūr olursa ʿāḳıbet vīrān ider
Mārı pür-zehr eyleyüp gencīneye der-bān ider
Gāh olur pür-şevḳ olup bezme meh-i tābān ider
Gāh olur giryān olup kendi yaşın bārān ider
Kiminüñ yārini vuṣlat kiminüñ hicrān ider
Aġladur Yaʿḳūb ammā Yūsufı ḫandān ider
Bülbül aġlar gül güler ʿālem temāşādur gider

V

Ey Ḳıyāsī ʿālem-i fānīde ben leyl ü nehār
Eyledüm taḥṣīl-i ʿilm-i maʿrifet çok rūzgār
50b Bir nice yıllar kelāmum dürle ben idüp niṣār
Ḳanda kim insān ola ben anda buldum iştihār
Nideyüm ammā ki baḫtum olmadı iḳbāle yār
Ṭālib olsam bir avuç ṭoprāġa olur tār-mār
Dā´im aġlayup bu ḥāli üzre idüp āh u zār
Ġayreti aḳrān ile ġam cānuma itmişdi kār
Nāgehān bir kūşeden bir pīr oldı āşikār
Didi budur resm-i devr-i rūzgār-ı zūr-kār
Bülbül aġlar gül güler ʿālem temāşādur gider

47

Sāḳī-nāme-i Tercīʿ-bend-i Fużūlī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Getür sāḳī ḳadeḥ kim nev-behār-ı ʿālem-ārādur
Zemīn sebz ü hevā cān-baḫş u gülşen rāḥat-efzādur
Perīşān olma kim gül berginüñ ḥālā bu gülşende
Neşāṭ ü ʿıyş içün esbāb-ı cemʿiyyet müheyyādur
Açıldı lāle güldi ġonçe geldi ʿişret eyyāmı
Zebān-ı ḥāl-i sebze ʿişret īmāsına gūyādur
Gör öz ḥālüñi vü çekme ġam-ı māżī vü müstaḳbel
Ki ḥālā mevsim-i gül-geşt-i devr-i cām-ı ṣahbādur
Seḥer gül-zāra gir billāh bu mevsimlerde vü her dem
Temāşā ḳıl ki dīvānında gülsüñ ḫoş temāşādur
Açıldı ġonça ṭomārı vü maʿlūm oldı mażmūnı
Budur kim fevt ḳılmañ mevsim-i gül cām-ı gül-gūnı

51a II

Getür sāḳī ḳadeḥ bil kim taʿallül fevt-i furṣatdur
Bu furṣat var iken fevt itme kim furṣat ġanīmetdür
Zemīne "*keyfe yuḥyi'l-arż*"[1] yazmış ḥāme-i sebze
Naẓar ḳıl kim bu hem āṯār-ı raḥmetden bir āyetdür
Ki dirler cennet içre āteş olmaz bu ʿacebdür kim
Gülistān āteşin gül birle reşk-i bāġ-ı cennetdür
Cihānı reşk-i gülẕār-ı Ḫalīl iden bahār irmiş
Bu feyż-i ʿadl-i İbrāhīm Ḫān-ı pāk-sīretdür

47: 50b

Abdülhakim Kılınç, *Fuzûlî Divanı*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yay., İstanbul, 2021, s.683/2.

[1] Rum 30/50: "Nasıl yeryüzünü diriltir"

Anuñ yanında kim gül-berg-i gülẕār-ı maʿānīdür
Anuñ bezminde kim serv-i riyāż-ı bāġ-ı cennetdür
Açıldı ġonça ṭomārı vü maʿlūm oldı mażmūnı
Budur kim fevt ḳılmañ mevsim-i gül cām-ı gül-gūnı

III[1]

Getür sāḳī ḳadeḥ olduñsa ḥāl-i dehrden āgāh
Ki devrān iştedür peyveste ṣubḥ u şām u sāl ü meh
Ḫazān deycūrīde gülẕār bezminden ezel bülbül
Çeraġ-ı gül yaḳup ḫalvet-serāy-ı vaṣla bulmış reh
Gül açmış ḫān-ı vaṣlın bülbüle teklīf ider her dem
Ki ger mihmān iseñ Ḫān-ı Ḥalīlu'llāha bismi'llāh
Cihānda dün mükedder-ḫāṭır idüm fāl-i feṭḥ içün
Bu gün gülẕāra girdüm gül kitābın açmaġa nā-geh
Açıldı ġonça ṭomārı vü maʿlūm oldı mażmūnı
Budur kim fevt ḳılmañ mevsim-i gül cām-ı gül-gūnı

IV

Getür sāḳī ḳadeḥ kim ʿıyş ḫoşdur gül zamānında
Zamān fevt itme dehrüñ ġuṣṣa vü[2] sūd ü ziyānında
Ḳımārı "*taḥtiha'l-enhar*"[3] oḳur gülẕār vaṣfında
ʿAnādil bende-i cennāt oḳur gülẕār şānında
Ṣabā ġonce dehānın pür-zer itse hīç ʿayb olmaz
Ki medḥ-i Ḫān-ı Ḫāḳan-ḳadr ġonce-i dehānında
Hevā sebze zebānuñ tīz eger ḳılsam yeridür kim
Ṣenā-yı ḥayr-ḫān encāmdur sebze zebānuñda
Ḳadeḥ dutmaḳdan ikrāh itmezem tā ki işitdüm ben

[1] III. bendin bir beyti eksiktir.
[2] ġuṣṣa vü: ġuṣṣa-i D.
[3] Nahl 16/31: "Altından ırmaklar (akar)"

Seḥer bülbül elinde gül ḳatında sebze yanında
Açıldı ġonça ṭomārı vü maʿlūm oldı mażmūnı
Budur kim fevt ḳılmañ mevsim-i gül cām-ı gül-gūnı

51b V

Getür sāḳī ḳadeh kim bāġ u saḥrā lālezār oldı
ʿAceb faṣl-i ḫuceste mevsim-i ḫoş-rūzgār oldı
Şükūfe bergi topraġ üzre zerrīn ḫışṭlerdür kim
Esās-i ʿıyş-ı ḫalḳ ol ḫışṭlerden üstüvār oldı
Ciger ḳanı gibi gitmişdi gözden tāze gül şekli
Yine daġ-ı dil-i ehl-i vefā tek āşikār oldı
Çıḳardı sebze vü gül ḫākden çoḳ laʿl ü firūze
Velī yüz şükr kim Ḫān ḫāk-i pāyine niṣār oldı
Fużūlī gel ḫazān vaḳti olurduñ müttaḳī ḥālā
Mey iç kim mevsim-i gül geldi eyyām-ı bahār oldı
Açıldı ġonça ṭomārı vü maʿlūm oldı mażmūnı
Budur kim fevt ḳılmañ mevsim-i gül cām-ı gül-gūnı

48

Tercīʿ-bend-i Fużūlī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Men kimem bir bī-kes ü bī-çāre vü bī-ḫānmān
Ṭāliʿüm āşüfte iḳbālüm nigūn baḫtum yamān
Memlū eşkümden zemīn memlū ünümden āsumān
Āh ü nālem nāvek ü peyveste ḫam ḳaddüm kemān

48: 51b
Abdülhakim Kılınç, *Fuzûlî Divanı*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yay., İstanbul, 2021, s.677/1.

Tīr-i āhum bī-ḫaṭā te´şīr-i nālem bī-gümān
Muttaşıl ġam-ḫāne-i sīnemde yüz ġam mīhmān
Ḳanda bir ġam itse benden itse söyler men zamān
Yoḳ baña dām-ı belā vü ḳayd-ı miḥnetden amān
Çıḳdı cān göñlümde endūh u ġam ü miḥnet hemān
Ey benüm cānum sen ü göñlüm senüñle şād-mān
Sensüz olman ayru miḥnetden belādan bir zamān
El-amān hicrān belā vü miḥnetinden el-emān

52a II

Bülbül-i zārum gül-i ruḫsār-ı ālüñden cüdā
Ṭūṭi-i lālüm şeker-nisbet maḳālüñden cüdā
Dir idüm ṣabr eyleyem olsam cemālüñden cüdā
Bilmedüm düşvār imiş olmaḳ viṣālüñden cüdā
Rūzigārum buldı tīre zülf ü ḫālüñden cüdā
Oldı ṣaḥrā menzilüm vaḥşī gazālüñden cüdā
Mūy tek inceldi ten nāzük nihālüñden cüdā
Ḫam getürdi ḳāmetüm müşgīn hilālüñden cüdā
Çıḳdı cān-ı na-tüvān şīrin zülālüñden cüdā
Oldum el-ḳıṣṣa ruḫ-i ferḫunde-fālüñden cüdā
Sensüz olman ayru miḥnetden belādan bir zamān
El-amān hicrān belā vü miḥnetinden el-emān

III

Fāriġ idüm cümle ʿālemden bilür ālem beni
ʿAyb iderdi bī-ḫaber ṣanup benī ādem beni
Ḳoymadı devrān-i çarḫ öz ḥālüme ḫürrem beni
Şād iken ʿālemde çarḫ itdi esīr-i ġam beni
ʿAşḳ nā-gāh oldı peydā dutdı müstaḥkem beni
Ṣaldı yüz sevdāya ol gīsū-yı ḫam-ber-ḫam beni

Şimdi Mecnūndan ġam-ı ʿaşḳ içre ṣanman kem beni
Yār ḫod ḳılmaz ḥarīm-i vaṣlına maḥrem beni
Sen ki maḥremsin ṣabā billāh añup her dem beni
Söyle ey gül kim saña baḫt eylemez hem-dem beni
Sensüz olman ayru miḥnetden belādan bir zamān
El-amān hicrān belā vü miḥnetinden el-amān

IV

Sīneçāk ü dīde nem-nāk ü beden efgārdur
Cān ḥazīn ḫāṭır ġamīn şeydā göñül bīmārdur
Men bu ġam içre ki defʿ in eylemek nā-çārdur
Maṣlaḥat ṣordum didiler maṣlaḥat iẓhārdur
Söyledüm derd-i dilümi bildi ol kim yārdur
Ḳılmadı bir raḥm bes kim ẓālim-i ḫūn-ḫārdur
Daḫi iẓhār eylemen ne ḥācet ol iẓhārdur
Eylerem ṣabr ü taḥammül tā ḥayatum vardur
52b Cāna yetgeç bende tā kim ḳuvvet-i güftārdur
Söylerem ey gül ki senden eylerem düşvārdur
Sensüz olman ayru miḥnetden belādan bir zamān
El-amān hicrān belā vü miḥnetinden el-amān

V

ʿ Āḳıbet āhum benüm ol māha te ʾ ṣīr itmese
Bunca efsūnum perī-veş yārı tesḫīr itmese
Yār ḥāl-i zāruma bir fikr ü tedbīr itmese
Bī-vefālıġ resmini geldükçe taġyir itmese
O1 cevān-ı nāzenīn meyli beni pīr itmese
Dutarum bir yār-ı ṣādıḳ ömr taksīr itmese
Yār yār olup göñül ʿuşşāḳları bir itmese
Zülfüni ʿāşıḳlaruñ boynına zencīr itmese

ʿĀşıḳuñ ḳaydına yüz nīreng ü tezvīr itmese
Görmeyen sāʿatde yüz ʿöẕr ile taḳrīr itmese
Sensüz olman ayru miḥnetden belādan bir zamān
El-amān hicrān belā vü miḥnetinden el-amān

VI

Yār bilgeç ḥālümi bir raḥm peydā eylese
Añlayup derd-i dilümi bir müdārā eylese
Olmaya ġāfil baña min-baʿd pervā eylese
Raḥm idüp ancaḳ beni ʿālemde rüsvā eylese
Tā özin göñlüm anuñ ʿaşḳında şeydā eylese
Duta dāmānın anuñ vaṣlın temennā eylese
Ḳılmaya ikrāh cevriyle müdārā eylese
Düşmeye andan cüdā kūyunda me´vā eylese
V'er özünden onı yār ayırsa ġavġā eylese
Dem-be-dem yüz şevḳ ile bu beyti inşā eylese
Sensüz olman ayru miḥnetden belādan bir zamān
El-amān hicrān belā vü miḥnetinden el-amān

VII

Faḳr ʿaşḳ içre Fużūlī ʿizz ü cāhumdur benüm
Şīve-i mihr ü muḥabbet resm ü rāhumdur benüm
Derdümi s̱ābit ḳılan ʿuşşāḳa āhumdur benüm
Āh bu daʿvīde bir ʿādil güvāhumdur benüm
53a Gerçi ġam maḳṣūdı ḳatl-i bī-günāhumdur benüm
Ġam degül çün künc-i meyḫāne penāhumdur benüm
Dergeh-i pīr-i muġān ümmīd-gāhumdur benüm
Ben anuñ bir çākeri ol pādişāhumdur benüm
Ey ki her cürm olsa luṭfuñ ʿöẕr-ḫāhumdur benüm
Ayıran benden seni baḫt-i siyāhumdur benüm

Sensüz olman ayru miḥnetden belādan bir zamān
El-amān hicrān belā vü miḥnetinden el-amān

49

Tercīʿ-bend-i ʿAẓīmī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ey vücūd-ı ẕāt-ı pāküñ kā´inātuñ evveli
Tā ezel *ḳālū belā*da nuṭḳuña didüm belī
ʿAşḳ-ı pāküñdür olan mir´āt-i ḳalbüñ ṣayḳalı
N'ola teslīm eyler isem yoluña cān u dili
[…] bugün ehl-i fenānuñ menzili
Vechüñe her kim irişse şübhesüz olur velī
[…] Yezdānuñ ṭarīḳinden eli
Ger olursam ṭañ mıdur ehl-i fenānuñ ekmeli
Maẓhar-ı te´vīl-i āyāt-ı İlāhī olalı
Ẓāhirüm şerʿ-i Muḥāmmed bāṭınum sırr-ı ʿAlī

II

Otuz iki nuṭḳ Ḥaḳ vechüñdedür ey ādemī
Bilmek isterseñ eger añla kelām-ı Ḥātemi
53b Furṣatı fevt eyleyüp żāyīʿ geçürme bu demi
Cehd ḳıl bir ehl-i ʿirfānuñ olagör hem-demi
Tā ki ḳalbüñden gide dünyā vü ʿuḳbānuñ ġamı
Pādişāh-ı mülk-i maʿnādur gedānuñ en kemi
Bulmışam yārüñ cemālinde çü ism-i aʿẓamı
N'ola idrāk eylesem ʿālemde sırr-ı mübhemi
Olalı maʿnā-yı esrār-ı muḥabbet maḥremi

49: 53a

Ẓāhirüm şerʿ-i Muḥāmmed bāṭınum sırr-ı ʿAlī

III

Gerçi ẓāhirde ḥaḳīr ü ḥor u ʿuryān olmışam
Līk maʿnā ʿāleminde gör ne sulṭān olmışam
Ṣanma kendüñ gibi ey zāhid ki nādān olmışam
Bende benlik ḳalmadı ser-tā-ḳadem cān olmışam
Cān-ı ḫāk-i pāy-ı Fażlullah-ı Yezdān olmışam
Cāvidān-ı Ḥıżra irüp āb-ı ḥayvān olmışam
Ṭālib-i esrār-ı ʿilmullāha bürhān olmışam
Ṣūret-i āyīne-i Allāh u Raḥmān olmışam
Yaʿni hem başdan başa āyāt-ı Ḳur'ān olmışam
Ẓāhirüm şerʿ-i Muḥāmmed bāṭınum sırr-ı ʿAlī

IV

*Ḳābe ḳavseyni ev-ednā*nuñ cevābı bendedür
Dört kitābuñ ḥāliyā miftāḥ u bābı bendedür
Ḥayme-i mīʿāduñ evtād u ṭınābı bendedür
Yaʿni ḳaşuñ kirpigüñ zülfüñ ḥesābı bendedür
Genc-i maʿnā bulınan künc-i ḫarābī bendedür
Yetmiş iki milletüñ ṣuḥf u kitābı bendedür
Ehl-i ʿaşḳuñ sūziş ü çeng ü rebābı bendedür
Sāḳī-i ʿilm-i İlāhīnüñ şarābı bendedür
Fażl-ı Raḥmānuñ ḫiṭāb-ı müsteṭābı bendedür
Ẓāhirüm şerʿ-i Muḥāmmed bāṭınum sırr-ı ʿAlī

54a V

Gönlümüñ taḥtında şāh-ı ʿaşḳ idelden mekān
Leşker-i ġamdan vücūd iḳlīmi bulmışdur amān
Ḥamdülillāh ḳalmadı ḳalbümde hīç şekk ü gümān
Eyler isem n'ola ʿilmullāhuñ esrārın beyān

Nice pinhān eyleyem kim nuṭḳ-ı Ḥaḳ günden ʿayān
Cümle eşyā Ḥaḳ kelāmından virür saña nişān
Evvel āḫir ḫāliyā budur saña sözüm hemān
Ġayrı yoḳdur fāʿil-i muṭlaḳdan özge ey fülān
Ey ʿAẓīmī irişelden feyż-i Fażl-ı ġaybdan
Ẓāhirüm şerʿ-i Muḥāmmed bāṭınum sırr-ı ʿAlī

50

Tercīʿ-bend-i Rūḥī-i Baġdādī

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Āh kim ḫāke bıraḳdı beni bir tāze nihāl
Sāye-veş olmadayam zār-ı fenāda[1] pā-māl
Bülbül-i cānumı çarḫ itdi şikeste-per ü bāl
Ṭūṭi-i ṭabʿumı zehr-i ġam-ı hicr eyledi lāl
Kāse kāse niceye dek çekeyüm zehr-i melāl
Niçe bir ġabr u felekde ṣunıla cām-ı viṣāl
Ġayrılar rūz u şeb itmekde temāşā-yı cemāl
Ben gedā olmada ammā hedef-i tīr-i celāl
Raḥm ider ḫālüme bir gün diyü ol ḫūn-ḫıṣāl
Dil-i şūrīde müdām itmede beyhūde ḫayāl
Ben sitem-dīde vü dildār-ı ḳalīlü'l-inṣāf
Naẓar it ḫālüme ey şāh-ı keşīrü'l-elṭāf

54b II

Ne belādur viresin bir büt-i pür-ʿişveye dil
Ḳatlüñ ḳaṣd ide her çeşmi ola bir ḳātil

50: 54a

[1] "zār-ı fenāda": "rāh-ı belāda" şeklinde tashih edilmiştir.

Bāde-i hicriyle ide seni lā-yaʿḳıl
Her günüñ ola firāḳında ḫuṣūṣā bir yıl
Sen aña cān viresin ġayra ola ol māʾil
Sen cefāsın çekesin senden ola ol ġāfil
Ben ṣataşdum bu belāya işüm oldı müşkil
Göñlümi ʿaşḳa esīr eyledi bir mihr-i kesil
Dün esīr itdi bugün baġladı öldürmege bil
Derdi çoḳ ḳanġı birüñ söyleyeyüm ve'l-ḥāṣıl
Ben sitem-dīde vü dildār ḳalīlü'l-inṣāf
Naẓar it ḥālüme ey şāh-ı keşīrü'l-elṭāf

III

Beni ṣanmañ ki ġam-ı cübbe-i destārdayam
Nām ḳaydıñ çekerem ya elem-i ʿārdayam
Düşmişüm vesvese-i ʿaşḳa ʿaceb kārdayam
İşüm āh eylemedür ḥasret-i dīdārdayam
Gāh ṣaḥrada gezüp gāhī de bāzārdayam
Yoḳ ḳarārum gice gündüz ṭaleb-i yārdayam
Bilmezem neyleyeyüm hicr ile āzārdayam
Niye muġber ola ḥālüm diyü efkārdayam
Girye-i derd ü ġam-ı firḳat-i eşʿārdayam
İşide yār diyu ḥālümi iẓhārdayam
Ben sitem-dīde vü dildār ḳalīlü'l-inṣāf
Naẓar it ḥālüme ey şāh-ı keşīrü'l-elṭāf

55a IV

Ḳanı ol dem ki mey-i viṣālle ʿişretde idüm
Yār yānında yerüm var idi ʿizzetde idüm
İçdigüm şerbet-i dīdār idi ṣoḥbetde idüm
Reşk iderdi niçeler ẕevḳüme vuṣlatda idüm

Ṣubḥa dek dün gice ġam-ḫāne-i firḳatde idüm

Miḥnet-i derd ü ġam-ı yār ile ḫalvetde idüm

Yād idüp ġayra olān ġayreti lezzetde idüm

Fikr idüp eyledigüm ẕevḳi meşaḳḳatde idüm

Bu belāyı çeken añlar ki ne miḥnetde idüm

Ne belādur diyü bu ʿālem-i ḥayretde idüm

Ben sitem-dīde vü dildār ḳalīlü'l-inṣāf

Naẓar it ḥālüme ey şāh-ı keşīrü'l-elṭāf

V

Vireli derd ü ġam-ı ʿaşḳa göñül bīmāram

Giceler ṣubḥa degin āh iderem bīdāram

Āh idersem n'ola müştāḳ-ı vaṣl-ı yāram

Bende-i ʿaşḳam ü sevdā-zede-i dīdāram[1]

ʿİzzetüm ḳalmadı dildār yānında ḫāram

Düşeli Rūḥī gibi firḳate bī-miḳdāram

Cānuma geçdi ḫadeng-i ġam-ı hicr efgāram

Beni ḳatl idene biñ cān ile minnet-kāram

Bī-dil ü bī-kes-i ġam ü ḳīne[2] ḥazīn ü zāram

Bāʿiṣ-i ḫande-i aġyār-ı cefā-kerdāram

Ben sitem-dīde vü dildār ḳalīlü'l-inṣāf

Naẓar it ḥālüme ey şāh-ı keşīrü'l-elṭāf

[1] ü sevdā-zede-i dīdāram: esīr-i zülf-i siyāh-kāram şeklinde yazılmış,sonradan tashih edilmiştir.

[2] ġam ü ḳīne: ġam-gīn ü şeklinde tashih edilmiştir.

51

Tercīʿ-bend-i Fehīm

mefʿūlü/ mefāʿilün/ feʿūlün

I

Efsūs o düşmen-i temennī

Virmez dil-i zāruma tesellī

Mir´āt-i dilüm ider şikeste

Ger sehv ile eylese tecellī

Müstaġnī-i ḥüsndür o resme

Ol āfet-i cān-ı dīn ü dünyī

Bir nīm nigāh eylemezdi

Āyīne olaydı rūy-ı Leylī

Beñzerdi nihāl-i ḳāmetine

Şūr-efgen-i maḥşer olsa Ṭūbī

Ümmīd-i tecellīsinde mużmer

Mażmūn-ı beyān-ı *len terānī*

Bu ye´s ile oldı cümle ʿuşşāḳ

Hem-vāḳıʿa-i ʿacīb-i Mūsī

Devrinde o ġamzenüñ ḳażā ger

Ḳatline cihānuñ itse daʿvī

Bī-bāk[1] virür o çeşm-i kāfir

Bir ʿişve ile ḳażāya fetvī

Nuṭḳında nühüfte maʿnī-i rūḥ

Merkūz lebinde rūḥ-ı maʿnī

Ammā ki şehīd-i reşk-i laʿli

51: 55b

Tahir Üzgör, *Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı, Divan'ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 1991, s.214/1.

[1] Bī-bāk: Bī-pāk M.

Yüz biñ dil-i Ḥızr u cān-ı ʿİsī
Hep küştesi şād-ı mergdür çün
Bu reşk ile baña ölmek evlī
Tā key ġam-ı ḥaclet-i şehīdān
Min baʿd olayum o şūḫa ḳurbān

II

Ey ʿaşḳ eyā belā-yı ʿuşşāḳ
Ey ġamze gibi ḳażā-yı ʿuşşāḳ
Tā key ġam-ı hicr ile melūlüz
Ey āfet-i ġam-fezā-yı ʿuşşāḳ
Ol şūḫ-ı cihān-ı fitne-gerle
Āyā n'ola mācerā-yı ʿuşşāḳ
Ol şūḫ ki rūz-ı ḥaşr besdür
Kim şīvesi ḫūn-behā-yı ʿuşşāḳ
Bī-gānedür ol ḳadar ki olmaz
Şaḥs-ı ġamı[1] āşinā-yı ʿuşşāḳ
Mār oldı belā-yı ṭurrasından
Tār ü pūd-ı ḳabā-yı ʿuşşāḳ
Ol muṭrib-i bezm-i ʿişve-kārī
Oldıḳça cefā-sezā-yı ʿuşşāḳ
Tā böyle iderse tāze[2] āheng
Dünyāyı dutar nevā-yı ʿuşşāḳ
Çeşminde bulursa ʿilāc gerçi
Bīmārī-i cān-gezā-yı ʿuşşāḳ
Çeşmi daḫı ḥastedür ne bilsün
Merg ola meger devā-yı ʿuşşāḳ

[1] ġamı: ġamum D.
[2] taze: nāza D.

Dün kūyını gördüm ol belānuñ
Her gūşesi Kerbelā-yı ʿuşşāḳ
Olmış şühedā-yı ehl-i dilden
Bismil-geh-i merg cāy-ı ʿuşşāḳ
Tā key ġam-ı ḥaclet-i şehīdān
Min baʿd olayum o şūha ḳurbān

III

Gūyā ki nesīm-i āh-ı şeb-gīr
İtmişdür o ġonçe-laʿle teʾṣīr
Gördüm seḥerī şüküfte çün gül
Ol zülf-kemend ġamze-şemşīr
56a Çeşmi gibi ṣayd-ı cāna itmiş
Nāz u nigehiyle niçe tedbīr
Dest-i nigehinde ḫançer-i nāz
Çeşm-i siyehinde terkeş-i tīr
Her künc-i şikenc-i ṭurrasında
Biñ dil-i maḥbūs pā-be-zencīr
Çeşmidür o āhuvāne cādū
Kim ḫāme-i siḥr naḳş-ı taḳdīr
Hārūta virüp libās-ı āhū
İtmiş o firīb-kāra tesḥīr
Müjgānından ideydi Mānī
Ger ḫāme-i mūyı vaḳt-i taḥrīr
Pür-naḳş-ı gül eyler idi cismin
Zaḫm-ı tīr-i nigāh-ı taṣvīr
Hey hey ne dursun ey dil-i zār
Ey bī-ġayret nedür bu teʾḫīr
Rāhında yatur gürūh-ı ʿuşşāḳ

Āġaşte-be-ḫūn miṣāl-i naḫcīr

Öldürdi beni bu şerm-i cān-sūz

Telḫ itdi meẕāḳum āb-ı teşvīr

Tā key ġam-ı ḥaclet-i şehīdān

Min-baʿd olayum o şūha ḳurbān

IV

Dil ġamzesini taʿaḳḳul itmez

Mecnūn ölümün taḫayyül itmez

Āşüfte-dimāġ pā-be-zencīr

Efkār-ı belā-yı kākül itmez

Zülfünde olan dil-i belā-keş

Neẕẕāre-i zülf-i sünbül itmez

Feryād o gül-i terāne-düşmen

Cibrīl de olsa bülbül itmez

Bezminde o ḫavf ile ṣurāḫī

Sāḳīnüñ elinde ḳulḳul itmez

Ben ṭālib-i ruḫṣat-ı neẕẕāre

Ol ġamze ise teġāfül itmez

Laʿlinden anuñ ki rūḥ-ı ḳudsī

Mest eylemede taʿallül itmez

Bir dem mi olur ki rūḥ-ı Cemşīd

Deryūze-i neşve-i mül itmez

Ḫūn olsun o dil ki lāle-āsā

Dāġ-ı ġamuma taḥammül itmez

Gül-ġonca-i zaḫm-ı ḫançerinden

Her mūyını[1] gülbün-i gül itmez

Cān virmede tīġ-ı çeşm-i yāre

[1] Her mūyını: her mūyumı D.

Merdān-ı vefā te´emmül itmez

Ben mest-i şehādet-ārzūyam

Her çend o şeh tenezzül itmez

Tā key ġam-ı ḥaclet-i şehīdān

Min-baʿd olayum o şūha ḳurbān

V

İtdüm yine berḳ-i āhı bī-bāk[1]

Āteş-zen-i dūdmān-ı eflāk

Cārūbī-i tīre-dūd-ı dilden

Ḳıldum mehi gerd-i nūrdan pāk

Zehr ola meẕāḳ ehl-i derde

Ger bī-elmas olursa tiryāk

Ṭūfān ḥaẕer it ki eşküm[2] itdüm

Tīz-ābī-i ḳufl-ı genc-i imsāk

Bir şāh-süvāra ṣayddur dil

K'itmez sır-ı[3] ʿaşḳı bend-i fitrāk

Bir zülfüñ esīriyem ki eyler

Efʿī-i belāya ʿarż-ı bī-çāk

56b Oldum heves-i neẕāresiyle

Āyīne-fürūş-ı çeşm-i idrāk

Ber-ʿaḳs-i āteşīn ruḫından

Giryān olmadıḳça çeşm-i nem-nāk

Hem-pūye-i mihr-i şuʿle-devdür

Her ḳatre-i eşk-i germ-i çālāk

Kūyındaki bāġ-ı fitne güldür

[1] bī-bāk: bī-pāk M.

[2] eşküm: cānum D.

[3] sırr: ser D.

Mirrīḫ olamaz o bāġa ḫāşāk

Çün ġonçe nesīm-i tīġi itmiş

Gördüm niçe başı zīnet-i ḫāk

Gülzār-ı fenāda her birinüñ

Gül-berg-i vücūdı çāk-der-çāk

Tā key ġam-ı ḥaclet-i şehīdān

Min-baʿd olayum o şūha ḳurbān

VI

Dāġum k'ola gül-feşān-ı āteş

Eyle[1] dili gülsitān-ı āteş

Her dem gül-i dāġ-ı tāze terdür

Olmaz zīrā ḫazān-ı āteş

Dūd-ı dil-i pür-şerārum it seyr

Ey ṭālib-i erguvān-ı āteş

Her şāḫını āşiyāne itmiş

Murġān-ı şerer-ḫārān-ı āteş

Aṣlum ṣoran ehl-i ʿaşḳ-ı cān-sūz

Sevgend-ḫārān-ı cān-ı āteş

Bir āh ile sūzum eylerem fāş

Dūd oldı belī nişān-ı āteş

Ben şuʿle-i pāk-zād-ı ʿaşḳam

Perverde-i ḫānedān-ı āteş

Dāġum gül-i ġonca-zād-ı aḫker

Dil aḫker-i dūdmān-ı āteş

Efġān ki o berḳ-i ʿaşḳ-düşmen

Ol āteş-i ḫānümān-ı āteş

Ḫūn-rīz-i ḫalḳa bağlamış bel

[1] Eyle: Eyler D.

Ol şuʿle-i der-miyān-ı āteş

Kūyunda buḫār-ı germ-i ḫūndan

Olmış niçe āsumān-ı āteş

Ġayret dilüm eylese ʿaceb mi

Bir[1] sūziş ile cihān-ı āteş

Tā key ġam-ı ḥaclet-i şehīdān

Min-baʿd olayum o şūha ḳurbān

VII

Göñlüm ki ḫazīne-i emeldür

Ye´s olsa cevāhiri maḥaldür

Cāy ideli cevfini süveydā

Baḫtum felek aḫteri Zuḥaldür

Dil zevraḳ-ı baḥr-ı ʿaşḳ olaldan

Çeşmüm ṣadef-i dür-i sebeldür

Her ḳatre tenūr-ı eşk-i germüm

Ṭūfān-ı şerāre-der-beġaldür

Dīvār u zemīn-i ḫāne-i ten

Teb-gerde-i lerze-i ḫaleldür

Keyf-i mey-i ıżṭırāb-ı ġamdan

Dest-i dil-i raʿşe-dār şeldür

Bir āfet-i ṣulḥ-i şūḫı sevdüm

Kim cengde ġamzesi meṣeldür

Ṣulḥ itse de çeşmi ġamze-i mest

Dāmen-zen-i āteş-i cedeldür

Ḥüsnine naẓīr olurdı ḫurşīd

Ammā ki o mehʿaceb güzeldür

Āyīne-i mihr olursa baḳmaz

[1] Bir: Bu D.

Kim āyīne mūcib-i bedeldür

57a Gönlüm ki odur vücūd-ı evvel

Mestāne-i bāde-i ezeldür

Bezm-i nigehinde ol ḳażānuñ

Deryūze-ger-i mey-i eceldür

Tā key ġam-ı ḥaclet-i şehīdān

Min-baʿd olayum o şūha ḳurbān

VIII

Sāḳī ḳanı cām o şemʿ-i rūşen

Elmās-ı ḳandīl-i şuʿle-revġan

Elmās ammā ki kān-ı yāḳūt

Yāḳūt velī bilūr-ı maʿden

Fāş eyle ḳarābe içre meyden

Ebr oldıġın āfitāba mesken

Ol mey k'ide āteş ile peygār

Ger penbeye[1] mevci olsa cevşen

Ol mey ki içerse mātemi ger

Şükr ola lebinde ṣūb[2]-ı şīven

Ol mey ki fürūġ-ı neşvesidür

Keştī-i dil ü dīne berḳ-efgen

Bir ḳaṭre-i āteşīni besdür

ʿAḳl olsa eger hezār ḫırmen

Ḥal-gerde şerār ḳaṭresinden

Ġarḳ-āb-ı ʿaraḳ cebīn-i külḫan

Her ḳaṣr-ı[3] ḥabāb-ı teng-ẓarfı

[1] penbeye: penbe-i D.

[2] ṣub: ṣavt D.

[3] ḳāsr: ḳaṭre D.

Biñ şāhid-i neşveye neşīmen

El-ḳıṣṣa o cām-ı māh-ṭabʿı

Pür eyle żiyā-yı mihr-i meyden

Ṣun bana ki ḫūn-ı dilden oldı

Bismil-geh-i ʿaşḳ ḫāne-i ten

Yā[1] mest olup eyleyem vücūdum

Ḳurbāni-i yār-ı dost-düşmen

Tā key ġam-ı ḥaclet-i şehīdān

Min baʿd olayum o şūha ḳurbān

IX

Ol şūḫ ki düşmen-āşinādur

Bī-gāne-küş olsa ger revādur

Bir ḫaste ki ḳatl-i ʿām bi'ṭ-ṭabʿ

Derdine şifā-dih-i devādur

Çeşmi n'ola ḳatl-i ʿām ḳılsa

Bī-çāre o derde mübtelādur

Mānend-i felek-nihād ḫūyı

Hem[2]-cüz´ ü sirişte-i cefādur

Alsun mı ḫayāline ḫayālin

Dil gerçi ḫayāl-i müddeʿādur

Bir bāġa güẕār itse tā ḥaşr

Būy-ı güli düşmen-i ṣabādur

Şehbāz-ı nigāhı ṣāġ olsun

Ṣayyād-ı ecel şikeste-pādur

Sübḥānallāh sübḥānallāh

Zülfi mi yā sübḥa-i belādur

[1] Yā: Tā D.

[2] Hem: Her D.

Allāhü ekber Allāhü ekber

Ol büt ne ʿaceb belā-fezādur

Ṣan Kaʿbe-i kūyı küştegāndan

Ḳurbān-geh-i vādī-i fenādur

Mir´āt-i vücūd-ı ehl-i ʿaşḳa

Çünkim keder-i ecel ṣafādur

Saʿy ile vücūdum eyleyem ḫāk

Gerçi aña biñ cihān fedādur

Tā key ġam-ı ḥaclet-i şehīdān

Min-baʿd olayum o şūha ḳurbān

57b X

Efsāne-i ḫāb-ı ġamla bir şeb

Olmışdı ḫayāle dil muḫāṭab

Ol şeb dil-i beste-revzen-i çeşm

Kūyın mı ḫayāl iderdi yā Rab

K'oldı aña bir behişt ẓāhir

Dīdār-sitān dinilse enseb

Ġılmānı belā nigāh u[1] ḥūrī

Maʿşuḳa-i ʿāşıḳāne-meşreb

Bir gülşen-i pür-żiyā ki olmış

Gūyā gül-i mihrden mürekkeb

Nāgāh gördüm ki ḥūr u ġılmān

Hem-çün ṭıfılān-ı şūḫ-ı mekteb

Geldi diyü rūz-ı ʿıyd-ı ḳurbān

Leb-rīz-i beşāret itdi her leb

Her gūşesi küşteden pür olmış

[1] nigāh u: nigāh-ı D.

Āġaşte-be-ḫūn u çeşm[1]-i pür-teb

Gülzār-ı behişt ü ʿıyd-ı ḳurbān

Geldi baña bu ḫayāl aġreb

Hātiften o dem ḫiṭāb geldi

K'ey ʿāşıḳ-ı vaṣl-ı yār-maṭlab

Aç gözüñi ġāfil olma zinhār

Olma bu ḫayāl ile müẕebẕeb

Bu kūyıdur ol cevān şūḫuñ

K'olmış şühedā ile leb-ā-leb

Tā key ġam-ı ḥaclet-i şehīdān

Min-baʿd olayum o şūha ḳurbān

XI

Ne mā´il-i ḫuld u ne naʿīmem

Ne bülbül-i gülşen-i ḳadīmem

Āteş-zen-i gülşen-i Ḫalīlem

Ārāyiş-i Eymen-i Kelīmem

Āyīne-i ḥüsn-i lā-yezālem

Sermāye-i ḥayret-i ḥakīmem

Üstādam u pīş-i dilde nādān

Nādān u[2] dü ʿālem ü ʿalīmem

Āteş-bāzī iderisem evlā

Bezm-i şeh-i ʿaşḳda nedīmem

Ṭāvus-ı semenderī-nihādem

Perverde-i şuʿle-i caḥīmem

Āh-ı dil-i dāġ-dār-ı ʿaşḳam

Gülzār-ı caḥīmde nesīmem

[1] çeşm: cism D.

[2] Nādān u: Nādān-ı D.

Būy-ı ciger-kebāb-ı dāġam
Gül-ġonce-i aḫkere şemīmem
Dilbeste-i ḳurṣ-ı mihr olmam
Āzāde-i minnet-i le´īmem
Ol itdi beni cihānda mümtāz
Mecnūn-ṭabīʿat-ı selīmem
Maḥşerde ki diyeler şehīdān
Ben tīġ-ı fülān ile dü nīmem
Bu ḥacletden Fehīm ölmek
Yegdür dir iseñ fehīmem
Tā key ġam-ı ḥaclet-i şehīdān
Min-baʿd olayum o şūha ḳurbān

XII

Ḥaydar o ġażanfer-i şehādet
Ser-ṣafḥa-i defter-i şehādet
Zehr-ābe-çeşān ol iki maʿṣūm
ʿAṭşān-ı leb-i kevṯer-i şehādet
58a Kām-ı dil-i Zeyn-i ʿābidīndür
Perverde-i şekker-i şehādet
Bāḳır ki odur ṭarīḳ-i Ḥaḳda
Bī-perde-i rehber-i şehādet
Ṣādıḳ ki vücūd-ı pāki oldı
Maġsūl ü muṭahhar-ı şehādet
Kāzım ki laʿīn şāhuñ itdi
Mir´ātını maẓhar-ı şehādet
Oldı çü Rıżā ḳażāya rāżī
Ḥaḳ eyledi der-ḫor-ı şehādet
Ḫayyāṭ-ı ḳażā Taḳīnüñ itdi

Destārını pister-i şehādet

Deryā-yı tevekküle Naḳīnüñ

Oldı dili gevher-i şehādet

Āh-ı dil-i ʿAskerī ki oldur

Rāyet-keş-i leşker-i şehādet

Mehdī ki cemāline virilmiş

Ḫurşīdī-i maḥşer-i şehādet

Hep oldı şehīd ben de oldum

Ser-dāde-i ḫançer-i şehādet

Tā key ġam-ı ḥaclet-i şehīdān

Min-baʿd olayum o şūha ḳurbān

52

Tercīʿ-bend-i Fehīm

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ẕerre-veş ser-geştesiyem bir şehüñ k'itse ḥicāb

Māhdan eyler niḳāb-ı sāye-bānuñ āfitāb

Gāh ider pinhān nigehle ʿāşıḳı mest ü ḫarāb

Geh teġāfülle ider erbāb-ı dilden ictināb

Neşve-i ḥayretle pür[1] olmış dil-i pür-ıżṭırāb

Niçe itsün böyle bir fettāna tevcīh-i ḫiṭāb

Göz ucıyla ʿāşıḳa geh luṭf ider gāhī ʿitāb

Bir su´āle yer ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb

52: 58a

Tahir Üzgör, *Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı, Divan'ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 1991, s.270/5.

[1] pür: lāl D.

II

Bir ʿaceb cādū-firībe oldı cānum mübtelā

Kārı ben ālüfteye gāhī vefā gāhī cefā

Gāh luṭf ile tekellüm gāh ḫışm ile edā

Geh lebin eyler tebessüm-rīz geh düşnām-zā

Gerçi laʿli nūş-ı cān līkin müje nīş-āzmā

Cümlesi dursun yeter ben bī-dile ṭurfe edā[1]

Göz ucıyla ʿāşıḳa geh luṭf ider gāhi ʿitāb

Bir su´āle yer ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb

58b III

Rāst geldüm yolda ol şāha giderken ḫāk-i rāh

Ferş-i rāh olmış yolında cebhe-i ḫurşīd ü māh

Eyledüm bī-iḫtiyār āh-ı nihān itdi nigāh

Ḫışm ile ḳıldı teġāfül eyledi ḥālüm tebāh

Bir nigāh-ı nāz[2] bes ḳıldı yine ol pādişāh

Remz-i imā ile söyleşmek olurdı līk āh

Göz ucıyla ʿāşıḳa geh luṭf ider gāhi ʿitāb

Bir su´āle yer ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb

IV

İtdi mestāne-nigehle ol perī ʿarż-ı cemāl

Keyf-i ḥüsniyle dil-i bī-hūşum itdi deng[3] ü lāl

Eyleyem didüm dil-i güm-geştemi andan su´āl

Levḥ-i rūyum üzre dilden[4] yazdı çeşmüm ʿarż-ı ḥāl

Gördüm ol ḫūn-rīz şāha ʿarż-ı ḥāl emr-i muḥāl

Gāh āb gāh āteş geh cemāl ü geh celāl

[1] edā: belā D.
[2] nāz: bāz D.
[3] deng: reng M.
[4] dilden: ḫūndan D.

Göz ucıyla ʿāşıḳa geh luṭf ider gāhi ʿitāb
Bir suʾāle yer ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb

V

Seyr idüñ ol dilber-i mümtāzumuñ iʿcāzını
İtmege küşte dirildür ʿāşıḳ-ı ser-bāzını
Çeşm-i şūḫından bile ṣaḳlar nigāh-ı nāzını
Ḳıl temāşā çeşm-i ġammāz-ı süḫan-pervāzını[1]
Fāş iderdi dil o māha yoḫsa çoḳdan rāzını
Geh ṣalar geh menʿ ider murġ-ı dile şehbāzını
Göz ucıyla ʿāşıḳa geh luṭf ider gāhi ʿitāb
Bir suʾāle yer ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb

VI

Bezm içinde gördüm ol şāhı[2] oturmış ḫām ile
Ebrūvān pür-çīn küleh kec bir niçe ḫod-kām ile
Beste itmiş kendine bir bāzı müşgīn dām ile
Birbiriyle güft ü gūda çeşm-i ḫūn-āşām ile
Ḳaldı dem-beste zebān-ı nāṭıḳam ālām ile
Rūḥ-ı ḳudsī ʿarż ide ḥālüm meger ilhām ile
Göz ucıyla ʿāşıḳa geh luṭf ider gāhi ʿitāb
Bir suʾāle yer ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb

VII

Oldı çün nāz ile ol şūḫ-ı cihānum cilve-ger
Çeşmi sermest-i mey-i ʿişve kirişme pür-ḫaṭar
Zevḳ-i nāzından niyāz oldı zebānum ser-te-ser
Ben niyāz itsem o nāz eyler ṣanurdum bī-ḫaber
Rūḥ-ı Nefʿīden Fehīm aldum ḫaber didi eger

[1] pervāzını: perdāzını D.
[2] şāhı: māhı D.

ʿĀşıḳ iseñ el-ḥaẕer ḥüsnine ḫāmuş it naẓar
Göz ucıyla ʿāşıḳa geh luṭf ider gāhi ʿitāb
Bir suʾāle yer ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb

53

Tercīʿ-bend-i Ġubārī

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Bir gice sākin idüm ḫān-ḳah-ı ġafletde
İʿtikāf itmiş idüm künc-i ġam-ı miḥnetde
Gözlerüm yummış idüm ʿālem-i pür-ʿibretde
Ġaflet uyḫusı beni almış idi ġāyetde
Pür idi penbe-i ġafletle ṣımāḫ-ı semʿüm
Dil-i efsürde ḥacer olmış idi şiddetde
Öyle ġarḳ olmış idüm ḳaʿr-ı bün-i ġafletde
ʿAḳl u fikr ü dil ü cān ḳalmış idi ḥayretde
Rişte-i ġaflet ile baġlu idi her ʿuẕvum
Mā-ḥaṣal ḳāṣır idüm ġāyet ile ḫiẕmetde
Gūş-i hūşa bu nidā irdi o dem hātifden
Didi ey ʿālem-i ṣuġrāda ḳalan ġafletde
Ġāfil olma gözüñ aç ʿālem-i kübrā sensin
Sidre vü levḥ ü ḳalem ʿarş-ı muʿallā sensin

II

Sendedür maḥzen-i esrār-ı ilāhī sende
Sendedür rābıṭa-i rişte-i vaḥdet sende
Sendedür menbaʿ-ı envār-ı kerāmet sende

53: 59a

Sendedür maʿden-i esrār-ı ilāhī sende
Sendedür mihr-i cihān sırr-ı meh ü şemʿ-i füzūn
Sendedür burc-ı şeref yemm-i saʿādet sende
Sendedür cām-ı Cem ü āyīne-i İskender
Sendedür çeşme-i cān ẓulmet-i milket sende
Sendedür ʿālem-i Lāhūt u maḳām-ı Ceberūt
Sendedür dūzaḫ-ı sūzān daḫı cennet sende
Sendedür her ne ki maḳṣūd idinürsüñ sende
Sendedür ḳatl-i ṭılısmāt-ı ḥaḳīḳat sende
Ġāfil olma gözüñ aç ʿālem-i kübrā sensin
Sidre vü levḥ ü ḳalem ʿarş-ı muʿallā sensin

III

Sen ḥabāb-ı felegi cām-ı mücellā ṣanduñ
Sen şarābı anuñ içinde görüp mā ṣanduñ
Ḥoḳḳa-i çarḫ ki zehr ile leb-ā-leb pürdür
Sen anı ṭopṭolu tiryāḳ-ı mesīḥā ṣanduñ
59b Gözüñe pīrezen-i dehr görindi tāze
Zīver-i ʿāriyeden anı muʿarrā ṣanduñ
Gülḫen-i dehre baḳup gülşen-i zībā ṣanduñ
Ser-be-ser aḫkerin anuñ gül-i ḥamrā ṣañduñ
Kim görindi saña eṭfāl-i şeyāṭīn ġılmān
Bu cihān bāġını sen cennet-i meʹvā ṣanduñ
Dīde-i ḥırṣ ile bu ʿālem-i ṣuġrāya baḳup
Aldanup añlamayup ʿālem-i kübrā ṣanduñ
Ġāfil olma gözüñ aç ʿālem-i kübrā sensin
Sidre vü levḥ ü ḳalem ʿarş-ı muʿallā sensin

IV

Niçe bir bunca zamān zīver-i zīnet nice bir

Nice bir cübbe vü destār-ı ḥamāḳat nice bir
Nice bir ḳayd-ı libās nice bir ʿādet-i nās
Nice bir şevket ile şöhret-i āfet nice bir
Nice bir rind-i cihān vālih ü şeydālar ile
Güft-i gūy-ı ṭarab u ṭavr-ı ẓarāfet nice bir
Nice bir bāġ-ı cihānda oturup mīrāne
Bunca yārān ile bu ʿayş u bu ʿişret nice bir
Nice bir nefs hevāsına uyup leyl ü nehār
Nice bir żāyīʿ ola bu dem ü furṣat nice bir
Bu ḥamāḳat nice bir bunca fażāḥat nice bir
Bu ferāġat nice bir hāy bu ġaflet nice bir
Ġāfil olma gözüñ aç ʿālem-i kübrā sensin
Sidre vü levḥ ü ḳalem ʿarş-ı muʿallā sensin

V

Cümle zerrāt-ı cihān maṭlaʿ-ı ʿibretdür hep
Ehl-i idrāk olana remz ü işāretdür hep
Naḳş-ı ẓāhirde ʿayān cümle ʿulūm-ı bāṭın
Küllü şey mürşid-i erbāb-ı başīretdür hep
Naẓar it dīde-i cān ile cihānı añla
Maḥzen-i ʿilm-i ledün maẓhar-ı ḥikmetdür hep
Ḥikmet ü ʿibret ü her remz ü işāret ne ki var
Hep Ḫudādan saña taʿlīm ü beşāretdür hep
Fehm içün ʿālem-i kübrāyı ulü'l-elbāba
Ṣuverī ʿālem-i ṣuġrā heme ṣūretdür hep
Ey Ġubārī yüri var kendüñi idrāk eyle
Pendümi gūş ile it ki beşāretdür hep
Ġāfil olma gözüñ aç ʿālem-i kübrā sensin
Sidre vü levḥ ü ḳalem ʿarş-ı muʿallā sensin

54

Tercīʿ-bend-i Feyżī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

[…]

Yaʿni bu menzilgeh-i nūr-ı hidāyetdür hemīn
Reşk-i firdevs-i berīndür ravża-i dārü's-selām
Ḫān-ı "mā-evḥā"[1]dan irince Resūl-i Kaʿbeye
"Laḥmüke laḥmī"[2]diyüp virdi ʿAlīye ḫoş peyām
Es-selām ey maẓhar-ı "*levlāk*"[3]-ı sırr-ı *"men aref"*[4]
Es-selām ey dürr-i baḥr-i *"hel etā"*[5]şāh-ı Necef

60b II

Ḳurretü'l-ʿayn-ı dü ʿālemdür Ḥasan ile Ḥüseyn
Rāstı iki hümādur şemʿ-i cemʿ-i encümen
Kerbelāda çün şehīd itdi o sulṭānı Yezīd
Ḳāna ġarḳ oldı şafaḳ-ı gerdūn didi […]
Ṣad hezārān laʿnet-i Ḥaḳ Şīmr ile Mervān'a kim
Seyyidüñ āline ḳaṣd itdi idüp mekr ü fiten
Yüzlerin ḳana boyayup güller oldı sīne-çāk
Lāleler mātem dutup oldı ḳamu ḫūnīn kefen
Virdi ol tīġ-ı ḳażāya cān ile dilden rıżā
Lā-cerem oldı naẓar-gāh-ı Ḫudā-yı Ẕü'l-minen
Ḥaḳ yolunda zehr nūş itdi Ḥasan mānend-i şīr

54: 60a

[1] Necm 53/53: "Vahyettiği"
[2] Hadīs: "Etin etimdir"
[3] Hadīs-i Kudsī: "Olmasaydın".
[4] "Kim bilirse"
[5] İnsan 76/1: "Geçti mi?"

Oldı ẕikr-i Ḥaḳ idüp ol dem velī şīrīn-dehen

Eyleyüp bāġ-ı viṣāl-i cilve-gāhuñ ārzu

Cānib-i Ḥakḳa revān oldı o ḳadd-i nārven

Āsumān-ı raḥmete oldıḳda anlar mihr ü māh

Vācib oldur kim ola dillerde bu rūşen süḫan

Es-selām ey maẓhar-ı "*levlāk*" -ı sırr-ı *"men aref"*

Es-selām ey dürr-i baḥr-i *"hel etā"* şāh-ı Necef

III

Ḥaḳ imām-ı pīşvādur şāh-ı Zeyne'l-ʿĀbidīn

Bāḳır ü Ṣādıḳ durur müşkil-güşā-yı kār-ı dīn

Mūsī-i Kāẓım kim oldur baḥr-i ʿummān-ı kerem

Hem ʿAlī Mūsī Rıżādur rāst-kār u rāst-bīn

Ṣaḳlayup gencīne-i şerʿ-i Resūli bā-edeb

Şāh Taḳī vü bā-Naḳī oldı imām-ı müttaḳīn

ʿAsker-i İslāma zīnet virdi buldı iḥtişām

Ṣāḥib-i cünd-i hidāyet ʿAskerīdür şāh-ı dīn

Mehdī-i ṣāḥib-zamān ol tāc-ı farḳ-ı Ferḳadān

Muntaẓırlardur ḳudūmına zamān ile zemīn

Gel ẓuhūr it vaḳtidür mihr-i cihān-ārā gibi

Tā ser-ā-ser pür ide dünyāyı envār-ı yaḳīn

Şīşe-i nāmus-ı reybüñ sen şikest it münkirüñ

Eyle aḥbābuñ yerini ravża-i [ḫuld-ı berīn][1]

Tā ḳıyāmet umaram kim bu ṣenā-yı dilgüşā

Fāżl-ı Raḥman birle olā ḥırz-ı cān-ı nāzenīn

Es-selām ey maẓhar-ı "*levlāk*" -ı sırr-ı *"men aref"*

Es-selām ey dürr-i baḥr-i *"hel etā"* şāh-ı Necef

61a IV

[1] ḫuld-ı berīn: -M

Yā İlāhī bu imāmān-ı ṣafā-perver ḥaḳı

Ejdehā-yı Ẕü'l-fiḳār-ı Ḥayder-i ṣaf-der ḥaḳı

Gün gibi rūşen olān ʿayn-ı ṣafā-yı ʿārife

Eyleyen şaḳḳü'l-ḳamer iʿcāz-ı peyġamber ḥaḳı

Cezbe-i luṭfuñ hevāsıyla olān meczūb içün

Her kemālātıyla ekmel mürşid ü rehber ḥaḳı

Ḳudretüñle siḥrini ibṭāl içün sāḥirlerüñ

Dest-i Mūsīde ʿaṣā iken olān ejder ḥaḳı

Sākin-i kūy-ı ḥarābāta viren ẕevḳ ü ṣafā

ʿĀlem-i vaḥdet meyinden mest iden sāġar ḥaḳı

On sekiz biñ ʿālemüñ dāyim temāşāsın idüp

Ġıll u ġışdan ṣāf olān mir´āt-i İskender ḥaḳı

Feyżī-i dilteşneyi ḳand-i zülāl-i vaṣluña

Şol Kelāmullāh içinde sūre-i kevṯer ḥaḳı

Bunı ḳıl ẕikrümi yā Rab virdümi şām u seḥer

Ser-te-ser deryā-yı vaḥdetde olān kevṯer ḥaḳı

Es-selām ey maẓhar-ı "*levlāk*" -ı sırr-ı *"men aref"*

Es-selām ey dürr-i baḥr-i *"hel etā"* şāh-ı Necef

55

Tercīʿ-bend-i Aḥmed Beg

mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün

I

Benlikden eger geçmez iseñ cān olımazsın

Terk itmez iseñ küfrüñi īmān olımazsın

55: 61a

Hüseyin Süzen, "*Dukākinzāde Ahmed Beg Divanı (İnceleme-Tenkidli Metin)*", İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Kemal Yavuz,İstanbul, 1994, s.35/13.

Dil ḫātemini cehd idüben dīv ü perīden
Ḥıfẓ itmez iseñ mülke Süleymān olımazsın
Neydügini Ṭūr ile bu gün vādi-i Eymen
Fehm itmez iseñ Musī-i ʿimrān olımazsın
Cehd itmez iseñ āb-ı viṣāl içmege ey dil
Hicr āteşine derd ile giryān olımazsın
Vaḥdet gülini bulmaz isen bāġ-ı cihānda
Cān gülşenine murġ-ı ḫoş-elḥān olımazsın
Aṣdāf-ı maʿānīde olān dürr-i yetīme
Mālik olımazsañ eger ʿummān olımazsın
[Sırr ṣaḳla eyā ṭālib-i][1] Ḥaḳ cān sözin işit
Ser virmez iseñ ṣāḥib-i meydān olımazsın
Terk itmez iseñ cismüñi sen cān olımazsın
Dervīş olımazsın yüri sulṭān olımazsın

61b II

Fehm eyler iseñ maẓharısın ẕāt-ı ṣıfātuñ
İdrāk idegör menbaʿısın āb-ı ḥayātuñ
Dil ḫānesini pāk idegör Ḥaḳḳuñ evidür
Ṭālib yüri var ise uşat Lāt u Menātuñ
Baḥrīler öküş baḥr-i ṣıfāt içre velī kim
İrişmediler ḳaʿrına hīç lücce-i ẕātuñ
Nefsüñ seni çün merkeb ide menzil alınmaz
Cehd eyle ki bu yolda senüñ nefs ola atuñ
Nūş eyleyeli cām-ı lebüñ cürʿasın ey dost
Hīç leẕẕeti yoḳ bādem ile ḳand ü nebātuñ
Zülfünde yüzün görmege ey dil ṭaleb it kim
ʿIyd ola günüñ hem giceler Ḳadr ü Berātuñ

[1] Sırr ṣaḳla eyā ṭālib-i: -M

Bil miḳdāruñı ʿārif iseñ añla maʿānī
Ẓulmet gide pür-nūr ola çün cümle cihātuñ
Terk itmez iseñ cismüñi sen cān olımazsın
Dervīş olımazsın yüri sulṭān olımazsın

III

Ey dil bulagör cehd ile bir dilber-i hem-dem
Hem-ḥāl ola aḥvālüñe hem sırruña maḥrem
Dilşād oluruz cevrine cānānumuzuñ biz
Dest-i ġam ile eyler ise ḳāmetümüz ḫam
Dīvānelerüz zülfi hevāsında ḥabībüñ
Birdür bize ʿālemde bugün şād ile ġam
Ḥayrān ola ger ṣoḥbetümüz seyr ide Ḫüsrev
Raḳṣān ola hem cāmumuzuñ devri-yile Cem
Mest eyleyeli rūḥumuzı bāde-i vaḥdet
Bir çöpçe degül ʿaynumuza bu iki ʿālem
Yārüñ ruḫ-ı ʿadninde göñül dāneye düşdi
ʿAyb eylemeñüz dāneye meyl eylese Ādem
ʿAşḳ ehline serdār olayın dir iseñ ey dil
Derd iste yüri zaḫmuña var isteme merhem
Terk itmez iseñ cismüñi sen cān olımazsın
Dervīş olımazsın yüri sulṭān olımazsın

62a IV

Aldanma göñül ʿārif iseñ fikr ü ḫayāle
Tebdīl idegör firḳatüñi bunda viṣāle
Maḳṣūdına irişmedi her kim ki cihānda
Dil virdi ise ġaflet ile mülk ile māla
Dil şemʿ-i ruḫuñ şevḳiyle yandı dutuşdı
Pervāne-ṣıfat baḳmadı hīç perr ile bāle

Sīr-āba düşüp gezme ṣusuz derbeder ey dil
Gel mülk-i maʿānīde iriş ʿayn-ı viṣāle
Firḳatde ṣanur şām u seḥer zārum işiden
ʿĀşıḳlaruñ eglencesidür āh ile nāle
Biz rūze-i hicrinde görüp ḳaşı hilālin
Ḳurbān iderüz cānumuzı ʿıyd-ı viṣāle
Meyḫāne-i ʿaşḳ içre bugün bir büt-i tersā
Mest itmek içün destümüze ṣundı piyāle
Terk itmez iseñ cismüñi sen cān olımazsın
Dervīş olımazsın yüri sulṭān olımazsın

V

Cānāne ḳaçan ʿişve ile bir naẓar eyler
Yeksān olanı ḫāk ile ol demde zer eyler
Ḥāṣiyyet-i ʿaşḳuñ ṣanemā ḳanlu yaşumı
Pāyuña niṯār itmege laʿl ü güher eyler
Dil ḫānesine ġamzelerüñ seyr ide gelse
Cān ḳarşu çıḳar ʿizzet ile aña yer eyler
Öldürmek ile ḳor mı gözüñ ʿāşıḳı cānā
Maḥşer ṣaçuñuñ ince hisābı neler eyler
Gülşende lebüñ ẕikrini gūş eyledi şebnem
Yur ġonçeler aġzını gül-ābıyla ter eyler
Hem-zūr[1] buyur yoluña cān oynasa Aḥmed
Dervīş olanuñ tuḥfesini mā-ḥażar eyler
Nāz ile tekellüm idüben baḳmaduġuñ ḳo
Neylerse benüm cānuma ol ġamzeler eyler
Terk itmez iseñ cismüñi sen cān olımazsın
Dervīş olımazsın yüri sulṭān olımazsın

[1] Hem-zūr: Maʿzūr

56

Tercīʿ-bend-i Rūşenī

müfteʿilün/ müfteʿilün/ fāʿilün

I

Diñle sözüm saña direm ey ʿamū

Ḳardaşuñ oġlı sözi ḥaḳdur ḳamu

Nesne dime kimseye var yoḫ yire

Ger saña irsün diriseñ feyż-i Hū

Bed dime bed baḫma yaradılmışa

Her neye ḳılsañ naẓarı ḳıl nigū

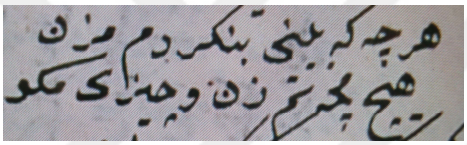

Gözgü kimi gördügüñi söyleme

Şu kimi irişdügüñi cümle yu

Gün bigi her yire şalup rūşenī

Her yañaya ḫoş gezüben kū-be-kū

Rūşenī bigi oluban ehl-i dīd

Aç gözüñi dime utan yār gū

Dınma çeler[1] baḫma beler[2] puşma hīç

Rind-i cihān ol yüri doḳunma giç

II

Bizde sözi söyleyicek ben dime

Sizde şaḳın yañıluban sen dime

56: 62b

Orhan Kemal Tavukçu, *Dede Ömer Ruşeni, Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni*, e-kitap, http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10601,dede-omer-rusenipdf.pdf?0, s.194/1.

[1] çeler: gözet D.

[2] beler: çerer D.

Kendüzine ʿāḳıl u zeyrek dime

Ġayrılara[1] cāhil ü gevden dime

Özge sözin naḥs diyü zemm edib

Öz sözüñi medḥ idüp aḥsen dime

Öz yoluñı yine özüñdür[2] urın

Töhmet idüp ġayrıya[3] reh-zen dime

Gördügüñi ḫoş di selāmu ʿaleyk

Pīr ü cevān ʿavret[4] ü oġlan dime

Her ne ḳoyarlar öñüñe yirme yi

Nān-ı cev ü gendüm ü erzen dime

Ḥāṣılı budur sözümüñ ḥāṣılı

Dip deñiz ol kimseye sen ben dime

Dınma çeler[5] baḫma beler[6] puşma hīç

Rind-i cihān ol yüri doḳunma giç

III

Atalaruñ pendin işit ey āḫī

Yi vü yidir olma baḫīl ol saḫī

Tañrı içün yi yidir ammā ṣaḳın

Olsun içün olmasun aduñ aḫı

Böyle yidüm böyle yidirdüm dime

Böyle dimek çoḫlaruñ oldı faḫı

Zāhid iseñ bir yire gir dınma hīç

ʿĀşıḳ iseñ göge çıḳar āh vahı

Ḫalḳa dime yaḫşı yaman kim bilür

[1] Ġayrılara: Özgelere D.
[2] özüñdir: özüñ sen D.
[3] ġayrıya: özgeye D.
[4] ʿavret: emred D.
[5] çeler: gözet D.
[6] beler: çerer D.

Kim olısar cennetī ya duzaḫī

Mü´mine yanmaḳ mı olur olıcaḫ

Kāfir iken Nūşirevān berzaḫī

Yirme yügürme bu cihān ḫalḳını

Sen sen ol Allāhı seversen daḫı

Dınma çeler[1] baḫma beler[2] puşma hīç

Rind-i cihān ol yüri doḳunma giç

IV

Yirme yirenler yireni ḳaldı hep

Yirme bu gün her ne ki yaratdı Rab

Aġzuñı ġıybet sözine açmayup

Kimselerüñ ʿaybına depretme leb

Dime niçün olmadı bīmār genc

Nūş bile nīş dikensüz ruṭab

Nīşe durur zāhid-i ḫod-bīn ʿabūs

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ nicedür pür-ṭarab

Ṣorma neden ḳoydı Ḫudā kimde ḫilm

Ḥıḳd u ḥased kimde kiminde ġażab

63a Saña gerekdür gerek ey merd-i Ḥaḳ

Ḫulḳ u ḥasen ḫıẕmet ü ḥüsn-i edeb

ʿÖmrüñi ṣarf eyle özüñ bilmege

Ehl-i Ḥaḳın virdi budur rūz u şeb

Dınma çeler[3] baḫma beler[4] puşma hīç

Rind-i cihān ol yüri doḳunma giç

V

[1] çeler: gözet D.
[2] beler: çerer D.
[3] çeler: gözet D.
[4] beler: çerer D.

Ḥaḳ yolına girmege key er gerek

Māde gerekmez bu yola ner gerek

Server ü ser-dār u ser-efrāz hem

Ḫūb u sebük-rūḥ u revān[1]-ser gerek

ʿAşḳsuz ādem varımaz Tañrıya

Ḥaḳḳa varan ʿaşḳ ile ḫūger gerek

Yolda ḳalur bī-hüner ü saḫt-ı süst

Cüst gerek yolda hüner-ver gerek

Zāhid olan nice gerek zāhidā

Lāl gerek kūr gerek ker gerek

Aduñı münkir ḳoma ḳo muʿteḳid

Gerçi kişi münkire münker gerek

Bī-taʿab āsānlıġ ile Tengriye[2]

Sālike[3] varmaḳlıġa yol-ger gerek

Dınma çeler[4] baḫma beler[5] puşma hīç

Rind-i cihān ol yüri doḳunma giç

VI

Yine işit pendüm eger gūşvar

Dürr kimi işit sözümi[6] gūş-vār

Yendügüñe[7] luṭf ile meskenlik it

Meskenetüñ esbine olup süvār

Boynuña ikrām-ı tevāżuʿ ile[8]

---

[1] revān: girān D.
[2] Tengriye: sālike D.
[3] Sālike: Tañrıya D.
[4] çeler: gözet D.
[5] beler: çerer D.
[6] işit sözümi: sözüm idinüp D.
[7] Yendügüñe: Yitdigüñe D.
[8] ikrām-ı tevāżuʿ ile: boncuk kimi ikrāmı taḫ D.

Destüñe iḥsānı idüp herçe var[1]

Dime yüzine kişinüñ ʿaybını

Her kişinüñ ġıybetini itme var

Bulma bahāne işine kimsenüñ

Güdmeyüben kimsede ʿayb u ʿavār

Gezme ayıḫ ser-ḫoş u medhūş gez

Nūş idiben ḫūb mey-i ḫoş-güvār

Rūşenī-i mihr bigi bir ẕerrece[2]

Mihrden ayrulmayuban sāye-vār

Dınma çeler[3] baḫma beler[4] puşma hīç

Rind-i cihān ol yüri doḳunma giç

VII

Ey dil ü ey dīde vü ey Rūşenī

Diñle ki budur sözümüñ rūşeni

Ṭut özüñ alçaġa ṣalun benlügüñ

Tanıyasın tā ki yitüp sen seni

Tañrı rıżāsın ṭapayın dir iseñ

Semredüben cānı arıḫlat teni

Anı dilerseñ ki olup pāk ü ṣāf

Ḳalbüñ olā ʿilm-i Ledün maḫzeni[5]

Kīni vü kīri[6] sürilüp sīneñüñ

Sırr-ı İlāhīnüñ olā maʿdeni[7]

Rūşenī mihrinden idüp[8] varlıġuñ

---

[1] herçe vār: ḫoş-süvār D.
[2] bigi bir ẕerrece: kimi ẕerrece D.
[3] çeler: gözet D.
[4] beler: çerer D.
[5] maḫzeni: maʿdeni D.
[6] kīri: kibri D.
[7] maʿdeni maḫzeni D.
[8] mihrinden idüp: mihr ṭuta D.

Göñlüñ evinüñ açılup revzeni

Rūşen idüp ẓulmetini göñlüñüñ

Merdümek-i dīde kimi Rūşenī

Dınma çeler[1] baḫma beler[2] puşma hīç

Rind-i cihān ol yüri doḳunma giç

57

Tercīʿ-bend-i Żaʿfī

fāʿilātün/ mefāʿilün/ feʿilün

I

Bir tecellīdür evvel ü āḫir

Gāh olur bāṭın u gehī ẓāhir

Cümle bir maʿnīdür bu taṣvīrāt

Ṣūretā gerçi görinür vāfir

Özgedür bu ki bir ḥaḳīḳat iken

Kimi mü´min olur kimi kāfir

Kimi şāh-ı cihān kimisi gedā

Kimi şādān olur kimi bāḫir

Ehl-i ʿirfān yānında bir görinür

Şāl u iflās ü câme-i fāḫir

Cümle bir baḥr dür şaṭ u Ceyḥūn

Gerçi ẓāhirde farḳı var bāhir

Vaḥdet ü keṯret iʿtibārīdür

ʿAyn-ı vāḥid durur ki cārīdür

[1] çeler: gözet D.

[2] beler: çerer D.

57: 63b

II

Bir müşaʿbid durur bu dehr-i denī

Oynadur nice luʿbet ile seni

Gözüñ aç ġāfil olma eyle naẓar

Nūr-ı Ḥaḳ rūşen itdi encümeni

Ṣuya at küfrüñi müselmān ol

ʿĀşıḳuñ küfri oldı “mā vü men”i

Vaḥdet-i Ḥaḳḳa şāhid oldı ṣarīḥ

Göre ʿibret göziyle her çemeni

Uyma şeyṭāna nefsüñi tanı

Kendüñe hem-dem itme ehremeni

Ḳalma keşretde vaḥdet eyleyegör

Saña seni gerekse diñle beni

Vaḥdet ü keşret iʿtibārīdür

ʿAyn-ı vāḥid durur ki cārīdür

III

Naḳş-ı ʿālem ḫayāl-i ḫāb ancaḳ

Dehr maʿmūresi ḫarāb ancaḳ

Varluġuñ maḥv idüp fenāya iriş

Sālike benligi ḥicāb ancaḳ

Ṣūfī ile cidāl itme ṣaḳın

Aḥmaḳa ṭınmamaḳ cevāb ancaḳ

Neylesün ḳīl ü ḳāli ehl-i vuḳūf

ʿĀrife her varaḳ kitāb ancaḳ

Kimine çarḫuñ işi mihr-i vefā

Kimine renciş ü ʿitāb ancaḳ

Cām bir bāde bir ḥaḳīḳat bir

Görinen keşret-i ḥabāb ancaḳ

Vaḥdet ü keṯret iʿtibārīdür

ʿAyn-ı vāḥid durur ki cārīdür

IV

Görinen ẓāhiren bu dürlü şuʾūn

Emr-i Ḥaḳdur denildi "*kün fe-yekūn*"[1]

Ḫilʿat-i mümkināta oldı sebeb

Çünki terkībe geldi kāf ile nūn

İki ḫarfüñ rumūzını fehm it

Tā saña keşf ola ẓuhūr u buṭūn

İki ḥurūf oldı çün şehādet-i ġayb

Kāf ġayb oldı vü şehādet nuñ

İki ḥarfüñ taṣarrufundan gör

Ẓāhir oldı bu naḳş-ı gūn-ā-gūn

İkidür ṣūretā vü maʿnā bir

Nitekim noḳṭa oldı aṣl-ı fünūn

Vaḥdet ü keṯret iʿtibārīdür

ʿAyn-ı vāḥid durur ki cārīdür

V

Żaʿfiyā ḳo bu keṯret efkārın

Gün bugündür dime bugün yarın

64a Her ki bugünki gün ḳazanmaz gün

Ḳanda yarın göriser ol yārın

ʿAşḳ bāzārına gedā olımaz

Çalmayan ṭaşa şīşe-i ʿārın

ʿĀşıḳun ẓāhire nişān olur

Sende var ise göster āṯārın

Ṣāf olmaḳ gerek ʿalāyıḳdan

[1] Bakara 2/117: "Ol (der), oluverir"

Her kim isterse dost dīdārın

Çünki naḳḳāş birdür eşkālüñ

Sen de bir ṣay nuḳūş tekrārın

Vaḥdet ü keṯret iʿtibārīdür

ʿAyn-ı vāḥid durur ki cārīdür

58

Tercīʿ-bend-i Ḥamdī

fāʿilātün/ mefāʿilün/ feʿilün

I

İftitāḥ-ı kelām-ı ehl-i kemāl

Nām-ı aʿlā-yı mübdiʿ-i müteʿāl

İrmedi ḥamd-i müntehāsına

Ẕikr iden bi'l-izzi ve'l-uṣāl

Ẕātı "*leyse kemiṯlihi şeyʾin*"[1]

Ṣıfatı "*külli fihin külli müteʿāl*"

Çünki ansız vücūdı yoḳ şeyʾüñ

Ola mı aña żıdd u nidd ü miṯāl

Ġayrın iṯbāt ider mi ʿaynı olan

Çünki vehme gelür bu resme ḫayāl

Heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı İlāh

"Leyse fī cübbeti'l-vücūd sivāh"[2]

II

Tā ki itdi ẓuhūr nūr-ı vücūd

Oldı anuñ ile bu mīnā mevcūd

58: 64a

[1] Şurā 42/11: "Onun benzeri hiç bir şey yoktur"

[2] Cüneyd-i Bağdādī: "Cübbemin içinde Allāh'tan başka bir şey yok"

Gelmese ʿālem-i vücūda żiyā
Nūr olmazdı şāhide meşhūd
Nāre ḫaşr itmeseydi nūrı raḥīm
Sāye-i Ādeme ḳılurdı sücūd
Sāye de nūra secde eylerdi
Olsa ʿaynında ẕerre deñlü şühūd
Nūrı olmasa ẓāhir ola mı hīç
Ẓıll-ı memdūd vużū´-ı nā-maḥdūd
Heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı İlāh
"Leyse fī cübbeti'l-vücūd sivāh"

III

Niçün ḫalḳ olındı ins ile cān
Bulmaġiçün ḥazīne-i pinhān
Maḥzen ol ḥazīnenüñ cānıdur
Cān ki belki bulāsın cānān
Dili yoḳluḳ kilidi varlıḳdur
Aç kilidi ki genc olā aʿyān
Vār didigüñ çü maʿnīde yoḳdur
Nengdür ʿārife bu nām u nişān
Bu sözüñ ṣıḥḥatine şāhiddür
Āyet-i "*külli men aleyhā fān*"[1]
Heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı İlāh
"Leyse fī cübbeti'l-vücūd sivāh"

IV

Tā ki itdi ṭulūʿ nūr-ı ḳadem
Münkeşif oldı bu ẓalām-ı ʿadem
64b Naẓar iden bu nūr ile gördi

[1] Rahman 55/26: "Yeryüzünde bulunan herşey fānīdir"

ʿĀlemi ẕerre ẕerreyi ʿālem

Ẕerre maʿnīde nūrdur ammā

Ṣūretā itdi farḳ ẓıll-ı ʿadem

ʿAdem-i iʿtibāra vāḳıf olān

İʿtibārī ʿademden urmadı dem

İtmeyince iżāfet-i isḳāt

Sırr-ı tevḥīde irmedi ādem

Heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı İlāh

"Leyse fī cübbeti'l-vücūd sivāh"

V

ʿAşḳ Mıṣrına olmayan sālik

Yūsuf-ı ḳalbe ola mı mālik

Vech-i maʿşūḳa niçe vāṣıl olur

ʿAşḳ ile hālik olmasa sālik

ʿAşḳdur aṣlı cümle eşyānuñ

"Küllehā yentehī ilā ẕātik"

ʿAşḳsuz olsa her vücūd ʿadem

ʿAşḳsuz olsa "*külli şey´in hālik"*

ʿAşḳ-ı sübḥānı añlayup cānā

Olagör dār-ı vaḥdete mālik

Heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı İlāh

"Leyse fī cübbeti'l-vücūd sivāh"

VI

Ḥamdī naḳḳāş ile eyle naḳşa naẕar

Çünki naḳḳāşa naḳşı oldı eṣer

Fikri olan figār anuñla ḳılur

Eṣerinden mü´eṣṣirine naẕar

Bulmadı şemʿ-i dilde nūr-ı yaḳīn

Her ki şevḳ-i delīle bula fer

Maʿrifet sikke-i mübārekdür

Lāyıḳ olmaz bu sikkeye her zer

Nūş-ı cāndur mükerrer eyle bunı

Ẕevḳ-i tevḥīde irdüñise eger

Heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı İlāh

"Leyse fī cübbeti'l-vücūd sivāh"

59

Tercīʿ-bend-i Aḥmed

müfteʿilün/ müfteʿilün/ fāʿilün

I

Dilber-i mā bir gül-i ḥamrā imiş

Bülbül olan ʿāşıḳ-ı şeydā[1] imiş

Deyr-i cihān içre hemān gördügüñ

Ġayr degül ol büt-i raʿnā imiş

Öykünemez kimse leṭāfetde hīç

Gel sen[2] anı gör nice zībā imiş

Od ile şu ṭopraġ u yil ü hevā

Aç ḳulaġuñ diñle ne gūyāyımış

Kün didi Ḥaḳ kevn ü mekān yoġiken

Dü cihān ol emr ile peydā imiş

Bildi şu[3] kim ʿāḳıl ü dānā imiş

Ḳāf ile nūn Ādem ü Ḥavvā imiş

59: 64b

Hüseyin Süzen, "*Dukākinzāde Ahmed Beg Divanı (İnceleme-Tenkidli Metin)*", İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Kemal Yavuz, İstanbul, 1994, s.28/11.

[1] şeydā: gūyā D.

[2] Gel sen: Kimse D.

[3] şu: şol D.

II

Ḳudret eli baġladı çünkim ṣıfāt
Kendüzine anı mekān ḳıldı ẕāt
Naṭʿ-ı zemīn üzre seni bu cihān
Eylemesün berzaḫ[1] ile şāh-māt
Ehl-i dilüñ gündüzi bayrām olur
Bellü bilüñ gicesi Ḳadr ü Berāt
İster iseñ Ḫıżr-ı zinde[2] olasın
Maʿrifetden içegör āb-ı ḥayāt
Āferīde cümle ne kim var ise
Dutdı bu emr ile ḳarār u ṣebāt
Bildi şu[3] kim ʿāḳıl ü dānā imiş
Ḳāf ile nūn Ādem ü Ḥavvā imiş

65a III

Şol kişi kim kendüzini ṭanımış
Cümle ʿālem[4] cānına ol cānımış
Dīve göñül ḫātemini virmeyen
Mülk[5]-i maʿārifde Süleymānımış
Muṣḥaf-ı ḥüsnüñde şehā ḫaṭṭuñı
Didi gören āyet-i Ḳurʿānımış
Cām-ı lebüñ ẕikr iderem rūz u şeb
Bildüm anı derdüme dermānımış
Şeş cihet ü çār ʿanāṣır ki var[6]

[1] berzaḫ: bir ruḫ D.
[2] Ḫıżr-ı zinde: zinde-i Ḫıżr D.
[3] şu: şol D.
[4] ʿālem: cihān D.
[5] Mülk: Taḫt D.
[6] ki var: daḫı D.

İşbu sözüñ remzine[1] fermānımış

Bildi şu[2] kim ʿāḳıl ü dānā imiş

Ḳāf ile nūn Ādem ü Ḥavvāy-ımış

IV

Seyr-i zemīn üzre sükūn āsumān

Ṣunʿ-ı Ḫudā ile ṭolupdur[3] cihān

Gel berü ey ṭālib-i rāh-ı Ḫudā

Ḫāba varup yatma gözüñ aç uyān

ʿAynuñı pāk eyleyigör ġayrdan

İstedügüñ anda görinür hemān[4]

Ten tılısmın eyler iseñ ḫurd-ı ḫām

Bī-nihāye gence irişdüñ hemān

Aṣl u ferʿ-i evvel ü āḫir nedür

Diñler iseñ ideyin bir bir[5] beyān

Bildi şu[6] kim ʿāḳıl ü dānā imiş

Ḳāf ile nūn Ādem ü Ḥavvā imiş

V

Seyyid-i kevneyne görindi Celīl

Gülşen oldı āteşe girdi Ḫalīl

ʿAşḳ içinde kimini ber-dār idüp

Nice yıllar eyledi kimin ʿalīl

Yā İlāhī saña dutupdur yüzin

Eylemegil Aḥmedi ḫor u zelīl

Terk-i ser it cānuñı eyle fedā

---

[1] remzine: emrine D.

[2] şu: şol D.

[3] ṭolupdur: ṭoludur D.

[4] hemān: ʿıyān D.

[5] ideyin bir bir: cān ile idem D.

[6] şu: şol D.

İster iseñ cānib-i Ḥaḳḳa sebīl

Saña velāyet ḫaberin söylerem

Cidd ile cehd eyle anı añla bil

Bildi şu kim ʿāḳıl ü dānā imiş

Ḳāf ile nūn Ādem ü Ḥavvā imiş

60

Tercīʿ-bend-i Şāhidī

müfteʿilün/ müfteʿilün/ fāʿilün

I

Gel berü gel zerḳ ile taḳlīdi ḳo

ʿĀşıḳ ol iç bāde-i tevḥīdi hū

Besle riyāżetle riyāż-ı dili

Olma ṣaḳın bende-i gīr ü gelū

Arayuban istedügüñ cā-be-cā[1]

Ṣoylayuban özledügüñ sū-be-sū[2]

Ḥayret aġacı budaġında ḳonup

Fāẖte-vār añladuguñ kū vü kū

Bunı yaḳīn bil saña senden yaḳīn

Ġayr degül kim göresin[3] rū-be-rū

Sen seni bilme anı bil sen seni

Sen seni bildüñ ise bildüñ anı

60: 65a: Bu varak mecmuada "64" olarak numaralandırılmıştır.

Mustafa Çıpan, "*Muğlalı İbrahim Şâhidî, Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Eserleri, Divan ve Gülşen-i Vahdet (Tenkidli Metin)*", Yüksek Lisasns Tezi, Danışman: Yr. Dç. Dr. Abdülkerim Abdülkadiroğlu, Ankara 1985, s.6/1.

[1] cā-be-cā: sū-be-sū D.

[2] sū-be-sū: kū-be-kū D.

[3] kim göresin: bildüñise D.

II

Gel yola gir ʿaşḳ ile olma uṣañ
Nefs eşegine ur iricek ḳolañ
Almaġuñ[1] ard arḳasına sür yola
Uġrı gibi gizli yüri daġma çañ
Gündüz olıcaḳ yüri yoldan ṣapa
Gice olsa[2] sür yola olınca ṭañ
Ad u ṣanı at yabana ol[3] delü
Kime temāşā olasın kime ṭañ
Yumrı yoġın sözlerüme ṭut ḳulaḳ
İnceden ince durur añlarısañ
Sen seni bilme anı bil sen seni
Sen seni bildüñ ise bildüñ anı

65b III

Aç gözüñi cānuñ uyar olma bön
Varlıḳ evinden göç ü yoḳluḳda ḳon
Dünyā ṣovuġunda buyup ṭoñma gel
ʿAşḳ ocaġına düşüp odına çön
Cīfe-i dünyāyı elinden bıraḳ
Cān elin aç ḥażret-i cānāna ṣun
Tā saña sāḳī ṣuna bir ṣāfī cām
Nūş idesin bāde-i ḫamm-ı ledün
Añla bu bāzīçeyi bil özüñi
Tā saña olmaya oyunda özün
Sen seni bilme anı bil sen seni

[1] Almaġuñ: Uġrınuñ D.
[2] olsa: olcak D.
[3] at yabana ol: it yine evvel D.

Sen seni bildüñ ise bildüñ anı

IV

Dāne içün düşme cihān dāmına

ʿĀrif iseñ ḳıl naẓar encāmına

Derd-i ser ü renc-i ḫumārı bilen

Meye[1] ne ḫoş meyl ide yā cāmına

Dünyede ki zevḳ-i ṣafā ʿizz ü nāz

Degmeye ālāyiş ü ālāsına

Derme[2] göñül mālına vü cāhına

Ḳalma[3] bunuñ nengine vü nāmına

ʿĀşıḳuñ efġānına[4] ḳılma naẓar

Himmetine ḳaṣdına iḳdāmına

Sen seni bilme anı bil sen seni

Sen seni bildüñ ise bildüñ anı

V

Geh sürerem çift ṭutaram ṣabān

Çoban olup çatladuram geh ṣaban

Geh oluram ʿaşḳ ile ẓırlaḳ eşek[5]

Geh oluram sehv ile yoldan ṣapan

Geh iderem saʿy ile taḥṣīl-i ʿīlm

Geh menem zühdi ḳoyup ʿaşḳa tapan[6]

Gerçek erüñ göñlini ben ḳapmışam

Gerçek er olur yine benden ḳapan[7]

---

[1] Meye: Ḫamre D.

[2] Derme: Verme D.

[3] Ḳalma: Ḳılma D.

[4] efġānına: efʿāline D.

[5] ẓırlaḳ eşek: ṭazlaḳ ışıḳ D.

[6] Geh menem zühdi ḳoyub ʿaşḳa tapan: Gāh iderem zühd ile ḫalvet-vaṭān D.

[7] ḳapan: ḳopan D.

Sırruñı fāş eyleme gel Şāhidī

Sırra irer sırrına ḳapu yapan

Sen seni bilme anı bil sen seni

Sen seni bildüñ ise bildüñ anı

61

Tercīʿ-bend-i Ḫalīlī

mefʿūlü/ mefāʿilün/ feʿūlün

I[1]

Ey maẓhar-ı kā´ināta maẓhar

V'ey memleket-i cemāle server

Ḳutlu ḳadem ü ḫuceste ṭāliʿ

ʿİsī-nefes ü firişte-peyker

Nuṭḳuñdan alur ḥayātı mürde

Şermende lebüñden āb-ı kevs̱er

ʿAşḳuñ lemeʿānı ey ḳamer-veş

Dil levḥine olalı muḥarrer

Hicrān gicesinde bülbül-i dil

Bu naġme ile terennüm eyler

Kim vech-i ḥabīb-i dilsitāndur

Sermāye-i ʿömr-i cāvidāndur

II

Ey sāḳī-i gül-ʿizār-veş

Ṣun cām-ı şarāb olma serkeş

Ben kim ġam-ı ʿaşḳ defterinden

Dil levḥini ḳılmışam münaḳḳaş

61: 65b

[1] Memuada I ve II numaralı bendler yer değiştirmiştir.

Evvel baña ṣun piyāle-i sır

Kim hicr ile olmışam müşevveş

Mā´ü'l-ʿinebüñden eyle efşān

Kim ṣaçmaya çarḫa āhum āteş

Ger baña itmez iseñ ey dost

Ḫoş luṭf iledür bu şiʿr-i dilkeş

Kim vech-i ḥabīb-i dilsitāndur

Sermāye-i ʿömr-i cāvidāndur

66a III

Dest-i ġam iderse yaḳamı çāk

Terk eylemezem ṭapuñı ḫāşāk

Eylerse naẓar yüzüñden ayru

Olsun gözüm ile başuma ḫāk

Gözüm yüzüñ görelden oldı

Dil ṣafḥası çünki ġayrdan pāk

Ne şāhsın ey melek-ṣıfat kim

Baş ḳor ḳademüñde şems-i eflāk

Her nice teferrüc eyledümse

ʿAḳlumla bu deñlü oldı idrāk

Kim vech-i ḥabīb-i dilsitāndur

Sermāye-i ʿömr-i cāvidāndur

IV

Ey bülbül-i gülşen-i belāġat

Vey ṭūṭī-i meclis-i feṣāḥat

Söyle ki şeker yaġar dilüñden

İnsānda hemīn olur kerāmet

Ne laʿldür ol ki şerbetinden

Bir ḳaṭresidür ḳulūba rāḥat

Ne çehre olur ki pertevinden

Dīn azġununa ider hidāyet

Cān ile dili tefaḥḥuṣ itdüm

Virür ikisi daḫı şehādet

Kim vech-i ḥabīb-i dilsitāndur

Sermāye-i ʿömr-i cāvidāndur

V

Cān ḳılca ḳalursa derd-i ġamdan

Kesmezem ümīd ol ṣanemden

Niçün ki naẓīri gelmemişdür

Mevcūd olalı cihān ʿademden

Ol māh-liḳādan umaram kim

ʿAfv ide günāhı keremden

Olursa Ḫalīlī yāre vāṣıl

Rūmī olur ol geçer ʿAcemden

Taṣvīr olına mı naḳş-ı ʿālem

Taḥrīr olınan budur ḳalemden

Kim vech-i ḥabīb-i dilsitāndur

Sermāye-i ʿömr-i cāvidāndur

62

Tercīʿ-bend-i Kemāl Pāşā-zāde

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Niçe bir şām u seḥer kāruñ ola

Cürm ü ʿıṣyān u güneh sehv ü ḫaṭā

Niçe bir mey-kede vü ʿıyş u ṭarab

62: 66a

Ḳanı mescidde ʿibādāt-ı Ḫudā
Niçe bir fikr ü ḫayāl-i ruḫ-ı yār
Ḳanı endīşe-i dīdār-ı Ḫudā
Niçe bir zülf ü nigāruñ hevesi
Ḳanı ol bīm ü celāl-i Mevlā
Niçe bir ḫāceñe ḳul olmayuban
Olasın ġaflet ile ʿabd-i hevā
Ġāfil olma be göñül āgāh ol
Geç hevādan gel a ʿabdullāh ol

II

Ḥaḳuñ emrinde ḳomayup yere baş
Gözedürsin ruḫ u zülf ü göz ü ḳaş
Nūr-ı ṭāʿatden ibā eylersin
Yāduña gelmez olupdur naḳḳāş
Deyr-veş naḳş ile pürsün līkin
Dilemez şemʿ nitekim ḫuffāş
66b Yol mudur nefse zebūn olmış iken
İdesin iller ile ceng ü ṣavaş
Seni ġafletde ḳomış bī-çāre
Nefs-i emmāre ile ʿaḳl ü maʿāş
Ġāfil olma be göñül āgāh ol
Geç hevādan gel a ʿabdullāh ol

III

Gela ʿālemde beni ḫor itme
Maraż-ı cürm ile rencūr itme
Seni sen Kaʿbe iken ḳılma ḫarāb
Nefsinüñ beytini maʿmūr itme
Luṭf idüp ḥālüme baḳ bir naẓar it

Ḳahr-ı Ḥaḳ ile beni maḳhūr itme
Gözlerüm ġayrıya itdirme naẓar
Cānumuñ dīdesini kūr itme
Düşürüp ġaflet ile her hevese
Der-i Ḥaḳdan beni sen dūr itme
Ġāfil olma be göñül āgāh ol
Gec hevādan gel a ʿabdullāh ol

IV[1]

Niçe bir ḫürrem ü ḫandān olasın
Dem ola derd ile giryān olasın
Yol mudur ḳavl-i elest unudup
Ṭurmayup ʿahdüñe yalan olasın
Sen ʿaref ʿilmine vāṣıl olıgör
Niçe bir cāhil ü nādān olasın
Sen bu aʿmāl ile bu cünbiş ile
Ḥāşelillāh ki müselmān olasın
Ġāfil olma be göñül āgāh ol
Geç hevādan gel a ʿabdullāh ol

V

Saña şimden girü ʿizzet ideyin
Yerüñi ḫāne-i ʿuzlet ideyin
Giydirüp başınā tāc-ı ʿaşḳı
Seni ben şāh-ı muḥabbet ideyin
Bir gün idüp senüñ ile el bir
Pīr-i ehl-i ḥaḳa ḫıẓmet ideyin
Cān ġafletden uyar ey miskīn
Gözüñ aç saña naṣīḥat ideyin

[1] IV. bendin iki mısraı eksiktir.

Hem-ġama bile seni hem-dem idüp

Sālik-i rāh-ı ḥaḳīḳat ideyin

Ġāfil olma be göñül āgāh ol

Gec hevādan gel a ʿabdullāh ol

63

Tercīʿ-bend-i Fevrī

feʿilātün/ mefāʿilün/ feʿilün

I

Merḥabā ey piyāle-i ṣahbā

Ḥabbeẕā ey müdāme-i ḥamrā

Merḥabā merḥabā ṣafā geldüñ

Eyledüñ mürde dilleri iḥyā

Gel berü ey sürūr-ı ḳalb-i ḥazīn

Gel gel ey […] dīde-i bīnā

Gel ki sensin fütūḥ-ı rūḥa cevān

Gel ki sensin ʿāṣā-yı pīr-i dütā

Gel ki ayaġuña niṣār itsün

Cevher-i ʿaḳlını dil-i dānā

Başları üzre yīr iderler hep

Pādişāh u vezīr ü bāy u gedā

Cürʿañı nūş idende ḳalmaz ebed

Ġam-ı imrūz ġuṣṣā-i ġadā

Cāmuñı virseler bedel olmaz

Taḫt-ı Kāvūs milket-i Dārā

Senüñ ile tefaḫḫur eylerler

Cām-ı Cemşīd ü millet-i ʿĪsā

63: 66b

Rūḥ-ı ġam-gīni yine şād itdüñ
Geldüñ itdüñ bu mürdeyi iḥyā
Āb-ı ḥayvān mısın nesin ey mey
Laʿl-i cānān mısın nesin ey mey

67a II[1]

Cān u dīn saña ḫūb edā itdi
Rūḥ-ı ṣānī diyen ḫaṭā itdi
Cürʿañı nūş iden göñül gözini
Cām-ı Cem-veş cihān-nümā itdi
Merḥabā ey şarāb-ı ġuṣṣa-zedā
Gel ki ġam baña çoḳ belā itdi
Bir iki cāmuñı çeken ġam-nāk
Kendüyi dehre pādişā itdi
Yoluña ḫarc iden ḳamu varın
Nice şāh kendüyi gedā itdi
Dürr ü laʿl-i nigāra ṣoḥbetüñi
Kim ki Ḳānūn ide Şifā itdi
Meclis içre senüñ yüzüñ ṣuyına
Yār bizümle merḥabā itdi
Baş egmez Ceme ṣurāḫī-veş
Cāmuñı şol ki iltecā itdi
Ḫıżr gibi bulur ḥayāt-ı ebed
Bezmüñe kim ki ibtidā itdi
Āb-ı ḥayvān mısın nesin ey mey
Laʿl-i cānān mısın nesin ey mey

[1] II. bendin bir beyti eksiktir.

III[1]

Devr idelden bu cām-ı mīnā-fer
Gelmedi dehre bir saña beñzer
Saña ẓarf olmaġı ümīz idinür
Her seḥer doġsa Ḫusrev-i ḫāver
Gelür ayda bir iki kerre hilāl
Saña olmaḳ diler meger sāġar
Ey celīs-i mecālis-i ʿuşşāḳ
Ey ḥarīf-i maḥāfil-i dilber
Ne ḳadar ser-keş olsa dildārı
Neş´eñ anı güzel mülāyim ider
Tāb-ı mihrüñle ʿāşıḳ-ı ġam-nāk
Ẕerre deñlü ḳomaz dilinde keder
Duḫter-i rez denilse saña ne ġam
İtdigüñ işi eylemez biñ er
Senden enfaʿ bulur mı ʿālemde
Arasa yir ü gögi nevʿ-i beşer
Ṣulanırdı dehānı cām gibi
Diñlese vaṣf-ı ẕātuñı kevṯer
Āb-ı ḥayvān mısın nesin ey mey
Laʿl-i cānān mısın nesin ey mey

IV

Mülsün ammā ki gül gibi ḫandān
Gülsün ammā güneş gibi raḫşān
Güneş ammā ki maṭlaʿuñ sāġar
Sāġar ammā ki reşk-i cām-ı cihān
Nārsın līk āb-veş cārī

[1] III. bendin iki mısraı eksiktir.

Ābsın līk nār-veş sūzān

Nūrsun līk nāra beñzersin

Nārsın līk şemʿ-veş tābān

Laʿl derdüm olaydı laʿl ḫarāb

Belki yāḳūt dirdüm olsa revān

Renk ile sen Yemen ʿaḳīḳisin

Rūmda yoḳ gerçi kim ʿaḳīḳa kan

Cān bulur ḳaṭreñi içen ʿāşıḳ

Cāna cān ḳatar içicek cānān

Biñ yaşar bir nefesde cāmuñ içen

Bundan özge olur mı ṭayy-ı zamān

Nefeḥātuñ dem-i Mesīḥādur

Mürde-i ġuṣṣaya bağışlar cān

Rūḥsun sen velīk rūḥ bulur

Nefesüñden senüñ ten-i insān

Āb-ı ḥayvān mısın nesin ey mey

Laʿl-i cānān mısın nesin ey mey

67b V

Ḳanda mey olsa ʿişreti biledür

Kime yār olsa ṣoḥbeti biledür

Bir iki cāmuñı çeken bī-ḥāl

Nereye varsa ḥāleti biledür

Bāde-peymāne ṣanma bī-devlet

Oñmadıḳlarda devleti biledür

Bāḳi ḳalsa şarābı maḫmūruñ

Ṣayruluġunda ṣoḥbeti biledür

Bāde-āşāma cāme ḳādir iken

Ḫor baḳmañ ki ʿizzeti biledür

Kendüyi cām-ı meyle mest idenüñ

Keşret içinde vaḥdeti biledür

Dürd-keş gönlüñe keder gelmez

Cām-ı mey-veş ṣafāveti biledür

Fevrī ḥaḳ söylemezse ey münkir

Gör nedür ol ki himmeti biledür

Mey-i nābuñ ne ḥikmeti var kim

Açlığında leẕẕeti biledür

Dirhemini bir aḳçeye alsañ

Yine içinde ḥürmeti biledür

Āb-ı ḥayvān mısın nesin ey mey

Laʿl-i cānān mısın nesin ey mey

64

Tercīʿ-bend-i ʿAli Çelebi be-İbnü'l-Ḳınalı

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Niçün ey ʿārżı meh-rū yüzi māh

Ḥāl-i ʿuşşāḳa degülsün āgāh

Ḥasretüñden teb ü āh oldı işüm

Raḥm ḳıl ḥālüme kim oldı tebāh

Sen begüm Çin ilinüñ şāhısın

Ḳalb-i ʿuşşāḳ durur saña sipāh

Ṣıma imdi dil-i ʿuşşāḳuñı kim

Ṣınsa leşker iremez begligi şāh

Felege irdi ġamuñdan āhum

Āsitānuña daḫı irmedi āh

64: 67b

Dil sarāyına ḫayālüñ geleli
Ḳomadı ġayrı ṣanem fikri ne rāh
Sevdigüm baña günāh ise seni
Yir ü gök deñlü durur bende günāh
Dā´imā fikrüm ü yādum sensin
İki ʿālemde murādum sensin

II

Şīveyile ṣalın ey tāze nihāl
Nāz ile ʿāşıḳa ʿarż eyle cemāl
İrmesün gülşenüñe bād-ı ḫazān
Ḳonmasun ḫāṭıruña gerd-i melāl
Yine ey ġonçe ne ḥāl oldı saña
Dimez olduñ ḳuluña keyfe'l-ḥāl
Beyligüñ fikrini eyler göñlüm
Ehl-i ṭabʿ olan ider anca ḫayāl
Delü göñlüm diler aġzuñ öpmek
İtse dīvāne n'ola fikri muḥāl
ʿAşḳumuñ baña me´ālin ṣorma
ʿĀşıḳ olan ide mi fikr-i me´āl
Şöyle oldı ki göñül fikrüñle
Ġayr fikr itmege ḳalmadı mecāl
Dā´imā fikrüm ü yādum sensin
İki ʿālemde murādum sensin

III[1]

Beni terk eyleyüp ol lāle-ʿiẕār
Ḥayfdur kim ola aġyār ile yār
Ben kemer gibi ḳılam ḳaddümi ḫam

[1] III. bendin sekiz mısraı eksiktir.

Ġayrılar ide miyānını kinār

Ḳafes-i hicrde bülbül maḥbūs

Gül-i ter bāġda hem-ṣoḥbet-i ḫār

Bī-sebeb ḳanum içer anuñiçün

Dem-be-dem gözlerüm olur bī-mār

[…]

[Dā´imā fikrüm ü yādum sensin

İki ʿālemde murādum sensin]

65

Tercīʿ-bend-i Rūşenī

mefʿūlü/ mefʿāilün/ feʿūlün

I[1]

Ṣaldıḳ tek ü pūy u cüst ü cūyı

Me´vāmuz olalı dost kūyı

Bī-kāse müdām içerüz mey

Urup ṭaşa uşadup sebūyı

İşkeste sever nigār gördük

Ṣındırduḳ anuñ-içün sūyı[2]

Ṭapduh ne idügin ārzūmuz

Elden ḳoduḳ özge ārzūyı

Efʿālümüz oldı ḳamu maḥbūb

Bize geleli ḥabīb ḫūyı

Ḥaḳḳa degüşüp muvaḥḥid oldıḳ

65: 68a

Dr. Orhan Kemal Tavukçu, *Dede Ömer Ruşeni, Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni*, http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10601,dede-omer-rusenipdf.pdf?0, s.210/5.

[1] Divanda III. bend I. benddir.

[2] sūyı: kedūyı D.

Bī-renglik ile bu reng-i būyı

Biz dehr didügini virdik aldıḳ

Feryād u figāna hāy u hūyı

Biz ṣūfī-i ṣuffa-i ṣafāyuz

Biz ṣūfī-i ḳubbe-i vefāyuz

II

Münkir nice menʿ ider semāʿı

K'oldur ne ḳıyās ne semāʿı

Geçmez dişi münkirüñ bu işe[1]

Nīşe ḳuru yiredür nizāʿı

Biz mest-i ḫarāb-ı mey-perestüz

Virdirme bize yüri ṣudāʿı

ʿAşḳ ile yapışmışuz bu ʿaşḳa

ʿAḳl ile irişmişüz vedāʿı

Ger zühd ise zāhidüñ ḳumāşı

Ḫoş ʿaşḳ ola ʿāşıḳuñ metāʿı

Elh-i ḥaḳa münkir ise zāhid

Biz muʿteḳidüz muḥibb-i dāʿī

Yārüñ oḳuruz tecellīsinde[2]

Gāhī ġazel gehī rubāʿī

Biz ṣūfī-i ṣuffa-i ṣafāyuz

Biz ṣūfī-i ḳubbe-i vefāyuz

III

Her kim bize gösterür cefāyı

Biz gösterelüm aña vefāyı

Bizi dögenüñ elin öpelüm

[1] işe: ite D.

[2] tecellīsinde: maḥallesinde D.

Bize sögene ḳılup ṣenāyı
Ḳavmi nitekim Resūle zaḥmet
Virdikce[1] iderdi ol duʿāyı
Var olsun anuñ gözi ki dāʾim
Görür ruḫ-ı ḫūb-ı Muṣṭafāyı
Ḥaḳdur bu sıra ʿayān ki bī-tek[2]
Her kʾanı görür görür Ḫudāyı
İtmez ruḫ-ı ḫūb-ı Muṣṭafāsız
Minnet Ḥaḳa Rūşenī ṣafāyī
Bildi iti azı tozından anuñ
Bu Rūşenī gözi rūşenāyı
Her şām oḳur ṣaçına *"veʾl-leyl"*
Her ṣubḥ yüzine *"veʾḍ-ḍuḥā"*yı
Biz ṣūfī-i ṣuffa-i ṣafāyuz
Biz ṣūfī-i ḳubbe-i vefāyuz

66

Tercīʿ-bend-i ʿAskerī

feʿilātün/ mefāʿilün/ feʿilün

I

Ḫūb-rūlarla ittiḥād itme
ʿAşḳuñı anlara ziyād itme
Ḳuluñam diyü her ḥıyel-ḫīzüñ
Dāʾim emrine inḳıyād itme
Vuṣlat ümmīdin eyleyüp her ān

[1] Virdikce: Virdikde D.
[2] sıra ʿayān ki bī-tek: söze inan ki bī-şek D.
66: 68b

Nefs-i şūma uyup fesād itme
Ger melek-rū olursa oġlanı
Severin diyu saḳın ad itme
Furṣat el virür ise sür ẕevḳin
Yanuña almaġı murād itme
Ġam-ı hicrān ḳafada ḥāżırdur
Göñlüñi vaṣlı birle şād itme
Ḳaḥbe vü ḫīz ile giçen ʿömri
Ṣaḳın aṣlā ḥesāba yād itme
Terbiyet ışṣı eylemez ḥīze
Ehl-i dil sözlerin kesād itme
Pend bed-aṣla fā´ide itmez
Hergiz oġlana iʿtimād itme
Her ne gelse gelür saña senden
Baña yār itdi diyu ad itme
Ey göñül pend işit ʿinād itme
Ḳaḥbe vü ḫīze iʿtimād itme

II

Ḥüsn ile olsa Yūsuf-ı ṯānī
Alma yānuña ṣaḳın oġlanı
Başdan ayaġa sīme ġarḳ itseñ
Saña yār ola ṣanmaġıl anı
Saña ıẓhār ider muḥabbet-i tām
Ḳavl ider ġayrılarla pinhānī
Gelse bir kişi aḳçe gösterse
Seni ḳor aña meyl ider āni
Baña n'etdüñ diyu ʿitāb eyler
Eyleseñ dürlü dürlü iḥsānı

Vaʿdesine ḥaẕer ḳıl aldanma

Bunlaruñ olmaz ʿahd ü peymānı

Ḥīle fenninde her biri sāḥir

Mekr ile aldar ehl-i ʿirfānı

Belki bunlardan ögrenür iblīs

Şimdi telbīsi birle yalānı

Didiler ḫīzden vefā gelmez

Ṣınayanlar gürūh-ı insānı

Yüzlerin görmemek saʿādetdür

Hele ben böyle itdüm izʿānı

Ey göñül pend işit ʿinād itme

Ḳaḥbe vü ḫīze iʿtimād itme

III[1]

Kendüzin bir güzel ṣanur mümtāz

Saña ḥadden ziyāde eyler nāz

Mihrüñi çün ziyāde gördi senüñ

Cevrini çoḳ ider vefāsını az

Meskenet birle pes niyāz itsüñ

Saña ādem dimez ider iġmāz

Bize de isteseñ şikār olunur

Günde biñ kūşede ider pervāz

ʿĀr u nāmus terk idüp nā-çār

Geçinür kendi muʿlem ü zen-bāz

Saña şāhīnsüz şikār olmaz

Bir gögercine ṣayd ider ḳuş-bāz

Cīfeye zāġlar olup ṭālib

Lāşeye meyl ider mi şeh-bāz

[1] III. bendin dört mısraı eksiktir.

Gūş ḳıl var ise eger ʿaḳluñ
Sözümi levḥ-i dilde ḥalle yaz
Ey göñül pend işit ʿinād itme
Ḳaḥbe vü ḫīze iʿtimād itme

69a IV

Ḫūblar oldılar igen nā-pāk
Meyl ider mi bulara ʿāşıḳ-ı pāk
Perde-i ʿişmetin her yerden
Dest-i ālāyişiyle eyler çāk
Gice gündüz sürer ṣafāların
Ehrimenlerle bir bölük etrāk
Söyleşür müddeʿī ile varup
Şād iken ḫāṭıruñ ider ġam-nāk
Bunlar ehl-i hevāya meyl eyler
Fi'l-meṣel yollarında olsañ ḫāk
İtme diyu naṣīḥat itseñ eger
Ḳaṣd ider tā ki seni ide helāk
Kimse bilmez bunı ne ḥikmetdür
Saña semm gösterür ele tiryāk
Yoḳ durur hīç birinde gerçi vefā
Ḳatı hercāyīdür velī dellāk
Merhamet itmez ʿāşıḳa bunlar
Devr idelden berü ṭoḳuz eflāk
Sözümi itme red ḳabūl eyle
Var ise sende ẕerrece idrāk
Ey göñül pend işit ʿinād itme
Ḳaḥbe vü ḫīze iʿtimād itme

V

Ḫāne-i ḳalbüñi idince ḫarāb

Virür iʿzāz ile söz ile cevāb

Allāh aldı göñlüñi senden

Cānuña başlar itmege çü ʿaẕāb

Gehī ḳaḳır gehī de nāz eyler

Söylemek ḳaṣd iderseñ eyler ʿitāb

Sen hevā āteşiyle yanmaḳda

Meyl ider denīye hemçün āb

Rūz u şeb cemʿ olur erāẕil ile

Nūş ider kūşe kūşe cām-ı şarāb

Sende ḳalmazdı bir laḥẓa ḳarār

Her gice bir baġalda eyler ḫāb

Ṣaçınuñ ṣaġışundan artıḳdur

Eyleseñ ger sikildigini ḥisāb

Bu ḳadar ʿayb ile o mefʿūlüñ

Fāʿiline geçinür ehl-i hicāb

Cümle ālāyiş ile ālūde

Pāk-dāmānı bunlaruñ kem-yāb

Pāk-bāz ol hümā şikār eyle

İtme murdāra meyl olma kilāb

Ey göñül pend işit ʿinād itme

Ḳaḥbe vü ḫīze iʿtimād itme

VI[1]

Doldı hercāyilerle çün āfāḳ

Meyl ider mi bulara hīç ʿuşşāḳ

Zūr idüp sāde-rūya virme göñül

Fi'l-meṣel olur ise ḥüsn ile ṭāḳ

[1] VI. bendin iki mısraı eksiktir.

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳa bular baḳmaz
Yanlarında muʿazzez ehl-i nifāḳ
Gelse yanına bir ġulām-pāre
Seni ḳor aña geçinür müştāḳ
Gāh şīveyle ṣāʿidin ṣıġup
ʿArż iderdi gehīce sīmīn sāḳ
İtme diseñ ezā içün fi'l-ḥāl
Nisbet ile o yana varur çaḳ
Olsa meclis içinde ger ikisi
Çeker elbette birbirine bıçāḳ
Ḳurtulur faḳr ile felāketden
Kim ki bunlardan olur ise ırāḳ
Geç bularuñla ʿıyş u ʿişretden
Nefse uyup Ḫudāya olmaġıl ʿāḳ
Ey göñül pend işit ʿināד itme
Ḳaḥbe vü ḫīze iʿtimād itme

69b VII[1]

Ḥüsn ile ger olursa şehr-āşūb
Ṣaḳın oġlanı eyleme maḥbūb
Saʿy ile ger yolunda cān virseñ
Ṭālibe bunlar olımaz maṭlūb
Saña ḳılmaz naẓar yolunda eger
Başuñı kesüp ider iseñ ṭob
İntiḳām almaġa çü bunlardan
Şimdi bildüñ mi sen nedür uslūb
Çaḳ şol odaña girdügi demde
Aña ḥiẓmetler eyle ʿaşḳ ile ḫūb

[1] VII. bendin dört mısraı eksiktir.

Furṣat el vermiş iken ey ġāfil
Sür ṣafāsın degül iseñ mecẕūb
Bunlara ṣıdḳ ile seven yaramaz
Yanlarında siken durur merġūb
Merd-i meydān-ı ʿaşḳısañ sen de
Ġālib ol olma anlara maġlūb
Ey göñül pend işit ʿinād itme
Ḳaḥbe vü ḫīze iʿtimād itme

VIII[1]

Çekmeyüm dir iseñ eger ẕillet
Gördügüñe sen eyleme ʿizzet
Ki getürmez ḥaẕer ḳıl oġlana
İtme ḥadden ziyāde pes ḥürmet
Müşterī olayın dir ol her gün
Kendüzin zeyn ider ṣatar şöhret
Gelmege saña itse ḳavl ü ḳarār
Vaʿdesine bulur nice ʿillet
Senüñ aḳçeñ puluñ yiyüp her ān
Vaṣlını ġayrıya ider himmet
Naḳd-i cānuñ yolunda ḫarc itseñ
Bir pula geçmez ola bī-minnet
Raḥm ider ol erāzile müşfiḳ
ʿĀşıḳa eylemez velī şefḳat
Yoḳ yere çekme derdin ey ʿāşıḳ
Ki bular nekbete ider raġbet
Pāk-dāmāna sözüm aṣlā yoḳ
Ḫīz-i nā-pāke günde biñ laʿnet

[1] VIII. bendin iki mısraı eksiktir.

Ey göñül pend işit ʿinād itme

Ḳaḥbe vü ḫīze iʿtimād itme

IX

Dil virür mi kişi şol oġlana

Kim aña menzil ola mey-ḫāne

Meclisinde erāzilüñ her dem

Vire elden ele çü peymāne

Mey içüp ʿişret itse meclisde

Hem-demi yā Acem yā Çingāne

Cühelā ḳısmına olup māʾil

Naẓar itmeye ehl-i ʿirfāne

Uydurup ʿāşıḳın yanınca bile

Ḳaḥbe seyrine vara zindāne

Sen viṣāli ṣūyına teşne iken

Ol seni her biriyle bir ṣana

Dūnlar cemʿiyyet eyleyüp rūşen

Olma ol şemʿe ḳarşu pervāne

Ben anuñ nīk-ḫāhıyam ṣanasın

[…][1]

Çün senüñ meylüñ oldıġın bilüp

Belki uysañ şerīk ider ḳane

Çün ṣadāḳat bularda yoḳ ḳaṭʿā

Düşse furṣat ṭaşaḳla rindāne

Ey göñül pend işit ʿinād itme

Ḳaḥbe vü ḫīze iʿtimād itme

70a X

Baḳmayup ʿāşıḳ-ı dilfigāra

[1] Mısra eksiktir.

Meyl ider sāde-rūlar aġyāra
Kimisi bāde-nūş olur bularuñ
Döşenür berşe kimi esrāra
Sikilür Taḥtaḳalʿada bularuñ
İkisi bir firengi dināra
Vaṣlına ṭālib olsa bir ʿāşıḳ
Ḳā´il olmaz bir ince destāra
Sikmeyüp sīneñe çekseñ eger
Ẕevḳi yoḳ dirler ehl-i dīdāra
Vāy ya şöyle geldügi sāʿat
El ṣunulmaya bend-i şalvāra
Müşteri atasını ṣatmaġiçün
Ḳaḳıdı çıḳdı gitdi bāzāra
Virür ol çaġ ile aña bir yol
Eline girse bir ġulām-pāre
Oluban dest-beşe muʿallim arar
Ṭāḳati ḳalmayınca reftāra
Bunlara pend bend sūd itmez
Fāriġ ol aġız açma güftāra
Ey göñül pend işit ʿinād itme
Ḳaḥbe vü ḫīze iʿtimād itme

XI

Ḫūblar ṣālup elden inṣāfı
ʿĀşıḳa oldılar ḳatı cāfī
ʿĀşıḳa ḳahr idüp cefālar ider
Bir iken ḫāṣ u ʿāma elṭāfı
Meyl ḳılmaz bular ne ḥikmetdür
Ṣu gibi ḳalbi olana ṣāfī

Saña gelmege ʿār ider elden

Seyr ider her ḫar ile eṭrāfı

Aldanup vaʿdesine bön düşme

Çoḳ olur bunlaruñ ṣaḳın lāfı

Ḥaḳ bilür ḳaḥbeden çoḳ artuḳdur

Bī-vefālıḳda şehrüñ eclāfı

Heves ider sikişmege bunlar

Ebesi kesdügi gibi nāfı

Görmediler vefādan aṣlā eṣer

Seyr idenler bu cümle ekfāfı

Bulmadum hīç birinde ben de vefā

Aradum ben de bir bir aṣfāfı

Ne diyem kim işitmemiş olasın

Dānişüñ var ise budur kāfī

Ey göñül pend işit ʿinād itme

Ḳaḥbe vü ḫīze iʿtimād itme

XII

Sāde-rūlar olursa nesl-i melek

Çekme żāyīʿ olur anuñçün emek

Ṣanʿat ü pīşe anlara şeb ü rūz

Aldayup ʿāşıḳı hemīşe yemek

Nān degül belki cān yedirseñ eger

Gözlemez hīç birisi ḥaḳḳ-ı nemek

Geçmez aṣlā birisi maḳbūle

Ḫarc itseñ yolunda yüz biñ emek

Şol ḳadar ḥüsne ġırradur bunlar

Kim dimezler felege şimdi kelek

Şimdi bunlardan ögrenür siktür

Bī-vefālıḳ yolun bu çarḫ-ı felek
Belki ṣor tecrübem çoḳ olmışdur
Ḳalbı farḳ eylemez meger ki miḥek
Ḳanda giderler ise ḳaḥbe-miṣāl
Ṣalınur yanlarınca bile maʿak
Terk iderseñ yolunda pes māluñ
Girse bir Türk eline kirli börek
Sen gerek red gerek ḳabūl eyle
Hele baña düşen budur ki dimek
Ey göñül pend işit ʿinād itme
Ḳaḥbe vü ḫīze iʿtimād itme

70b XIII

Ḫūblar olmaz ʿāḳıbet-endīş
Degişüp ʿaşḳa gelmegil teşvīş
Nūş ider şehd-i luṭfını her dūn
Zehr-i ḳahr ile ṣunar nīş […]
Kendüyi on iki yaşında ṣanur
Bist ü pence irip egirmiş rīş
Dadın almış sikişmenüñ bunlar
Didiler birbirine budur iş
Cemʿ olur rūz u şeb edānīyle
Körlügüñe iderler evde sikiş
Ser-te-ser sīne virürken ʿāşıḳ cān
Giçer el süfresine ṣarlı ḫırış
ʿArż eyler bu ḫalḳa vazʿ-ı vaḳār
Līk ḍarb-ı ṭaşaḳla götleri iş
Genc iken aḳçasız bu renci gören
Künc-i meyḫānede iderler ʿīş

Ṭaşrada yetmiş iki milletden

Bunlar iblīs iledür hem-kīş

Şerḥ olunmaz ḳabāḥati bularuñ

Sözüñi muḫtaṣar gel it dervīş

Ey göñül pend işit ʿinād itme

Ḳaḥbe vü ḫīze iʿtimād itme

XIV

Ṣıdḳla sevse ger bir ehl-i kemāl

Aña mekr ü füsūnla ider[1] āl

Terk-i ʿār idüp yüzine dirler

Maʿrifet neylerüz gerek bize māl

Sen anı eller üzre ṭutarken

Ol senüñ ʿırżuñı ider pā-māl

Saña gülse yüzi gözi gülmez

Olur aġyārı göricek ḫoş-ḥāl

Odasından erāzilüñ çıḳmaz

Saña gelmek yanında emr-i muḥāl

Ṣaḳınursun sen anı cāndan pek

Gördi ḳucmazsın idüben ihmāl

Saña geldigi vaḳitde ʿārif iseñ

Ṣal ḳoluñ boynına vü būsesin al

Ḥīzdür yüz bulur ḥicāb gider

Gözin açdırma ḥiẓmet it fi'l-ḥāl

Ḳarnı şehvet ṭolusıdur buların

Her dem āb-ı meniyle māl-ā-māl

Ṣuretā ḫūb yüzlüler gerçi

Maʿnāda her birisi bed-efʿāl

[1] ider: iderler M.

Ey göñül pend işit ʿināد itme

Ḳaḥbe vü ḫīze iʿtimād itme

XV[1]

Nuṭḳuña her biri olup […]

Her ne söz söyleseñ ider şābāş

Mey ü maḥbūb olunca cānuñdan

Her biri cān ile saña sırdaş

Ḳalmadıysa yanuñda sīm ü zerüñ

Gördiler seni müflis ü ḳallāş

Cümle meclisde ʿaybuñı söyler

Ḳanı ol saña yār olan yoldaş

Şöyle yüz döndürür ḳaçar senden

Ṣanki bir yirde ḳomadı hīç baş

Ḳaḥbe vü ḫīze aḳçe pul yetmez

Zer ü sīm olsa yeryüzünde ṭaş

Başuma geldi ben hele gördüm

Söz güherdür ṣaḳın ṣıma yoldaş

Ey göñül pend işit ʿināد itme

Ḳaḥbe vü ḫīze iʿtimād itme

71a XVI[2]

ʿAskerīnüñ budur saña pendi

Ḫūblarla sen itme peyvendi

Elden işitdügi degül yalıñız

Başına geldi görüp hep kendi

Ḫīzlerden ḥaẕer gerek muḥkem

ʿĀşıḳa çoḳ geçer bular bendi

[1] XV. bendin altı mısraı eksiktir.

[2] XVI. bendin dört mısraı eksiktir.

Düşürür vādī-i cünūna bular

ʿAḳlın alup niçe ḫıred-mendi

Ḳavlinüñ yoḳ ḳarārı vaʿd-i ḫilāf

Hep yalāndur inanma sevgendi

İtmiş atasın anasın bī-zār

Her biri bir zamāne ferzendi

Yanlarında ʿazīz olur bularuñ

Rāzi vü Ẕātī vü Keşfī vü Ḳandī

Gelecekler daḫı neler diyeler

Bunların ḥaḳḳına neler dendi

Ey göñül pend işit ʿinād itme

Ḳaḥbe vü ḫīze iʿtimād itme

*72b

67

Firāḳī Tercīʿ-bend

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Ey serā-perde-i Ḥaḳ maḫzen-i sırr-ı Sübḥān

Ḥāṣıl-ı her dü cihān mā-ḥaṣal-ı çār erkān

Sedd-i İskender olup ẓulmet-i vehme düşme

Çün yaḳīn sende durur çeşme-i āb-ı ḥayvān

Ḳoma keşretde özüñ ṭālib-i tecrīd ol kim

Sendedür sende çü gencīne-i vaḥdet pinhān

Ẕerresin maṭlaʿ-ı ḫurşīd-i ḥaḳīḳat sensin

Ḳaṭresin gerçi velī sende ʿayāndur ʿummān

Ḳaṭre-i tende iken baḥr-i vücūd-ı ẕātuñ

* 71b ve 72a boştur.

67: 72b

Seni celb eyleyüp almışdı seḥab-ı imkān

ʿAşḳ zencīre çeker baḥre ulaşır āḫir

Āb-ı ṣaḥrāda olursa ne ḳadar ser-gerdān

Gūş-ı cān ile işit cān ḫaberüñ her dilde

Ḫaberüñ var ise cāndan eger ey ʿārif-i cān

Noḳṭa-i dā´ire-i kevn ü mekān sensin sen

Dā´ireñ gözle ki maḳṣūd-ı cihān sensin sen

II

Eyleme sūd u ziyān fikrini sevdādan geç

Çekme dūzaḫ ġamını cennet-i me´vādan geç

Ḳadere baş egüben eyle ḳażāya teslīm

ʿAmr hem Zeyd ile ceng eyleme ġāvgādan geç

Ḥükm-i taḳdīre işüñ Ḥaḳḳa ḥavāle eyle

Per yaḳup bezm-i rıżā şevḳine pervādan geç

Ehl-i vaḥdet çü gider rāh-ı fenāya tenhā

Bī-ser ü pā oluban hemser ü hem pādan geç

Māsivā nefsine meşġūl oluban ḳalbüñden

Yaʿni dil ẕikrini ḳo lā ile illādan geç

Mest-i lā-yaʿḳıl olup kendü özüñden geçegör

Dimezem ben saña keyfiyyet-i ṣaḥbādan geç

Himmetüñ dūn u denī eyleme bu dünyāda

Ġam-ı dünyāyı ḳoyup ġuṣṣa-i ferdādan geç

Noḳṭa-i dā´ire-i kevn ü mekān sensin sen

Dā´ireñ gözle ki maḳṣūd-ı cihān sensin sen

III

İtme külḫene heves gülşene pervāz eyle

Āġız aç medḥ-i gül ü ġonçeye āġāz eyle

Sāz u ʿirfān-ı vefā diñle ḥaḳīḳat añla

Yine göz ucı ile baḳuban iġmāz eyle
Ne imiş bezm-i elestüñ ney ü ḳānūnı dime
Muṭrib-i bezm-i ḥaḳīḳat sözini sāz eyle
Olma şehmat-ı felek naṭʿı zemīninde yürüt
Esb-i ferzīn-i vücūduñ begüm ifrāz eyle
Çoḳ belā çekmeyeyin rāh-ı belāda dir iseñ
Salṭanat bārını boynuñdan ayırup az eyle
Ḫār u ḫāşāk-ı ʿalāyıḳdan anuñ silk el çek
Himmetüñ ḳāmetini serv-i ser-efrāz eyle
Cām-ı Cem meclisüñe gelsün ayaġuñ öpsüñ
Bezm-i maḥmūra girüp ṣoḥbet-i üstād eyle
Noḳṭa-i dā´ire-i kevn ü mekān sensin sen
Dā´ireñ gözle ki maḳṣūd-ı cihān sensin sen

73a IV

Ṭoludur nūr-ı vücūduñla ser-ā-ser āfāḳ
İtmedi sende tehī mihr-i ḥaḳīḳat işrāḳ
ʿĀlem-i keşrete zinhār muḳayyed olma
Gör ne ḥoş vaḥdetimiş mülk-i ferāġ-ı ıṭlāḳ
Çift ol ebkār-ı maʿānī tek ʿālemde
Ġam degül ger viresin pīrezen-i dehre ṭalāḳ
Şāh-ı ʿālem o gedādur ki anuñ üstünde
Bir serā-perde-i şāhī ola bu sebʿ ṭıbāḳ
Āḫirin fikr ide evvel bu fenā yurdunda
Ṭumṭurāḳ ile binā eylemeye ṭāḳ u revāḳ
Bāde-i cām-ı muḥabbetde içüp bir cürʿa
Ẕevḳ ü ʿīrfān ile olduñsa eger sen ẕevvāḳ
Mecmaʿ-ı ʿālem ü mecmūʿa-i dünyāsın sen
Sendedür Çīn ü Ḫaṭā sende Ḫorāsān u ʿIrāḳ

Noḳṭa-i dā´ire-i kevn ü mekān sensin sen

Dā´ireñ gözle ki maḳṣūd-ı cihān sensin sen

V

Muṭrib-i bezm-i elest ile olanlar dem-sāz

Dem-be-dem ney gibi āfāḳa ṣalanlar āvāz

Bildiler neydügin āfāḳ ile enfüs yoḫsa

Uramaz degme meges işbu hevāda dem-sāz

Özge şeh-bāz gerek ṣayd-ı hümā-yı ʿaşḳa

Degme sāzende-i nā-sāz bu ḳoldan çalmaz

ʿAşḳ rāzını Firāḳī kime ifşā itsün

Bu ḥarīm içre daḫı bulmadı maḥrem-i rāz

Çoḳ aradum bu ḥarīm içre ḫavāṣṣı gerçi

Bulmadum gerçek erenler ḥaḳiçün illā az

ʿAşḳ şol ʿāşıḳ-ı yektā gibi mānend-i elif

Kimse ḥarf ile anuñ üstüne noḳṭa ḳonmaz

Eyleyen besmele-i ʿaşḳ ile feṭḥü'l-bābı

Kesr-i nefs eyleyüben noḳṭadan eyler āġāz

Noḳṭa-i dā´ire-i kevn ü mekān sensin sen

Dā´ireñ gözle ki maḳṣūd-ı cihān sensin sen

68

Tercīʿ-bend-i Günāhī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Bülbül-i nevrūz ile nālişde nāyīlerdenüz

Rastı ʿuşşāḳ içinde biz nevāyīlerdenüz

68: 73a

Ṣanma mānend-i ḥabāb-ı mey hevāyīlerdenüz
ʿAşḳ meydānında baş oynar fedāyīlerdenüz
Görmedik bāḳī beḳā gördük fenāyīlerdenüz
Geçmişüz ḫodluḳdan ey zāhid ṣafāyīlerdenüz
İḫtiyār itdük nemed āl-i ʿabāyīlerdenüz
Ḳomazuz cāmı müdām elden ṣafāyīlerdenüz
Ḳāna boyandıḳ şehīd-i Kerbelāyīlerdenüz
Şāh-ı ḥaḳḳiçün ʿAliyyü'l-murtażāyīlerdenüz
Şevḳ-i Mevlānā ile "*şemsü'ḍ-ḍuḥā*y"īlerdenüz
Ümmet-i Aḥmedden olduḳ Muṣṭafāyīlerdenüz

II

Ḫırḳa-i tecrīd içinde gerçi pinhān olmışuz
İbn-i Ādem gibi mülk-i ʿaşḳa sulṭān olmışuz
73b Geçmişüz öz kendümüzden şöyle ḥayrān olmışuz
Terk idüp tāc u ḳabāyı dehre ʿuryān olmışuz
Biri iki gün kim bu fānī evde mihmān olmışuz
Kāse-līs-i ḫānçe-i erbāb-ı ʿirfān olmışuz
Bir hilāl ebrū ṣanem kūyında ḳurbān olmışuz
Döne döne çarḫ tennūrunda biryān olmışuz
Mihr-i meh-rūlarla gerçi ḫāke yeksān olmışuz
Ẕerre-i nāçīz iken meşhūr-ı devrān olmışuz
Şevḳ-i Mevlānā ile "*şemsü'ḍ-ḍuḥā*"īlerdenüz
Ümmet-i Aḥmedden olduḳ Muṣṭafāyīlerdenüz

III

Biz boyun virdik belā bendine çākerler gibi
Bulduḳ ol zencīr ile zīnet ġażanferler gibi
Pās-bānuz maʿrifet gencine ejderler gibi
Ḥāmil-i esrār-ı ʿaşḳuz üştür-i nerler gibi

Cāna başa ḳalmayup esrük dilāverler gibi
Ḳaḥbe dünyānuñ zebūnı olmadıḳ nerler gibi
Ḥaydar-ı vaḳt ü zamān yanında Ḳanberler gibi
Püşt ü pā urduḳ felek farḳında serverler gibi
Dürretü't-tāc olmışuz ʿālemde gevherler gibi
Ḳalbümüz ṣāf oldı mir´āt-i Ḳalenderler gibi
Şevḳ-i Mevlānā ile "*ṣemsü'ḍ-ḍuḥā*"ïlerdenüz
Ümmet-i Aḥmedden olduḳ Muṣṭafāyïlerdenüz

IV

Gün yüzüñ fikriyle göñlüm oldı cennetden ırāġ
Ḳülbe-i ʿAṭṭār içün lāzım degüldür bāġ u rāġ
Ṭaʿn ider zāhid görüp sïnemde bir bir ḳanlu daġ
Ḥālet-i mecmuʿa-i gülden ne fehm eyler kelāġ
Eylerüz biz her nefes şehbāz-ı ḳudsïlerle lāġ
Cïfe-i dünyāya mā´il olmazuz mānend-i zāġ
Tekye-i dilden uyardıḳ nūr-ı vaḥdetden çerāġ
Virdi mihr-i ʿālem-ārānuñ fürūġunda ferāġ
Füls-i aḥmerce degül ʿaynumda laʿl ü şeb-çerāġ
Baḳmazuz altun olursa ser-be-ser ṣaḥrā vü dāġ
Şevḳ-i Mevlānā ile "*ṣemsü'ḍ-ḍuḥā*"ïlerdenüz
Ümmet-i Aḥmedden olduḳ Muṣṭafāyïlerdenüz

V

Cānuma şemʿ-i tecellïnüñ uruldu pertevi
Ẕerre ẕerre raḳṣ urur mānend-i Ṭūr-ı Mūsevī
Ẓulmet-ābād-ı fenādur çünki dünyānuñ evi
Kūşe-i bī-tūşe-i faḳr içre olduḳ münzevī
Ne ḳalur ḳuds-i Ḥalīlullah ne deyr-i ʿĪsevī
Ḳandadur Nūşü'r-revān-ı ṭāc u taḫt-ı Ḥüsrevī

Ṣūreti ḳo ʿaşḳ ile olduñsa merd-i maʿnevī

Deff ü nāy ile semāʿ it Mevlevī ol Mevlevī

Ben Günāhī-veş olup nūr-ı Celālüñ pertevi

Geh ġazel naẓm eylerüz gāhī oḳuruz Meşnevī

Şevḳ-i Mevlānā ile *şemsü'ḍ-ḍuḥā*'īlerdenüz

Ümmet-i Aḥmedden olduḳ Muṣṭafāyīlerdenüz

69

Tercīʿ-bend-i ḫānden-i Ferhād-ı münāsebet-i ḥāl

mefʿūlü/ mefāʿilün/ feʿūlün

I

Yā Rabb buna cān āşinādur

Kim iki cihāna rūşenādur

Ne şāh durur ki mevkibinde

Sulṭān-ı cihān kemer-gedādur

Ne māh durur ki pertevinden

Ḫurşīd-i cihān-nümā Sühādur

Ne cām ṣunar ki cürʿasınuñ

Her ḳaṭresi çeşme-i beḳādur

Ne ʿizzet olur ki farḳ-ı eflāk

Ḫāk-i ḳademine kem bahādur

Her ẕerre ġubār-ı cevāhirinden

Yüz mihr-i güzīne tūtiyādur

Her ʿıḳd-i ṣaçı girihlerinüñ

Cān ʿuḳdesine girih-küşādur

Aldum ele cām bir ele baş

69: 74a

ʿAşḳa ḳadem urana ṣalādur

Ol cāmda cān göziyle gördüm

Çün āyīne-i cihān-nümādur

Kim yoḳ bu cihān içinde deyyār

Var iste ki yārdur ne kim var

II

Aḥsentü zihī cemāl-i şāhī

Kim pertev-i nūrdur İlāhī

Teşbīh ḳılan yüzün māha

Māhiyyetin añlamaz kemāhī

Ursun dü cihāna püşt ü pāy

Kimüñ ki bu şāhdur penāhı

Hicri gicesiyle ḳara göñlüm

Kim ḳalsa ṣaçında ṭañ mı rāhı

İrdüm hele her gün āh ile uş

Ol luṭfa ki buydu her günāhı

Ol kevn ü mekāna sıġmayan şāh

Vīrāneye ḳurdu bār-gāhı

Uraydı yüzüñ izine dervīş

Ki oldur saña tāc-ı pādişāhī

Ḳıl cānuñı ḫāk-i pāyına terk

Ki eflāke erdiresin külāhı

Çoḳdur ṣoraram göñl ü cāna

Virür ikisi daḫı güvāhī

Kim yoḳ bu cihān içinde deyyār

Var iste ki yārdur ne kim var

III

Ey sāḳī-i ferruḫ u ḫuceste

Ṣun sāġarı bu nīm-meste

Şol cām ki düşdi cür´asından

Biñ ʿarbede meclis-i eleste

Mestem be-Ḫudā ki sücūd eyle

Ṣunam anı degme ḫod-pereste

Göñlüm ṣınıġun ṣarar ṣaçuñ līk

Ne deñlü dürüst ola şikeste

Nic'olmaya serv ḳaddüñ āzād

Çün rāst olur hemīşe reste

Cānum ṭolaşırdı zülfüñe ger

Olsa gül ile benefşe deste

Dil derdine merg didi ġamzeñ

Bī-māra zihī cevāb-ı ḫaste

Yeter baña var u yoḳ ġam-ı ʿaşḳ

Ne nīste baḳaram ne heste

Baġlanalı zülfüñ ile bende

Bildüm bu ḳadar şikeste-beste

Kim yoḳ bu cihān içinde deyyār

Var iste ki yārdur ne kim var

74b IV

Ṣāḳī berü ṣun şarāb-ı bāḳī

K'uram ḳademüñde ʿarşa sāḳı

Ne rūḥ durur bu rāḥat-efzā

Kim rūḥa virür ḥayāt-ı bāḳī

Ne şerbet olur ki leẕẕetinden

Cān ẕevḳin alur göñül meẕāḳı

ʿĀlem ṭolu fitnedür idelden

Ḳaşuñ gözüñ ile ittifāḳı

Āhum felege bir od bıraḳdı

Ki irdi güneşe iḥtirāḳı

Ṭaşuñ içi ṭaşa ṭāġ ile ṭaġ

Yazsam ġam-ı şerḥ-i iştiyāḳı

ʿĀlem ki öñi ṣoñı ʿademdür

Niçün ḳamu ṭāḳ u revāḳı

Bunuñla ki ṭāḳatüm durur ṭāḳ

Dimez geçen hemān niṭāḳı

Cān ile cihān ʿacūzesine

Bildüñse bu remzi vir ṭalāḳı

Kim yoḳ bu cihān içinde deyyār

Var iste ki yārdur ne kim var

V

Ey ʿālem-i cān cān-ı ʿālem

Ḫoşdur ḳademüñde ala dem

Cismüñde oḳundı āyet-i rūḥ

Yüzüñde yazıldı ism-i aʿẓam

Teşne ṭudaġuña āb-ı ḥayvān

Cūşān aña gökde āb-ı zemzem

İʿcāzda ṣaçuñ ʿaṣā-yı Mūsā

İḥyāda biñ mesīḥ-i Meryem

Ḫālüñ varaḳı cemāle noḳṭa

Zülfüñ ʿalem-i celāle perçem

Ṣāḳī getür imdi yine bir cām

Kim cān virüp irmedi aña Cem

Şol cām ki ḳaṭresi ṭamarsa

Kevşer ṣaça āteş-i cehennem

Ger ansuz olursa cūy-ı cennet

Görine göze serāb-ı bī-nem

ʿĀlem ṭolu güft-i gūdur illā

Her kim bunu bildi oldı epsem

Kim yoḳ bu cihān içinde deyyār

Var iste ki yārdur ne kim var

VI

Cān murġı ṭutulmayup cihāna

Ḳıldı işigüñi āşiyāne

Pervāz-ı feżā-yı ḳuds iderken

Ṣabr itdi hevā-yı dām u dāna

Yaʿni ki çü gördi zülf ü ḫālüñ

Sīmurġ iken oldı murġ-ı ḫāne

Ol ḥüsn-i cemāl-i bī-nişāndan

Yüzüñde görür gözüm nişāne

Virür göñül o nişāna biñ cān

Cānāne iren ḳalur mı cāne

Genc-i dil ü cān-ı güher-i ʿaşḳ

Vīrāne-i künc-i cāvidāne

Sāḳī getür imdi ḳut-i rūḥı

Yāḳut-ı revān irer revāne

Ki idem bu ṣafā deminde güzer

Dünyāyı vü deyri ʿāşıḳāne

Oynatmaġa varlıġuñ dü kevnüñ

Bu naġmeyi eylerem terāne

Kim yoḳ bu cihān içinde diyār

Var iste ki yārdur ne kim var

75a VII

Ger ḳılca ḳalursa ten taʿbdan

Cān u dil üzülmeye ṭalebden

Şey´ü lillahim işigüñdür ey şāh

ʿAfv eyle gedā-yı bī-edebden

Küstāḫlıġa sebeb ne luṭfuñ

Kesmezün ümīdi ol sebebden

ʿĀlem nice luṭfuñ o umma sen kim

Var sebaḳı raḥmetüñ ġażabdan

Dün ü gün senüñle saña müştāḳ

ʿĀlem ʿaceb oldı bü'l-ʿacebden

Sāḳī ṣunıvir şarāb-ı ʿannāb

Kim ḳaynadı cān-ı dem ʿinebden

Ḥāṣiyyete taʿallüküñ nedür kim

Lü´lü-yi ter aḳıdır ẕehebden

Muṭrib nefes-āver ki cān şeyḫi

Çāk eyleye ten ṭonun ṭarabdan

Ol özüñe düze ṣubḥ u şāmın

Gözüme ʿAcemden vü ʿArabdan

Kim yoḳ bu cihān içinde deyyār

Var iste ki yārdur ne kim var

70

Tercīʿ-bend-i Rūşenī

mefʿūlü/ mefāʿilün/ feʿūlün

I

Biz cān-ı cihān u cān-ı cānuz

70: 75a

Dr. Orhan Kemal Tavukçu, *Dede Ömer Ruşeni, Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni*, http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10601,dede-omer-rusenipdf.pdf?0, s199/2.

Her yaña revān gibi revānuz
Tenhā teni ṣanma cān u dilden
Cānān ḳademine cān-feşānuz
Bintü'l-ʿinebüñ müdām-ı ḥoş ḥoş
ʿUnnāb-ı lebin öpüp ṣorānuz
Biz maṣṭabanuñ mücāviriyüz
Gerçi ki misāfir-i cihānuz
Ṣanmañ bizi nesne bilmezüz biz
Biz ʿālim-i nā-nüvişte-ḫānuz
Seyr-i melekūt için cihānda
Biz anadan iki kez[1] ṭoġanuz
Baḳmañ bize siz iñen daḫı ḫār
Biz bende-i şāh-ı bī-nişānuz
Ṣūretde egerçi biz gedāyuz
Maʿnāda velīk pādişāyuz

II

Biz gerçi ki ṭınmayup ḫāmuşuz
Sen ṣanma bizi ki bī-ḫurūşuz
Muṭrib ne ki der-iseñ di ḥoşdur
Biz ḥaḳ söze cümle gūş u hūşuz
Abdal keneb-ḥoruz gehī biz
Geh pāk-ṭırāş u bāde-nūşuz
Geh Cavlaḳiyüz gehī Ḳalender
Geh Ḥayderī geh post-pūşuz
Geh rind-i ḳumār-bāz u nerrād
Geh şāh-ı melāyike cüyūşuz
Geh şīr-i peleng-efgenüz biz

[1] kez: kerre M.

Geh gürbe-i dehr elinde mūşuz

Geh Ḥalvetī-i ṭarab-nümāyuz

Geh Mevlevī-i ṣafā-fürūşuz

Ṣūretde egerçi biz gedāyuz

Maʿnāda velīk pādişāyuz

75b III

Biz geh megesüz gehī hümāyuz

Geh pādişehüz gehī gedāyuz

Gāh ḫāce-i münʿimüz tüvān-ger

Gāh müflis ü āc u bī-nevāyuz

Gāh ser-ḫoş u mey-perest ü ḳallāş

Gāh rūze-güẕār u pārsāyuz

Gāh rūḥuñ ilini idenüz geşt

Gāh nefsüñ elinde mübtelāyuz

Gāh ʿāciz ü pes-rev-i furū-ten

Gāh şeyḫ-i şuyūḥ-ı pīşvāyuz

Gāh bir sözi söylemekde lālüz

Gāh şūḫ u nedīm ü ḥoş-edāyuz

Gāh pür-keder ü ḫazīn ü ġam-gīn

Gāh ḥurrem ü şād ü pür-ṣafāyuz

Ṣūretde egerçi biz gedāyuz

Maʿnāda velīk pādişāyuz

IV

Biz geh ḫum-ı mey gehī sebūyuz

Gāh ḳumḳumayuz gehī kedūyuz

Zāhid gibi gāh ʿabūs-şeklüz

Gāh rind gibi küşāde-rūyuz

Gāh sirke ḳabaġı tek turş-rūy

Gāh mey ḳabı gibi ḥoş-gelūyuz

Gāh māhī-i ḳulzumüz keşef-ḫār

Gāh ejder-i çaġz-gīr-i cūyuz

Gāh ḳurtulanuz bu reng ü būdan

Gāh gāhī esīr-i reng ü būyuz

Gāh cimrī-i heẕl-gūy u şaḳraḳ

Gāh vāʿiẓ-i pend ü nuṣḥ-gūyuz

Gāh ehl-i ḫıredden uṣluyuz biz

Gāhī delüden de biz delüyüz

Ṣūretde egerçi biz gedāyuz

Maʿnāda velīk pādişāyuz

76a V

Biz mest-i ḥarāb-ı çeşm-i yāruz

Āşüfte-i kākül-i nigāruz

Kirpikleri kimi ḥūb-cemʿüz

Gāh ṭurrası kimi tār u māruz

Gāh rūz yüziyle sākinüz biz

Gāh gice ṣaçıyla bī-ḳarāruz

Gāh ḥācibi kimi pārsāyuz

Gāh laʿli gibi şarāb-ḫāruz

Gāh ẕerre tek aġzı ile hīçüz

Gāh mihr-i ruḫuyla mihr-vāruz

Yāḳūtī kimi gehī ḫamūşuz

Gāh laʿli gibi süḫan-güdāzuz

Aḥbāb arasında ḫoş ʿazīzüz

Aʿdā gözine egerçi ḫāruz

Ṣūretde egerçi biz gedāyuz

Maʿnāda velīk pādişāyuz

VI

Biz māye-i ʿaşḳ ile ġanīyüz
Ṣanma bizi müflis ü denīyüz
Her kim seve ʿaşḳı dostıyuz
Kim sevmese ʿaşḳı düşmeniyüz
Bī-ʿaşḳ olanda ḳatı dūnuz
ʿAşḳ-la velīk key senīyüz
Gāh āh u fiġāna menbaʿuz biz
Gāh hāy ile hūy maʿdeniyüz
Gāh ʿaḳl u ḫıred ḥazīne-dārı
Gāh cevher-i ʿaşḳ maḥzeniyüz
Gāh şevḳ şarābına piyāle
Gāh ʿaşḳ nebīdinüñ demiyüz
Gāh ẓulmetīyüz ṣaçıyla yāruñ
Gāh nūr-ı ruḫıyla Rūşenīyüz
Ṣūretde egerçi biz gedāyuz
Maʿnāda velīk pādişāyuz

VII

Biz ʿaşḳ ġamıyla şād-kamuz
Cāndan şeh-i ʿaşḳa ḫoş-ġulāmuz
Çeküp başı ʿaḳl-ı bī-ḫıredden
ʿAşḳuñ sözine muṭīʿ ü rāmuz
ʿAşḳ odıyla bişmişüz be-ġāyet
Zāhid kimi ṣanma bizi cāmuz[1]
Nāmūs ile ʿārı ṣalanuz gāh
Gāh beste-i ʿār u neng ü nāmuz
Yād-ı ruḫ u zülf-içün nigāruñ

[1] cāmuz: ḥāmuz D.

Ḫānende-i vird-i ṣubḥ u şāmuz

Gāh zülf ü ruḫla Rūşenī-vār

Āşüfte-i şām u deng-i bāmuz

Gāh ʿaşḳla olanuz suḫan-gū

Zāhid gibi gāhī bī-kelāmuz

Ṣūretde egerçi biz gedāyuz

Maʿnāda velīk pādişāyuz

71

Tercīʿ-bend-i Rūşenī

mefʿūlü/ mefāʿilün/ feʿūlün

I

Ṭur yuḳaru ḳo bu ṭanb u ṭāḳı

Bu ṭanṭanayı bu ṭumṭurāḳı

Seccāde vü rekve vü ʿaṣāyı

Bu ḫānḳahı revāḳ u ṭāḳı

Ḥāli vü nihāli vü ḥaṣīri

Bālişçe vü pister ü veṣāḳı

Bu evdeki sürmelü ḳarıyı

Gehvāreyi vü bu vīḳ ü vāḳı

Vār bunları vir elüñe ṣal ḥoş

Bir dilber-i sīm-sāḳ sāḳī

Dün ü gün içüben müdām mest ol

Vaṣl oluban unudup firāḳı

Tā rind oluban dönüp diyesin

71: 76a

Dr. Orhan Kemal Tavukçu, *Dede Ömer Ruşeni, Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni*, http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10601,dede-omer-rusenipdf.pdf?0, s.203/3.

Sāḳī bize ṣun mey-i revāḳı

Biz mest ü ḫarāb-ı mey-perestüz

Maḫmūr-ı ṣabūḥī-i elestüz

76b II

Sāḳī ele al yine kedūyı

Gül-gūn ḳaba ḳoy benefşe būyı

Tök ḫūn-ı tezervi baṭṭ-gelūdan

Tā murġ-ı dil uzadup gulūyı

Oḳuya hezār dāstānı

Göklere çıḳara ḥāy hūyı

Meh bādiyeyi sitāre cāmı

Ḫurşid ḫumı felek sebūyı

Çirkinligi sürüp ādemīden

Ḫūb ideni ḫūb ḫulḳ u ḫūyı

Āb-ı dehen-i ʿarūs-ı cāmı

ʿAẕrā-ṣıfat olan āb-ı rūyı

Yaʿni bize ṣun anı ki anuñ

Dimişler adın Mesīḥ ṣuyı

Biz mest ü ḫarāb-ı mey-perestüz

Maḫmūr-ı ṣabūḥī-i elestüz

III

Sāḳī yine ṣun bize müdāmı

Ser-ḫoş olalum içüp müdāmī

Bintü'l-ʿinebi Ebu'l-ġıyāṣı

Ümmü'l-keremi kerīm nāmı

Gül bülbüleyi semen sebūyı

Nergis ḳadeḥi vü lāle cāmı

Müşgīn demi ʿanberīn şemīmi

Her demde ṭutan ḥoş meşāmı

Pīrūze deni ʿaḳīḳ keʹsi

Mercān ṣıfāt u laʿl fāmı

Bülbül revişi teẕerv şekli

Ḳumrī ḳademi düm-i ḥamāmı

Kermüñ gözi yaşlı kerem ḳıl

Germ eyle bizi gözet müdāmı

Biz mest ü ḫarāb-ı mey-perestüz

Maḫmūr-ı ṣabūḥī-i elestüz

IV

Sāḳī yine ṣun şarāb-ı nābı

Ḫoş ḫoş içelüm yine şarābı

Bir luʿb ile bizi bizden aldı

Tāküñ ḳızınuñ güzel luʿābı

Laʿlīn ḳadeḥe pür it müdāmı

Yāḳūt-ı müferriḥ-i müzābı

Gül-berg-ʿiẕārı gül nesīmi

Gül-gūn ʿaraḳı gül ü gül-ābı

Meh-i sāḳīyi āfitāb-ı ʿayşı

Zühre-ṭarab u şihāb-tābı

Ten memleketin yaḳup yıḳanı

Maʿmūr ideni dil-i ḥarābı

Ḳānūn ile çengi ırladanı

İñildedeni def ü rebābı

Biz mest ü ḫarāb-ı mey-perestüz

Maḫmūr-ı ṣabūḥī-i elestüz

77a V

Sāḳī yine ṣun o cān-ı cānı

Cānāna irişür içen anı

Reyḥān-ı cinānı rāḥ-ı rūḫı

Hemşīre-i şīre-i cenānı

Yāḳūt-ı revān-ı cān-fezāyı

Ḳūt-ı dili ḳuvvet-i revānı

Nālende ḳılanı erġanūnı

Reng-i ruḫı reşk-i erġuvānı

Yüz ʿizzet ile olanı dāim

Her pīr-i muġānuñ armaġānı

Estāre-kedūyı ebr-ḫīki

Hum-ḫānesi miṣl-i āsumānī

Dermān-ı gelūyı nūr-ı çeşmi

Dārū-yı dil ü devā-yı cānı

Biz mest ü ḫarāb-ı mey-perestüz

Maḫmūr-ı ṣabūḥī-i elestüz

VI

Sāḳī yine ṣun mey-i mubāḥı

Nūş eyleyelüm müdām rāḥı

ʿİşret idelüm ṣafā ile ḥoş

Rez-duḫteriyle idüp nikāhı

Pervāz-ı cenāb-ı ḥażret-içün

Sīmurġ-ı dilüñ olan cenāḥı

Şām-içün olanı rūşenī-baḫş

Rūşen ḳılanı ruḫ-ı ṣabāḥı

Rāḥī kim aña ḳadeḥ ḫadeḳdür

Meyḫāne göñül ḳabaḳ ṣurāḥī

Ger içe müʼezzin ol süciden

Bī-ḫod olup unuda felāḥı

Ey zāhid-i ḫod-perest-i maġrūr

Bizden dileme daḫı ṣalāḥı

Biz mest ü ḫarāb-ı mey-perestüz

Maḫmūr-ı ṣabūḥī-i elestüz

VII

Sāḳī yine ṣun feraḥ-fezāyı

Ya´ni ki raḥīḳ-i ġam-zedāyı

İmsāk-keşi kerīm-sāzı

Kerem idici vü kerem-nümāyı

Bizi idüp ümmet-i Muḥammed

Tanındaranı[1] reh-i Ḥudāyı

Āşüfte ḳılanı çār-yārı

Gördükçe cemāl-i Muṣṭafāyı

Aṣḥāb arasında Muṣṭafāya

Baḫşende-i ḥalet-i ṣafāyı

Saġrāḳ-ı ṣafāyı itdürüp gūş[2]

Ḥoş göstereni bize liḳāyı

Olanı gözine Rūşenīnüñ

Ẓulmetde ḳalanda rūşenāyı

Biz mest ü ḫarāb-ı mey-perestüz

Maḫmūr-ı ṣabūḥī-i elestüz

[1] Tanındaranı: Tanınduranı D.

[2] gūş: nūş D.

72

Tercīʿ-bend-i Aḥmed Beg

feʿilātün/ mefāʿilün/ feʿilün

I

ʿĀlem-i ġaybdan nişān benem uş

Cümle ecsām içinde cān benem uş

Maẓhar-ı ḳudretem vücūd ileyem

Gevherem[1] maʿden ü[2] kān benem uş

Gül ile gül benem gülāb ileyem

Bülbülem[3] nāle vü fiġān benem uş

Bī-zebān söyünen sözi bilürem

Nāṭıḳam nuṭḳ ile zebān benem uş

Zinde-i cāvidān-ı rūḥ-ı beḳā

Çeşme-i āb-ı zindegān benem uş

Ẓulmet-i cismi terk idüp ṭoġdum

ʿĀleme gün gibi ʿayān benem uş

{Murġ-ı ʿanḳāya kūh-ı ḳāf oldum

Lā-mekān küncine mekān benem uş}[4]

Dürr-i deryā-yı bī-kerān benem uş

Deñizem ḳaṭrede nihān[5] benem uş

II

Ādem oldum ṣıfāt-ı ẕāt ileyem

72: 77b

Hüseyin Süzen, *Dukākinzāde Ahmed Beg Divanı (İnceleme-Tenkidli Metin)*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 1994, s.56/17.

[1] gevherem: mahzenem D.

[2] ü: ile D.

[3] bülbülem: bülbüle D.

[4] I-7: -M

[5] nihān: ummān D.

Ẕāt-ı pāküm velī ṣıfat ileyem

Nūr-ı mübhem menem vücūd oldum[1]

Çār ʿunṣurla şeş cihāt ileyem

Rūḥ-ı bī-reng-i gevherī oldum[2]

Nūr-ı dāim menem ḥayāt ileyem

Dāimü'd-dehr ʿömr-i bī-pāyān

Zindeyem ṣanmañuz memāt ileyem

ʿIyd-i ekber durur günüm her gün

Ḳadre irişmişem berāt ileyem

Zühd ü ṭāʿat elümdedür şeyḫüm

Ẕākirem ẕikr ile ṣalāt ileyem

ʿAḳl-ı kül nefs-i kül ʿarş-ı mecīd

Bunda gel gör ki kāināt ileyem

Dürr-i deryā-yı bī-kerān benem uş

Deñizem ḳaṭrede nihān benem uş

III

ʿĀrif añlar[3] sözümi bir dem ile

Seyre geldüm cihāna[4] Ādem ile

Maʿrifet mülküne Süleymānam

Mālik oldum cihāna ḫātem ile

Mürdeler zindedür cevābumdan

Hem-dem oldum Mesīḥ-i Meryem ile

Merve ḥaḳḳı Ṣafāda seyr iderem

Ḥācıyam Kaʿbe-y ile zemzem ile

[Ḳurtılup ġussadan emīn oldum

[1] vücūd oldum: vücūda gelüp D.

[2] bī-reng-i gevherī oldum: bī-reng ki gevher-i evvel D.

[3] añlar: añla D.

[4] cihāna: zamāna D.

Ṣād-be-ṣādīyem ġamem ġam ile

Nūr-ı ruḫsār u ḫūb-rūyānem

Zülfine düşmişem ḫāmem ḫām ile

Cām-ı meyden benümle cānāne

ʿIyş u nūş eylerem Cemem Cem ile

Dürr-i deryā-yı bī-kerān benem uş

Deñizem ḳatrede nihān benem uş][1]

IV[2]

[Bize zāhid mey-i şebāne gerek

Sāḳī-i dilber-i zamāne gerek

Ṣaḳla tesbīhuñı didüm zāhid

Didi ḫalḳa bu dām ü dāne gerek

Terk-i ṣūret ḳalenderem tecrīd

Ne bıyıḳ ne ṣaḳal ne şāne gerek

Seng-i miḥnet yaġarsa iy ṭālib

Sīnesi ʿāşıḳuñ nişāne gerek

Ḫāb-ı ġafletden aç gözüñ ʿārif

Merd-i ʿāşıḳ bugün uyana gerek

Çeng ü def nāy ü ʿūd ile barbuṭ

Şiʿr-i rengīn ü ter terāne gerek

Çün zebānumda söyleyen Ḫaḳdur

Ṭola nuṭḳum benüm cihāna gerek

Dürr-i deryā-yı bī-kerān benem uş

Deñizem ḳaṭrede nihān benem uş]

V[3]

[1] III/5-6-7-8: -M

[2] IV: -M

[3] V: -M

[Dest-i şāh üzre olmışam şāhbāz

ʿArş-ı ʿālīde eylerem pervāz

Zīr ü bāmdan ḫāber virür gūş it

Biñ ḥicāb içre çalınur bir sāz

Rāst ʿuşşāḳ ile nevā seyrin

Iṣfehān seyrini ider şeh-nāz

İsm ile pādişāh idi Maḥmūd

Maʿnīde bir Ḥasan ile hem-Ayāz

Çünki iṯbāt-ı Ḥaḳ ḥicāb oldı

Öz vücūduñda bulıgör dem-sāz

Aḥmedem ġayrıdan ḫalāṣ oldum

Pādişāh ile olmışam hem-rāz

Cümle eşyā zebān açup söyler

Can ḳulaġına irişür avāz

Dürr-i deryā-yı bī-kerān benem uş

Deñizem ḳaṭrede nihān benem uş]

73

Tercīʿ-bend

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ḳāyil-i ḳavl-i elest ü rūḥ-ı aʿẓam ḥaḳḳıçün

ʿĀlem-i esmāyı Ḥaḳ yaʿni ādem ḥaḳḳıçün

Nūḥ u İdrīs ü Ḫalīlullāh u İsmaʿīl ḥaḳḳıçün

Mūsī-i ʿimrānla ʿĪsi ibni Meryem ḥaḳḳıçün

Eşref-i ḫalḳ u ḥabīb-i Ḥaḳ Muḥammed ḥaḳḳıçün

Hem anuñ alnındaki nūr-ı mükerrem ḥaḳḳıçün

73:78a

ʿĀbid ü zāhidlerüñ itdikleri efġān içün

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳlaruñ çeşminde nem ḥaḳḳıçün

Cennet-i Ṭubā vü Ḫūrī vü Kevṯer ü Rıḍvān içün

Sidre vü levḥ ü ḳalem ʿarş-ı muʿaẓẓam ḥaḳḳıçün

Geçmezem hergiz belā-yı derd-i ʿaşḳ-ı yārdan

Dönmeyem *"ḳālū belā"*da itdigüm iḳrārdan

II

Sīnemi dāġ-ı muḥabbet lāle-veş ḳan eylese

Baġrumı nār-ı belā-yı hicr biryān eylese

Bād-ı miḥnet beñzümi berg-i ḥazāna döndürüp

Eşk-i pür-ḫūnum cihān bāġın gülistān eylese

Keştī-i cismi ṣalup deryā-yı derde rūzgār

Çeşm-i gevher-bārumı girdāb-ı ʿummān eylese

Eşkümi tennūr-ı sīnemde temevvüc itdirüp

ʿĀlemi ġarḳ itmege mānend-i ṭūfān eylese

Başumı çevgān-ı gamla şeh-süvār-ı ʿaşḳ-ı yār

Gūy-veş meydān-ı miḥnet içre ġalṭān eylese

Geçmezem hergiz belā-yı derd-i ʿaşḳ-ı yārdan

Dönmeyem *"ḳālū belā"*da itdigüm iḳrārdan

III

Şol zamān kim ḫāne-i hicrān idi baña maḳām

Tā seḥer her şeb gözüme uyḫu olmışdı ḥarām

Baḫt-ı ḫāb-ālūd uyandı o uyḫudan bir şeb meger

Ḫāba vardum ben düşümde gördüm ol Leylī-ḫırām

Ḳapım açdı nāz ile virdi selām ol nāzenīn

ʿİzzet ile söyledi Mecnūna birḳaç kelām

Didi ʿaşḳ-ı yārdan gel geç yeter çek derd ü renc

Kim muḥabbet rūz-ı hicrān gibi hīç olmaz tamām

Pāyına düşdüm yüzüm sürdüm ṭutup dāmānını

Zār u efġān ile didüm ey şeh-i ʿālī-maḳām

Geçmezem hergiz belā-yı derd-i ʿaşḳ-ı yārdan

Dönmeyem *“ḳālū belā”*da itdigüm iḳrārdan

74

Tercīʿ-bend-i Zeynī

feʿilātün/ mefāʿilün/ feʿilün

I

Diñle ey ṭālib-i ʿulūm-ı hüner

Sözlerüm gūş-ı cān ile gevher

Sözümüñ her birini bir ders it

Eyle ʿāḳıl iseñ anı ezber

Atasıdur kişinüñ üstādı

Atasına oġul riʿāyet ider

Evvelā budur saña pendüm

Cāhile olma yaḳīn olsa peder

Ehl-i ʿilmüñ ayaġı tırnaġı

Ḫiẕmetin eyle başuña efser

ʿUlemā enbiyāya vāriṣdür

Böyle buyurdı bize peyġamber

Sen de peyġambere kerāmet iseñ

Cehli ḳo ehl-i ʿulūma ol hem-ser

Cehl ile faḳr bāb-ı ʿaybı açar

ʿİlm ile māl bāb-ı ʿaybı yapar

II

ʿİlm ile māl olur begüm taḥṣīl

74: 78b

Nitekim māl ile ʿilm tekmīl

Līk ne mālüñ ola ne ʿilmüñ

Olasın ḫalḳ içinde ḫor-ı ẕelīl

Ḳatı müşkil belā degül mi bu kim

İde her seyrde il seni techīl

İmdi ʿaḳluñ saña yār ise eger

Eyle var kendüñi bir ehl-i delīl

ʿĀrife çün bu nükte rūşendür

Tā delīl olmaya olur mı sebīl

Ḥamdülillāh elüñ ayaġuñ ṣaġ

Olmaya ṭabʿ süst ü çeşm ʿalīl

Cehd idüp ehl-i ʿilm olmayasın

Cehl ile ḳalasın ḥaḳīr ü ẕelīl

Cehl ile faḳr bāb-ı ʿaybı açar

ʿİlm ile māl bāb-ı ʿaybı yapar

III

Ṭālib-i ʿilme budur aṣl-ı uṣūl

Eger maʿlūm ola ḳamu mechūl

Ṣarf ide ʿömrüni bu sevdāya

Gāh sā´il ola gāhī mes´ūl

Vire mışbaḥ-ı żav ile dile żav

Maḥv olunca ẓalām-ı şāh-ı cehūl

Yaḳa tā ṣubḥa dek çerāġ çaḳra

Muttaṣıl şuġl ide ola meşġūl

Reşk ide manṭıḳına ehl-i kelām

Ne beyān itse diyeler maḳbūl

Bir ḥadīṯ eylese eger tefsīr

Gūş ura her sözine ehl-i ʿuḳūl

Eyleye pend hep[1] mevālī-i Rūm

Cehli anuñ[2] ḥasedle ola melūl

Cehl ile faḳr bāb-ı ʿaybı açar

ʿİlm ile māl bāb-ı ʿaybı yapar

IV

ʿUlemānuñ çoġunca her nigeh āl

Cühelānuñ ola rāst ḳāmeti dāl

ʿUlemānuñ kelāmı āb-ı ḥayāt

Cühelānuñ sözi mey-i ḳattāl

ʿUlemānuñ ʿaḳlı velī vāżıḥ

Cühelānuñ delā´ili baṭṭāl

ʿUlemānuñ maḳāmı ṣadr-ı ṣafā

Cühelānuñ serīri ṣaff-ı niʿāl

ʿUlemānuñ cemāli hemçü nehār

Cühelānuñ yüzi miṣāl-i leyāl

ʿUlemānuñ lisānı cümle faṣīḥ

Cühelānuñ ḳanda dilleri lāl

79a ʿUlemānuñ ḫidmetinden olma ırāġ

Cühelā ṣoḥbeti ḍalāl-i vebāl

Cehl ile faḳr bāb-ı ʿaybı açar

ʿİlm ile māl bāb-ı ʿaybı yapar

V

İster iseñ cihānda fetḫü'l-bāb

Hem-zebānuñ ola hemīşe kitāb

Cühelānuñ ʿibādetinden yeg

ʿUlemānuñ yörünse çeşmine ḫāb

[1] Eyleye pend hep: Hep pend eyleye M.

[2] Cehli anuñ: Anuñ cehli M.

Ola yevmü’s-suāl çün ʿulemā

Giyeler nūrdan laṭīf s̱iyāb

ʿAraṣāt içre cümlesi ʿuryān

Cühelānuñ öñünde ḥāli ḫarāb

ʿUlemā nūrdan giyer efser

Cühelā başlarına ṣaça türāb

S̱ābit ister iseñ ḳavl-i Resūl

Şāhid ister iseñ işde kitāb

Cühelā ile gel cidāli gider

ʿĀrife bu yeter şāfi cevāb

Cehl ile faḳr bāb-ı ʿaybı açar

ʿİlm ile māl bāb-ı ʿaybı yapar

VI

Cühelānuñ yanında bir ʿārif

Adı gör bengidür yāḫūd ḳanzil

Āli ʿaḳl idemez hīç ol ebter

Olmış ol mest-i bezm-i ʿālem-i dil

Hünerüñ yüz biñ olsa ʿaybuñ bir

Bir durur yānlarında şöylece bil

Cühelādan şular kim ḫāric ola

ʿUlemā silkine olur dāḫil

Nevʿ-i şaḫṣa bu maḥżar diñle

Ne umarsın bulardan ey ġāfil

Kendü nefsine düşmen olmışken

Dost olur mı saña bir cāhil

Pes durur saña ḳul Ḥaḳ şāhid

Eger ʿaḳluñ yār ise ve’l-ḥāṣıl

Cehl ile faḳr bāb-ı ʿaybı açar

ʿİlm ile māl bāb-ı ʿaybı yapar

VII

Olsañ ey Zeynī seyyid-i ṣānī

Cühelā saña itmez iḥsānı

ʿUlemādur yine seni gözeden

Ehl olan bilür ehl-i ʿirfānı

Bu rāzı hīç ṭuymadı cāhiller

Gelse bu ʿaṣra Mıṣr-ı Cürcānī

Göremezlerdi girse gözlerine

Gūrdan ṭursa Mollā Gürānī

Medḥ ü ẕemm neydügin bilemez[1] iken

Ḳadḥe başlarlar ehl-i ʿirfānı

Ne olur medḥ ü zemden el-ḥāṣıl

ʿUlemānuñ didi bir süẖandānı

Cühelā ḥaḳḳına yetirmişdür

Bu ḥadīṯ-i Resūl-i Rabbānī

Cehl ile faḳr bāb-ı ʿaybı açar

ʿİlm ile māl bāb-ı ʿaybı yapar

75

Tercīʿ-bend-i Ġālib-i Şeyẖ Mevlevī

müfteʿilün/ müfteʿilün/ fāʿilün

I

Ey ruẖ-ı pākinde ʿayān nūr-ı ẕāt

Sīnesi āyīne-i vech-i ṣıfāt

[1] bilemez: bilmezler M.

75: 79b

Prof. Dr. Naci Okçu, *Şeyh Gālib Divānı*, Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2014, s.118/1.

Pertev-i ḥüsnünde nümāyān tamām
Sırr-ı Ḫudā mā-ḥaṣal-ı kā´ināt
Sen urıcaḳ vaḳt-i semāʿ içre çarḫ
Şemʿüñe pervāne olur şeş cihāt
Şevḳ ile cān tāzelenür ben disem
Nuṭḳ-ı ṣafā-baḫşuña rūḥu'l-ḥayāt
Pertev-i envār-ı cemālüñ senüñ
ʿAşḳ ile virdi dü cihāna ṣebāt
Ṭoldı tecellī-i Ḫudādan sivā
Şems-i muḥabbet idicek iltifāt
Yandı o āteşle dil ü cānumuz
İtdi cemālüñ velī keşf-i seḥāb[1]
Āh mineʿl-ʿaşḳı ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī biḥarārātihī

II

Görmege istersen eger maḥşeri
Çarḫda seyr eyle o meh-peykeri
ʿAşḳ ile ġalṭīde olup mihr-veş
Ṣalmada ʿālemlere nūr u feri
İtmede nüh ḳubbeyi envāra ġarḳ
Dübdüz idüp bāḫter ü ḫāveri
Güy-ṣıfat pey-rev olup sen daḫı
Düş yola farḳ eyleme pā vü seri
Def ü celācille semāʿ it hemān
Alma ḳola bu felek-i çenberi
Ṭutma ḳulaḳ devrine aḥkāmına
Serserīdür serserīdür serserī

[1] seḥāb: simāt D.

Ben hele ġayb eylemişem kendümi
Āteş-i sevdāya düşelden beri
Āh mineʿl-ʿaşḳı ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī biḥarārātihī

III

ʿĀşıḳa ne ser ü ne server gerek
Başına buyruḳlara efser gerek
Devr-i felekden n'ola pervāneye
Şemʿi[1] tavāf itmege bir per gerek
Yanması ḥāṭır bu mı[2] maʿlūm anun
Ṣubḥına[3] ne zād u ne reh-ber gerek
Bu sözi[4] ammā ki ḳolay ṣanma sen
ʿAşḳ gibi sīnede gevher gerek
Ḳuvvet-i bāzū bu ḳapuda ṭurur
Rüstem işi añlama Ḥaydar gerek
Terk-i hevā itmesi āsān degül
ʿAvn-i Ḫudā feyż-i peyember[5] gerek
Başına ġavġā-yı ḳıyāmet ḳopup
Sīnede bir mihr-i münevver gerek
Āh mineʿl-ʿaşḳı ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī biḥarārātihī

80a IV

ʿAşḳ gelüp mülk-i dile oldı şāh
Derd-i[6] ġam u miḥneti ḳıldı sipāh

[1] şemʿi: şemʿ-i D.
[2] ḥāṭır bu mı: ḥāzır yolu D.
[3] subḥına: ḥaccına D.
[4] sözi: söz D.
[5] peyember: peyġamber M.
[6] derd-i: derd ü D.

İtdi o vīrāneyi maʿmūrezār
Leşker-i endūha ḳılup cilvegāh
Meşʿaleler yandı derūn u birūn
Nūr-ı tecellī ṭolup ol ḫānḳāh
ʿArṣa-i maḥşer gibi oldı ʿayān
Kūşe-be-kūşe niçe biñ dād-ḫāh
Sūr mı mātem mi bilinmez yaḳīn
Nāy u ḳudūm ile gelür āh āh
Ḥayret alup ʿaḳlumı oldum ḫamūş
Dehşetüm idrāk idemem[1] gāh gāh
Ṣabr u sükūn gitdi elümden tamām
Añlamadum aṣlını Bārī güvāh
Nūr-ı mücessem midür āteş midür
Yaḳışını söyleyemem āh āh
Āh mineʿl-ʿaşḳı ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī biḥarārātihī

V

Baḳ o mehüñ zülf-i siyeh-tārına
Cān geçinür dārına ber-dārına
Çeşmi oḳur ḫışm ile İsm-i Celāl
Baḳışı Yā Hū çeker envārına
Sırrını keşf itmek içün ḥayretüñ
Ḳıl naẓar āyīne-i ruḫsārına
Bir nefes oldı-y-sa eger rū-nümā
Cenneti vir müjde-i dīdārına
Bilse eger yār ne cennet nedür
Kimse degişmez bu güni yārına

[1] idemem: iderem D.

Ġonce biter[1] şuʿlesi pervāneye

Ḥaḳ yetüre bülbüli gülzārına

Ṭūr gibi nūr-ı tecellī-i Rab

Ṣardı bu cismüñ der ü dīvārına

Āh mineʿl-ʿaşḳı ve ḥālātihī

Aḥraḳa ḳalbī biḥarārātihī

VI

Çeşmi elā ġamzesi mestānedür

Yāda biliş ʿāşıḳa bī-gānedür

Bāz-ı nigeh ṣayddan itmez ferāġ

Cān evi ḥālā ki aña lānedür

Her ne ḳadar nāza çekerse sezā

Baḫtı yüce meşrebi şāhānedür

Söz dükenür kim diye Monlā Celāl

Şems daḫı şemʿine pervānedür

Ḥaḳ bu ki memnūnıyam iḥsānınuñ

ʿĀlemüñ iḳrārı o sulṭānadur

Sāye-i luṭfuñda neler gördigüm

Ben bilürem illere efsānedür

Ġālib eger eylese daʿvā-yı ʿaşḳ

Kim inanur ḳavline dīvānedür

Āh mineʿl-ʿaşḳı ve ḥālātihī

Aḥraḳa ḳalbī biḥarārātihī

[1] biter: yeter D.

76

Tercīʿ-bend [Mahlassız]

feʿilātün/ mefāʿilün/ feʿilün

I[1]

Maʿrifet güllerin hüveydā ḳıl
Yine dil bülbülini şeydā ḳıl
Ṭūṭī-i cāna göster āyīne
Anı bu ṣūretle gūyā ḳıl
Yāre ḥaṣr eyleyüp tevellāñı
Cümle aġyārdan teberrā ḳıl
Cehlden ḳurtarup ʿulūm ile
Göñlümi mürde iken iḥyā ḳıl
Ṭālibe olur āḫiretde ḥicāb
Hele sen bārī terk-i dünyā ḳıl
Coşa gel derd ile ḫurūş eyle
Ḳatre iken özüñi deryā ḳıl
Gözüñi yumup iki ʿālemden
Bir naẓar kendüñi temāşā ḳıl
Mest olup bāde-i muḥabbet ile
Cānı medhūş u ʿaklı şeydā ḳıl
Olup esrār-ı ʿaşḳ ile ḥayrān
Eyle rindāne ʿālemi seyrān

II

Gel gel ey ṭālib-i cemāl-i yār
İt temāşāyı ṭuymasun aġyār
Yār tenhā vü ḫāne ḫālīdür

76: 80b

[1] I. bendin iki mısraı eksiktir.

Leyse fi'd-dār -i ġayr uhu'd-deyyār

Bu cihān gülşeninde bülbül yoḳ

Yoḫsa her kūşede niçe güli var

Anı görmege gözlerem ammā

İtmez idrāk dīde-i pür-ḫār

Gözümüz üzre perde-i ġaflet

Kime ʿarż-ı cemāl ider dildār

Perde-i ġafleti gider dilden

Ḫābdan çeşm-i cānı ḳıl bīdār

Bir naẓar eyle hey iki gözüm

İşte baḳ cennet işte baḳ dīdār

Pendümi itmedüñ ḳabūl evvel

Sözüme geldüñ işte āḫir-ḳar

Kār u bārı ṭaġıt otur epsem

Saña sözüm budur benüm her bār

Olup esrār-ı ʿaşḳ ile ḥayrān

Eyle rindāne ʿālemi seyrān

III

Ẕerreye sayma mihr-i raḫşānı

Ḳaṭrece görme baḥr-i ʿummānı

Ṣusuz ol Ḫıżr ilinden eyleme nūş

Ṣunsa minnetle āb-ı ḥayvānı

Ḳurṣ-ı meh gibi olsa çarḫ üzre

Alma il süfresindeki nānı

Mūr gibi ʿulüvv-i himmet eyle

Ḫānuña daʿvet it Süleymānı

Virme dil kimseye Züleyḫā-veş

Olsa ḥüsn ile Yūsuf-ı ṯānī

Kendü yaġuñla kavrulup dāyim

Şemʿ-veş ḳalbüñ eyle nūrāni

Tā ki refʿ ola dīde-i cāndan

Perde olān cihān ẓulmātı

Göresin sen seni ne cevhersin

Ḳandadur yā bu güherüñ kānı

Gözüñ aç ḳalma bezm-i ġafletde

Hey şarāb-ı ġurūr sekrānı

Olup esrār-ı ʿaşḳ ile ḥayrān

Eyle rindāne ʿālemi seyrān

81a IV[1]

İdüp ol yār-ı āşināyı yād

Eyle ey dil fiġānuma feryād

Bende-i ʿaşḳ olmaḳ isterseñ

Bend-i ġamdan hemīşe gez azād

Ḥāṣıluñ yāḳan oda āteş-i ʿaşḳ

Ḫırmen-i ʿömrüñ eyledüñ berbād

Āh-ı ʿaşḳ içre cān viren kişiler

Gitdiler gerçi ḳodılar eyü ād

Ḫüsrev-i ʿāşıḳān olur mıydı

Cān-ı Şīrīni virmese Ferhād

[1] IV. bendin son on mısraı eksiktir.

90b

83 [1]

Tercīʿ-bend-i Refīʿa der-Hicv-i Iṣṭılāḥāt-ı Ḳıbṭiyān[2]

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Merḥabā ey ḳıbṭiyān alayunuñ ser-mihteri
Āferīn ey zümre-i çārūbiyānuñ ekberi
Sen bu lāfuñ ile eslāfuñda baġlarsın peri
Kim uṣūl ile çevirdüñ ṭabl-ı çarḫ-ı çenberi
Şimdi ṣāḥib-dā´ireyi perdesin açıḳ deri
İtmesün ʿarż-ı şecāʿat saña ġayrı ser-çerī
İşte meydān var ise kām almayan gelsün beri
Şöyle ḥırṣlı pehlivānsın görmemiş arḳan yeri
Tīġ-ı ters meymūnını aṣ çerkeye şimdeñ geri
Ḳurd ḳapanına düşürdüñ sen niçe āyūları
Ḥabbeẕā Avyānserāy iḳlīminüñ gürbüz eri
Saña hem-deng olamaz her çergenüñ āhengeri

II[3]

Cizye-dāra çergeden idüp ferāġat bir direk
Funda toḫmın Lonca Meydānında her rūz u şeb ek
Gitmesün dirsen eger zımba çekiç maşa kürek
Ṭāliʿ-i meymūnına aldanma sen ʿālemde pek
Kim timur ḳazıḳ da ḳaḳsañ ṣābite olmaz felek
Oynadır ṣoñra seni olsañ da mār-ı engerek

83: 90b

[1] 76. şiirden 83. şiire kadar olan şiirler Farsça olup ekler kısmında bulunmaktadır. Şiir sayısı mecmuadaki şiir sayısına göre devam etmiştir.

[2] Bilal Alpaydın, *Refīʿ-i Kālāyī Dīvānı (İnceleme-Metin)*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. A. Azmi Bilgin, İstanbul, 2007, s. 139/8.
Başlık; "Iṣṭılāḥāt-ı Ḳıbṭiyān İle İnşād Eylediğimiz Letāyif-gūn Tercī-i Bend" agt.

[3] Bendin bir mısraı eksiktir.

Ḳaç şerārından ki zīrā āteşīdir ol köpek
Dāmen-i cānuñ yaḳarsa yetmez ol ṣu serpecek
Ḥırṣla sende hemān ol seyf-i ters-meymūnı çek
Ḥabbeẕā Avyānserāy iḳlīminüñ gürbüz eri
Saña hem-deng olamaz her çergenüñ āhengeri

III

Ṣanma anı bir siyeh-çerde o ẕāt-ı masḫara
Nār-ı kimyā ile itmiş rūyını hep isḳara[1]
Bir deva bulmaḳ içindür ʿillet-i celb-i zere
Giceler ekser keser gündüz elinde destere
Bilemezse kör Deli Balṭaya ister göstere
Böyle ʿālemde çekerken lāf görüñ ḳurı yere
Destine anuñ eger kim bir ḳaradüzen gire
Cizye-dāra bile çıḳmaz çergeden birdenbire
Ḥabbeẕā Avyānserāy iḳlīminüñ gürbüz eri
Saña hem-deng olamaz her çergenüñ āhengeri

IV

N'ola funda pāyuña gelse o lonca başıdır
Ḳullelide gördügüñ maʿhūd anuñ oynaşıdır
Gözlerin ḳapdı dime ʿaynıyla ol falṭaşıdır
Masḳaṭ-ı re´sin ki sınup ṣanma timür ṭaşıdır
Var ise[2] seyyid ṣoyunda[3] belki süt ḳardaşıdır
Kār-ı naḳş-ı külbe-i maʿnīnüñ ol naḳḳāşıdır
Mehterānuñ pek yürük bir ḳoc gibi yoldaşıdır
Ḫān-ı naẓmım ḳarışıḳ olduysa çingān işidir

[1] isḳara: isḫara M.
[2] ise: imiş D.
[3] ṣoyunda: ṣoyumda D.

Ḥabbeẕā Avyānserāy iḳlīminüñ gürbüz eri

Saña hem-deng olamaz her çergenüñ āhengeri

V

Olṭayı yutmış anuñla genc iken bir ḳantemir

Çingene palamudı alırdı[1] zīrā müstemir

Ḥāliyā āhen ʿamūda çatlasa ḳaynaḳ verir

N'ola[2] çingān iskelesinde idüp[3] funda demir

Furtına ṣavmış şu şuygen pek yel oġlı gösterir

Teknenüñ götü kilitli olsa ger şimdi nedir

N'ola evṣāfuñ anuñ itseñ Refīʿā biñde bir

Ḳıl bir aḳdan gelmemiş ol süt-be-süt çingānedir

Ḥabbeẕā Avyānserāy iḳlīminüñ gürbüz eri

Saña hem-deng olamaz her çergenüñ āhengeri

92b[4]

84

Murabbaʿ-ı Niyāzī

4+3: 7'li Hece Ölçüsü

I

Uyan gözüñ aç ṭurma

Yalvar güzel Allāha

Yoldan izin ayırma

Yalvar güzel Allāha

II

[1] alırdı: olardı M.
[2] N'ola: İtse D.
[3] idüp: n'ola D.
[4] 92a boştur.
84: 92b

Bir gün bu gözüñ görmez
Hem ḳulaġuñ işitmez
Bu furṣat ele girmez
Yalvar güzel Allāha

III

Her giceyi ḳā´im ol
Her gündüzi ṣā´im ol
Hem ẕikr ile dā´im ol
Yalvar güzel Allāha

IV

Ṣaġlıġı ġanīmet bil
Her sāʿati niʿmet bil
Gizlice ʿibādet ḳıl
Yalvar güzel Allāha

V

ʿÖmrüñi hīçe ṣatma
Kendüñi oda atma
Her şām u seḥer yatma
Yalvar güzel Allāha

VI

Hey nice yatursun ṭur
Olma şu ṣafādan dūr
Baḥr-i keremi boldur
Yalvar güzel Allāha

VII

Her vaḳt-i seḥerde biñ
Luṭfı gelür Allāhuñ
Ol vaḳt uyanur ḳalbüñ

Yalvar güzel Allāha

VIII

Allāhūn adın yād it

Cān ile dili şād it

Bülbül gibi feryād it

Yalvar güzel Allāha

IX

Gel imdi Niyāzī-yle

Dergāha niyāz eyle

Ḥācātı dırāz eyle

Yalvar güzel Allāha

85

Murabbaʿ-ı Günehkār

mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Bu dünyā kimseye ḳalmaz

Unutma ölmegi zinhār

Bu ṣaġlıḳ pāydār olmaz

Unutma ölmegi zinhār

II

Gelen geçer ḳonan göçer

Naṣīb oldıḳça yir içer

Ecel ʿömr ekinin biçer

Unutma ölmegi zinhār

III

85: 92b

Beden bir gün olur ḫaste
Dilüñ dönmez olur beste
Ḳalursun şöyle dem-beste
Unutma ölmegi zinhār

IV

Çökiser üstüñe ṭaġlar
Ecel gelüp dilüñ baġlar
Ḳalup bu bāġçeler bāġlar
Unutma ölmegi zinhār

V

Niçe cemʿ ider iseñ māl
Olur vārişlerüñ derḥāl
Ḳılurlar ya niçün ḳīl ü ḳāl
Unutma ölmegi zinhār

93a

VI

Sen anı ṣanma mālüñdür
Ḥaram ise vebālüñdür
Ḥelāl ise suʾālüñdür
Unutma ölmegi zinhār

VII

Senüñle gider aʿmālüñ
Ḳalur ıraḳlara mālüñ
İrişmez bir pula elüñ
Unutma ölmegi zinhār

VIII

Kefen ṭonuñ ola yapraḳ
Biter üstünde gök yapraḳ
Ṭolar gözlerüñe ṭopraḳ

Unutma ölmegi zinhār

IX

Bozılur ṣūreti baʿzuñ

Ḳarıncayla ṭolar aġzuñ

Çürüyüp ḫāk ile maġzuñ

Unutma ölmegi zinhār

X

Ḳanı ḳardaşūn ü oġluñ

Atañ anañ ḳamu ehlüñ

Seni maġrūr ider cehlüñ

Unutma ölmegi zinhār

XI

İgen sevme bu dünyāyı

Olur bir gün başuñ ḳātı

Gider başdan bu sevdāyı

Unutma ölmegi zinhār

XII

Gerü gelmez varan anda

Ḳalur ḳarañu sininde

ʿAmel iş eylegör bunda

Unutma ölmegi zinhār

XIII

Ḳamu ecdāduñ u aṣluñ

Yire girdi ḳamu neslüñ

Budur maʿnāsı bu faẓluñ

Unutma ölmegi zinhār

XIV

Günehkārī günāhuñ çoḳ

Günāhuñ-çün bir āhun yoḳ

Varacaḳ daḫı rāhuñ yoḳ

Unutma ölmegi zinhār

XV

Ṭaḳ evvel boynuña bendi

Daḫı di ḫalḳa bu pendi

Cihāndan geç elüñ yundı

Unutma ölmegi zinhār

86

Murabbaʿ -ı Eşref-i Rūmī

4+3: 7'li Hece Ölçüsü

I

Ey hevāsına ṭapan

Tevbeye gel tevbeye

Ḥaḳḳa ṭap Ḥaḳdan utan

Tevbeye gel tevbeye

II

Niçe nefse uyasın

Niçe dünyā ḳovasın

Vaḳtdür[1] uṣanasın

Tevbeye gel tevbeye

III

Niçe beslersin teni

86: 93a

Mustafa Güneş, *Eşrefoğlu Rūmī ve Divanı (İnceleme-Metin)*, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Danışman: Yard. Doç. Dr. Hansan Kavruk, Malatya, 1994, s.373/104.

[1] Vaḳtdür: Vaḳt ola D.

Yılān çiyān yer anı

Ḳo teni besle cānı

Tevbeye gel tevbeye

IV

Sen teni ṣanduñ seni

Bilmedüñ senden teni

Odlara yaḳduñ cānı

Tevbeye gel tevbeye

V

Sen dünyā-perest olduñ

Hem nefsine[1] dost olduñ

Ṣanma dirisin öldüñ

Tevbeye gel tevbeye

93b VI

Gör bu mü´ekkelleri

Yazdılar[2] ḫayr u şeri

Günehden olġıl berī

Tevbeye gel tevbeye

VII

Ey miskin ādemoġlı

Uṣañ ṭutma ʿameli[3]

Esmeden ölüm yili

Tevbeye gel tevbeye

VIII

Ölüm gelicek nā-çār

[1] Hem nefsine: Nefsüñ ile D.

[2] Yazdılar: Yazarlar D.

[3] ʿameli:ʿālemi D.

Dilüñ tengi şaşar

İrken işüñi başar

Tevbeye gel tevbeye

IX[1]

Ey dünyāyı cemʿ iden

Ṣoñra ḳoyuban giden

Olmadın ṣoñra peşīmān

Tevbeye gel tevbeye

X

Nefs Tañrı düşmeni

Tevbe ḳıl öldür anı

Ḳurtar yazuḳdan cānı

Tevbeye gel tevbeye

XI

Giçer bu dünyā ḳalmaz

ʿÖmür pāy-dār olmaz

Ṣoñ peşīmān aṣṣı ḳılmaz

Tevbeye gel tevbeye

XII

Tevbe ṣuyıyla[2] arın

Dimegil bugün yarın

Göresin Ḥaḳ dīdārın

Tevbeye gel tevbeye

XIII

Eşrefoġlı Rūmī sen

Tevbe ḳıl erken uyan

[1] IX: D-

[2] ṣuyıyla: ṣuyında

Olma yoluñda yalan

Tevbeye gel tevbeye

87

Murabbaʿ-ı ʿĀrifī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Gider dilden sivā fikrin

Eger dervīş iseñ dervīş

Yirin ṭoldur cüdā fikrin

Eger dervīş iseñ dervīş

II

Hevā-yı nefsi terk eyle

Ḳuşāġuñ yola berk eyle

Çalış maḳṣūdı derk eyle

Eger dervīş iseñ dervīş

III

Günāha hep nedāmet ḳıl

Özün ṭaşra melāmet ḳıl

Derūnun sen selāmet ḳıl

Eger dervīş iseñ dervīş

IV

Silüp ḳalbini pāk eyle

Yirüñ ḫiẕmetde ḫāk eyle

Libās-ı ʿırżı çāk eyle

Eger dervīş iseñ dervīş

V

87: 93b

Bilürsüñ bu cesed fānī
Ulaşdır ḥażrete cānı
Ṣaḳın fevt eyleme anı
Eger dervīş iseñ dervīş

94a VI

ʿAdū olma dögerlerse
Duʿā eyle sögerlerse
Sevinme ger ögerlerse
Eger dervīş iseñ dervīş

VII

Özin ednādan ednā bil
Ġubār-ı ʿārı dilden sil
Olasın ta ki deryā-dil
Eger dervīş iseñ dervīş

VIII

Naẓar it keşret-i dehre
Taḥammül eyle her ḳahra
Ki vaḥdetden ire behre
Eger dervīş iseñ dervīş

IX

Meşāyiḫ işigine yüz
Sürüp saʿy it gice gündüz
Ḳıl insāna naẓar düpdüz
Eger dervīş iseñ dervīş

X

Rıżā-yı Ḥaḳḳı her yirde
Eger ẓāhir eger sırda
Gözet tā refʿ ola perde

Eger dervīş iseñ dervīş

XI

Yaḳup ʿaceb riyā şehrin
Aḳıt ḳalbe ṣafā nehrin
Bulasın vaḥdetüñ baḥrin
Eger dervīş iseñ dervīş

XII

Ḥaḳı her yirde ḥāżır bil
Derūnı ḳalbe nāẓır bil
Seni ḫiẕmetde ḳāṣır bil
Eger dervīş iseñ dervīş

XIII

Özüñ ölmezden öñden öl
Viṣāl-i Ḥaḳḳa budur yol
Düriş maḳṣūdı bunda bul
Eger dervīş iseñ dervīş

XIV

Gider benlügi sen senden
Bu cānın gitmeden tenden
Naṣīḥat bu saña benden
Eger dervīş iseñ dervīş

XV

Vücūduñ fānī ḳıl dā´im
Beḳā-yı Ḥaḳla ol ḳā´im
Uyan ġafletden ey nā´im
Eger dervīş iseñ dervīş

XVI

Dime kim ʿĀrifem ben de

Ṣaḳın nefsün düşer bende

Düriş Allāha ol bende

Eger dervīş iseñ dervīş

88

Murabbaʿ-ı ʿĀrifī

müstefʿilün/ müstefʿilün

I

ʿĀṣī baña cān u tenüm

Bilmem n'ola ḥālüm benüm

Nefsüm hevāsıdur ṣoñum

Bilmem n'ola ḥālüm benüm

II

Ġarḳ eyledi baḥr-i günāh

Ḥażretde yüzümdür siyāh

Luṭfuñ irişmezse iy şāh

Bilmem n'ola ḥālüm benüm

III

ʿIṣyān ile buldum kemāl

Kesb itmedüm bir ẕerre ḥāl

İrmezse fażl-ı lā-yezāl

Bilmem n'ola ḥālüm benüm

IV

Oldum bu nefsüme esīr

Acar görüp oġlan u pīr

Ey cümle gizlüye ḫabīr

88: 94a

Bilmem n’ola ḥālüm benüm

94b V

Nefse uyup ḳıldum ḳuṣūr

Buldum günāh ile ẓuhūr

Umam yine cennāt-ı ḥūr

Bilmem n’ola ḥālüm benüm

VI

Ġıybet müsāvīdür işüm

Yārin içün yoḳ teşvīşüm

Yād oldı cümle bilişüm

Bilmem n’ola ḥālüm benüm

VII

Çoḳ nesne göñlümden giçer

Maḥv ola söylersem ḥacer

Göñlüm pür olmışdur keder

Bilmem n’ola ḥālüm benüm

VIII

Vaṣfum benüm ḥıḳd u ḥased

ʿUcbum daḫı bir ulu sed

İrmez ise senden meded

Bilmem n’ola ḥālüm benüm

IX

Ḳatl itmedüm ol kelbümi

Pāk itmedüm hīç ḳalbümi

Fehm itmedüm ben Rabbümi

Bilmem n’ola ḥālüm benüm

X

Baġrum benüm bir ḳatı ṭāş

Gelmez gözümden ẕerre yaş
Sırrum eger olursa fāş
Bilmem n’ola ḥālüm benüm

XI

Varmaz dilüm tevbe itmege
Nefsüm ḳomaz yol gitmege
Hem Ḥaḳ sözi işitmege
Bilmem n’ola ḥālüm benüm

XII

Nā-maḥremi gözler gözüm
Her şaḫṣa ṭaʿn itmek sözüm
Ḥażretde ḳalmadı yüzüm
Bilmem n’ola ḥālüm benüm

XIII

Ṣūretde geydüm bir ʿabā
Ṣavm u ṣalātum hep riyā
ʿÖmr oldı bu yolda hebā
Bilmem n’ola ḥālüm benüm

XIV

Çoḳdur günāhum bī-ḥesāb
Hīç gitmedüm rāh-ı ṣavāb
Hergiz ne olursa ʿaẕāb
Bilmem n’ola ḥālüm benüm

XV

Ey ʿĀrif-i Sırr-ı İlāh
Ey ʿāşḳan-ı ṭoġrı rāh
Her cürme ʿużv ola güvāh
Bilmem n’ola ḥālüm benüm

89

Murabbaʿ-ı Ṣādıḳī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Gözüm gül ile gülzārı
Zamān āḫir zamān oldı
Bulamazsuñ ṭoġrı yolı
Zamān āḫir zamān oldı

II

ʿAmel ḳalmadı ʿālemde
Ki inṣāf yoḳdur ẓālimde
Vefā ḳalmadı ʿālemde
Zamān āḫir zamān oldı

III

Bu ḥalḳuñ rāḥatı gitdi
Cihānuñ miḥneti artdı
Ẓālimler ʿālemi ṭutdı
Zamān āḫir zamān oldı

IV

Ġanīler ḥırṣ ider māla
Faḳihler ḳaldılar ḳāle
Baḳılmaz oldı hīç ḥāle
Zamān āḫir zamān oldı

V

Ki Türkmān ʿālemi urdı
Ḳoyun içine ḳurd girdi

89: 95a

Ki yoḳdur ẓabṭ ider ḳurdı

Zamān āḫir zamān oldı

VI

Uyanmaz uyḳudan hem şāh

Meger yardım ide Allāh

Ḫalḳ-ı ʿālem nice olur āh

Zamān āḫir zamān oldı

VII

Ki begler başladı ẓulme

Vü raġbet ḳalmadı ʿilme

Gözüm gel aġla hīç gülme

Zamān āḫir zamān oldı

VIII

İderler cümle ḫalk ṭuġyān

Ḳılurlar Ḫālıḳa ʿışyān

Bilenle bilmeyen yeksān

Zamān āḫir zamān oldı

IX

Ḫātūnlardan ḥayā gitdi

Ki şöhret ʿālemi ṭutdı

Bu dünyā āḫire yetdi

Zamān āḫir zamān oldı

X

Vāʿiẓler söylemez ṭoġrı

Dili ṭoġrı içi egri

Ṣanasın ḫırsız u uġrı

Zamān āḫir zamān oldı

XI

Ṭolundı revnaḳ-ı ʿālem

Ḳatı azdı benī ādem

Ne işte gülüben şādem

Zamān āḫir zamān oldı

XII

Ḳamu ṭālibler āvāre

Ḳalup maġbūn-ı bī-çāre

Ararlar dünyāya çāre

Zamān āḫir zamān oldı

XIII

Virürler dīni dünyāyı

Dilerler ḥüsni zībāyı

Sürerler dürlü ġavgāyı

Zamān āḫir zamān oldı

XIV

ʿİbādet leẕẕeti fi'l-ḥāl

Gitdikçe artdı ḥıyānet āl

Hemān āl dünyāsıdur āl

Zamān āḫir zamān oldı

XV

Ṭoludur cümle meyḫāne

İçerler mest-i ḥayrāne

ʿĀkıllular da dīvāne

Zamān āḫir zamān oldı

95b XVI

Māżilerden ḫaber bilmez

Arayup kendini bulmaz

Ṣanasın bāḳīdür ölmez

Zamān āḫir zamān oldı

XVII

Resūlüñ şerʿini ṭutmaz
Kitābıyla ʿamel itmez
Ölür de yoluna gitmez
Zamān āḫir zamān oldı

XVIII

Alurlar ḳāḍılar rüşvet
İdüp mü´minlere zaḥmet
Faḳīre yoḳ durur şefḳat
Zamān āḫir zamān oldı

XIX

Arar yoḳdur bu ifsādı
Cihānuñ gitdi hep dādı
Yanar ʿālemde ẓulm odı
Zamān āḫir zamān oldı

XX

Erāzil hep başa çıḳdı
Ẓulümle ʿālemi yaḳdı
Reʿāyānuñ gözi ḳorḳdı
Zamān āḫir zamān oldı

XXI

Bilüñ bunı çıḳar deccāl
Bilinmez nice olsar ḥāl
Hele ʿaksine geldi fāl
Zamān āḫir zamān oldı

XXII

ʿAlāmetler olup ẓāhir

Kişi her ḥīlede māhir

Dürlü fesād olup ẓāhir

Zamān āḫir zamān oldı

XXIII

Ṣādıḳlar daḫı hep sekbān

Kesüp yolı idüp ṭuġyān

Nice rāżı olup sübḥān

Zamān āḫir zamān oldı

XXIV

Oġul ata sözüñ ṭutmaz

Ḳız ana yolına gitmez

Ẓulümden meyveler bitmez

Zamān āḫir zamān oldı

XXV

Giyüp ḳuşanmada herkes

Yiyüp içmekdedür herkes

Uzatma gel sözüñi kes

Zamān āḫir zamān oldı

XXVI

Ḳocalar oldılar maʿtūh

Ne söylerse didiler tūh

Bu ḫalḳı ḳapladı endūh

Zamān āḫir zamān oldı

XXVII

Ki yoḳdur ḥayā ḳızda

Nice ola edeb bizde

İyü alçaḳ kötü sözde

Zamān āḫir zamān oldı

XXVIII

Ki yoḳ durur ittifāḳ aṣlā
Ki fırḳa fırḳadur dünyā
N’ola ḥālümüz ey ṣalā
Zamān āḫir zamān oldı

XXIX

Namāzdan ḫalḳ uṣandılar
Bu dünyāya inandılar
Fenāyı bāḳī ṣandılar
Zamān āḫir zamān oldı

XXX

Duʿāya ṭurmayup ḳaçar
Ṣanasın ḳuş durur uçar
Ḳalursa da hele nā-çār
Zamān āḫir zamān oldı

96a

XXXI

Ki ṭoġrı söylese bir cān
İderler aña çoḳ bühtān
Olurlar hep aña düşmān
Zamān āḫir zamān oldı

XXXII

Bilinmez kim durur ṭoġrı
Aranmaz oldı hem uġrı
Bu ḫalḳuñ ekṣeri egri
Zamān āḫir zamān oldı

XXXIII

ʿİnāyet ḫırsızı çoḳdur
Ḫulūṣ ile ʿamel yoḳdur

Zāmānumuz pek alçaḳdur

Zamān āḫir zamān oldı

XXXIV

Şikāyet eylemez ḥākim

Nice olur dimez ḥālüm

Ki ḫırsızdan daḫı ẓālim

Zamān āḫir zamān oldı

XXXV

Zinā vü şürb-i ḫamr ey yār

Livāṭa hem ribā her bār

Olupdur āşikār devvār

Zamān āḫir zamān oldı

XXXVI

Ata evlādına söger

Oġlan babasını döger

Anası ḳızını öger

Zamān āḫir zamān oldı

XXXVII

ʿAvret ṭutmaz erüñ sözin

Erine ekşidür yüzin

Çatar ḳaşın ḳapar gözin

Zamān āḫir zamān oldı

XXXVIII

Ḫarāb oldı cevāmiʿler

Yıḳıldı hep ṣavāmiʿler

Ḳanı ḥaḳ söze sāmiʿler

Zamān āḫir zamān oldı

XXXIX

Ki ḳanda başladı maḫlūḳ
Gözi açdur u ḳarnı ṭoḳ
Biñ ādemde bir ādem yoḳ
Zamān āḫir zamān oldı

XL

Ṣūret uġrısı çoġaldı
Ḳamu şürb ile ṣaġaldı
Cihānuñ aḥşamı geldi
Zamān āḫir zamān oldı

XLI

Berekāt ḳalmadı kārda
Ḥaḳīḳat ḳalmadı yārda
Ẓulüm artdı ḳamu yirde
Zamān āḫir zamān oldı

XLII

Ḫarāb oldı bütün dünyā
Çoġaldı fısḳ ile ġavġā
Daḫı neler gele ey vā
Zamān āḫir zamān oldı

XLIII

Ḳavüm ḫışum olupdur yād
Yañıldı bildügin üstād
Güzel yerler olup berbād
Zamān āḫir zamān oldı

XLIV

İmāmlaruñ çoġı cāhil
Namāzı ḳılmada kāhil

Gel maġrūr olma ey ġāfil
Zamān āḫir zamān oldı

XLV

Murdār tütüni içer
Resūlüñ yirine geçer
Melekler ṭurmayup ḳaçar
Zamān āḫir zamān oldı

96b XLVI

Çoġı ʿālimlerüñ azdı
ʿAmelsüz ʿilmi hem yazdı
Anlardan cümle ḫalḳ bezdi
Zamān āḫir zamān oldı

XLVII

Aġla ey Ṣādıḳī aġla
Cigerüñ derd ile dağla
Çürük işlerüñi ṣaġla
Zamān āḫir zamān oldı

XLVIII

Aldanma ẕerre dünyāya
Ṣaḳın uġrama ġavgāya
Göñül virme bu sevdāya
Zamān āḫir zamān oldı

XLIX

Gelen göçer giden gelmez
Ölüme kimse yol bulmaz
Buña gelen murād almaz
Zamān āḫir zamān oldı

L

Gel eyle vāʿiẓ iḫvāna
İresin tā gülistāna
Güvenme bāġa bostāna
Zamān āḫir zamān oldı

LI

Gel derc eylegil ṣabrı
Gel itme kimseye cebri
Unutma mevt ile ḳabri
Zamān āḫir zamān oldı

LII

Gelür bir gün ecel saña
Görüben ḳalasın ṭaña
Ṣakın baḳma şuña buña
Zamān āḫir zamān oldı

LIII

İlāhī sen ʿināyet vir
Tevfīḳ ile hidāyet vir
Bize ṣabr u ḳanāʿat vir
Zamān āḫir zamān oldı

90

Niyāzī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Uyan ġafletden ey nā´im
Ḥaḳa yalvar seḥerlerde
Döküp acı yaşı dā´im

90: 96b

Ḥaḳa yalvar seḥerlerde

II

Seḥer vaḳti açılur gül

Anuñçün zār ider bülbül

Uyanup derd ile ey dil

Ḥaḳa yalvar seḥerlerde

III

Ḳapusunda ṭurup her bār

Yüzüñ dergāhına ṭut var

Yürekden ḳıl dem-ā-dem zār

Ḥaḳḳa yalvar seḥerlerde

IV

Gel ey miskīn-i bī-çāre

İgende[1] gezme āvāre

Dilerseñ derdüñe çāre

Ḥaḳa yalvar seḥerlerde

V

Açılur bāb-ı Sübḥānī

Çekilür ḫān-ı sulṭānī

Dökülür feyż-i Raḥmānī

Ḥaḳa yalvar seḥerlerde

VI

Seḥerde ḳalḳuban her gāh

Yüzüñ yire sürüp ḳıl āh

İre luṭfı saña nā-gāh

Ḥaḳa yalvar seḥerlerde

[1] İgende: Dolaşma D.

VII[1]

[Seḥerde uyḳudan uyan

Niyāzī ṭurma derde yan

Ola kim irişe dermān

Ḥaḳa yalvar seḥerlerde]

91

Murabbaʿ-ı Niyāzī

müstefʿilün/ müstefʿilün

I

Ey derde dermān isteyen

Yetmez mi derd dermān saña

Ey rāḥat-ı cān isteyen

Ḳurbān olandur cān saña

II

Yaġma idersüñ varlıġuñ

Gider göñülden ṭarlıġuñ

Maḥv eylesüñ aġyārlıġuñ

Yār olısar mihmān saña

III

Sermāye bu yolda hemān

Teslīm olur buña inān

Ṣıdḳıla Allāha ṭayān

İtmez mi gör iḥsān saña

IV

Tevḥīde ṭapşur özüñi

[1] VII: -M.
91: 97a

Kimseye açma rāzuñı

Şeyḫ izine ṭut yüzüñi

Şeyḫin yeter burhān saña

V

İven kişi yol alımaz

Maḳṣūdı hergiz[1] bulımaz

Bekle maʿārif ḳapusın

Yön[2] göstere ʿirfān saña

VI

Dünyā ile ʿuḳbāyı ḳo

Evlā ile aḫrāyı ḳo

Var ol ḳurı sevdāyı ḳo

Maṭlab yeter Sübḥān saña

VII

Cāndan ṭaleb ḳıl yāruñı

Vir cānı bul dildāruñı

Yoġ eyle kendi varuñı

Kim var ola cānān saña

VIII

Çürüklerüñ hep ṣaġ olur

Zehrüñ ḳamu bal yaġ olur

Ṭaġlar yemişli bāġ olur

Cümle cihān bostān saña

IX

Güçdür ḳatı Ḥaḳḳuñ yolı

Dergāhı hem ġāyet ulı

[1] maḳṣūdı hergiz: maḳṣudını tez D.

[2] Yün: Yüz D.

Ṣıdḳ ile olmazsañ ḳulı

İtmez yolı āsān saña

X

Ḳulluġa bel bağlar iseñ

Şām u seḥer ağlar iseñ

Ṣular gibi çağlar iseñ

Tīz bulınur ʿummān saña

XI

Bülbül oluban ötegör

Gül gibi açıl ḳoḳagör[1]

ʿAşḳ odına[2] cān atagör

Gülzār ola[3] nīrān saña

XII

Yüzüñ Niyāzī eyle ḫāk

Derd ile ḳıl bağruñı çāk

Ḳalbüñ sarāyın eyle pāk

Şāyed gele sulṭān saña

92

Murabbaʿ-ı Niyāzī

fāʿilātün/ fāʿilātün/fāʿilün

I

İñile ey dertli göñül iñile

Ehl-i derdüñ iñleyecek çağıdur

[1] ḳokagör: tütegör D.
[2] odına: odını D.
[3] ola: olur D.
92: 97b

Gel tımār it yaraña sen ʿaşḳ ile
Yaralaruñ oñulacaḳ çaġıdur

II

Şol ki ġafletle yatup itmez ṭarab
Gövdesinde yoḳ mı ola cānı ʿaceb
İşte vaḥdet gülleri açıldı hep
Bülbülüñ efġān idecek çaġıdur

III

Sen nedīm idüñ ezel[1] ol şāh ile
İmtiḥān içün gelüpsin bu ile
İñlemek saña yaraşur derd ile
Hem gözüñ ḳan aġlayacak çaġıdur

IV

Yoḳ ḳarārı göñlümüñ bilmem neden
Ḳaṣd ider biñ pāre ola[2] bu beden
Vār ise gitmek diler bu āreden
Aṣlına ʿazm eyleyecek çaġıdur

V

[Ey][3] Niyāzī dünyede itmez ḥużūr
Şol kişi kim olmaya ehl-i ġurūr
Ḥaḳḳı añla[4] itmeden bundan ʿubūr
Mevtüñ elçisi gelecek çaġıdur

[1] ezel: evvel D.
[2] ola: olur D.
[3] Ey: -M.
[4] añla: añunla D.

93

Murabbaʿ-ı Niyāzī

müstefʿilün/ müstefʿilün

I

Ḥaḳḳı seven ʿāşıḳlaruñ
Eglencesi tevḥīd olur
ʿAşḳ odına yanıḳlaruñ
Eglencesi tevḥīd olur

II

Ṭurmaz isim sürer dili
Ṣorar müdām ṭoġrı yolı
Gerçek aradıyın beli
Eglencesi tevḥīd olur

III

İzinden ayırmaz gözüni
Cān ile ṭutar sözüni
Görmege iver yüzini
Eglencesi tevḥīd olur

IV

Ḥalḳuñ arasından çıḳar
Tevḥīdi görse cān atar
Bülbül gibi dā´im öter
Eglencesi tevḥīd olur

V

Māl ü menālin terk ider
Ehl ü ʿıyālin terk ider

93: 97b

Ḥāl ile ḳālin terk ider

Eglencesi tevḥīd olur

VI

Dünyā vü āḫret perdesin

Ardına atar cümlesin

Ḳor māsivā eglencesin

Eglencesi tevḥīd olur

VII

Mışrīye uyan kişinüñ

Gider çürügi işinüñ

İçindeki cān ḳuşınuñ

Eglencesi tevḥīd olur

94

Murabbaʿ-ı Niyāzī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

İster iseñ bulasın cānānı sen

Ġayra baḳma sende iste sende bul

Kendi mirʾātüñde gözle anı sen

Ġayra baḳma sen de iste sen de bul

II

Her ṣıfat kim sende var izle anı

Gör ne sırdan feyż alur gözle anı

İrişince ẕātına özle anı

Ġayra baḳma sende iste sende bul

III

94: 98a

Kenz-i maḫfī āşikār hep sendedür
Yāz u ḳış leyl ü nehār hep sendedür
İki ʿālemde ne var hep sendedür
Ġayra baḳma sende iste sende bul

IV

"Men-ʿaref" sırrına ir ḳo ġafleti
Gör ne remz eyler bu insān ṣūreti
Ḥaşr ü neşr ile ṭamūyı cenneti
Ġayra baḳma sende iste sende bul

V

Ḥaşr-i ṣurī ḥālin inkār eyleme
Gülşen iken yerüñi ḫār[1] eyleme
Enfüsi āfāḳı bil ʿār eyleme
Ġayra baḳma sende iste sende bul

VI

Ẕāt-ı Ḥaḳḳı añla ẕātundur senüñ
Hem ṣıfātı hep ṣıfātuñdur senüñ
Sen seni bilmek necātuñdur senüñ
Ġayra baḳma sende iste sende bul

VII

Ṣūreti terk eyle maʿnā bulagör
Ḳo ṣıfātı baḥr-i ẕāta dalagör
Ey Niyāzī şarḳa ġarba ṭalagör
Ġayra baḳma sende iste sende bul

[1] ḫār: nār D.

95

Murabbaʿ-ı Niyāzī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Hevā ise yiter göñül

Gel Allāha dönelüm gel[1]

Sivā ise yiter göñül

Gel Allāha dönelüm gel

II

Nice bir sevelüm ġayrı

Nice bir olalum ayrı

Añalum vuṣlat-ı yārı

Gel Allāha dönelüm gel

III

Bize Ḥaḳdan gel olmadın

Ecel kösi urmadın[2]

Cānuñ ʿAzrā´il almadın

Gel Allāha dönelüm gel

IV

Özenmez misin ol yāre

Ki aldanmışsın aġyāre

Seni azdırmış emmāre

Gel Allāha dönelüm gel

V

Ṭaleb ḳıl her seḥergāhı

95: 98a

[1] gel: göñül M.

[2] urmadın: çalmadın D.

Yürekden eylegil āhı

Sevenler buldı Allāhı

Gel Allāha dönelüm gel

VI

Ṣoralum gel bilenlere

Küllī boyun virenlere

Viṣāline irenlere

Gel Allāha dönelüm gel

VII

Niyāzīye olup ḥāldāş

Olursuñ gele yola yoldāş

Döküp gözlerümüzden yaş

Gel Allāha dönelüm gel

96

Niyāzī

müstefʿilün/ müstefʿilün

I

Ey ḳudret ıssı pādişāh

Luṭf eyle açıver yolum

Baġlandı her yanum ey şāh

Luṭf eyle açıver yolum

II

Şol ism-i z̲ātuñ ḥaḳıyçün

Cümle ṣıfātuñ ḥaḳıyçün

ʿİzz ü s̲ebātuñ ḥaḳıyçün

Luṭf eyle açıver yolum

96: 98b

III

Luṭfuñla insān eyledüñ

Vaṣluñla ḫandān eyledüñ

Hicrüñle ḥayrān eyledüñ

Luṭf eyle açıver yolum

IV

Ṣalduñ şikāre ḫod-beni

Ādem olup bulam seni

Baġladı dünyā-yı denī

Luṭf eyle açıver yolum

V

Şaşırdı bizi nefs-i bed

Eyledi hep yolladı sed

Ey luṭfı çoḳ senden meded

Luṭf eyle açıver yolum

VI

Bu cān yine vuṣlat diler

Sen şāh ile vaḥdet diler

Varmaġa dil nuṣret diler

Luṭf eyle açıver yolum

VII

Her ḳanda kāmil görürüz

Baḳup aña yerinürüz

Dönüp saña yalvaruruz

Luṭf eyle açıver yolum

VIII

Ḳulda n'ola yā Rabbenā

Kim saña ṭoġrı yol vara

Sensin ḳamu derde devā

Luṭf eyle açıver yolum

IX

Ẕikrüñ enīs it bu dile

İrişe tā dilden dile

Yol göstere ilden ile

Luṭf eyle açıver yolum

X

N’etsün Niyāzī derd-mend

İtmiş ʿanāşır ḳayd u bend

Bilmem İlāhī ġayrı fend

Luṭf eyle açıver yolum

97

Niyāzī

5+5: 10’lu Hece Ölçüsü

I

Ey kerīm Allāh ey ġanī sulṭān

Dertliyüz senden umaruz dermān

Luṭfuña ḥad yoḳ raḥmetüñe pāyān

Dertliyüz senden umaruz dermān

II

Gerçi ḳullarda maʿṣiyet çoḳdur

Raḥmetüñ Mevlā daḫı artuḳdur

Ġayrıdan bize hīç medet yoḳdur

Dertliyüz senden umaruz dermān

97: 98b

III

Gel dimez iseñ biz günehkāra
Bir adım ḳādir mi ki yol vara
Çāre yoḳ senden olmasa çāre
Dertliyüz senden umaruz dermān

IV

Şuña[1] kim senden bir hedā geldi
Feyż-i aḳdesden āşinā geldi
Bir cefāsına biñ ṣafā geldi
Dertliyüz senden umaruz dermān

V

Bu Niyāzī çün ẕikrüñe düşdi
Dün ü gün göñli fikrüñe düşdi
Ẕātuña iren şükrüñe düşdi
Dertliyüz senden umaruz dermān

98

Niyāzī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ feʿūlün

I

Gel ey bād-ı ṣabā luṭf eyle bir dem
Ḫaber vir bize cānān illerinden
Beşāretle bizi ḳıl şād u ḫürrem
Ḫaber vir bize cānān illerinden

[1] şuña: şu dem D.
98: 99a

II

Aradum niçe yıl kevn ü mekānı
Bulunmadı anūn nām u nişānı
ʿAceb niçe bulur isteyen anı
Ḫaber vir bize cānān illerinden

III

Seḥerde açılan güllerde midür
Yāḫud efġān iden dillerde midür
Aḳan ṣuda esen yellerde midür
Ḫaber vir bize cānān illerinden

IV

Ol ilden ʿazm idince bu cihāna
Ṭamuya uġrasañ döner cināna
Tesellī vir ḳulūb-ı ʿāşıḳāna
Ḫaber vir bize cānān illerinden

V

Ḥarīm-i ḳuds-i lāhūta varursañ
Sarāy-ı ḫāṣ-ı cānānı görürseñ
Yine ʿazm eyleyüp bunda gelürseñ
Ḫaber vir bize cānān illerinden

VI

Nesīm-i feyż-i aḳdes baḥr-i cūduñ
Ḥavādisden muḳaddesdür vücūduñ
Cemāl-i ẕāt-ı aʿlādur şuhūduñ
Ḫaber vir bize cānān illerinden

VII

Eger cān ise ḥüsnünüñ bahāsı
Nice biñ cān ānuñ olsun fedāsı

Niyāzīnüñ ḳadīmī āşināsı

Ḫaber vir bize cānān illerinden

99

Niyāzī

4+3: 7'li Hece Ölçüsü

I

Sevdüm seni hep varum

Yaġmadur alan alsun

Gördüm seni efkārum

Yaġmadur alan alsun

II

Alduñ çü beni benden

Geçdüm bu cān u tenden

ʿAḳlum daḫı her varum

Yaġmadur alan alsun

III

Ben varlıġumı atdum

Dost varlığına yetdüm

Her uşlıya bāzāram

Yaġmadur alan alsun

IV

Geldi dile dildārum

Buldum gül-i gülzārum

Şimdengerü hep varum

Yaġmadur alan alsun

99: 99a

V

Çün buldı göñül yārum

Terk eyledüm aġyārum

Iymān ile zünnārum

Yaġmadur alan alsun

VI

Sen ġāib ü ḫāẓırsın

Her ḥālüme nāẓırsın

Aḥvāl ile etvārum

Yaġmadur alan alsun

VII

Geçdüm ben ād u ṣāndan

Çıḳdum ben o dükkāndan

Hep ʿırż ile veḳārum

Yaġmadur alan alsun

VIII

Mışrīye vücūb imkān

Bir oldı ḳamu aʿyān

Ṭāʿat ile ezkārum

Yaġmadur alan alsun

100

Niyāzī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Elā ey mürşid-i ʿālem

Ḫaber vir ʿilm-i Mevlādan

100: 99b

Elā ey maʿnā-yı ādem

Ḫaber vir remz-i esmādan

II

Ne sırrdur Ādem ü Ḥavvā

Ne sırrdur ʿalleme'l-esmā

Ne sırrdur Sidre vü Ṭūbā

Ḫaber vir ʿarş-ı Mevlādan[1]

III

Kimüñdür feyż-i hem iḥyā

Ne sırrdur hemdem-i ʿĪsā

Nedür Meryemdeki deryā

Ḫaber vir dürr-i yektādan

IV

Ne yerdür merkez-i ednā

Nedür yā ḥalḳa-i vusṭā

Bilinmez devre-i kübrā

Ḫaber vir sen bu suġrādan

V

Nedür dillerdeki ʿilmeyn

Ne yerdür Mecmaʿü'l-baḥreyn

Nedür hem remz-i Ẕü'l-ḳarneyn

Ḫaber vir Ḫıżr u Musādan

VI

Nedür Ḳurʿānuñ esrārı

Nedür esrāruñ envārı

Nedür Mehdīnüñ eṭvārı

Ḫaber vir sırr-ı esrārdan

[1] Mevlādan: ālādan D.

VII

Nedür Mıṣrī nedür Kenʿān

Selīm kimdür yā kimdür ān

Ḫaber virdi bunı Ḳurʿān

Ḫaber vir sebʿ-i ḳurrādan

101

Niyāzī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Yine firḳat nārına yandı cihān

Ḥasretā gitdi mübārek ramażān

Nūr ile bulmışdı ʿālem yeñi cān

Firḳatā gitdi mübārek ramażān

II

İndi Ḳurʿān sende ey nūrı güzel

Leyle-i ḳadrüñde ey ḳadri güzel

Gitdüñ ey tehlīl ü tekbīri güzel

Elvedāʿ gitdi mübārek ramażan

III

Gāhī tesbīḥ ü ṣenā vü ẕikr ile

Gāhī taḥmīd ü duʿā vü şükr ile

Cān bulurdı mürde diller nūr ile

Ḥasretā gitdi mübārek ramażan

IV

Bu ay içre bağlanur didi Resūl

101: 99b

Cinn ü şeyṭān ki itmeye aṣlā fużūl

Hep duʿālar bunla olurdı ḳabūl

Firḳatā gitdi mübārek ramażan

V

Cemʿ olup Ḥaḳḳa münācāt idelüm

Nūr-ı Ḳurʿān ile ṭoġrı gidelüm

Bilmedik ḳadrin Niyāzī n'idelüm

Ey dirīġā gitdi şehr-i ramażan

102

Niyāzī

6+5:11'li Hece Ölçüsü

I

Dönmek ister göñül cümle sivādan

Dönelüm ʿāşıḳlar Mevlā derdiyle

Geçmek ister cānum mülk-i fenādan

Geçelüm ʿāşıḳlar Mevlā derdiyle

II

Derde düşen ʿāşıḳ n'etsün cihānı

Derd ehlinüñ dā´im yanmaḳta cānı

Döner arzulayup vaṣl-ı cānānı

Geçelüm ʿāşıḳlar Mevlā derdiyle

III

Ay u gün yıldızlar hem nüh felekler

ʿArşuñ eṭrāfında ṣaf ṣaf melekler

Meydān-ı ʿaşḳında cevlān iderler

102: 100a

Geçelüm ʿāşıḳlar Mevlā derdiyle

IV

Ṭaʿn eyleme zāhid benüm ḥālüme

Daḫl eyleme hergiz bu devrānuma

Dermānı devrānda buldum cānuma

Geçelüm ʿāşıḳlar Mevlā derdiyle

V

Baş açup girdüm ʿaşḳ meydānına

Manṣūr olurum *Ene'l-Ḥaḳ* dārına

Yanmaḳta Niyāzī şevḳüñ nārına

Yanalum ʿāşıḳlar Mevlā derdiyle

103

Niyāzī

müstefʿilün/ müstefʿilün

I

Meydān-ı ʿaşḳa girdiler

Ḥaḳ yolunuñ ʿāşıḳları

Maḳṣūda bunda irdiler

Ḥaḳ yolunuñ ʿāşıḳları

II

Kevneyn çün terk itdiler

Dostdan yaña ʿazm itdiler

ʿArş üzre cevlān itdiler

Ḥaḳ yolunuñ ʿāşıḳları

103: 100a

III

Ẓulmāt-ı dünyāyı geçer

Āb-ı ḥayātı hem içer

Deryā olup dürler ṣaçar

Ḥaḳ yolunuñ ʿāşıḳları

IV

Ölmezden evvel kim ölür

Bāḳī ḥayātı ol bulur

Ḥaḳ yoluna ḳurbān olur

Ḥaḳ yolunuñ ʿāşıḳları

V

Her kim Ḥaḳḳı bulmaḳ diler

Alsın Niyāzīden ḫaber

Bunda iken dosta irer

Ḥaḳ yolunuñ ʿāşıḳları

104

Mışrī

müstefʿilün/ müstefʿilün

I

Bir yüze düş oldı gözüm

Yüz biñ gezer dīvānesi

Olmış cemāli şemʿinüñ

Ay ile gün pervānesi

II

Kendi ṣunar ṭolı ṭolı

Peymāneler ʿāşıḳlara

104: 100a

Bir kez elinden nūş iden
Olur ebed mestānesi

III

Şunlar ki dadmadı ezel
Bezminde anuñ cürʿasın
Dadmaya ol bunda daḫı
ʿAşḳ ehlinüñ bī-gānesi

IV

Her bir ḳurı lāf ehli de
Dāḫil olımaz bu meclise
Ol cāna ḳıymaz nice gel
Disün aña cānānesi

V

ʿAşḳ ehli bilmez ezelden
Tā ebed serḫoş olur
Pes nice ayılsun ki dā´im
Devr ider peymānesi

100b

VI

Bir mülke mālik eylemiş
ʿUşşāḳını ol pādişāh
Mülk-i Süleymān anlaruñ
Yānında bir vīrānesi

VII

İki cihānda Mıṣrīye
Devlet daḫı ʿizzet yeter
Geldikçe yārüñ ṣundıġı
Cevherlerüñ her dānesi

105

Niyāzī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ feʿūlün

I

Belürmez ʿārifüñ ḥāli vü şānı
Degül ʿirfān filān bin filānı
Yerin terk idenüñ yoḳdur mekānı
Ḥaḳīḳat ehlinüñ olmaz nişānı

II

İzi yoḳdur ki izinden biline
Daḫı tozmaz ki tozundan biline
Sen anı şanma sözünden biline
Ḥaḳīḳat ehlinüñ olmaz nişānı

III

Ne deñlü var ise ʿālemde evṣāf
Ṣıfatlānur anı bil ehl-i ʿirfān
ʿİnād ehli degülseñ eyle inṣāf
Ḥaḳīḳat ehlinüñ olmaz nişānı

IV

Sen anuñ ṣabr u şükrini ṣorarsuñ
Bulamazsuñ o vaṣfıyla yürürsüñ
Bilindi kim nişānını ararsuñ
Ḥaḳīḳat ehlinüñ olmaz nişānı

V

Ḳıbāb-ı Ḥaḳda mestūr olan erler
Ṣıfāt-ı ḫalḳ içinde görinürler
Ne ṭoġarlar ne ṭolınurlar anlar

105: 100b

Ḥaḳīḳat ehlinüñ olmaz nişānı

VI

Ġażab şehvet iki ayaḳdur anlar
Binüp üstünde seyyāḥ oldı cānlar
Bularla çıḳdılar ʿarşa çıḳanlar
Ḥaḳīḳat ehlinüñ olmaz nişānı

VII

Ne kim āfāḳda ḥor görmezse ʿārif
Vücūdunda da olmaz anı ṣārif
Anınçün bunı dir ehl-i maʿārif
Ḥaḳīḳat ehlinüñ olmaz nişānı

VIII

Görünse ṭaşradan bir vaṣf-ı ġāfil
İçüñden de biri olsa muḳābil
Yaḳīne yardım eyle olma hā´il
Ḥaḳīḳat ehlinüñ olmaz nişānı

IX

Anı uran urur aġlatmaġ içün
Ya ġayret gösterür darlatmaġ içün
O da aġlar darılır çatmaġ içün
Ḥaḳīḳat ehlinüñ olmaz nişānı

X

Nefessüz dünyede bir ḥarf dirilmez
Nefes de ḥarfe boyanur arılmaz
Şu kim Ḥaḳdan gelür cāna yorulmaz
Ḥaḳīḳat ehlinüñ olmaz nişānı

101a XI

Cihanda bir gürūh olmaz ki ey cān

Bulunmaya içinde ehl-i ʿirfān
Olur mevṣūf ṣıfatlar ile her ān
Ḥaḳīḳat ehlinüñ olmaz nişānı

XII

Kimi şādān kimi nāşād olurlar
Kimi üstād kimi nerrād olurlar
Niceler ṣūretā cellād olurlar
Ḥaḳīḳat ehlinüñ olmaz nişānı

XIII

Şerīʿat ile olursa ger o efʿāl
Dime aña ki bu ġāyet bed aʿmāl
Şerʿi red itmese sen de ḳıl iḳbāl
Ḥaḳīḳat ehlinüñ olmaz nişānı

XIV

Ne kim mevcūd olupdur bu cihānda
Ger işlense ḳamu yerli yerinde
Bahāne bulımazlar hīç birinde
Ḥaḳīḳat ehlinüñ olmaz nişānı

XV

Niyāzīye gelür her ġayb u ḥāżır
Görinür cümle aġrāż ü cevāhir
Nişānıyla olur her biri ẓāhir
Ḥaḳīḳat ehlinüñ olmaz nişānı

106

Niyāzī

müstef'ilün/ müstef'ilün

I

Yaḳuñ yaluñlı külḫanı

Atuñ firengī temreni

Çoḳdan arardum ben bunı

Ya ben sizi ya siz beni

II

Çün gördüñüz kim ṭınmazam

Ṣaġ u ṣola [hīç] baḳmazam

Ṣanursuñuz ṭayanmazam

Ya ben sizi ya siz beni

III

Geldik işüñ tā ucuna

İrişdik āḫir gücüne

Ḳorḳaḳ[1] odur kim ḳocuna

Ya ben sizi ya siz beni

IV

Şemsüñ yanında ẕerreler

Baḥrüñ içinde ḳaṭreler

Ẕıldan şecer itmez ḥaẕer

Ya ben sizi ya siz beni

V

Ḫor ḫor uyurken başuñuz

Buluñ zebān u uṣuñuz

106: 101a

[1] ḳorḳak: bāṭıl D.

Mışrīyi ol vaḳt aṣuñuz

Ya ben sizi ya siz beni

107

Mışrī

müstefʿilün/ müstefʿilün

I

Ḳaṣāb elinde ḳoyunum

Ya o beni ya ben onı

Cellād öñünde boyunum

Ya o beni ya ben onı

II

ʿIrż u vaḳār māl ü menāl

Yaġma olındı cümlesi

Ṣoyunmışam bu yolda ben

Ya o beni ya ben onı

III

Ḥabsem bu gün ḳırḳ erbaʿīn

Oldı tamām deccāl yaḳīn[1]

Ḳıldı beni Rabbüm emīn

Ya o beni ya ben onı

IV

Vallāh senden ḳorḳmazam

Daʿvāyı bāṭıl ḳılmazam

Ḥaḳdur yolum yorulmazam

Ya o beni ya ben onı

107: 101a

[1] yaḳīn: laīn D.

V

Vardı çıḳalı göklere
Biñ altı yüz ṭoḳsan bire
İndüm senüñçün ben yire
Ya o beni ya ben onı

101b VI

Mehdī benüm ʿadlüm duruür
ʿİsī benüm faẓlüm durur
Āḫir ʿamel ḳatlüm durur
Ya o beni ya ben onı

VII

Meydāna çıḳ gel ey ḳabā
ʿAvret gibi giyme ḳabā
Ben Mıṣrīyem geydüm ʿabā
Ya sen beni ya ben seni

108

İbrāhim Ḥaḳḳı

mefʿūlü/ mefāʿīlün

I

Ḥaḳ şerleri ḫayr eyler
Ẓann itme ki ġayr eyler
Bilen anı seyr eyler
Allāh görelüm neyler
Neylerse güzel eyler

108: 101b
Mustafa Güneş, *Erzurumlu İbrahim Hakkı Divanı*, Sahaflar Kitap Sarayı, İstanbul 2008, s.365.

II

Sen Ḥaḳḳa tevekkül ḳıl

Teslīm ol ü rāḥat bul

Her işine rāżı ol

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

III

Dime şu niçün şöyle

Yirindedür ol öyle

Baḳ ṣoñuñı[1] seyr eyle

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

IV

Hep işleri fāyıḳdur

Birbirine lāyıḳdur

Neylerse muvāfıḳdur

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

V

Sen ʿadl ü[2] ẓulm ṣanma

Teslīm ol oda yanma

Ṣabr it[3] ṣaḳın uṣanma

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

[1] ṣoñıñı: ṣoñına D.

[2] ʿadl ü: ʿadli D.

[3] it: eyle D.

VI

Dilden ġamı dūr eyle

Cānuñla hużūr eyle

Tefvīż-i umūr eyle

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

VII

Ḥaḳḳuñ olıcaḳ işler

Boşdur ḳamu[1] teşvīşler

Ol bildügini[2] işler

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

VIII

Bil ḳaḍī-i ḥācātı

Ḳıl ana münācātı

Terk eyle murādātı

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

IX

Bir işi murād itme

Oldıysa ʿ inād itme

Ḥaḳdandur o redd itme

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

X

Hīç kimseye ḫor baḳma

[1] ḳamu: ġam u D.

[2] bildüğini: ḥikmetini D.

İncitme göñül yıḳma

Sen kendüñe yan çıḳma

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

102b XI[1]

Göñlüñ[2] Ḥaḳḳa berk eyle

Taḳdīrini derk eyle

Tedbīrüñi terk eyle

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

XII

Ḫoş ṣabr-ı cemīlümdür

Taḳdīr-i kefīlümdür

Allāh ki vekīlümdür

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

XIII

Ḫallāḳ-i Raḥīm oldur

Rezzāḳ-ı Kerīm oldur

Faʿāl-i Ḥakīm oldur

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

XIV

Geh muʿṭī vü geh māniʿ

Geh żārr u geh nāfiʿ

[1] 102a'da başka bir şiir devam etmektedir. Bu ve bundan sonraki bentler 102b'den başlamaktadır.

[2] Göñlüñ: Ḳalbüñ D.

Geh vāḳiʿ [1] geh rāfiʿ

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

XV

Her ḳuluna her ānda

Geh ḳahr geh iḥsānda

Her ānda o bir şānda

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

XVI

Geh bāy ider geh miskīn

Geh ḥurrem geh ġam-gīn

Geh şūḫ u gehi sengīn

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

XVII

Geh ḳavlin ider ʿārif

Geh eymen ü geh ḫā´if

Her ḳalbi odur ṣārif

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

XVIII

Geh ḳalbini boş eyler

Geh ḫulḳını ḫoş eyler

Geh ʿaşḳına düş eyler

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

[1] vāḳī: dāfī D.

XIX

Her dilde anuñ ādı

Her cānda anuñ yādı

Her ḳuladur imdādı

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

XX

Nāçār olıcaḳ yirde

Nāgāh açar ol perde

Dermān ider ol derde

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

XXI

Az ye az uyu az iç

Ten mezbelesinden geç

Dil gülşenine gel göç

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

XXII

Geçmişle geri ḳalma

Müstaḳbele hem dalma

Ḥāl ile daḫı olma

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

XXIII

Her dem anı fikr[1] eyle

[1] fikr: zikr D.

Zīr göñlüñi[1] ḳoy şöyle

Ḥayrānlıġı bul söyle

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

XXIV

Gel ḥayrete ṭal bir yol

Kendüñi unut anı bul

Ḳoy ġafleti ḥāżır ol

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

XXV

Her sözde naṣīḥat var

Her işde[2] ne zīnet var

Her şeyde[3] ġanīmet var

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

XXVI

Hep remz ü işāretdür

Hep ġamz u beşāretdür

Hep ʿayn-ı ʿināyetdür

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

XXVII

Her söyleneni diñle

Ol söyledeni añla

[1] Zīr göñlüñi: Zeyrekliği D.

[2] işde: şeyde D.

[3] şeyde: işde D.

Hem[1] eyle ḳabūl cānla

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

XXVIII

Bil elsine-i ḫalḳı

Aḳlām-ı Ḥaḳ ey Ḥaḳḳı

Ögren edeb-i ḫulḳı

Allāh görelüm neyler

Neylerse güzel eyler

103b[2]

109

Murabbaʿ-ı Ġālib-i Şeyḫü'l-Mevlevī

müstefʿilün/ müstefʿilün

I

Düşdüm yine ḳaldır beni

Yā Ḥażret-i Monlā-yı Rūm

Baḳmaz diyü bildüm seni

Yā Ḥażret-i Monlā-yı Rūm

II

İḥsānına maġrūr olup

Cürm eyledüm maʿẕūr olup

Geldüm saña mecbūr olup

---

[1] Hem: Hoş D.

[2] 103a boştur.

109: 103b/ Aynı şiir 138b'de tekrar yazılmış ve üzeri çizilmiştir.

Prof. Dr. Naci Okçu, *Şeyh Gālib Dīvānı*, Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2014, s.8/5. Bu şiir adı geçen divanda "Medhiye-i Şerīf-i Diger ü Niyāz-nāme berāy-ı Cenāb-ı Pīr Arīf-i Rūm Kuddise Sırrıhu" başlığıyla bulunmaktadır.

Yā Ḥażret-i Monlā-yı Rūm

III

Ḫünkār-ı ehlullāhsın

Bir ʿālī şehinşāhsın

Her ḥālüme āgāhsın

Yā Ḥażret-i Monlā-yı Rūm

IV

Luṭfuñla mesrūr it hemān

ʿAfv eylemezsen iş yamān

Cürmüm bilüp geldüm emān

Yā Ḥażret-i Monlā-yı Rūm

V

Oldum kef-i nefse esīr

ʿIṣyānuma Mevlā ḫabīr

Raḫm eyle sen ol dest-gīr

Yā Ḥażret-i Monlā-yı Rūm

VI

El-Ḥaḳ ḫaṭā itdüm ḫaṭā

Biñ şerm ile geldüm saña

Ṣorma günāhumdan baña

Yā Ḥażret-i Monlā-yı Rūm

VII

Sen Ġālibüñ Mevlāsısın

Sermāye-i iḥyāsısın

Luṭf u kerem deryāsısın

Yā Ḥażret-i Monlā-yı Rūm

110

Murabbaʿ-ı Baba Neş′et

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ feʿūlün

I

Göñül pür dāġ-ı ḥasret sīne[1] pür-ḫūn

(ḫ) Perīşān ḫāṭırum ʿālem diger-gūn

Gözüm yaşı Ḳızılırmaġ u Ceyḥūn

Derūnum pür-ḫarāb[2] vīrān-ı ʿaşḳam

II

Derūnum maḥşer-i şūr-ı nedāmet

(ḫ) Gelür mi āteş-i hicrāna ṭāḳat

Ḳopar āh-ı fiġānumla ḳıyāmet

Caḥīm-i firḳate sūzān-ı ʿaşḳam

III

Belā vādīlerinde şīr-i merdem

(ḫ) Ġam u miḥnet sipāhum şāh-ı ferdem

Cefā-keş ʿāşıḳam ben ehl-i derdem

Melāmet taḥtına sulṭān-ı ʿaşḳam

IV

Sirişküm dāne dāne lü′lü′-i ter

(ḫ) N’ola Neş′et niṣārum olsa gevher

Gözümde ḫūn-ı dil yāḳūt-ı aḥmer

Muḥabbet kānıyam ʿummān-ı ʿaşḳam

104a

110: 103b

[1] sīne: “ile” kelimesi çizilerek üzerine sīne yazılmıştır.

[2] Derūnum pür-ḫarāb: Alt kısma düzeltme yapılarak, “Ḫarāb-ı derd ü ġam” yazılmıştır.

111

Murabbaʿ

müstefʿilün/ müstefʿilün

I

Dervīşinem eyle naẓar
Yā Ḥażret-i Monlā-yı Rūm
Atma ḳapuñdan derbeder
Yā Ḥażret-i Monlā-yı Rūm

II

Ney sırrını eyler ʿayān
Def sīne döger her zamān
Niʿmüñ oḳur murġ-ı revān
Yā Ḥażret-i Monlā-yı Rūm

III

Dervīşlerüñ sen şāhısın
Çarḫ-ı ḥaḳīḳat māhısın
Sırr-ı Ḫudā āgāhısın
Yā Ḥażret-i Monlā-yı Rūm

IV

Cümle kelāmuñ meṣnevī
Ṣūrette ẕātun maʿnevī
Ṭālib saña her mevlevī
Yā Ḥażret-i Monlā-yı Rūm

V

Luṭfuñ cihānda ḥırz-ı cān
Ḫulḳuñ Muḥammedden nişān
Keşf ü kerāmetüñ ʿayān

111: 104a

Yā Ḥażret-i Monlā-yı Rūm

VI

Eyle naẓar dervīşlere

Vāṣıl olalar sırlara

Ṣāḥib çıḳarmış arada

Yā Ḥażret-i Monlā-yı Rūm

105a[1]

112

Murabbaʿ

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

El-meded ey Faḫr-ı ʿĀlem hem Şefīʿü'l-müẕnibīn

Nāzil oldı şānuña çün raḥmeten li'lʿālemīn

İşidelden vaṣfuñı budur lisānumda hemīn

E'ṣ-ṣalātu ve's-selām yā ṣādıḳe'l-vaʿdi'l-emīn

II

Çaġılup her dem aḳar bu çeşm-i giryānum benüm

Fikr idüp nār-ı caḥīmüñ ḫavfını cānum benüm

Umaram rūz-ı cezāda ola hem-rāhum benüm

E'ṣ-ṣalātu ve's-selām yā ṣādıḳe'l-vaʿdi'l-emīn

III

Ṭalmışam baḥr-i şeḳāvet içre kārum seyyi´āt

Yā İlāhī sen hidāyet eyle bir dem vir necāt

Sen şefāʿat ḳıl garībe ey Resūl-i kā´ināt

[1] 104b boştur.
112: 105a

E’ṣ-ṣalātu ve’s-selām yā ṣādıḳe’l-vaʿdi’l-emīn

IV

Ey Raḥīm-i Lā-yezāl itme ḥisābı bendeñe

Cān u dilden özlerem ben cism-i pāki görmege

Yā ḥabībe’l-kibriyā cemʿ it livāü’l-ḥamduña

E’ṣ-ṣalātu ve’s-selām yā ṣādıḳe’l-vaʿdi’l-emīn

V

Ümmetüñden ān ḥaḳīr-i bī-kesem ben yā Resūl

Ḥażretiñe itdigüm vird-i ṣalātı ḳıl ḳabūl

ʿĀciz-i meftūnı cennāt-ı ʿadne it vuṣūl

E’ṣ-ṣalātu ve’s-selām yā ṣādıḳe’l-vaʿdi’l-emīn

113

Murabbaʿ-ı Hüdāyī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ feʿūlün

I

Gülistānda güli handān iden dost

Aña bülbülleri nālān iden dost

Dilerse ḳaṭreyi ʿummān iden dost

Kimini ḳul kimin sulṭān iden dost

II

Baḳarsıñ ʿāleme bir özge üslūb

Kimi ṭālib olupdur kimi maṭlūb

Kimini aġladup mānend-i Yaʿḳūb

113: 105a

Mustafa Tatçı, Musa Yıldız, *Azīz Mahmūd Hüdāyī Divān-ı İlâhiyât Tıpkıbasım ve Çeviriyazı*, Üsküdar Araştırmaları Merkezi Yay., İstanbul, 2005, s.259/112.

Kimini Yūsuf-ı Kenʿān iden dost

III

Ṭılısm olup benī-ādemde ṣūret

Ḳonulmış anda her sūy[1]-ı ḥaḳīḳat

Muḳaddem gönderüp ʿaşḳ-ı[2] muḥabbet

Tecellī-i cemāl iḥsān iden dost

IV

Żaʿīfüñ eylesen derdine tīmār

Ḥabībe emrüñle ḥışn oluban ġār

Ḥalīle nār-ı Nemrūd oldı gülzār[3]

Ne var ey dertlere dermān iden dost

V

Şu kim Mevlā ide maẓhar-ı bi'ẕ-ẕāt

Hüdāyī ṭañ mı bulsa nice leẕẕāt

Cemāline idüp insānı mir´āt

Kemāl-i ḥüsnüni seyrān iden dost

105b

114

İlāhī Murabbaʿ *

mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün

I

Ey ṣūfī bizüm ṣoḥbetümüz cāna ṣafādur

[1] sūy: esrār D.
[2] ʿaşḳ-ı: şevk ü D.
[3] nār-ı Nemrūd oldı gülzār: gülşen oldı şiddet-i nār D.
114: 105b
*Mevlevī Niyaz Āyīn-i Şerīfi

Yār ile ezel itdigümüz ʿahde vefādur

Bir cürʿamuzı nūş idegör derde devādur

[Kim][1] semʿe ṣafā cāna şifā[2] rūḥa ġıdādur

II

Tevḥīd ile gel eyleyelüm ẕevḳ-i ṣafāyı

Ẕevḳ ile ṣafālar sürelüm ḥāy ile hūyı

Çalalum ḳudūm[3] devr idelüm def ile nāyı

[Kim] semʿe ṣafā cāna şifā[4] rūḥa ġıdādur

III

Diñle sözümi saña direm özge edādur

Dervīş olana lāzım olan ʿaşḳ-ı Ḫudādur

ʿĀşıḳuñ nesi var ise maʿşūḳa fedādur

[Kim] semʿe ṣafā cāna şifā[5] rūḥa ġıdādur

IV

Şemʿ-i ruḫuna cismümi[6] pervāne düşürdüm

Evrāḳ-ı dili āteş-i sūzāne düşürdüm

Bir ḳaṭre iken kendümi ʿummāne düşürdüm

[Kim] semʿe ṣafā cāna şifā[7] rūḥa ġıdādur

V

ʿAşḳ ile gelin ṭālib-i gūyende olalum

Tevḥīd ile maḳṣūda irüp zinde olalum

Ḥażret-i Mevlānāya varup bende olalum

[Kim] semʿe ṣafā cāna şifā[8] rūḥa ġıdādur

---

[1] Kim: -M.
[2] şifā: ṣafā M.
[3] ḳudüm: قدم şeklinde yazılmıştır.
[4] şifā: ṣafā M.
[5] şifā: ṣafā M.
[6] ruḫuna cismümi: ruḫunuñ cismine M.
[7] şifā: ṣafā M.
[8] şifā: ṣafā M.

115

İlāhī-i Sezā'ī

fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

I

Ey şehīd-i Kerbelāya aġlayan
Aġla mātemdür muḥarremdür bugün
Āteş-i ḥasretle sīne daġlayan
Aġla mātemdür muḥarremdür bugün

II

Sīnede serde gerekdür dāġ ola
Ḳanlı yaşlar[1] sīnede[2] ırmaġ ola
Ger dilersen menzilin uçmaġ ola
Aġla mātemdür muḥarremdür bugün

III

Gice gündüz ey Muḥammed ümmeti
İdelüm cāndan[3] Yezīde lāneti
Ger dilersen ola[4] Ḥaḳḳuñ raḥmeti
Aġla mātemdür muḥarremdür bugün

IV

Her şebi[5] ṣanma şafaḳla şeb tehī[6]
ʿĀlemi ṭutdı o şāhuñ[7] mātemi

115: 105b

Ali Rıza Özuygun, *Hasan Sezāyī'nin Hayatı Edebi Kişiliği, Eserleri, Divanı'nın Tenkidli Metni ve İncelemesi*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Erzurum, 1999, s.301/4.

[1] yaşlar: yaşuñ D.
[2] sīnede: dīdede D.
[3] cāndan: cān-ı D.
[4] Ger dilersen ola: Dirseñ ire saña D.
[5] şebi: seḥer D.
[6] şeb tehī: şebnemi D.
[7] o şāhuñ: Ḥüseynüñ D.

Añda ḳan aġlar felekler ol[1] demi

Aġla mātemdür muḥarremdür bugün

V

Kimdür ol şāh-ı şehīd-i Kerbelā

Nūr-ı çeşm-i Murtażā āl-i ʿAbā

Eb ü ceddidür ʿAlī hem Muṣṭafā

Aġla mātemdür muḥarremdür bugün

VI

Ey Sezā´ī bilmiş ol şāh-ı Ḥüseyn

Cümleye sevmekdür anı farż-ı ʿayn

Şeksüz ehlullāha oldı nūr-ı ʿayn

Aġla mātemdür muḥarremdür bugün

106a

116

Murabbā-ı der-naʿt-ı Resūl

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Sevmişem rūz-ı ezelden ālini peyġamberüñ

Hem daḫı evlādını etbāʿını peyġamberüñ

Tañrı sevdi sev didi aṣḥābını peyġamberüñ

Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

II

Kimdür inkār eyleyen oldur ḥabīb-i kā´ināt

Şöyle bilkim ol durur cümle ṭabīb-i müşkilāt

Bunı böyle dir ḳamu āyāt-ı münzel muḥkemāt

[1] ol:her D.

116: 106a

Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

III

ʿĀlemüñ dostluġuna yaratdı anı ẕü'l-celāl

ʿĀlem olmazdı eger olmasa ol ṣāḥib-kemāl

Eyledi aʿdāların aṣḥāb eliyle pāy-māl

Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

IV

Kim beni severise aṣḥābumı sevsin didi

Sevmeyenler anları zındīḳ kāfirdür didi

Ben severem bunları cümlesine cānum fedā

Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

Der medh-i Ebūbekri'ṣ-ṣıddīḳ raḍiyallāhu ʿanh

V

Biri oldur kim didi ḥaḳḳında peyġamber cevāb

Senden efḍal ümmet üzre ṭoġmadı hīç āfitāb

Yār-ı ġār anuñiçün oldı Ebūbekre ḫiṭāb

Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

VI

Ḳızınuñ göz yaşını Ḥaḳ eyledi dürr-i ṣemīn

Anuñ īmānı ile ṭoldı ḳamu rūy-ı zemīn

Ḳara çul giydi aña tebʿile Cibrīl-i emīn

Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

VII

Hem ʿuṣāt-ı ümmetüñ nışfına olmışdur kefīl

Cümle emvālini Allāh yoluna itmiş sebīl

Muṣṭafāya evvel īmān getürüp oldı ḫalīl

Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

VIII

ʿĀlem-i şeyb-i şebābetde ḥabībe yār idi
Vaḳt-i hicretde yine anuñla yār-ı ġār idi
Ḳavlini taṣdīḳ idüp hem ṣāḥib-i esrār idi
Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

IX

İḫtiyār idüp ḥayātında ḫalīfemdür didi
Yirüme Bū-bekr imām olsun diyüben söyledi
İki yıl dört ay ḫilāfet ḫuṭbesin yad eyledi
Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

X

Öldügi vaḳtlen mezāra itdiler bunı
Yā Resūlallāh ḳābūl eyler misin Bū-bekrini
Bir mübārek el çıḳup ḳucup alup gitdi anı
Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

Bend-i şāliş der medh-i ʿÖmer el-Fārūḳ raḍiyallāhu ʿanh

XI

Biri daḫı ol ʿÖmerdür kim ʿadālet ṭurresi
Ḳorḳusundan Ḳayṣerüñ çāk olmışıdı zehresi
Oġlın öldürdi ki muḥkem ola şerʿüñ ḳalʿası
Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

106b XI

Ḳayṣerüñ bir gün zehrin nefsine nūş eyledi
Heybetinden gör anūn kim zehr ser-ḫoş eyledi
Her ḳıl ucundan çıḳup zehr ḳoyup nūş eyledi
Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

XII

Güneşe bir kez mehābet-i ʿayn ile ḳıldı naẓar
Ḳābḳara oldı żiyāsından anūn ḳalmadı eṯer
Ḥaḳ Teʿālā dir ḥabībüm şems oḫşasın ʿÖmer
Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

XIII

Benüm ardumca eger mümkün olsa gelmek nebī
Ḥażret-i ʿÖmer nebī olurdı didi ey ebī
Bāṭını maʿmūr idi ḳuvvetlü idi meşrebi
Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

XIV

Altı ay on yıl ḫilāfet eyledi ol pāk-dīn
Muṣṭafā şerʿini icrā itdi dir rūy-ı zemīn
Ẕerre deñlü kimseye kemlik itmez ol yaḳīn
Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

Bend-i rābiʿ der medh-i ʿOṯmān ẕü'n-nūreyn raḍiyallāhu ʿanh

XV

Biri ol baḥr-i ḥayā vü cāmiʿ-i Ḳur´āndur
Muṣṭafānuñ iki ḳızın evlenen ʿOṯmāndur
Şöyle bil ki sevmeyen bunları hem şeyṭāndur
Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

XVI

Ḳırḳ ḳızum olsa virürdim didi ʿOṯmāna Resūl
Yār idi hem yār-ı ġār idi anı ḳıldı ḳabūl
Hem ḥayāsından utanurdı anuñ cümle fuḥūl
Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

XVII

Ḥaḳ Resūlin daʿvet itdi gör nice ad eyledi

Her ḳadem kim baṣar idi bir ḳul āzād eyledi

Ġarḳ u baḥri ṭoylayup aṣḥābını şād eyledi

Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

XVIII

Muṣṭafā ışmarladı ḥürmet ḳıluñ ʿOṯmāna

Nitekim ʿizzet ḳılursuz bu benüm öz cānuma

Sevmeyen aṣḥābumı düşman durur Raḥmānuma

Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

XIX

On iki yıl bekledi şerʿ-i Resūli Bū Saʿīd

Āḫiri Ḳur´ān okūrken ḳıldılar anı şehīd

Öldürenler çār yārı oldı merdūd-ı pelīd

Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

Bend-i ḫāmis der medh-ʿAlī kerremallāhu vechehu raḍiyallāhu ʿanh

XX

Yārlaruñ dördüncüsi ol Ḥaydar-ı Kerrārdur

Ḳalʿa-i Ḫayber yıḳan evvel ʿAlīyyü'l-muḫtārdur

Ṭañrı arslanı olan ʿAlīyyü'l-murtażādur

Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

XXI

Yā ʿAlī diyince irişdi nidā-yı Aḥmedī

Ḥarem ilinden Medīne içre lebbeykin didi

Bir dem içre hem bir aylıḳ yolları ḳaṭʿ eyledi

Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

XXII

Beş yıl aṣḥāb içre ol sulṭān ḫilāfet eyledi

Mülcem oġlı bir pelīd ġafletle āfāt eyledi

Bu daḫı dünyādan ol dem ṣoñra raḥmet eyledi

Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

XXIII

Ben Medīnetü'l-ʿulūmum bābıdur anuñ ʿAlī

Laḥmüke laḥmī didi Aḥmed buña budur velī

Her ki sevdi bunları oldur Ḥaḳuñ ṭoġrı ḳulı

Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

XXIV

Her kişi kim bunlara buġż eyledi melʿūndur

Ḫilʿat-i īmānını selb eylemiş meʿbūndur

Rütbesi şeyṭān gibi Ḫaḳḳ ḥażretinden dūrdur

Rāfiżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ

107a

Yār içün āġyāra minnet itdigüm ʿayb eyleme

Bāġbān bir gül içün biñ ḫāra ḫizmet-ḳār olur

12 Teşrīn 1225/ Çehārşenbe

Kişver-i zerrīn-i ʿaşḳuñ żabṭıñ eylersen murād

Sen de iḳlīm-i ġumūmuñ bir fiġānistānı ol

12 Teşrīn 1225

108b[1]

117

Murabbaʿ-ı Nedīm

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Kimlerüñ çeşmine ol sīne bu şeb nūr oldı

[1] 107b ve 108a boştur.
117: 108b
Muhsin Macit, *Nedîm Divanı*, e-kitap, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0, s.226/13.

Nereye gitdi o hercāyī o meh-pāre ʿaceb

Kimlerüñ yāresine merhem-i kāfūr oldı

Ḳandedür ḳande o ẓālim o sitem-kāre ʿaceb

II

Meclis-i Cem ḳurulaldan olagelmiş elbet

Cāmdan soñra birer būse virilmek ʿādet

Bāri sen ey nigeh-i ḥasret idüp bir cür´et

Şunı bir söylesen olmaz mı ḳadeḫ-kāre ʿaceb

III[1]

Tār olur görmez isem çeşmüme sensüz ʿālem

Gice tā ṣubḥa dek aġlatdı beni derd-i elem

Fikr-i ġam cānuma kār eyledi bilsem bilsem[2]

Āh hercāyī ḳoculduñ mu ki aġyāre ʿaceb

IV

Naġme-i çenge bedel diñler iken nāle vü āh

Hecr-i sāḳī yetişirken baña derd-i cāngāh

Bir ṭarafdan daḫı ey seng-dil ey baḫt-ı siyāh

Sen mi urduñ bu gice şīşemi dīvāre ʿaceb

V

Varup ol derd-şinās-ı dil ü cānı bulsam[3]

Ḫāk-i pāyine Nedīmā yine yüzler sürsem

Gizlice arasam aġzın lebin emsem ṣorsam

Hīç bir çāre bilür mi dil-i bīmāre ʿaceb

[1] GA'da III. ve V. bendler yer değiştirmiştir.

[2] bilsem bilsem: bilmem bilmem D.

[3] bulsam: görsem D.

118

Murabbaʿ-ı Nedîm

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Māh-ı ʿıydāsā gelüp ey āṣaf-ı ʿāli-cenāb

Pertev-i luṭfuñla şevḳ-ābādı ḳılduñ şevk-yāb

Ḳaṣrlar oldı neşāṭ-ıyla burūc-ı āfitāb

Pertev-i luṭfuñla şevḳ-ābādı ḳılduñ şevk-yāb

II

Yüz sürüp dāmānuña buldı çemenler maṭlabuñ

Yümn-i pā-būsuñ müşerref eyledi ḥavżuñ lebin

Kevkebeñ mesʿūd-ı iḳbāl ide ḳaṣr-ı kevkebin

Pertev-i luṭfuñla şevḳ-ābādı ḳılduñ şevk-yāb

III

Germ olup şām u seḥer şevḳ ü ṭarab hengāmesi

Bülbül olsun gülistānında Nedîmüñ ḫāmesi

Destine her gün ṣunulsun bir meserret-nāmesi

Pertev-i luṭfuñla şevḳ-ābādı ḳılduñ şevk-yāb

118: 108b

Muhsin Macit, *Nedîm Divanı*, e-kitap, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0, s.189/14.

119

Murabbaʿ-ı Nedīm

mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün

I

Gülzāra ṣalın mevsimidür geşt ü güzārın

Vir ḥükmüni ey serv-i revān köhne bahārın

Dök zülfüñi semmūr giyinsin ḳo ʿizārın

Vir ḥükmüni ey serv-i revān köhne bahārın

II

Bülbüllerüñ ister seni ey ġonce-dehen gel

Gül gitdigüñi añmayalum gülşene sen gel

Pā-māl-i şitā olmadan iḳlīm-i çemen gel

Vir ḥükmüni ey serv-i revān köhne bahārın

III

Ṣal ḫaṭṭ-ı siyeh-karuñ o ruḫsāre-i āle

Semmūruñı ḳaplat bu sene ḳırmızı şāle

Al deste gül ü[1] lāle bulunmazsa piyāle

Vir ḥükmüni ey serv-i revān köhne bahārın

IV

Cennet gibi ʿālem yine her mīve firāvān

Sen mīve-i vaṣluñ daḫı itmez misin erzān

ʿUşşāḳa birer būse idüp gizlice iḥsān

Vir ḥükmüni ey serv-i revān köhne bahārın

119: 108b

Muhsin Macit, *Nedîm Divanı*, e-kitap, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0, s.197/28.

[1] gül ü: eger D.

V

Bir mıṣraʿ işitdüm yine ey şuḫ-ı dilārā

Bir ḫoşça da bilmem ne dimek istedi ammā

Maʿḳūl didi ẓann iderem anı Nedīmā

Vir ḥükmüni ey serv-i revān köhne bahārın

120

Murabbaʿ-ı Nedīm

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Biḥamdillāh Revān alındı ẕevḳ ü şevḳe muʿtād ol

Meserret vaḳtidür rūḥ-ı revānum gül açıl şād ol

Dil-i düşmen ḫarāb oldı ṣafālarla sen ābād ol

Meserret vaḳtidür rūḥ-ı revānum gül açıl şād ol

II

Bu demler mevsim-i ẕevḳ ü neşāṭ u şādmānīdür

Bu ʿaṣruñ her güni gūyā ki eyyām-ı cevānīdür

Çıḳup gülzāra ḫandān olmanuñ şimdi zamānıdur

Meserret vaḳtidür rūḥ-ı revānum gül açıl şād ol

III[1]

[Ṣafādan servler ṣalınmada eṭrāf-ı gülşende

Sehābın māyesi olmaḳda ṭarf-ı bāġ-ı efkende

Zamān-ı devletinde şehriyār-ı ʿālemin sen de

120: 109a

Muhsin Macit, *Nedîm Divanı*, e-kitap, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0, s.193/22.

[1] III: -M.

Meserret vaḳtidür rūḥ-ı revānum gül açıl şād ol]

IV[1]

[Açıldı bunca muḥkem kalʿalar ey şūḫ-ı meh-pāre

Kemer bendin senin feṯḥ itmeğe olmaz mı bir çāre

Güşād eyle aman ol dügme-i zerrini bir pāre

Meserret vaḳtidür rūḥ-ı revānum gül açıl şād ol]

V

Sürūr ile cihān rūyuñ gibi ferḫunde vü ḫürrem

Neşāṭ u şevḳ u şādī ile leb-rīz oldı hep ʿālem

Nedīm-i zār ile bir laḥẓacık olmaz mısın hem-dem

Meserret vaḳtidür rūḥ-ı revānum gül açıl şād ol

121

Murabbaʿ-ı Nedīm

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Yine tenhā elüme girdi hele cānānum

Būs idince lebini aġzuma geldi cānum

Gice yıldız ṣayar iken bu dil-i nālānum

Ṭoġdı nāgāh güneş gibi meh-i tābānum

II

Dün dil-i zārla ṣoḥbet iderek gitmişsin

Vaʿde-i luṭfı ḳasemler ile berkitmişsin

Deheninden bize bir būse vaʿd itmişsin

[1] IV: -M.
121: 109a
Muhsin Macit, *Nedîm Divanı*, e-kitap, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0, s.194/23.

Bizde bir böyle ağız müjdesi var sulṭānum

III

Sen de kendüñ gibi bir şuḫa nigehbān olduñ

Gül iken böyle niçün bülbül-i ḫandān[1] olduñ

Sen niçe tā bu ḳadar ʿaşḳ ile ḥayrān olduñ

Hele ben saña efendüm ḳatı pek ḥayrānum

IV

Çıḳ levendāne ṭolaş gūşelerüñ gülzāruñ

Meded ey serv-i revān bozma meded reftāruñ

Pāymāl olmadur ümmīdi Nedīm-i zāruñ

Ayaġuñ ṣaḳınaraḳ başma aman sulṭānum

122

Murabbaʿ-ı Nedīm

mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün

I

Yetmez mi saña bister ü bālīn ḳuzucaġum[2]

Serd oldı hava çıḳma ḳoyundan ḳuzucaġum

Ateşlik ider saña bu sīnemdeki dāġum

Serd oldı hava çıḳma ḳoyundan ḳuzucaġum

II

Sen böyle ṣovuḳ yirde niçün yatur uyursun

Billāhi döger ṭur hele dayeñ seni görsün

---

[1] ḫandān: nālān D.

122: 109a

Muhsin Macit, *Nedîm Divanı*, e-kitap, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0, s.196/26.

[2] ḳuzucaġum: ḳucaġum D.

Daḫı küçücüksün yalıñuz yatma üşürsün

Serd oldı hava çıḳma ḳoyundan ḳuzucaġum

III

Yaḳlaşdı şitā ebr-i siyeh ṭutdı cihānı

Ḳalmadı ṣabānuñ gezecek tāb ü tüvānı

Ḳurbānuñ olam geçdi boġaz seyri kenārı[1]

Serd oldı hava çıḳma ḳoyundan ḳuzucaġum

IV

Bir cām çek ey ġonce dehen defʿ-i ḫumār it

Çeşmümde ḫayālüñ gibi gel geşt ü güzār it

Naḳşuñ gibi āyine-i sīnemde ḳarār it

Serd oldı hava çıḳma ḳoyundan ḳuzucaġum

V

Dir saña Nedīmā bunı tekrār-be-tekrār

Bī-gāne ile itme ṣaḳın ʿazm-i çemen-zār

Gürgān gibi aġyār ḳaparlar seni zinhār

Serd oldı hava çıḳma ḳoyundan ḳuzucaġum

109b

123

Murabbaʿ-ı Nedīm

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Yeñiden eski muḥabbetleri tecdīd idelüm

Gel benüm ḳaşı hilālüm bize bir ʿıyd idelüm

[1] kenārı: zamānı D.

123: 109b

Muhsin Macit, *Nedîm Divanı*, e-kitap, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0, s.194/24.

Seni bir cām-ı muṣaffā ile ḫurşīd idelüm
Gel benüm ḳaşı hilālüm bize bir ʿıyd idelüm

II

İşte ḫūn oldı dilüm ġamze-i ʿayyāşuñ içü
İşte ḫançerlere düşdüm senüñ ol ḳaşuñ içün
Pek recā iderem unutma güzel başuñ içün
Gel benüm ḳaşı hilālüm bize bir ʿıyd idelüm

III

Yine[1] aġlatdı firāḳuñ bu dil-i bīmārı
Yeter itdirdi ḫayālüñ baña āh u zārı
Kāmkār it bizi bir gün de efendüm bāri
Gel benüm ḳaşı hilālüm bize bir ʿıyd idelüm

IV

Dil senüñ ṣoḥbetüñe ṭālib ü rāġıbdur pek
Şevḳümüz ṭalʿat-ı pür-nūruña ṭālibdür pek
Hele Ṭobḫāne güni olsa münāsibdür pek
Gel benüm ḳaşı hilālüm bize bir ʿıyd idelüm

V

Bezmümüz rūyuñ ile reşk-i gülistān olsun
Ḥandelerle leb-i laʿlüñ şeker-efşān olsun
İʿtiẕār itme Nedīmā saña ḳurbān olsun
Gel benüm ḳaşı hilālüm bize bir ʿıyd idelüm

[1] yine: yeter D.

124

Murabbaʿ-ı Nedîm

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Sevdigüm cānum yolunda ḫāke yeksān oldıġum

ʿIyddur çıḳ nāz ile seyrāna ḳurbān oldıġum

Ey benüm ʿaşḳında bülbül gibi nālān oldıġum

ʿIyddur çıḳ nāz ile seyrāna ḳurbān oldıġum

II

Cümle yārān saña ʿuşşāḳ oldıġun bilmez misin

Cümlenüñ ṭāḳatları ṭāḳ oldıġun bilmez misin

Şimdi ʿālem saña müştāḳ oldıġun bilmez misin

ʿIyddur çıḳ nāz ile seyrāna ḳurbān oldıġum

III

Gāh Feyż-ābāda ṭoġrı ʿazm idüp eyle ṣafā

Āṣaf-ābāda gelüp gāhī ṣalın ey meh-liḳā

Gel hele gör ṣaḥn-ı Saʿd-ābāda hīç olmaz bahā

ʿIyddur çıḳ nāz ile seyrāna ḳurbān oldıġum

IV

Ḳapladup gül-penbe şālı ferve-i semmūruña

Ol siyeh zülfi döküp ol sīne-i billūruña

ʿIṭr-ı şāhīler sürüp ol gerden-i kāfuruña

ʿIyddur çıḳ nāz ile seyrāna ḳurbān oldıġum

V

Sen açıl gül gibi zār ile hezār olsun Nedîm

124: 109b

Muhsin Macit, *Nedîm Divanı*, e-kitap, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0, s.195/25.

Bend bend olsun ḫam-ı zülfüñ şikār olsun Nedīm

Sen ṣalın cānā yolunda ḫāksār olsun Nedīm

ʿIyddur çıḳ nāz ile seyrāna ḳurbān oldıġum

125

Murabbaʿ-ı Nedīm

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Ser-ā-pā ḥüsn ü ānsın dilsitānsın nāz-perversin

Cevān-ı mihribānsın şuḫsun nāzende dilbersin

Naẓīrüñ yoḳ cihānda ḥüsn ile mihr-i münevversin

Bahā olmaz saña cānā ʿaceb pākīze gevhersin

II

Eyā gülzār-ı ḥüsn ü behcetüñ naḫl-ı ser-efrāzı

Kim üstād itdi fenn-i ʿişvede ol çeşm-i tannāzı

Kim ögretdi saña cānā bu deñlü şīve vü nāzı

Ki dā´im böyle nāz ile güler nāz ile söylersin

III

Yeter ḳalduñ yeter ey ṭıfl-ı nāzum ḫānede tenhā

Yeter karışmasınlar sana ġayri dāye vü lālā

Biraz gel bāġa bülbül diñle [gül][1] seyret açıl cānā

Ki sen daḫı henüz açılmamış bir ġonce-i tersin

IV

Ḫırāmuñ dilpesend ü cünbişüñ dilḫāhdur cānā

125: 109b

Muhsin Macit, *Nedîm Divanı*, e-kitap, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0, s.198/30.

[1] gül:-M.

Ḫayālüñle Nedīmüñ kārı āh u vāhdur cānā

Atañ anañ senüñ var ise mihr ü māhdur cānā

Ki bir baḳışda mihre bir baḳışda māha benzersin

126

Murabbaʿ-ı Nedīm

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ feʿūlün

I

ʿAceb nāzende ṭıfl-ı dilsitānsın

Güzelsin tāzesin tersin cevānsın

Gözümde nūrsun sīnemde cānsın

Hemān ḳalbümdeki rāz-ı nihānsın

II

Neden işkestedür ṭarf-ı külāhuñ

Neden mestānedür çeşm-i siyāhuñ

Niçün ḳanlar döker tīġ-ı nigāhuñ

Niçün sen böyle āşūb-ı cihānsın

III

Varup bī-gānelerle ülfet itdüñ

Dil-i zārum esīr-i miḥnet itdüñ

Beni mehcūr-ı tāb u ṭāḳat itdüñ

Yamānsın mā-ḥaṣal ẓālim yamānsın

IV

Söz açma ḥızır ile āb-ı beḳādan

126: 110a

Muhsin Macit, *Nedîm Divanı*, e-kitap, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0, s.199/32.

Efendüm sevdigüm ben bildigüm ben

Bu şekker-ḫand[1] ile bu ḳadd ile sen

Ḥayāt-ı tāze ʿömr-i cāvidānsın

V

Göñül[2] kim ʿıḳd[3]-ı bend-i kākülüñdür

Havādār-ı şemīm-i sünbülüñdür

Nedīm-i zār ḳurbānuñ ḳuluñdur

Sen anuñ cismine rūḥ-ı revānsın

127

Murabbaʿ-ı Nedīm

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Bir ṣafā baḫş idelüm gel şu dil-i nā-şāda

Gidelüm serv-i revānum yürü Saʿd-ābāda

İşte üç çifte kayık iskelede āmāde

Gidelüm serv-i revānum yürü Saʿd-ābāda

II

Gülelüm oynayalum kām alalum dünyādan

Mā-yı tesnīm içelüm çeşme-i nev-peydādan

Görelüm āb-ı ḥayāt aḳduġun ejderhādan

Gidelüm serv-i revānum yürü Saʿd-ābāda

III

Geh varup ḥavż kenārında ḫırāmān olalum

---

[1] ḫand: ḫande M.

[2] Göñül: Göñlüm M.

[3] ıḳd: uḳde M.

127: 110a

Muhsin Macit, *Nedîm Divanı*, e-kitap, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0, s.203/40.

Geh gelüp ḳaṣr-ı cinān seyrine ḥayrān olalum

Gāh [şarḳı][1] oḳuyup gāh ġazel-ḫān olalum

Gidelüm serv-i revānum yürü Saʿd-ābāda

IV

İzn alup cumʿa namāzına diyü māderden

Bīr gün uġurlıyalum çarḫ-ı sitem-perverden

Ṭolaşup iskeleye ṭoġrı nihān yollardan

Gidelüm serv-i revānum yürü Saʿd-ābāda

V

Bir sen ü bir ben ü bir muṭrib-i pākīze-edā

İznüñ olursa eger bir de Nedīm-i şeydā

Ġayrı yārānı bu günlük idüp ey şūḫ fedā

Gidelüm serv-i revānum yürü Saʿd-ābāda

110b

128

Murabbaʿ-ı Nedīm

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Yaḳın gel ḳaçma ey şūḫ-ı cihān ḥüsnüñ ʿıyān olsun

Baña her bir nigāhuñ māye-i ārām-ı cān olsun

Ruḫı gül lebleri mül ḳāmeti serv-i revān olsun

Olursa bāri dilber böyle şūḫ-ı nükte-dān olsun

II

Seni pinhān sevüp ey nev-nihāl-i bāġ-ı istiġnā

[1] şarḳı:-M.

128: 110b

Muhsin Macit, *Nedîm Divanı*, e-kitap, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0, s.200/34.

Biraz müddet senüñle ẕevḳ ü ṣoḥbet idelüm tenhā
Eger sen gelmez iseñ saña ben ʿazm ideyüm ammā
Ṣaḳın kendüñ bu rāz aġyārdan dā´im nihān olsun

III

Bu ahd-i ẕevḳ ü şādīnüñ gerek ḳadrin bile ādem
Ki diller her zamān olmaḳdadur bir şevḳ ile ḫurrem
Nedīmā vaḳt-i Cemde olmamışdur böyle ḫurrem dem
Duʿā-yı devlete meşġūl olup dil şādmān olsun

129

Murabbaʿ-ı Nedīm

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Sāḳīyā meclise gel cismüme gelsün cānum
ʿAhdler tevbeler ol sāġara ḳurbān olsun
Ayaġuñ ṣaḳınaraḳ başma amān sulṭānum
Dökülen mey ḳırılan şīşe-i rindān olsun

II

Merḥabā itdigüñ ellerle revā mı göreyüm
İller emsin o şeker lebleri de ben ṭurayum
Bāri luṭf eyle a ẓālim biricik yüz süreyüm
Pāyüñ olmazsa eger gūşe-i dāmān olsun

III

Ṣūḫsun neyleyüm ammā ki yalan söylersin
Her zamān böyle Nedīmāyı firīb eylersin

129: 110b
Muhsin Macit, *Nedîm Divanı*, e-kitap, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0, s.201/35.

Ḫamdur mīve-i vaṣlum saña olmaz dirsin

Olsun ey tāze nihāl-i çemen-i cān olsun

130

Murabbaʿ-ı Nedîm

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

İrişdi nev-bahār eyyāmı açıldı gül ü gülşen

Çırāġān vaḳti geldi lālezāruñ didesi rūşen

Çemenler döndi rūy-ı yāre reng-i lāle vü gülden

Çırāġān vaḳti geldi lālezāruñ didesi rūşen

II

Açıldı dilberün ruḫsārı gibi lāleler güller

Yaḳışdı zülf-i ḫūbānveş zemīne şaçlı sünbüller

Bu mıṣraʿ la nevā-sāz olmada āşüfte bülbüller

Çırāġān vaḳti geldi lālezāruñ didesi rūşen

III

Gelür diyü cihānuñ şehriyārı bezm-i gülzāra

Temāşā itmek içün yāsemenler çıḳdı divāra

Tebessümle didi gül-ġonce gūş-ı bülbül-i zāra

Çırāġān vaḳti geldi lālezāruñ didesi rūşen

IV

Olup gülşen çırāġān ile pür-şevḳ ü neşāṭ-efzā

Zemīni lālezāruñ nūrdan ṭāvūsdur gūyā

130: 111a

Muhsin Macit, *Nedîm Divanı*, e-kitap, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0, s.200/33.

Hezārān müjde kim açıldı rūy-ı ġonçe-i raʿnā

Çırāġān vaḳti geldi lālezāruñ didesi rūşen

V

Sezādur kim cihānun pādişāh-ı mekrümetkārı

Müşerref ide teşrīf-i hümāyūniyle gülzārı

Nedīmüñ sazlarla oḳuna bu tāze güftārı

Çırāġān vaḳti geldi lālezāruñ didesi rūşen

131

Murabbaʿ-ı Nedīm

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Vaṣf-ı ḥüsn ü behceti bir vech ile sıġmaz dile

Gel Şeref-ābādı gör şevketlü ḫünkārum hele

Añlanılmaz ḥaḳ bu kim ārāyişi taḳrīr ile

Gel Şeref-ābādı gör şevketlü ḫünkārum hele

II

Her nefes āb u hevāsı cāna canlar ḳatmada

İntisabuñla cihāna nāz u naḫvet ṣatmada

Ḳanġı gün teşrīf ider şāhum deyü cān atmada

Gel Şeref-ābādı gör şevketlü ḫünkārum hele

III

Anı ziynetler ile yaptırdı ṣadr-ı aʿẓāmuñ

Tā ki açılsun temāşāsıyle ṭabʿ-ı ekremüñ

131: 111b

Muhsin Macit, *Nedîm Divanı*, e-kitap, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0, s.202/37.

Lūṭf u iḥsān ḳıl diriġ itme efendüm maḳdemüñ

Gel Şeref-ābādı gör şevketlü ḫünkārum hele

IV

Ben ḳuluñ ṣordum Nedīrnādan anuñ evṣāfını

Vaṣf u medḥ itdi be-ġāyet ṭarḥını eşrāfını

Ruḥa teşbīh eyledi haṭṭā hevā-yı ṣāfını

Gel Şeref-ābādı gör şevketlü ḫünkārum hele

132

Murabbaʿ-ı Nedīm

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Cemāl-i bā-kemālüñ buldı revnaḳ nūr u behcetle

Tırāş olduñ efendüm āfiyetler ʿizz ü devletle

Şükürler kim yine buldun kemāl[1] icrā-yı sünnetle

Tırāş olduñ efendüm āfiyetler ʿizz ü devletle

II

Degişmem müşk-i Çīne ḫāk-i pāy-i ʿanber-āmīzüñ

Bütün dünyāya virmem ben senüñ bir mūy-ı nā-çīzüñ

Hemīşe şevḳlerle geçsün evḳāt-ı ṭarab-rīzüñ

Tırāş olduñ efendüm āfiyetler ʿizz ü devletle

III

Sütürre reşk kim devletlü başuñdan bulur devlet

Ḥased mıḳraṣa kim eyler senüñle leb-be-leb ṣoḥbet

132: 111b

Muhsin Macit, *Nedîm Divanı*, e-kitap, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0, s.203/39.

[1] kemāl: ikmāl M.

Cebīnüñden gelür āyīnenüñ ruḫsārına ziynet

Tırāş olduñ efendüm āfiyetler ʿizz ü devletle

IV

Zamānuñda[1] ser-ā-pā resmi nevdür çünki dünyānuñ

Oḳunsun bu yeñi şarkīsi de bāri Nedīmānuñ

Hemīşe olsun efzūn ʿömrüñ ile ẕāt-ı zī-şānuñ

Tırāş olduñ efendüm āfiyetler ʿizz ü devletle

133

Murabbaʿ-ı Nedīm

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Sīnemi deldi bu gün bir āfet-i cān[2] pāreli

Gül yañaḳlı gülgüli kerrākeli mor ḫāreli

Çifte beñli sīm gerdenli güneş ruḫsāreli

Gül yañaḳlı gülgüli kerrākeli mor ḫāreli

II

Bir cevan ḳaşī ṣarıḳ ṣarmış efendüm başına

Sürme çekmiş ʿıṭr-ı şāhīler sürünmiş ḳaşına

Şimdi girmiş daḫı taḫmininde[3] on beş yaşına

Gül yañaḳlı gülgüli kerrākeli mor ḫāreli

III

Şeh-nişīnler ziyneti āġūşlar pīrāyesi

Daḫı bir yıldur yanından ayrılalı dāyesi

---

[1] Zamānuñda: Zamānundan M.
133: 112a
Muhsin Macit, *Nedîm Divanı*, e-kitap, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0, s.205/42.

[2] cān: çār D.

[3] taḫmīninde: taḫmīnümde D.

Sevdigüm göñlüm sürūrı ʿömrümüñ sermāyesi

Gül yañaḳlı gülgüli kerrākeli mor ḫāreli

IV

Şīvesi nāzı edāsı ḫandesi pek bī-bedel

Gerdeni püskürme beñli gözleri ġāyet güzel

[Sırma kākül sīm gerden zülf tel tel ince bel][1]

Gül yañaḳlı gülgüli kerrākeli mor ḫāreli

V

Ol perī-rūyuñ cefā-yı çeşrn-i cellādın dimem

Ṭarz u ṭavrın söylesem mānīʿ degül adın dimem[2]

Derd-i ʿaşḳuñla[3] Nedīmüñ āh u feryaduñ dimem

Gül yañaḳlı gülgüli kerrākeli mor ḫāreli

134

Murabbaʿ-ı Nedīm

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Yine bezm-i çemene lāle fürūzan geldi

Müjdeler gülşene kim vaḳt-i çırāġan geldi

Bülbül āteş ṣaçaraḳ bezme ġazel-ḫān geldi

Müjdeler gülşene kim vaḳt-i çırāġan geldi

II

[1] Sırma kākül sīm gerden zülf tel tel ince bel: -M.

[2] 2. ve 3. mısra yer değiştirmiş.

[3] ʿaşḳuñla: ʿaşḳıyla D.

134: 112a

Muhsin Macit, *Nedîm Divanı*, e-kitap, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0, s.204/41.

Çıḳup iḳbālle gülzāra şehenşāh-ı zamān[1]

İltifātiyle ider gülleri şād u ḫandān

Lālezāra gelüp[2] elbet yine sulṭān-ı cihān[3]

Müjdeler gülşene kim vaḳt-i çırāġan geldi

III

Seyr olup raḳṣı yine dilber-i mümtāzlaruñ

Yine eflāke çıḳar nāleleri sāzlaruñ

Cāna āteş bıraġur şuʿlesi āvāzlaruñ

Müjdeler gülşene kim vaḳt-i çırāġan geldi

IV

Ney ü sanṭūr u rebāb ü def ü ṭanbūr ile çeng

Naġme-i bülbül ü ḳumrīye olup hem-āheng

Pür ider ʿālemi şevḳ u ṭarab-ı reng-ā-reng

Müjdeler gülşene kim vaḳt-i çırāġan geldi

V

Can-fezā ṭurre-i ḫūbān gibi zülf-i sünbül

Dilgüşā naẓm-ı Nedīmā gibi ruḫsāre-i gül

Dün gülistānda işitdüm ki dir idi bülbül

Müjdeler gülşene kim vaḳt-i çırāġan geldi

[1] zamān: cihān D.
[2] gelüp: gelür D.
[3] cihān: zamān D.

135

Murabbaʿ-ı Pertev

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Çözüldi ʿuḳde-i aḫter gibi bend-i girībānı
Açıldı sīne-i pür-nūrı yārin dīdeler rūşen
Yine sökdi şafaḳ encüm-şumāruñ leyl-i hicrānı
Açıldı sīne-i pür-nūrı yārin dīdeler rūşen

II

Olup bī-fāṣıla aḫşamdan tā ṣubḥa dek mey-nūş
İdüp sīmīn-berinüñ āb-ı sīmābīsi[1] cūş-ā-cūş
Ṣoyundı māhtāb itsün diyü deryā-yı nūş-ā-nūş
Açıldı sīne-i pür-nūrı yārin dīdeler rūşen

III

Aña āyīne istermiş bilūrīn cām göstermiş[2]
Biraz sīmāb-ı bī-ārāmına ārām göstermiş
Murād itdi bu da āyīne-i[3] endām göstermiş
Açıldı sīne-i pür-nūrı yārin dīdeler rūşen

IV

Şuʿāʿ-i şuʿle-i nār-ı derūnum oldı ʿaks-endāz
Ḥarāret geldi ẓannıyla o mest-i mesned-i iʿzāz
Hemān-dem açmaġa murʾāt-ı sīmīn eyledi āġāz
Açıldı sīne-i pür-nūrı yārin dīdeler rūşen

V

135: 112b

Ayşe Gürol, *Vakʿānüvis Mehmed Pertev Efendi ve Divanı, İnceleme ve Tenkidli Metin,* İstanbul Üniversitesi., Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1994, s.113/70.

[1] āb-ı sīmābīsi: baḥr-i sīmābını D.

[2] göstermiş: göstermek D.

[3] āyīne-i: āyīneye D.

Ne cānlar yaḳdı ol billūr sīne hemçü pertev-sūz

Şeb-i deycūr-ı yeldā oldı Pertev bir nice efrūz[1]

Kimi yaḳsa gerek bilmem yine ol māh u mihr-efrūz

Açıldı sīne-i pür-nūrı yārin dīdeler rūşen

136

Murabbaʿ-ı Pertev

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Gūş idüp incinme beyhūde[2] fiġānum sevdigüm

Ben seni sevmem disem de sevdigüm ʿālem bilür

Ṣıḳma menʿ-i āh ile boş yire[3] cānum sevdigüm

Ben seni sevmem disem de sevdigüm ʿālem bilür

II

İltifāt itmez diyüp de dād-ı bī-dād[4] itmesem

İltifātuñla dil-i nā-şādı da[5] şād itmesem

Ḫāk-i pāye gitmesem nāmuñ daḫı yād itmesem

Ben seni sevmem disem de sevdigüm ʿālem bilür

III

Ben ne ḥācet rāz-ı ʿaşḳuñ ḫalḳa iẓhār eyleyem

Gizli gizli āh idüp yāḫūd biñ[6] işʿār eyleyem

Vird idüp ismüñ[7] zebānumda yā tekrār eyleyem

---

[1] efrūz: nevrūz D.

136:112b

Ayşe Gürol, *Vakʿānüvis Mehmed Pertev Efendi ve Divanı, İnceleme ve Tenkidli Metin,* İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1994, s.112/69.

[2] incinme beyhūde: incitme ʿaşḳuñla D.

[3] Ṣıḳma menʿ-i āh ile boş yire: Menʿ-i āh ile muʿaẕẕeb itme D.

[4] diyüp de dād-ı bī-dād: diye bī-dād feryād D.

[5] nā-şādı da: nā-şādumı D.

[6] biñ: ki D.

[7] ismüñ: nāmuñ D.

Ben seni sevmem disem de sevdigüm ʿālem bilür

IV

Dildedür cāyuñ ġam-ı ʿaşḳuñladur ünsiyyetüm

Būy-ı zülfüñ almaġiçün yoḳ ṣabāya minnetüm

Vār imiş evvel[1] senüñle ülfet ü germiyyetüm

Ben seni sevmem disem de sevdigüm ʿālem bilür

137

Murabbaʿ-ı Pertev

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ḳoyvirüp pūşī ṣaçağın eñseye[2] perçem gibi

Geçdi bir dāyī-ḳıyāfet yoṣma dilber āh āh

Ġamzesi ḫançer çeküp zaḫm açmaġa[3] Rüstem gibi

Geçdi bir dāyī-ḳıyāfet yoṣma dilber āh āh

II

Sīnesi olmış güşāde açılup çāk-i yelek

Urmadan zaḫm ʿāşıḳ-ı nā-kāma ḳān olmış bilek

Bir yalın ḫançer elinde naʿralar baḫş iderek

Geçdi bir dāyī-ḳıyāfet yoṣma dilber āh āh

III

Dāġ yaḳmış şerḥalar çekmiş gümüş bāzūsuna

Zīb virmiş tīġ-ı āteş-tāb ile pehlūsuna

---

[1] evvel: ol hadde D.

137: 113a

Ayşe Gürol, *Vakʿānüvis Mehmed Pertev Efendi ve Divanı, İnceleme ve Tenkidli Metin,* İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1994, s.109/66.

[2] eñseye: sīneye D.

[3] Ġamzesi ḫançer çeküp zaḫm açmaġa: Ḳahramānī ġamzesi cān almada D.

Pāçe-i şalvārı bend itmiş çeküp zānūsuna

Geçdi bir dāyī-ḳıyāfet yoşma dilber āh āh

IV

Şehr-i ḥüsnüñ oldı peydā şimdi[1] bir meh-pāresi

Yoḳ helāk olmaḳdan[2] özge mübtelānuñ çāresi

Āh ider rāhında Pertev gibi biñ āvāresi

Geçdi bir dāyī-ḳıyāfet yoşma dilber āh āh

138

Murabbaʿ-ı Pertev

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Gül gibi baş üzre ṭutdum ḫāṭıruñ incitmedüm

Söylemez cürmüm nedür ol bī-vefā küsmiş baña

Derd-i ʿaşḳa ṣabr idüp bir cām teklīf itmedüm

Söylemez cürmüm nedür ol bī-vefā küsmiş baña

II[3]

Çoḳ düşündüm bilmedüm bāʿiṣ nedür iġżābına

Bilmiyorlar çoḳ su´āl itdüm varup aḥbābına

ʿAfv idüp raḥm itmedi bu çeşmümüñ seylābına

Söylemez cürmüm nedür ol bī-vefā küsmiş baña

III

Yolda gördüm ki gelür ṭutdum hemān dāmānını

---

[1] şimdi: şöyle D.

[2] helāk olmaḳdan: hele ölmekden D.

138: 113a

Ayşe Gürol, *Vakʿānüvis Mehmed Pertev Efendi ve Divanı, İnceleme ve Tenkidli Metin,* İstanbul Üni., Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1994, s.100/57.

[3] II:-D.

Eyledüm zār u niyāzūn ṭabʿına çespānını

Çoḳ çalışdum bulmadum barışmanuñ imkānını

Söylemez cürmüm nedür ol bī-vefā küsmiş baña

IV

Hīç degül ḳaṣdı hemān cevr itmege āġāzdur

Yā teġāfüldür murādı ol naṣıl ṭannāzdur

Ṭāḳatüm yā imtiḥāndur Pertevā yā nāzdur

Söylemez cürmüm nedür ol bī-vefā küsmiş baña

139

Murabbaʿ-ı Pertev

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Bulmadı cevrüñ nihāyet dilde ṭāḳat ḳalmadı

Yoḳ mu īmānuñ a kāfir[1] merḥamet itmez misin

İşte gördüñ ḥālümi taḳrire[2] ḥācet ḳalmadı

Yoḳ mu īmānuñ a kāfir merḥamet itmez misin

II

Bülbül içün gül yaḳasın çāk idüp ḥayrān olur

Şemʿalar pervāne-y-içün giceler sūzān olur

Servler ḳumrīler içün ṭurma ser-cünbān olur

Yoḳ mu īmānuñ a kāfir merḥamet itmez misin

139: 113b

Ayşe Gürol, *Vakʿānüvis Mehmed Pertev Efendi ve Divanı, İnceleme ve Tenkidli Metin,* İstanbul Üni., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1994, s.104/61.

[1] īmanuñ a kāfir: inṣāfuñ a zālim D.

[2] taḳrir: taḳdir D.

III

Gülşen-i kūyuñda eşk-i çeşm ile cūbāruñam

Mevsim-i ṣayf u şitāda murġ-ı nāliş-kāruñam

Nice yıldur ḥasret-i rūyuñ ile ġam-ḫāruñam

Yoḳ mu īmānuñ a kāfir merḥamet itmez misin

IV

Sīnem oldı ḫışm-ı çeşmüñ ile pür-zaḫm-ı ḫadeng

Baḳmadı bir kerre luṭf u raḥm ile ey şūḫ-ı şeng

Müslim-i bīmāra raḥm ile baḳar olsa Freng

Yoḳ mu īmānuñ a kāfir merḥamet itmez misin

V

Şerḥadan Pertev açıldı sīnede revzenlerim

Dāġlarla dilde zeyn oldı yine gülşenlerim

Seyr idüp raḥm eyledi aḥvālimi düşmenlerim

Yoḳ mu īmānuñ a kāfir merḥamet itmez misin

140

Murabbaʿ-ı Pertev

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Perçemin gösterdi başdan itdi ʿaḳlum tārmār

Tāze-ter berber perī-peyker bir esmer pirpirī

Sīnesin açdı dilümde ḳalmadı ṣabra ḳarār

Tāze-ter berber perī-peyker bir esmer pirpirī

140: 113b

Ayşe Gürol, *Vakʿānüvis Mehmed Pertev Efendi ve Divanı, İnceleme ve Tenkidli Metin,* İstanbul Üni., Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yüksek Lisasns Tezi, İstanbul, 1994, s.110/67.

II

Dūşuna perçīde olmış āstīn-i pīrehen

Nūrdan gūyā ki bir şāḫ üzre çıḳmış yāsemen

Sīne-i ṣabra o bāzūlarla oldı dāġ-zen

Tāze-ter berber perī-peyker bir esmer pirpirī

III

Mū miyānı üstüne ḳat ḳat ḳuşanmış şālını

Fikr-i āġūş itmiş ʿuşşāḳuñ perīşān ḥālini

Peştemāl ucı gibi çiyner geçer pā-mālini

Tāze-ter berber perī-peyker bir esmer pirpirī

IV

Tā-be-zānū sāḳlar ṣubḥ-ı düvümle tev´emān

Ḳurṣ-ı mihre gūyiyā şalvārı olmış āsumān

Cism[1]-i pāki ser-te-ser Pertev ḥayāt-ı cāvidān

Tāze-ter berber perī-peyker bir esmer pirpirī

141

Murabbaʿ-ı Cāzim

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Ayda bir gösteriş itmez mi dil-i zāre ʿaceb

Gider aylarca görünmez mi o meh-pāre ʿaceb

Yoḳ mudur bir gice teşrīfini teklīfe mesāġ

[1] cism: çeşm D.

141: 114a

Ahmet Özbek, *Cāzim Divanı (Edisyon kritik-İnceleme)*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Doç. Dr. Nevzat Özkan, Yüksek Lisasns Tezi, Kayseri, 2000, s.32/31.

Şiir adı geçen divanda "Şarkı" başlığıyla bulunmaktadır.

İtseñ olmaz mı recā ṭāliʿ-i bīdāre ʿaceb

II

Çeşmi evvel naẓar iẓhār-ı ġurūr itse maḥal
Ġamze bir laḥzada itdi dil-i mecrūḥa ʿamel
Yolına ser ḳomadın sundı cefā ṭaşına el
Yār diseñ nice olurdı o sitem-kāra ʿaceb

III

Kāse-i zehr-i ġamı farḳ idemem sāġardan
Şerbet-i firḳati nūş eyleyeli dilberden
Çoḳ zamān oldı görünmez o ṣurāḥī gerdān
Bilmem ārāyiş-i zānū mıdur aġyāre ʿaceb

IV

Gösterüp ġamzelerüñ muḥtesib-i mey-düşmen
İtdi ebrūlaruñ işkeste o zālim birden
Meclisinde o mehüñ yine ne tel ḳırdum ben
Yine çaldırdı felek sāzumı dīvāre ʿaceb

V

Hīç inṣāf görünmez mi o çeşm-i meste
Eylemez mi naẓar-ı luṭfa beni şāyeste
Ḥaşre dek pister-i[1] firḳatde ḳalur mı ḥaste
Ġayrı gelmez mi ifāḳat dil-i bīçāre ʿaceb

VI

Zen-i dünyā ile başumı ḳoşayum dir dil-i zār
Hīç dimez ki ṭuya ʿayyār-ı felek diye ne var
Derbeder-i vāṣıṭa-i vuṣlat içün devlet arar
Ne ṭolaşur bu ḳıyāfetle şu zenpāre ʿaceb

VII

[1] pister-i: yeter D.

Yaraşur nādiredān-ı hünerüm dirsem eger

Resmdür rāh-ı ticāretde kişi rızḳın öger

Böyle pākize edālarla çıḳarsam ne deger

Nev-ḳumāş-ı süḫan-ı Cāzimi bāzāra ʿaceb

142

Murabbaʿ

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Görmesem bir laḥẓa ey serv-i ḫırāmānum seni

Bu dil eyler ārzū āşüfte-sāmānum seni

Hep güzellerden güzelsin şūḫsun meh-pāresin

Cümleden aʿlā begendüm şāh-ı ḫūbānum seni

II

Cā-be-cā ruḫṣat virüp naẓẓāre-i ruḫsārına

İltifāt itmez misin hīç ʿāşıḳ-ı bīmārına

Ben ḳuluñ ġāyet ḳapıldum ḥüsnüne eṭvārına

İʿtimād eyle efendüm pek sever cānum seni

III

Sevdigüm bu nāz u istiġnālara noldı sebeb

Yoḫsa ʿāşıḳ oldıġum bilmez misin cānā ʿaceb

İltifāt itseñ şehā gāhī dil-i zāra bu şeb

Yoḳ mu inṣāfuñ seven ölsün mü sulṭānum seni

142: 114b

143

Murabbaʿ-ı Rāşid

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Çeşm-i mest ü ġamzesi ḳattāl iken
Ḳorḳaram kūyunda bir gün ḳān olur
Daḫı yārüm ṭıfl-ı endek-sāl iken
Giderek bir fitne-i devrān olur

II

Ṭūṭīyi söyletmeyüp güftārda
ʿArʿarı pā-māl ider reftārda
Ḥaḳ budur kim her perī-ruḫsārda
Böyle ne bir ḥüsn olur ne ān olur

III

Vaḳti ḳadar ʿişveye irsün de gör
Şöhret-i ḥüsni bahā virsün de gör
Ṭıfldur on dördüne irsün de gör
Rāşid o māhum nice tābān olur

144

Murabbaʿ-ı Nedīm

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Gerçi dil olmaḳda ḥüsnüñ ḥayli istiʿdādı var

143: 114b
144: 115a
Muhsin Macit, *Nedîm Divanı*, e-kitap, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0, s.1982/20.

Līk o gīsunuñ ḳafadan aña çoḳ imdādı var

Çāresüz ʿuşşāḳ ancaḳ nāle vü feryādı var

El-amān bilmez nedür bir ġamze-i bī-dādı var

II

Çeşm-i şūḫuñdur dil-i ʿuşşāḳa[1] teʾsīr eyleyen

Kākülüñdür ʿālemi der-bend-i zencīr eyleyen

Mihr-i laʿlüñdür senüñ dünyāyı tesḫīr eyleyen

Sevdigüm mühr-i Süleymānuñ cihānda adı var

III

Bir perīdür ki[2] yoḳdur hīç insāniyyeti

Āfitāb-ı ẕerre-i nā-çīze ṣaymaz ṭalʿati

Naḫl-i ṭūbāyı ṣalındurmaz nihāl-i ḳāmeti

Gülşen-i ḥüsn ü cemālüñ bir boyı şimşādı var

IV

ʿĀşıḳa pek çoḳ cefā vü cevre[3] muʿtād olmasun

Şīve fenninde olurlar[4] nice muʿtād [5]olmasun

Meclise bī-gāneler geldi nice bād[6] olmasun

Ġamze-i fettān gibi yānında bir üstādı var

V

Her güle bülbül gibi şevḳiyle[7] zār olmaz Nedīm

Degme bir zülfe girih-gīr[8] şikār olmaz Nedīm

Her gülistānda çü şebnem ḫāksār olmaz Nedīm

Degme bir dilber begenmez bir dil-i naḳḳādı var

---

[1] ʿuşşāḳa: ʿāşıḳda D.

[2] ki: gerçi ammā D.

[3] cefā vü cevre: cefāya nice D.

[4] olurlar: o gözler D.

[5] muʿtād: üstād D.

[6] bād: yād D.

[7] güle bülbül gibi şevḳiyle: gülün şevḳiyle bülbül gibi D.

[8] zülfe girih-gīr: zülf-i girih-gīre D.

145

Murabbaʿ-ı Nedîm

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

ʿIyd gelsün bāʿiṣ-i şevḳ-i cedīd olsun da gör
Seyr-i Saʿd-ābādı sen bir kerre ʿıyd olsun da gör
Gūşe gūşe māh-rūlarla[1] bedīd olsun da gör
Seyr-i Saʿd-ābādı sen bir kerre ʿıyd olsun da gör

II

Anda seyr it kim ne furṣatlar girer cānā ele
Gör ne dilcūlar ne meh-rūlar ne āhūlar gele
Ṭıfl-ı nāzum sevdigüm bir iki gün ṣabr it hele
Seyr-i Saʿd-ābādı sen bir kerre ʿıyd olsun da gör

III

Gerçi kim vardur anuñ her demde başḳa ziyneti
Rūze eyyāmında da inkār olunmaz ḥāleti
Şimdi añlanmaz hele bir ḫoşça ḳadr ü ḳıymeti
Seyr-i Saʿd-ābādı sen bir kerre ʿıyd olsun da gör

IV

Ṭur ẓuhūr itsün hele bir gūşeden bir dilrübā
Kimi gitsün baġa ṭoġrı kimi ṣaḥradan yana
Baḳ nedür dünyāda resm-i ṣoḥbet-i ẕevḳ u ṣafā
Seyr-i Saʿd-ābādı sen bir kerre ʿıyd olsun da gör

V

145: 115b
Muhsin Macit, *Nedîm Divanı*, e-kitap, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0, s.190/17.
[1] māh-rūlarla: mihrler mehler D.

Ṭıfl-ı nāzum cümle gördüm diyü aldatma beni

Görmedüñ bir ḫoşça sen daḫı ol dilcū gülşeni

Serv-i nāzum gel Nedīm-i zār gezdirsin seni

Seyr-i Saʿd-ābādı sen bir kerre ʿıyd olsun da gör

146

Murabbaʿ-ı Şekerzāde Sermed

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Ṭolaşdı penbe-i dāġum gibi bu cism-i sūzānum

Kerem ḳıl bendeñi ʿafvuñla mesrūr eyle sulṭānum

Aḳıtdı seyl-āsā cūy-ı eşki[1] çeşm-i giryānum

Kerem ḳıl bendeñi ʿafvuñla mesrūr eyle sulṭānum

II

Bu bir cürm-i[2] ḳabāḥat bendegānuñdan olup maʿdūm[3]

Nāʿīm-i meclisinden şimdi lāyıḳ mı ola merdūd

Ṣuçum var ise farżā bāb-ı luṭfuñ oldı mı merdūd[4]

Kerem ḳıl bendeñi ʿafvuñla mesrūr eyle sulṭānum

III

Dilümde dağlarla ḳalmadı hīç revnaḳ-ı[5] şādī

Unutdurdı feżā-yı sīne pehnā-yı ġam ābādı

Bu rütbe renciş ü āzāra sulṭānum nedür bādi

146: 116a

Emel Ergün, *Sermed (Feyzullah) Divanı (Edisyonkritik-İnceleme),* Yüksek Lisasns Tezi, Sivas, 2004, s.198/3.

[1] cūy-ı eşki: hūni eşk-i D.

[2] bir cürm-i: bī-cürmi D.

[3] maʿdūm: maʿdūd D.

[4] merdūd: mesdūd D.

[5] revnaḳ-ı: zevk ü D.

Kerem ḳıl bendeñi ʿafvuñla mesrūr eyle sulṭānum

IV

Bu ḍarbī şöhre-i[1] āfāḳıdur envāʿ-ı insānuñ

Kesilmez reʾsi bir laġzişle[2] efrāda küḥeylānuñ

Ḫiṭābun mücrimüñ şānı lüṭufdur lāyıḳ-ı şānuñ

Kerem ḳıl bendeñi ʿafvuñla mesrūr eyle sulṭānum

V

Nümāyān sūzişüm nev-güftehā-yı çār-bendümden

Bu beyti fikr idüp āmāde itdüm[3] kendi kendümden

Recā-yı ḫāṭır-ı Sermed budur ancaḳ efendümden

Kerem ḳıl bendeñi ʿafvuñla mesrūr eyle sulṭānum

147

Murabbaʿ-ı Rāşid

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ṣormaduñ bir kerre hīç ḥāl-i perīşānum benüm

Ġūşuña girmez mi yoḫsa āh u efġānum benüm

Raḥm idüp gel yānuma ey derde dermānum benüm

Āh efendüm sevdigüm devletlü sulṭānum benüm

II

Çeşmümüz döndü ḫilāle āh u efġān itmeden

Girmedi ammā ḳulaġuña senüñ ey gül-beden

Çaḳ bu deñlü bendeñe bu nāz u istiġnā neden

[1] şöhre-i: şöhrehe D.
[2] laġziş: lerziş D.
[3] itdüm: itdi D.

147:116b

Āh efendüm sevdigüm devletlü sulṭānum benüm

III

Derd ile āh eyleyüp dünyāyı berbād eylesem

Raḥm ḳılmazsın eger biñ kerre feryād eylesem

Bilmezem ey bī-vefā senden kime dād eylesem

Āh efendüm sevdigüm devletlü sulṭānum benüm

IV

Ṣalınup serv-i sehī-veş nāz ile reftāra gel

Güller açılsun tebessüm iderek güftāra gel

ʿĀşıḳuñdur ḳaçma Rāşidden gel ey meh-pāre gel

Āh efendüm sevdigüm devletlü sulṭānum benüm

117a

148

Murabbaʿ-ı Rāşid

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Çekmem el biñ cevr iderse ol büt-i bī-dāddan

Kām içün ṣabr eylemem baḫt-ı sitem-muʿtāddan

Raḥm idince ḳalmam āh u nāle-i Ferhāddan

Ben rüsūm-ı ʿaşḳı ögrendüm dil-i nāşāddan

II

Nāzın artırdı ben itdikçe temennā vuṣlatın

Ġāliba bende ṣanurmış hep ʿalāḳa ḥāletin

Ben mi īcād eyledüm sevmek sevilmek ʿādetin

Ḳaldı āyīn-i muḥabbet Ḫüsrev ü Ferhāddan

148:117a

III

Rāşidā ol nūş-ı meyden doġrusı mecbūr olur

Tevbeyi bozmazdı ammā neylesün maḫmūr olur

Hep yıḳıldıḳça ḫarābāta düşer maʿmūr olur

Çoḳ dil-i nāşād yapıldı bu ḫarāb ābāddan

149

Murabbaʿ-ı Rāşid

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Her mehüñ meyl eylemem ḥüsn-i heves-fermāsına

Bir senüñ gibi meh-i ʿāşıḳ-pesendüm var iken

Bāġ-ı dehrüñ kim baḳar naḫl-i çemen-pīrāsına

Ḳāmet-i cānān gibi serv-i bülendüm var iken

II

Terk idüp gitdüñ beni hicrān-ı cān-āşub ile

ʿĀşıḳa firḳat ʿaceb düşvār imiş maḥbūb ile

Nice iʿlām ideyüm ḥālüm saña mektūb ile

Ḳor mı ġayret-nāmeyi tavsīṭ kendüm var iken

III

Neylerem ben dehri ger pāmāl-i cūyān olsa da

Ẕerre-veş Rāşid ḳapılmam mihr-i tābān olsa da

Māh-rūyān ile ʿālem Yūsufistān olsa da

Ġayra ḳul olmaḳ ne mümkindür efendim var iken

149: 117a

117b

150

Murabbaʿ-ı Naʿīm

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Revnaḳ-ı bāġ-ı leṭāfetsin efendüm yāsemen
Berg-i gülden olsa şāyāndur egerçi pīrehen
Olmasun āzürde būy-ı gülden ol nāzük beden
ʿIṭr ile taḫmīr olunmışdur amān zīra o ten

II

Ġāliba meftūndur gīsūlaruñ dīdāruña
Çeşm-i ḥasretle nigāh-endāz olur ruḫsāruña
Ṣor neler çekmişdür āyā ṭurre-i ṭarrāruña
Tāb-ı ḥüsnüñden nice olmış şiken-ender-şiken

III

Raḳṣa girdikçe dilüm sīmāb-veş lerzān olur
Şīve-i reftāruñı elbet gören ḥayrān olur
Birgün ʿişret-gehde billāhi senüñçün ḳan olur
Maʿreke-ārā-yı ʿālemdür bu ḥüsnüñ yāsemen

IV

ʿĀrıż-ı ḫoy-gerdeñi gördükde ben itdüm suʾāl
Didiler kim kāse-i yāḳūta vażʿ olmış leʾāl
Rişte-i cāna geçirsem sevdigüm lüʾlü-miṣāl
Reşkle görsün de delsün baġrını dürr-i ʿaden

V

Ḳatlüme tedbīr ider baş başa virmiş ebruvān
Oldum ey kāfir şehīd-i tīġ-i ġamzeñ el-amān

150: 117b

Girme gel ḫūn-ı Naʿīm-i zāra sen ey nev-cevān
Eylerem maḥşerde ʿİsāya şikāyet ṣoñra ben

151

Murabbaʿ-ı Nüzhet

mefʿūlü/ fāʿilātü/ mefāʿīlü/ fāʿilün

I

Ey ḥüsni şuʿle-sūz-ı cihān māh-peykerüm
Ḥasret neẓāre rūyuña mihr-i münevverüm
Derd-i firāḳ cānuma geçdi yetiş yetiş
Sermāye-i sürūr-ı dilüm nāz-perverüm

II

Nāgāh çeşm ü cānı dūçār eyleyüp ḳażā
Oldı dil-i niẓāreciğim mübtelā saña
Ḥüsn ü cemālüñ ʿaşḳına cevr eyleme baña
Sermāye-i sürūr-ı dilüm nāz-perverüm

III

İrmezse dest-i ārzū-yı dil viṣālüñe
Menʿ itme bāri dīdemi seyr-i cemālüñe
Luṭf eyle gāhī Nüẕhet-i ḫāṭır-melālüñe
Sermāye-i sürūr-ı dilüm nāz-perverüm

151: 118a

152

Murabbaʿ-ı Vāṣıf Aġa

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Bir felek meşreb mi vardur māh-ı tābānum gibi
Olamaz hercāyi ol mihr-i dıraḫşānum gibi
Bī-vefā dilber bulunmaz şūḫ-ı devrānum gibi
Bī-mürüvvet görmedüm ʿālemde sulṭānum gibi

II

Dil virelden daḫı bir kerre ne ṣoḥbet eyledüm
Ne niyāz-ı viṣal idüp taḥmīl-i minnet eyledüm
Nice yār sevdüm nice dilberle ülfet eyledüm
Bī-mürüvvet görmedüm ʿālemde sulṭānum gibi

III

Ben sitemkār oldıġun bilsem bu rütbe evveli
Ṣarmaġa aṣlā heves itmezdüm ol ince beli
Çoḳ güzel seyr eyledüm çoḳ bī-vefā[1] gördüm veli
Bī-mürüvvet görmedüm ʿālemde sulṭānum gibi

IV

Var mıdur göñlüm diyü zülfüñ arayup mū-be-mū
Geşt-i deşt-i ʿālem-i endīşe ḳıldum sū-be-sū
Ḥāṣılı ʿaşḳı ile dünyāyı itdüm cüst-cū
Bī-mürüvvet görmedüm ʿālemde sulṭānum gibi

152: 118a
Rahşan Gürel, *Enderunlu Vāṣıf Divānı*, Kitabevi Yay., s. 498/172.
[1] bī-vefā: dilrübā D.

V

Ṣanma Vāṣıf beyhūde[1] zārem tehī nālendeyem

Bī-vefā düşmen cefā-cū dilbere efgendeyem

Bunca demlerdür ṭarīḳ-i ʿāşḳda pūyendeyem

Bī-mürüvvet görmedüm ʿālemde sulṭānum gibi

153

Murabbaʿ-ı Vāṣıf Aġa Tażmīn

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Benden ol meh yüz çevirse ṣabr u sāmānum gibi

Çarḫa çıḳsa zārum āh-ı āteş-efşānum gibi

Ben yine itmem ʿayān dāġ-ı nümāyānum gibi

Ṣaḳlarum esrār-ı ʿaşḳı sīnede cānum gibi

II

Yalıñuz aġyāra ṣanma keşf-i esrār eylemem

Yārı da ben vāḳıf-ı ḥāl-i dil-i zār eylemem

Bir nihān itdüm ki dilde ölsem ıẓhār eylemem

Ṣaḳlarum esrār-ı ʿaşḳı sīnede cānum gibi

III

Ketm[2]-i esrār itmede bir neş´e buldum mül gibi

Kimseye keyfiyyetin açup açılmam gül gibi

Aldırup[3] kendümi feryād eylemem bülbül gibi

Ṣaḳlarum esrār-ı ʿaşḳı sīnede cānum gibi

---

[1] beyhūde: bülbül-i D.

153:118a

Rahşan Gürel, *Enderunlu Vāṣıf Divānı*, Kitabevi Yay., s. 499/173.

[2] ketm: keşf D.

[3] aldırup: öldürüp D.

IV

Cemʿ olup ibrām-ı tām[1] itmek degül bālā vü pest

Meclise gelse hezārān dilber-i sāġar be-dest

Söylemem ṣahbā-yı laʿl-i yār ile olsam da mest

Ṣaḳlarum esrār-ı ʿaşḳı sīnede cānum gibi

V

Sevdigüm şūḫ ile olsam da bezmde yān-be-yān

Āteş-i ʿaşḳıyla yandıġum yine itmem ʿayān

Vāṣıfā rāz-ı muḥabbet kimseye olmaz beyān

Ṣaḳlarum esrār-ı ʿaşḳı sīnede cānum gibi

154

Murabbaʿ-ı Vāṣıf Aġa

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Sen ne gülşensin ki ey gülberg[2]-i gülzār-ı vaḳār

Mevsim-i gül rūy-ı rengīnüñle eyler iftiḫār

Dāġ dāġ nār-ı ʿaşḳuñdur[3] derūn-ı lālezār

Nev-bahārı neyleyem gülzār-ı ḥüsnüñ nev-bahār

II

Çeşm-i mestüñ nergis-i āhū-yı deşt-i Iṣfahān

Reng-i ruḫsāruñ gül-i zībā[4]-yı bāġ-ı imtiḫān

---

[1] tām: nāz D.

154: 118b

Rahşan Gürel, *Enderunlu Vāṣıf Dīvānı*, Kitabevi Yay., s. 399/33.

[2] ki ey gülberg: eyā zībā D.

[3] Dāġ dāġ nār-ı ʿaşḳuñdur: Sūziş-i ʿaşḳuñla yanmış hep D.

[4] zībā: sad-berg D.

Gerden-i berraḳ u ṣāfuñ yāsemen-zār-ı cinān[1]

Nev-bahārı neyleyem gülzār-ı ḥüsnüñ nev-bahār

III

Rişte[2]-i şeb-reng-i zülfüñ[3] baġlamış şebbūları

Tār-ı ṭurreñ[4] sū-be-sū zencīre çekmiş cūları

Hep senüñçündür hezāruñ naʿre[5]-i yāhūları

Nev-bahārı neyleyem gülzār-ı ḥüsnüñ nev-bahār

IV

Tā ṭobuḳdan gerden-i billūra dek ḥūrī-miṣāl

Ṣanki bir nūr-ı mücessemsin ḫayāl-ender-ḫayāl

Başḳa ʿālem var senüñ seyrüñde ey nūr-ı[6] nihāl

Nev-bahārı neyleyem gülzār-ı ḥüsnüñ nev-bahār

V

Eylemem Vāṣıf gibi ġayra nigāh gāh gāh[7]

Baña besdür seyr-i sünbülzār-ı gīsū-yı siyāh[8]

Nev-bahāra dehre sensüz[9] eylemem ʿaṭf-ı nigāh

Nev-bahārı neyleyem gülzār-ı ḥüsnüñ nev-bahār

---

[1] cinān: cihān D.

[2] rişte: turra D.

[3] zülfüñ: nāzuñ D.

[4] tār-ı ṭurreñ: gīsuvānuñ D.

[5] naʿre: naġme D.

[6] nūr-ı: nev- D.

[7] Eylemem Vāṣıf gibi ġayra nigāh gāh gāh:Vāṣıf-ı ḥasret-keşüñ itdikçe ṣaḥrālarda āh D.

[8] Baña besdir seyr-i sünbülzār-ı gīsū-yı siyāh: Sünbülistān-ı muḥabbet oldı bir bir şāh-rāh D.

[9] Nev-bahāra dehre sensüz: Sensiz ʿālem gülşen olsa D.

155

Murabbaʿ-ı Vāṣıf Aġa

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ḳılma ey meh rūyuña gīsū-yı şebrengüñ niḳāb
Ḥasretüñle bezm-i meyde olmasun baġrum kebāb
Pek niyāzumdur efendüm itme ʿazm-i câme-ḫāb
Böyle cāy-ı dilgüşāda eyle ẕevḳ-i māh-tāb

II

ʿAndelīb-i gülşene dem-sāz olup nāy ü kemān
Evce çıḳsun naġme-i āvāze-i ḫānende-gān
Geçmeden gül mevsimi ey şāh-ı ḫubān-ı zamān
Böyle cāy-ı dilgüşāda eyle ẕevḳ-i māh-tāb

III

Ṣaḥn-ı gülşen sāḥa-i ṣaḥrā kenār-ı cūy-bār
Ṭabʿ-ı insāna güşāyīş baḫş olur[1] vaḳt-i bahār
Gül gibi alup ele rindāne câm-ı bī-ḥumār
Böyle cāy-ı dilgüşāda eyle ẕevḳ-i māh-tāb

IV

Sāġar-ı meyle virüp bezm-i ṣafāya zīb ü fer
Vāṣıf ol ġonce-dehānı aç miṣāl-i verd-i ter
Germ-şevḳ-i ẕevḳ[2] olup neşeʾyle şeb-tā-be-seḥer
Böyle cāy-ı dilgüşāda eyle ẕevḳ-i māh-tāb

155:118b
Rahşan Gürel, *Enderunlu Vāṣıf Divānı*, Kitabevi Yay., s. 389/20.
[1] olur :ider D.
[2] ẕevḳ: vaṣl D.

156

Murabbaʿ-ı Vāṣıf Aġa

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Mübārek maḳdemüñle pādişāhum oldı memnūnuñ
Beşikṭāşı şeref-yāb eyledi naḳl-i hümāyūnuñ
Olup zīb-i leb-i deryā vücūd-ı feyż meşḥūnuñ
Beşikṭāşı şeref-yāb eyledi naḳl-i hümāyūnuñ

II

Açup āġūş-ı şevḳin revzen-i ḳaṣr-ı feraḥ-peymā
Seni gözlerdi şeb-tā-be-seḥer māh-ı münīr-āsā
Ḳudūmüñ būs içün leb-teşne idi sāḥil-i deryā
Beşikṭāşı şeref-yāb eyledi naḳl-i hümāyūnuñ

III

Bulup meclis kemān u nāy u ṭanbūr ile zīb ü fer
Kenār-ı baḥrda rūz u şeb oldıḳça ṣafā-güster
Ser-āġāz eyleyüp ḫānendeler bu mıṣraʿı söyler
Beşikṭāşı şeref-yāb eyledi naḳl-i hümāyūnuñ

IV

Kelām-ı Vāṣıfı gūş eyle ey şāh-ı kerem-kārum
Ḥużūruñda oḳunsun şarḳī-i pākize-güftārum
Hele ben bildigüm şimdi eyā şevketlü ḫünkārum
Beşikṭāşı şeref-yāb eyledi naḳl-i hümāyūnuñ

156: 118b
Rahşan Gürel, *Enderunlu Vāṣıf Divānı*, Kitabevi Yay., s. 427/73.

157

Murabbaʿ-ı Vāṣıf Aġa

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Nice çekmem senüñ ben çilleñi ḳaşı kemānumsan
Ḫadeng-i çeşm-i Tatāruñ gibi dilde nihānumsan
Ḳatı vāfir zamāndur bāiṣ-i ārām-ı cānumsan
Benüm şimdi degülsün ḫayliden ḫāṭır-nişānumsan

II

Ben ıẓhār idüp aldırmazdum ammā neyleyem eyvāh
Ṭuyurdı ʿāleme esrārum āh-ı nāgehānum āh
Bilen bilsün bu sırrı olsun ey meh bilmeyen āgāh
Benüm şimdi degülsün ḫayliden ḫāṭır-nişānumsan

III

Geçenlerde saña ḫāṭırda mı bir söz dimişdüm ben
O gün ḥattā baña anuñ içün ġāyet ṭarılduñ[1] sen
Ne inkār eyleyem ṣaġdan ṣaġa ey şūḫ-ı sīmīn ten
Benüm şimdi degülsün ḫayliden ḫāṭır-nişānumsan

IV

İnanup sözlerine ol gül-i zībānuñ aldanma
Beni ʿaşḳıyla yaḳdı nāra Vāṣıf[2] bāri sen yanma[3]
Bu günlerde yeñi meyl ü muḥabbet eyledüm ṣanma
Benüm şimdi degülsün ḫayliden ḫāṭır-nişānumsan

157: 119a
Rahşan Gürel, *Enderunlu Vāṣıf Divānı*, Kitabevi Yay., s. 457/115.
[1] anuñ içün ġāyet ṭarılduñ: ġayet gücenmişdüñ efendüm D.
[2] nāra Vāṣıf: Vāṣıfā o D.
[3] yanma: yaḳma D.

158

Murabbaʿ-ı Vāṣıf Aġa

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Bensüz ey gül gülşen-i ʿālemde mey nūş eyleme
ʿAndelīb-i ʿaşḳınam ḥasretle ḫāmūş eyleme
Göñlümi ṣahbā-yı hicrānuñla serḫoş eyleme
Her ne cevr eylersen it ʿahdi ferāmūş eyleme

II

Bu ne sözdür vāzgeçem ben senden ey şūḫ-ı şenüm
Āteş-i ʿaşḳuñla yanmaḳ cānuma minnet benüm
Zülfüñe dil bend olaldan boynu baġlu bendenem
Her ne cevr eylersen it ʿahdi ferāmūş eyleme

III

Mū-miyānuñ ṣardıġum günler senüñ ey gül-nihāl
Gūşe-i firḳatde oldı çeşmüme ḫāb-ı[1] ḫayāl
Sen cefā itseñ de pey-der-pey ben itmem infiʿāl
Her ne cevr eylersen it ʿahdi ferāmūş eyleme

IV

Dem-be-dem nār-ı firāḳuñla derūnum daġlaram
Ḥasretüñle sīnede seyr it ne yāre baġlaram
Eski demler ḫāṭıra geldikçe ben ḳan aġlaram
Her ne cevr eylersen it ʿahdi ferāmūş eyleme

V

Eylemem Vāṣıf gibi cevr ü cefādan iştikā

158: 119a
Rahşan Gürel, *Enderunlu Vāṣıf Divānı*, Kitabevi Yay., s. 485/155.
[1] ḫāb-ı: ḫābum D.

Böyle añla böyle bil ey naḫl-i nāz-ı nev-edā[1]

Ġam degül cevrüñ baña lākin niyāzumdur saña

Her ne cevr eylersen it ʿahdi ferāmūş eyleme

159

Murabbaʿ-ı Vāṣıf Aġa

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Bir viṣāl içünse[2] ey meh-rū bu ıḳ mıḳ[3] istemem

Ben bozuşdum baḳma şimden-ṣoñra ṣıḳ ṣıḳ istemem

Ḫāṭırum ġayrı dilersen yap diler yıḳ istemem

İstesen de sen beni ben küsdüm artıḳ istemem

II

Nāvek-i ʿaşḳuñ çekelden sīneme düşdüm dile

Firḳatüñle cānuma kār itdi çekdigüm çile

Geldi ʿaḳlum başuma yalvarma ġayrı nāfile

İstesen de sen beni ben küsdüm artıḳ istemem

III

Derdümi deşme beni ḳoy ḥālüme söyletme ṣuṣ

Ḳırdı[4] zīrā ḳalbümi bir ḳat daḫı dünki ḥuṣūṣ

Beyhūde itme baña şimdengerü ʿarż-ı ḫulūṣ

İstesen de sen beni ben küsdüm artıḳ istemem

IV

---

[1] nev-edā: dilrübā D.

159: 119a

Rahşan Gürel, *Enderunlu Vāṣıf Divānı*, Kitabevi Yay., s. 432/80.

[2] içünse: içün baña D.

[3] bu ıḳ mıḳ: ıḳ vıḳ D.

[4] ḳırdı: ḳıldı D.

Şöyle ṭursun ülfet-i dīrīnemüz bir yana at
Nolsun and içmek yoġıdı çünki ʿahdinde ş̱ebāt
Ġayrı vazgeçdüm ziyāde olsun ey şuḫ iltifāt
İstesen de sen beni ben küsdüm artıḳ istemem

V

Saña ey şuḫ-ı vefā düşmen olaldan mübtelā
Kim kime itdi cihānda itdigün cevri baña
Git barışmam sen degül mecmuʿ-ı nās itse recā
İstesen de sen beni ben küsdüm artıḳ istemem

160

Murabbaʿ-ı Vāṣıf Aġa

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

ʿĀşıḳ-ı ġam-ḫāra raḥm eyle sitiġnāyı bıraḳ
Yañılup dilḫaste-i hicrānuña bir kerre baḳ
Gel beni seyr it ne ḥāle ḳoydı derd-i iftirāḳ
Sīnede dāġ-ı muḥabbet dilde nār-ı iştiyāḳ

II[1]

Āteş-i ḥasretle yanmış şemʿ-i bezm-i firḳatüm
Nār-ı firḳatle fitīl almış çerāġ-ı ḥasretüm
Bir donanmış meclis-i ʿaşḳum ki zīb ü zīnetüm
Sīnede dāġ-ı muḥabbet dilde nār-ı iştiyāḳ

III

160: 119b
Rahşan Gürel, *Enderunlu Vāṣıf Divānı*, Kitabevi Yay., s. 422/65.
[1] II: D-.

Mübtelānuñ yārdan naḳd-i sitemdür ʿāidi[1]

İʿtimād itmezse iskāt eylerem ben zāhidi

ʿĀşıḳ-ı zāruñ nedür dirse bu bābda şāhidi

Sīnede dāġ-ı muḥabbet dilde nār-ı iştiyāḳ

IV

Yār yār olmazsa n'ola gördügi dildādeye

Vāṣıfā ʿāşıḳ dinilmez her dil-i āzādeye

İbtidā-yı emrde lāzım olan üftādeye

Sīnede dāġ-ı muḥabbet dilde nār-ı iştiyāḳ

161

Murabbaʿ-ı Vāṣıf Aġa

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Bir āteş var ki dilde sīnede bir bir hüveydādur

Ciger-gāhum yanār bilmem ne derd-i ḥayret-efzādur

Baḳılsa ben degül[2] mecmuʿ-ı ʿālem mest ü şeydādur

Bu dem bir özge demdür mevsim-i cām-ı feraḥ-zādur

II

Ḫurūş itdi yine baḥr-ı neşāṭum mevc-i deryādan

Yeşillendi bahāristān-ı şevḳüm seyr-i ṣaḥrādan

Ḳo olsun ġonce-i ṭabʿum güşāde nūş-ı ṣaḥbādan

Bu dem bir özge demdür mevsim-i cām-ı feraḥ-zādur

III

[1] ʿāidi: ʿādeti D.

161: 119b

Rahşan Gürel, *Enderunlu Vāṣıf Divānı*, Kitabevi Yay., s. 407/45.

[2] ben değil: da gül-i D.

Ṣurāḥīler sebūlar meclis-i rindāneler meyler

Ṭarablar sāz u sözler naġme-i aʿġāzeler neyler[1]

Bu demlerde hemān ʿaḳlı olan ẕevḳ ü ṣafā eyler

Bu dem bir özge demdür mevsim-i cām-ı feraḥ-zādur

IV

Ḫayāl it Vāṣıf-ı zāruñ ḳalur mı ṣabr u ārāmı

Kenār-ı sīneye tā[2] almadıkça sen gül-endāmı

Ḳoluñ ṣar boynuma[3] ẕevḳ ü ṣafānuñ geldi hengāmı

Bu dem bir özge demdür mevsim-i cām-ı feraḥ-zādur

162

Murabbaʿ-ı Vāṣıf Aġa

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Güzel ḳaṣr-ı Neşāṭ-efzā nişīmen-gāh-ı zībādur

Cihānda miṯli yok kāşānedür aʿlādan aʿlādur

Mekān-ı pādişāhānuñ bu nev-ṭarḥ-ı ṭarab-zādur

Gül-i bāġ-ı keremsin cilve-gāhuñ gülşen-āradur

II

Nigāristān-ı Çīne ġıbṭa-fermā zīb ü zīnetle

Niṭāḳ-ı ṭāḳ-ı çarḫa dāġ-zen-i ʿunvānla rıfʿatle

Buyur bu bī-bedel eyvān-ı aʿlāya saʿādetle

Gül-i bāġ-ı keremsin cilve-gāhuñ gülşen-āradur

---

[1] neyler: peyler D.

[2] sīneye tā: sīnesine D.

[3] boynuma: boynuna D.

162: 119b

Rahşan Gürel, *Enderunlu Vāṣıf Divānı*, Kitabevi Yay., s. 405/42.

III

Bu serdāb-ı feraḥ-zāyı gören deryā kenārında
Ṣānur ırmāġ-ı Kevṯer bāġ-ı cennet çeşme-sārında
Naẓīr olmaz efendüm ʿāleme gevher niṯārında
Gül-i bāġ-ı keremsin cilve-gāhuñ gülşen-āradur

IV

Ḫurūş-ı Selsebīli bir içim ṣudur leṭāfetde
Ruḫām-ı ferşi sīm āyīnedür gūyā ki ṣafvetde
Ṣafā-yāb ol hezārān şevḳ ile bu ḳaṣr-ı şevketde
Gül-i bāġ-ı keremsin cilve-gāhuñ gülşen-āradur

V

Cihān medḥinde hep pīrāye-baḫş-ı naẓm u inşādur
Ḳuluñ Vāṣıf velīkin ʿandelīb-i bāġ-ı maʿnādur
Ṣarīr-i bülbül-i ḫāmem bu feryād ile gūyādur
Gül-i bāġ-ı keremsin cilve-gāhuñ gülşen-āradur

163

Murabbaʿ-ı Vāṣıf Aġa

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

ʿĀşıḳam bir güle kim aña hezār efgende
Gelse reftāra ider naḫl-i güli şermende
Görsen ol duḫter-i zībā revişi gülşende
Ḳız mı oġlan mı bilinmez o ḳadar nāzende

163: 120a
Rahşan Gürel, *Enderunlu Vāṣıf Divānı*, Kitabevi Yay., s. 478/144.

II

Daḫı bikri ile pāk añlayışum ol dilber[1]

Ḳızarur nūş-ı mey itdikçe miṣāl-i gül-i ter

Reng-i laʿl-i lebine duḫter-i rez[2] reşk eyler

Ḳız mı oġlan mı bilinmez o ḳadar nāzende

III

Raḳṣa āġāz idicek lerze ṭutar āfāḳı

Zühre sāzuñ bıraġup[3] elden olur müştāḳı

Ḳızlanur vuṣlatuñ itdikçe ṭaleb ʿuşşāḳı

Ḳız mı oġlan mı bilinmez o ḳadar nāzende

IV

Gelse āġūşuma bir kerre o billūr-beden

Ne cihāz ister idüm vālidesinden ne çemen

Ḥacle-gāhına girenlerden işitdüm bunı ben

Ḳız mı oġlan mı bilinmez o ḳadar nāzende

V

Aña gerdānlıġı aġzumla ṭaḳup Vāṣıf var

Çün nişān baġlıġı boynuna ṣarılsam her bār

Bize nā-maḥrem olup eylemez ʿarż-ı dīdār

Ḳız mı oġlan mı bilinmez o ḳadar nāzende

[1] dilber: gül-i ter D.

[2] duḫter-i rez: bint-i ʿineb D.

[3] bıraġup: baġ edip D.

164

Murabbaʿ-ı Vāṣıf Aġa

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Söyle ey tāze nihāl-i gül-i nāzük meşreb

Bu sene saña bahāriyye ne kesdirsem ʿaceb

Bulamam sevḳ-i ḥayālümde ḳumāş-ı enseb

Bu sene saña bahāriyye ne kesdirsem ʿaceb

II

Gerçi ey ġonce-dehen[1] cāmelerüñ ḳat kātdur

Çeşm-i bülbül de velī ḥüsne diger zīnetdür

Ḳurarum bender-i endīşede üç sāʿatdür

Bu sene saña bahāriyye ne kesdirsem ʿaceb

III

Ten-i nermīnüñe ey naḫl-i gül-i āzāde

Bār olur belki reg[2]-i būy-ı semenden sāde

Bunı ölçer biçerem kār-geh-i ḫülyāda

Bu sene saña bahāriyye ne kesdirsem ʿaceb

IV

Çemeni cānfesi ey serv-i ser-efrāz giydüñ

Nāzdan nesc olunan elbiseñi az giydüñ

Daḫı ayvā gül-i ḫārāyı giçen yāz giydüñ

Bu sene saña bahāriyye ne kesdirsem ʿaceb

V

Sözümi diñle ʿinād itme yaraşmaz vāzgeç

164: 120a

Rahşan Gürel, *Enderunlu Vāṣıf Divānı*, Kitabevi Yay., s. 394/27.

[1] ġonce-dehen: ġonce-i ter D.

[2] reg: derem D.

Şīve-i ḳaddüñe[1] nisbetle ḳabādur berveç

İşte Vāṣıf ṣavıyor lāzım[2] elbet er geç

Bu sene saña bahāriyye ne kesdirsem ʿaceb

165

Murabbaʿ-ı Vāṣıf Aġa

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Kimüñ mecbūr-ı ḥüsn ü ānısuñ şūḫ-ı şenüñ kimdür

Benüm sensin gülüm ey ġonce-fem[3] söyle senüñ kimdür

Ne gülzār-ı cemālüñ bülbülüsüñ gülşenüñ kimdür

Benüm sensin gülüm ey ġonce-fem söyle senüñ kimdür

II

Niçün kār eyledüñ kendine böyle nāle vü zārı

ʿAceb sen ḳanġı serv-ḳāmetün olduñ hevā-dārı

ʿİnāyet ḳıl nolursun şübheden ḳurtar bu ġam-ḫārı

Benüm sensin gülüm ey ġonce-fem söyle senüñ kimdür

III

Eger kendin gibi bir dilrübāya olmasan meftūn

Senüñ günden güne olmazdı böyle āteşüñ efzūn

Beni dilḫūn sen itdüñ yā senüñ kim itdi baġruñ ḫūn

Benüm sensin gülüm ey ġonce-fem söyle senüñ kimdür

---

[1] Şīve-i ḳaddüñe: Ten-i nermīnüñe D.

[2] lāzım: sözümü D.

165: 120a

Rahşan Gürel, *Enderunlu Vāṣıf Divānı*, Kitabevi Yay., s. 414/55.

[3] gülüm ey ġonce-fem: ḥayālüm rūz u şeb D.

IV

Çeküp sen āh-ı cān gāh eyledikçe ʿarż-ı ḫᵛāhişler

Senüñ āhuñ benüm mānend-i ḫançer cānuma işler[1]

Nedendür sende Vāṣıf gibi böyle āh u nālişler

Benüm sensin gülüm ey ġonce-fem söyle senüñ kimdür

166

İlhāmī Murabbaʿ

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

ʿIyd gehvāresinüñ içine girmiş gördüm

Revnaḳ-efzā yine nev-reste bir āfet ṣalınur

Māh-ı nev-veş yüzi on dördüne irmiş gördüm

Revnaḳ-efzā yine nev-reste bir āfet ṣalınur

II

Düşdi bir nār-ı muḥabbet dil-i zāruñ içine

Bu güneş ẕerresidür düşdi o nāruñ içine

İndi ṣan mihr-i felek girdi ḥışaruñ içine

Revnaḳ-efzā yine nev-reste bir āfet ṣalınur

III

Lāciverdī ḳaneviz cāmesi gül pīreheni

Bağlamış başına bir ṭurfa mücessem yemeni

Boynuma ḫalḳa olup kāküli bend itdi beni

Revnaḳ-efzā yine nev-reste bir āfet ṣalınur

---

[1] mānend-i ḫançer cānuma işler: sīnem yarar mānende-i ḫançer D.
166: 120b
Kaşif Yılmaz, *III. Selim (İlhāmī) Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni*, Trakya Üniversitesi Rek. Yay., Edirne, 2001, s.146/27.

IV

Derd-i hicrān ile gūyā ki hilāl oldı bu ten
Fāriġ olmam bu ġam-ı miḥneti ben çekmekden
Oldı ḥayrān bütün İlhāmī o meh-rūyı gören
Revnaḳ-efzā yine nev-reste bir āfet ṣalınur

167

Murabbaʿ-ı Neş′et

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ey cefā-cū cevre mā′il dilrübā küsdüm saña
Ey felek meşreb hezārān-āşinā küsdüm saña
Gördügi her yād ile ṭarḥ-ı tekellüf eyleyen
Ehl-i dil ḳadrini bilmez bī-vefā küsdüm saña

II

Öyle yıḳduñ ḫāṭırum taʿmīridür emr-i muḥāl
Öyle dilgīr eyledüñ kim iʿtiẕāra yoḳ mecāl
Beynümüz ıṣlāḥına dünyāda virme iḥtimal
İster olsun maḥşer-i rūz-ı cezā küsdüm saña

III

Var kimüñle ister iseñ ülfet it şimdengerü
Yetişür bu yolda ġayrı dökdügümüz āb-ı rū
ʿAzrā′īl olsa firāḳuñ saña itmem ser-fürū
Ḥāṣıl-ı cānum iseñ itdüm feda küsdüm saña

IV

Öyle maḥzūnum ki olsa Leyle-i Ḳadr-i saʿīd

167: 120b

Gelse bu eṣnāda eyyām-ı mübārek rūz-ı ʿīd
Sīne-ṣāf olmaḳ barışmaḳ ben senüñle pek baʿīd
Ḥaşre ḳaldı baʿde-zīn bu mācerā küsdüm saña

V

Eyledüñ mi düşmene ḳarşu bizi āḫir fedā
Dimedüñ mi geçmenem billāhi senden Neş´etā
Ḫāṭırūn ḫoş ṭut ki virmişdik ḳażāya biz rıżā
Mā-ḥaṣal cümle kelāmum ben saña küsdüm saña

168

Murabbaʿ-ı Neş´et

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Germ-ülfet demleridür bu şitā eyyāmıdur
Zühd-i bāriddür bu dem terk-i riyā eyyāmıdur
ʿIyş faṣlı sāḳīyā muṭrib-nevā eyyāmıdur
Şimdi ḳışdur sevgilüm ẕevḳ ü ṣafā eyyāmıdur

II

Nuḳl-i şeftālū ile mey-keşlere peymāne vir
Zehr nūş itsün mürāyī sen meyi rindāna vir
Gerden-i pāküñle feyż it cāmı ben nālāna vir
Luṭf u iḥsān eyle cūduñ sāḳīyā eyyāmıdur

III

Bir uṣūli ile ʿarż it sen de muṭrib naḳş-kār
Eyle āġāz-ı terennüm var ise beste-nigār
Būselikle itme gerdāniyyede asma ḳarār

168: 120b

Naġme-i ʿuşşāḳ ile faṣl-ı nevā eyyāmıdur

IV

Ṣayd içün biz gezmezüz her kūh u deşti serserī

Seg be-ṣaḥrā neylerüz aġyār-āsā itleri

Bilürüz meyḫānede ṭavşanların yataḳ yeri

Ṭaş yatur ṣayd itmenüñ şimdi şehā eyyāmıdur

V

Ṣoḥbet-i ḥelvāda ṣūfī varsın olsun turş-rū

Duḫter-i rez bezme nā-maḥremlere açmaz ḳapu

Bezme kāfīdür begüm Neş´etle sāḳī vü sebū

Şimdi yārān ile cānā inzivā eyyāmıdur

169

Murabbaʿ-ı Nā´ilī

feʿilātün/ mefāʿilün/ feʿilün

I

Şecer-i Ṭūr pāymālüñdür

Ṣalın ey naḫl-i bāġ-ı ʿişve ṣalın

Sidre hem-sāye-i nihālüñdür

Ṣalın ey naḫl-i bāġ-ı ʿişve ṣalın

II

Sañadur meyli cān-ı müştāḳuñ

Sañadur intiẓārı ʿuşşāḳuñ

Temelin ḫāke ṣal bu nüh ṭāḳuñ

Ṣalın ey naḫl-i bāġ-ı ʿişve ṣalın

169: 121a

Haluk İpekten, *Nā´ilī Divanı*, Akçağ Yay., Ankara, 1990, s.334/33.

III

Olsun ey gülbün-i riyāż-ı hüner

Cilvegāhuñ numūne-i maḥşer

Ḳoparup her ṭaraf ḳıyāmetler

Ṣalın ey naḫl-i bāġ-ı ʿişve ṣalın

IV

Götürüp çehreden niḳābı yine

Eyle şermende āfitābı yine

Pāymāl it dil-i ḫarābı yine

Ṣalın ey naḫl-i bāġ-ı ʿişve ṣalın

V

Mihrüñ itsün cihānı ġarḳa-i nūr

Tāb-ı ḥüsnüñ sipihri maḥşer-i şūr

Çeşm-i bed ṭalʿatüñden olsun dūr

Ṣalın ey naḫl-i bāġ-ı ʿişve ṣalın

170

Murabbaʿ-ı Nāʾilī

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Dil-i nā-kāma teġāfül besdür

İltifāt eyle benüm sulṭānum

Ḫāk-i kūyunda yatur bī-kesdür

İltifāt eyle benüm sulṭānum

170: 121a

Haluk İpekten, *Nāʾilī Divanı*, Akçağ Yay., Ankara, 1990, s.337/38.

II

Göz görüp ʿāşıḳ-ı āzādelerüñ

Ele al gönlüni dildādelerüñ

Naẓar it ḥāline üftādelerüñ

İltifāt eyle benüm sulṭānum

III

Ḳaldı dil zülf-i semen-būyuñda

Heves-i ḳāmet-i dilcūyuñda

O giriftārı görüp kūyuñda

İltifāt eyle benüm sulṭānum

IV

Gözedir dīde seninçün rāhı

İntiẓārı sañadur vallāhī

Dil-i zāra keremüñden gahī

İltifāt eyle benüm sulṭānum

V

Çoḳ zamāndur ki perīşānuñdur

Lāyıḳ-ı şefḳat ü iḥsānuñdur

Dil-i mecrūḥa ki ḳurbānuñdur

İltifāt eyle benüm sulṭānum

171

Murabbaʿ-ı Nāʾilī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

ʿAdū beñzer nifāḳ itmiş

171: 121a

Haluk İpekten, *Nāʾilī Divanı*, Akçağ Yay., Ankara, 1990, s.335/34.

Bizümle yār söyleşmez

Lebiyle ittifāḳ itmiş

Bizümle yār söyleşmez

II

Olup ḫışm ile gülgūn-pūş

Bir iki sāġar itmiş nūş

Be-kef şemşīr ü leb ḫāmūş

Bizümle yār söyleşmez

III

Düşersin pāyine tenhā

İdersin āh u vāveylā

Ne çāre ey göñül ammā

Bizümle yār söyleşmez

172

Murabbaʿ-ı Nā´ilī

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Eṣer-i nāle-i şeb-gīrümden

Ṣaḳın ey şūḫ-ı cefā-pīşe ṣaḳın

Āteş itdüñ beni teʼṣīrümden

Ṣaḳın ey şūḫ-ı cefā-pīşe ṣaḳın

II

Ter düşüp dūd-ı siyāh-ı dilden

Olma āzürde nigāh-ı dilden

172: 121b

Haluk İpekten, *Nā´ilī Divanı*, Akçağ Yay., Ankara, 1990, s.336/36.

Eṣer-i sūziş-i āh-ı dilden

Ṣaḳın ey şūḫ-ı cefā-pīşe ṣaḳın

III

Ġonçesin ḫāra hem-āġūş olma

Bezm-i bī-gānede mey-nūş olma

Hem-zebān ol dile ḫāmūş olma

Ṣaḳın ey şūḫ-ı cefā-pīşe ṣaḳın

173

Murabbaʿ-ı Nā´ilī

müstefʿilātün/ müstefʿilātün

I

Müştāḳuñam gel ey āfet-i cān

Ey bī-teraḥḥum ey nā-müselmān

Ġāret-ger-i dīn āşūb-ı īmān

Ey bī-teraḥḥum ey nā-müselmān

II

Yollarda kesdüñ bizden selāmuñ

Bir bī-vefādur dillerde nāmuñ

Bād-ı ṣabādan aldıḳ peyāmuñ

Ey bī-teraḥḥum ey nā-müselmān

III

Cān muntaẓırdur luṭf u kerem ḳıl

Mürüvvetlik ile vażʿ-ı ḳadem ḳıl

Dil ḫānḳāhın beytü'ṣ-ṣanem ḳıl

173: 121b

Haluk İpekten, *Nā´ilī Divanı*, Akçağ Yay., Ankara, 1990, s.337/39.

Ey bī-teraḥḥum ey nā-müselmān

174

Murabbaʿ-ı Nā´ilī

müfteʿilün/ müfteʿilün/ fāʿilün

I

Sensüz olan ʿıyş u ṣafālar bize
Māye-i ḫūn-ı dil-i ġam-ḫārdur
Sende güneh yoḳ bu cefālar bize
Hep eṣer-i baḫt-ı siyeh-kārdur

II

Āb-ı ruḫuñ dāmenüñ itmekle ter
Bulmasun āyīne-i ḥüsnüñ keder
El-ḥaẕer ey serḫoş-ı nāz el-ḥaẕer
Keṣret-i ṣoḥbetde ḫaṭar vardur

III

Āh yaḳar sīne-i nesrīn-veşüñ
Penbe ile yoḳ oyunu āteşüñ
Biñ var ise ʿāşıḳ-ı ḥasret-keşüñ
Birisi de Nā´ilī-i zārdur

174: 121b
Haluk İpekten, *Nā´ilī Divanı*, Akçağ Yay., Ankara, 1990, s.338/40.

175

Murabbaʿ-ı Nāʾilī

mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün

I

Dönmiş ruḫ-ı zerdīne çemen ʿāşıḳ-ı zāruñ
Bir gūne daḫı ʿālemi var köhne behāruñ
Feryādı ḳafeslerde ciger-sūz hezāruñ
Bir gūne daḫı ʿālem var köhne behāruñ

II

Ṣolmış çemenüñ gülleri bülbülleri ḫāmūş
Düşmiş yine meyḫāneye rindān-ı ḳadeḥ-nūş
Bülbül yirine naʿre-i mestān olunur gūş
Bir gūne daḫı ʿālem var köhne behāruñ

III

Birdür ġam u şādī bize āgāh u ḫabīrüz
Fevt eylemezüz furṣatı rindān-ı baṣīrüz
Biz cām-ı muḥabbet ṣunulan bezme esīrüz
Bir gūne daḫı ʿālem var köhne behāruñ

176

Murabbaʿ-ı Nāʾilī

feʿilātün/ mefāʿilün/ feʿilün

I

Düşdi dil bir büt-i sitem-kāra

175: 122a
Haluk İpekten, *Nāʾilī Divanı*, Akçağ Yay., Ankara, 1990, s.338/41.
176: 122a
Haluk İpekten, *Nāʾilī Divanı*, Akçağ Yay., Ankara, 1990, s.336/37.

Yine geldik diyār-ı hicrāna

Veh ki olduḳ vaṭandan āvāre

Yine geldik diyār-ı hicrāna

II

Bizi itdüñ ġarīb-i dār u diyār

Ḳomaduñ cān u dilde ṣabr u ḳarar

Müjde ey rūzgār-ı kīne-güẕār

Yine geldik diyār-ı hicrāna

177

Murabbaʿ-ı Feyżī

mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün

I

Dil nār-ı firāḳa yine yansun mı efendüm

Bu āteş-i hicrāna ṭayansun mı efendüm

Lāyıḳ mı şehā laʿl-i lebüñ ġayrılar emsin

Dilteşnelerüñ aġzı ṣulansun mı efendüm

II

Bu ḥüsn-i Ḫudā-dād ile bir şāh-ı cihānsın

Bir rūḥ-ı revān dişleri dürr ġonçe-dehānsın

Bir ġamzeleri tīr-i ḳażā ḳaşı kemānsın

Feyżī bu cefālardan uṣansun mı efendüm

177: 122a

178

Murabbaʿ-ı Rāsiḫ

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Bir melek meşrebli şūḫ-ı meh-cebīnümsün benüm
Maḥrem-i rāz-ı derūnum dilnişīnümsün benüm
Ḥāṣılı cānum gibi yār-ı güzīnümsün benüm
Sen tecāhül eylesen de nāzenīnümsün benüm

II

Nīm-nigāh-ı iltifātı kesme ḳurbān oldıġum
Kimse bilmez ṣanma sen meh-rūya ḫayrān oldıġum
ʿĀlemüñ maʿlūmıdur ʿāşkuñla sūzān oldıġum
Sen tecāhül eylesen de nāzenīnümsün benüm

III

Şerbet-i luṭfuñ sezā ḳıl ʿāşıḳ-ı bīmārına
Neşter-i ġamzeñle del sīnem bıraḳma yārına
Bu teġāfüller ʿabeṣdür ʿāşıḳ-ı ġam-ḫārına
Sen tecāhül eylesen de nāzenīnümsün benüm

IV

Ey gül-endāmum senüñ ben bülbül-i nālendenem
Ḥayli demlerdür esīr-i zülfünüm efgendenem
Sen beni inkār idersin ben yine bir bendenem
Sen tecāhül eylesen de nāzenīnümsün benüm

V

Geçmezem senden diyü ʿahd eylemişken ey melek
Rāsiḫ-i zāruñ revā mı şimdi böyle bilmemek
Dāmenüñ elden bıraḳmam ben senüñ tā ḥaşre dek

178: 122b

Sen tecāhül eylesen de nāzenīnümsün benüm

179

Murabbaʿ [-ı ʿAzīzī]

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Şimdi bir āhū baḳışlı yāra māʾildür göñül
Ġamzesi cādū gözi seḥḥāre māʾildür göñül
Ṣaḥn-ı bāġ-ı ʿaşḳ içinde āh ider bülbül-miṣāl
Bir yüzi gül ġonçe-i ruḫsāra māʾildür göñül

II

Ḳaddi ʿarʿar ḳāmeti serv-i revāna reşk ider
Beñleri em olurum der çeşm-i cāna reşk ider
Kāküli ʿanber-şemīm-i rāyiḥāna reşk ider
Anuñiçün ṭurre-i ṭarrāya māʾildür göñül

III

Gāh ki bezm-i çemende nāz ile ḳılsa ḫırām
Her giyāh baş ḳaldırup edāyla virdi selām
Gelmemişdür dehre böyle ḫaṭṭ-ı būy-ı müşg-i fām
Al boyunca şöyle bir dildāra māʾildür göñül

IV

ʿAks-i rūyundan çalmış māh-ı nev nūr-ı żiyā
Her ḳaçankim tāb-ı ḫüsnüñ görse şems eyler ḫayā
ʿAbd-i memlūkun olursa bu ʿAzīzi ḫāliyā
Ġam degül çün sen gibi ḫünkāra māʾildür göñül

179: 122b

180

Murabbaʿ-ı Vāṣıf

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Nic'oldı ey perī bir ḳaç sene evvelki ülfetler
Bizi gāhīce devlet-ḫāneye maḫfice daʿvetler
Ne idi bir zamān ol haftalarca ʿayş u ʿişretler
Ḳanı ol-cilveler cünbüşler ülfetler muḥabbetler

II

Gelür mi ʿaḳla bir şeb ṣoḥbet-i ḥalvāda ḳalmışdıḳ
Ṣavup aġyārı başdan aġzına bir bal da çalmışdıḳ
Cihānı ḳayd idinmezdik o rütbe ẕevḳe dalmışdıḳ
Ḳanı ol-cilveler cünbüşler ülfetler muḥabbetler

III

Eger sen olmasan biz öyle ẕevḳ ü şevḳi neylerdik
Daḫı ẕevḳüñ birisi bitmeden birini peylerdik
Ṣabāḥ olur gider günler doġar biz cünbüş eylerdik
Ḳanı ol-cilveler cünbüşler ülfetler muḥabbetler

IV

Çıḳardı ḳahḳahamuz her şeb ʿayyuḳa ṣafāmuzdan
Sipihr iñlerdi ʿaks-i naġme-i nāy u nevāmuzdan
Daḫı biz geçmedik ey serv-ḳadd ammā hevāmuzdan
Ḳanı ol-cilveler cünbüşler ülfetler muḥabbetler

V

Ḳanı bir ʿāşıḳuñ var idi Vāṣıf mı ne derlerdi

180: 122b
Rahşan Gürel, *Enderunlu Vāṣıf Divānı*, Kitabevi Yay., s. 405/41.

Gelüp teklīfsüz[1] laʿl-i lebüñden būse isterdi

Senüñ ey şūḫ anuñla ülfetüñ ammā neʿanberdi

Ḳanı ol-cilveler cünbüşler ülfetler muḥabbetler

181

Murabbaʿ-ı Vehbī

mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün

I

Var mı ḫaberüñ söyle meded ey dil-i şeydā

Kimdür şu levendāne-reviş tāze kimüñdür

Ṣaḳlarsın anı bāri ne var eyleseñ inhā

Adınca geçen duḫter-i ṭannāze kimüñdür

II

Bir serv hevāsı ile dün gülşene gitdüm

Bir gül hevāsıyla bugün ʿazm-i çemen itdüm

Mest itdi beni baġda bir naġme işitdüm

Bülbül mi öter āh şu āġāze kimüñdür

III

Cān naḳdi ile olmışiken aña ḫarīdār

Engel girüp aramuza el virmedi bazār

Berbād-ı hevā görmedüm aṣlā dimiş o yār

Destindeki āyīneli yelpāze kimüñdür

IV

Gerdūne-i naḫvetle yine geçdi o kāfir

---

[1] Gelüp teklīfsüz: Bilā-teklif gelüp D.

181: 123a

Divanda (Hamit Dikmen, *Seyyid Vehbi ve Divanı'nın Karşılaştırmalı Metni*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 1991, s684/10) "Ḳıṭʿa" başlığıyla, sadece iki beyti bulunmaktadır.

Arduñca gözüm döndi tekerlek gibi fır fır

Mecnūna dönüp didi niçe ʿaḳlı misāfir

Leylī mi geçer yoḫsa bu cemmāze kimüñdür

V

Bu kākül-i būyā ile ol ʿārıż-ı zībā

Müstāġnī-i meşşāṭa imiş añladıḳ ammā

Ḥayrette ḳodı Vehbī-i āşüftemi ammā

Bu ġāliyetü'l-misk kimüñ ġāze kimüñdür

182

Murabbaʿ-ı ʿAşḳī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ol sipāhī-zāde kim ḫalḳ-ı cihān pā-mālidür

Cānuma dāġ-ı siyāh uran lebinüñ ḫālidür

Ġamze-i ḫūn-rīzle çeşm-i cihān ḳattālidür

Şol ḳul oġlınuñ güzel kim nāmı Dāvud Bālidür

II

Bir muṣavver nūr ḳılmış ol büt-i tersāyı Ḥaḳ

Ḳıṣṣa-i Yūsuf cemāl-i muṣḥafında bir varaḳ

Ebter olsun ʿaşḳ elemiyle zebūrundan sebaḳ

Şol ḳul oġlınuñ güzel kim nāmı Dāvud Bālidür

III

ʿĀşıḳın Yaʿḳūb-veş ḳoyup fiġān u zārla

Seyr ider kūşe-be-kūşe Yūsufī destārla

Rāygāndur ḫāk-pāyı aġırı dīnārla

182: 124b / 123b ve 124a boştur

Şol ḳul oġlınuñ güzel kim nāmı Dāvud Bālidür

IV

Zaḫm urur müjgānı vü laʿl bağışlar merhemi

Kuḥl-i erbāb-ı baṣīretdür ġubārī merhemi

Āfitāba ṣanki dāvūdī ẕırıhdur perçemi

Şol ḳul oġlınuñ güzel kim nāmı Dāvud Bālidür

V

Ḫalḳ onuñ Leylī-veş Mecnūn-ı ser-gerdānıdur

Cān ile bekler āġālar ḳulıdur ḳurbānıdur

ʿAşḳiyā görmek dilerseñ menzili gör aynıdur

Şol ḳul oġlınuñ güzel kim nāmı Dāvud Bālidür

183

Murabbaʿ

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ḫamdülillah kim bize bildirdi ol perverdigār

Kim Muḥammeddür nebiyy-i Ḥaḳ ḥabīb-i iḫtiyār

Hem anı kim didi Cebrā´īl be-emr-i Kird-gār

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

II

Ey muvaḥḥid ḳıl Teʿālā yaʿni sübḥāne'l-ġanī

Ve baʿdehu ṣalli ʿAlī ol Ḥaḳ Resūl ḥatmü'n-nebiyy

Baʿde lāzım geldi kim biz idelüm naʿt-ı ʿAlī

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

III

Bil olar içün o Ḫaḳ cümle cihānı var ider

183: 125a

Yerleri dāīm sükūn içre güni devvār ider

Pes bu maʿnīde bilüñ işbu sözi tekrār ider

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

IV

Kim bu maʿnīde eṣer duymadı oldı bī-naṣīb

Āşinā ḥālin ne bilsün nefsini bilmez ġarīb

ʿİnde aṣḥāb-ı kirām böyle buyurmış ol ḥabīb

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

V

Merḥabā bi'l-ʿavni şaḳ itdikde tīġ-i Murtażā

Olmışidi yir ü gök medḥiyle anuñ pür-ṣadā

İns ü cin işitdiler gökden melek itdi nidā

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

VI

Hel etā vü ḳul kefā vü innemā Ḥaḳdan aña

Ente minnī didi ḥaḳḳında anuñ hem Muṣṭafā

Pes bu maʿnīde şehādet eyledi peyk-i Ḫudā

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

125b VII

Ḥayder-i kerrārdur kim dönmedi rūz-ı veġā

Ḍarb-ı tīġla ʿayān eyledi dīn-i Muṣṭafā

Pes ḳamu aṣḥāb didiler bu sözi görüp revā

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

VIII

Şāhdur kim öldi duymadı elinde ẕü'l-ḥimār

Şerdür kim müddeʿī oldı öñünde tār-mār

Biñde bir vaṣfın dimege dil gerekdür ṣad-hezār

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

IX

Ey mevālī pes ʿAlī zuʿmü'l-ʿadüvvi ve'l-mesūd

Ẕevḳ et ki şāh-ı merdānuñ oḳuġıl bi'l-ʿuhūd

Ḳıl mükerrer virdügi yaḳsun derici baġrın ʿūd

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

X

Gör mervān-ı necīsi gör ʿömr-i ṣafā[1]

Kūrī-i Şimr ü Yezīd-i Kūfiyān-ı bī-ḥayā

Lā-teḥaf bi-enne ḳul küllü ṣabāḥi ve'l-mesā

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

XI

Cān u dilden Muṣṭafā vü Murtażā'ya yār iseñ

Der-miyān-ı mü´min ol server ser-i serdār iseñ

Di ḫalāṣ ol bunı yetmiş kez neden ḳorḳar iseñ

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

XII

Her ki bildi iʿmelū´ efḍāl ʿAlī yaʿnī'n-nebī

Rākib-i ol keşti-i nicāt itsüñ Nūh-ı necī

Seyyid-i meddāhdur evlād-ı Muḥammed hem ʿAlī

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

XIII

Seyyid-i meddāhdur merdī-i faḫr-ı mü´minān

Minberindür farḳ-ı aʿdā dem-be-dem tīġ-ı zebān

Medḥ-i Ḥayderdir dilinde rūz [u] şeb vird-i lisān

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

[1] Mısra eksiktir.

184

Murabbaʿ-ı Yaḥyā

mefʿūlü/ fāʿilātü/ mefāʿīlü/ fāʿilün

I

Sen seyyīd-i vilāyet iken bendeñe sened
Aġyār arada oldı gözüm yaşı gibi sed
Derd ise bī-ḳıyās cefā ise bī-ʿaded
Ḥālüm mükedder oldı meded yā ʿAlī meded

II

Mecnūn iden bu ġamze-i mestānedür beni
Meftūn iden bu ṭavr-ı levendānedür beni
Maġbūn iden bu şīve-i rindānedür beni
Ḥālüm mükedder oldı meded yā ʿAlī meded

III

Seyl-i firāḳ gönlüm evin ṭurmayup yıḳar
Dünyāya gözlerüm yaşı deryā olup aḳar
Girdāb-ı ġamdan al beni gel bir yaña çıḳar
Ḥālüm mükedder oldı meded yā ʿAlī meded

IV

Her dilde yandı ʿaşḳuñla tāze tāze dāġ
Her ḫānede uyandı bu şevḳ ile biñ çerāġ
Senden ıraġ olana gelür cümleden ferāġ
Ḥālüm mükedder oldı meded yā ʿAlī meded

V

Yaḥyā gibi ölürsem eger ġuṣṣañ ile ben

184: 126a
Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İst. Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s.213/39.

Her lāle ʿarz-ı ḥālüm içün ola bir dehen

Didi zebān-ı ḥālle ḳabrindeki çemen

Ḥālüm mükedder oldı meded yā ʿAlī meded

185

Murabbaʿ -ı Żaʿfī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Nuṭḳ-ı Ḥaḳdur nuṭḳumuz biz ṣaḥf-ı Ḳurʾān olmışuz

Gör olan münkirlere naṣṣile bürhān olmışuz

Ṣūretā gerçi gedā maʿnīde sulṭān olmışuz

Çār ḍarb u daḳḳ u laḳ abdāl-ı ʿüryān olmışuz

II

Biz mevālī meşrebüz ḥubb-ıʿ Alīdür şānumuz

Laʿnet itmekdür Yezīde dīnümüz erkānumuz

Ehl-i tecrīdüz tevellā eylemek izʿānumuz

Çār ḍarb u daḳḳ u laḳ abdāl-ı ʿüryān olmışuz

III

Ḳalʿa-i Ḥayber ʿAliyyü'l-murtażāyı sevmişüz

Şāh-ı ḥüsn birle Ḥüseyn-i Kerbelāyı sevmişüz

Cān u dilden ḳuluyuz Zeyne'l-ʿabāyı sevmişüz

Çār ḍarb u daḳḳ u laḳ abdāl-ı ʿüryān olmışuz

IV

Başumuzda ḫāk-i pāy-i baḳır ola zer külāh

Caʿferīyüz ṣıdḳ ile zīrā ki oldur merd-i rāh

Reh-nümāmuz Mūsā Kāżım durur bī-iştibāh

185: 126b

Çār ḍarb u daḳḳ u laḳ abdāl-ı ʿüryān olmışuz

V

Ḳıble-i heştüm ʿAlī Mūsā rıżādur muḳtedā

Hem taḳī vü bānḳī ebrāra oldı reh-nümā

Sevmişüz evlād ḳıldıḳ ol gürūha iḳtidā

Çār ḍarb u daḳḳ u laḳ abdāl-ı ʿüryān olmışuz

VI

Biz muḥabbet-i ḫandānuz bende-i āl-i Resūl

Eylerüz her birisinüñ emrini cābeden ḳabūl

ʿAskerīye ʿasker hem mehdīye cān ile ḳul

Çār ḍarb u daḳḳ u laḳ abdāl-ı ʿüryān olmışuz

VII

Biz belī dedik belā-yı ʿaşḳ içün rūz-ı belā

Cān ile teslīm olunduḳ dimezüz çūn ü çirā

Ḫāk-i pāy-i ehl-i derd olsaḳ yeridür Żaʿfiyā

Çār ḍarb u daḳḳ u laḳ abdāl-ı ʿüryān olmışuz

186

Murabbaʿ-ı Sürūrī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ṣubhdem çün nev ʿarūs-ı çarḫ oldı āşikār

Gün yüzinden ṭurre-i şeb-rengi ṣaldı rūzgār

Devr-i ruḫsārında yazmış gördüm ol Perverdigār

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

186: 126b

Saule Şaripbekova, *Acem Sürūrī ve Divançesi*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Cemal Kurnaz,Ankara, 2001, s. 223/40.

II

Şāhbāz-ı lā-mekānı ʿarşa pervāz eyledi

Ṣūret-i maʿnīnüñ encāmını āġāz eyledi

Ḳulle-i Ḳāf-ı ezelden[1] çıḳdı āvāz eyledi

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

III

Çünki[2] refʿ oldı ḥicāb-ı māsivā'llāhuñ temām

On sekiz bīn ʿāleme ḳāim-maḳām oldı kelām

Ādemüñ vechinde ẓāhir ḳıldı fażl-ı lā-yenām

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

IV

Levḥ-i maḥfūẓuñ ṭılısmı genc-i Ḳur´ān üzredür

ʿĀlemü'l-ʿġaybuñ ṣıfātı ẕāt-ı insān üzredür

ʿĀlem ü Ādem bu sözdendür bu erkān üzredür

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

127a V

Leyletü'l-esrāra tā kim şehsüvār-ı enbiyā

Sāyesinde sidrenüñ ḳıldı[3] maḳām-ı müntehā

Söyledi aña zebān-ı kibriyādan Murtażā[4]

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

VI

Ger ʿAlīnüñ maẓharı olmasaydı nuṭḳu'l-beşer[5]

Kimse virmezdi kelāmu'llāh-ı nāṭıḳdan ḫaber

Ser-be-ser eşyā oḳurlar ḳande kim ḳılsan naẓar

---

[1] ezel: ḳıdem D.

[2] çünki: tā ki D.

[3] ḳıldı: buldı D.

[4] kibriyādan Murtażā: Murtażādan kibriyā D.

[5] nuṭḳu'l-beşer: ẕāt-ı bü'l-beşer D.

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

VII

Ey Sürūrī pādişāh-ı lem-yezeldür Murtażā

Āfitāb-ı maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı ezeldür Murtażā

Belki ẕātu'llāhdur dirsem maḥaldür Murtażā

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

187

Murabbaʿ-ı Başravī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Milket-i ġam şāhıyam ḫayl-i elem ceyşüm benüm

Firḳatüñle vuṣlatuñdur yāz ile ḳışum benüm

Derd-i ʿaşḳuñda figāndur dā´imā işüm benüm

Nāz-perverdüm efendüm şāh-ı dervīşüm benüm

II

İtme ben abdāluñı ġam tekyesinde pāy-māl

Ḳılma hem cevrüñle luṭf it her zamān ḫāṭır-melāl

Ger eger cān ise maḳṣūduñ benüm cānum gel al

Nāz-perverdüm efendüm şāh-ı dervīşüm benüm

III

Ḳalmışam vādī-i hicrān içre bī-kes hey meded

Yapdı rāh-ı vuṣlat üzre derd-i miḥnet ise sed

Ben ġarībe dest-gīr ol ḳoma ġamda gel ebed

Nāz-perverdüm efendüm şāh-ı dervīşüm benüm

IV

187: 127a

Ṣaḳlasun yāvuz naẓarlardan seni her dem Ḫudā

Şāh-ı ḥaḳḳī cānısın emlāk-ı ḥüsnüñ dilberā

Ṭañ mıdur ḳul olur ise saña mīr ü hem gedā

Nāz-perverdüm efendüm şāh-ı dervīşüm benüm

V

Göreli gülzār-ı ḥüsn içre yüzüñi gül gibi

Medḥ ider bu Başravī her rūz u şeb bülbül gibi

Gel perīşān itme sen de ḫāṭır-ı sünbül gibi

Nāz-perverdüm efendüm şāh-ı dervīşüm benüm

188

Murabbaʿ-ı Fużūlī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ḥāṣılum berḳ-i ḥavādiṯden melāmet dāġıdur

Mesnedüm kūy-ı melāmetde fenā ṭoprāġıdur

Zār göñlüm tende zindān-ı belā dutsāġıdur

Raḥm ḳıl devletlü sulṭānum mürüvvet çāġıdur

II

Devr cevrinden ten ü cānumda rāḥat ḳalmadı

Ṣūret-i ḥālümde āṯār-ı ferāġat ḳalmadı

Miḥnet ü ġam çekmege min bʿad-i ṭāḳat ḳalmadı

Raḥm ḳıl devletlü sulṭānum mürüvvet çāġıdur

III

188: 127b

Abdülhakim Kılınç, *Fuzûlî Divanı*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yay., İstanbul, 2021, s.710/12.

Gönlümün mülkün cefā seyl-ābı vīrān eyledi
Baḫtumuñ ḥālin hücūm-i ġam perīşān eyledi
Baġrumı endīşe-i devr-i felek ḳan eyledi
Raḥm ḳıl devletlü sulṭānum mürüvvet çāġıdur

IV

İntihāsuz cevrler odlara yandırdı beni
Acı sözler tatlı cānumdan uṣandırdı beni
Ḥalḳdan beyhūde feryādum[1] utandırdı beni
Raḥm ḳıl devletlü sulṭānum mürüvvet çāġıdur

V

İsteyüp bir çāre çoḳ yeldüm yügürdüm her yaña
Raḥm idüp bir kimse imdād itmedi muṭlaḳ baña
Çāresüz ḳaldum mürüvvet isteyüp geldüm saña
Raḥm ḳıl devletlü sulṭānum mürüvvet çāġıdur

VI

Dāde geldüm ʿadl dīvānına feryādum işit
Şerḫ-i ḥālüm ṣor murādum vir elüm dut fikrüm it
Sen ki ʿādilsüñ gör efġānum nedendür ġavra yit
Raḥm ḳıl devletlü sulṭānum mürüvvet çāġıdur

VII

Gör Fużūlīnüñ ruḫ-ı zerdinde eşk-i ālini
Perde-i idbār dutmış ṣūret-i ikbālini
Derd-mendindür ʿināyetler idüp ṣor ḫālini
Raḥm ḳıl devletlü sulṭānum mürüvvet çāġıdur

[1] feryādum: efgānum D.

189

Murabbaʿ-ı Fużūlī

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Nice bir vesvese-i ʿaḳl ile ġam-nāk olalum

Gelin alāyiş-i ġamdan çıḳalum pāk olalum

Neş´eden mey bulalum ḳābil-i idrāk olalum

Mest-i medhūş u ḫarābātī-i bī-bāk olalum

II

Rindler bezmine ser-mest sebū tek girüben

Ẕevḳ bāġına girüp cām gülünü dirüben

Meye dirlerse bahā ʿaḳl metāʿın virüben

Mest-i medhūş u ḫarābātī-i bī-bāk olalum

III

Pay-pest-i mey-i ṣāfī olalum dürd-miṣāl

Virelüm sāḳīye cān eyleyelüm kesb-i kemāl

Neş´eden bilmeyelüm ʿāleme keyfiyyet-i ḥāl

Mest-i medhūş u ḫarābātī-i bī-bāk olalum

IV

Mey ḥabābı kimi meyḫānede bir ev dutuben

ʿIḳd-i engūr kimi bir ārāya baş çatuben

Alsalar dīn ile dünyānı şarāba ṣatuben

Mest-i medhūş u ḫarābātī-i bī-bāk olalum

V[1]

[Bādeden ġayrı kim ġam defʿine bir cāmı yeter

189: 127b

Abdülhakim Kılınç, *Fuzûlî Divanı*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yay., İstanbul, 2021, s.706/10.

[1] V: -M.

Naḳdini her neye her kim virecek olsa iter

Ey Fużūlī revīş-i ehl-i riyādan ne biter

Mest-i medhūş u ḫarābātī-i bī-bāk olalum]

190

Murabbaʿ-ı Şānī

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

İş başar ṭaş ṭaşı arḳañ ile sen şehre hemān

Küreli gibi baḳır ṣat yüz aġart aḳçe ḳażan

Sū-be-sū gez yüri ṣaḳḳālıḳ idüp şehre revān

Ne olursan yüri ol dünyede Türk olma hemān

II

Bir alaşaya binüp çāb yüri ḳaltaḳlar ile

Göti başı açıḳ ol gez yüri torlaḳlar ile

Dilenüp kör gibi lenk ol yüri aḳsaḳlar ile

Ne olursan yüri ol dünyede Türk olma hemān

III

Türk siyāhīsi ṣıġışmaz şehre torbası ile[1]

Ḥalāyıḳ ḳadını ḥammāmı dutar ṭası ile

Köle ṣūfīsi yıḳar mescidi ġavġası ile

Ne olursan yüri ol dünyede Türk olma hemān

IV

Gemici gibi hevāya düşüben yel ḳovan ol

Düş götüne bir alāy kāfiri göt var diyen ol

Ḳatı nā-ḳābil iseñ bāri doñuz güt çoban ol

190: 128a

[1] Bu mısraın vezni bozuktur.

Ne olursan yüri ol dünyede Türk olma hemān

V

Ḳādir olma yüri bir ḥabbeye cimri Cehūd ol

Ṭaġda derbend ṭavulun çalıcı bir Arnavud ol

Yāḫud esrār eşegi Tat gibi ḳanzil Oġud ol

Ne olursan yüri ol dünyede Türk olma hemān

VI

Kāfir aşi gibi yi aşını Türk aşı dime

Çanaġın başına ur ya gözi ya ḳaşı dime

Şānīnüñ Türk ile şāyed ḫoş ola başı dime

Ne olursan yüri ol dünyede Türk olma hemān

191

Murabbaʿ-ı Yaḥyā

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Gelmeye dirseñ [dilā] başuña dünyānuñ ġamı

Ḳoyuban ādem yirine olma Türküñ hem-demi

Ḫoş buyurmışdur bugün ol pehlevān-ı ʿālemī

Türk eger monlā şeved hergiz ne-gerded ādemī

II

Türk işi ödünc olur tuzsuz durur her dem aşı

Armaġānın almasun ʿālemde Türküñ bir kişi

Baḫşişi Türküñ olur cümle Karaman baḫşişi

Türk eger monlā şeved hergiz ne-gerded ādemī

191: 128a
191: D-.

III

Öykünüp Rūmīlere eyler taṣavvurdan ziyān

Ṭavşān uyḫusun virür anlar şaġāla her zamān

Manṣıba irişmeden ulumaġa başlar hemān

Türk eger monlā şeved hergiz ne-gerded ādemī

IV

Yoḳ durur Türküñ sipāhisinde endām-ı uṣūl

Biñi ḳul olursa ḳapuñda birin ḳılma ḳabūl

Her ne deñlü fāżıl olursa olur ġāyet fużūl

Türk eger monlā şeved hergiz ne-gerded ādemī

V

Kölenüñ ṣūfisi vü Türküñ ʿavānı söylenür

Dā´imā kişilenür kendüyi bir ādem ṣanur

Mā-teḳaddemden bu söz Yaḥyā meşeldür kim dinür

Türk eger monlā şeved hergiz ne-gerded ādemī

192

Murabbaʿ-ı Yaḥyā

mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün

I

Ḳapuñdan ayırma beni ẓulm eyleme ḫānum

Bir merd-i ġarībem ne yerüm var ne mekānum

Ṣabr idemez oldum döyemez cevrüñe cānum

Beg-ẕādecigüm begcegizüm tāze cevānum

192: 128a

Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s.207/34.

II

Yānınca alāy ile yürür cümle güzeller

Sulṭānla seyrāna giden beglere beñzer

Senüñ bilürem ḥüsn iline şāh-ı muẓaffer

Beg-ẕādecigüm begcegizüm tāze cevānum

III

Dilberler esirger bu ḳara günlü esīri

Yanumda ḳaçan görmese sen māh-ı münīri

Sāyirlere muḥtāc idüp aġlatma faḳīri

Beg-ẕādecigüm begcegizüm tāze cevānum

IV

Ḳapuñda melūl eyleme bu derde devā ḳıl

Ya cevrle öldür beni ya meh-rū vefā ḳıl

Dünyāda neye lāyıḳ isem anı baña ḳıl

Beg-ẕādecigüm begcegizüm tāze cevānum

V

Allāh bilür bir daḫı bu şehre gelem mi

Gitdüm sefere ʿālem-i ġurbetde ḳalam mı

Yaḥyā gibi kim bile firāḳ ile ölem mi

Beg-ẕādecigüm begcegizüm tāze cevānum

193

Murabbaʿ-ı Yaḥyā

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Yıldızı düşkün ġarīb ü ʿāşıḳ-ı[1] bī-çāreyin
Gün gibi deryā-yı ʿaşḳuñda geẕer āvāreyin
Saña ḳul oldum ḳapuñdan ġayrı kime[2] varayın
Pādişāhum sen ṭururken ben kime yalvarayın

II

Bir hilāl-ebrū güzelsin serv-i gül-ruḫsārsın
Dilrübālıḳda[3] naẓīrüñ yoḳ müsellem yārsın
Ḳullaruñuñ ḥāline raḥm idici dildārsın
Pādişāhum sen ṭururken ben kime yalvarayın

III

Ġayrı maḥbūbuñ viṣāli günlerinden dāyimā
Yeg gelür şām-ı firāḳuñla fiġān itmek baña
Ben seni sevdüm seni göñlüm saña virdüm saña
Pādişāhum sen ṭururken ben kime yalvarayın

IV

Merdüm-i ʿālī-naẓarsın gözlerümüñ nūrısın
Tāze gül gibi baṣīret ehlinüñ manẓūrısın
Şehr-i ḥüsnüñ şāhısın[4] dilberlerün meşhūrısın
Pādişāhum sen ṭururken ben kime yalvarayın

193: 128b

Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi. Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s.198/26.

[1] ʿāşıḳ-ı :ʿāşıḳ u M.

[2] kime: ḳanda D.

[3] Dilrübālıḳda: Görinenlerde D.

[4] şāh: māh D.

V

Ben ġarīb-i nā-tüvānam āsitānuñda senüñ

Gülmedi Yaḥyā kuluñ gibi zamānuñda senüñ

Aġlasam yansam yaḳılsam ṭañ mı yanuñda senüñ

Pādişāhum sen ṭururken ben kime yalvarayın

194

Murabbaʿ-ı Yaḥyā

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ḥālüme raḥm eyle sulṭānum ġamuñla zār iken

Bī-mecāl ü bī-kes ü bī-mār[1] u bī-miḳdār iken

Kime yanam yaḳılam bu derdle nā-çār iken

Bir senüñ gibi benüm şāh-ı cihānum var iken

II

Pādişāhum sevdigüm ʿömrüm efendüm devletüm

Ḫāk-i pāyuñ olmaġ iledür cihānda ʿizzetüm

Kimseye ḳul olmaġa yoḳdur ölince niyyetüm

Bir senüñ gibi benüm şāh-ı cihānum var iken

III

Derd ise pāyānı yoḳ hicrān ise bī-intihā

ʿÖmr ise baḳī degül dünyā ise bir bī-vefā

Dār-ı ġurbetde ẕelīl olmaḳ ne lāyıḳdur baña

Bir senüñ gibi benüm şāh-ı cihānum var iken

194: 128b

Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s.197/25.

[1] bī-mār: bī-yār D.

IV

Āsitānuñdan saʿādet yıldızı dūr olmasun

Germ olup gün yüzlüler ḥüsnine maġrūr olmasun

Begligüm vardur diyüp yoḳ yire mesrūr olmasun

Bir senüñ gibi benüm şāh-ı cihānum var iken

V

Olalı Yaḥyā gibi[1] şems-i cemālüñ maẓharı

ʿAynuma gelmez benüm şehrüñ ḳamer-sīmāları

ʿĀlem içinde görünmez gözüme ḥūr u perī

Bir senüñ gibi benüm şāh-ı cihānum var iken

195

Murabbaʿ-ı Yaḥyā

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ḳuluñuz ḳurbānuñuz sensin efendi cānumuz

Cānumuz cānānumuz sulṭān-ı ʿālī-şānumuz

Gelmez olduñ gülmez oldı külbe-i aḥzānumuz

Ḳanı a ẓālim senüñle ʿahdümüz peymānumuz

II

Sen benümle yār idüñ ʿālem baña aġyār idi

Bu ʿadavetler yoġ-idi āşinālıḳ var idi

Ḳavlümüz ḳavl ü ḳarār iḳrārumuz iḳrār idi

Ḳanı a ẓālim senüñle ʿahdümüz peymānumuz

---

[1] gibi: ḳuluñ D.

195: 128b

Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s.196/24.

III

Evvelinde bendeñe şāhum ʿadālet eyledüñ

ʿĀşinā olduñ vefā ḳılduñ ʿināyet eyledüñ

Ṣoñradan devr-i[1] felek gibi ʿadāvet eyledüñ

Ḳanı a ẓālim senüñle ʿahdümüz peymānumuz

IV

Ayrılıḳ nār-ı cehennemdür nice taḳrīr olur

Ḳanlu yaşum ṣanki āteşden iki zencīr olur

Çeşmüme[2] hicrān ile her kirpügüm bir tīr olur

Ḳanı a ẓālim senüñle ʿahdümüz peymānumuz

V

Cemʿ olup aġyarla peymāneler nūş eyledüñ

Günde biñ kez öldürüp Yaḥyāyı bī-hūş eyledüñ

Vaʿde-i vaṣluñ gibi gitdüñ ferāmūş eyledüñ

Ḳanı a ẓālim senüñle ʿahdümüz peymānumuz

196

Murabbaʿ-ı Yaḥyā

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Āh kim Ḥażret-i Yaʿḳūb gibi şām u seḥer

Eylerin saġa ṣola ḥasret-i yār ile naẓar

Rāh-ı kūyında yoġ ol Yūsuf-ı ṣānīden eṣer

[1] devr-i: döndüñ D.

[2] çeşmüme: gözüme D.

196: 129a

Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s.203/30.

Aġla ey gözlerüm aġla ne gelür var ne gider

II

Ṣıdı ʿāşıḳlarınuñ göñli gibi ʿahdini yār

Ṭurmadı ḳavl ü ḳarārına dirīġā dildār

İntiẓāriyle helāk itdi beni ʿaşḳ-ı nigār

Aġla ey gözlerüm aġla ne gelür var ne gider

III

Yol gibi boynumı burup ṭururın yolda müdām

Nice gündür ki gelüp geçmedi ol şāh-ı benām

Meded ey vāy meded gelmek işi oldı tamām

Aġla ey gözlerüm aġla ne gelür var ne gider

IV

Ḳanı ol dem ki baña var idi yāruñ naẓarı

Ḳarşulardı anı gördükçe şebnem[1] ḳaṭreleri

Nā-bedīd oldı perī gibi alınmaz[2] ḫaberi

Aġla ey gözlerüm aġla ne gelür var ne gider

V

Beni Yaḥyā gibi dünyāya[3] temāşā ḳıldı

Derd-i ʿaşḳıyla benām eyledi şeydā ḳıldı

Kendüden ḫāne-i virānemi tenhā ḳıldı

Aġla ey gözlerüm aġla ne gelür var ne gider

[1] şebnem: yaşum D.

[2] alınmaz: görünmez D.

[3] dünyaya: yarana D.

197

Murabbaʿ-ı Yaḥyā

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Āh kim mihr ü muḥabbet miḥnetini bilmedüm

Ẕerrece rūz-ı viṣālüñ devletini[1] bilmedüm

Ṣoñ peşīmān aṣṣı itmez firḳatini bilmedüm

Buldum ammā yavı ḳıldum ḳıymetini bilmedüm

II

Ayrılıḳ müşkil belādur işidenlerden ırāḳ

Gitdi ol Yūsuf-cemālüm el-firāḳ u el-firāḳ

Göñlümüñ Yaʿḳūbına kār itdi nār-ı iştiyāḳ

Buldum ammā yavı ḳıldum ḳıymetini bilmedüm

III

Aġladur her dem göz açdurmaz bu bārān-ı belā

Kime baḳsun yāra baḳan gözlerüm yā Rabbenā

Kime yanam yaḳılam vā ḥasretā vā fürḳatā

Buldum ammā yavı ḳıldum ḳıymetini bilmedüm

IV

Bir zamān dīvāne göñlüm söyleşürdi yārla

Ḥasretinden söyleşür hep şimdi dört dīvārla[2]

Aña ḳaldı kim düşem ṭaġlara āh u zārla

Buldum ammā yavı ḳıldum ḳıymetini bilmedüm

V

197: 129a

Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s.206/33.

[1] devlet: kıymet D.

[2] hep şimdi dört dīvārla: şimdi der ü divār ile D.

Yalımum alçaḳ olupdur ġuṣṣadan deryā gibi

Yirlere düşdi yüzüm mihr-i cihān -ārā gibi

Firḳatiyle günde biñ kez ölürüm Yaḥyā gibi

Buldum ammā yavı ḳıldum ḳıymetini bilmedüm

198

Murabbaʿ-ı Yaḥyā

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Cūşa geldüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum

Anuñ ile sürdigüm devrānı añdum aġladum

Cānib-i kūyına baḳdum anı añdum aġladum

Mācerā-yı ṣoḥbet-i cānānı añdum aġladum

II

Ḳanı ol dem kim nihayet bulmış idi āh u zār

Mūnis-i derd-i nigār olmışdı cān-ı bī-karār

Yüzüm üstine düşüp yaşum gibi bī-ihtiyār

Mācerā-yı ṣoḥbet-i cānānı añdum aġladum

III

ʿĀlemi seyrān iderken yolda gördüm nāgehān

ʿĀşıḳ-ı şeydāsı ile seyr ider ol[1] nev-cevān

Boynumı burdum üzendüm[2] eyledüm āh u fiġān

Mācerā-yı ṣoḥbet-i cānānı añdum aġladum

198: 129a

[1] ol: bir D.

Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s.193/22.

[2] üzendüm: yeründüm D.

IV

ʿAyş u ʿişret eyleyüp cemʿiyyet-i yārānla
Eglenürdi göñlümüz ol Yūsuf-ı Kenʿānla
Ḥażret-i Yaʿḳūb gibi dīde-i giryānla
Mācerā-yı ṣoḥbet-i cānānı añdum aġladum

V

ʿĀlem-i vuṣlat ḫayāl-i ḫābmış rüʾyā gibi
Pāydār olmaz dirīġā bī-vefā dünyā gibi
Firḳat-i dīdār-ı yāra acıyup deryā gibi
Mācerā-yı ṣoḥbet-i cānānı añdum aġladum

VI

Ṭoġdı ey Yaḥyā seḥer vaḳtinde çün şems-i cihān
Bir baḳımda ol meh-i tābāna beñzetdüm hemān
Ḥasretinden gözlerüm yaşın idüp seyl-i revān
Mācerā-yı ṣoḥbet-i cānānı añdum aġladum

199

Murabbaʿ-ı Yaḥyā

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

İñledüp aġladur oldı seni cānā ṣaḳaluñ
Ufacuḳ ṣancı olupdur saña gūyā ṣaḳaluñ
Eyledi sen güzeli ḫalḳa temāşā ṣaḳaluñ
Oñmasun bitmesün ey dilber-i raʿnā ṣaḳaluñ

199: 129b
Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s.214/40.

II

Ḥüsnüñ ilen ḳara düşmān gibi pāmāl itdi

Yüzüñe kir getürüp ḳāmetüñi dāl itdi

Bir avuç ḳıl ile bir dergehi baṭṭāl itdi

Oñmasun bitmesün ey dilber-i raʿnā ṣaḳaluñ

III

Ḳanı ol dem ki binüp nāz atına nice zamān

Çignedürdüñ yüriyüp ehl-i niyāzı her ān

Eyledi torbadaġı ṣūretüñi ḫalḳa ʿayān

Oñmasun bitmesün ey dilber-i raʿnā ṣaḳaluñ

IV

Şehr-i ḥüsnüñde ẓuhūr ideli bu ḳara ḫaber

Baḳmaz oldı yüzüñe ḥasret olan ehl-i naẓar

Hey ne çoḳ başludur ol ekmedügüñ yirde biter

Oñmasun bitmesün ey dilber-i raʿnā ṣaḳaluñ

V

Gele diyü ṣaḳaluñ el açup eylerdi duʿā

İʿtimād eyleme Yaḥyā'ya yalandur ṣanemā

Ḫalḳ arasında ṣaḳaluña gülüp dirse saña

Oñmasun bitmesün ey dilber-i raʿnā ṣaḳaluñ

200

Murabbaʿ-ı Yaḥyā

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Bāġ-ı cennetdür yüzüñ gūyā dehānuñ selsebīl
Kaʿbedür kūyuñ cemālüñ nūrıdur rūşen delīl
Kimseler görmiş degül ḥüsnüñ gibi ḥüsn-i cemīl
Hey yolında öldigüm ḳurbānlar oldıġum Ḫalīl

II

Ḥasret olmasun cemālüñ nūrına her ḫāṣ u ʿām
Kaʿbe gibi eyleme şāhum ıraḳlarda maḳām
Bir nefes sensüz baña dirlik ḥarām oldı ḥarām
Hey yolında öldigüm ḳurbānlar oldıġum Ḫalīl

III

Ḳuluñ olmaġı degişmez kimse sulṭān olmaġa
Saʿy ider üftādeler ḳapuñda derbān olmaġa
Ehl-i diller cān virür yoluñda ḳurbān olmaġa
Hey yolında öldigüm ḳurbānlar oldıġum Ḫalīl

IV

Beñzer ol pervāneye ḥālün ki şevḳ ile revān
Cān atup şemʿ-i cemālüñde göyünmiş nāgehān
Yā sevād-ı ʿayn-ı ʿāşıḳ yā ʿadesdür bī-gümān
Hey yolında öldigüm ḳurbānlar oldıġum Ḫalīl

V

Çünki ey Yaḥyā ecel cāmın ṣuna dest-i fenā

200: 129b
Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s.215/41.

Yolı üzre ḳazalar ḳabrümi erbāb-ı fenā

Yazalar seng-i mezārum üzre aṣḥāb-ı ṣafā

Hey yolında öldigüm ḳurbānlar oldıġum Ḫalīl

201

Murabbaʿ-ı Yaḥyā

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Çoġaldı ʿāşıḳ-ı dīvāne vü ʿüryānı Dervīşüñ

Ḳapusında durur bekler gibi dīvānı Dervīşüñ

N'ola biñ cān ile olsam ḳulı ḳurbānı Dervīşüñ

Güzeller pādişāhı ḫūblar sulṭānı Dervīşüñ

II

Leb-i cān-baḫşını göreñ Mesīḥā dir ise ḥaḳdur

Muṣavver nūrdur[1] endāmı yāḫud nūr-ı muṭlaḳdur

Güneş gibi cihānda ḳadri ʿālī göñli alçaḳdur

Güzeller pādişāhı ḫūblar sulṭānı Dervīşüñ

III

Hilāl ebrūsına mecnūn olanı sīne-çāk eyler

Ölümlü ʿāşıḳını şīve-i reftārı ḫāk eyler

Dem-ā-dem ġamze-i cellādı ādemler helāk eyler

Güzeller pādişāhı ḫūblar sulṭānı Dervīşüñ

IV

Ḳaçan rūy-ı celāl ile baña ʿarż-ı cemāl eyler

201: 129b

Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s.208/35.

[1] nūr: rūh D.

Selāmum almayup ġamdan elif ḳaddümi dāl eyler

Semend-i ʿaşḳı ben üftādesini pāymāl eyler

Güzeller pādişāhı ḫublar sulṭānı Dervīşüñ

V

Derūn-ı dilden anı kim ki sevmezse Yezīd olsun

Ġam-ı Yaḥyā gibi devrān içinde nā-bedīd olsun

Vücūdın Ḥaḳ belādan ṣaḳlasun ʿömri mezīd olsun

Güzeller pādişāhı ḫūblar sulṭānı Dervīşüñ

202

Murabbaʿ-ı Yaḥyā

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Beni ol şāh-ı cihān eyledi merdūd-ı ebed[1]

Kim ḳabūl eyleye ol ḳulı ki sulṭān ide red

Bir zamān eyler idi ḥālüme aġyār ḥased

Meded eyvāy meded hey meded eyvāy meded

II

Şimdiki ḫūblara ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ yaramaz

Derd-i hicrāna devā olmadı ḥālüm yaramaz

Ġayrı maḥbūba göñül virmege göñlüm varamaz

Meded eyvāy meded hey meded eyvāy meded

III

Merḥabā eyledi aġyār ile ol māh-liḳā

202: 130a

Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977.

[1] merdūd-ı ebed: red M.

İllere mihr ü vefā ḳıldı baña cevr ü cefā

Şimdi yirden göge dek ẓulm-i ṣarīḥ oldı baña

Meded eyvāy meded hey meded eyvāy meded

IV

Māh-rūlar ne cefā ḳaldı bize ḳılmadılar

Ramażān ayı gibi ḳadrümüzi bilmediler

Dest-i luṭf ile gözümüz yaşını silmediler

Meded eyvāy meded hey meded eyvāy meded

V

Aġladıġum bu ki ben ḳulını ol şāh-ı güzīn

Ḳıldı Yaḥyā gibi ʿāşıḳlar arasında ḥazīn

Elüm irmez ki olam dāmen-i vaṣlına yaḳīn

Meded eyvāy meded hey meded eyvāy meded

203

Murabbaʿ-ı Yaḥyā

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ey hilāl-ebrū ġam-ı hicr ile ḫāk itdüñ beni

ʿĀşıḳ-ı dīvāne idüp sīne-çāk itdüñ beni

Bir baḳımda mübtelā-yı ʿaşḳ-ı pāk itdüñ beni

Ḳanuma girdüñ be-hey ẓālim helāk itdüñ beni

II

Bu levendāne ṣarılmış gün gibi destār ile

203: 130a

Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s.195/23.

Bu kemāl-i ḥüsnle bu leẕẕet-i güftār ile

Bu libās-ı āl ile bu şīve-i reftār ile

Ḳanuma girdüñ be-hey ẓālim helāk itdüñ beni

III

ʿĀşıḳ-ı şeydā iden sensin beni bī-işṭibāh

ʿĀşıḳ olmaḳ bir günāh ise senüñdür ol günāh

Yaraşur baña idersem nāle vü feryād u āh

Ḳanuma girdüñ be-hey ẓālim helāk itdüñ beni

IV

Bunca yıllardur ki hergiz ḫāṭırumdan gitmedüñ

Ṣormaduñ aḥvālümi bir gün beni söyletmedüñ

Bir cefā mı ḳaldı kim anı baña sen itmedüñ

Ḳanuma girdüñ be-hey ẓālim helāk itdüñ beni

V

Aġladup iñletme Yaḥyā bendeñi bülbül gibi

Ḳadrüñi bilmezlere şāhum ṭaḳılma gül gibi

Dest-i cevr ile benüm boynum burup kākül gibi

Ḳanuma girdüñ be-hey ẓālim helāk itdüñ beni

204

Murabbaʿ-ı Yaḥyā

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Yine ʿāşıḳlar arasında ḳıyāmet ḳopdı

204: 130a

Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s. 205/32.

Āh ile ṭoldı cihān dūd-ı melāḥat ḳopdı
Sīne-çāk oldı yürek oynadı ḥālet ḳopdı
İki dilber iki ẓālim iki āfet ḳopdı

II

Ayuñ on dördine beñzer birinüñ yüzi hemān
Biri bir Yūsuf-ı ṯānīdür olur āfet-i cān
Mihr ile māh gibi her biri meşhūr-ı cihān
İki dilber iki ẓālim iki āfet ḳopdı

III

Biri cān gülşenine serv-i ḫırāmān oldı
Biri gülzār-ı cināna gül-i ḫandān oldı
Birinüñ derdine ammā biri dermān oldı
İki dilber iki ẓālim iki āfet ḳopdı

IV

Nice bir cevr ü cefā çekmegi ʿādet ideyin
Nice bir derdümi yārana ḥikāyet ideyin
Varayın Şāh Süleymāna şikāyet ideyin
İki dilber iki ẓālim iki āfet ḳopdı

V

Biri birisine ʿāşıḳ biri birisine yār
Her birinüñ nice Yaḥyā gibi ölümlüsi var
Āh kim derd-i derūnum bir iken oldı hezār
İki dilber iki ẓālim iki āfet ḳopdı

205

Murabbaʿ-ı Yaḥyā

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Bir gice seyrümde gördüm on sekiz biñ ʿālemi
Gün gibi ṭoḳuz ṭolandum bu sipihr-i aʿẓāmı
Ne melek gördüm saña beñzer ne nesl-i ādemi
Gözlerüm nūrı efendüm sevdigüm merdüm[1] Memi

II

Bir nefes şems-i cemālüñ olsa çeşmümde nihān
İşigüñ olur yaşum yıldızlarından āsumān
Ẕerrece sensüz görinmez gözüme mülk-i cihān
Gözlerüm nūrı efendüm sevdigüm merdüm Memi

III

Cümle ʿālem ʿāşıḳ olmışdur saña biñ cān ile
Ḳulı çoḳ sulṭāna beñzersin begüm ʿunvān ile
Bende-i fermānuñam ẓulm eyleme hicrān ile
Gözlerüm nūrı efendüm sevdigüm merdüm Memi

IV

ʿĀlemüñ begler begisisin güzeller ḫānısın
Cānumuñ cānānısın ḫalḳ-ı cihānuñ cānısın
Āfitābısın bu devrānuñ meh-i tābānısın
Gözlerüm nūrı efendüm sevdigüm merdüm Memi

V

205: 130b

Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s.210/37.

[1] Gözlerüm nūrı efendüm sevdigüm merdüm Memi: Nev-cevānum sevdigüm hānum Memi cānum Memi D.

Ḳalbümi maḥzūn idüp aġyāruñı şād eyleme

Ḫāṭırum yıḳma rakībüñ gönlün ābād eyleme

Āşinālıḳ eyle Yaḥyā bendeñi yād eyleme

Gözlerüm nūrı efendüm sevdigüm merdüm Memi

206

Murabbaʿ-ı Yaḥyā

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Geçdi cānānuñ firāḳı cānuma

Tīr-i cevri gibi girdi ḳanuma

Nāleden bir kimse gelmez yanuma

Söyle ey bād-ı ṣabā cānānuma

II

Baḥr-i ʿaşḳına olaldan āşinā

Yād olupdur cümle ʿālem baña

Yalıñuz ḳaldum ġarīb ü mübtelā

Söyle ey bād-ı ṣabā cānānuma

III

Düşmenüm gibi benüm ol nev-cevān

ʿĀr ider[1] çünkim ġamumdan her zamān

Eyleyüp aḥvālümi bir bir beyān

Söyle ey bād-ı ṣabā cānānuma

IV

Firḳatinden derd-i bī-pāyānumı

206: 130b

Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s.202/29.

[1] ʿār ider: şād olur D.

Ḥasretinden nāle vü efġānumı

Mācerā-yı dīde-i giryānumı

Söyle ey bād-ı ṣabā cānānuma

V

Yaḳdı yandurdı beni nār-ı firāḳ

İşidenlerden ırāḳ olsun ırāḳ

Hey ne müşkil derd imiş bu iştiyāḳ

Söyle ey bād-ı ṣabā cānānuma

VI

Derd-mendine şefāʿat eylesün

Ḫāṭırum ṣorṣun ʿināyet eylesün

Bī-vefālıḳdan ferāġat eylesün

Söyle ey bād-ı ṣabā cānānuma

VII

ʿĀşıḳ olaldan aña leyl ü nehār

ʿAşḳum artar eksilür ṣabr u ḳarār

Olmışam Yaḥyā gibi maḥzūn u zār

Söyle ey bād-ı ṣabā cānānuma

131a

207

Murabbaʿ-ı Yaḥyā

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Ölürsem ḳara geysün dūd-ı āhum gibi ʿāşıḳlar
Dögünsün dāġ-ı sīnem gibi baña baġrı yanıḳlar
Beni ol māh-ı tābāna nifāḳ itmiş münāfıḳlar
Ne ḳara günlere ḳaldum yazuḳlar baña yazuḳlar

II

Benüm ṭaġlarca derdüm var viṣāl-i yāra çārem yoḳ
Dil-i dīvānemüñ eglencesi bir māh-pārem yoḳ
Ġamum ḥadden ziyāde yıldızum düşkün sitārem yoḳ
Ne ḳara günlere ḳaldum yazuḳlar baña yazuḳlar

III

Nice nevrūz olur bir gün baña vaṣl-ı ḥabīb olmaz
Nice bayrām olur anuñ elin öpmek naṣīb olmaz
Yaraşur baña aġlarsam benüm gibi ġarīb olmaz
Ne ḳara günlere ḳaldum yazuḳlar baña yazuḳlar

IV

Uyup ol yār nādāna gider gün gibi seyrāna
Delü göñlüm gibi anuñ hemīşe göñli[1] yabāna
Iraḳdan baḳar oldum şimdi ben ol māh-ı tābāna
Ne ḳara günlere ḳaldum yazuḳlar baña yazuḳlar

V

207: 131a

Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s.199/27.

[1] göñli: meyli D.

Ṣaḳınmaz nāle vü feryādla āh u fiġānumdan

Geçer ʿömr-i ʿazīzüm gibi aġyār ile yānumdan

Bu hercāyīlıġ umulmazdı ol şems-i cihānumdan

Ne ḳara günlere ḳaldum yazuḳlar baña yazuḳlar

VI

Tekellüfsüz bize her dem gelürdi Yūsuf-ı ṯānī

Cemāli gülleri ḫandān iderdi beyt-i aḥzānı

Şeb-i firḳat baña göstermez oldı gün gibi anı

Ne ḳara günlere ḳaldum yazuḳlar baña yazuḳlar

VII

Ḥaḳīḳat gelmez ey Yaḥyā bu gün yüzlü ṣanemlerden

Ferāġat eyler idüm ḳādir olsam ʿaşḳ-ı dilberden

Beni yaşum gibi firḳat çıḳardur ʿaḳıbet serden

Ne ḳara günlere ḳaldum yazuḳlar baña yazuḳlar

208

Murabbaʿ-ı Yaḥyā

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ol melek-manẓar perī-peyker ki ādem cānıdur

Cān baġışlar sözleri gūyā Mesīḥ-i ṯānīdür

Sevdigümüñ sevdigi sulṭānumuñ sulṭānıdur[1]

Cān Memi dirler aña ʿāşıḳlaruñ cānānıdur

208: 131a

Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s.211/38.

[1] Sevdigümüñ sevdigi sulṭānumuñ sulṭānıdur: Ḫūblar ṣulṭānı cānlar cānı ḫānlar ḫānıdur M.

II

Söylese rūy-ı celāl ile cilā-yı rūḥ olur

Derd-mendine cefā itse şifā-yı rūḥ olur

Dögse iḥsān u vefā sögse ġıdā-yı rūḥ olur

Cān Memi dirler aña ʿāşıḳlaruñ cānānıdur

III

Kāküli siḥr-i mübīn ü lebleri *yuḥyi'l-ʿiẓām*[1,2]

ʿĀşıḳ-ı dilḥasteler anuñ delisidür müdām

Yüzini bir kez gören biñ cān ile olur ġulām

Cān Memi dirler aña ʿāşıḳlaruñ cānānıdur

IV

Ehl-i diller arasında cān gibi merġūbdur

Bī-naẓīr ü bī-miṣāl ü bī-bedel maḥbūbdur

Ḳāmet-i mevzūnı ṣankim nūrdan mektūbdur

Cān Memi dirler aña ʿāşıḳlaruñ cānānıdur

V

ʿAşḳ bāzārında derd ehlini baḳduḳça alur

Çeşm-i mestini temāşā eyleyen ḫayrān ḳalur

Ṣanasın rūḥ-ı muṣavverdür adı cāndan gelür

Cān Memi dirler aña ʿāşıḳlaruñ cānānıdur

VI

ʿĀlem içinde ḫayāl-i ḫaba beñzer ṣoḥbeti

Firḳate tebdīl olur cān gibi āḫir vuṣlatı

Cān gibi bāḳī degüldür vuṣlatınuñ devleti

Cān Memi dirler aña ʿāşıḳlaruñ cānānıdur

VII

[1] Kāküli siḥr-i mübīn ü lebleri *yuḥyi'l-ʿiẓām*: Faẓl ile mühr-i Süleymān gibi ellerde be-nām M.
[2] *yuḥyi'l-ʿiẓām:* Yasin/79.

Ḥüsn ile meşhūrdur mihr-i cihān-ārā gibi

Yirde buldum gökde isterken anı ʿĪsā gibi

ʿAşḳ ile ölümlüsi olsam n'ola Yaḥyā gibi

Cān Memi dirler aña ʿāşıḳlaruñ cānānıdur

209

Murabbaʿ-ı Yaḥyā

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Çıḳup āhum gibi gitdüm diyār-ı ġurbete şāhum

Benüm āh-ı sehergāhumdur ancaḳ yolda hem-rāhum

Sen idüñ şehr-i dilde pādişāhum sevdigüm māhum

Güneş yüzlüm şeker sözlüm ḳara gözlüm Memi şāhum

II

Bu hicrānı işitsün aġlasun derd ehli āh itsün

Sen olmayınca ṣoḥbetde gözüm kime nigāh itsün

Göñül yā kime ḳul olsun ya kimi pādişāh itsün

Güneş yüzlüm şeker sözlüm ḳara gözlüm Memi şāhum

III

Güzeller pādişāhısın begüm gözle sezāvāruñ

Fiġān u nāle gibi varmasun ḳapuña aġyāruñ

Ṣaḳın göñli gibi āhını alma ʿāşıḳ-ı zāruñ

Güneş yüzlüm şeker sözlüm ḳara gözlüm Memi şāhum

IV

209: 131b

Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s.216/42.

Ne cānda ẕevḳ-i ʿālem var ne ʿālemde ṣafā sensüz

Cihānda ḳılmasun ʿāşıḳlaruñ bir gün Ḫudā sensüz

Ḳarañudur gözüme cümle ʿālem dāyimā sensüz

Güneş yüzlüm şeker sözlüm ḳara gözlüm Memi şāhum

V

Ḳul itdüñ kāyinātı kendüñe sulṭān-ı ʿālemsin

Selām olsun saña ḥüsn-i cemāl ile müsellemsin

Güzellerde naẓīrüñ yoḳ perīsin şekl-i ādemsin

Güneş yüzlüm şeker sözlüm ḳara gözlüm Memi şāhum

VI

Oñulmaz derde düş oldum ḳapuñda eyledüm rıḥlet

Göñül şehrine ḥicrānuñ düşürdi āteş-i ḥasret

İşidenden ırag̈ olsun ne müşkil derd olur firḳat

Güneş yüzlüm şeker sözlüm ḳara gözlüm Memi şāhum

VII

Mübārek ḫāṭıruñdan gitmesün Yaḥyā ḳuluñ bārī

Żarūrī gitdi şehrüñden idüp feryād ile zārı

Zamāne firḳate tebdīl idermiş vuṣlat-ı yārı

Güneş yüzlüm şeker sözlüm ḳara gözlüm Memi şāhum

210

Murabbaʿ-ı Yaḥyā

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Rūḥ-ı aṣḥāba kirāmiyle Resūl-i Medenī

210: 131b

Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey - Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul, 1977, s.220/45.

Ḳuṭb-ı aḳṭāb-ı ʿiẕāmiyle Üveyse'l-Ḳarenī
Didiler ʿazm-i ġazā eyleriken bu süḫanı
Yüri ḫānum[1] yüri ışmarladum Allāha seni

II

Ehl-i şirk ile ṣavaş it yüri aṣḥāb gibi
Dīn yolına çalış tīġ-ı ẓafer-tāb gibi
Ḳılıcuñ üstün ola mihr-i cihān-tāb gibi
Yüri ḫānum yüri ışmarladum Allāha seni

III

Ḳaldurup dest-i duʿāyı idüben ḥamd ü ṣenā
Cānib-i Ḥaḳḳa niyāz eyledi cümle ʿulemā
Gönderüp şehr ucına dek didi her bāy u gedā
Yüri ḫānum yüri ışmarladum Allāha seni

IV

Ḥaẕret-i Ḫıẕr-ı Nebī ḳāfile-sālāruñ ola
Rūz u şeb ġāyib erenler ki nigeh-dārun ola
Yarıcı ʿavn-i Ḫudā fetḥ ü ẓafer yārun ola
Yüri ḫānum yüri ışmarladum Allāha seni

V

Benek altunlu geyen bende-i fermānlar ile
Gökdeki ebrle ceng idici ḳaplanlar ile
Şol dilāverlik ile dirilen arslanlar ile
Yüri ḫānum yüri ışmarladum Allāha seni

VI

Sensin ey şāh-ı cihān pādişeh-i ʿOṣmānī
Rūm sulṭānı ʿArab ḫānı ʿAcem ḫaḳānı
Gün gibi tīġ ile fetḥ eyle Firengistānı

[1] ḫānum: şāhum D.

Yüri ḫānum yüri ışmarladum Allāha seni

VII

Cānumuz ʿazm-i ġazā ḳılsa n’ola ey Yaḥyā

Yoḳ ḥisābında durur ṣıfr gibi çün aʿdā

Hātif-i ġaybdan irişdi cihāna bu ṣadā

Yüri ḫānum yüri ışmarladum Allāha seni

211

Murabbaʿ

6+5: 11’li Hece Ölçüsü

I

ʿĀlemi yaradan sen Ġanī Settār

Dīvāne gönlüme bir eglence vir

Bizi yoḳdan var iden Perverdigār

Ġarībem gönlüme bir eglence vir

II

Ġanī Settār isteyince virürsün

Yükseklerden alçaḳları görürsün

Kāfire de murādını virürsün

Ġarībem gönlüme bir eglence vir

III

ʿAlīye virdügüñ sırruñ ḫaḳıyçün

Mūsānuñ çıḳduġı Ṭūr’uñ ḫaḳıyçün

Şems ü ḳamerdeki nūruñ ḫaḳıyçün

Ġarībem gönlüme bir eglence vir

IV

Ṣudaki balıġa döndürme beni

211: 132a

Miḥneti zārı ile öldürme beni
Saña ṣıġınırın hey yüce Ġanī
Ġarībem göñlüme bir eglence vir

V

Ḥaste oldum bu cuḳalda yaturam
Eş ü yoldaş gelür ṣorar ḫāṭırum
Aġı içdüm baña tiryāk yeter em
Ġarībem göñlüme bir eglence vir

VI

Pir Sulṭān eydür görünmeyeyüm
Başuma ʿaşḳ tācın urunmayayum
Elde güzel görsem yerinmeyeyüm
Ġarībem göñlüme bir eglence vir

VII

Abdāllaruñ elinde ʿaṣāsı var
ʿĀşıḳlaruñ bundan özge nesi var
Her kişinüñ bir efendisi var
Ġarībem göñlüme bir eglence vir

212

Murabbaʿ-ı Ḥayālī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Āhdan leşker çeker baş ḳaldurup efġān baña
Ṭaʿne ṭāşını atar bu dīde-i giryān baña
Dāġumuñ mir´āti yüz göstermeyüp yārān baña

212: 132a
Ali Nihad Tarlan, *Hayâlî Bey Divanı*, Akçağ Yay., Ankara,1992, s.71/4.

Baḳdıġumca naḳş-ı hicrān gösterür her ān baña

II

Ḳaṣr-ı gerdūndan der-i şādī güşāde olmasun

Ṣubḥ ḳalsun ẓulmeti şām-ı belāda gülmesün

Göreyin āyīne-i devrānı ṣūret bulmasun

Baḳdıġumca naḳş-ı hicrān gösterür her ān baña

III

Ḳılmış idüm meclis-i erbāb-ı dilde kesb-i ḥāl

Mūcib-i noḳṣān imiş bildüm benüm şāhum kemāl

Dest-i sāḳīden gerekmez sāġar-ı bezm-i viṣāl

Baḳdıġumca naḳş-ı hicrān gösterür her ān baña

IV

İʿtibār itmem gülistānuñ aḳan ırmaġına

Lāle-i ṣaḥrā-nişīnüñ sīnesinüñ daġına

Bāġda būy-ı vefā yādına gül yapraġına

Baḳdıġumca naḳş-ı hicrān gösterür he rān baña

V

Ey Ḥayālī hem-dem olmaġa[1] alup iḳrārını

Germ bulsam ol güneş ruḫsārenüñ bāzārını

Ẕerre nā-çizāne[2] ʿarż eylesün[3] dīdārını

Baḳdıġumca naḳş-ı hicrān gösterür her ān baña

[1] olmaġa: olmadum D.

[2] nā-çizāne: nāçizden D.

[3] eylesün: eylese D.

213

Murabbaʿ-ı Necātī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Gel kim açıldı çiçekler seyr-i sebze[1] ḫūbdur
Ṭurduġıyla her aġaç bir sīm-ten maḫbūbdur
Bād ferrāş oldı servüñ sāyesi cārūbdur
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur

II

ʿĀleme nevrūz sulṭān oldı istiklāl ile
Kendüyi gülşen ṭonatdı ḳırmızıyla āl ile
Sebzeler her dem saña söyler[2] zebān-ı ḥāl ile
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur

III

Kimseye itmez vefā bilürsin eyyām-ı dü reng
Bī-vefā dünyā içün luṭf eyle ḳardaş itme ceng
Her aġaç dibinde ṣaldı sāyesin[3] naṭʿ-ı peleng
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur

IV

Ṣubḥ-ı devlet irdi göñlüñ gözini uyarıgör
Mekteb-i ʿaşḳ oldı gülşen gülsitāna[4] varıgör
ʿĀrif ol her ṣafḥa-i gülde cemāl-i yārı gör
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur

V

213: 132b
Ali Nihat Tarlan, *Necāti Bey Divānı*, Akçağ, 1992, s.128.
[1] sebze: gülşen D.
[2] söyler: dirler D.
[3] sāyesin: sāyeler D.
[4] gülsitāna: dur oturma D.

ʿĀlem içinde senüñ ʿirfāna meylüñ var ise
Gitme yābāna eger kendüñe ʿaḳluñ yār ise
Ger ġaraż seyr-i behişt-i ṣoḥbet-i dīdār ise
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur

VI

ʿĀlemi ṭoldurdı ḳuşlar nāle vü feryād ile
Gel berü dir el ṣalar serv-i sehī şimşād ile
Her kişi bülbül ü ḳumrī çaġırurlar ad ile
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur

VII

Sen şarāb iç ḳarşuña bülbül ser-āġāz eylesün
Gāh nevrūz u ḥicāz u gāh şehnāz eylesün
Ġonçe gülsün serv ṣalınsun semen nāz eylesün
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur

VIII

Ḥurrem ol kim sebzede ẕevḳ ü ṣafālar idesin
Mest olup ʿāşıḳlara luṭf u vefālar idesin
Vaḳt ola miskīn Necātīye duʿālar idesin
Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur

214

Murabbaʿ-ı Aḥmed

mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün

I

Bülbül gibi ʿaşḳ ehli fiġān eylemek olmaz

214: 132b
Hüseyin Süzen, "*Dukākinzāde Ahmed Beg Divanı (İnceleme-Tenkidli Metin)*", İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Kemal Yavuz, İstanbul, 1994, s.189/104.

Esrār sözin ḫalḳa beyān eylemek olmaz

Gencīne-i ʿuşşāḳa ziyān eylemek olmaz

Ser virmek olur sırrı ʿayān eylemek olmaz

II

Hicr āteşine cānumı cānāne yaḳarsa

Bāzār-ı ġama şemʿ gibi iltüp aṣarsa

Mıḳrāṣ-ı belā ile başum daḫı keserse

Ser virmek olur sırrı ʿayān eylemek olmaz

III

Cānān[e] içün ḫançer-i bürrāna düşersem

Dürdāne gibi lücce-i ʿummāna düşersem

Pervāne gibi ʿateş-i sūzāna düşersem

Ser virmek olur sırrı ʿayān eylemek olmaz

IV

Bülbül gibi ol ġonçe beni zār ider olsa

Eyyūb gibi derd ile bī-mār ider olsa

Manṣūr gibi zülfine ber-dār ider olsa

Ser virmek olur sırrı ʿayān eylemek olmaz

V

Ḳassām[1] ezel derd-i belā ḳıldı naṣībüm

Dil derdine oldur yine ʿālemde ṭabībüm

Her pāremi eylerse ḳulaġumca ḫabībüm

Ser virmek olur sırrı ʿayān eylemek olmaz

133a VI

Cevr itse n'ola cānuma maḥbūb-ı zamāne

Dest-i sitemi ḳaddümi döndürdi kemāne

[1] Ḳassām: Her şām M.

Tīr-i miḥene[1] cānumı eylerse nişāne

Ser virmek olur sırrı ʿayān eylemek olmaz

VII

Seng-i ġam ile āhen-i ḳalbümi çaḳarsa

Ḳav gibi meni āteş-i sūzāna yaḳarsa

Circīs gibi cānumı biñ kerre çıḳarsa

Ser virmek olur sırrı ʿayān eylemek olmaz

VIII

Biz nūş iderüz {yidi}[2] felek ṭāsını pür-sem

Hem-dem olamaz bezmümüze cām ile hem Cem

Yoḳdur sözümüz zīr ü zeber olsa dü ʿālem

Ser virmek olur sırrı ʿayān eylemek olmaz

IX

Mest eyleyeli rūḥumuzı bāde-i vaḥdet

Biz ḫāne-i dilde iderüz yār ile ṣoḥbet

Mühr urdı bizüm aġzumuza ḫātem-i ḳudret

Ser virmek olur sırrı ʿayān eylemek olmaz

X

Çün ʿarż-ı cemāl itdi bize luṭf ile ol yār

Bizden ne umarsın yüri ey zāhid-i hem-ṣār[3]

Maḥrem idinüpdür bizi esrārına dildār

Ser virmek olur sırrı ʿayān eylemek olmaz

XI

Zāhid sözümi ḳıṣṣa vü efsāne mi ṣanduñ

Dil ḫānesini bir ḳurı vīrāne mi ṣanduñ

[1] miḥene: ġamına D.

[2] yidi: -M.

[3] hem-ṣār: huşyār D.

Bizden ne umarsın yüri dīvāne mi ṣanduñ

Ser virmek olur sırrı ʿayān eylemek olmaz

XII

Mıḳrāṣ-ı ġamuñ baġrumı biñ pāre dilerse[1]

Ben rāżıyam itsün baña düşmen ne dilerse[2]

Tekrār dönüp sūzen-i ġamzeyle dilerse[3]

Ser virmek olur sırrı ʿayān eylemek olmaz

XIII

Şol tīr-i müjeñ sīnemüzi çāk ider olsa

Zülfüñ hevesi göñlümi ġam-nāk ider olsa

Ser-tā-ser ecel yili beni ḫāk ider olsa

Ser virmek olur sırrı ʿayān eylemek olmaz

XIV

Aḥmed ṣaçı[4] zencīrine {dīvāne}[5] geçersin

Bezm-i ġama ser-ḥalḳa-i rindāne geçersin

Terk-i dil ü cān itmege[6] merdāne geçersin

Ser virmek olur sırrı ʿayān eylemek olmaz

[1] dilerse: iderse M.
[2] dilerse: iderse M.
[3] dilerse: iderse M.
[4] ṣaçı: ḫançer M.
[5] dīvāne: -M.
[6] itmege: itmede D.

215

Murabbaʿ-ı Medḥ-i ʿAlī [Ḫaṭāyī]

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Bendeyem men cān u dilden pādişāhumdur ʿAlī
Gözlerem nūr-ı cihānda bedr-i māhumdur ʿAlī
Yolına ḫāk oldıġum hem doġrı rāhumdur ʿAlī
Ḳıble-gāhumdur Muḥammed secde-gāhumdur ʿAlī

II

Men Ḥasen Ḫulk-i Rıżānuñ bir muḥibb-i āliyem
Ḥamdülillāh kim ḥasedle kibr ü kinden ḫāliyem
Şāh Ḥüseyn-i Kerbelānuñ baş açıḳ abdālıyam
Ḳıble-gāhumdur Muḥammed secde-gāhumdur ʿAlī

III

Şāh Zeynel ʿĀbidindür Bāḳır u hem Caʿferī
Dīn-i dünyā revnaḳıdur dü cihānuñ serveri
Bunları sevmek durur īmān u dīnüñ hem eri[1]
Ḳıble-gāhumdur Muḥammed secde-gāhumdur ʿAlī

IV

Mūsī-i Kāẓımı her kim bildi oldı ehl-i Ḥaḳ
Gel bugün şāhum ʿAlī Mūsā Rıżādan al sebaḳ
Ten gözini yitürüp anlara cān göziyle baḳ
Ḳıble-gāhumdur Muḥammed secde-gāhumdur ʿAlī

133b V

Şeh Taḳī vü bā-Naḳīnüñ ḳulı ol ey baḫtiyār

215: 133a
Muhsin Macit, *Hatayî Divanı - Şah İsmail, İnceleme, Tenkidli Metin, Tıpkıbasım*, TYEK, 2017. Eserde sadece ilk bendi bulunmaktadır.
[1] "Dāimā söyle bu nuṭḳı olmayasın serseri" bu mısra son mısraın yanına eklenmiştir.

Bunları sevenlere raḥmet ider Perverdigār

Mü´min olanlar bu nuṭḳı ẕikr iderler āşikār

Ḳıble-gāhumdur Muḥammed secde-gāhumdur ʿAlī

VI

ʿAskerīye ʿasker olmaḳ ger dilerseñ ey benām

Ḳıl tevellā ḫānedān-ı Aḥmedī olgıl tamām

Ḫatm olısardur imāmet Mehdīde beyne'l-enām

Ḳıble-gāhumdur Muḥammed secde-gāhumdur ʿAlī

VII

Ey Ḫaṭāyī ġāfil olma çün bu dünyā fānīdür

Her ne kim geldi vücūda Ḥaḳḳuñ ol mihmānıdur

Bu kelāmı vird idinmek ʿārifüñ erkānıdur

Ḳıble-gāhumdur Muḥammed secde-gāhumdur ʿAlī

216

Murabbaʿ-ı Rāsiḫ

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Rūḥ-ı maḥż-ı ins ü cānsın yā Muḥammed Muṣṭafā

Mebde´-i ḫalḳ-ı cihānsın yā Muḥammed Muṣṭafā

Ḳāleb-i maḫlūḳa cānsın yā Muḥammed Muṣṭafā

Melce´-i dārü'l-amānsın yā Muḥammed Muṣṭafā

II

Her ne deñlü olsa da ehl-i kebā´ir ümmetüñ

Vaʿd-i luṭfuñla ider elbet ümīd-i şefḳatüñ

Oldı raḥmuñ ʿafvına bāiṣ cenāb-ı ʿizzetüñ

Melce´-i dārü'l-amānsın yā Muḥammed Muṣṭafā

216: 133b

III

Bendeñi eyle ḳabūl ey şāh-ı iḳlīm-i ʿaṭā

Eyledüm her dem hezārān fısḳ u ʿışyān u ḫaṭā

İʿtirāf u ʿacz ü cürm ile ṣıġındum ben saña

Melce´-i dārü'l-amānsın yā Muḥammed Muṣṭafā

IV

Ḳalmasun maḥşerde yüz üzre günāh ile faḳīr

Dest-i luṭfuñla bu ġam-ḫāra amān ol dest-gīr

Müẕnib-i bī-çāre vü ʿāṣīlere sensin ẓahīr

Melce´-i dārü'l-amānsın yā Muḥammed Muṣṭafā

V

Eyledi şevḳ-i hevā-yı maʿṣiyet ʿömrüm tebāh

Defter-i naḳş-ı müdārā cürm ile oldı siyāh

Rāsiḫ'e eyle ḳıyāmetde şefāʿatle nigāh

Melce´-i dārü'l-amānsın yā Muḥammed Muṣṭafā

217

Murabbaʿ-ı Niẓāmī Baba[1]

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Şol zamān kim ʿāleme ḳıldı naẓar Perverdigār

Nūr-ı Aḥmedden ʿAlīnüñ nūrı oldı āşikār

Virdi Cibrīle daḫı itdi cihāna yādigār

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār[2]

217: 133b

[1] Bu şiirin, Müjgan Cunbur'un "Klasik Edebiyatımızda Ehl-i Beyt Sevgisi" başlıklı makalesinde Enderunlu Celal Bey'e ait olduğu belirtilmektedir. Müjgan Cunbur, "Klasik Edebiyatımızda Ehl-i Beyt Sevgisi", *Erdem Atatürk Kültür Merkezi Dergisi*, 1996, S.24, s.924.

[2] *Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār:* "Zülfikardan keskin kılıç, Ali'den büyük yiğit yoktur."

II

Oldı çün nūr-ı Muḥammed maẓhar-ı nūr-ı Ḫudā

Murtażādur ʿāleme hem muḳtedā hem müntehā

Ben ʿulūmuñ şehriyem [didi] "*ʿAliyyün bābuhā*"[1]

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

III

Ey münāfıḳ oḳumaduñ mı nedür penc-i ʿabā

Laḥmüke laḥmi degül mi ʿAliyyü'l-murtażā

Şānına nāzil degül mi āyet-i [Ḥak] "*hel-etā*"[2]

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

IV

Şīr-i Ḥaḳdur Murtażā sırr-ı velāyetdür ḥasen

Murtażāyı bilmeyüp sen ḫārici olmaḳ neden

Sen ʿAlīyi bilmedüñ ey Tañrısını bilmeyen

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

V

Şāh Ḥüseyn-i Kerbelā ʿaşḳında kim oldı şehīd

Keştī-i ʿaşḳ-ı İlāhīdür ebed oldı saʿīd

Laʿnetullāh Yezīd oġlı ḳavm-i Yezīd[3]

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

VI

Bendesi olduñsa cān ile Muḥammed Bāḳıruñ

Ẓāhirüñ pür-nūr olur maʿmūr olupdur bāṭınuñ

Ẓāhirüñde bāṭınuñda Murtażādur ḫāṭıruñ

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

---

[1] ʿAliyyün bābuhā: "Ben ilim şehriyim, Ali de onun kapısıdır." hadisine telmihtir.

[2] İnsan76/1: *hel etā*
Vezin bozuktur.

[3] Vezin bozuktur.

VII

Caʿfer-i Ṣādıḳdan aldı ehl-i īmān meẕhebi
Milleti oldı Ḥalīlullāh Muḥammed meşrebi
Ḥaydar-ı kerrārdur ḫalḳ-ı cihānuñ maṭlabı
Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

134a VIII

Cānına laʿnetler olsun ol Yezīd-i kāfirüñ
Meẕheb-i īmānına ḳā´il degüldi Caʿferüñ
Mūsī-i Kāẓım degül mi nūr-ı seri Caʿferüñ
Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

IX

Sırr-ı sulṭān-ı velāyetdür ʿAlī Mūsī(yyü'r) Rıżā
Dīde-i īmāniyāna ḫāk-i pāy-i tūtiyā
Şāh-ı sālār-ı ʿAcem nūr-ı ʿAlīyyü'l-murtażā
Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

X

Gel muḥib ol āl-i evlāda şaḳī olma şaḳī
Ḥubb-ı Ḥaydardur ʿibādāt-ı Ḫudānuñ revnaḳı
Murtażānuñ nesl-i pākīdür ʿAlīyy-i bā-Naḳī
Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

XI[1]

Āl-i evlāduñ ʿadūsıdur şaḳī-ender-şaḳī

XII

ʿAskerī ismi Ḥasan İbn-i ʿAlīdür sevdigüm
Āl-i peyġamber velī ibn-i velīdür sevdigüm
Dīnüm īmānum Muḥammed hem ʿAlīdür sevdigüm
Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

[1] XI. bendin son üç mısraı eksiktir.

XIII

Nām-ı pākīdür Muḥammed ceddidür anuñ Resūl

Mehdī-i ṣāḥib-zamāna muntaẓır bir mü´min ol

Ḥubb-ı evlāda ʿalem olmış durur hem de uṣūl

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

XIV

Bende-i āl-i ʿabāyam ehl-i beytüñ kemteri

Sevmezem āl-i Yezīdi Caʿferīyem Caʿferī

Men Niẓāmī oġluyam āl-i Resūlüñ çākeri

Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār

Her belā senden gelür defʿ eyle ey Perverdigār

218

Murabbaʿ-ı ʿĀşıḳ ʿÖmer

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ehl-i diller dilberi bulsa nihān oḫşar öper

Eyleyüp biñ nāz ile ḫālin beyān oḫşar öper

Tā ezelden bu ḳadīmī rāh-ı şefḳatdür ki bu

Zümre-i ḫūbānı ḥubb-ı ʿāşıḳān oḫşar öper

II

Her ḳaçan burc-ı ḥamel itse yüzi meh-pāreler

Ṭurre-i ṭarrārını ḍarb-ı ṣabālar aralar

Ḫāb-ı nāz içre bulınca dilberi bī-çāreler

Furṣatı fevt itmeyüp ol dem hemān oḫşar öper

III

218: 135b

Kūy-ı dildāra varup her ʿāşıḳ-ı şūrīde-cān
Gülşen-i ḥüsninde eyler ʿandelīb-āsā fiġān
Yā nice ṭāḳat getürsün görüp anı ʿāşıḳān
Āşikāre dilberini bed-zebān oḫşar öper

IV

Ehl-i dillerle görüş olmaḳ dilersen pür-hüner
Hey ne dertdür bu cevābı yañlış añlar baʿżılar
Uġrına cānuñ virürsin saña el virmez keder
Ḳadrini bilmeyen anı rāy-gān oḫşar öper

V

Ḥāli müşkildür be-ġāyet bir meh-i mümtāz ile
Gerçi bir iḥsān ider ammā velī biñ nāz ile
Ḫoş ne çāre çeker ammā ṣad hezār enbāz ile
Cā-be-cā ʿĀşıḳ ʿÖmer nev-reste cān oḫşar öper

219

Murabbaʿ-ı ʿĀşıḳ ʿÖmer

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ḳā´il oldum çekmege ʿālemde bir cān acısın
Āḥ n'olaydı görmeyeydüm bāri cānān acısın
Bir boyı servi bülendüm var idi aldı felek
Baña mı gördüñ sezā dünyāda hicrān acısın

II

Geç bulup tīz yavı ḳıldum ol perī-ruḫsārumı
İñleyüp dolāb-veş döksem bu eşk-i bārumı

219: 135b

Miḥnet-i derd-i elem gūş eylesünler zārumı

Gökde hep cümle melā´ik yirde insān acısın

III

Ḥasretüñle ḥaşre dek yā hū ki vāveylā ḳılam

Bir seniñ-veş dilber-i raʿnāyı yaḳında bulam

Ḥaḳ bilür kim ġayrı ben bir vech ile iflāḥ olam

Nitekim gördi göñül ol şāh-ı ḫūbān acısın

IV

Ey ʿÖmer mümkin midür ṣabr eylemek bu firḳate

Āh n'olaydı irseñ idi bāri bir kez vuṣlata

Şimdi ol yār ile ḳaldı tā-ḳıyāmet ḥasrete

Raḥma gelsünler baña kāfir müselmān acısın

220

Murabbaʿ-ı ʿĀşıḳ ʿÖmer

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ey perī cevrüñ senüñ ʿāşıḳda ṭāḳat mi ḳodı

Ġam göz açdurmadı ḥasret bende rāḥat mı ḳodı

Dil viren saña ider mi bir daḫı ġayra naẓar

Göñlümüzde āteşüñ ġayra muḥabbet mi ḳodı

II

Güller açılur ḳaçan gülseñ tebessüm eyleseñ

Cān virür ʿāşıḳa luṭf ile tekellüm eyleseñ

Nālesi efzūn olur bülbül terennüm eyleseñ

Şu senüñ ṭatlu dilüñ şekkerde leẕẕet mi ḳodı

220: 136a

III

Olmayan ādem midür sen dilberüñ dīvānesi
Luṭfuña maẓhar düşüp maʿmūr ola vīrānesi
İçmeden oldum şarāb-ı leblerüñ mestānesi
Cām-ı laʿlüñ bāde-i ʿaşḳ içre ḥācet mi ḳodı

IV

Gel yeter bu resm ile itme bize cevr ü cefā
Bu ʿÖmer ḳuluñ var ancaḳ luṭfuña lāyıḳ şehā
Şol ġamı aġyār ile senden olalıdan cüdā
Firḳatüñ gezdürmedük il mi vilāyet mi ḳodı

221

Murabbaʿ-ı Velehū [ʿĀşıḳ ʿÖmer]

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Sevdigüm bir āfet-i devrān olur günden güne
Dilde ismi söylenür destān olur günden güne
Muntaẓırdur niceler pāyına yüzler sürmege
Çeşm-i ʿāşıḳdan ʿaceb pinhān olur günden güne

II

Dilrübā aġyār ile itmekde ʿayş u ʿişreti
Bir müyesser olmadı hīç sevdigümüñ vuṣlatı
Bir yaña derd ile ġam var bir yaña yār firḳati
Ḳorḳaram kim ḫūn-ı eşküm ḳan olur günden güne

III

Neylerem doġmaz murādum üzre bu çarḫ-ı felek
Ḫāk-i pāyına temennā eylesem geçmez dilek

221: 136a

Yeryüzünde cümle ʿālem gökyüzündeki melek
Māh cemāline baḳup ḥayrān olur günden güne

IV

Ġam mıdur olsa o yārüñ ḫūr u ġılmān bendesi
Ḫāk-i pāyına temennā cümle ʿālem bendesi
Ey ʿÖmer şimdengerü cāhil ü ʿālim bendesi
Sevdigüm hep ḫūblara sulṭān olur günden güne

222

Murabbaʿ-ı Velehū [ʿĀşıḳ ʿÖmer]

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ey göñül sen aç gözüñ saḥrāya baḳ da ġayret al
Bu direksüz ḳubbe-i bīnāya baḳ da ġayret al
Ẕikr-i Mevlā ile her dem ḳalbüñi ṣāf eyleyüp
Dā´imā bu nesne-i dünyāya baḳ da ġayret al

II

Ey göñül çekme fenānuñ ẕerre deñlü miḥnetin
Herkesin Bār-ı Ḫudā durur viren hep ḳısmetin
Görmek istersen Cenāb-ı Kibriyānuñ ḥikmetin
Her seḥer vaḳtinde var deryāya baḳ da ġayret al

III

Ḳanı geldi bu cihāna bunca gelen ḳahramān
Birbirini ḳatl idüp oldılar idi imtihān
Yel götürüp taḫtuñı bil kim Süleymān-ı zamān
Devlet-i İskender-i Dārāya baḳ da ġayret al

222: 136a

IV

Ey ʿÖmer gel sen dayanma bī-beḳā devletine
Er iseñ uyma ṣaḳın bu dünyā zīnetine
Pādişāh olsan da dirler er kişi niyyetine
Vār muṣallāda yatan mevtāya baḳ da ġayret al

223

Murabbaʿ-ı Hāşimī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ey cevānum şöyle bil ḥālā göñül sevdi seni
Ġayrıya meyl eylemez illā göñül sevdi seni
Bendeyem ey āhū gözlüm senden ayrılmaḳ muḥāl
Olsa ʿālem bir yaña zīrā göñül sevdi seni

II

Dest-i ẓulmüñle baña cevr eyledüñ ey nev-cevān
Merhamet itmezsüñ aṣlā ḳatı pek çoḳdur cefāñ
Ġāfil alduñ göñlümi sen neyleyem āh el-amān
Terk iderdüm ey perī illā göñül sevdi seni

III

ʿAşḳ-ı pāküñ ṣaḳlaram devlet-penāhumsın benüm
Ḳaşlaruñ şekli hilālüm yüzi māhumsın benüm
Eylemem senden şikāyet pādişāhumsın benüm
Emrüñe lā dimezem aṣlā göñül sevdi seni

IV

Ey efendüm vaṣluña lāyıḳ gedādur Hāşimī
Yaḳma baġrum hicr ile aḳıtma gözden yaşumı

223: 136b

Cevr ile cellād-ı ġamzeñ ḳatl iderse başumı

Çekmezem billāh ġam ḳaṭʿā göñül sevdi seni

224

Murabbaʿ [-ı Vuṣūlī]

müstefʿilün/ müstefʿilün

I

Bir dilbere şeydā iken

Dil bir daḫı cānān arar

Bu derde mübtelā olan

Elbette bir dermān arar

II

Bir āfitāb-ı lā-naẓīr

Bir ṭalʿat-ı bedr-i münīr

Bir ḳaşı yā kirpigi tīr

Bir ġamzesi fettān arar

III

Bir pādişāh-ı kāmrān

Bir ḥüsni ḫulḳı ḫūb cevān

Bir dilber-i nāzük-miyān

Bir şāh-ı ʿālī-şān arar

IV

Bir dilberi[1] ister gezer

ʿAynına gelmez baḥr ü ber

224: 136b

Hakan Taş, *Vusûlî Divanı (İnceleme-Metin-Çeviri-Açıklamalar-Dizin)*, Kültür Eserleri, Ankara,2010, s.72/29.

Murabba, adı geçen eserde gazellerin arasında, "müstefʿilün/müstefʿilün/müstefʿilün/müstefʿilün" vezniyle yazılmış bir gazel olarak yer almaktadır.

[1] dilberi: dülrübā D.

Göz yaşı ile ġam yeter

Ne āb arar ne ḳān arar

V

Gör bu Vuṣūlī-i gedā

Her cānibe eyler nidā

Beñzer yine ol bī-nevā

Ḳul olmaġa sulṭān arar

225

Murabbaʿ

mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Cihān ḥayrān-ı dīdāruñ

Esīr-i ṭalʿatüñ āfāḳ

Cemālüñ Kaʿbe ruḫsāruñ

Gören hem görmeyen müştāḳ

II

Ṣalın nāz ile gülzāra

Leṭāfet vir çemen-zāra

Görüp rūyını hem-vāre

Ṣafā kesb eylesün ʿuşşāḳ

III

Amān bī-cā ʿitāb itme

Mehüñ setr-i seḥāb itme

Gözüñ göster ḥicāb itme

Görinsün sīne-i berrāḳ

225: 136b

226

Murabbaʿ [Sehvī]

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ol perīnüñ ʿārıż-ı ruḫsārın öpdüm oḫşadum
Bāġ-ı ḥüsninde gül-i reyḥānın öpdüm oḫşadum
Zülf bir dem ḫalḳa ḫalḳa ʿārıżı üzre görüp
Çehresinde ʿanber-efşānını öpdüm oḫşadum

II

Daʿvet itdüm ḫāneme maḫfī gelince ol perī
Ḫoş ḳadem geldüñ diyü destine virdüm sāġarı
Nāzenīnüm mest olup üstüme çekdi ḫançeri
Ḳıyma şehbāzum diyü pīşānın öpdüm oḫşadum

III

Merḥamet īmāndandur diyü ibrām eyledüm
Bu kelām ile o serkeş ḫūnīy-ilzām eyledüm
Geh tebessüm geh tekellümle hele rām eyledüm
Ḥasretüm cānum diyü gerdānın öpdüm oḫşadum

IV

Sehviyā gördüm mükemmel vuṣlatuñ hengāmesin
Oḳudum levḥ-i cebīnüñde muḥabbet nāmesin
Leblerin būs iderek tenden çıḳardum cāmesin
Ḳoynuma ʿüryān alup her yanın öpdüm oḫşadum

226: 137a

227

Murabbaʿ [-ı Emīn]

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

O ḳadd-i ḳāmet-i nāza elüm irmez gücüm yetmez
Efendüm ġonçe-veş tāze elüm irmez gücüm yetmez
Bu ḥüsnüñ dāmına bülbül gibi ḥayrān olup düşdüm
Göñül düş oldı şehbāza elüm irmez gücüm yetmez

II

O ebrūlar ne ẓālimdür dem-ā-dem cāna ḳaṣd eyler
O çeşm-i nergis-i müjgānlaruñ üftāde mest eyler
Bu rūy-ı nūrı kim görse hemān-dem ʿaşḳa kesb eyler
Esīr-i pertev-endāza elüm irmez gücüm yetmez

III

Levendāne-ḳıyāfet şūḫ-ı müstesnā dilārāsın
Yine göñlümce dilber var ise sen daḫı raʿnāsın
Cihānda cümle sīmīn-tenler içre ḳadd-i Ṭūbāsın
Vaḳit yoḳ açmaġa rāzı elüm irmez gücüm yetmez

IV

ʿİnāyet ḥadden efzūndur ki ḥaḳḳumda meẕīd olsun
Efendüm bu ḳuluñ eşrār-ı aʿdādan baʿīd olsun
Maḳāmāt-ı Ḥüseyn ile bu meclisler saʿīd olsun
Emīnā böyle şehbāza elüm irmez gücüm yetmez

227: 137a

228

Murabbaʿ

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Olmışam ʿaşḳuñla şeydā yoḳdur ārāmum Emīn
Dem-be-dem geçmekdedür āh ile eyyāmum Emīn
Görmez isem gün yüzüñi meh-cebīnüm ben senüñ
Ol gün içre ḳahr [u] ġamlarla giçer şāmum Emīn

II

Ne olurdı ey perī bir kez nigāh itseñ baña
Ḫāṭırum ele alup bārī diseñ n'oldı saña
Yeter itdüñ bī-vefālıḳ ey ṣanem bu bendeñe
Terk-i cevrüñle ʿināyet eyle sulṭānum Emīn

III

Gül-ʿiẕār-ı ḥüsnüñe ġāyetde çoḳ üftādeler
Cümlesi ʿaşḳa esīr olmış dil-i āvāreler
Merḥamet ḳıl baña görsün dilber-i mestāneler
Yandı nār-ı ʿaşḳa sīne cān u dil cānum Emīn

IV

Ṣaḳınur bu cān u dil maʿşūḳını cānı gibi
Cümleye ḳulluḳ ider ṣıdḳ ile sulṭānı gibi
Görmesem artar fiġānum bülbül efġānı gibi
Sevdi dil cān u göñülden yoḳdur inkārum Emīn

228: 137a

229

Murabbaʿ [Kāmil]

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Mübtelā oldı o şāhuñ murġ-ı diller ḥāline
Cā-be-cā dizmiş nuḳaṭlar ʿanberīn ruḫsārına
Ḳā´il olmaz bu göñül ammā o mehveş eline
Ṣayd içün murġ-ı dilüm dāne dökermiş dāmene

II

Miṯli yoḳ ḥüsn-i metāʿuñ gördi bu çeşm-i nemüm
Raʿşeler alup vücūdum dā´imā artdı ġamum
Bu ʿaceb bāġ-ı cināndan mı gelür ġonce-femüm
Ben su´āl itdüm o nūrı cennetüñ rıḍvānına

III

Neyleyem dil murġını alduñ bu ṣanʿatlerle sen
Rūz u şeb bülbül miṯāli girye mātemlerle ben
Hep berāber ögreneydük ġonce zībālarla fen
Ṭāliʿi derd-i derūndan ne çıḳar baḳ fālına

IV

Vaʿd idüp vaṣlın dil-i nā-şāduma bu ferd-i ter
Ārzū-yı vaṣlı ile artar derūn-ı derd-i ser
Kāmil-i bendeñ cihānda ḫayli sürmiş kerr ü fer
Esb-i vaʿdüñ dizginiñ döndür vefā meydānına

229: 137b

230

Murabbaʿ [Kāmil]

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Bir gül-endāma göñül düşdi cihān āvāresi
Görmemiş heft felek miṯlin doġura anası[1]
Berḳ urur bir müzeyyen pertev-endāz dāyesi
Bilmezem ḳanġı felekde kevkeb-i seyyāresi

II

Cā-be-cā seyre çıḳup ʿuşşāḳına çoḳ nāz ider
Muṭribān el sāza ursa dā´imā şehnāz ider
Bu meh-i ḫurşīd-ṭalʿat zülfini hep tār ider
Rūyına nālān iden gīsūyı ḥoş ṭut şānesi

III

Nev-nihālüm bu cihān mülkine mālik olmamış
Ṣad hezār ʿuşşāḳa mālik dāḫi bāliġ olmamış
Gülşen-i ḥüsninde şemm-i gülʿiẕārı olmamış
Şems-i rūşen ṭāliʿümdür ʿömrinüñ sermāyesi

IV

Şimdilik mestāne ol şūḫ kimseye ḳılmaz kerem
Ḳanġı seyre ʿazm iderse ol ṭaraf bāġ-ı İrem
Gel bu Kāmil bendeñe cevr itme şāhum ḳıl kerem
Ḥayli demdür gül-ʿiẕāruñ bülbül-i āvāresi

230: 137b

[1] Vezin bozuktur.

231

Murabbaʿ [Reşīd]

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ol şehüñ aġyāra gūş itdük bu şeb rām oldıġın
Ṣubḥa dek sermest olup leb-ber-leb-i cām oldıġın
Ġayrılarla istemem yārüñ mey-āşām oldıġın
Görmişüz ḫūbāna zīrā nice biñ dām oldıġın

II

Ḳanlar aḳıtsun mı böyle ḥasretüñle çeşm-i ter
Görmesün mi ḥaşre dek ruḫsāruñı üftādeler
Ey perī ḳaldur yüzüñden zülf-i şeb-gūnuñ yeter
Kimseden gūş itmedük cennetde aḫşām oldıġın

III

Dün görüp yāri didüm ey naḫl-i gülzār-ı İrem
Bir iki şeftālūlar itsüñ Reşīdāya kerem
Ḫandelerle didi biñ nāz eyleyüp ol ġonce-fem
Mīve-i vaṣlum daḫı bilmez misüñ ḫām oldıġın

231: 137b

141b*

235[1]

Ḳaṣīde-i Nefʿī Taḫmīs-i Mīr Şākir

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Keremde Ḫātem-i devrān ʿAlī Pāşā-yı dānādur
Kerīm ü kāmrān ıṭlāḳı ancaḳ aña aḥrādur
Dimez mi görse Nefʿī ṭoġrısı bu beyt-i bī-cādur
Kerīm-i kāmrān var ise ger İlyās Pāşādur
Ki dest-i zer-feşānı kān dil-i dür-pāşı deryādur

II

Sezā evṣāfı efvāh-ı cihānda dāstān olsa
Şecāʿatde besāletde müşīr-i[2] bi'l-benān olsa
Duʿāsı n'ola ḥalḳa ḥaşre dek vird-i zebān olsa
Cihān-ı cūd u himmetdür ʿaceb mi baḥr ü kān olsa
Dil ü desti ki dā´im luṭf u iḥsāna müheyyādur

III

Mücessem nūr-ı maḥż-ı Kibriyādur ḫulḳ-ı sīretde
Müşaḫḫaṣ feyż-i Mevlādur emānetde diyānetde
Müdevven nüsḫa-i ilhām-ı Bārīdür ṣadāḳatde
ʿAceb mecmūʿa-ı sırr-ı İlāhīdür ḥaḳīḳatde
{Ki her ne gūne istiʿdād dirseñ anda peydādur}[3]

IV

Müşīr-i kārdāndur Ḥaḳ-şinās-ı merd-i ḥaḳ-gūdur

---

* 141a boştur. Aradaki Farsça şiirler Ekler kısmında bulunmaktadır.
235: 141b

[1] Tahmisin 12 bendi eksiktir. Seyhan Yıldız, *XVIII. yy. Divan Şairi Şakir, Hayatı, Eseri, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bililimler Enstitüsü, Ankara, 2002, s.76/1

[2] müşīr-i: müşārün D.

[3] Ki her ne gūne istiʿdād dirseñ anda peydādur: -M

Ġażanfer-ferr dilīr-i bī-bedeldür ẕāt-ı nīkūdur

Vekīl-i şīr-i Yezdāndur mü´eyyeddür ġazā-cūdur

Cevān-merd-i cihāndur şūḫ-meşrebdür melek-ḫūdur

Sehīdür ehl-i dildür nükte-dāndur nükte-pīrādur

V

Yel-i pür-dil mücāhid ḥaydar-ı el-cümle pür-fendür

Ḫadeng-i ṣavleti çābük-güẕār-ı dirʿ ü cevşendür[1]

Hücūm-ı sūd-ı İslām u ziyān-ı mülk-i düşmendür

Dilīr-i ṣaf-şikendür Erdşīr-i şīr-efgendür

Müşīr-i mü´temendür müsteşār-ı kār-ı fermādur

VI

Niẓām-ı mülk-i milletdür ḳavām-ı ʿizz ü şevketdür

Nesaḳ-fermā-yı ḥaşmetdür müşīr-i şīr-i ṣavletdür

Esās-ı maʿdeletdür revnaḳ-ı ṣadr-ı saʿādetdür

Penāh-ı salṭanatdur Ḳahramān-ı dīn ü devletdür

Medār-ı memleketdür kām-kār-ı kişver-ārādur

142a VII

Sipeh-sālār-ı manṣuru'l-livā düstūr-ı ṣafderdür

Sipeh-dār-ı kerem-kār-ı muẓaffer cünd-i leşkerdür

Firāz-ı çarḫ-ı ikbāl ü celāle mihr-i ḫāverdür

Sipihr-i ʿizz ü cāha āfitāb-ı ẕerre-perverdür

Serīr-i ʿadl ü dāda dāver-i dindār u dānādur

VIII

Delīl-i ʿazm-ı rāh-ı rezmi tevfīḳ-i İlāhīdür

Piyāde ʿaskeri Sām-ı süvār u Ḫıżr-ı rāhīdür

Nerīmān u Tehemten mehterān-ı bār-gāhıdur

[1] dirʿ ü cevşendür: ẕerre vü cūşendir D.

Ṣaf-ı rezminde Rüstem bir tehī terkeş[1] sipāhīdür

Der-i cūdında Ḫātem bir gedā-yı bī-ser ü pādur

IX

Ḫoşā merd-i neberd-i maʿreke-perdāz u pür-ġayret

Hezār aḥsent hizebr-i bīm-i ābā-yı[2] ḳadr ü ḳudret

ʿAceb şīr-i mehīb-i bīşe-zār-ı ṣatvet-i himmet

Zihī ceng-āver-i meydān-ı ḫūn-āġuşte-i nuṣret

Ki henġām-ı veġāda ṣafder-i bī-bāk ü pervādur

X

Zihī deryā-yı ʿadle gevher-i yek-dāne-i himmet

Zihī şeh-bāz-ı ferruḫ-bāl ü perr-i lāne-i rifʿat

Zihī revnaḳ-fürūz-u ġurfe-i kāşāne-i ʿizzet

Zihī ārāyiş-i eyvān-ı dīvān-ḫāne-i devlet

Ki cārūb-ı der-i ʿālem-penāh-ı bāl-i ʿanḳādur

XI

Anuñ devrinde dilsīr[3]-i nevāl oldı bütün dünyā

Yüzi güldi zamān-ı devletinde ʿālemüñ ḥaḳḳā

Kelāmumda be-ḥaḳḳ-ı nān u niʿmet yoḳ ḫilāf[4] aṣlā

Veliyyün niʿmet-i ʿālem disem ḥaḳdur sözüm zīrā

Simāṭ-ı cūdı dünyāya çekilmiş ḫān-ı yaġmādur

XII

Felāṭūn-ı ḥikem-fermādur öyle ṭabʿ-ı çālākī

Ki imdād u fütūḥāt[5] eyler aña fehm ü idrākī

ʿAceb mirʾāt-i ilhām-ı Ḫudādur ḳalb-i derrāki

[1] terkeş: kes bir D.
[2] hizebr-i bīm-i ābā: hezber becāyā D.
[3] dilsīr: dilīr D.
[4] ḫilāf: ḫalāḳ D.
[5] fütūḥāt: füyūżā D.

Ġarīb āyīne-i ṣāf-ı mücellādur dil-i pāki

Ki ʿaks-i ʿālem-i idrāk-i ser-tā-ser hüveydādur

142b XIII

Olur ḳanġı bilāduñ eylese teshīrine cezmi

Sezā cünd-i ricāl-i ġayb olursa nāṣır-ı rezmi

Feżā-yı fetḥ ü nuṣret pūye-gāh-ı tevsen-i ʿazmi

Hemīşe ḳudsiyān-ı āsumāndur hem-dem-i bezmi

Ḥarīm-i ḥāṣı gūyā beyt-i maʿmūr-ı muʿallādur

XIV

Ne deñlü olsa süllem-pāye-i evc-i felek bālā

Ḥabāb[1]-ı dergeh-i iclāline olmaz yine hem-pā[2]

ʿUlüvv-i şānına tanẓīr olunmaz künbed-i ḥaḍrā

Biri birinden aʿlādur ḳıbāb-ı nüh felek ammā

Revān[3]-ı cāhına nisbet biri birinden ednādur

XV

Anuñ kenz-i derūnı naḳd-i iḥsān ile mālīdür

Ḥarīm-i devleti melcā-yı eşrāf u eʿālīdür

Der-i devlet-me´ābı perveriş-gāh-ı ahālīdür

Ḥisāb[4]-ı bār-gāh-ı devleti[5] ol deñlü ʿālīdür

Ki ḫāk-i pākine sükkān-ı ʿulvī çehre-fersādur

XVI

O ṣadr-ı muḥteşem düstūr-ı ekrem āṣaf-ı ṣafder

Müeyyeddür be-ḥükm-i muḳteżā-yı ṭāliʿ-i yāver

Müfevveż re´yine kişver-küşā-yı ḥamle-i ḥaydar

---

[1] Ḥabāb: Cenāb D.

[2] hem-pā: hem-tā D.

[3] revān: revāk D.

[4] Ḥisāb: cenāb D.

[5] devleti: rifʿati D.

Müsellem şānına ferr ü şükūh u baḫt-ı İskender
Anuñçün iḫtişāmı nāsiḫ-i dārāt-ı dārādur

XVII

ʿUrūḳın öyle ḳatʿ itdi ki tīġ-ı ḳahr-ı eşrāruñ
İkisi gelmez oldı bir yere ḫaşm-ı fiten-kārūn
Añılmaz oldı nāmı mevsim-i ʿadlinde ʿiẕāruñ
Zamānında vücūdı ḳalmadı ʿayyār u ṭarrāruñ
Hemān bir ġamze-i fettān iki zülf-i mutarrādur

XVIII

ʿUṣātı terbiyetdür maḳṣadı tefhīm-i ḳahrıyla
Nişān olmış bulınmaz defterinde yemm-i ḳahrıyla
Derūnun muġber itmez kimsenüñ taṣmīm-i ḳahrıyla
Göñül ṣayd itmeden ḳalsa ʿaceb mi bīm-i ḳahrıyla
Gerek zülf-i dilāvīz ü gerek ḫaṭṭ-ı dilārādur

143a XIX

Eger eflāḳa ruḫṣat virse başlar serserī raḳṣa
Hümānuñ şevḳ ile āheng ider bāl u peri raḳṣa
Girer bezm-i beşerde al eteklikle perī raḳṣa
Ṣadā-yı reng-i şādīden gelür kebk-i derī raḳṣa
Zamān-ı ʿadl ü inṣāfı ʿaceb devr-i ṭarab-zādur

XX

Ne gülşen kim ola feyyāża-i cūdıyla perverde
Olur evrāḳ-ı sebz ile güşāde güller aḫkerde
Anuñ fermān-fermā-yı celāl oldıġı kişverde
Ne kişver kim aña ʿadli nigeh-bān oldıġı yirde
Ġazāle ṣayd-gāh-ı şīr-i bercā-yı temāşādur

XXI

Bu teʼyīdāt-ı Ḥaḳḳa maẓhariyyetdür ki bir dāver

Nice ḳābil ki dānā[1] ḥamlesine ola tāb-āver

Ne mülküñ ḳaṣr[2]-ı tasḫīriyle taʿyīn eylese ʿasker

Ne kişver kim anuñ serdār-ı ʿadli ola ser-ʿasker

Pey-ā-pey müjde-i fetḥ-i bilād u ḳahr-ı aʿdādur

XXII

Aña öyle ferāset itmiş iʿṭā kim Cenāb-ı Ḥay

Degül pāy-ı semend-i ʿazmine seyr-i felek lā-şey

ʿAceb mi nūr-ı çeşm-āsā iderse ʿālemi ger ṭay

Semend-i rāyiż-i iḳbālidür ol raḫş-ı ferruḫ-pey

Ki gerd-i ḫāk-i meydānı muḥīṭ-i çarḫ-ı vālādur

XXIII

Ḫudāvend-i cihānuñ āṣaf-ı encüm-sipāhı kim

Sipihr-i ḫaşmetüñ meşʿal-fürūz-ı mihr ü māhı kim

Şehinşāh-ı zamānuñ ṣayd[3]-ı gerdūn bār-gāhı kim

Çerāġ-ı baḫt-ı bīdārıdur ol şemʿ-i İlāhī kim

Melā´ik aña pervāne felek fānūs-ı mīnādur

XXIV

Degül meh rāyet-i iclāline bir mehçe-i zerdür

Degül ḳurṣ-ı ḳamer naʿl-i semend-i kūh[4]-peykerdür

Degül ḫurşīd-i enver çetrine ṭob-ı mücevherdür

Degül şām eşheb-i cāhına zīn-pūş-ı ser-ā-serdür

Degül ṣubḥ edhem-i baḫtına[5] pāy-endāz-ı dībādur

143b XXV

Ḥamā´il-i gerden-i Behrām-ı çarḫa tīġ-ı bürrānı

[1] dānā: ednā D.
[2] ḳaṣr: ḳaṣd D.
[3] ṣayd: ṣadr D.
[4] kūh: ḫūr D.
[5] baḫtına: raḫşına D.

Duʿā-yı seyf oḳutdı ʿāleme şemşīr-i ġarrānı[1]

Muvāfıḳ tā o deñlü rāyına tevfīḳ-i Rabbānī

Müsāʿid ol ḳadar aḥkāmına teʾyīd-i Yezdānī

Ki ne emr eylese çarḫa hemān mevḳūf-ı īmādur

XXVI

Dil-i pür-feyżi devlet-ḫāhına deryā-yı iḥsāndur

Ne deryā mevci gevher-pāş-ı zīb-i kān u imkāndur

O baḥrüñ cezr ü meddi ḥasma ammā seyf-i ʿüryāndur

Ḫayāl-i tīġ-ı bürrānı ʿadūya āfet-i cāndur

Neşāṭ-ı feyż-i luṭfı dūstāna keyf-i ṣahbādur

XXVII

ʿAbīr-i vaṣfınuñ gūş it şemīm-i āsumānsāyı

Geçüp iḳlīm-i Çīni nefḥazār eyler ṣüreyyāyı

Nesīm-i dilküşā geşt eylese ṣad bāġ u ṣaḥrāyı

Ṣabā devr itse būy-ı sünbül-i ḫulḳıyla dünyāyı

Niçe sünbül ki reşk-i ṭurre-i pür-çīn-i ḥavrādur

XXVIII

Meşāmın būy-ı müşg-i ḫulḳına muʿtād iden kimse

Ḳılur bir nefḫa[2] āfāḳı anı şemm eyleyen kimse

Şemīmiyle dimāġ-ı kāmına nükhet viren kimse

İder ol mertebe feyżi sirāyet kim gören kimse

Ṣanur cirm-i zemīn pür-nāfe[3]-i pür-meşk-i būyādur

XXIX

Kerīmā dāverā ṣadrā vücūd-ı pāk-i mesʿūduñ

Vücūd-ı mekremet-endūd-ı pür-cūd-ı cihān-sūduñ

[1] ġarrānı: ʿüryānı D.

[2] bir nefḫa: pür-nevḫa D.

[3] pür-nāfe: bir nāfe D.

ʿİbāda feyżidür yoḳ şübhe bunda Rabb-i maʿbūduñ
Eyā ṣāḥib-ḳırān-ı ehl-i dil kim ẕāt-ı pür-cūduñ
Budur erbābına bī-şübhe maḥż-ı feyż-i Mevlādur

XXX

Sitem muʿtādıdur aṣḥāb-ı ṭabʿ-ı pāk ü derrāka
İder üftāde cāh-ı dehşet[1]-endāz-ı hevil-nāka
Ḥarīṣ-i kīneverdür cümleyi itlāf u ihlāka
Ḥuṣūṣā zümre-i erbāb-ı istiʿdād u idrāka
Ki çarḫ ol fırḳaya devr ideli ḥaṣm-ı tüvānādur

144a XXXI

Dem-i ʿadlinde olsa n'ola rūy-ı kām-ı dil ẓāhir
Muʿarrādur ġubār-ı guṣṣadan āyīne-i ḫāṭır
Biḥamdillāh zamānında be-ḳavl-i Ṣabri-i Ṣākir
Biʿavnillah żamānında be-naẓm-ı şāʿir-i māhir
Girībān-ı felek mehcūr-ı dest-i āh-ı şekvādur

XXXII

Ḫāmūş oldı yeter[2] efkār taḫt u fevḳle ṭabʿum
ʿAdīl[3] olmaḳ neden tā böyle fikr-i ʿavḳla ṭabʿum
Nevā-senc-i maḳām olsun biraz da şevḳle ṭabʿum
Ferāmūş eyledi kendin bu şevḳ-i ẕevḳle ṭabʿum
Ḳalem ammā yine destümde[4] muʿtād üzre gūyādur

XXXIII

Ḳalem ʿarż-ı hüner itmişidi ol vaḳt-i ḥurremde
Benüm yādumdadur eşʿār-ı rengīni muḳaddemde
ʿAceb mi olsa gūyā bu zamān-ı feyż-tev´emde

[1] dehşet: deşt D.
[2] yeter: ser- D.
[3] ʿAdīl: Melūl D.
[4] destümde: destine D.

Ġazel-perdāz olursa n’ola bī-pāyān[1] bu demde

Ġazel ṭarḥ itmede zīrā ġarīb üstād-ı dānādur[2]

XXXIV

O şūḫuñ tār-ı gīsūsunda yüz biñ fitne peydādur

Girişme ġāret-i esbāb-ı sāmāna müheyyādur

Ser-i erbāb-ı ʿaşḳa her biri bir güne ġavġādur

Nigāhı āfet-i dīn ġamzesi āşūb-ı dünyādur

Bu güne şūḫa dil virmek ʿacebdür özge sevdādur

XXXV

Dil-i üftādegānı itmesün mi tīr-i ġam süfte

Raḳībi naḳd-i vaḳt-i bezm idüp ol şūḫ āşüfte

Ara yirde ṣatıldı ʿāşıḳ-ı şeydā hemān müfte

Göñül āşüfte yār ālüfte çeşm-i baḫt ise ḫufte

ʿAceb ʿāşıḳ ʿaceb dilber ʿaceb olmaz temāşādur

XXXVI

Nihān itmek gerek gencīne-i ḫāṭırda esrārı

Ḥaẕer lāzım belādur maḥrem-i rāz itmek aġyārı

Ne müşkül bir dile derc itmek iḳrār ile inkārı

Dimek güç ṣaḳlamaḳ güç ġamzeden ḥāl-i dil-i zārı

Belā-yı ehl-i ʿaşḳı gör ne derd-i ḥayret-efzādur

144b XXXVII

Gelür vaṣfuñla ṭabʿ-ı ehl-i naẕma şevḳ-i nā-maʿdūd

Ḫayāl itdikçe medḥüñ dilde ṣad ilhām olur mevcūd

Beyāndur vāḳıʿ-i ḥāli degül faḫriyye hīç maḳṣūd

Süḫan ben olmasam maʿnīde bir gencīne-i nā-būd

Kerem sen olmasañ ʿālemde ism-i bī-müsemmādur

[1] bī-pāyān: bī-tābāne D.

[2] dānā: ġarrā D.

XXXVIII

Cihānda sen gibi olsun veliyy-i niʿmet olursa
Ṣarīr-i ḫāmeyi gūş it ne deñlü zaḥmet olursa
Sezā ben gibi yüz biñ bende-i bī-minnet olursa
Keremde güç seni taʿrīf ammā ruḫṣat olursa
Süḫanda bende-i vaṣṣāfuñı[1] gör ne temāşādur

XXXIX

Edīb-i nüktedür[2] üstād-ı kül her fende māhirdür
Kelām-ı muʿcīzi ilzām-ı ḥaṣm-ı dūna ḳādirdür
Kemāli āfitāb-ı ʿālem-ārā gibi ẓāhirdür
Ḥakīm-endīşe şāʿirdür kerāmet-pīşe ṣāḥirdür
Tefekkürde Felāṭūndur tekellümde Mesīḥādur

XL

N'ola ibṭāl iderse naẓm-ı şūḫum siḥr-i Hārūtı
Şikest eyler Felāṭūn[3]-bend-i ḫāmem farḳ-ı Cālūtı
Zebānum kāşif-i esrār-ı feyżü'l-feyż-i nāsūtī
Lisānum tercemān-ı ġayb-ender-ġayb[4]-ı lāhūtī
Kitābum nüsḫa-i dīvān-ı pür-mażmūn u maʿnādur

XLI

Ne dīvān bir defīne kilk-i ṭabʿumdur aña tīşe
Ne ḫācet ḳadr ü erz-i pür-kelām[5] ʿaḳd-i teftīşe
Baña tertīb-i dīvān-ı kemālāt itmedür pīşe
Nice dīvānçe metn-i ḥikmetü'l-işrāḳ-ı endīşe
Ki ḫurşīd-i cihān-tāb aña bir cild-i muṭallādur

[1] vaṣṣāfuñı: vaṣṣāfınuñ D.
[2] nüktedir: nükte-ver D.
[3] Felāṭūn: felāḫın D.
[4] ġayb-ender-ġayb: ġayb-ı ender ġayb-ı D.
[5] erz-i pür-kelām: ibriz-i kelāmum D.

XLII

Gelince maʿreż-i īcāda kilk-i ḥayret-engīzüm
İder Ristayı ḥayrān nuṭḳ-ı dür-pāş-ı güher-rīzüm
Ḥikem-sencāna müşkildür Felāṭūn ile temyīzüm
Degül levḥ-i żamīr-i güft-gū-yı ḥikmet-āmīzüm
Süṭurlāb-ı Ebī Maʿşer şifā-yı İbn-i Sīnādur

145a XLIII

N'ola olsa nevā-yı rāḥatü'l-ervāḥ-ı cān-baḫşā
Olur her[1] naġmesi ecsām-ı dünyāya revān-efzā
Hemīşe ḳılmada āfāḳa ʿömr-i sermedi iʿṭā
Cihānı itmede raşḥ-ı midādı dem-be-dem iḥyā
Ney-i ḫāmem meger āb-ı ḥayāt ile mürebbādur

XLIV

Dür-i naẓmum olaydı tügme-i pīrāhen-i zühre
Olurdı zīb-i farḳ-ı ferḳadāna dāmen-i zühre
Olurdı maṭlaʿ-ı şems ü ḳamer pīrāmen-i zühre
Bulaydı ger bunuñla zīb-i zīnet gerden-i zühre
Felekde ẓann iderler seyr iden ʿıḳd-i ṣüreyyādur

XLV

Niçün ʿizzetde şīr olmam künām-ı feyż iken bīşem
O üstād-ı ḥayālüm kim füsūn-ı siḥr ider tīşem
Küşād-ı daḫme-i maʿnāya elde ḫāmedür tīşem
Yine geldi ḫurūşa baḥr-i gevher-pāş-ı endīşem
Degüldür bu ḳaṣīde[2] bir dizi lūlū-yı lālādur

XLVI

Senüñ Şākir ḳadar naẓmuñda ḥālet yoḳdur ey Nefʿī

[1] Olur her: Olursa D.
[2] ḳaṣīde: ḳaṣīdem D.

Ki memdūḥuñda tā[1] böyle liyāḳat yoḳdur ey Nefʿī

Duʿā-yı devletinde özge ḫiẕmet yoḳdur ey Nefʿī

Yeter şimden gerü taṣdīʿa ruḫṣat yoḳdur ey Nefʿī

Süḫan ḫatm oldı hengām-ı duʿā-yı ʿarş-peymādur

XLVII

Felek devr eyledikce dā´im olsun evc-i rifʿatde

Cihān ṭurduḳca ṭursun mesned-i iclāl ü devletde

Olup āsūde ẕātı ʿavn-i ṣavn-ı Rabb-i ʿizzetde

Ola ṣābit-ḳadem devletle dārü'l-mülk-i ṣıḥḥatde

Felek tā böyle bercādur zemīn tā böyle ber-pādur

XLVIII

Seni ayırmasun tā ḫaşre dek ẕevḳ ü ṣafālardan

Maṣūn olsun derūn-ı merḥamet-kāruñ ḫaṭālardan

Nigeh-bānuñ olup Mevlā emīn itsün ḳażālardan

Ḫudā ḥıfẓ eyleye dā´im ḫaṭālardan belālardan

Vücūd-ı bī-naẓīrüñ kim medār-ı dīn ü dünyādur

145b

236

Ḳaṣīde-i Nefʿī Taḫmīs-i Şākir

mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün

I

Keyfiyyet-i gerdūnı ḳıyās eyleme kemdür

Gerdişleri ber-vefḳ-i dil ü ṭabʿ-ı ümemdür

Devr-i ṭarab eyyām-ı ṣafā vaḳt-i himemdür

[1] tā: bir D.

236: 145b

Seyhan Yıldız, *XVIII. yy. Divan Şairi Şakir, Hayatı, Eseri, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni,* Gazi Üniversitesi, Sosyal Bililimler Enstitüsü, Ankara, 2002, s.94/3.

El-minnetü lillāh ki zamān ʿahd-i keremdür

Ebnā-yı zamān muġtenem-i nāz u niʿamdur

II

Bu ʿahd-i hümāyūn-ı Ḫudāvend-i cihāndur

Hengām-ı cihān-dāver-i Cem şevket ü şāndur

Bu devr-i emān reşk-i ṭarab-gāh-ı cināndur

Defʿ-i ġama devrān-ı müsāʿid bu zamāndur

Āzādelere mevsīm-i ferḫunde bu demdür

III

Ol şāh-ı ḳamer[1] kevkebe kim ẓıll-ı Ḫudādur

Reʾyi felek-i maʿdelete şems-i ḍuḥādur

Māh-ı ʿalemi ġurre-veş-i engüşt-nümādur

Āġāz-ı dem-i ṣubḥ-ı cihān-tāb-ı ṣafādur

Encām-ı şeb-i tīre vü tārīk-i elemdür

IV

Ecnās-ı vefā sūḳ-ı cihānda mütekāṣir

Germiyyet-i bāzār-ı kerem gün gibi ẓāhir

Īfā[2]-yı ʿuhūd ile cevānān mütefāḫir

Esbāb-ı ṣafā vaʿde-i dilber gibi vāfir

Ġam ṣabr-ı dil-i ʿāşıḳ-ı şeydā gibi kemdür

V

Güsterde bisāṭ-ı ṭarab u bezm-i müretteb

Āmāde mi neşve-dih-i meclis-i maṭlab

Lebrīz-i feraḥdur dil-i ebnā-yı zamān hep

ʿĀlem o ḳadar feyż-i neşaṭ ile leb-ā-leb

Gūyā ki felek cām-ı ṭarab-ḫāne-i Cemdür

[1] ḳamer: bülend D.

[2] Īfā: Īkād D.

VI

Yā bezm-i cihān cilve-geh-i bintü'l-ʿinebdür[1]

Yā sāġar-ı pür-cūş-ı emel zīver-i lebdür

Yā feyż-i diger şevḳ-i dil-i zāra sebebdür[2]

Yā devr-i felek sāḳī-i ṣaḥbā-yı ṭarabdur

ʿĀlem aña bir meclis-i ṣad gūne naġamdur[3]

146a VII

Yā gülşen-i ḫod-reste gül-i ʿālem-i maʿnā

Yā gülbin-i perverd-i ter-i bāġ-ı temennā

Yā tāb u ṭarāvetle gülistān-ı feraḥzā

Yā ṣaḥn-ı cihān[4] pür-çemenistān-ı dilārā

Ṭabʿum aña bir bülbül-i şūrīde naġamdur

VIII

Fāriġ-şüde-i keşmekeş-i dest-i rüsūmum

Āzāde-ser-i daġdaġa-i şevḳ-i hümūmum

Mülk-i süḫana dāver-i ferḫunde ḳudūmum

Ol bülbül-i ḫoş-zemzeme-i gülşen-i Rūmum

Kim naġmelerüm şuʿbe-i nevrūz-ı ʿAcemdür

IX

Pürdür güher-i ḥüsn-i beyān ile ḥizānem

Yoḳ neşr-i dür-i menḳıbet itmekde bahānem

Ṭutdı felegi velvele-i ṣīt-i fesānem

Destān-zen-i ḳudsī naġamātam ki terānem

Āvīze-i gūş-ı gül-i bustān-ı İremdür

X

[1] bintü'l-ʿineb: bint-i ʿineb D.

[2] sebeb: sebī D.

[3] naġam: niʿam D.

[4] cihān: çemen D.

Mirʿat-i tecellā olalı ḳalb-i yegānem

Nāẓır ḥarem-i maʿrifete revzen-i ḫānem

Şemʿ-i hünerüm şuʿle-i ṭūr oldı zebānem

Naẓm-āver-i muʿciz-kelimātam ki fesānem[1]

Ārāyiş-i dībāce-i dīvān-ı ḥikemdür

XI

Bu mevhibe-i Ḥażret-i Ḥaḳ ʿazze vü celdür

Her bir süḫanum elsinede ḍarb-ı meṣeldür

ʿİsī-nefesüm muʿcize görünse muḥaldür

Endīşem edeb[2] ü ḥikem-endūz-ı ezeldür

Nuṭḳum sebaḳ-āmūz-ı debistān-ı ḳıdemdür[3]

XII

Ben Enverī-i ʿaṣram u meşhūr-ı enāmam

Evc-i felek-i maʿrifete bedr-i temāmam

Īcād-ı maḳāl itmede üstād-ı benāmam

Ḥālā o süḫan-senc-i ḫoş-āyende kelāmam

Kim var ise miṣlüm daḫı güm-nām-ı ʿademdür

146b XIII

Yektā-rev-i[4] naẓm olmış iken ṭabʿla ḥālā

Kimdür olacaḳ ṣaḥn-ı hünerde baña hem-pā[5]

Faḫr itmege degmez mi ḫayāl ile bu maʿnā

Çoḳ mı bu ḳadar ḥüsn-i edā ṭabʿuma zīrā

Vaṣṣaf-ı Ḫudāvend-i pesendīde-şiyemdür

XIV

[1] fesānem: terānem D.
[2] edīb: edip D.
[3] ḳadem: ḳudūm D.
[4] Yektā-rev: Yek tāre D.
[5] hem-pā: hem-tā D.

İḫlāṣ ile her kim ki ola bende-i bābı

İḳbālin olur mālik-i iksīr-i nişābı

Dergāh-ı felek-rütbe-i gerdūn-ı ḳıbābı

Ol ḳıble-i iḳbāl-i ekābir ki cenābı

Miḥrāb-ı niyāz-ı dil-i eşrāf-ı ümemdür

XV

Ol rātibe-baḫşā-yı nevāl ü bereket kim

Ol debdebe-fermā-yı feżā-yı şefaḳat kim

Ol kevkebe-pīrā-yı sipihr-i naṣafet kim

Ol bārgeh-ārā-yı serā-yı[1] ʿażamet kim

Cārūb-ı deri per-i küleh-gūşe[2]-i Cemdür

XVI

Ol zümre-i nevʿ-i beşerüñ münteḫabı kim

Ol devletüñ ārāyiş-i kāmil-edebi[3] kim

Ol taṣfiye-i beyt-i Ḫudānuñ sebebi kim

Ol mā-ṣadaḳ-ı ʿiffet-i aṣḥāb-ı nebī kim

Şāhen-şeh-i devrāna nigeh-bān-ı ḥaramdur

XVII

Ḥācı Beşīr Aġa ki anuñ feyż-i ʿamīmi

Yād itdirür āfāḳa gül-i bāġ-ı naʿīmi[4]

Mā´il o ḳadar mekremete ṭabʿ-ı selīmi

Āġa-yı mükerrem ki kef-i dest-i kerīmi

[1] serā-yı: serīr-i D.

[2] per-i küleh-gūşe: pergāle kūşe D.

[3] edebi: edeli D.

[4] Yād itdirür āfāḳa gül-i bāġ-ı naʿīmi: Göstermededir ʿāleme iʿcāz-ı kelīmi D.

Ebr-i çemen-efrūz-ı gülistān-ı İremdür[1]

XVIII

Ḫaṣīṣa iden ẕātına ḥikmetle seḫāyı

Ḫāṣ itdi aña memleket-i luṭf u ʿaṭāyı

Gösterdi reh-i resm-i ḳavānīn-i ġınāyı

Vālā-güher-i mekremet-endīşe ki rāyı

Māh-ı ʿalem-efrūz-ı şebistān-ı himemdür

147a XIX

Şāmil kerem ü reʾfet ü inʿām u ʿaṭāsı

Lāzım bütün āfāḳa anuñ ẕikr ü ṣenāsı

Vācib ẕimem-i ʿāleme daʿvāt-ı beḳāsı

Ṣāḥib-kerem-i mekremet-ārā ki duʿāsı

Aṣḥāb-ı dile cümleden aʿlā vü ehemdür

XX

Ol ebr-i bahār-ı kerem-i ṭāliʿ-i fīrūz[2]

Kişt-i emele neşv ü nemādur dem-i nevrūz[3]

Ol bedreḳa-i şāhire menfaʿat-ı efrūz

Ol ḳāfile-sālār-ı kirām-ı hüner-endūz

Erbāb-ı dil ü dāniş aña ḫayl ü ḥaşemdür

XXI

Billāhi sözüm bī-şek ü bī-reyb ü riyādur

Çün ẕātı veliyyü'n-niʿām-ı bāy u gedādur

Dünyā kef-i pür-reʾfetine dīde-küşādur

ʿĀlem ḥaşem-i devletine teng-i feżādur

Gerdūn-ı siyeh[4] şevketine gerd-i ḳademdür

[1] irem: kerem D.
[2] fīrūz: nevrūz D.
[3] nevrūz: fīrūz D.
[4] siyeh: sipeh D.

XXII

Nuṭḳıyla ider bülbüle gül nişter-i ḫārı
Emriyle gelir güllere bülbül gibi zārı
Cūdıyla ḥabāb[1]-ı yem ider tūde-i nārı
Luṭfıyla şerer ḳaṭre-i bārān-ı bahārī
Ḳahrıyla yem-i āb-ı Ḫıżr rişte-i semdür

XXIII

Maḥṣūl-i künūz-ı kerem-endūzı[2] maṣārif[3]
Maṭlūb-ı nihād u himem-āmūzı[4] ʿavārif
Maṭrūd-ı der-i cūdı[5] erācīf[6] ü zeḫārif
Maḳbūl-i dil ü dānişi ecnās-ı maʿārif
Merdūd-ı kef-i himmeti dīnār u diremdür

XXIV

Kilk-i raḳamı feyż-i ebed birle muḥaccel[7]
Feyż-i niʿamı ḳayd-ı ḥayāt ile mü´eccel
Ṣaḥḥ-ı himemi ṣābitü'l-aḥkām u müseccel
Ḫükm-i ḳalemi ḥüccet-i iḥsān-ı muʿaccel
Şerʿ-i keremi nāṣiḫ-i ḳanūn-ı selemdür

147b XXV

Risṭo-ḫıred u ʿālim ü ʿāmil o ḳadar kim
Kār-āgāh u rūşen-dil ü kāmil o ḳadar kim
Ḳānūn-ı ʿaṭāyā-yı mükemmel o ḳadar kim
Devrinde kerem ʿāleme şāmil o ḳadar kim

[1] ḥabāb: cenāb D.
[2] -endūzı: endū-yı D.
[3] maṣārif: maʿārif D.
[4] -āmūzı: endūd-ı D.
[5] cūdı: devleti D.
[6] erācīf ü: ircāf-ı D.
[7] muḥaccel: müncel D.

Āvāz-ı der-i gūş-ı recā ṣavt u naġamdur[1]

XXVI

Bāb-ı keremi melce´-i erbāb-ı düveldür

Ḫāk-i ḳademi sürme-i aʿyān-ı mileldür

Mir´āt-ı dili cilve-geh-i rūy-ı emeldür

Fehm-i dil-i pür-feyżi ki ḳuvvetde meşeldür

Feyż-i kef-i pür-cūdı ki himmetde ʿalemdür

XXVII

Maḳṣūdı devām[2]-ı şeref-i ḫüsrev-i ẕī-şān

Maṭlūbı ṣafā[3]-yı şeh-i devrān-ı cihān-bān

Muʿtādı kerem lāzıme-i himmeti iḥsān

Taḥṣīli anuñ mā-ḥaṣal-ı dāniş ü ʿirfān

Elṭāfı bunuñ mā-ḥaṣal-ı maʿden ü yemdür

XXVIII

Pāy-ı ṭalebi şāhire-i re´fete sālik

Himmet görinür ʿazmine aḳṣā-yı mesālik

Re´yiyle anuñ güm-şüdedür rāh-ı mehālik

Olsa n'ola tedbīrine vā-beste memālik

Endīşesi müstaġnī-i şemşīr ü ḳalemdür

XXIX

İtdikleri evżāʿa olup nādim ü lā´im

Oldı felegüñ çeşm-i ġalaṭ-bīnişi nā´im

Nüh günbed-i gerdūn-ı eşer olalı ḳā´im

Yüz sürmededür dāmen-i iclāline dā´im

Hem-vāre anuñçün felegüñ ḳāmeti ḫamdur

[1] niʿam: naġam D.
[2] devām: beḳā D.
[3] ṣafā: devām D.

XXX

Sür ḫākine ʿacz ile ruḫ-ı maʿẕereti kim
Sen kimsin eyā ḫāme anuñ menḳıbeti kim
Çek rişte-i tavṣīfe dür-i maʿrifeti kim
Vaṣf-ı güher-i ẕātı firişte ṣıfatı kim
Her şāʿir-i ʿĪsī-nefese muʿciz-i demdür

148a XXXI

Tedbīri o ʿĪsī-şiyemüñ rūḥ-ı revāndur
Tebşīri ḥayāt-ı ten-i ebnā-yı zamāndur
Taʿbīri dil-i ḥasteye sermāye-i cāndur
Taḳrīri kemāl ü hüner ü nuṭḳ-ı zebāndur[1]
Taḥrīri medār-ı şeref-i kilk ü raḳamdur

XXXII

Ey mevhibe-i Ḥażret-i Ḫallāḳ-ı ezel kim
Ey merciʿ-i aṣḥāb-ı emānī vü emel kim
Ey müstenid-i ʿālemiyān faḫr-ı milel kim
Ey mesned-i ehl-i dil ü erbāb-ı düvel kim
Ẕātuñ şeref-i memleket-i Rūm u ʿAcemdür

XXXIII

Ey luṭfuña vā-beste olan cebr-i küsūrum
Pā-māl-i melāl olmasa esbāb-ı ḥużūrum
Ben böyle mi vaṣf eyler idüm olsa şuʿūrum
Maʿẕūr ola medḥüñde olan ʿacz ü ḳuṣūrum
Ṭabʿum nice demdür ki leked-ḫorde-i ġamdur

XXXIV

Gördüm sitem-i bī-ḥadd u encāmı felekden
Gün başına biñ miḥnet-i eyyāmı felekden

[1] zebān: beyān D.

Senden umaram istemem ikrāmı felekden
Taḳrīr idemem çekdigüm ālāmı felekden
Zīrā ki anuñ ẕikri de bir başḳa elemdür

XXXV

Rifʿat vire Ḥaḳ bār-geh-i mecd ü beḳāña
Reşk ide felek mertebe-i ʿizz ü ʿalāña
Ṣıdḳ ile ser-āġāz idüp eẕkār u duʿāña
Bir şevḳ ile düşdüm reh-i vādī-i ṣenāña
Kim bu sözü lāf añlama vallāhi ḳasemdür

XXXVI

Naẓm-ı terüm ol deñlü pesendīde ki şimdi
Naḳş olmadadur ṣafḥa-i ḫurşīde ki şimdi
Tā öyle leb-i nāṭıḳa tefsīde ki şimdi
Oldum o ḳadar teşne o vādīde ki şimdi
Deryā-yı maʿānī baña bir ḳaṭre-i nemdür[1]

148b XXXVII

Bāzār-ı himem olmadı benden yaña[2] yoḫsa
ʿArż itmez idüm böyle hüner ben aña yoḫsa
Ey ḫāme hüner luṭf-ı Ḫudādur saña[3] yoḫsa
Hep feyż-i ilāhī meded eyler baña yoḫsa
Ol olmasa sermāye-i fikrüm ḳatı kemdür

XXXVIII

Iṭnābı ḳoyup ḫātime vir güft u şinīde
Īcāz[4]-ı süḫan lāzımedür ṭabʿ-ı reşīde
Şākir yetişür ġāyetini buldı neşīde

[1] nem: yemm D.
[2] yaña: baña D.
[3] saña: baña D.
[4] Īcāz: İncāz D.

Nefʿī ḳo bu taḥḳīḳi tamām oldı ḳaṣīde

Şimdengerü āġāz-ı duʿā itmek ehemdür

XXXIX

Ta pey-rev olup dād ü sited[1] sūd u ziyāna

Tā ṣayf u şitā ʿārıż ola mülk-i cihāna

Tā ola bedel ceng ü cedel emn ü emāna

Tā gerdiş-i gerdūn ile aḥvāl-i zamāne

Geh muntaẓam u gāh perīşān u deremdür

XL

Bī-nātūr[2] idüp merdümek-i ʿayn[3]-ı şühūdın

Aʿmā ide var ise eger çeşm[4]-i ḥāsūdın

Hem melceʾ-i dehr ide[5] Ḫudā dergeh-i cūdın

Ḥaḳ muntaẓamü'l-ḥāl ide devletle vücūdın

Ol rütbede[6] kim merciʿ-i eşrāf-ı ümemdür

237

Ḳaṣīde-i Nefʿī Taḫmīs-i Nefīs-i Münīf

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Ḥikmet-i bāliġa-i Ḥażret-i Ḫallāḳ-ı Ḥakīm

İtdi īcāb-ı terettüb süḫana şān-ı ʿaẓīm

---

[1] dād ü sited: āmed ü reft D.

[2] Bī-nātūr: Bī-teʾsīr D.

[3] ʿayn: çeşm D.

[4] çeşm: ʿayn D.

[5] melceʾ-i dehr ide: melceʾ edip ḫalḳa D.

[6] rütbe: pāye D.

237: 149a

Muharrem Kılıç, *Münîf Antakî Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri, Divanının Tenkidli Metni ve İncelenmesi,* Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 1995, s.211/1.

Her süḫan līk olamaz nāṭıḳa-zīb-i teslīm

Süḫan oldur ki bilā-vāsıṭa-i ṭabʿ-ı selīm

Ola maḳbūl-i dil-i nādire-sencān-ı fehīm

II

Olmaya lafẓı kelāl-āver-i ṭabʿ u ifhām

Ola vāreste-i iġlāḳ u maṣūn-ı īhām[1]

Berḳ ura her bün-i ḥarfinde fürūġ-ı īhām

Yaʿni yā vaḥy ola maʿnāsı anuñ yā ilhām

Bunı faṣl itmede aḥbāb ideler baḫṣ-i ʿaẓīm

III

Ola bī-külfet-i tefkīk-i żamīre ā´id

Nesaḳ-ı sebḳ-i dilārāsına baḳsa ḥāsid

Keffe-i naẓmda ne nāḳıṣ ola ne zā´id

ʿIḳd-i gevher gibi manẓūm ola ṭabʿa vārid

Çekmeye nāẓım olan zaḥmet-i ḳayd-ı tanẓīm

IV

Müsteʿār olmaya nūr-ı şeref-i māh gibi

Ola pür-sūz eṣer-i āh-ı seḥer-gāh gibi

Ṣadef-i ḫāṭır-ı merdān-ı dilāgāh gibi

Silk-i tesbīḥ-i dil-i ʿārif-i billāh gibi

Ola pür-gevher-i esrār-ı Ḫudāvend-i ʿalīm

V

ʿArż idüp māşıṭa-i kilk-i hüner-pīrāye

Vire ruḫsāre-i bikr-i süḫana pīrāye

Ṭurre ber-dūş gele ḫacle-geh-i maʿnāya

Kim oḳursa vire[2] feyż-i nefesi dünyāya

[1] īhām: ibhām D.

[2] vire: ide D.

Neşr-i āṣār-ı dem-i nuṭḳ-ı Mesīhā vü Kelīm

VI

Ola cān-baḫş-ı ebed feyż-i kelāmı ṭabʿa
Vire her lafżı anuñ keyf-i müdāmī ṭabʿa
Dest-i taḥsīn-i be-ḫāk[1] öyle kirāmī ṭabʿa
Āferīn ol süḫan-ārā-yı Niẓāmī-ṭabʿa
Ki ola fikri bu güne dür-i iʿcāz-i naẓīm

149b VII

Dil-i ṣāfı ola peymāne-i lebrīz-i ṣafā
Ṭabʿ-ı rūşen-güheri pertev-i şemʿ-i maʿnā
Ḫāme-i siḥr-eṣeri nāṭıḳa-bend-i büleġā
Böyle bir muʿcize-perdāz-ı muḥal[2]-güya sezā
Olsa ger meclis-i ʿirfān-ı İlāhīye nedīm

VIII

Līk naẓm öyle degüldür ki dem-i taṣvīri
Māye-i ṭaʿn ola ʿarż-ı ḳaleme taḥrīri
Her ḥurūfuñ ola taḳdīme maḥall-i teʾḫīri
Söz midür öyle çep ü rāst düşe taʿbīri
Niçe maʿnā-yı dürüstin boza bir lafẓ-ı saḳīm

IX

Bilmeye vācibe-i ḫiẕmet-i şükr-i naẓmı
Ṭuta tażyīḳ[3]-i nefes leẕẕet-i ẕikr-i naẓmı
Ṭabʿ-ı ʿınnīni ʿaḳīm añlaya bikr-i naẓmı
Düşe bir semt-i ġarībe reh-i fikr-i naẓmı
Ne ṭarīḳ-i reviş-i tāze ne vādī-i ḳadīm

[1] be-ḫāk: seḫāñ D.
[2] muḥal: süḫan D.
[3] tażyīḳ: tażyīʿ D.

X

Ola erkān-ı binā-yı süḫanı süst-esās

Rūy-ı endīşesi nā-süst[1] ü pejmürde-libās

Luṭfı[2] pīçiş-fiken-i ḳuvvet-i imʿān-ı ḥavās[3]

Çeke mażmūnını fehm itmede bir nükte-şinās

Ne ḳadar diḳḳat iderse o ḳadar renc ü elem

XI

Görse bārik-nigāhān hüner-i güftesini

Yaʿnī bī-gāne-reviş maʿnī-i şīftesini

İtmeye farḳ anuñ puḫte vü nā-puḫtesini

Kendi fehm itse de biñ fikr ile bir nüktesini

Nuṭḳı ʿācīz ḳala aḥbāba[4] idince tefhīm

XII

Żaʿf-ı teʾlīfden elfāẓı degülken sālim

İntiḥāl üzre iken maʿnī-i ġayra dāʾim

Geçinür ḫaṭṭ-ı eḳālīm[5]-i kemāle ḥākim

Böyle ṣāḥib-süḫanuñ bundadur aʿlālıġı kim

Sözi pest iken olur kendüsi maġrūr u zaʿīm

150a XIII

Olur endīşe serāsīme-i ḥayret bunda

Çāk olur pençe girībān-ı ṭabīʿat bunda

Hem ʿayār ola erācīf ü belāġat bunda

[1] nā-süst: nā-şüste D.
[2] Luṭfı: Lafzı D.
[3] ḥavās: ḫavās D.
[4] aḥbāba: yārāna D.
[5] ḫaṭṭ-ı eḳālīm: ḫıṭṭa-i iḳlīm D.

ʿÖzri maḳbūle geçer yine ġarābet bunda

Gūş-ı inṣāfla ger diñlese bir fehm-i selīm

XIV

Gevher-i naẓmdur ārāyiş-i genc-i ʿirfān

Naẓmdur dürr-i yetīm-i ṣadef-i baḥr-i beyān

Līk her dem düşürür anı kesāda devrān

Vāḳıʿā böyle ḳavī ʿözr ile ḫaṣm olsa cihān

Yine olmaz birinüñ reddi ḳabūle taḳdīm

XV

Ne ḳadar olsa ḫazān-dīde çemen-zār-ı süḫan

Bulınur yine gül ü lālesi dāmen dāmen

Olsa da dīde-i ḥāsidede ḥaḍrā-yı demen[1]

Bu ḳadar naẓmda muʿciz dinilür böyle iken

Ṣınıf-ı ehl-i dil ü ṭabʿa kerem çarḫ-ı leʾīm

XVI

Görinür ḳıymet-i kālā-yı maʿānīye żarar

Olur āyīne-i idrāk peẕīrā-yı kerem[2]

Gerd-i vaḥşetle olur şāhid-i maʿnā muġber

Bikr-i maʿnā daḫı bir ṭabʿa görinmez ne ḳadar

İtse eşk-i ruḫ-ı endīşesi ʿarż-ı zer ü sīm

XVII

İtseñ ibrām u tekellüfle ne deñlü taʿcīz

Eyleseñ naḳd-i dil ü cānı aña dest-āvīz

Gelmede bezm-i ḥayāle yine der-kār-ı girīz

Ṭutalum eylememiş ol daḫı dīdār-ı ʿazīz

Eylemiş seyr-i cemāline ṣalāyı taʿmīm

[1] ḥāsidede ḥaḍrā-yı demen: ḥāsidde çü ḫodrā-yı dāmen D.

[2] kerem: keder D.

XIX

Ḳalmadı reng-i ṣafā gül-çemen-i ʿālemde
Ber-ṭaraf dāʿiye-i şevḳ dil-i dirhemde
Böyle nā-yāb iken esbāb-ı heves ādemde
Meyl-i ebkār-ı maʿānī kim ider bu demde
Olsa ger her biri bir ḫūr-ı melek-ḫūy-ı besīm

150b XX

Böyle der-beste iken kār-geh-i faż̧l u hüner
Tā-be-sāmān iken aḥvāl-i dil-i dāniş-ver
Kim ider ṭarf-ı ruḫ-ı şāhid-i maʿnāya naẓar
Çehre-perdāz-ı ʿarūsān-ı süḫan ola meger
Ḳalem-i māşıṭa-i luṭf-ı şehin-şāh-ı kerīm

XXI

Ol ki ẕātı ṣadef-i maʿrifetüñ gevheridür
Ḫuṭbe-i nāmı sipihrüñ şeref-i minberidür
Ẕātı çarḫ-ı himemüñ mihr-i żiyā-güsteridür
Ol ki feyż-i kef-i iḥsān-ı gedā-perveridür
Eyleyen şāhlara mülk-i cihānı taḳsīm

XXII

Ol ki itmiş anı Ḫallāḳ-ı ezel ʿazze vü cel
Ḥāris-i mülk ü milel vāriṣ[1]-i dīn ü düvel
Ḳılsa tesḫīr n'ola ʿālemi bī-ceng ü cedel
Ol ki itmiş yed-i iḳbāline te´yīd-i ezel
Ḳabża-i tīġ-i cihān-gīr-i ḳażāyı teslīm

XXIII

İtdi Ḥaḳ ḳıble-i iḳbāl-i selāṭīn bābın
Ḳıldı maḫṣūṣ aña ʿadl ü naṣafet esbābın

[1] vāriṣ: dād-res D.

Maḳdemi itdi füzūn devletüñ āb u tābın

O Ḫudāvend-i muʿaẓẓam ki yazar elḳābın

Levḥ-i taʿẓīme bu taʿbīr ile kilk-i tekrīm

XXIV

Şehriyār-ı kerem-āmūz-ı hümāyūn-fıṭrat

Ḳahramān-ı siyeh[1]-endūz-ı Nerīmān-ṣavlet

Nesaḳ-ārā-yı şeref-nāme-i mülk ü millet

Dest-gīr-i ʿaẓamet dāver-i dīn ü devlet

Revnaḳ-ı salṭanat ārāyiş-i tāc u dīhīm

XXV

Ḥırz-ı bāzū-yı ḳażā pādişeh-i ʿālem-gīr

Pertev-i bāṣıra-i salṭanat u tāc u serīr

Ġāyet-i mā-ḥaṣal-ı nüsḫa-i ḫalḳ u taṣvīr

Ṣūret-i cevher-i āyīne-i ṣunʿ[2]-ı taḳdīr

Maʿnī-i raḥmet ü luṭf u kerem-i Rabbi Raḥīm

151a XXVI

Māh-ı mihr efser-i gerdūn-ı ʿaṭā vü iḥsān

Tāc-baḫşā-yı şehān dāver-i iḳlīm-siṭān

Neyyir-i şaʿşaʿa-efrūz-ı ser-ā-pāy-ı cihān

Şemʿ-i ḫurşīd-eşer-i encümen-i çār-erkān

Serv-i ṭāvūs-ḫırām-ı çemen-i heft-iḳlīm

XXVII

Āsumān-pāye cihān-dāver-i gerdūn-mesned

Resm-pīrā-yı kerem tāc-ver-i ced-ber-ced

Efser-efrūz-ı ḫilāfet-kede-i mülk-i ebed

Şāh-ı Cem-cāh felek-mertebe Sulṭān Aḥmed

[1] siyeh: sipeh D.

[2] ṣunʿ: vażʿ D.

Ki ider kevkebe-i cāhına dünyā taʿẓīm

XXVIII

Şīr-i miḳdām-ı veġā-pīşe Ḫudāvend-i ġayūr
Seyf-i meslūl-i cihān-gīr-i şecāʿat ki bulur
İncilā-tāb-ı berḳiyle ġubār-ı şer ü şūr
Ḳahramān-ı felek-evreng-i ʿadālet ki olur
Bīm-i ḳahrıyla vücūd-ı sitem-i fitne ʿadīm

XXIX

Nükhet-i ṭabʿ-ı laṭīfiyle zemīn Ḫıṭṭa-i Çīn
Zīnet-i ẕāt-ı şerīfiyle zamān şehr-āyīn
Cūy-ı luṭfıyla çemen-zār-ı seḫā Ḫuld-ı berīn
Nūr[1]-ı baḫtıyla cihān manẓara-i ḫūr-nişīn
Būy-ı ḫulḳıyla felek micmere-i nāfe-şemīm

XXX

Lā-mekān ḳāfile-i himmetine rāh-güẕer
Kehkeşān keştī-i temkīnine zerrīn[2] lenger
Māhtāb eşheb-i iclāline laʿl[3]-i pür-zer
Āfitāb efser-i iḳbāline yektā gevher
Āsumān eblaḳ-ı cāhına zer-endūd kecīm

XXXI

Zühd ü taḳvāda ser-efrāz-ı mülūk-ı ʿālem
Meşreb-i ṣāfına dilteşne zülāl-i Zemzem
Ḫalvet-i ʿiffetine cünd-i melāʾik maḥrem
Kaʿbe-i ʿişmetine nūr-ı hüdā şemʿ-i ḥarem
Ḫarem-i devletine perr-i hümā ferş-i ḥarīm

[1] Nūr: Rūy D.
[2] zerrīn: ḫabl-ı D.
[3] laʿl: naʿl D.

151b

XXXII

Gör o vālā-himemüñ ḥükmi nice eyler eṣer
Birisin behre-ver-i māye-i temkīn eyler
Biri görmez ḫāṭar-ı bīm-i zevāl ile keder
Rūzgār eylese ger kişver-i cūdında sefer
Āfitāb olsa eger sāye-i cāhında muḳīm

XXXIII

Ḳıldı bir ḳuvvet-i ḳudsiyye Ḥaḳ anda meknūn
Virse deryāya eger mekremeti āb[1]-ı sükūn
Olsa seylāba eger maʿdeleti rāh-nümūn
Biri ṭurduḳça olur kevkebesi rūz-ı füzūn[2]
Biri gitdükçe olur muġtenem-i nāz u naʿīm

XXXIV

Midḥat-i şāhid-i iḳbālin o kim ezber ider
Bezm-i endīşeyi feyż-i demi pür ʿanber ider
Ḥoḳḳa-i micmereyi nāfe-i müşk-i ter ider
Ebr-i kilki ṣadef-i keffini pür- gevher ider
Vaṣf-ı baḥr-i keremin her kim iderse terḳīm

XXXV

Ḥıfẓı bir yerde ki aždāda vifāḳ-āver olur
Ḳaṭre-i jāle nemā-baḫş-ı gül-i aḫker olur
Āhū-yı māde gelür ḫāher-i şīr-i ner olur
Keştī-i ʿāleme endīşesi bir lenger olur
İtse bir şāʿir eger medḥ ü ṣenāsın[3] taṣmīm

XXXVI

[1] āb: tāb D.
[2] olur kevkebesi rūz-ı füzūn: bulur kevkebe-i rūz-efzūn D.
[3] medḥ ü ṣenāsın: medḥ-i vaḳārın D.

Sāye-bān olsa n’ola dehre ẓılāl-i tīġı

ʿĀlemi bāġ-ı behişt itdi zülāl-i tīġı

Muttaṣıldur ebedī devlete dāl-ı tīġı

Çeşm-i düşmenden eger geçse ḥayāl-i tīġı

Merdüm-i dīdesi Cevzā gibi olurdı dü nīm

XXXVII

Vār o deñlü nigeh-i himmet-i luṭfında eṣer

İtse bir kerre ger aʿ māl-i terāzūya naẓar

Keffe-i naẓmda[1] hem-seng olur āb-zer[2] ü ḥacer

Luṭfı bir mertebe kim itse kef-i desti eger

Resm-i cūda[3] keremi ebr-i bahāra taʿ līm

152a XXXVIII

Olsa ol feyż ile reh-bürde-i Deryā-yı ʿ Aden

Ṣadef açmazdı daḫı ḳaṭre-i nīsāna dehen

Baʿ dehū[4] olsa dönüp rū-be-reh-i semt[5]-i çemen

Kīse-i ġonçe nice pürdür[6] ise feyżinden

Kāse-i lāledeki şebnem olurdı zer[7] ü sīm

XXXIX

Virdi bir gūne Ḥaḳ iḳbāline farṭ-ı eṣeri

Saṭveti itdi nigūn nice şeh-i nām-veri[8]

Hem-çü sīm-āb ider[9] āheni tāb-ı naẓarı

Ḳahrı bir mertebedür olsa bir ednā şereri

---

[1] naẓmda: ḳadrda D.

[2] āb-zer: erzir M. Mısraın vezni bozuktur.

[3] cūda: cūd u D.

[4] Baʿ dehū: Baʿ dezīn D.

[5] semt: ṣavb D.

[6] pürdür: pür-zer D.

[7] olurdı zer: ile pür-zer D.

[8] nām-veri: tāc-āveri D.

[9] ider: eridür D.

Meşʿal-efrūz-ı veġā[1] ḳāfile-i bād-ı nesīm

XL

İtse ol sūret-i nāb[2] ile eger baḥra güẕer[3]

Sīne-i māhīye her fülsini bir dāġ eyler

Aña nisbetle sümūma dinilür bād-ı seḥer

Ne gülistāna güẕer eylese ol demde ider

Ġonçe vü lālesini aḫker-i sūzān-ı Caḥīm

XLI

Reʿyi her kārda lenger-fiken-i cāy-ı basīṭ

ʿAdli vāreste-i ifrāṭ u maṣūn-ı tefrīṭ[4]

Noḳṭadur merkez-i iclāline bu arż-ı basīṭ

Āsumān dā´ire-i milketi olurdı muḥīṭ

ʿĀlemi itse iḥāṭa girih-i ḥalḳa-i cīm

XLII

Ẕātı müstecmiʿ-i destān[5]-ı eʿāẓim-i hüner

Dili miʿyār-ı naẓar-senc-i mevāzīn-i ʿiber

İstiḳāmet ṣıfat-ı lāzımesidür o ḳadar

Ṭabʿı bir āyīne-i rāst-nümādur ki girer

Anda bir ṣūrete ʿaks-i elif ü ḥalḳa-i mīm[6]

XLIII

Şāhlar būse-zen-i südde-i iclālidür

ʿĀlemüñ ṭavf-ı deri ġāyet-i āmālidür

Dehre mīḳāt-ı beḳā aḫter-i iḳbālidür

Kevkeb-i ṭāliʿi ol mertebeden ʿālīdür

---

[1] veġā: reh-i D.
[2] sūret-i nāb: ṣūret-i tāb D.
[3] güẕer: sefer D.
[4] tefrīṭ: buḳrīṭ M.
[5] destān: eştāt D.
[6] ḥalḳa-i mīm: peyker-i cīm D.

Geh yazup bildire aḥvālini ehl-i tencīm

152b XLIV

Böyle ṣebt itdiler erbāb-ı tecārīb ü nühā
Kendi ḫurşīd-i cihān ġayrı şehān hem-çü Sühā
Ben de itdüm bu ḫiṭāb ile medīḥam inhā
Mihr-i encüm-sipehā māh-ı zemīn-cilve-gehā
Ey şehinşāh-ı Ṣüreyyā-ʿalem-i heft-iḳlīm

XLV

Buldum evṣāf-ı hümāyūnuña bir rütbe ẓafer
Olamaz kimse baña nükte-verāndan hem-ser
Varsa gelsün süḫan ehline ṣalā ser-tā-ser
Devletüñde benüm ol Ḫüsrev-i maʿnā kim ider
Ḳuvvet-i ṭabʿumı Ḫallāḳ-ı Maʿānī teslīm

XLVI

Münḥaṣır ṭabʿuma iḥrāz-ı kemālāt u fünūn
Berḳ urur levḥ-i żamīrümde fürūġ-ı mażmūn
Eṣerüm nāsiḫ-i resm-i ḥikem-i Eflāṭūn
Ḳalemüm nāṭıḳa-bend-i dehen-i siḥr ü füsūn
Süḫanum ʿuḳde-küşā-yı girih-i fikr-i ḥakīm

XLVII

Olmada ṣīt ü ṣadā-yı süḫanum ʿālem-gīr
Virdi Ḥaḳ ṭabʿuma[1] bu gūne ḫavāṣṣ-ı teʾsīr
Tāb-ı taʿbīrüm ile dīde-i mażmūn ḳarīr
Ḳayd-ı taḥrīrüm ile pāy-ı süḫan der-zencīr
Dāġ-ı fermānum ile cebhe-i endīşe vesīm

[1] ṭabʿuma: naẓmuma D.

XLVIII

Cūş-ı feyyāże-i ṭabʿumla felek pā-der-gil

Rütbe-i muʿcize-i nuṭḳuma ʿālem ḳā´il

Gör ne ḫāṣiyyeti Ḥaḳ eyledi bende ḫāṣıl

Eṣer-i luṭf-ı kelāmumla eḥibbā ḫoş-dil

Bād[1]-ı şemşīr-i zebānumla ʿadū pür-ġam u bīm

XLIX

Ebr-i midrār-ı ḫayālümle bulur neşv ü nemā

Naḫl-i ḫuşk-ı hüner-i mürde[2] giyāh-ı maʿnā

Ḥadd-i māhiyyet-i ṭabʿum o ḳadar kim farażā

Feyż-i endīşe-i rengīnüm ile bād-ı ṣabā

İtse ger geşt ü güẕār-ı çemen-i heft-iḳlīm

153a L

Dil-i Rıżvāna düşer dāʿiye-i şevḳ-i diger

Yaʿni tertīb-i bisāṭ-ı ṭarab u bāde ider[3]

Reşk-i cām-ı mey[4] olur ḫāṣılı āb[5]-ı Kevṯer

Ḥükm-i feyżin ider ol mertebe cārī ki düşer

Ṣīşe-i bāde-i gül-renge ḥabāb-ı Tesnīm

LI

Remz-i esrār-ı belāġat süḫanumda mużmer

Ḥadd-i eşcār[6] nihān-ḫāne-i endīşeme der

Rīḫte sāḥil-i fikrümde niçe kenz ü dürer[7]

---

[1] Bād: Yād D.
[2] mürde: dehre M.
[3] bāde ider: bāde-i ter D.
[4] mey: mep D.
[5] āb: ḥavż D.
[6] eşcār: iʿcāz D.
[7] kenz ü dürer: kenz-i dürer D.

Ṭabʿ um ol baḥr-i süḫandur ki kef-i mevci ṭutar

Penbeler içre niḥān sübḥa-i lülü-i naẓīm

LII

Ṭabʿ -ı ṣāfum naẓar-ı şāhid-i ġayba mir´āt

Neyyir-i himmetüme mihr ü kevākib ẕerrāt

Gelür enfās-ı laṭīfümle ḥurūfa ḥarekāt

Ḥıżr-ı ser-çeşme-i naẓmumla bulur tāze ḥayāt

Reşḥa-i feyż-i nem-i ḫāmem ile ʿaẓm-i remīm

LIII

Münḥaṣır manṣıb-ı naẓmuñ baña naṣb u refʿ i

Ḳalemüm maʿ reke-i siḥre Münīfā efʿ ī

Līk lāzım burada daʿ vi-i lāfuñ[1] defʿ i

Söz tamām oldı temeddüḥ niçe bir ey Nefʿ ī

Ḳadrüñ erbāb-ı dile sen mi idersin tefhīm

LIV

Bula tā beyt-i[2] süḫan fikr-i metīn ile ḳıyām

Ola beyt-i şeref-i devleti ber-pāy-ı devām

Vire tīġ ü ḳalemi silsile-i dehre niẓām

Dürr-i medḥiyle müzeyyen ola silk-i eyyām

Gevher-i ẕātı ile faḫr ide tāc u dīhīm

[1] lāfuñ: lāfuñ güẓāfuñ D.

[2] tā beyt-i: te´yīd D.

238

Ḳaṣīde-i Nefʿī Taḫmīs-i Ġālib

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Bārekallāh ey sipihr-i himmetüñ māh-ı nevi
Levḥaşallāh ey cihānuñ mihr-i vālā-pertevi
Ṣānekallāh ey kelāmullāh-ı ʿilm-i uḫrevī
Merḥabā ey Ḥażret-i ṣāḥib-ḳırān-ı maʿnevī
Nāẓım-ı manẓūme-i silk-i leʾāl-i Meṯnevī

II

Meṯnevī ammā ki her bir lafẓı kān-ı maʿrifet
Meṯnevī ammā ki her nuṭḳı lisān-ı maʿrifet
Meṯnevī ammā ki her ḥarfi beyān-ı maʿrifet
Meṯnevī ammā ki her beyti cihān-ı maʿrifet
Ẕerresiyle āfitābınuñ berāber pertevi

III

Cennet-i irfānda ḫūr-ı melek-sīmā gibi
ʿArş-ı ṣavn-ı Bārīde ervāḥ-ı müsteṯnā gibi
Çarḫ-ı ʿaşḳullāhda Cibrīl-i bī-pervā gibi
ʿĀlem-i maʿnāda ḫurşīd-i cihān-ārā gibi
Devr ider girmiş semāʿa anda rūḥ-ı Mevlevī

IV

Mürşid-i müşkil-küşā-yı mülk-i müsteṯnā-yı Rūm
ʿĀrif-i himmet-resān u şāh-ı bī-hemtā-yı Rūm
Rūḥ-ı sulṭānī-i ʿālem ḥākim-i aʿżā-yı Rūm

238: 153b

Prof. Dr. Naci Okçu, *Şeyh Gālib Dīvānı*, Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2014, s.150/1. Bu şiir adı geçen divanda "Tahmis-i Kasīde-i Nefʿī der-vasf-ı Hazret-i Mevlevī Kaddesallāhü Esrārehü" başlığıyla bulunmaktadır.

Yaʿnī sırrullāh-ı aʿẓam ḥażret-i Monlā-yı Rūm

Kim odur maʿnāda ṣāḥib-mesned-i Keyḫusrevī

V

Vaṣf-ı şemşīr-i celāl-i ḳudreti gelmez dile

Ḳalmadı çoḳ[1] kim ẓalām-ı küfri ʿālemden sile

Ẕülfikār-ı Ḥaydarı reʾy-i ṣavābıyla bile

Ḫüsrev-i endīşe kim ʿaşḳ-ı Ḫüsāmeddīn ile

Oldı tīġ-ı bāṭını dünyāya bürhān-ı ḳavī

VI

Ol şeh-i zī-şān-ı ʿālī-menḳabet kim feyżidür

Ol sipeh-sālār-ı ʿizz ü āṭıfet kim feyżidür

Ol emīr-i ḫān-ı luṭf u mekremet kim feyżidür

Ol Ḫudāvend-i serīr-i maʿrifet kim feyżidür

Sālik-i bī-tūşe-i güm-rāha zād-ı uḫrevī

154a VII

Fikri hādī-i ṭarīḳ-i intihā-yı erşedī

Ẕihni ḥāmī-i rüsūm-ı mülk-i mecd ü emcedī

ʿAşḳı hāvī-i maḳāmāt-ı kirām-ı sermedī

ʿAḳlı nūr-ı cevher-i ẕāt-ı şerīf-i Aḥmedī

Nuṭḳı maġz-ı rūḥ-ı enfās-ı laṭīf-i ʿĪsevī

VIII

Meslek-i ḥikmetde yoldaşı kibār-ı ezkıyā

Menzil-i vuṣlatda pādāşı gürūh-ı eṭḳıyā

Ders-i ʿabdiyyetde sırdāşı kirām-ı aṣfiyā

ʿİlm-i vaḥdetde sebaḳdāşı imām-ı evliyā

Ḥikmet-i maʿnīde şākirdi Ḥakīm-i Ġaznevī

IX

[1] çoḳ: çün D.

Ḫāk-i gül-berg-i leṭāfet-perverinde münʿadim

Ẕerre-veş[1] bār olmasun yā Rab benüm cān u dilüm

Ravżasından feyż-yāb olsun bu cism-i[2] pür-nemüm

Bir gülistān-ı müferriḥdür dil-i pür-feyżi kim

Anda rūḥ-ı Gülşenīdür bāġbān-ı maʿnevī

X

Her kelām-ı pāki bir dür-dāne-i endīşedür

Bilmeyen ol gevheri bī-gāne-i endīşedür

Beyt-i vaḥy-āṣārı hep kāşāne-i endīşedür

Der-güşāde yā ḥazāna ḫāne-i endīşedür

Anda çeşm-i Rūşenīdür dīdebān-ı münzevī

XI

Bāġ-ı inşāsında ḥayrān çeşm-i şūḫ-ı nergisi

Rişte-i efkārınuñ āhū-yı maʿnā mūnisi

Sözlerinüñ naḳd-i ṣāf-ı sīne-i ḫūbān misi

Gevher-i güftārınuñ kān müşterī-i müflisi

Kūçe-i esrārınuñ ḫurşīd düzd-i şeb-revi

XII

Söylemişdür şāʿir-i sāḥir bu beyti bī-bedel

Müntehā bir ḥüsn-i taʿlīl öyle kim vefḳu'l-maḥal

Eylese şāyān sürūşān-ı semā ḍarb-ı meṯel[3]

Feyż-i istiʿdād-ı ẕātın gör ki[4] itmiş tā-ezel

Cezbesi ḫurşīd ü māh u āsumānı Mevlevī

154b XIII

Bī-nevāyam ilticā-dārende-i Monlā-yı Rūm

[1] Ẕerre-veş: Jāle-veş D.

[2] cism: çeşm D.

[3] ḍarb-ı meṯel: ḍarbü'l-meṯel D.

[4] ki: kim D.

Tā-be-sāmānam kerem-ḫāhende-i Monlā-yı Rūm

Ġālib-i bī-çāreyem şermende-i Monlā-yı Rūm

Nefʿī-i muʿciz-beyānam bende-i Monlā-yı Rūm

Ne Ḥakīm-i Ġaznevīyem ne Emīr-i Dehlevī

XIV

Şāygān baḫş eyledi ʿuşşāḳa genc-i devleti

Lafẓdan maʿnāya gösterdi ṭarīḳ-i vuṣlatı

Cümle şerḥ itdi muḳaddem bunca sırr u ḥikmeti

Ḫāk-i pāy-ı Şeyḫ ʿAṭṭāram ki oldı himmeti

Ṭabʿuma üstād-ı ders-i müşkilāt-ı Mesnevī

XV

Daʿvī-i mihr ü muḥabbet gerçi kim ḥaddüm degül

Öyle toḫm-ı pāke nā-çesbāndur bu āb u gil

Eyleme vaḳt-i ḥasādumda beni yā Rab ḥacil

Toḫm-ı mihreş ber feşāndem ber zemīn-i pāk-i gil

Çün meṣel bāşed ki her çīzi ki kārī bidrevī

XVI

Cān u başum ferş-i rāh-ı evliyā itsem n'ola

Ḥażret-i Monlāyı ammā çoḳ ṣenā itsem n'ola

Baʿdezīn ʿafv-ı ḳuṣūrum-çün recā itsem n'ola

Ḳāfiye teng oldı āġāz-ı duʿā itsem n'ola

Gerçi żabṭ itmek ne mümkin ḫāme-i çāpük-revi

XVII

Ḥamdülillāh ḳılmışam dergāhına ṣıdḳum bütün

Her ne dirse münkir-i nā-pāk-i dīn varsın disün

Himmeti müzdād ola ḥaḳḳumda yā Rab gün-be-gün

Tā ḥisāb-ı māh u sāl-i ʿālemi taḥḳīḳ içün

Bedr ider mihr-i cihān-tāb-ı felek māh-ı nevi

XVIII

Rūz u şeb cān u dilüm bir birine eyler ḫiṭāb

Her nefes olsun ʿaṭāsından bu bī-kes kām-yāb

Naḳd-i iḫlās ile ḳılsun bendesin ṣāḥib-niṣāb

Her dem olsun rūḥ-ı pākine duʿā-yı bī-ḥisāb

Evliyādan tā ki ḫālī olmaya dünyā evi

239

Ḳaṣīde-i Ḥayrī Taḫmīs-i Neş′et

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Ṣabāḥü'l-ḫayr ḳıl nūr-ı muḥabbetle dil-i tārı

Füyūżāt-ı seḥer ola derūna ʿaşḳuñ āşārı

Nesīm-i nev-bahār it dūd-ı āh-ı ḫāṭır-ı zārı

Gül-i tevḥīde şebnem eyle ʿāşıḳ eşk-i esrārı

Açup dāġ-ı dilüñden ġonçe-i gülzār-ı ebrārı

II

Geçüp ebrū vü müjgān ḫāl ü ḥaṭdan ʿaşḳla ḫāṣ ol

Geçür rīş ü bürūtı tīġdan abdāl-ı iḫlāṣ ol

Ser-i mū ḳalmasın ḳayduñ fenā baḥrinde ġavvāṣ ol

Erenler dergehinde bir ḳalender bende-i ḫāṣ ol

Tırāş it çār-ḍarb ile göñülden fikr-i aġyārı

III

Felek gibi ṭolan devrānda ebr-i şevḳle zār it

Melekler gibi ẕikr-i devr-i aʿlāyı sen eẕkār it

Semāʿa gir urup çarḫ ʿāşıḳāne devr-i edvār it

239: 155a

Fenā bezminde ser-gerdānlıġı gerdūn gibi kār it

Dolaş mānend-i mihr ü māh gird-i ḳuṭb-ı edvārı

IV

Künūz-ı ʿarş u ferşüñ devlet-i[1] insān-ı kāmilde

Hemān naḳd-i dü ʿālem ḥażret-i[2] insān-ı kāmilde

Dü gītī taḫt u baḫtı himmet-i[3] insān-ı kāmilde

Meded noḳṣāna düşme ḫıḍmet-i insān-ı kāmilde

Bıraḳma dest-i ẕikr ü fikrden mīzān-ı iḳrārı

V

Cihān-ı ʿālem-i ıṭlāḳ-ı[4] mülki cāy-ı ḥayretdür

Sülūk-ı[5] devleti birlikde pāy-ı taḫt-ı vaḥdetdür

Heme mīr ü gedā yekser cevāhir-pūş-ı vüsʿatdür

Tecerrüd ʿālemi pīrüm ʿaceb vāsiʿ vilāyetdür

O kişver şehleridür vāriṣān-ı mülk-i ḫünkārı

VI

Zer ü sīm ü mise sikke urur şāhāne devrānda

Muḥabbet naḳşı ḳalb-i kāfir ile ehl-i īmānda

O sulṭāndur ki fermānı revān cümle cihān[6] cānda

Ḥaḳīḳat dīdesiyle baḳ yürütmiş sikkesin anda

Vücūd iḳlīminüñ sulṭān-ı Cem-cāh u ʿaṭā-kārı

155b VII

Dü demdür Ẕülfikārum[7] Meṣnevī bu fehm-i idrāküm

Kimin ḫāk eyler ʿālemde kimin ʿālemlere ḥākim

---

[1] ferşüñ devlet-i: ferş-i devlet D.

[2] ḥażret-i: ḥażret D.

[3] baḫtı himmet-i: baḫt-ı himmet D.

[4] Cihān-ı ʿālem-i ıṭlāḳ-ı: Cihān ʿālem ıṭlāḳ D.

[5] Sülūk: Mülūk D.

[6] revān cümle cihān: revāndır kişver-i D.

[7] Ẕülfikārum: Ẕü'l-fikār-ı D.

Cihānda şehr-yār olur ḳulı ḳurbānıdur o kim
Şehinşāh-ı kerāmet-sikke Mevlānā-yı Rūmī kim
Ḥüsām-ı nuṭḳı kesmişdür göñülden ʿırḳ-ı efkārı[1]

VIII

Mübārek ṭalʿatından sırr-ı vaḥdet kim açılmışdur
Cemāl-i pertevinden ṣubḥ-ı devlet kim açılmışdur
Fürūġ-ı mihr-i z̲ātından ne ḥikmet kim açılmışdur
O şems-i maşrıḳ-ı sırr-ı hüviyyet kim açılmışdur
Yed-i feyżiyle rūy-ı dehre bāb-ı ḥikmet-i Bārī

IX

O sulṭān-ı cihān-gīr-i ledünnī ḥāli ḳālinden
O şāhenşāh-ı tāc u taḫt-ı maʿnā ḳāli[2] ḥālinden
O z̤ıllullāh şuʿāʿ-ı nūr-ı feyż-i bī-zevālinden
O bürhān-ı muḥaḳḳaḳ-pīşe kim sırr-ı kemālinden
Ṣalāḥ-ı himmeti elʿān mülk-i Rūmadur sārī

X

Gülistān-i velāyet ḥaşre dek feyżiyle s̤ābitdür
Riyāż-ı mülk-i millet[3] ḥaşre dek feyżiyle s̤ābitdür
Heme maʿnā vü ṣūret ḥaşre dek feyżiyle s̤ābitdür
Bahār-ı dīn ü devlet ḥaşre dek feyżiyle s̤ābitdür
Ṭutup ṣīt-i ḳudūmi ser-te-ser āfāḳ u aḳṭārı

XI

Gürūh-ı ʿāşıḳān menṣūb-ı bāb-ı Rabb-i ʿizzetdür
Ricāl-i devleti erbāb-ı dīvān-ı ḥaḳīḳatdür
Maḳām-ı ʿāşıḳān bu ḫalḳa-i ḫāṣān-ı ḥażretdür

[1] efkārı: inkārı D.
[2] ḳāli: ḳāl-i D.
[3] millet: devlet D.

Bu meydān erleri reh-bürde-i eyvān-ı vaḥdetdür

Bu cemʿüñ ṣemme vechullāhıdur meclā-yı enẓārı

XII

Nişīmen heşt-behişt ʿarş-ı muʿallā āşiyānıdur

Gehī bāzū-yı şāhenşāh-ı vaḥdet kim mekānıdur

Heme yek-cünbiş-i bāl-i ḥudūdı dü cihānıdur

Bu cānlar şāh-bāzān-ı maṭār-ı lā-mekānīdür

İderler ṣayd kebk-i kūhsār-ı mülk-i envārı

156a XIII

Kühen delḳı ḳabā-yı şāh-ı nevrūza degişmezler

Palās-ı[1] postı taḫt u baḫt-ı firūza degişmezler

Külāh-ı faḳrı tāc-ı devlet-efrūza degişmezler

Melāmet ḫırḳasın dībā-yı zer-dūza degişmezler

Ṣoyarlar ḳāmet-i cāndan libās[2]-ı ʿucb ü pindārı

XIV

Hemānā ʿayn-ı rüstā-ḫīzdür vaż'ı ʿazīzānuñ

N'ola nāyı olursa ṣūr-ı maḥşer ki bu devrānuñ

Tehī ṣanma semāʿ-ı devrini devrānda merdānuñ

Felek tennūre-pūş abdālıdur bu bezm-i ʿirfānuñ

Uṣūl-i ʿāşıḳān-ı Mevlevīye uymış eṭvārı

XV

Nevā-yı ʿaşḳla çün kāse-i ṭanbūr bu nüh kāḫ[3]

Ṣadā-yı erġanūn eyler hemīn kuhsārları seng-lāḫ

Cemādātı bile ʿaşḳ u muḥabbet eylemiş küstāḫ

Ney iñler def döger gögsin rebābuñ sīnesi sūrāḫ

[1] palās-ı: palās u D.

[2] libās: kiyās D.

[3] bu nüh kāḫ: Nūbe-kāḫ D.

Nümāyān her birinde sūziş-i ʿuşşāḳuñ āṯārı

XVI

Şeh ü sulṭān maʿşūḳın vaṣf-ı şānıdur ġayrı

Kime luṭf itse Neş´et feyżiñ olur maẓhar-ı ḫayrı[1]

Hemān fevvāre-i Kevṯer olur kilk-i sebük-seyri

Emīrü'l-ʿāşıḳīnüñ çāker-i dīrīnesi Ḫayrī

Zülāl-i naʿtın itdi nāv-dān-ı ḫāmeden cārī

XVII

Budur ümmīd iḥsān-ı ʿaṭā-yı pādişāhīden

Ḫudāvendān-ı tāc-efser ḫıdīvān-ı külāhīden

Selātīn-i cihān maʿnī-i rūḥānī sipāhīden

Temennā vü recāsı oldur ʿuşşāk-ı İlāhīden

İrişdükde ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vaḳt-i celb ü iḥżārı

XVIII

İlāhī himmet-i merdān-ı pīrān-ı ḥaḳīḳatle

Ḫudāya iltifāt-ı ḫāṭır-ı ehl-i velāyetle

Hemān imdād-ı ḳuds-i ehl-i imdād-ı kerāmetle

Duʿā-yı ḫāliṣ-i sādāt-ı iḫvān-ı ṭarīḳatle

Ola ol bī-kese esrār-ı Mevlānā meded-kārī

[1] maẓhar-ı ḫayrı: maẓhar olur Ḫayri D.

240

Ḳaṣīde-i Ṣalacıoġlı[1] Taḫmīs-i Nūrī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Elā ey maḥzen-i esrār-ı evḥā nāṭıḳ-ı Ḳurān

Elā ey maʿden-i lü´lü´-i lālā baḥr-ı bī-pāyān

Elā ey yekke-tāz-ı ʿarṣa-i Yāsīn ve'r-Raḥmān

Elā ey server-i mülk-i risālet kāşif-i ʿirfān

Elā ey menbaʿ-ı feyż-i İlāhī kāmil-i insān

II

Kelāmuñ ehl-i derdüñ oldı çün irşādına bāʿiṣ

Nigāhuñ ḳalb-i vīrānuñ olur ābādına bāʿiṣ

Cemālüñ nūrıdur ʿālemlerüñ bünyādına bāʿiṣ

Ẓuhūruñ kāʿinātuñ varına īcādına bāʿiṣ

Vücūduñ ʿāleme raḥmet kelāmuñ ḥüccet ü bürhān

III

Sen olduñ pādişāh-ı mesned-i levlāk ü mā-evḥā

Der-i dergāhuña ruḫ-sūde Mūsā Ḥażret-i ʿĪsā

Sen ol miʿmār-ı ʿālemsin ki ḳılduñ mürdeyi[2] iḥyā

Eger sen gelmeyeydüñ bu binā-yı kişver-i dünyā

Ḳurulmazdı ḳalurdı bī-nişān u bī-mekān el-ān

IV

Müzeyyen eyledi dünyāyı şerʿüñ ʿālī ʿunvānuñ

Cihānı ḳıldı memlū ḳadr-i ḥilm ü ʿilm ü ʿirfānūñ

240: 156b

Abdullah Aydın, *Hanyalı Nūrī Osman ve Divanı*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2009, s.409/21.

[1] Ṣalācıoġlı: Ṣalāḫīoġlı M.

[2] mürdeyi: mürdeler D.

Ṣayılmaz bī-ʿadeddür çün biḥār-ı luṭf u iḥsānuñ
Fürūzān itdi çünki dest-i ḳudret nūr-ı ẕī-şānuñ
Ḳamu ervāḥ olup pervāne-veş mışbāḥuna mihmān

V

İdince ẕāt-ı pāküñ perde-i āzāldan neş´et
Yed-i Ḫālıḳdan olınca cemālüñ ḳābil-i ṣūret
Devā-yı cismüñi ḳaṣd eyleyince Ḫāzıḳ-ı ḥikmet
Senüñ terkībüñi var eyleyince māye-i ḳudret
Niçe biñ ḳālebi ifnāya virdi keffe-i devrān

VI

Ser-i çevgān-ı şerʿüñle ḳamu edyānı hep çalduñ
Dür-i nā-süfte-i ḳurb-ı viṣāl-i Ḥaḳḳı hep deldüñ
Şeb-i miʿrācda eflākı seyr itdüñ ne ḫoş itdüñ
Niẓāmuñ virmege bāzār-ı dehre[1] tebdīlen geldüñ
Bilür ehl-i baṣīret ẕāt-ı muṭlaḳsın sen ey sulṭān

157a VII

Bir ednā ümmetüñ ḳılmaz tenezzül ʿarş-ı sāḳına
Sebeb sensin ʿanāṣır ittiḥād u ittifāḳına
Zihī devlet ki ḳoyduñ ʿālemi ḥüsn-i vifāḳına
Süvār olduñ ḥabīb illā-Nebī baʿdī Burāḳına
Saña ḳaldı ser-ā-ser pādişāhā ḥaşre dek meydān

VIII

Senüñ teşrīfüñ oldı çünki Ḥaḳḳı bulduran yoḫsa
Ḳudūmüñ kāfirānuñ çehresindür ṣolduran yoḫsa
Kemāl-i ḳudretüñdür nefs-i şūmı öldüren yoḫsa
Tesellī-i ẓuhūruñdur cihānı güldüren yoḫsa
Ḳalurdı vādī-i ḥayretde herkes zār u pür-giryān

[1] dehre: dehrüñ D.

IX

ʿİbāda raḥmet olduñ sen Cenāb-ı Ḥażret-i Ḥaḳdan
Nişāndur ehl-i dillerde ṣıfātuñ ḳudret-i Ḥaḳdan
Ser-i mū olmaduñ mehcūr ʿaşḳdan ḳurbet-i Ḥaḳdan
Ḫaber-dār eyledüñ ehl-i niyāzı vuṣlat-ı Ḥaḳdan
Rumūz-ı "*men reʿānī*"[1] güft ü gūsuñ eyledüñ iʿlān

X

Senüñçündür ʿibāda her zamānda Ḫālıḳuñ ʿavnı
ʿAdū-yı nefs-i bed-mekrüñ ḥırāset eyledi ṣavnı
Ruḫuñdan aldı çün bezm-i ezel gül[2] şīve-i levni
Senüñ şevḳine bünyād itdi Ḥaḳ bu tekye-i kevni
Cenābuñ ḳuṭb-ı ʿālem ümmetüñ sāyeñde dervīşān

XI

Sen olduñ sāye-endāz-ı kerem maḥşerde bī-pervā
Saña medḥ ü ṣenālar eyleyince Ḥażret-i Mevlā
Ne mümkin medḥ ide ʿıyd-i ḥazīnüñ Nūrī-i şeydā
Nübüvvet gülşeninde sen açılmış bir gül-i raʿnā
Ṣalaḥīoġlı bāġ-ı midḥatüñde bülbül-i nālān

XII

Nigāh-ı luṭfuña muḥtācam ey maḥbūb-ı vālā-cāh
Günāh u cürm ü ʿışyānla dirīġā olmışam güm-rāh
İrişmezse bu Nūrī bendeñe ʿavnüñ meded[3] eyvāh
Dü destümle ṣarıldum ben ḳapuña yā Resūlallāh
Şefāʿat niʿmetüñden bu gedāya eylegil iḥsān

[1] *men reʿānī:*
[2] aldı çün bezm-i ezel gül: bezm-i āzālda gül aldı D.
[3] bu Nūrī bendeñe ʿavnüñ meded: günehkārāna luṭf-ı himmetüñ D.

241

Ġazel-i Sālik Taḫmīs-i Resmī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Dil-i sūzān ruḫuñ yād eyleyüp micmer getürmişdür
Tenūr-ı sīne-i pür-şerḥadan aḫker getürmişdür
Gül-āb-ı şebnemin īṣāra verd-i ter getürmişdür
Ṣabā gīsūlaruñdan gülşene ʿanber getürmişdür
Lebüñden rekb-i Ṣāmī piste vü sükker getürmişdür

II

Şeb-i ġamda dil-i encüm-şümār-ı şevḳe hem-demsin
Dem-ā-dem zaḫm-ı nāsūr-ı heves-kārāna merhemsin
Ne ḥācet vaṣfa meh-rūyān-ı ḥüsn içre müsellemsin
Melāḥat mülkinüñ sulṭānısın āşūb-ı ʿālemsin
Seni cānā felek ḳuyruḳlı bir aḫter getürmişdür

III

Göñül imrār-ı vaḳt-i furṣat ile ʿıyş u demlerle
Çerā-gāh-ı muḥabbet pürdür āhū-yı ḥaremlerle
Olup deyr-i heves ṣūret-nümā cūş-ı ṣanemlerle
Ṭonanmış çārsū sünbül-ʿ iẕār u ġonçe-femlerle
Meger İstānbula leklek bu yıl dilber getürmişdür

IV

Rüfū-yı tesliyetden sāde ey dilçākümüz yoḳdur
Ki naḫçīr-i melāḥatden tehī fitrākümüz yoḳdur
Nüvīd-i vuṣlatı iẕhārda imsākümüz yoḳdur
Biḥamdillāh raḳībüñ ṣıḳletinden bākümüz yoḳdur
Beşāret-nāme-i yāri kebūterler getürmişdür

241: 158b / 157b ve 158a boştur.

V

Ṭanīn-endāz iken ṣīt-i cemālüñ çarḫ-ı devvāra
Ġubār-ı ḥaṭṭ keşāfet virdi ḥayfā levḥ-i efkāra
Yaraşmaz ḳıl ḳadar gerd-i kelef māh-ı pür-envāra
Ḥaṭuñ mūy-ı kederdür sevdigüm mir´āt-i ruḫsāra
Ḳırılsun elleri teklīf ile bir bir getürmişdür

VI

Olup şeş-pāy-ı ḫāmem bezm-i medḥinde naġam-pīrā
Reg-i erbāb-ı reşke oldı Sālik şeş-per-i sevdā
Odur şeş-pāy-ı baḥri ḳulzüm-i ṭabʿumda bī-pervā
Ṭabīʿat destyārī-i ḳalemle Resmiyā gūyā
Ḥużūr-ı ʿizzete şişḫāne bir cevher getürmişdür

242

Ġazel-i Kāmī Taḫmīs-i ʿĀḳif

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Bāġ-ı ʿālemde yā serv-ḳadd-i bālādur o şūḫ
Yā şeb-i deycūrda şemʿ-i revnaḳ-efzādur o şūḫ
Ḥāṣılı ḥūbān içinde şöyle raʿnādur o şūḫ
Reşk-i ḫurşīd-i cihān bir ʿālem-ārādur o şūḫ
Taḫt-gāh-ı ḥüsne şāh-ı dād-fermādur o şūḫ

II

Ehl-i bezme luṭf ile virdükçe ol dilcū selām
Bir ayaġ üzre ḳadeḥ raḳḳāṣ olup eyler ḳıyām
Cūş ider ol dem ṣafāsından sebūlar da müdām
Ol ṣanavber ḳādd ile āheste itdikçe ḫırām

242: 159a

Neş´e-baḫş-ı dīde-i keyf-i dü bālādur o şūḫ

III

Laʿl-i nābı teşne-gānı itmede mest-i ebed

Leyli-i gīsūsı ruḫsārında gūyā āha med

Vādi-i ʿaşḳuñda cevlān eyleyenler lā-yuʿad

Bir nigāh-ı cān-sitānı sūziş-i mülk-i ḫıred

ʿĀlemi Mecnūn iden bir zülf-i Leylādur o şūḫ

IV

Var mıdur cennetde anuñ gibi eyā gül-ʿiẕār

Rü´yet-i dīdārı hīç ḳomaz göñülde ḫār ḫār

Oldı cismüm āteş-i ʿaşḳı ile çün dāġdār

ʿAks-i dāġ-ı sīneden dil gülşeni her dem bahār

Her dili bir lāle-zār itmiş dilārādur o şūḫ

V

Bülbül oldı ʿĀḳifā destümde kilk-i ḫoş-ḫırām

Ol gül-endām eyledükçe nāz ile ʿıyşa ḳıyām

Muṭrib-i ḫoş-naġme sen de eyle tebdīl-i maḳām

Eksik olmaz Kāmiyā hengāme-i Dārü's-selām

Ḥüsn-i ḥavrā-sūz ile āşūb-ı vālādur[1] o şūḫ

243

Ġazel-i ʿĀḳif Taḫmīs-i Lebībā

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Gelüp gerd-i keder başdan aşup bī-çāre baş başdı

Gürūh-ı leşker-i sāmānı fitne bī-maʿāş başdı

[1] vālā: Zevrā D.
243: 159b

Ter iken levḥ-i rūy-ı ḥüsni āḫir ser-tırāş başdı
Ḫaṭ-āverlik geçüp ruḫsār-ı dildārı tırāş başdı
Viṣāli furṣatuñ fevt iden ʿuşşāḳı telāş başdı

II

Reh-i ṣıdḳ u ṣavāba her kişi vāfıḳ idi evvel
Ḥuḳūḳ-ı remz-kār-ı devlete ṣādıḳ idi evvel
Ḫulūṣ-ı istiḳāmetle cihān fā´iḳ idi evvel
Ṣadāḳatle cebīni herkesüñ açıḳ idi evvel
Bunuñ ʿaksin müfīddür şimdi ortalıḳda fāş başdı

III

Şeb-i deycūrda ṣorsañ Ḳaysa hergiz nāḳa-i leylī
Hevā-yı ʿaşḳ-ı cān-sūz ile anuñ da başı yelli
Dil-i ʿuşşāḳı şeb-ḥūn itdi ġam bilmem nedür aṣlı
Raḳībe ṣordılar dün giceki hengāme-i vaṣlı
Didi ordū-yı ḥūbānı Ḳızılbāşī evbāş başdı

IV

Hele bir vechle olmaz viṣāle rāżı ol āfet
Eṣer itmez ger itse tīşe-i Ferhād daḫı diḳḳat
Bulur taṣvīr-i seng-i cevher-i Şīrīnde ḥiddet
Getürmez kūh o sengīn-dil cevānuñ cevrine ṭāḳat
Ne çāre baġrına üftāde-gānı cümle ṭaş başdı

V

Lebībā tuḥfesüz mektūba taḥrīr-i selām olmaz
Kemālāt ehli re´s-i māl-i ʿirfānla bekām olmaz
Tehī destüñle hergiz vāṣıl-ı bāb-ı merām olmaz
Ruṭūbetsüz cihānda ʿĀḳifā taḥṣīl-i nām olmaz
Buña şāhid yeter kim hep başanlar mühri yaş başdı

244

Ġazel-i Sırrī Taḫmīs-i Rāşid

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Tīre-i dildūzumuzdur tīġ-i ḫūn-efşān baña
Şevḳ-i fikr-i laʿl-i nābuñdur bahā-yı ḳan baña
Oldı eṭvār-ı revīşüñ bāʿiṯ-i imʿān baña
Ġamzeñ ey şūḫ-ı cefā-cū ḫançer-i bürrān baña
Dīde-i mestüñ amān virmez meded bir ān baña

II

Ḥüsn-i şehr-āşūbuñuñ üftādesi dünyā iken
Ṭurre-i pür-çīnüñüñ üftādesi Leylā iken
Ḫalḳa teshīr-i nigāhuñ mūriṯ-i ġavġā iken
Ḳaşları yayına bu dil ʿāşıḳ-ı şeydā iken
Eyler ol āfet hezārān cevr-i bī-pāyān baña

III

Murġ-ı gülzār-ı cihānuñ gūş idenler zārını
Gülşen-i dehrüñ bilürler her ezā-yı ḫārını
Mā-ṣadaḳ bil bu kelāmuñ maʿnī-i esrārını
Ol fürūġ-ı bāg-ı ḥüsnüñ çekmedüñse bārını
Ey ecel bārī yetiş ölmek gelür āsān baña

IV

Ṣaldırup baḥr-i gama dil ṣandal-ı fülk-i teni
Rūzigār ile yazıḳ indürdi ṣuya yelkeni
Bulmadum bu rehden enseb bir ṭarīk-i aḥseni
Ḳaṣdı dildāruñ cefālardan helāk ise beni
Rāh-ı ʿaşḳında nedür itmek fedā-yı cān baña

244: 160a

V

Āfitāb-ı ṭalʿatı itsün cihānı pür-żiyā
Olmasun ʿaşḳında Rāşid beyt-i dil ẓulmet-serā
Revnaḳ-ı rūyıyla olsun çeşm-i ʿāşıḳ rūşenā
Görmesün ḥüsni zevāli kim o şūḫuñ Sırriyā
Ḥāne-i ḳalbümde itdi mihrini mihmān baña

245

Ġazel-i Rāşid Taḫmīs-i Sırrī[1]

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Biḥamdillāh nesīm-i luṭf ile dil kām-kār oldı
İrüp ʿişret demi eyyām-ı nevrūz-ı bahār oldı
Şarāb-ı ʿaşḳ-ı dilberle demüm zārī vü zār oldı
Yine bir dilrübā ʿaşḳıyla sīnem dāġ-dār oldı
Belā-yı ʿaşḳ derdiyle hep ʿaḳlum tārumār oldı

II

Kerem-me´mūl iken senden elā ey ġamze-i ġammāz
Belā-yı hicr-i ġamdan oldı vīrān bu dil-i nā-sāz
Teraḥḥum ḳıl dil-i zāra egil ey serv-i ser-efrāz
Ayırmadan ʿadū senden eyā ey dilber-i mümtāz
Ġam-ı hicrān bu nā-çāra ḥazīne ber-ḳarār oldı

III

Yine ġam hicri yazdı durmadı destümdeki kilküm
Şeb-i deycūrda bī-ṣabr u ṭāḳat aḳdı sirişküm

245: 160b

[1] Ġazel-i Sırrī Taḫmīs-i Rāşid M.

Bu ḳāl-i ḥāli gūş eyle efendüm böyle sen bil kim
Senüñ āh u enīnüñle dü dīdemden aḳan eşküm
Bu meydān-ı muḥabbetde ʿaceb bir çeşme-sār oldı

IV

Melāmet defterinde nām-ı ʿāşıḳ oldılar mażbūṭ
Virelden çeşmüñe göñlüm şafāya olmışam mebsūṭ
Dirīġ itme meded luṭfuña zīrā raḥmuña meşrūṭ
Virüp dil sen sitem-kāra olalı ʿaşḳuña merbūṭ
Giçer rūzı hep āhıyla giceler kārı zār oldı

V

Esīr-i bend-i zülfüñdür bu Sırrīye meded senden
Çıḳar murġ-ı dilüm bir gün bu miḥnet-dīde revzenden
Amān ẓulmüñ elinden el-amān bu nāz u şīvenden
Bugün hem-derdümi gördüm didi Rāşid işit benden
Raḳīb-i ḫar kesüp ḫilʿat o şūḫa gerçi dār oldı

246

Ġazel-i Ḥātem Taḫmīs-i Kesbī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Nigārā olmadan mecmūʿa-i ʿuşşāḳa masṭūruñ
Murādum bestelenmek kāküline sen yüzi ḥūruñ
Uṣūl üzre hemān zencīre çek ammā bu mehcūruñ
Ḫaẕer ḳıl tel ḳırar vādīlerinde zülf-i şanṭūruñ
İki telli ḫaṭuñla baġlama ʿuşşāḳ-ı rencūruñ

II

Hicāz-ı āsitānuñda ḳarār ister bu āvāre

246: 161a

Visālüñ māye-i rāst-ı ṣafādur ḳalb-i ġam-ḫāre
Hümāyūnum muḫālifdür görüşmek līk sen yāre
Ḳara düzen virür mi ḳadr-i miṣḳāl ʿāşıḳ-ı zāre
Bozuḳdur kār-ı sāzı erġanūn-ı çarḫ-ı pür-şūruñ

III

Aransa hem-serüñ yoḳdur nihāvend-i ʿarażbārı
Bu sulṭānī revīşüñ mülk-i ḥüsnüñ oldı ḫünkārı
Ṣaḳın devrüñde gūş itme dem-i māhūr-ı aġyārı
Ṭulum gibi çıġırtma şeyḫ efendi şūḫ-ı Bulġārı
Ḳudūm-ı vuṣlatuñ çār-pāralatma zār-ı mestūruñ

IV

Hevā-yı sünbül[1] ile buldı revnaḳ yāsemen şimdi
Ṣabā-veş eyledi teşrīf-i nevrūz-ı çemen şimdi
Muḥayyersin maḳām-ı evc-i ʿişret-gehde sen şimdi
Ser-i zühhāde çal neyzen ʿaṣā-yı nāyı ben şimdi
Girift-i ʿişve-i ḳānūnıyam bir şāh-ı manṣūruñ

V

Murāyī yāre zīr-efgend-i pāy-ı raġbet olmazsın
Neden ol şūḫ-ı şehnāzumla ṭāhir-ülfet olmazsın
Ṣafāhānī ʿacemsin müslümāna nisbet olmazsın
Düdüksin hem nefīr-i maḥremān-ı ʿişret olmazsın
Efendi perdesüzdür zurna-i minḳār-ı menḳūruñ

VI

Şehā ḳıl būselik faṣlın ḥüseynī dilrübālarla
Nühüfte itme ünsiyyet raḳīb-i bī-nevālarla
Ḫiṣār-ı ġamdan ʿuzzāl ol baña raḥm it ʿaṭālarla
Belüm bükdi kemānī ḳaşlaruñ çengī edālarla

[1] sünbül: sünbüle M.

Ḳavāl itdi beni pest-perde istiġnā-yı mevfūruñ

161b VII

Pesend eyler ol eṭvār-ı büzürgüñ Kesbiyā ʿālem

Terennüm-rīz-i ṣavt-ı rāḥatü'l-ervāḥına her dem

Rehāvīden işitse şād olurken naġmesin ādem

Gelince meclise ol āfitāb-ı maġribī Ḫātem

Açıldı perde-i şarḳısı şīvenkār-ı ṭanbūruñ

247

Ġazel-i Nā´ilī Taḫmīs-i ʿĀrif

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Fikr-i ruḫsāruñ ile sūz-nihād oldı göñül

Āteş-i ʿaşḳuñ ile nā´ire-zād oldı göñül

Tābiş-i ḥasret ile maḥż-ı remād oldı göñül

Verziş-i āh iderek şuʿle-nijād oldı göñül

Naḳş-ı ḥüsnüñ görüp āşüfte-nihād oldı göñül

II

Olalı sürme-keş-i rīk-revān-ı kūyuñ

Ḫᵛāhiş -i vuṣlat ile dīde-verān-ı kūyuñ

Degül ünsiyyet-i āhū-yı devān-ı kūyuñ

Olmadı maḥrem-i pā-būs-ı segān-ı kūyuñ

Gerçi ḫāṭırdan o sevdā ile yād oldı göñül

III

Dil-i bī-çāre tehī-vāye olup zülfüñde

Naḳd-i hicrüñle girān-māye olup zülfüñde

Ḥāṣılı sūzişi sermāye olup zülfüñde

247: 161b

Āteş-i ḥüsnüñe hem-sāye olup zülfüñde

Āh-ı dūzaḫ-şerer-i bāriḳa-zād oldı göñül

162a IV

Fikr-i zülfüñle dili silsile-cünbān ideli

Ḫ̬ᵛāhiş-i vuṣlat ile bī-ser ü sāmān ideli

Bī-vefālıḳ seni hem-ṣoḥbet-i nādān ideli

ʿAşḳ-ı tedrīc ile kām-ı dili ḫ̬ırmān ideli

Düşmen-i ṭāliʿ-i pür-şūra[1] fesād oldı göñül

V

Yeridür eşk-i firāvānı ḫ̬urūşān olsa

Rāz-ı pinhān-ı dili şimdi nümāyān olsa

ʿĀrif-i dilşüdeñüz bī-ser ü sāmān olsa

Nā´ilī-veş n'ola aḥvāli perīşān olsa

Naḳş-ı ḥüsnüñ görüp āşüfte-nihād oldı göñül

248

Ġazel-i Nedīm Taḫmīs-i ʿĀrif

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Bir zamān dilde hevā-yı māh-rūlar var idi

Tekye-gāh-ı sīnede çoḳ hāy hūlar var idi

Āteş-i pür-sūz u dāġ-ı bī-rüfūlar var idi

Sīnede evvel ne muḥrik ārzūlar var idi

Lebde ser-keş āh ile[2] āteşli hūlar[3] var idi

[1] pür-şūra: pür-şūr u D.
248: 162a
[2] āh ile: āhlar D.
[3] hūlar: ṣūlar M.

II

Sebze-i bī-gāne rūyān eylemez feyżā-yı ʿaşḳ
Lāleler peydā ider dāġ-ı dil-i sevdā-yı ʿaşḳ
Başḳa bir ḥālet-fezādur kūh-ı ġam-fersā-yı ʿaşḳ
Böyle bī-ḥālet degüldür gördigüm ṣaḥrā-yı ʿaşḳ
Anda mecnūn bīdler dīvāne cūlar var idi

III

El-amān ey dil yine bir nev-cevān seyr eyledüm
Bir perī-dīdār bir şūḫ-ı cihān seyr eyledüm
Bir sehī-ḳadd gülşen-i serv-i revān seyr eyledüm
Ben bugün bir nev-nihāl-i[1] ḥüsn ü ān seyr eyledüm
Ṭarf-ı ebrūsında[2] sünbül gibi mūlar var idi

162b IV

Kākülüñ sünbül ruḫun bir ḳadr-i raʿnā eyledüñ
ʿĀlemi bülbül gibi ʿaşḳuñla gūyān eyledüñ
Ḳanġı miskīni ʿaceb derdüñle şeydā eyledüñ
Sen yine bir nev-niyāz ʿāşıḳ mı peydā eyledüñ
Kūyuña yer yer tökülmiş āb-rūlar var idi

V

ʿĀrifā bilmem neden tā böyle sen bī-hūşsun
Bunca demdür ʿandelībān gibi sen pür-ḫūşsun
Sen yine var ise dilbend-i ruḫ-ı gül-būşsun
Ey Nedīm ey bülbül-i şeydā niçün ḫāmūşsun
Sende evvel çoḳ nevālar güft-gūlar var idi

[1] nihāl: bahār D.
[2] ebrūsunda: destārında D.

249

Ġazel-i Nābī Taḫmīs-i Dāniş

mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün

I

Ḫān-ı emeli ḥırṣ ile yaġmādan uṣanduḳ
Bīhūde tekāpū-yı keder-zādan uṣanduḳ
Bir rifʿat içün miḥnet-i dünyādan uṣanduḳ
Bir devlet içün çarḫa temennādan uṣanduḳ
Bir vaṣl içün aġyāra müdārādan uṣanduḳ

II

Ümmīd-i viṣāl ile ḥayālātı unutduḳ
Mehcūr olup efkār-ı murādātı unutduḳ
Keyfiyyet-i ḥasretle ḥuẕūẕātı unutduḳ
Hicrüñ çekerek ẕevḳ-i mülāḳātı unutduḳ
Maḥmūr olaraḳ leẕẕet-i ṣaḥbādan uṣanduḳ

III

Olduḳ ṭaleb-i ḳurb ile hem-derd ile hem-pā
Ḳılduḳ nice dem ḫᵛāhiş ile cismümüz ifnā
Gördük olacaḳ ḥāl degül mīve-i ḫulyā
Düşdük ḳatı çoḳdan heves-i vuṣlata ammā
Ol dāʿiye-i daġdaġa-fermādan uṣanduḳ

163a IV

Miḥnetle keş-ā-keşde göñül andan uṣanmaz
Şūr-ı şaġab-ı cevr-i firāvāndan uṣanmaz
Feryāduña ṣad nāle vü efġāndan uṣanmaz
Dil ġamla daḫı dest ü girībāndan uṣanmaz
Bir yār içün ey dil hele ġavġādan uṣanduḳ

249: 162b

V

Ey ḫāme-i muʿciz-raḳam-ı ṣafḥa-i tasṭīr

Bildüm idemezsin anı sen Dāniş[e][1] taḥrīr

Bādī olur ʿuşşāḳ-ı kesel-meşrebe teẕkīr

Nābī ile ol āfetüñ it ḥālini taḳrīr

Efsāne-i Mecnūn ile Leylādan uṣanduḳ

250

Ġazel-i Ḥanīf Taḫmīs-i Şākir

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Zülf-i şeb-gūnuñ görüp ālām geldi ḫāṭıra

Silsile-bend oldıġum eyyām geldi ḫāṭıra

Vaʿd-i kemmūn itdigüñ hengām geldi ḫāṭıra

Çeşm-i pür-ḫūnuñ görünce cām geldi ḫāṭıra

Şevḳ-i ṣahbā-yı leb-i gülfām geldi ḫāṭıra

II

Reng-i ruḫsāruñ ḫayāli var göñülde cā-be-cā

Çīn-i zülfüñ ʿanbere teşbīh iden itmez ḫaṭā

Sīne-i billūr ise āyīne-i gītī-nümā

Gülşen-i ḥüsnüñ temāşā eyledüm ser-tābe-pā

Çīn-i zülfüñde hemān ārām geldi ḫāṭıra

III

Mehd-i nāz içre ḥırāmān olmadan cānā seni

Berg-i gülden ṣaḳınurdı dāye-i zībā seni

Bezm-i meyde ṣāġar-ı ṣahbā ile tenhā seni

[1] anı sen Dāniş[e]: elem-i Dānişi D.
250: 163a

Gördügümde zümre-i evbaş ile rüsvā seni

Ṭıfl iken ʿār itdigüñ bed-nām geldi ḫāṭıra

163b IV

Tā ezel iḳlīm-i ḥüsnüñ şāhısın bir dānesin

ʿĀr iderdi gördügi dem mā-ḥāṣal pervānesin[1]

Ṭaʿn iderken ellerin meh-pāresin cānānesin

Şimdi nūş-ā-nūş-ı bezm-i ʿişret-i bī-gānesin

İtdigüm biñ[2] kāse-i ibrām geldi ḫāṭıra

V

Naḫl-i nāzum sāye-i gülden ruḫ-ı verdüñ laṭīf

Mū-miyānuñ ḳıldan ince serv-endāmuñ naḫīf

Fikr-i laʿlüñ ile Şākir olmada her dem żaʿīf

Ḫaṭṭ-ı ruḫsārın ḫayal eyler iken cānā Ḥanīf

Bil-bedāhe bu ġazel aḫşām geldi ḫāṭıra

251

Ġazel-i ʿĀṣım Taḫmīs-i Celālī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Çemenler cūylar ol şūḥ-ı serv-āzāduñ olsun hep

Hevālar bādlar ol ḳāmeti şimşāduñ olsun hep

Ḥumār-ı ʿayş u ʿişret bu dil-i nāşāduñ olsun hep

Ṣafā-yı cām-ı mey ol Ḫusrev-i bī-dāduñ olsun hep

Şarāb-ı ḫūn-ı dil ʿuşşāḳ-ı ġam-muʿtāduñ olsun hep

[1] pervānesin: revānesin D.

[2] biñ: yek D.

251: 163b

Erdem Sarıkaya, *Ebubekir Celali Divanı*, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2008, s.357/3.

II

Geçirmem ʿömrümi Mecnūn miṣāli vādī-i ġamda
Vücūdum Kūhken-veş itmem ifnā kūh-ı mātemde
Raḳībüñ ḳā´ilem güftār-ı telḫin gūş idersem de
Benüm bir Leylī-i şīrīn-lebüm olsun da ʿālemde
Cihānuñ deşt ü kūhı Ḳays ile Ferhāduñ olsun hep

III

Dilā bāʿiṣ midür zerrīn-piyāle mest olup cūşa
Mey-i ḫāliṣ olınca serde hīç yer mi ḳalır hūşa
Tekellüfsüz çeker[1] büryānı ḫāżır istemez tūşe
Şikeste bir sifāl-i köhne besdür rind-i mey-nūşa
Cihānuñ māl ü cāhı zümre-i zühhāduñ olsun hep

164a IV

Raḳībe ḫāṣılından virmeyüp bir dirhem ü dāne
Bilüp ḳadrin idāre eylesünler hūş-mendāne
Biraz da ḥiṣṣe çıḳsun fażlasından ehl-i ʿirfāna
Taṣarruf eylesünler ḫaṭ gelince rūy-ı ḫūbāna
Dil-i vīrānı vaḳf itdüm ẕükūr evlāduñ olsun hep

V

Yanup nār-ı[2] muḥabbetle[3] Celālī zer gibi ḫāṣım
Bilinmez mi[4] yine ol şūḫ-ı sīm-endāma iḫlāṣım
Ne ʿālemlerde seyyāḥım ne deryālarda ġavvāṣım
Ben işrāḳī-meżāḳam ʿaşḳla pervāne-veş ʿĀṣım
Gülistān ʿandelīb-i āteşīn-feryāduñ olsun hep

[1] çeker: ciger D.
[2] nār: mi´yār D.
[3] muḥabbetle: muḥabbetde D.
[4] Bilinmez mi: Niçün geçmez D.

252

Ġazel-i Nedīm Taḫmīs-i Celālī

mefʿūlü/ fāʿilātü/ mefāʿilü/ fāʿilün

I

Ey pāy-māl-i cünbiş-i yekrānuñ oldıġum
Meydān-ı türk ü tāzda ġalṭānuñ oldıġum
Aḫşāmdur a bende-i fermānuñ oldıġum
Gel ey esīr-i zülf-i perīşānuñ oldıġum
Bilmez misin rübūde-i çevgānuñ oldıġum

II

Geşt ü güẕār-ı faṣl-ı ḥazīrāna çıḳ yüri
Yaz mevsīminde gün gibi seyrāna çıḳ yüri
Giy câme-i münaḳḳaşı devrāna çıḳ yüri
Ṭāvūslar gibi çemenistāna çıḳ yüri
Ey men fedā-yı ḥālet-i cevlānuñ oldıġum

III

Gözler lisān-ı ḥāl ile gūyendeler nedür
Kim bilmez öyle dilleri dānendeler nedür
Āyīne gösterüp ruḫ-ı tābendeler nedür
Gördükçe bendeki bu şeker ḫandeler nedür
Bildüñ mi ṭūṭī-i şeker-istānuñ oldıġum

164b IV[1]

ʿArż it cemalüñi göñül oldıḳça muntaẓır
Ṭūtīye çünki ṣāḥibi āyīne gösterür
Var bir suʾālüm ey lebi şīrīn cevāb vir

252: 164a

Erdem Sarıkaya, *Ebubekir Celali Divanı*, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yüksek Lisasns Tezi, 2008, s.360/5.

[1] Adı geçen divanda bu bent dipnotta yer almaktadır.

Gördükçe bendeki[1] bu şeker-ḫandeler nedür

Bildüñ[2] mi ṭūtī-i şeker-istānuñ[3] oldıġum

V

Ey nāzenīn-i ʿişve-pesendüm giçen gice

Derbān idüp efendüme kendüm giçen gice

Bu iḫtiyāṭı ben de begendüm giçen gice

Aġyār ḳorḳusundan efendüm giçen gice

Ṭuyduñ mı tā-be-ṣubḥ nigehbānuñ oldıġum

VI

Hicrüñle geçdi māhlar ey bī-vefā bütün

Bayrāma ḳaldı vaʿde-i dīrīneler düşün

Vaṣluñla itmesün mi Celālī ḳuluñ dügün

Pek istedi efendümi ʿıyduñ üçünci gün

Luṭf eyle gel Nedīmüñe ḳurbānuñ oldıġum

253

Ġazel-i Vehbī Taḫmīs-i Necībā

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Der-ḳafā der-sipeh-i ʿişve vü nāzı tā kim

Yaḳadan paçaya dek itse ʿaceb mi çākim

Mārlar ḳapladı ṣan genc-i dil-i ġam-nākim

Sīne ḳāḳum gibi berrāḳ u sefīd ammā kim

Oldı gīsūları hem-reng-i siyeh-semmūra

[1] bendeki: bendegī D.

[2] Bildüñ: Bildik D.

[3] şeker-istānuñ: şeker-lisānuñ D.

253: 164b

II

İgneden iplige dek ḥāl-i dile ḳıldı naẓar
Taḥta-i sīneye iş geçmede müjgān ekṣer
Sünbül-i deşt-i Ḫotenden daḫı raʿnā dirler
Nāfe-i Çīn gibi ḫoş-bū o siyeh perçemler
Beñzer o ṣāf boġaz āyīne-i billūra

III

Ṭavşan uyḫusı virür gāhī o fettānum baḳ
Zaġara dönmek içün gürg-i raḳīb-i aḥmaḳ
Bāri dükkānçe-i ümmīde o körpe ḳuzucaḳ
Gelse ḳuyruḳ ṣalaraḳ nāzla gerden ḳıraraḳ
Dilkülensem düşüp endīşe-i dūr-ā-dūra

165a IV

Şevḳ-i vuṣlatda çabuḳlatmış iken eşkümi dün
Ṭutmadı gerçi gözüñ ṣatma bizi bāri bugün
ʿİllet-i bīnişiñe sīm-i sirişküm n'itsün
Zer devādur bilürüz çeşm-i remed-dīdeye çün
Ruḫ-ı zerdüñle ʿilāc[1] it nigeh-i rencūra

V

Aṭlas-ı çarḫı yaḳarsaḳ daḫı şimdi bed ü nīk
Pūşiş-i ṣabrı didüm yāre ne çāk it ü ne dik
Ḳandehār-ı lebini eyle Necībā temlīk
Vehbiyā Rūm ḫarācı deger ol muġbeçe līk
Ḳatı aʿlā idi raḥm[2] itse dil-i mehcūra

[1] zerdüñle ʿilāc: zerdümle devā D.
[2] raḥm: luṭf D.

254

Ġazel-i Rūḥī Taḫmīs-i Raḥmānī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Ṣaḳınġıl olma maġrūr ḥüsnüñe kim böyle ḳalmazsın
Baḳup ruḫsāruña ḥaṭṭ-ı gülünden ḥişşe almazsın
Beni öldürdüñ ey meh yānuma bir kerre gelmezsin
Ġamuñdan derde düşdüm ḥālüme bir raḥm ḳılmazsın
Esīr-i derd-mendüñ oldıġum gūyā ki bilmezsin

II

Naṣīḥat saña itsem incinüp sözümden aġlarsın
Raḳīb-i rū-siyāhuñ pendini bir ḥoşça diñlersin
Gidersin kūy-ı ġayra yol yañıldum diyü söylersin
Baña cevr ü cefā mihr ü muḥabbet aña eylersin
Benüm yanumda ammā hīç bir kerre yeñilmezsin

III

N'ola ben bendeñe cānā viṣālüñ eyleseñ iḥsān
Bilürsün ʿaḳl u fikrüm gitdi ḳaldum vālih ü ḥayrān
Derūnumdan nice ḥasret çeküp āh itmeyem hicrān
Görürsün reh-güẕārında beni üftāde-i nālān
Ḥırāmānī geçersin gözlerüm yaşını silmezsin

165b IV

Firāḳuñ āteşi cānā sīnemde eylemiş mesken
Ḥabībā bir nigehle bu dil-i vīrānum alsan sen
Demidir ʿİsī-veş güftāra gel ey dilber-i aḥsen
Ṭutalum biz ġam-ı hicri ile diltengüz ya ammā sen
Neden ey ġonçe-i nevreste gülmezsin açılmazsın

254: 165a

V

Teraḥḥum eyle bu Raḥmānīye ey ġamzesi cādū
Fiġānumdan ḳamu girmez gözine ʿālemüñ uyḫu
Bu deñlü dilrübā içre düşer mi saña ey meh-rū
İşidüp nālemi kūyuñda dirmişsin ki kimdür bu
Ne lāzım ṣormaḳ ey meh Rūḥī-i şeydāyı bilmezsin

255

Ġazel-i Aḥmed Taḫmīs-i Ṣıdḳī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ feʿūlün

I

Nesīm-i ʿāḳıbet elḥamdülillāh
Vezān oldı vücūdında seḥer-gāh
Şifā-yı Ḥażret-i Ḥaḳ oldı hem-rāh
Ḫudāya şükr idersem n'ola her gāh
İrişdi cismüme ṣıḥḥat çü nāgāh

II

Çeküp ġam pisterinde derd ü zaḥmet
Olup żaʿf ile ben bī-tāb u ṭāḳat
Murādum dünyede olmışdı ṣıḥḥat
Yatup ġam döşeginde nice müddet
İderken āh u zārı gāh u bī-gāh

III

Olup iḥsānı ol Ḥayy-ı muʿīnüñ
Merāmın ḥāṣıl itdi ben ḥazīnüñ
İrişdi luṭfı Rabbü'l-ʿālemīnüñ

255: 165b

Ḳabūl oldı duʿāsı müslimīnüñ

Selāmet irdi Ḥaḳdan ḥamdülillāh

166a IV

Ġurūr itmem baḳup tāc u ḳabāya

Ḥarīṣ olmam bu mülk-i bī-bekāya

Yüzüm ṭutdum cenāb-ı Kibriyāya

Ṣıġındum tā ezelden ben Ḫudāya

Odur şāh u gedāya çün penāh-gāh

V

Dilerseñ Ṣıdḳiyā ʿizzet mü´ebbed

Der-i ḥırṣ u recāyı eyle mesned

Buyurmış çünki evvel şāh-ı sermed

Tevekkül üzre ol her demde Aḥmed

Muʿīn ola saña her yerde Allāh

256

Ġazel-i Caʿfer Taḫmīs-i Feyżī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ol mehüñ gün yüzüni gördükçe artar ḥayretüm

Cūş ider deryā-yı cismümde sirişküm firḳatüm

Tāzelenmiş sīne-i çākümde dāġ-ı miḥnetüm

Söylemek ḳaṣd itdügümce yāre derd ü ḥasretüm

Aġlamaḳ dutar meni güftāra ḳalmaz ḳudretüm

II

Baña dirsin bāde-i vaṣlı saña içürmeyem

Ġuṣṣa vü ġamdan ölürseñ şādiye irgürmeyem

256: 166a

Öldürürseñ zecr ile senden yüzüm döndürmeyem
Ben niçün sen şemʿ-i tābāna revān cān virmeyem
Yoḳ mıdur ʿālemde bir pervāne deñlü ġayretüm

III

Didiler gülşen ruḫ-ı dildāra ḫaṭṭ-ı müşg-bū
Gitdi dilden şādlıḳ gördüm hemāndem ḥāl bu
Zār u ġam-gīn menziline vardum itdüm cüst ü cū
Görmedüm ol māhı çoḳ baḳdum aşaġa yuḳaru
Yirde gökde yılduzum yoḳdur gidüpdür devletüm

166b

IV

Şemʿ-veş yandurdı cismüm āh-ı āteş-nākden
Ġarḳa-i ḫūn olmışam bu dīde-i ġam-nākden
Sāye ṣaldı mihr-i devlet gerdiş-i eflākden
Kūyına iltüp getürdi ben ġubārı ḫākden
Vardı yirden göge dek bād-ı ṣabāya minnetüm

V

Nāme-i ḥüsninde Feyżī oḳudum aʿmālümi
Laʿl-i nābı vaṣf-ı şīrīn eyledi aḳvālümi
Bende çekmiş Leylī-i zülfi dil-i abdālumı
Rūz-ı maḥşerde diyem Mecnūna Caʿfer ḥālümi
Kim dilümi ol bilür ancaḳ ol añlar ḥāletüm

257

Ġazel-i Ḥayālī Taḫmīs-i ʿĀlī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Sākin-i kūy-ı ḳanāʿat ḳurb-ı ḫāḳān istemez

257: 166b

Raġbet itmez manṣıb-ı dünyāya ʿunvān istemez
Mümkināta bende olmaz resm-i erkān istemez
Faḳr ile faḫr eyleyen dergāh-ı sulṭān istemez
Dūd-ı āhı sāyesinde ṭāḳ-ı eyvān istemez

II

Eyleyüp[1] ḫāk-i der-i cānāneyi başa külāh
Dūd-ı āh-ı pür-şerārın bildi zeyn-i[2] bār-gāh
ʿAynına almaz bu dünyā şehlerin itmez nigāh
Şol gedā kim ḳıldı istiġnā ṭarīḳin[3] tekye-gāh
Genc-i Bādāverd ile taḫt-ı Süleymān istemez

III

Şerḥalarla zeyn idüp sīne feżāsın ser-be-ser
Bāġ-ı dehrüñ serv-i āzādını añmaz terk ider
Ruḫlaruñ yādına yaḳup tāze tāze dāġlar
Şol gedā kim penbe-i dāġın dem-ā-dem tāzeler
Gül ḳoparmaz şāḫdan geşt-i gülistān istemez

167a IV

Firḳatüñden düşse göñlüm vādī-i künc-i ġama
Cān virür tīġuñ gibi pākīze-dil bir hem-deme
Māniʿ olmaz sırr-ı[4] dildūzuñ giçerse sīneme
İsteyen gelsün geçen geçsün ṣalādır ʿāleme
Pādişāh-ı ʿaşḳ dergāhında derbān istemez

V

Eşk-i çeşmi ʿĀliyā deryā gibi cūş eyleyen
Āh-ı efġānı cihān ḫalḳını medhūş eyleyen

[1] eyleyüp: eyleyen D.
[2] zeyn-i: zerrīn D.
[3] ṭarīḳin: serīrin D.
[4] sırr: tīġ D.

Bezm-i şevḳ-i yārda kendin ferāmūş eyleyen

Ey Ḥayālī bī-tekellüf ḫūn-ı dil nūş eyleyen

Minnet ile Ḫıżr elinden āb-ı ḥayvān istemez

258

Ġazel-i Ḥayālī Taḫmīs-i ʿĀlī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

İrmez olmışdur sipihrüñ gūşına feryādumuz

Cüst cū olunsa yoḳdur arada nā-şādumuz

Sürse erbāb-ı ḳanāʿat yaraşur evrādumuz

Ḳurṣ-ı mehle ḫūşe-i pervīn[1] olaldan zādumuz

Ehl-i faḳr içre tenaʿʿumla çıḳupdur adumuz

II

Gerçi biz zāhid ne ḥall-i müşkilāta māliküz

Ne ḥabāb-āsā[2] bu devr içre ṣebāta māliküz

Ḫıżr-veş ammā müdām āb-ı ḥayāta māliküz

Bir ṣınuḳ sāġarda seyr-i mümkināta māliküz

Biz ḫarābāt ehliyüz böyle olur irşādumuz

III

Ḳaṣr-ı Şeddādı ya Kisrā ṭāḳını yād eyleseñ

Ḫāk-bāzī birle bir ġam-ḫāne bünyād eyleseñ

Ḳalbümüz maʿmūr ṭutsañ[3] gönlümüz şād eyleseñ

Ṭıfl gibi luʿb ile bir[4] ḫāne ābād eyleseñ

258: 167a

[1] pervīn: engūr D.

[2] Ne ḥabāb-āsā: Nüh ḳıbāb-āsā D.

[3] ṭutsañ: ṭutsaḳ M.

[4] luʿb ile bir: luʿb içün ile D.

Girmedin içine vīrān eylerüz ābādumuz

167b IV

ʿAḳlumuz şāhı bu ʿālem ṣayd-gāhın bulalı

Kāse-i naʿl-i semendi ḫūn-ı bismil ṭolalı

Bīşe-zār-ı ʿömrümüz bād-ı ecelden ṣolalı

Ṣaydumuz murġān-ı ḳudsī āşiyānı[1] olalı

ʿAnkebūtī dām ile fevrī[2] baṣar ṣayyādumuz

V

Tā ki çekdi ḫaṭṭı cānānuñ bize ceyş-i sitem

Ġamze oḳlarını atdı yā gibi ebrū-yı ḫam

Şöyle doldı ʿĀliyā eṭrāfumuz derd ü elem

Cism-i pür-peykānumuz görüp Ḥayālī didi ġam

Alamaz şād-ı feraḥ bu ḳalʿa-i fūlādumuz[3]

259

Ġazel-i Bāḳī Taḫmīs-i Naḳdī

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Bir ṣaçı Leylī beni eyledi āvāre meded

Yüz ṭutarsam n'ola Mecnūn gibi kuhsāra meded

Rıḥlet eyyāmı irişdi diyiñüz yāre meded

Eylesün vaṣlını[4] dermān dil-i bīmāra meded

Dostlar işte ben öldüm baña bir çāre meded

---

[1] āşiyānı: āşiyāndur D.

[2] fevrī: nūr-ı D.

[3] fūlādumuz: pūlādumuz D.

259: 167b

[4] vaṣlını: laʿlini D.

II

Pūte-i ʿaşḳa girüp miḥnet ile teb çekme
Ṭoġrı çek nāvek-i āhuñ zihini çep çekme
Yāremüñ merhemini nāzla her şeb çekme
Zaḫm-ı sīnemden oḳuñ pārelerüñ hep çekme[1]
Dursun Allāhı seversen hele bir pāre meded

III

Kūşe-i ġamda beni derd ü elem öldürüyor
Bir ṭaraf ḫāl ü ḫaṭ u ḥasret-i fem öldürüyor
Giryeden merdümek-i çeşmümi nem öldürüyor
Güher-i cāmı yitürdük bizi ġam öldürüyor
Sāḳīyā gel bulıvir ḳanda ise ara meded

168a IV

Ṣabr idüp bir niçe gün firḳat-i yāre ṭurayın
Nic'olur gerdiş-i girdārını çarḫuñ göreyin
Varayın ben de bu gün menzil-i yāri ṣorayın
Gice tenhā işigi ḫākine yüzler süreyin[2]
Ṣaḳınuñ kimse ḫaber virmesün aġyāre meded

V

Naḳdiyā sırr-ı derūnuñda nihān eylemege
Diḳḳat it ṣaḳla ṣaḳın genci ʿayān eylemege
Ḳāmetüm buldı felek ṣanki kemān eylemege
Mededüm[3] ḳalmadı feryād u fiġān eylemege[4]
Saña kimden ire ey Bāḳī-i bī-çāre meded

[1] çekme: alma D.
[2] Gice tenhā işigi ḫākine yüzler süreyin: Güher-i cāmı yitirdük bizi ġam öldürüyor: M.
[3] mededüm: mededüñ D.
[4] eylemeğe: eyleyecek D.

260

Ġazel-i Dürrī Taḫmīs-i Ḥāşimī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Cevānuñ ġamzesi sözi gibi siḥr-i ḥelāl olsa
Bülend elfāżı dendānı gibi ʿıḳd-i hilāl olsa
Cihānuñ ṭūṭi-i gūyāları yanında lāl olsa
Kişinüñ sevdigi ʿālemde bir şīrīn-maḳāl olsa
Nedīm olsa söz añlasa muḥaṣṣal ehl-i ḥāl olsa

II

Söze gelse ẓuhūr eyler lebinde muʿciz-i ʿİsā
Cihāna gösterürsin şiʿr ü inşādan yed-i beyżā
Kemāl-i ḥüsn-i ḫulḳ ile bulınmaz ẕātuña hem-tā
Perī-peyker melek-sīret güzeller çoḳ durur ammā
Ẓarīf ü nüktedān olsa güzel ehl-i kemāl olsa

III

Naẓīrüñ gelmemişdür ey perī-rū cins-i ādemde
Senüñ gibi laṭīf olsa güzel olınca ʿālemde
Tesellī ḳılsa luṭf-ı ṭabʿ ile aḥbābı her demde
Ḳomasa ʿāşıḳı girye ide Yaʿḳūb-veş tende
ʿAzīz-i Mıṣr-ı ḥüsn olsa şeh-i Yūsuf-cemāl olsa

168b IV

Baḳılmaz ġayra gelse ol cevān-ı pādişeh-meşreb
Görinmez mihr-i ʿālem-tāba ḳarşu nitekim kevkeb
Utanup ṭalʿatinden girmeseydi yirlere her şeb
Anuñ ruḫsārına beñzer dir idi ehl-i diller hep
Güneş ṯābit-ḳadem olsa eger kim bī-zevāl olsa

260: 168a

V

Olup ol şemʿ-i ḥüsne Hāşimī cān ile pervāne
Cemāli pertev eyler āteş ursa cān-ı sūzāna
Şarāb-ı dilküşā geldükçe bezm-i ehl-i ʿirfāna
Otursa gelse dilber meclise ey Dürrī şāhāne
Ḳızarsa tāb-ı mülden ruḫları hem al al olsa

261

Ġazel-i Muṣṭafā Taḫmīs-i Sipāhī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Münevver ḳıldı āfāḳı yüzüñ ey meh żiyālıḳdan
Yaraşur Sidre ḳaddüñe dem urma müntehālıḳdan
Ferāġat eyledüñ ṣandum seni ben pür-cefālıḳdan
Gözüm yaşını baḥr itdüm firāḳuñla cüdālıḳdan
Senüñle ḳanı a ẓālim ṣu sızmazdı aralıḳdan

II

Niyāz itmek düşer dāʾim gül-i raʿnāya bülbülden
Niyāz itdükçe nāz itmek gerekdür bülbüle gülden
Beni sen ṣu gibi ey serv aḳıtduñ cān ile dilden
Çevürdün yüzüñi āḫir alınca gönlümi elden
Ġaraż bu mıdur ey dilber bizümle āşinālıḳdan

III

Dem-ā-dem dest-i hicrüñle nigārā çāk olup yaḳa
Revā mı āteş-i ʿaşḳuñ beni ḫāk eyleye yaḳa
Teraḥḥum itmeyesin sen gözümden ḳanlu yaş aka
Oluban ḥüsnüñe ġarrā iken cevr itme ʿuşşāḳa

261: 168b

Virür yele niçe şehler düşüpdür pādişālıḳdan

169a IV

Cihān içre saña beñzer ḳanı hīç bir gül-i raʿnā
Ṣaçı ʿanber ü reyḥān bir yüzi gül ḳāmeti bālā
Ḳamer-behçet güneş-ṭalʿat perī-peyker melek-sīmā
Bu gün mülk-i melāḥatde bulınmaz ḥüsnüñe hem-tā
Ṣunulmışdur saña şāhum güzellik ḥüsn-i Ḫālıḳdan

262

Ġazel-i Muḥibbī Taḫmīs-i ʿUbeydī

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I[1]

İtmege gülşen-i ʿālemde dilā ʿayş u ṭarab
Bulmadum bir gül-i bī-ḫār idüp saʿy u ṭaleb
Ben çeküp derd-i hezār u ġam u endūh u taʿab
Müddeʿī dāmen-i dildāra irişse ne ʿaceb
Ḳanda kim gül açıla ṭutar anuñ ḫār etegin

169b II

Ḫam-ı ebrūsı ile ḳaddüñ eger ola hilāl
Ṭāḳatüñ ṭāḳ oluben żaʿf seni itse ḥayāl
ʿArż-ı ḥāl eylemege ḳalmasa güftāra mecāl
Ḫābda yāri görüp furṣat ile būsesin al
Uyanup ḫışma gelürse ḳoma inkār etegin

III

Ey ʿUbeydī dil-i pür-ġamda ṣafā ḳalmadı hīç
Çekmedigüm bu cihān içre belā ḳalmadı hīç

262: 169a

[1] Tahmisin iki bendi eksiktir.

Ol perī itmedügi cevr ü cefā ḳalmadı hīç

Ey Muḥibbī benī ādemde vefā ḳalmadı hīç

Sen de Mecnūn-ṣıfat ṭut yüri[1] ṭaġlar etegin

263

[Taḫmīs][2]

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Dilberā şerbet-i laʿlüñde ne ḫoş ḥikmet var

Nūş iden ʿāşıḳ-ı dilḫastelere ṣıḥḥat var

Şöyle şīrīn dehenüñde nice ḥaysiyyet var

Lebüñi öpmede cānā ne ʿaceb leẕẕet var

Bā-ḫuṣūṣ ince belüñ ḳuçmada çoḳ ḥālet var

II

Ruḫlaruñ Kaʿbe-i ʿulyā vü ḳaşuñ ḳıble-nümā

Dehenüñ dār-ı şifā vü nefesüñ rūḥa ġıdā

Baḳışuñ ʿayn-ı vefā vü gülüşüñ özge ṣafā

Cünbişüñ cāna şifā söyleyişüñ derde devā

Yalıñuz ḥüsn degül sende begüm ḥikmet var

III

Reh-güẕārına düşüp sāye-i cismüm sürürem

Sensüz ey rūḥ-ı revān ḳāleb-i bī-cān yürürem

Ḳanda baḳsam ṣanemā naḳş-ı hayālüñ görürem

Görmez isem ölürem görmege cānlar virürem

Sende ey rūḥ-ı revān ne ʿaceb ḥaṣlet var

---

[1] yüri: yāri D.
263: 169b

[2] Başlıksız.

170a IV

Aġlamaḳ oldı işüm ben bu cihānda gülemem
Dāmen-i vaṣluñ ile seyl-i şirişküm silemem
Ārzūmı vādī-i ḥayretde yitürdüm bulamam
Bilmezem baña ne siḥr oldı ki kendüm bilemem
Bunı ancak bilürem bende ʿaceb ḥayret var

264

Ġazel-i ʿİzzet Taḫmīs-i Eşref

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Cihān başuma zindān oldı ey ḳaşı kemān sensüz
Gerekmez cennet olsa nāzenīnüm bu cihān sensüz
Baña ey māh-ı nev sāyem daḫı oldı girān sensüz
Ḳarār itmez göñül bir yerde ey rūḥ-ı revān sensüz
Baña bir künc-i külḫendür zemīn ü āsumān sensüz

II

ʿAceb mi mesken itsem kūşe-i endūh-ı vaḥdetde
Düşüp ʿummāna ḳaldı ẕevraḳ-ı dil baḥr-i ḥasretde
Gidüp ʿaḳlum başumdan ḳalmışam ben ḥāl-i ḥayretde
Ne mümkin neş′e-yāb olmaḳ benüm çün bezm-i ʿizzetde
Ġamuñla zehr-i ḳātildür şarāb-ı erġavān sensüz

III

Dil-i āvāremi āteşlere yaḳdı bir āfet kim
O rütbe ḳaddümi lām eyledi hicrān-ı firḳat kim
Vefāsuz dilbere dil virmek ʿālemde bir ʿillet kim
Şu rütbe bī-mecāl itdi beni derd ile ḥasret kim

264: 170a

Ten-i bī-tābuma bār olmada şāhum bu cān sensüz

170b IV

Nice demdür ki gelmez oldı bezme ol gül-i raʿnā
ʿAceb ol nāzenīn kimlerle hem-dem ḳandadur āyā
Ḳonuşdı yād ile ẓannum o naḫl-i serv-i müstesnā
Gül āteş serv ser-keş şuʿle sünbül çeşmüme cānā
Ser-ā-pā ʿayn-ı āteşdür gülistān-ı cihān sensüz

V

Ḥayāl-i vaṣl-ı dildār ile ʿİzzet oldı dīvāne
Gene maʿmūr olur mı bir daḫı bu ḳalb-i vīrāne
Olaldan fülk-i dil ʿazm-i reh-i girdāb-ı ʿummāna
Düşelden keştī-i[1] dil ġam ile deryā-yı hicrāna
Ne eyler Eşrefe bu rūzigār-ı bī-amān sensüz

265

Ġazel-i Bāḳī Taḫmīs-i Şerīfī

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Aġladan ʿāşıḳı ey dil ġam-ı hicrān ancaḳ
İñleden ehl-i dili gerdiş-i devrān ancaḳ
Kimi mātem-zede ḫalḳuñ kimi şādān ancaḳ
Ḥāl-i ʿālem ezelī böyle perīşān ancaḳ
Kiminüñ miḥnet ile başına zindān ancāḳ[2]

II

Görinür bāġ-ı cihān kimisine tāze bahār

[1] keştī: keşte M.
265: 170b
[2] Baki Divanı'nda mısraın yeri farklıdır. Tahmiste, gazelin 1. ve 3. beytinin 2. mısraları yer değiştirmiştir.

Kimi ṣu gibi çemen seyrin ider leyl ü nehār
Kimisi bezm-i ṣafāda kimisi hem-dem-i ḫār
Kimisi bülbül-i nālān kimi gül-ʿārıż-ı[1] yār
Kimi pervāne-i şemʿ-i ruḫ-ı cānān ancaḳ

III

Kiminüñ belini bükdi sitem-i merġ dütā
Kiminüñ sīnesini itdi nişān tīr-i ḳażā
Menzil-i rāh-ı ʿadem olsa ʿaceb mi dünyā
Bu cihān kimine ḳaṣr u ṭarab u ʿayş u ṣafā
Kimi ḫandān kimi giryān kimi nālān ancaḳ

171a IV

Māl ü esbāb-ı cihān ḳalmadı çün Ḳārūna
Baḳmazam çehre-i zerdüm var iken altūna
Ser-firāz ol başuñı egme ṣaḳın her dūna
Pāy-māl olmada āḫir şütür-i gerdūna
Pādişāh ile gedāsı hele yeksān ancaḳ

V

Kūh-ı vaḥdetde Şerīfī oluban genc-i nihān
Māsivāyı unudup Ḥaḳ ile olsun her ān
ʿĀlem-i kevn-i fesād olduġıçün mülk-i cihān
Bāḳiyā ḫānḳah-ı ʿālem-i ḫayretde hemān
Her gelen kimse bu esrār ile ḫayrān ancaḳ

[1] nālān kimi gül-ʿārıż-ı: nālān-ı gül-i ʿārıż-ı D.

266

Ġazel-i Mānī Taḫmīs-i Āzerī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ẕerre-veş sevdüm yine sen āfitāb-ı enveri
ʿAşḳuñı terk eylemem terk eylerem cān u seri
Çeşm-i ḫūn-rīzüñ gibi tīz eyleyüp ol ḫançeri
Mū-be-mū kesseñ cefā tīġıyla cismüm ey perī
Ḳılca olmaz ḫāṭırum ḳayd-ı taʿalluḳdan berī

II

Bī-kes oldum ḳalmadı hīç mūnis ü maḥrem dirīġ
Ġuṣṣadan olmadı göñlüm bir nefes ḥurrem dirīġ
Ölmeyince benden ayrılmaz belā vü gam dirīġ
Bulmadum ölmekden özge yarama merhem dirīġ
Pā-bürehne niçe kez gezdüm cihānı serserī

III

Görse rūy-ı tāb-nāküñ ger ṣaġīr ü ger kebīr
Mihr-i ruḫsāruñ olur ḫāṭırlarında cāy-gīr
Diyeler evvel naẓarda rūyuña olmaz naẓīr
Kim ki görse ʿārıżuñ mirʾātin ey mihr-i münīr
Ayrıḳ[1] almaz ʿaynına āyīne-i İskenderi

171b IV

Eglenürdüm bezm-i ʿişretde nevāl-i vaṣlla
Künc-i ġamda bī-cemāl oldum zevāl-i vaṣlla
Bir ramaḳ ḳalmışdı cismümde ḫayāl-i vaṣlla
Çıḳdı cānum tenden ümmīd-i zülāl-i vaṣlla

266: 171a
[1] Ayrıḳ: Artıḳ D.

Çıḳmadı gönlümden ammā ārzū-yı ḫançeri

V

Āzerī ṣaḥrāya düşdüm terk idüp ġam-ḫāneyi

Künc-i ʿaşḳa mesken itdüm ḫāṭır-ı vīrāneyi

Ḳanda gördüm bilmezem ol gözleri mestāneyi

Bir görünmez derde uġratdum dil-i dīvāneyi

Bilmezem hīç neyleyem Mānī dehān-ı dilberi

267

Ġazel-i Fużūlī Taḫmīs-i Fevrī[1]

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Başumda seng-i taʿne tende zaḫm-ı dāġ-ı miḥnet var

Selāmet ḳaṣdın itsem reh-zenüm yüz biñ melāmet var

Ser-i kūyuñda ḫāk olmaġa cān u dilde raġbet var

Yoluña cān virem gibi derūnumda ʿalāmet var

Şehīd-i tīġ-ı ʿaşḳ olmaġa gönlümde şehādet var

II

Cihān bāġını gezdüm gerçi mānend-i ṣabā her sū

Dağıtdı ʿaḳl u baḫtum tīre ḳaldı zülf-i ʿanber-bū

ʿAceb midür belā vü derd ü hicrān ile ṭutsam ḫū

Döküldi gözlerüm yaşı naẓar ḳılmaduñ ey meh-rū

Düşüpdür yıldızum beñzer[2] sitāremde nuḥūset var

267: 171b

[1] Gazel, Mecmuada Fuzūlī'ye atfedilmiştir. Ancak, Prof. Dr. Ömer Zülfe, "Türkçe Divan'daki LXVI. Gazel Fuzūlī'nin Mi?" adlı makalesinde bu gazelin Selīki'ye ait olduğunu göstermektedir. Metinde mecmuanın orjinaline sadık kalınmıştır.

[2] beñzer: düşkün D.

III

Ḳadüm oldı dütā çekmekle cevr-i devr-i gerdūnı
Teraḥḥum eyleyüp şād itmedüñ bārī bu maḥzūnı
Çıḳardum gözlerüm yaşıyla gözden eşk-i gül-gūnı
Beni gel öldürüp ḳurtar belādan çünki ey ḫūnī
Ne sende merḥamet şefḳat ne bende ṣabr ü ṭāḳat var

172a IV

Başum ḫurd itse seng-i ṭaʿn ile hīç itmeyem ḳaṭʿā
Ḳomadum dāmen-i zülfüñ ölümden itmedüm pervā
Elüm al ḳılma pā-māl itme ben müflisden istiġnā
Efendüm pādişāhum ben kime varup idem şekvā
Baña çoḳ cevr [ü] ẓulm itdüñ saña senden şikāyet var

V

Göñül kim mest-i ʿaşḳ olup saña cānum fedā eyler
Virüben cān-ı noḳṣānı muḥabbet iştirā eyler
Meṣeldür Fevriyā mey küşti-i ehl-i seḫā eyler
Gedā-yı ʿāleme[1] sulṭān ü sulṭānı gedā eyler
Şarāb-ı ʿaşḳ-ı dilberde Fużūlī özge ḥālet var

268

Ġazel-i ʿAzmī Taḫmīs-i Ricālī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ḥaḳ musallaṭ eyleyüp ḫayl-i yamānı düşmene
Zūr-bāzūyla çeküp tīġ-ı bürānı düşmene

[1] ʿāleme: ʿālemi D.

268: 172a

Saʿd-ı Vaḳḳāṣ-veş atup tīr ü kemānı düşmene
Teng ḳılsun dir iseñ şāhum cihānı düşmene
ʿAskere serdār idüp gönder Sinānı düşmene

II

Ceyş-i İslām üzre gelmekse ḳırāluñ niyyeti
Dīn Muḥammed dīnidür hīçdür anuñ germiyyeti
Aṣṣı bulmaz putlara biñ kez iderse minneti
Düşmen-i dīnüñ ne deñlü çoġısa cemʿiyyeti
Ehl-i İslāmuñ yeter bir pehlivānı düşmene

III

ʿAsker-i dīn engürüse ʿazm idüp āhen ile
Her ḳażāda bār-gehler ḳurılur tezyīn ile
ʿArşa irüp Allāh Allāh naʿrası āmīn ile
Ḥaḳlarından kāfirüñ gelsün ġazāvat dīn ile
Furṣatı fevt eylemez virüp amānı düşmene

172b IV

Ṭoġrıdup ceyş Egri'ye ʿazm-i Ḳaraman eylesün
Ḳızıl elmaya varınca açsun el-ān eylesün
Küştelerle yer yüzüni ṭopṭolu ḳan eylesün
Alamanuñ illerin ālān u tālān eylesün
Daḫı ṣāl bir kūşeden Tatar ḫānı düşmene

V

Ey Ricālī menzilinde merd olan durmaḳ gerek
Cübbe vü cevşen giyüp tedbīrini ḳurmaḳ gerek
Şīr-i ner-veş pençesin düşmenlerüñ burmaḳ gerek
Eyleyüp Ḥaḳḳa tevekkül ʿAzmiyā urmaḳ gerek
Her ṭarafdan niçe tīġ-ı ḫūn-feşānı düşmene

269

Ġazel-i Ẕātī Taḫmīs-i Fażlī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I[1]

Ḳanadum altına ʿanḳā gibi biñ kūh-sār aldum

İçinde pençe-i ḳahr ile kebg-i dilfigār aldum

Muḥabbet fāḳınuñ gerçi şikārın bī-şümār aldum

ʿAdū-yı zāġ elinden bir tezerv-i şīve-kār aldum

Daḫı ben şāh-bāz-ı ʿaşḳ olaldan bir şikār aldum

270

Ġazel-i Ṣāliḥ Taḫmīs-i Raḥmī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Sālik-i rāh-ı ḥaḳīḳat ol dilā şimdengerü

Çāk idüp zerrīn ḳabāyı giyʿabā şimdengerü

Meskenüñ olsa n'ola künc-i fenā şimdengerü

Āḫir oldıʿömr çün geçdi hevā şimdengerü

Neyleyem el virdügin dünyā baña şimdengerü

II

Geçdi eyyām-ı cevānī oldı her miḥnet füzūn

Dūd-ı āhum şeklidür eldeʿaṣā-yı reh-nümūn

ʿAnberüm kāfūr olup oldı elif ḳaddüm çü nūn

Pīrlik hengāmıdur gelmişdür eyyām-ı sükūn

Ṣu gibi dil ṭıflı aḳmaz her yaña şimdengerü

269: 172b

[1] Tahmisin yalnızca bir bendi yazılmıştır.

270: 173a

III

Ḥubb-ı dünyā dīdede olursa bil[1] ey müddeʿī
Çeşm-i cāna irişür andan ḫalel ey müddeʿī
Maẓhar-ı meclā-yı Ḥaḳ ḳıl ḳalbi gel ey müddeʿī
Ben cihān sevdālarından çekdüm el ey müddeʿī
Ser-tā-ser dünyā ġamını al saña şimdengerü

173b IV

Ehl-i vaḥdet oldı dil terk itdi bu keṣret ġamın
Mülk-i lāhūtuñ bütün dünyāya virmez bir demin
Gāh rūḥānī gehī ʿİsī idüpdür maḥremin
Ṭāyir-i ḳuds idi rūḥ añdı tecerrüd ʿālemin
Cīfe-i dünyā ġamı düşmez aña şimdengerü

V

Merd-i dānā-dil naẓar ḳılmaz cihāna Raḥmiyā
Bī-beḳādur kār-gāh-ı ʿāleme irer fenā
İşbu maʿnīden dimişdür sālik-i rāh-ı Ḫudā
Bir dem āgāh olmaduñ düş gibi geçdi mā-mażā
Ṣāliḥā ḥālüñ n'olur yāri[2] aña şimdengerü

[1] olursa bil: olur sebel D.
[2] yāri: yarın D.

271

Ġazel-i Sulṭān Murād Taḫmīs-i Ḳabūlī[1]

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ey göñül cānān ilinden bir ḫaber duyduñsa gel

Cānib-i cānāneden ḥüsn-i naẓar duyduñsa gel

Şuʿle-i nār-ı meveddetden eṣer[2] duyduñsa gel

Āfitāb-ı ʿaşḳdan bir ẕerre ger ṭuyduñsa gel

Lemʿa-i nūr-ı muḥabbetden eṣer ṭuyduñsa gel

II

ʿĀlim-i muṭlaḳ odur kim bile kendü nefsini

Pāk ide gerd-i kederden sile kendü nefsini

Jeng-i miḥnetden mücellā ḳıla kendü nefsini

Virmeye kūy-ı fenāda yile kendü nefsini

Men ʿaref sırrı ṭarīḳinden güẕer ṭuyduñsa gel

III

Mevc urup ger baḥr-i aʿẓam eylese[3] güm güm hemān

Ġarḳ-ı ṭūfān-ı ḥavādiṣ olsa ger ḫalḳ-ı cihān

Ṭolsa emvāc-ı zevāhirden zemīn ü āsumān

Cūşa gelse ḳaṭresi olur biḥār-ı bī-kerān

Ṣalma çeşmüñ rāh-ı ʿaşḳ içre ḫaṭar ṭuyduñsa gel

174a IV

*Mā ʿarefnā*dan ḫabīr olmaz nebī vü ger velī

271: 173b

Mustafa Erdoğan, *Kabuli İbrahim Efendi Hayatı*, Edebi Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Prof. Dr. Ahmet Mermer, Doktora Tezi, Ankara, 2008, s. 509/17.

[1] Ġazel-i Ḳabūlī Taḫmīs-i Sulṭān Murād M.; "Ġazel-i Sulṭān Taḫmīs-i Ḫod", agt.

[2] eṣer: şerer D.

[3] eylese: gümlese D.

Herkese ʿirfān iden[1] yād itmemekdür efḍali

Maʿrifet bābında ḫavf olmaz[2] kişinüñ medḫali

Ḳalb-i zāhid pertev-i envāra[3] olmaz münceli

Leyle-i ẓulmetde görinür[4] ḳamer ṭuyduñsa gel

V

ʿAşḳla bilgil Murādī başa çıḳmaz hīç kes[5]

Seng-i bīnā olsa[6] ḳaṣr-ı ʿaşḳı yıḳmaz hīç kes

Leẕẕet olmayınca ger ʿaşḳ ile ḳanmaz[7] hīç kes

Şerbet-i ʿaşḳı Ḳabūlī gibi ṣıḳmaz hīç kes

Ḳand-i ʿaşḳuñ leẕẕetin ẕerre ḳadar ṭuyduñsa gel

272

Ġazel-i Sulṭān Murād Taḫmīs-i Ḳabūlī[8]

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Cefā vü cevri çekmekde göñül āzürde-ḥāl oldı

Beden bī-tāb u ṭāḳat ten żaʿīf ü bī-mecāl oldı

Dil-i bī-ṭāḳate āsūde-ḥāl olmaḳ muḥāl oldı

Ṭarīḳ-i ʿaşḳ-ı dilberde[9] vücūdum pāy-māl oldı

Enīs ü munīs ü hem-rāh-ı dil ġamla melāl oldı

---

[1] Herkese ʿirfān iden: Herkes ʿarefnāk adın D.

[2] ḫavf olmaz: olmaz her D.

[3] envāra: ʿışḳ ile D.

[4] ẓulmetde görinür: ẓulmāda ger nūr-ı D.

[5] hīç kes: kimsene D.

[6] bīnā olsa: bī-dād ile D.

[7] olmayınca ger ʿaşḳ ile ḳanmaz: almayınca ʿışḳ ile ḳanıḳmaz D.

272: 174a

Mustafa Erdoğan, *Kabuli İbrahim Efendi Hayatı*, Edebi Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Prof. Dr. Ahmet Mermer, Doktora Tezi, Ankara, 2008, s. 512/20.

[8] Ġazel-i Ḳabūlī Taḫmīs-i Sulṭān Murād M.; "Ġazel-i Sulṭān Murād Taḫmīs-i Ḫod", agt.

[9] Ṭarīḳ-i ʿaşḳ-ı dilberde: Reh-i ʿışḳ u muḥabbetde D.

II

Nice dil olmasun pür-zār gel a inṣāf ide[1] billāh
Bize cevr ü cefādan ol perī ḥāli degül her gāh
Belā vü miḥnet ü derddür dilümden olmadı āgāh
Ḫayāl-i ḫāba döndi rūz-ı vaṣl-ı dilber-i dilḫāh
Ne kim gördiyse bu dīde aña cümle ḥayāl oldı

III

ʿAceb bilsem nedür çāre ḫalāṣa derd-i dünyādan
Belā vü derd ü ġam ayrılmadı bu ḳalb-i şeydādan
Devāsuz derde düşdüm olmadı dermān eḥibbādan[2]
Ḫalāṣ olmaḳ naṣīb olmadı cevr ü devr-i sevdādan[3]
Bu firḳat yāyını çekmekle ḳaddüm hem-çü dāl oldı

174b IV

Bu çeşmümden aḳar damlar durur her dem-be-dem demler
Benümçün ḳanlar aġlarsa n'ola āh idüp ādemler
Nedür cevr ü cefā-yı dehrden bu çekdigüm ġamlar
Aḳan ḫūn-ı cigerdür dīdeden ḥaḳḳā çıḳan[4] nemler
Yüzüm zerdi benüm bir demde hem-çün lāle-zār[5] oldı

V

Murādī nice bir hicrān elinden yaḳa çāk itsün
Mekānın kūşe-i firḳat yataġın[6] zīr-i ḫāk itsün
Nice bir zehr-i ḳahr-ı hicr ile kendin helāk itsün
Ḳabūlī nice bir derd ile āh-ı sūz-nāk itsün
Umar bir gün o Mevlādan diye rūz-ı viṣāl oldı

---

[1] pür-zār gel a inṣāf ide: ḥayrān u zār eyledüñ bize D.
[2] eḥibbā: etibbā D.
[3] sevdā: fersā D.
[4] ḫūn-ı cigerdir dīdeden ḥaḳḳā çıḳan: ḫūn-āb-ı dildür dideden sanma çıkar D.
[5] zār: āl D.
[6] yataġın: ṭuraġın D.

273

Ġazel-i Nişānī Taḫmīs-i Emrī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Görindi luṭf-ı rūy-ı yār mir´āt-i semenlerde
Ẓuhūr itdi ḥırām-ı ḳadd-i dilber nārvenlerde
Oturma merdüm-i çeşmüm gibi beytü'l-ḥazenlerde
Bahār oldı ṣafā kesb idecek demdür çemenlerde
Ḥuṣūṣā ṣalına yanuñca serv-i sīm-tenler de

II

Ġam u ġuṣṣa dilā cān-ı ʿazīze gerçi düşmendür
Ki cemʿ itmek dilerseñ gül siperdür tīġ sūsendür[1]
Ḥabāb-ı miġfer-i mey pehlüvān-ı merdüm-efkendür
Zebūn olma ne zendür ġam şarāb iç devr-i gülşendür
Ḳavī-himmet gerekdür bu cihān içre erenler de

III

Ḳaçan vaṣl olsa bir maḥbūba dir dir ditremek ḥūyı
Girer araya ḳuçdurmaz ḳabāya sīm-pehlūyı
Ḳoḫulayup yatur her gice bir cism-i semen-būyı
Ṣarılur her gül-endāma çeker pehlūya meh-rūyı
Ne ḥāletler nezāketler ḳomış Ḥaḳ pīrehenlerde

175a IV[2]

Helāk olmış durur el uzadanlar yār[3] zülfine
Niçe Manṣūr aṣılmışdur sebepsüz dār-ı zülfine

273: 174b

[1] Ki cemʿ itmek dilerseñ gül siperdir tīġ sūsendir: Eger ceng itmek isterseñ siper gül tīġ sūsendir D.

[2] Bir bent eksiktir.

[3] yār: mār-ı D.

Miyān-beste niçe zühd ehli vardur tār-ı[1] zülfine
Ḳayırma ey göñül bend oldıġına tār-ı zülfine
Ṣınuḳ diller hezārān baġludur her bir şikenlerde

V

Çün Emrī ol meh-i nā-mihribān bī-ʿahd dilberdür
Viṣālin vaʿde itdiyse yine hicrān muḳarrerdür
Anuñçün dir bu beyti ol ki Ḫüsrev aña çākerdür
Firāḳuñla Nişānī ḥastenüñ ḥāli mükedderdür
Viṣālüñ vaʿde itmişdüñ be hey ẓālim geçenlerde

274

Ġazel-i Cinānī Taḫmīs-i Maḳālī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Nār-ı ġamda sūzişüm baġrı kebābīler bilür
Erġanūn-ı nālemi çeng ü rebābīler bilür
Laʿlüñ esrārın senüñ rind-i şarābīler bilür
Fitne-i cām-ı lebüñ mest ü ḫarābīler bilür
Lemʿa-i envār-ı mihr-i āfitābīler bilür

II

Bir ṣınıḳ sāġarçe yoḳ bezm-i cihānda raġbetüm
Varduġunca bāde-veş ayaġa düşdi ḥürmetüm
Neyleyem ol Yūsuf-ı gül-çehre bilmez ḳıymetüm
Baña hem-ser olmayan idrāk itmez ḥāletüm
Āteşe pervāne şevḳin iltihābīler bilür

[1] vardır tār-ı: var zünnār-ı D.
274: 175a

III

Ey perī geldikçe kūyundan berü her ṣubḥ bād
Cān çıḳar ḳarşu aña dir ḫayr makdem ḫayr bād
Gitdi ḳılmadañ beni demler durur bir kerre yād
Firḳatüñ ālāmını ṣor benden ey pīr-i nejād
Sūziş-i nār-ı caḥīmi çün ʿazābīler bilür

175b IV

ʿAşḳ içinde baña kendin zāhid eylermiş şebīh
Görmedüm anuñ gibi bir kendüzin bilmez sefīh
Ey ḳamer-ruḫ işbu sözüñden ʿayāndur bil girih
Zülfüñ ucından ne bilür kim beyān eyler faḳīh
Bu teselsül ʿilmini ṣanma kitābīler bilür

V

Añlamaz ḳadrüm cihānda her gedā-yı ṭabʿ olan
Baña hem-ser olmaya her nā-sezā-yı ṭabʿ olan
N'ola ṭaʿn itse baña her bī-nevā-yı ṭabʿ olan
Ḳanda fehm eyler beni her rūstāyī-ṭabʿ olan
Ḳadrini ṣanma Ẓahīrüñ Fāryābīler bilür

VI

Ḫūblar senden taʿallüm itdi dilberlik yolun
Senden aldı ṭūṭi-i gūyā süḫan-verlik yolun
Zülfüñ ögretdi baña ḫāke berāberlik yolun
Saña taʿlīm eylesün çeşmüm şināverlik yolun
Ṣuda yüzmek resmini çün murġ-ı ābīler bilür

VII

Añlamaz nādān esrār-ı ġamuñ keyfiyyetiñ
Fehm ḳılmaz her denī afyon-ı ʿaşḳuñ ḥāletiñ
Geçdi kendinden Maḳālī içdi laʿlüñ şerbetiñ

Ṣor Cinānī bendeñe pīr-i muġānuñ ṣoḥbetiñ

Meclis-i Cem ṣoḥbetini kām-yābīler bilür

275

Ġazel-i Raḥmī Taḫmīs-i Beyānī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ṣanma rāḥat ḫāb-ı ġafletde göñül tenhā yatur

Mest olup cām-ı ġam ile vālih ü rüsvā yatur

Hey´eti teşḫīş olunmaz bī-ser ü bī-pā yatur

Żaʿfdan künc-i ġınāda[1] kim dil-i şeydā yatur

Ger ecel gelseydi görmez şöyle nā-peydā yatur

II

Baḥr-i ʿaşḳı ṣanmañuz kim ola mānend-i Fırāt

Degme bir keştī-i ten bulmaz bu baḥr içre necāt

Mevcinüñ bir ḳaṭresinde ġarḳ olur bu mümkināt

Cūşa gelse kim ḥabābıdur rüsūm-ı kā´ināt

ʿAşḳdur nāmı feżā-yı dilde bir deryā yatur

III

Nice bir uyḫudasın bīdār ḳıl ġayret gözin

Gözi açıḳ olanuñ almaz dilā ġaflet gözin

Gitmedin dār-ı beḳāya yummadın ḥalvet gözin

Var fenā deştin temāşā ḳıl açup ʿibret gözin

275: 176a / tahmis, Beyani Divanı'nda yoktur.

Fatih Başpınar, *17. Yüzyıl Şairlerinden Beyânî'nin Divan'ı (İnceleme-Tenkitli Metin),* Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tahir Üzgör, 2008.

Fatih Tığlı, *Bursalı Rahmī Çelebi ve Divanı*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisasns Tezi, İstanbul, 2006, s.169/72.

[1] ġınā: ʿanā D.

Nice İskender türāb olmış nice Dārā yatur

IV

Reh-revān-ı vādi-i ḥayret olanlar cān ile
Bir degül ẓıll-ı muġaylānda yatur ḥayrān ile
Nice insānlık ḳılur ḥayvānı gör insān ile
Pāyınuñ ḫārın çıḳarmış sūzen-i müjgān ile
Deştde Mecnūnı görse nāka-i Leylā yatur

V

Ḫüsrev-i ʿaşḳuñ muṭīʿ olan şehā fermānına
Minnet itmez bende olmaz āṣaf-ı devrānına
Ser-fürū ḳılmaz Beyānī mīr-i ʿālī-şānına
Şāh-ı ʿālem gelse çekmez pāyını dāmānına
Künc-i istiġnāda Raḥmī şöyle bī-pervā yatur

276

Ġazel-i Maḳālī Taḫmīs-i Tiġī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Gāh seyr-i ʿārıż-ı dildār ile şādīdeyüz
Gāh sevdā-yı ḫaṭ-ı yār ile ġam-verzīdeyüz
Gāh şād u gāh ġam-gīn bir ʿaceb vādīdeyüz
Yārdan ḫursend aʿdādan melāmet-dīdeyüz
Şākirüz gülden velīkin ḫārdan rencīdeyüz

II

Bir sehī-ḳaddüñ hevā-yı ʿaşḳına düşdük velī
Dāġa düşdük serserī şimşād-veş olduḳ deli
ʿĀḳıbet gördük muḫālif esdi ol āfet yeli

276: 176b

Ḥāṣılı çekdik girībān-ı taʿalluḳdan eli

Serv gibi gülşen-i ʿuẕletde dāmen-çīdeyüz

III

Ẕerre diyü gün gibi geh dehri ḳıldıḳ cüst ü cū

Geh ṣadef-veş dürr diyü deryāya ḳıldıḳ ser-fürū

Görmedik ol māhı çoḳ gezdik aşaġı yuḳaru

Aña ḳaldı ki dehānuñ yādına ey māh-rū

Başumuz alup ʿadem iḳlīmine ʿazm ideyüz

IV

Sīnede tek laʿl-i dāġ olsun hilāl [ü] bedrümüz

Ġam degül ṣaff-ı niʿāl olsa felekde ṣadrumuz

Ehl-i dünyā iltizām itse ʿaceb mi ʿöẕrümüz

Sifle-ṭabʿ olanlar idrāk eylemezler ḳadrümüz

İrtiḳāʿ-ı şānumuz var ʿālem-i ʿulvīdeyüz

V

Tīġiyā ṣad pāre dil yārüñ ruḫunda al ile

Beñzer ol māhīye kim düşmiş ḳaraya aġ ile

Gök gök oldı cismümüz yirden yire urmaġ ile

Biz ki zeyn olduḳ Maḳālī ḥalḳa ḥalḳa dāġ ile

Rūy-ı yāri görmege başdan ayaġa dīdeyüz

277

Ġazel-i Nābī Taḫmīs-i Edīb

müstefʿilün/ feʿūlün/ müstefʿilün/ feʿūlün

I

Seyr eyleyen cemālüñ naḳş u nigārı neyler

277: 177a
Muhittin Eliaçık, *Vakʿanüvis Mehmed Emin Edib Divanı*, Çizgi Kitabevi, Konya 2010.

İçen şarāb-ı laʿlüñ renc ü ḫumārı neyler

Hem-ṣoḥbet-i ḳarīnüñ[1] geşt ü güẕārı neyler

Ḫāṭır-fürūz-ı ḥüsnüñ ẕevḳ-i bahārı neyler

Āhū-perest-i çeşmüñ ṣayd u şikārı neyler

II

Künc-i dil-i ʿāşıḳdur kāşāne-i muḥabbet

Sulṭān-ı ʿişve[2] anda şāh-ı[3] serīr-i devlet

Ḳayd-ı rüsūmdan hep āzādedür[4] bī-minnet

Yārüñ güẕer-gehidür ʿuşşāḳa cāy-ı rāḥat

Rindān-ı ḫāne-berdūş dār u diyārı neyler

III

Āzāde ol āzāde u{r} derd-i vehm-beste[5]

Ser-rişte-i ümīdi itme ṣaḳın güsiste

Terk eyleme ibrāmı furṣat girerse deste

Düşmez gürūh-ı meste olmaḳ ḥicāb-ı beste[6]

Rüsvāylıḳ ṭururken nāmūs u ʿārı neyler

IV

Terk-i cihān gerekdür ehl-i fenā-yı[7] ʿaşḳa

Lāzım mı ḳayd-ı nāmūs hīç[8] ser-fidā-yı ʿaşḳa

Nāy-ı dili dem-sāz it gel ḫoş-nevā-yı ʿaşḳa

Pest ü bülend birdür ṣīt ü ṣadā-yı ʿaşḳa

Nevbet-zen-i muḥabbet evc ü ḥiṣārı neyler

V

---

[1] ḳarīnüñ: dīdāruñ ED.
[2] ʿişve: dildir D.
[3] şāh-ı: ṣāḥib- D.
[4] rüsūmdan hep āzādedir: rüsūmı bilmez āzāde-i D.
[5] Āzāde ol āzāde u{r} derd-i vehm-beste: Āzāde-i cihān ol ey ʿāşıḳ-ı dilḫaste D.
[6] ḥicāb-beste: ḥicāba beste D
[7] Terk-i cihān gerekdir ehl-i fenā-yı: Ser-dāde-i rıżā ol tīġ-ı cefā-yı D.
[8] Lāzım mı ḳayd-ı nāmūs hiç: Ḳayd-ı beḳā gerekmez çün D.

Ṭurma yüri ṭālib ol vecd ü ṣafā-yı[1] ẕevḳe

Ṣarf it nuḳūd-i ʿömri ʿirfān u ʿaşḳ u şevḳe

Ḥāl ehli dime aṣlā rifʿat-[2]bedūş-ı delḳe

Ḳayd-ı rüsūmdur hep tesbīḥ ü tāc u ḫırḳa

Dervīş-i bī-ser ü pā vaż‘ u vaḳārı neyler

VI

Ḥāl-i melāl-i dehre itseñ kemāl-i diḳḳat

ʿİzz ü celāl ü cāhı bādī-i cevr ü miḥnet

Pūyān-ı rāh-ı ʿaşḳa düşmez ümīd-i rāḥat

Ẓıll olsa da çekilmez bār-ı girān-ı minnet

Seyyāḥ-ı bī-ʿalāyıḳ pāy-ı çenārı neyler

VII

Ol ḥażretüñ Edībā luṭfından olma[3] ġāfil

Ser-menzile irişür elbette merd-i rāḥil

Baḥr-i telāş olursa[4] ʿummān-i bī-sevāḥil

Yek nefḫa-i ʿināyet eyler kenāre vāṣıl

Nābī sefīne-i dil çoḳ rūzgārı neyler

278

Ġazel-i Nābī Taḫmīs-i Şināsī

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Ey sitem-pīşe ġam-ı dehr ile cān-dād olasın

[1] ṣafā-yı: semaʿ u D.

[2] dime aṣlā rifʿat-: mi dinilür ruḳʿa D.

[3] Ol ḥażretüñ Edībā luṭfından olma: Luṭf-ı Cenāb-ı Ḥaḳdan olma D.

[4] olursa: olsa da D.

278: 177b

Esat Harmancı, *Rūznāmeci-zāde Şināsī Dīvānı (?-1702)*, Kocaeli Üniversitesi, Yüksek Lisasns Tezi, Danışman: Yrd. Doç. Dr. İ. Güven Kaya, 1999, s. 45.

Żaʿf ile ṣūret-i mū ḫāne[1]-i Bihzād olasın
Nā´il-i derd-i ser-i tīşe-i Ferhād olasın
Beni şād eyleyemedüñ sen daḫı nā-şād olasın
Şuʿle-i āh-ı ġarībān gibi ber-bād olasın

II

İtmeyüp kimseye ʿālemde niyāzuñ te´ṣīr
ʿAks-i dilḫāhuñ[2] ola eyledigüñ her tedbīr
Çeşmüñe dīde-i sūzen görinüp cümle emīr[3]
Künc-i hicrāna olup sen de benüm gibi esīr
Rūz u şeb dest-zen-i dāmen-i Ferhād[4] olasın

III

Cilvegāhuñ şereristān ola mānend-i sipend
Rişte-i kefşüñ ola silsile-āsā pā-bend
Pāyına[5] rifʿat-i ḫār[6] ister iseñ de her çend
Rūzgār eyleyüp[7] eflāke ġubāruñ peyvend
Göreyüm pā-zede-i leşker-i bī-dād olasın

IV

Cünbişüñ āyine-i ḳalbe virüp gerd-i elem
Oldı āzürde[8]-i evżāʿ-ı ġarībüñ ʿālem
Yalıñuz ṣanma Şināsī ola senden pür-ġam
Eyledüñ Nābī-i bī-çāreye çoḳ cevr ü sitem
Yoḳ ümīdüm ki mükāfātdan āzād olasın

[1] ḫāne: ḥāme D.
[2] dilḫāhuñ: necv-āhuñ D.
[3] emīr: mesīr D.
[4] Ferhād: feryād D.
[5] Pāyına: Pāye-i D.
[6] ḫār: ḥāl D.
[7] eyleyüp: eyleye D.
[8] āzürde: āverde D.

279

Ġazel-i Rūşenī Taḫmīs-i Kānī

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Bir mehüñ bendesiyem sāye daḫı olmaz eşi
Yüzinüñ ẕerresi olmaz bu cihānuñ güneşi
Ḳapladı pertev-i envār-ı ruḫuñ çār u şeşi
Çün ṭoġup ṭutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi
Kim ola sevmeye bu vechle sen māh-veşi

II

O ḳadar buldı ṣuyun muʿcize-i faḫr-ı cihān
O ḳadar āb-ı ʿaṭā itdi cihāna sereyān
Hep ḥayātından elin yumış iken leşkeriyān
Parmaġundan aḳıdup āb-ı revān-baḫş-ı revān
Nice yüz biñ kişiden defʿ idisersin ʿaṭaşı

III

Ṭoldı āvāze-i iʿcāzuñ ile çarḫ-ı kühen
Bildiler şānını aṣḥāb-ı Buḫāra vü Yemen
Degülem vaṣfın iden mülk-i fenāda bir ben
Türk ü Kürd ü ʿAcem ü Hindī bilür bunı ki sen
Hāşimīsin ʿArabīsin Medenīsin Ḳureşī

IV

Ne ḳadar ʿāṣi vü mücrim ne ḳadar muḳtir ise
Ne ḳadar fāsıḳ u fācir ne ḳadar müksir ise
Ne ḳadar maʿrifet-i ḥażretüñi münkir ise

279: 178b
İlyas Yazar, *Kânî Divanı (İnceleme-Metin),* Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. İlhan Genç, 2006, s.85/21.

Sen emīre ḳul olan her ne ḳadar müdbir ise

Bende-i muḳbil olur miṯl-i Bilāl-i Ḥabeşī

V

O zamān kim ḥarem-i ʿizzete itdik seferi

Eyledik ḳurb-geh-i Ḥażret-i Ḥaḳḳa güẕeri

Virdi her ẕerre o demde saña bu ḫoş ḫaberi

Sensin ol püşt ü penāh-ı melek ü ins ü perī

Enbiyānuñ güzeli sevgilüsi ḫūb u ḫoşı

179a VI

Pehlüvānlıḳ eṣer-i muʿciz-i peyġamber olur

Küşti-gīrān-ı cihān saña nice hem-ser olur

Kim bu daʿvāyı ider ʿāḳıbeti bed-ter olur

Üzilür ʿırḳı Ebū-Cehl gibi ebter olur

Sen Ebu'l-Ḳāsım ile her kim iderse güreşi

VII

Bülbül oldı ḳalem-i Kāni-i bī-dil gülüñe

Şemme-i feyżüñi baḫş it nolur ol bülbülüñe

Yüz ḳirālıġını bağışla siyeh fülfülüñe

"Ve'ḍ-ḍuḥā" virdüñe "*ve'l-leyl"* oḳurum sünbülüñe

Rūşenī virdi budur "*küllü ġadāti vü ʿaşiyy"*

280

Ġazel-i Cāmī Taḫmīs-i Neş´et

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Bezm-i Cāmīde mey-i ʿaşḳuñ olup cürʿa-keşi
Olmışam mest-i muḥabbet aḳıdup ḳanlu yaşı
Ururum naʿre-i mestāne hemān ṣubḥ u ʿaşiyy
Lī ḥabībün Medeniyyün ʻArabiyyun Ḳureşī
Ki büved derd-i gameş māye-i şādī vü ḫaşī

II

Vaḥy ü ilhām-ı Ḫudādur süḫan-ı muḥteremi
Olmayan maẓhar-ı elṭāf u kemāl-i keremi
Maẓhar-ı sırr-ı eḥādīṯ-i şerīfi ola mı
Fehm-i rāzeş ne-künem ū ʻArabī men ʻAcemī
Lāf-ı mihreş çi zenem ū Ḳureşī men Ḥabeşī

III

Tā ezel bezm-i elest nūrı[1] iken faḫr-i cihān
Şemʿ-i dīdārına sūzān idi pervāne-i cān
Yanaraḳ yaḳılaraḳ ʿāleme geldüm sūzān
Ẕerrevārem be-hevādārī-i ū raḳṣī-künān
Tā şüd ān şöhre-i āfāḳ be-ḫurşīdveşī

179b IV

Bundan aʿlā nedür ʿuşşāḳına iḥsān[2] u kerem
Olalar devlet-i dīdār ile ḫoş-dil-i ḫurrem

280: 179a

Rıza Oğraş, *Hoca Neş'et Divanı (İnceleme ve Tenkidli Metin)*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1991, s. 161/13.

Bu şiir adı geçen divanda, "Muhammes-i Gazel-i Cāmī Naʿt-gūn" başlığıyla bulunmaktadır.

[1] nūrı: olmış D.

[2] iḥsān: elṭāf D.

Ṣūretā firḳat ü maʿnīde viṣāli her dem

Gerçi ṣad merḥale dūrest zi-pīş-i naẓarem

Vechuhu fī-naẓarī küllü ġadātin ve ʿaşī

V

Ḫūş-yārān-ı vefādur heme mestān-ı elest

Sāġar-ı sırr-ı muḥabbet ola ḥāşā ki şikest

Neş´e-mend olmaz o kim olmaya peymāne be-dest

Ṣıfat-ı bāde-i ʿaşḳeş ne-reved ez-men-i mest

Ẕevḳ-i īn mey ne-şināsī be-Ḫudā tā ne-çeşī

VI

Sūziş-i ʿaşḳ-ı nebī ile ʿaleyhi'ṣ-ṣalavāt

Şöyle dilteşne gidem maḥşere bulduḳta ḥayāt

Ola sīrāb-ı sirişk ḫuşk-lebān-ı ʿArafāt

Maṣlaḥat nīst merā sīr ezīn āb-ı ḥayāt

Ḍāʿafallāhu bihi küllü zamānin ʿaṭaşī

VII

Sālik-i şāh-reh-i ʿaşḳa budur ṭavr-pesend

Olmaya cān u ciḥān ḳayd u ʿalāḳa-peyvend

Neş´etā ehl-i muḥabbet olana pes bu bend

Cāmī erbāb-ı vefā cüz reh-i ʿaşḳeş ne-revend

Ser me-bādet ger ezīn rāh ḳadem bār keşī

281

Ġazel-i Cāmī Taḫmīs-i Naḥīfī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ḥasret-i dergāh-ı faḫr-i ʿālem ile dem-be-dem
Dilde dāġ-ı iştiyāḳ u dīde-i giryānda nem
Tā-be-key beyhūde geşt-i deşt-i miḥnet eyleyem
Key büved yā Rab ki rū der-Yeṡrib ü Baṭḥā künem
Geh be-Mekke menzil ü geh der-Medīne cā künem

II

Ḥasretem ol rūz-ı fīrūz o vaḳt-i ḫurreme
Kim idem tekbīr ü lebbeyk ile anda demdeme
Girye-i ḥasret gelüp şevḳ ile çeşm-i pür-nem
Ber-kenār-ı zemzem ez-dil ber-keşem yek zemzeme
Rūz dü çeşm-i ḫūn-feṡān ān çeşmrā deryā künem

III

Cilve-gāh oldı dil-i şeydāya bunca ḳūh u deşt
Ḫūn-ı ḥasretle pür oldı dīdeler mānend-i ṭaşt
Rūz u şeb itdüm ḥayāl-i gülşen-i kūyuñla geşt
Ṣad hezārān dey derīn sevdā merā imrūz geşt
Nīst ṣabrem baʿd-ezīn imrūzrā ferdā künem

IV

Ṣıdḳ u iḫlāṣ ile itsem Kaʿbe-i kuyuñda cāy
Sākinān-i ravża-i ẕī-şāna olsam ḫāk-i pay
Olmaġa her dem der-i devlet-meʹāba çehre-sāy
Yā Resūlallāh be-sūy-ı ḥod merā rāhī nümāy

281: 180a

A. İrfan Aypay, *Nahīfī Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni)*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1992, s.317/3.

Nār-ı firḳat ser-ḳadem sāzem zi-dīde yā künem

V

Cürm ü ʿışyān ile oldum gerçi maḥcūb u ḥacil

Ben ġarībi ḫāk-i pāyuñ olmaġa şāyeste ḳıl

Cennet-i kūyuñ ḥayāliyle cihānda muttaṣıl

Ārzū-yı cennetü'l-meʿvā birūn kerdem zi-dil

Cennetem īn bes ki ber-ḫāk-i deret meʿvā künem

VI

Rūy-māl-i dergehüñle ey melāẕ-ı ümmetān

Eylesem rāh-ı ʿubūdiyyetde beẕl-i naḳd-i cān

Ġāyetü'l-meʿmūl odur ben ḫāke rūzān u şebān

Ḫāhem ez-sevdā-yı pā-būset nihem ser der-cihān

Yā be-pāyet ser nihem yā ser-derīn sevdā künem

180b VII

Ẕāt-ı pāküñ midḥat-i Mevlā ile mevṣūf iken

Kimde vardur midḥatüñde bādī-i basṭ-ı süḫan

Bu Naḥīfīnüñ ḳabūl it ʿöẕrin iḥsān eyle sen

Her dem ez-şevḳ-i tü maʿẕūrem eger her laḥẓa men

Cāmī-āsā nāme-i şevḳ-i türā inşā künem

282

Ġazel-i Cāmī Taḫmīs-i Naḥīfī

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

İdüp iḥsān-ı kerem ḳullara Mevlā-yı Ġanī

Eyledi ʿāleme raḥmet seni ey māh seni

282: 180b

A. İrfan Aypay, *Nahîfî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni)*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1992, s.3176/2.

Şād ḳıl rūz-ı cezā luṭf-ı şefāʿatle beni

Ey Resūl-i Ḳureşī şāh-süvār-ı Medenī

Bülbül-i Mekke vü Baṭḥā vü süheyl-i Yemenī

II

Ḫilʿat-i faż̈l u kemālātı Ḫudā bī-kem ü kāst

Eyledi ḥikmet ile ḳāmet-i ẕīşānuñı rāst

Sidre itse neʿaceb sāye-i luṭfuñ der-ḫāst

Ey ki der-bāġ-ı risālet çü ḳadet ḳad nīst

Serv-i bāġ-ı melekūtī vü gül-i her çemenī

III

Ẕātuñı ḳudret-i Ḥaḳ eyledi bir dürr-i ṣemīn

Ki ʿadīl olmaz aña cümle semāvāt ü zemīn

Şāhlar dergeh-i ẕī-şānuña bir ʿabd-i kemīn

Perdedār-ı ḥarem-i ḫāṣ-ı tü Cibrīl-i emīn

Kemterīn bende-i dergāh-ı tü Veyse'l-Ḳarenī

181a IV

Āl-i aṣḥābuñ olup cān u dilüñ mültemesi

Anlaruñ medḥine ṣarf eyle dem-ā-dem nefesi

Ṭut sözüm ʿāşıḳ iseñ eyleme ġayra hevesi

Be-ḥarīm-i ḥarem-i Kaʿbe-i vaṣleş ne-resī

Dest der-dāmen-i evlād-ı ʿAlī tā ne-zenī

V

Ey Naḥīfī nice bir żāyiʿ idüp eyyāmı

Eyledüñ ṣarf-ı hevā māye-i ṣubḥ u şāmı

Çün fenā olsa gerekdür felegüñ encāmı

Rū der-ān ravża kün ü ḫāk-i dereş şev Cāmī

Rūz u şeb çend giriftār-ı ten-i ḫīştenī

283

Naʿt-ı Şerīf ber-Ġazel-i Rūşenī Taḫmīs-i ʿAṭā

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Bir şehüñ çākeriyem şehler anuñ raḫş-keşi
Feres-i naʿli ḥacīl itdi felekde güneşi
Ḳapladı ṭanṭana-i salṭanatı heft heşi
Çün ṭoġup ṭutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi
Kim ola sevmeye bu vechle sen māh-veşi

II

Cereyān itmededür cūy-ı şerīʿat her ān
Ḳandırur teşne-dili muʿcize-i faḫr-i cihān
Kef-i yed itmiş iken ḳaṭ-ı ḥayāt ʿaskeriyān
Parmaġundan aḳıdup āb-ı revān-baḫş-ı revān
Nice yüz biñ kişiden defʿ idisersin ʿaṭaşı

III

Der-i derbānı anuñ şāh-ı Buḫārā vü Yemen
Dergehin beklemede şām u seḥer Veys-i Ḳaren
Sū-be-sū vaṣfuñ ider her köşede ehl-i süḫan
Türk ü Kürd ü ʿAcem ü Hindī bilür bunı ki sen
Hāşimīsin ʿArabīsin Medenīsin Ḳureşī

181b IV

Çıḳdı tā salṭanatuñ debdebesi nüh felege
Raḫşın ışmarladı Ḥaḳ evc-i semāda melege
Ḥarem-i ʿizzete aldı seni Allāh ki öge
Yirdeki daʿveti fevt ola gidem diyü göge
Beline baġladı ol nūr bilā-sāye ṭaşı

283: 181a

V

Daʿvet-i Ḥaḳḳa icābetle sen itdüñ seferi
Cibre´īl çekdi rikābına burāḳ muʿteberi
*Lī maʿallāh*a bu şeb eyledin el-ḥaḳ güẕeri
Sensin ol püşt ü penāh-ı melek ü ins ü perī
Enbiyānuñ güzeli sevgilüsi ḫūb u ḫoşı

VI

Ne ḳadar cürmle dil muʿterif-i fāḫir ise
Hem nedāmet-keş [ü] hem fāsıḳ [u] hem fācir ise
Ne ḳadar ʿāṣī-i mücrim ne ḳadar münkir ise
Sen emīre ḳul olan her ne ḳadar müdbir ise
Bende-i muḳbil olur miṣl-i Bilāl-i Ḥabeşī

VII

Pehlivān Ḥamza degül mi şānı ġażanfer olur
Birisi şāh-ı velāyet Ḥażret-i Ḥaydar olur
Ḳuvvet-i muʿcizesin bilmeyen ādem ḫar olur
Üzilür ʿırḳı Ebū-Cehl gibi ebter olur
Sen Ebu'l-Ḳāsım ile her kim iderse güreşi

VIII

Şevket-i salṭanatuñ her dü cihāna elyaḳ
İtdi *levlāk* ḫiṭābını saña Ḥazret-i Ḥaḳ
Pişdi germiyyet ile ʿaşḳ-ı muḥabbet muṭlaḳ
Dīg-i ḥikmetde pişirdi çü seni sevgili Ḥaḳ
Cebre´īl olsa gerek maṭbaḫunuñ hīme-keşi

IX

Bülbül ol zār-ı fiġān eyle ʿAṭā her gülüñe
Būy-ı luṭfı irişür her seḥerī bülbülüñe
Dil-i sevdā-zede bend oldı şehā kākülüñe

“Ve’ḍ-ḍuḥā” virdüñe “*ve’l-leyl”* oḳurum sünbülüñe

Rūşenī virdi budur “*külli ġadāti vü ʿaşiyy”*

284

Ġazel-i Naẓīf Taḫmīs-i Ḥāfıẓ

mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün

I

Rūşen-dil olur şeb-pereler reh-güẕerüñden

Aʿmā görür āfāḳı fürūġ-ı eşerüñden

Mihrüñ açılur dīdesi feyż-i naẓaruñdan

Bīnā-yı ḥaḳīḳat olur ey şāh-ı şehīdān

Kim sürme ider çeşmine ger ḫāk-i derüñden

II

Cān virür idüm ḫiẕmet ile āl-i ʿabāya

Ḥayfā ki naṣīb olmadı ben bī-ser ü pāya

Bu ḥasret ile düşdi dil eṣnāf-ı ʿanāya

İrişmedigiçün bu ḳuluñ deşt-i belāya

Ḥicrüñ ile ḳan aġlıyor el-ān kederüñden

III

Mātem-zede-gānuz bize çün giryedür ʿādet

Nūḥ olsa bu ṭūfāna ṭayanmaġa ne ṭāḳat

Ṣabr āteşine düşsün ʿazīzān-ı muḥabbet

Yansın dil ü cān aġlama ey dīde-i ḥasret

Belki ṭaşa seyl-āb-ı sirişküm kemerüñden

IV

Sensin kerem it püşt [ü] penāh-ı heme ümmet

Ḫār-ı güneh açmaya dil-i zāra cerāḥat

284: 182a

Feryād-res ol bendelere eyle ʿināyet

Ey gülbün-i şefḳat bize sen eyle şefāʿat

Ol bāġ-ı bihiştüñ ḳoḳalum ġonce-terüñden

V

ʿAfvuñ meded eyler bu güneh-kār-ı żaʿīfe

Baḳılmaz ʿamelden ne ṣaḳīle ne ḥafīfe

Ḥāfiẓ daḫı uysa n'ola bu ẕāt-ı şerīfe

Bir ẕerre ṣavābı yoġısa ġam mı Naẓīfe

Çün var iken ümmīd-i şefāʿat pederüñden

285

Ġazel-i Naḳşī Taḫmīs-i Emīn

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Gerçi çekmişdür vücūdına ʿanāṣırdan niḳāb

Rūḥ-ı aʿẓāmdur aña cism ile cān olmaz ḥicāb

Rūy-ı eflāk-i risāletde olupdur māh-tāb

Nūr-ı faḫr-i ʿāleme bir ẕerre olmaz āfitāb

Laʿl-i nābından nümūne gevher-i[1] yektāda tāb

II

Ḳullıġuna teşnedür cennāt içinde ḥūr-ı ʿīn

Ārzu-yı vaṣlı ile āsumān eyler enīn

Çıḳdı eflāke berāber faḫr idüp Rūḥü'l-emīn

Pāyına yüz sürmege müştāk ola ʿArş-ı Berīn

285: 182b

Emrah Ayan, *Nakşī İbrahim Efendi Divanı*, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2000, III numaralı kaside.

[1] Laʿl-i nābından nümūne gevher-i: Laʿline nisbet görünmez cevher-i D.

Var ḳıyās it kimdür ol peyġamber-i ʿālī-cenāb[1]

III

Ṭāḳ-ı mihrāb-ı nübüvvetdür iki ebrūlaruñ

İki āyetdür yüzüñde dīde-i dilcūlaruñ

Ḳalb-i miskīnüm penāh u melceʾidür mūlaruñ

Nūrdan bir tāze sünbüldür siyeh gīsūlaruñ[2]

Ġamze-i şemşīrüñe virmiş dilā āteşden āb[3]

IV

Şol gice kim eyledüñ iḳlīm-i miʿrāca sefer

Ḳudsiyāna irdi furṣat ey Resūl-i muʿteber

Nūrdan tezyīn idüp Ḥaḳ āsumānı ser-be-ser

Āsitān-ı rifʿatüñ[4] dāʾim melekler ḥıfẓ ider

Sidreden teşrīfüñe[5] peyk-i celīl eyler şitāb

V

Es-selām ey ḥażret-i maḥbūb-ı Rahmānu'r-raḥīm

Ḫāzin-i deryā-yı raḥmet dest-gīr-i her saḳīm

Merḥabā ey ḫatt-pīrā-yı risālet ey kerīm

Maẓhar-ı nūr-ı tecellā vü Ḫudāvend-i ʿaẓīm

Şāhid-i dīdār-ı Ḥaḳ ṣāḥib-kitāb-ı müsteṭāb[6]

VI

ʿAbd-i kem-māye Emīn rūyuñ şehādet ideli

Senden ister cāy-ı ʿafv ile şefāʿat ideli

Ḥażretüñe rabṭ olup ʿarż-ı muḥabbet ideli

Ḥamdülillāh ravża-i pāküñ ziyāret ideli

---

[1] ʿālī-cenāb: rifʿat-meʾāb D.

[2] gīsūlaruñ: kākülleri D.

[3] dilā āteşden āb: dil āteşden bir āb D.

[4] rifʿatüñ: ʿizzetin D.

[5] teşrīfüñe: dergāhına D.

[6] Ḥaḳ ṣāḥib-kitāb-ı müsteṭāb : 'izzet cânib-i Hak'dan mesâb D.

Oldı ey Naḳşī derūnum mülkine çoḳ feṯḥ-i bāb

286

Ġazel-i Rūḥī-i Baġdādī Taḫmīs-i Pertev

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Rūz-ı maḫşerde ne nā-kes ne kerīm isterler

Ne seḫāyā ne ʿaṭāyā-yı ʿamīm isterler

Anda ne gevher ü ne dürr-i yetīm isterler

Ṣanma ey ḫāce ki senden zer ü sīm isterler

Yevme lā-yenfaʿuda ḳalb-i selīm isterler

II

Bu cihān içre ne maḫdūm u ne ḫod ḫuddām ol

Nām ü şāna ne heves eyle ne pek bed-nām ol

Vü ne taḥṣīl-i merām itmede pür-ibrām ol

Berzaḫ-ı ḫavf u recādan geçegör nā-kām ol

Dem-i āḫirde ne ümmīd ü ne bīm isterler

III

Olsañ erbāb-ı nücūma mutaraṣṣıd ḫādim

Ḥikmet-i hendese taḥṣīline olsañ ʿāzim

Rūz {u} şeb kesb-i hezār[1] itmede olsañ ḳā′im

ʿĀlem-i bī-meh ü ḫurşīd ü felekde dā′im

Ne mühendis ne müneccim ne ḥakīm isterler

IV

Fāẕıl-ı kümmel iken kūdek-i ebced-ḫān ol

286: 183a

Ayşe Gürol, *Vakʿānüvis Mehmed Pertev Efendi ve Divanı, İnceleme ve Tenkidli Metin*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisasns Tezi, İstanbul, 1994, s.36/20.

[1] hezār: hüner D.

Saña varlıḳ[1] getüren ʿilmi unut ḥayrān[2] ol
Şekl-i ḥayvānda ger ādem iseñ insān ol
Unudup bildügini ʿārif iseñ nā-dān ol
Bezm-i vaḥdetde ne ʿilm ü ne ʿalīm isterler

V

ʿĀlem-i nūrda pervāneye yol virmezler
Meclis-i zühdde mestāneye yol virmezler
Bezm-i ferzānede dīvāneye yol virmezler
Ḥarem-i maʿnīde bī-gāneye yol virmezler
Āşinā-yı ezelī yār-i ḳadīm isterler

VI

Şekl-i heyʾetde tehī ḥırḳa külāh eskitme[3]
Meskenet semtine git rāh-ı ġurūra gitme
Bir bölük gerçek eren ḳalbin amān incitme
Dergeh-i faḳra varup dirligini ʿarż itme
Anda hergiz ne sipāh ü ne zaʿīm[4] isterler

183b VII

Rīh-i ṣarṣarla ne eşcār ü ne ezhār açılur
Bād-ı ṣubḥ ile velī ġonce-i gülzār açılur
Rıfḳ ile rāzını ʿuşşāḳ ider iẓhār açılur
Meclis-i maʿnīde çoḳ esrār açılur
Varamaz nefs-i ġażūb anda ḥalīm isterler

VIII

Hele bir mesʿeledür bu ki ehemm ü elzem
Buldı ḫiẓmetle şeref cümleten ibni ādem

[1] varlıḳ: darlıḳ D.
[2] ḥayrān: ḥayvān D.
[3] eskitme: istemeğe D.
[4] zaʿīm: raġīm D.

Fuḳarā ḫādimi oldı nice şāh-ı Edhem
Sākin-i dergeh-i teslīm ü rıżā ol her dem
Ber-murād itmege ḫizmetde muḳīm isterler

IX

ʿĀşıḳuñ kişver-i ġam mülkini bi'l-istiḥḳaḳ
ʿAşḳla eyledi çün ʿahd-i ezelden mīsaḳ
Vaṣl içün ʿāşıḳa dermān var ise derd-i firāḳ
ʿĀşıḳ ol şerbet-i vaṣl ister iseñ kim ʿuşşāḳ
Çāresüz derd arayup renc-i elīm isterler

X

Boşalup ṭoldı niçe niçe serālar evler
Bī-nevā niçe gedālarla niçe ḫüsrevler
Bilse bu nükteyi ey kāş kühenler nevler
Ḳıble-i maʿnīyi fehm eylemeyen kec-revler
Sehv ile secde idüp ecr-i ʿaẓīm isterler

XI

Felegüñ āfil olur Pertev nūr-ı yūḥı
Sininüñ bulsa da aʿdādı sinīn-i Nūḥı
Daʿvete elbet irer bir melek sübbūḥı
Ezber it ḳıṣṣa-i esrār-ı dili ey Rūḥi
Ḥāżır ol bezm-i İlāhīde nedīm isterler

XII

Ḥażret-i Neş´et-i üstāddan aldum destūr
Faḫr ideydüm yiri var idi olurdum maʿẕūr
Ṣafḥa-i dilde bu beyt olmamış ola masṭūr
Cürmüñe muʿterif ol ṭabʿına olma maġrūr
Ki şifā-ḫāne-i ḥikmetde saḳīm isterler

287

Ġazel-i Ṣafvet Taḫmīs-i Hādī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Temāşā eylerem ruḫsārını bir ʿişve-kārum var
Muḥabbet kār-gāhında bu yüzden kār ü bārum var
Ne çāre ʿaşḳa mecbūrum ne ṣabr u ne ḳarārum var
Diyar-ı ʿaşḳa ʿazm itmekde ṣanma iḫtiyārum var
Tehī ẓann itme ʿazmüm ḥayli zāhid kesb ü kārum var

II

Bilür erbāb-ı dil bu nüktede remz ü işārātum
Nedür ḫūbāna meylüm dilberā neyle muṣāfātum
Ruḫ-ı ṣāf-ı cemāl-i mehveşāndur yaʿni mir´ātum
Ḥaḳīḳat rūy-ı dilberden temāşā eylerem ẕātum
Bu mir´āt-i mücellādan nümūne tāb-dārum var

III

Reh-i ʿaşḳ u muḥabbetden göñül kim iʿtisāf itmez
O bir rāz-āşinā-yı ʿaşḳdur ġayrı meṭāf itmez
Dem-ā-dem dīde rūz-ı ḥüsn ü āndur intikāf itmez
Miyān-ı ebruvānından göñül hīç inḥirāf itmez
Çünān ṣubḥ u mesā bu ḳıble-gāha intiẓārum var

IV

Dil-i dānā-yı ʿārif māsivā-yı ḳayddan muṭlaḳ
Hemān feyż-i şühūd olur olursa ger aña mülḥaḳ
Ne söyler ḥāl ü şān-ı dilde ol feyż-āşinā gel baḳ
Ḳadem-rencīde-i bī-gāne tāb-āver degül el-ḥaḳ
Heme burc-ı felekden ber-güzīde bir ḥişārum var

287: 184a

V

Nesīm-i feyż olur cān gülşeninde dem-be-dem bāriz
Nev-ā-nev ġonce-i maʿnī şüküfte olsa da cāʾiz
Lisān-ı ḥālden gūş it kelām-ı pākidür muʿciz
Ḥazān irmez dil-i gülşen-serā-yı aṣluma hergiz
Zemistān olsa da āfāḳ nevʿā nev-bahārum var

VI

Benüm Ḥādī kerem-kārum erenler dest-gīrüm Ḥaḳ
Muʿīn olur ümīd-vārum erenler dest-gīrüm Ḥaḳ
Feyiż-baḫş-ı dil-i zārum erenler dest-gīrüm Ḥaḳ
Dü ʿālemde benüm yārüm erenler dest-gīrüm Ḥaḳ
Cihān hep bir ṭarafdur Ṣafvetā Perverdigārum var

288

Ġazel-i Sulṭan Murād Taḫmīs-i Sırrī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Ne ḥāletdür ki yā Rab hem ʿayānsın hem nihānsın sen
Nişānsın cümleten eşyāya ammā bī-nişānsın sen
Nişānuñdur nişānsuzlıḳ ʿaceb bilsem nişānsın sen
Mekān senden ṭolu yā Rab velīkin bī-mekānsın sen
Vücūduñla zamān memlū velīkin bī-zamānsın sen

II

Degüldür cümle ʿālem ẕāt-ı pāküñden cüdā bir dem
Ġarīḳ-i baḥr-i luṭf-ı bī-nihāyeñdür benī ādem
Çekilmiş bir simāṭuñdur zemīn ü āsumān bī-kem
Sen ol sulṭān-ı ʿālemsin ṭoyar inʿamuña ʿālem

288: 184b

Cihānı var iden sensin velīkin bī-cihānsın sen

III

Vücūdum ḳaṭresin maḥv itdi emvāc-ı yem-i vaḥdet

Bize virmez küdūret iḫtilāṭ-ı ʿālem-i keṩret

Taṣarruf hep senüñdür ġayrıda neyler ana niyyet

Senüñdür ḳudret ü saṭvet senüñdür ʿizzet ü nuṣret

ʿAyānsın cümleye şāhā velīkin bī-ʿayānsın sen

IV

Celālüñ ṭāḳına irmez kemend-i ʿaḳl-ı bī-miḳdār

Yine sensin bilen ey ḳādir-i muṭlaḳ seni her bār

Yeridür ʿaḳl-ı küll vaṣfuñda itse ʿaczine iḳrār

ʿAceb ḳudret durur yā Rab ʿaceb ḥikmet durur bu kār

Beyān eyler seni eşyā velīkin bī-beyānsın sen

V

Felekde Sırriyā maḳṣūd-ı cānın bulmadı kimse

Hümānuñ saʿy ile hīç āşiyānın bulmadı kimse

Yem-i imkānda ol dürrüñ mekānın bulmadı kimse

Murādī bil bu deryānuñ kenārın bulmadı kimse

Naẓar eylerse bir dem saña baḥr-i bī-kerānsın sen

289

Ġazel-i Cevrī Taḫmīs-i Nādirī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ey cemālüñ şemʿ-i bezm-ārā-yı ḳurb-ı Kird-gār

Vey cebīnüñ ḫalvet-i ḫāṣ-ı viṣāle nūr-bār

289: 185a

Meclis-i ḳudse fürūġ-ı ṭalʿatüñ pertev-niṣār
Sen çerāġ-ı ṣoḥbet-i Ḥaḳsın olursa vechi var
Cebreʾīl āvāre-i nūr-ı ruḫuñ pervāne-vār

II

Maṭlab-ı aʿlā-yı "*ev ednā*"da cāy itseñ n'ola
Pīş-gāh-ı maḳṣad-ı "*aḳṣā*"da cāy itseñ n'ola
Ṣadr-ı ḥalvet-ḫāne-i "*isrā*"da cāy itseñ n'ola
Bir ḳademde menzil-i aʿlāda cāy itseñ n'ola
Tīr-veş itdüñ maḳām-ı "*ḳābe ḳavseyn*"i güẕār

III

Şemʿ-i ẕātuñ olmasa dönmezdi fānūs-ı felek
Ẓāhir olmazdı taṣāvīr-i maẓāhir yek-be-yek
Ḫalḳ-ı eşyāya vücūduñdur sebep bī-reyb ü şek
Ṣalmasa nūruñ żiyā dünyāya ey reşk-i melek
Bunca eşkāl-i ṣuver ḳandan olurdı āşikār

IV

ʿĀcizān-ı rūz-ı ḥaşre ẓılluñı tekṣīr içün
Ārzu-mendān-ı naḫl-i ḳaddüñi tevḳīr içün
Āfitāb-ı maḥşerüñ teʾṣīrini teksīr içün
Ümmetüñ deşt-i beḳāda rāḥatın tevḳīr içün
Ṣaḳladı dār-ı fenāda sāyeñi Perverdigār

V

Zehresi oldı sipihrüñ heybet-i ʿazmüñle çāk
İtdi ṣıyt-ı saṭvetüñ eyvān-ı çarḫı lerzenāk
Eyledüñ ol şeb ki eflāke naẓar bī-vehm ü bāk
Ḫavfuñ itdi ḳalb-i gerdūnı dü nīm ey nūr-ı pāk
Ḫalḳ-ı ʿālem ṣandılar şaḳḳ oldı māh-ı tāb-dār

VI

Āsumānı āsitānuñ ẓann idüp bekler Mesīḥ

N’ola olsa pāye-i aʿlā ile ber ter Mesīḥ

Bildügiçün rütbeñi buldı felekde yer Mesīḥ

Yirde gökde ḥāṣılı ger Ḫıżr-ı zinde ger Mesīḥ

Ümmetüñden olmaġa çekmekde dā´im intiẓār

185b VII

Yā Resūlallāh bir ednā çākerüñdür Nādirī

Āşikār itme ḳuṣūrın ʿaybınuñ ol sātiri

Eyle maḥşerde şefāʿatle ʿaṭā-yı vāfiri

Luṭfuñ olsa n’ola Cevrīnüñ ümīd-i ḫāṭırı

Gerçi çoḳdur cürmi ammā luṭfuña yoḳdur şümār

290

Ġazel-i Uṣūlī Taḫmīs-i ʿĀlī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Ne deryā sāḥilinde oldı yā Rab ḫuşk u ter peydā

Ne baḥrüñ mālikindendür melek ẓāhir beşer peydā

Ṣanasın ḳaṭrelerdür anda her pinhān u her peydā

Vücūd-ı muṭlaḳuñ baḥrinde[1] mevci kim ider peydā

Ene’l-Ḥaḳ sırrını söyler eger maḥfī eger peydā

II

Fenā gül-zārıdur ʿālem güli çoḳ gülistānı bir

Ser-ā-pā nergis ammā şāḫsār-ı erġuvānı bir

290: 185b

İ. Hakkı Aksoyak, *Gelibolulu Mustafa Ali ve Divanlarının Tenkidli Metni*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 1999, s.379/16.

[1] baḥrinde: baḥri ne D.

Hezārān bülbüli var cümlesinüñ āşiyānı bir
Bu bāġuñ ger ḥaḳīḳatde ṣuyı bir bāġbānı bir
Velī olmış ḥaḳāyıḳda nice dürlü[1] şecer peydā

III

Biter naḫl-i vücūduñ mīvesi geh telḫ ü geh ḫoş-ter
Görinür berg ü bārı gāh her dem tāze geh bī-fer
Nice ḫām u nice puḫte nice kāmil nice ebter
Naẓar ḳıl nevʿ-i insāna kimi zehr ü kimi sükker
ʿAceb ḥikmet bir aġaçdan olur dürlü ṣemer peydā

186a

IV

Güherdür pīledür ḥāṣıl bu kānuñ vāridātından
Dür-i şehvār-ı ḫāşāk oldı baḥrüñ lāzımātından
Bilindi nīk ü bed ʿilm-i ledün içre ṣıfātından
Maʿādindür ḳamu eşyā ider öz kendi ẕātından
Kimisi sīm ü zer ẓāhir kimi seng ü meder[2] peydā

V

Ḥaḳīḳat bādesinden ḫāba varmış nice serḫoşlar
Degül taʿbīre ḳābil bir[3] birinüñ gördigi düşler
Alınca ten ḥiṣārın nefs-i serkeşden ʿadū-küşler
Çözilür[4] nice biñ işler bozılur nice cünbişler
Bu[5] kār-ı bü'l-ʿacebdür bu kim[6] olmaz kārger peydā

VI

Ṣu´āl itdüm ṭarīḳat semtini bir merd-i bī-pāke[7]

---

[1] dürlü: yüz biñ D.
[2] meder: دمـر şeklinde yazılmış.
[3] bir: her D.
[4] Çözilür: Düzilür D.
[5] bu: ne D.
[6] kim: ne D.
[7] bī-pāk: bī-bāk D.

Didüm luṭf it ḥaḳīḳat yolların göster bu ben ḫāke
Didi zinhār maġrūr olma māl ü cāh u emlāke
Şu serverler ki ṭaġlar gibi baş egmezdi eflāke
Yaturlar yirde pest olmış ne tīġ ü ne kemer peydā

VII

İçüp vaḥdet şarābın nice ʿārif kendünden geçdi[1]
Fenā semtin ṭutup gitdi yiyüp içdi ḳoyup[2] göçdi
Ne ẓāhir gözlerin açdı ne aḳı ḳaradan seçdi
Nice gündüz gice oldı nice biñ āy u yıl geçdi
Dirīġā olmadı ḳaldı şeb-i hicre seḥer peydā

VIII

Ticāret ḳaṣdın[3] eylersen beḳādan yaña uy bana
Düşürme naḳd-i ḳalbi ḳulpa[4] bir pendüm budur saña
Çekildik bir alāy bī-dillerüz biz gerçi gerçi ol yaña
Yolumuz bir beyābāna irişdi nāgehān ki aña
Gider biñ[5] kārbān olmaz birinden bir ḫaber[6] peydā

IX

Bu bir vādīdür ey zāhid ki küldür ḫāki ser-tā-ser
Görinür her ṭāşı ḫūn-ābeden bir pāre vü aḫker[7]
Ne āteş var ne āteş-zen[8] velīkin ṣūretā bir[9] yer
Nice şūrīde ʿāşıḳlar gezerler cümle nā´ibler[10]
Bu tīh-i bī-nihāyetde ne reh ne rāhber peydā

---

[1] Bu meclisde nice ʿārif şarāb-ı vaḥdeti içdi D.
[2] ḳoyup: ḳonup D.
[3] ḳaṣdın: ʿazmin D.
[4] ḳalbi ḳulpa: ḳalbı ḳalbe D.
[5] biñ: bir D.
[6] ḫaber: eṣer D.
[7] pāre vü aḫker: pāre-i aḫker D.
[8] āteş-zen: āteş-dan D.
[9] bir: yir D.
[10] nā´ibler: tāyihler D.

186b

X

Cihāndur kişt-zāruñ toḫm-ı zā′ilden olup[1] bitdüñ

Egerçi anda sen tīz bitdüñ ammā yine tīz yitdüñ

Bir iki gün fenā dünyāda bilmem neyledüñ netdüñ

Bu ṭoḳuz ḳubbe vü şeş sūr[2] içinde geldün gitdün

Ne geldügüñ ḳapu ẓāhir ne gitdügüñ kemer peydā

XI

Olur peyġūle-i ʿuzletde ṣūfī nice yıl ʿākif[3]

Keşef gibi yatar esrār-ı ʿaşḳa bulunmaz[4] kāşif

Maʿārif gevherine degme ġavvāṣ[5] olımaz vāḳıf

Nice zaḥmet çeker kesb-i kemāl idince bir ʿārif

Nice ḳanlar[6] yudar kān eyleyince bir güher peydā

XII

Reh-i ḥiẕmetde bir pervāne[7] ḫāk olmaḳ gerek tā kim

Peder māder dem-ā-dem derd-nāk olmaḳ gerek tā kim

Cigerler ḳan bedenler çāk çāk olmaḳ gerek tā kim

Nice biñ ādem oġlanı helāk olmaḳ gerek tā kim

Yalancı ḳaḥbe dünyāda ola bir gerçek er peydā

XIII

Sevād-ı mülk-i maʿnā ehl-i ʿirfāna musaḫḫardur

Ḫuṣūṣā her biri manẓūr-ı sulṭān-ı hünerverdür

Süḫan bir gencdür nāẓır aña ʿĀlī gibi erdür[8]

Ḳamu neẕẕārede ebkār-ı maʿnā muntaẓırlardur

---

[1] olup: oñup D.
[2] sūr: sü D.
[3] ʿākif: ʿaşif D.
[4] ʿaşḳa bulunmaz: ʿaşḳı olamaz D.
[5] ġāvvāṣ: ṣarrāf D.
[6] Nice ḳanlar: Beli çoḳ ḳan D.
[7] bir pervāne: her bir dāne D.
[8] gibi erdir: bir ejderdir D.

Uṣūlī gibi tā kim ola bir ṣāḥib-hüner[1] peydā

291

Ġazel-i Veysī Taḫmīs-i Medḥī

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Nice bir ʿayş idesin yā nice bir ẕevk ü ṣafā
Nice bir yāduña gelmez ʿacabā mülk-i beḳā
Nice bir yā heves-i tāc-ı zer-endūd ḳabā
Āh kim olsa gerek pūşiş-i tābūt-ı fenā
Ḫilʿat-i pādişeh ü ḥırḳa-i peşmīn-i gedā

II

Ne ḳadar gün gibi şöhretle olursañ ẓāhir
Ne ḳadar sīm ü zerün daḫı olursa vāfir
Egnüñe alma ġurūr ile libās-ı fāḫir
Bir bahāya ṣatılur dest-i ecelde āḫir
Zer-nişān efser-i şāhān u külāh-ı fuḳarā

III

Bu fenā milketinüñ devlet-i ʿizz ü cāhı
Nice Rüstem gibi şīr-nerlerüñ oldı cāhı
Çarḫ yüz döndüricek ḫāke ṣalar vallāhī
Bir olur külbe-i dervīş ile faḳr-ı şāhī
Āteş-endāz olıcaḳ ṣāʿiḳa-i ḳahr-ı Ḫudā

IV

Bezm-i miḥnetde felek kārumuzı zār itdi
Yüzümüz tīre idüp rūzumuzı tār itdi

[1] hüner: naẓar D.
291: 187a
Başlık, "**Ġazel-i Medḥī Taḫmīs-i Veysī**" şeklindedir. Bu tahmis Medhi divanında bulunmamaktadır.

Rūzigāruñ elem-i derd ile bī-mār itdi

Serdī-i bād-ı hevā cānumuza kār itdi

Saña ḳaldı işümüz ey kerem issi Mevlā

V

Dem-i āḫir irişüp dest-i ecel göstere tīġ

Çeşm-i cānı o dem-i tīre idüp ḳaplaya mīġ

Medḥīnüñ ḳalbini rūşen sözini eyle belīġ

Veysī-i haste-dile ḳuvvet-i nuṭḳ itme dirīġ

Ol zamān kim ola dem-beste zebān-ı büleġā

294

Ḳaṣīde-i Mevlānā-yı Muʿazzezü'd-dīn Et-Ṭanṭarānī Tesdīs

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

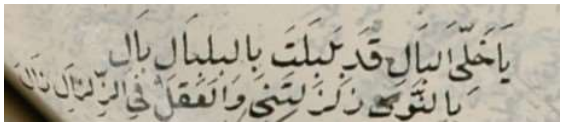

Ey meh-i nā-mihribān āvāre ḳılduñ göñlümi

Hicrle bī-ṣabr idüp bī-çāre ḳılduñ göñlümi

Firḳatüñ ṣaḥrālarında dem-be-dem mecnūn gibi

ʿAḳlumı zāʾil ḳılup ġam-ḫāre ḳılduñ göñlümi

II

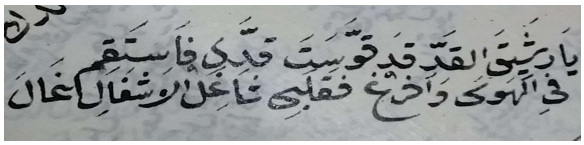

Ey boyı oḳ gibi mevzūn ḳaddümi yā eyledüñ

294: 191b

188b ve 190a'da (292/ **Taḫmīs-i Ḥaşmet-i Ḳaṣīde-i münferice** ve 293/ **Taḫmīs-i ʿAbbās-ı Ḳaṣīde-i İmām Buşırī**) Arapça kaside tahmisleri bulunmaktadır. Bu tahmisler ekler kısmında verilmiştir.

Kirpigüñ hicriyle bānı bī-ser ü pā eyledüñ

Sen nigārā ḫāṭıruñ ḫoş ṭut ki ʿaşḳuñda benüm

Cümle-i eşġālden göñlüm tesellā eyledüñ

192a III

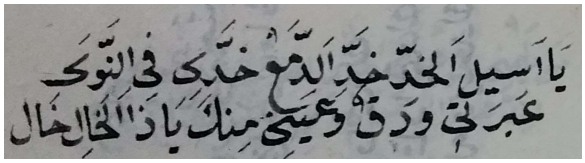

Ey güzel yüzli ḥabībüm kim yüzüñdür ḫāl-dār

Çāk çāk itdi yaşum seyli yüzümi ḫākvār

Firḳatüñden oldı gözüm yaşı ebr-i eşk-bār

Belki her bir çeşm oldı ʿayn-ı baḥr-i bī-kenār

IV

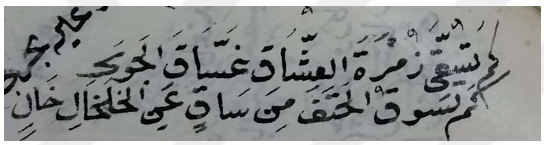

Nice bir içiresin ʿuşşāḳuña ḫūn-ı ciger

Nice bir derd-i dil ile ḳılasın zīr ü zeber

Nice bir sāḳuñda ḳomayup ḥuliyy-i sīm ü zer

İdesin ḫalḫāl gibi ʿāşıḳlaruñ bī-pā vü ser

V

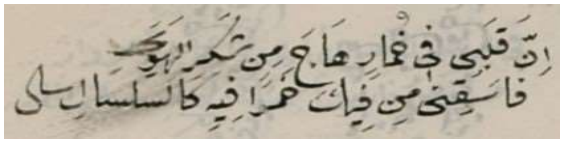

Göñlümi maḫmūr iden ʿaşḳuñ şarābı şevḳidür

Cānumı ḥayrān iden laʿlüñ zülāli ẕevḳidür

Ṣun lebüñ cāmın ki oldur çeşme-i āb-ı ḥayāt

Cürʿasınuñ teşnesi ehl-i muḥabbet cavḳıdur

VI

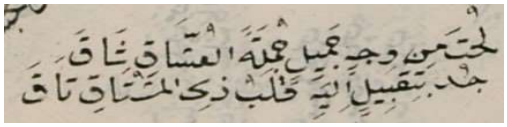

Ẓāhir oldı çün cemālüñ nūrı ey ḫurşīd-rū
Cān u dilden cümle ʿuşşāḳ eylediler ārzū
Derd-mendüñ būse-i ruḫsāruñ eyler cüst cū
Ḳıl ʿaṭā kim rūy-ı ḫūba yaraşur ḫulḳ-ı nikū

192b VII

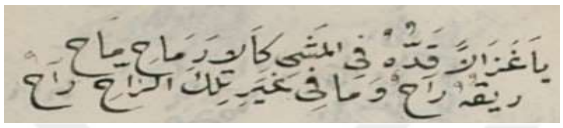

Ey gözi āhū-yı çīn reftāruña irmez rimāḥ
Ey yüzi nūr-ı ṣabāḥ u ṭalʿatı şemʿ-i revāḥ
Aġızuñ yarından özge cāna yoḳdur rūḥ-ı rāḥ
Şām-ı zülfüñ ṭā´ir-i ervāḥa olmışdur merāḥ

VIII

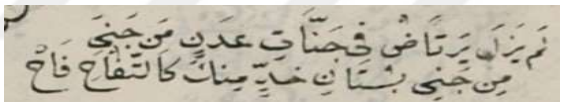

Dā´imā cennāt-ı ʿadn içinde oldı mīve-çīn
Her ki bostān-ı cemālüñ içre eyler mīve-çīn
Yanaġuñ sīb-i gül-ābī leblerüñ mā-yı maʿīn
Gözlerüñ siḥr-i ḥelāl ü sözlerüñ dürr-i şemīn

IX

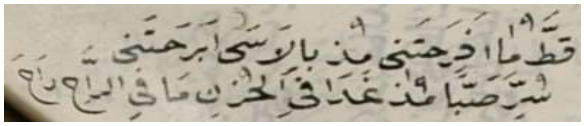

Hergiz ey şāh-ı cihānum ben ḳuluñ yād itmedüñ
Yād idüp bu ḫāṭır-ı nā-şādumı şād itmedüñ
Laʿl-i cān-baḫşuñ meyinden bir piyāle virmedüñ
Bu dil-i vīrānı bir cürʿayla ābād itmedüñ

X

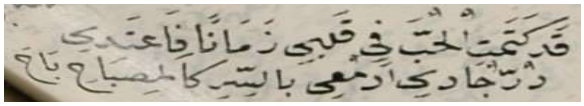

ʿAşḳuñuñ rāzın göñülde ṣaḳladum çoḳ rūzgār

ʿAḳıbet gözüm yaşından oldı rāzum eşk-bār

Sen nigāruñ ḥüsnini ben dilfigāruñ ḥüznini

Söyleşürler ay ü gün lā-yenḳaṭiʿ leyl ü nehār

193a XI

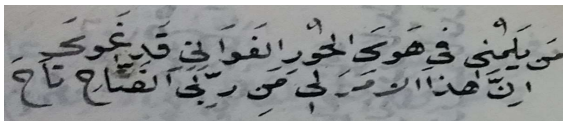

Şol ki ʿaşḳ içre baña eyler melāmet dāldür

ʿAşḳ ʿāşıḳlar ḳatında hādi-i iḳbāldür

ʿAşḳ kim taḳdīr-i Rabbānīdür anuñ menşeʿi

Ḥaḳ Teʿālā ḥażretinden ḳullara efḍāldür

XII

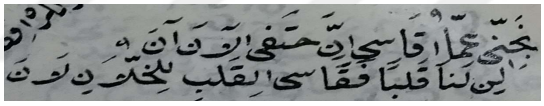

Billāh ey ʿİsī nefeslü derdüme eyle devā

Bir belādan kim çekerdin cānuma irgür şifā

Şāh ḳulların göricek resmdür raḥm eylemek

Ḳıl teraḥḥum bendeñe ey Ḥüsrev-i Şīrīn-liḳā

XIII

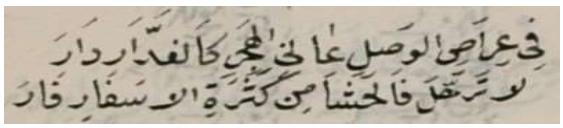

Vaṣluñuñ meydānlarında ehl-i hicr eyler güẕār

Şol taḥayyür ehli gibi kim ola āşüfte-kār

Fāriġ it göñli seferden ey meh-i rūşen-żamīr

Kim sefer añdıḳça yaşum mevc urur miṣl-i biḥār

XIV

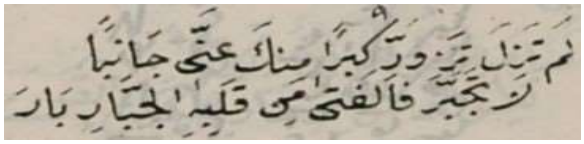

Ben ḳuluñdan kibr idüp iʿrāż idersin ey ṣanem

Ṣanma kim iʿrāżla ben bende senden uṣanam

Kibr ü ġışşdan gel göñül cāmın muṣaffā eyle kim

Ehl-i kibrüñ ṭuʿmesi olmaz meger derd ü elem

193b XV

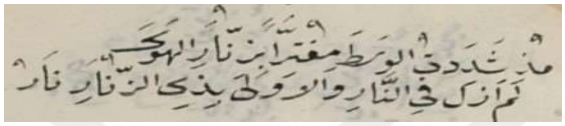

ʿAşḳ zünnārın belüme baġlıyaldan ey nigār

Kār u bārum oda yanmaḳlıḳ durur leyl ü nehār

Zülfüñüñ zünnārı ḫaddüñ nārına yaḳdı beni

Ṣāḥib-i zünnāra lāyıḳ olmaya illā ki nār

XVI

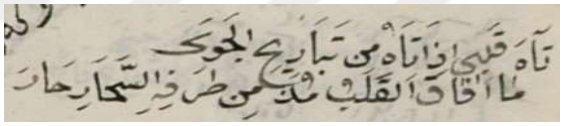

Zülf-i ṭarrāruñ ġamından ʿaḳlum oldı tārumār

Çeşm-i seḥḥāruñ deminden göñlüm oldı bī-ḳarār

Cān u dil ḥayrān olup gelmedi hergiz kendüye

Sūziş-i ʿaşḳuñ ṣalaldan sīneme nār u şerār

XVII

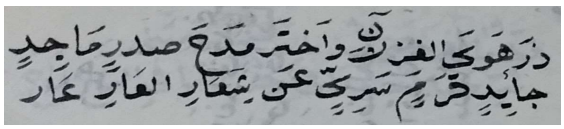

Dilrübālar vaṣfını ḳo eyle medḥin iḫtiyār

Şol güzīde ḥażretüñ kim devletidür pāyidār

Ṣadr-ı ʿālī ṣāḥib-i cūd u büzürg-i nām-dār

Kim şiʿār-ı ḳadrine ḳonmaz ġubār-ı neng ü ʿār

XVIII

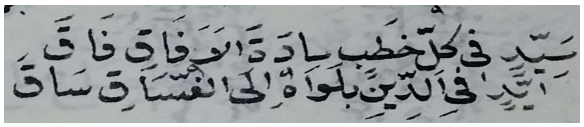

Seyyid-i rūşen-nihād u faḫr-ı sādāt-ı bilād

Nāṣır-ı ehl-i ṣalāḥ u ḳāhir-i ehl-i fesād

Maṣlaḥat vaḳtinde reʼyi pīşvā-yı her ṣavāb

Memleket żabṭında fikri imtiżā-yı her sedād

194a XIX

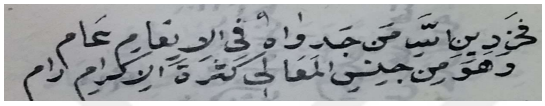

Faḫr-i dīn kim oldı inʿāmı cihān ḫalḳına ʿām

ʿİzzet ü ikram olupdur aña maḳṣūd u merām

ʿAdli devrinde bükā ḳılmaz meger çeşm-i ġamām

Luṭfı ʿahdinde ḥanīn itmez meger ḫalḳ-ı ḥamām

XX

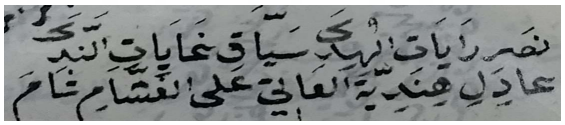

Dil hidāyet ʿāleminüñ server-i ferzānesi

Ol saḫāvet ḫāteminüñ gevher-i yekdānesi

Her ḳaçan şemşīr-i āteş-bārı ḫūn-efşān ola

Seyl-i ḥüzn ile ṭola ẓālimlerin ġam-ḫānesi

XXI

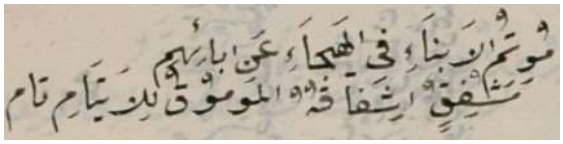

İntiḳāmī eylemişdür nice ṭıfl-ı bī-peder

İḥtirāmī eylemişdür niceyi pür-sīm ü zer

Ebr-i iḥsānı şu yerlerde ki yaġmur yaġdıra

Mīve yerine cevāhir bitüre her bir şecer

XXII

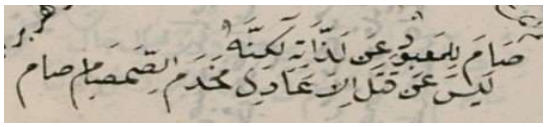

Cümle leẕẕātdan egerçi eylemiş durur ṣıyām[1]

Tīġ-ı bürrānına düşmen ḳanın içmekdür ṭaʿām

Ḥamle vaḳtinde görenler raḫşı üstünde anı

Dir ki şehbāz-ı şikār olmış teẕerv-i ḫoş-ḫırām

194b XXIII

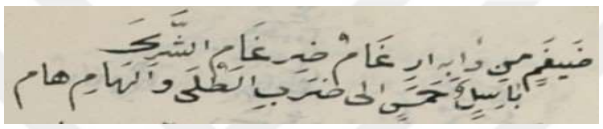

Arslāndur kim şikār-ı ʿazmidür şīr-i jiyān

Pehlüvāndur kim fikār-ı rezmidür bebr ü yabān[2]

Bir dilāverdür ki boyun urmaġiçün düşmenüñ

Berḳ gibi tīġınuñ yalmānıdur āteş-feşān

XXIV

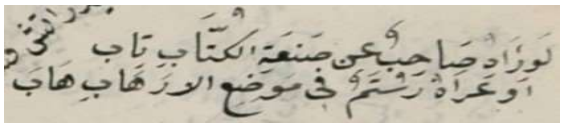

Ṣāḥib[3] anı görse inşādan daḫı urmazdı dem

Rüstem aña irse dāḫī cenge başmazdı ḳadem

Yaʿlemullah kim deñizde ḳaṭresin şerḥ itmeye

Ger kemālātını taḳrīr ide taḥrīr ü ḳalem[4]

XXV

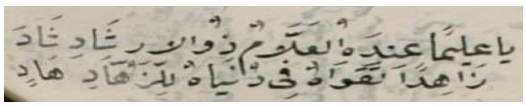

[1] nüsḫa: Cümle leẕẕātdan gerçe kim itmişdir ṣıyām

[2] açıklama: bebr ü yabān: arslandan büyük ḥayvān

[3] açıklama: İbn-i ʿibād – İnşāda feṣāḥat ve belāġatde māhir kimse

[4] nüsḫa: taḥrīr ide taḳrīr-i ḳalem

Ey ki ʿilmüñden irişür elh-i ʿilme iʿtilā[1]

Vey ki zühdüñden irişür ehl-i zühde ihtidā

Çār-yār-ı bā-ṣafā gibi laṭīf aḫlāk ile

Muḳtedāsın mühtedāsın müctebāsın Murtażā

XXVI

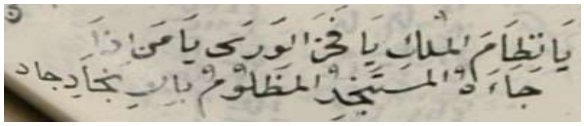

Ey niẓām-ı mülk ü millet nāṣır-ı her dād-ḫāh

Vey hümām[2]-ı baḫt ü devlet ḳāhir-i her kem-nihād

Feyż-i cūduñdan ḳılurlar iltimāsı vaḫş ü ṭayr

Nūr-ı reʾyüñden iderler iḳtibāsı mihr ü māh

195a XXVII

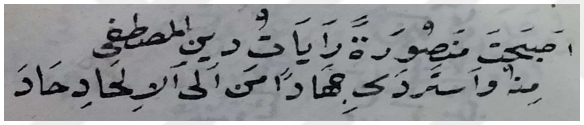

Himmetinden rāyet-i dīn oldı manṣūrü'l-livā

Niʿmetinden sāḥat-i mülk oldı mevfūrü'r-reḫā

Şerʿ meydānında çünkim çekdi ol şemşīrini

Ḳomadı küfr ü ḍalāl ehline yeryüzünde cā

XXVIII

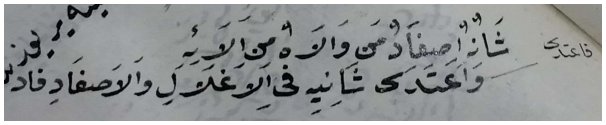

Şānı iḥsān eylemekdür evliyā-yı devlete

Fikri inʿām eylemekdür etḳıyā-yı ḥażrete

Ḥükmine baş ḳomayup şol kim temerrüd eyledi

Boynını kendü eliyle ṣaldı bend-i ḥayrete

XXIX

[1] düzeltme: iʿtidā

[2] nüsḫa: Vey ki ṣāḥib

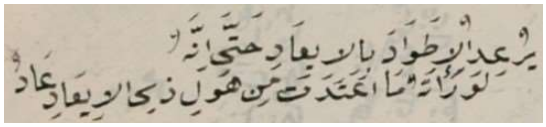

Ditredür ḳahrı yeli ṭaġları çün berg-i giyā
ʿĀd ḳavmi görse anı eylemezdi iʿtidā
Ḫaṭṭ-ı fermānına her kim baş ḳomaya bende-vār
Ḫāme gibi başını ḳaṭ eylesün tīġ-ı belā

XXX

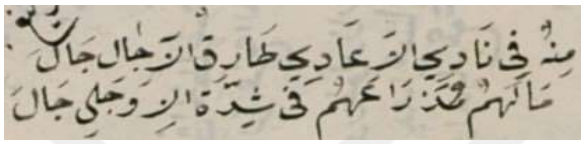

Heybetinden meclis-i aʿdāda dā´irdür ecel
Dehşetinden sīne-i düşmende sā´irdür vecel
Şöyle başmışdur ʿadū ḫaylin ḫayāli ḫavfı kim
İçlerinde ḳomamışdur defʿ-i ālāma maḥal

195b XXXI

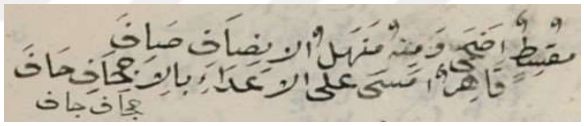

Bir ʿadālet issidür inṣāf ile meşhūrdur
Bir celādet issidür elṭāf ile meẕkūrdur
ʿAdlinüñ ser-çeşmesinden etḳıyādur tāze-rū
Ḳahrınuñ ser-pençesinden eşḳıyā maḳhūrdur

XXXII

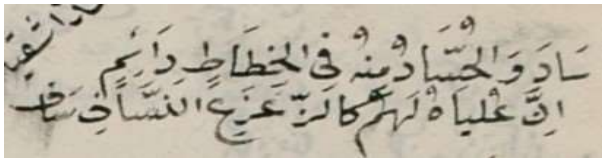

Devletinden maʿşer-i ḥussād olupdur ḫār-zār
ʿİzzetinden leşker-i aʿdā bulupdur inkisār
Rifʿatinden key perīşān oldılar cemʿ-i ʿadū
Nitekim bād-ı ḫazāndan tārmār olur ġubār

XXXIII

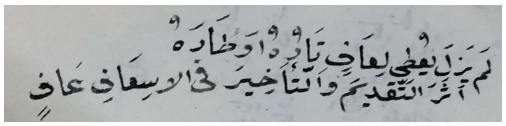

Sā´ile eyler ʿaṭā ḥācātını idüp revā

Gelmemişdür ʿāleme anuñ gibi ṣāḥib-seḫā

Her murādına irer fi'l-ḥāl bī-teʾḫīr ü mehl

Çün żiyāfet ḫānesinden ide şey´-i iştikā

XXXIV

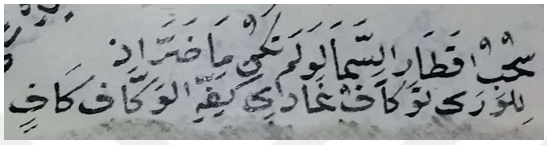

Āsumāndan yire yaġmūr yaġmaz ise ġam degül

ʿĀleme yiter ʿaṭāsı yalıñuz ādem degül

Bir mürüvvet kānıdur kim dest-i gevher-pāşına

Baḫşişi ḳatında deryā ḳaṭre-i şebnem degül

196a XXXV

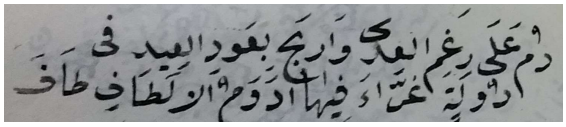

Düşmenüñ raġmına dā´im devletüñ bāḳī ola

ʿAyş u nūşuñ meclisinde ay u gün sāḳī ola

Gündüzüñ ʿıyd-ı saʿādet-baḫş u giceñ ḳadr ola

Luṭf-ı Yezdān- ʿizz ü şāna ḫāfıẓ u vāḳī ola

295

Taḫmīs-i Ḳaṣīde-i Bürde-i Naḫīfī

mefāʿilün/ feʿilātün/ mefāʿilün/ feʿilün

I

el-faṣlü'l-evvel fi-ẕikri't-teʿazzül

Göñül nedür bu yetīmāne āh-ı dem-be-demī

Tefekkür üzre misin yoḫsa cānib-i ḥaremi

Hemīşe yād idüp ol cāy-gāh-ı muḥteremi

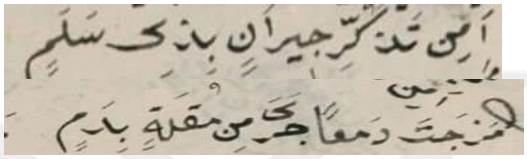

II

Ḳureyş ü Hāşimüñ endīşe eyleyüp ṣıfatın

Bulur mısın ġam-ı hicrüñ berāy-ı[1] tesliyetin

Medīnenüñ ya getürdüñ mi yāda menḳıbetin

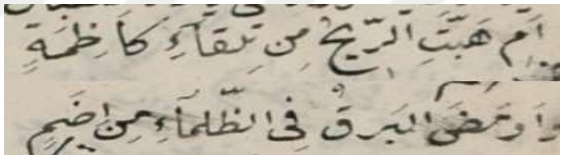

III

Olup nişāne-i peykān-ı miḥnet-i şettā

Neden durur[2] ki kemān gibi ḳaddüñ oldı dütā

Bu deñlü rāzuñı[3] bizden nühüfte eyleme tā

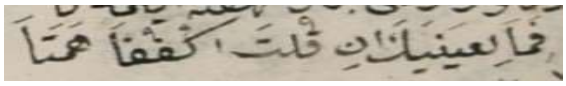

295: 196b/ nā-tamām taḫmis

Haşim Keskinsoy, *Mekkî ve Nahîfî'nin Kasîde-i Bürde Tahmisleri (Tenkidli Metin-İnceleme)*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üni., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş, 2011, s.40/1.

[1] berāy-ı: devā-yı agt.

[2] neden durur: nedir nedir agt.

[3] rāzuñı: rāz ki agt.

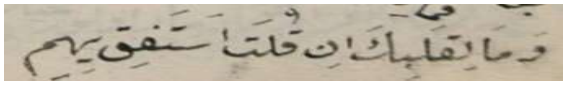

IV

Egerçi ṣaḳlar idüm sırr-ı ʿaşḳı ben dün ü gün

Sirişküm eyledi ifşā-yı rāz ḫalḳa bütün

Bu ḳavli söyledi bir nükte-dān-ı ʿilm-i ledün

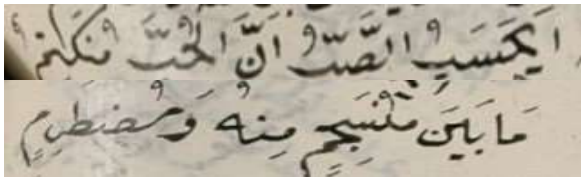

V

Ḳoyup bu derd-i derūnuñ[1] meṭālib ü emelin

Ṣafā bilüp ġam-ı ʿaşḳuñ melālet[2] ü ʿilelin

Sebep nedür ki çekersin muḥabbetüñ keselin

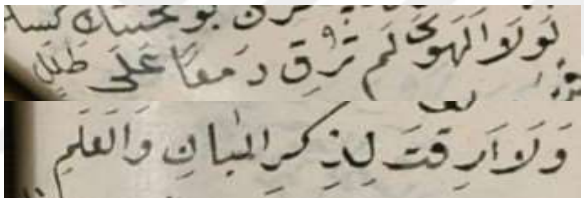

VI

Yüzüñde germi-i[3] ḥasret dilüñde germiyyet

Seni ne ḥāle getürmiş bu[4] āteş-i ḥasret

Dü çeşmüñ olmada maġlūb-ı girye-i firḳat

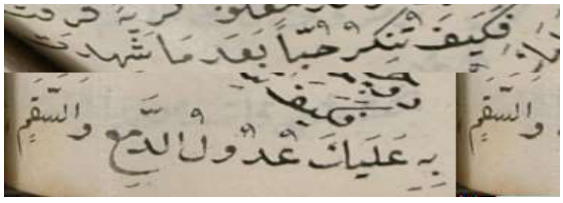

197a VII

Ne mümkin eylemek iḫfā ġam-ı muḥabbeti sen

[1] derd-i derūnuñ: devr-i denīnüñ agt.

[2] melālet: melāmet agt.

[3] germi: zerdi agt.

[4] bu: gör agt.

Ki yanmış āteş-i pür-sūz u tāb-ı ʿaşḳa beden

Ḳatı ʿayān görinür ʿaşḳ rūy-ı zerdüñden

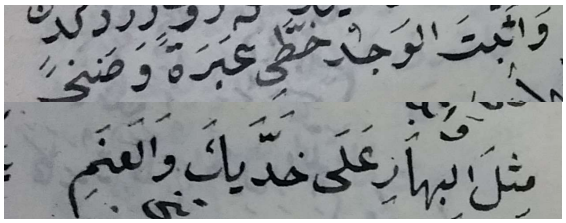

VIII

Bu sūz-ı tāb-ı muḥabbet yaḳup bu cān u teni

Şerār-ı hicr ile bī-tāb u ṭāḳat itdi beni

Ḳo ey müdāvī-i müşfik bularda[1] çāre ḳanı

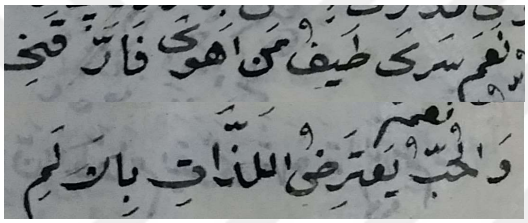

IX

Belā-yı ʿaşḳa ġam-ı hicre mübtelāyam ben

Teraḥḥumuñdan idersin baña naṣīḥati sen

Cihān cihān saña olsun fedā bu cān ile ten

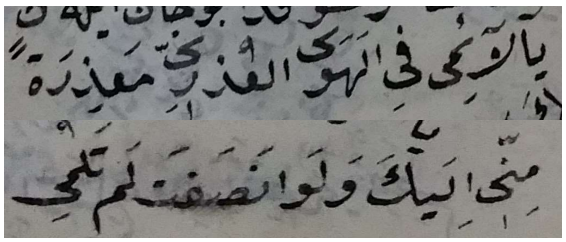

X

Nihān iderse de sūz-ı derūn-ı münkesirin

Ne resme ṣaḳlaya dil dūd-ı āh-ı münteşirin

İfāde eylemek olmaz egerçi biñde birin

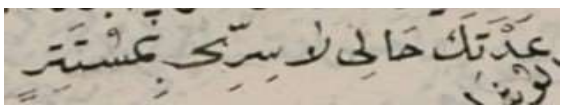

[1] bularda: bu derde agt.

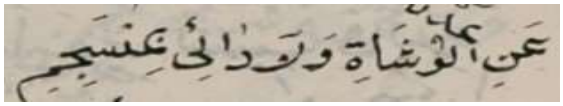

XI

Derūn-ı cān u dile çün muḥabbet itdi ġulū

Remīde eyledi ṣabr u ḳarārumı her sū

Ḳabūl-i mevʿiẓe itmez göñül ʿacebdür bu

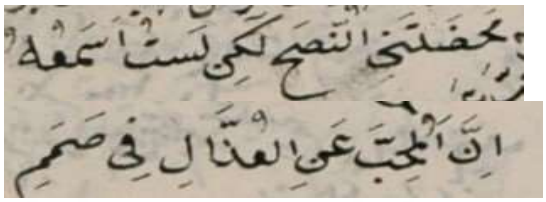

XII

Olup hemīşe ṭaleb-kār-ı ʿaşḳ-ı lem-yezelī

Göñülde kār-ger olmaḳda neşve-i ezelī

Baña naṣīḥat ider pīr-i sālḫorde velī

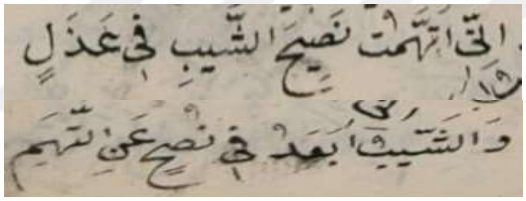

197b XIII

Bu nefs-i dūn-ı denīde nedür bu keyfiyyet

Ki dā´im olmada ser-germ-i neşve-i ġaflet

Dem-i şebāb güẕār itdi almadı ʿibret

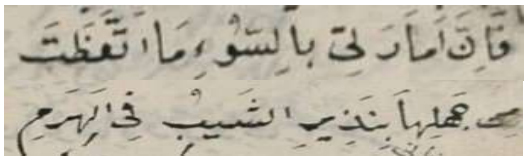

XIV

el-faṣlü’ṣ-ṣānī fī-ẕikri’n-nefs

Nüzūl-i ṣayf[1]-ı kirāma çü ʿādet-i ümerā

[1] ṣayf: ḍayf agt.

Kemāl-i ʿizzet ü ikrām olur iken aḥrā

Rüsūm-ı ḫiẕmet-i mihmān[1] itmedi icrā

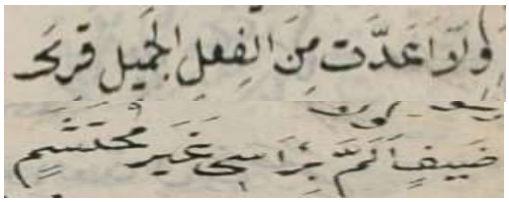

XV

Tekāsül eyledi ġāyetde[2] ḥayf nefs-i ʿadū

Ki ḍayfın itmedi tevḳīre[3] lāyıḳ ol bed-ḫū

Bu ḥālden baña şerm-i ḥacālet itdi ġulū

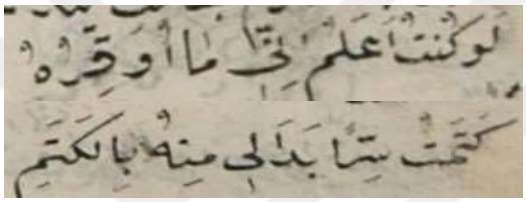

XVI

Miṣāl-i tevsen-i ser-keş bu nefs-i ḥīle-nümā

Müdām olmada ṣaḥrā-neverd-i semt-i hevā

Ṣalāḥ u żabṭa[4] ne tedbīr eylesem āyā

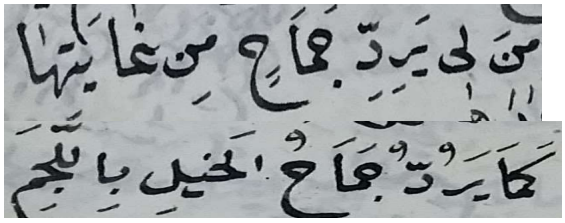

XVII

Ġarībdür hele nefs-i ḥarīṣ-i bī-pervā

Ne deñlü bulsa olur ol ḳadar heves-peymā

Ṣaḳın hevāsına itme mutābaʿat aṣlā

[1] mihmān: mihmānı agt.
[2] eyledi ġāyetde: itdi riʿāyetde agt.
[3] tevḳīre: tevḳīhe agt.
[4] żabṭa: żayiṭa agt.

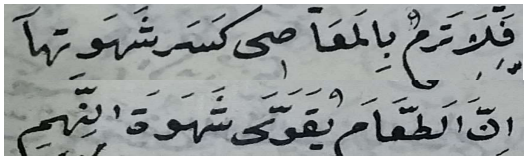

XVIII

Bu oldı ṭālib-i ʿirfāna meslek-i evlā

Ḫilāf-i ḫᵛāhiş-i emmāre eyleyüp diye lā

Hevā-yı nefs ider ehl-i dili esīr-i belā

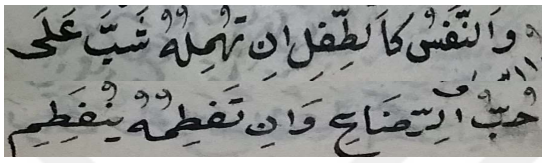

198a XIX

Ḳo iʿtimādı bu nefs-i denīye yek-ser-i mū

Ṣaḳın taġallüb ider saña bir ʿadūdur bu

Revā mıdur olasın mübtelā-yı ḥükm-i ʿadū

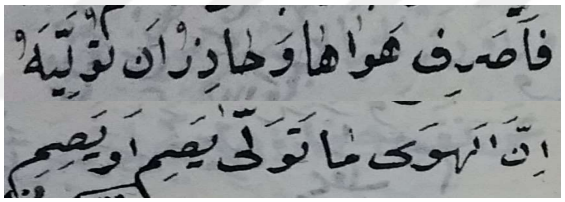

XX

Maṭiyyedür saña çünkim bu nefs dün ü gün

Teḳayyüd eyle ki dā´im saña muṭīʿ olsun

Anı muḥāfaẓa emründe cehdüñ eyle bütün

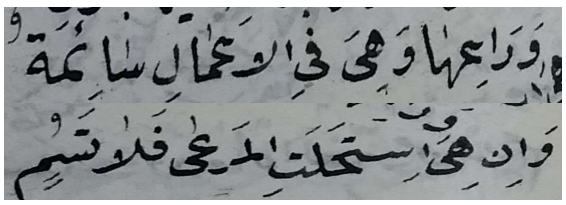

XXI

Eger ki ḥīlesin idrāk idersen ey dil sen

Ṣaḳın desāyis-i leẕẕāt-ı nefs-i bed-ḫūdan

Ḫazer ki düşmeye cāh-ı helāke nefs[1] ile ten

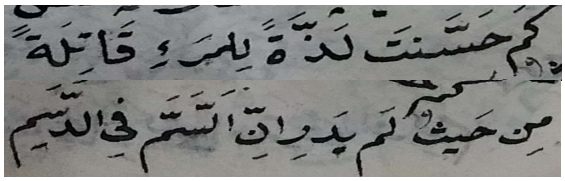

XXII

Ḳo sālikān-ı hevānın merāsim-i bidʿin

Riyāżatında ne ifrāṭ ḳıl ne vir ṭamaʿın

Netīce muʿtedil it nefs-i ser-keşüñ verʿin

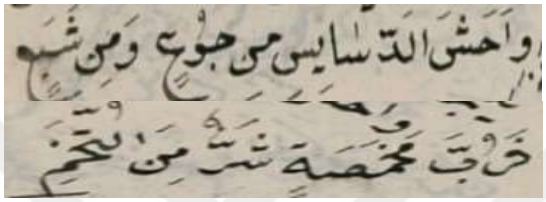

XXIII

Güẕeşte cürm ü günāhuñ müdām idüp fikret

Gel eyle tevbeye ṣıdḳ-ı ḫulūṣ ile niyyet

Sirişk-i āh-ı nedāmetle ḳıl ʿubūdiyyet

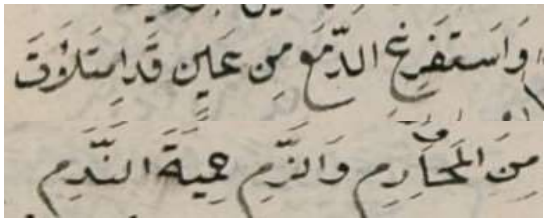

XXIV

İdüp ḫulūṣ yüzünden işāret-i īmā

Görünse ṣūret-i Ḥaḳdan bu nefs-i ḫudʿa-nümā

Hezār ḥīleler eyler saña o bed-fersā[2]

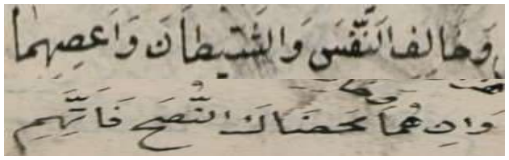

[1] nefs: cān agt.

[2] fersā: fermā agt.

198b

XXV

Ne keyd-i ḥaṣma boyun vir ne ḥükm-i nefse rıżā

Ḥaẕer ḥaẕer ki olursun esīr-i bend ü belā

Ne emr iderse hemān imtināʿ ın eyle revā

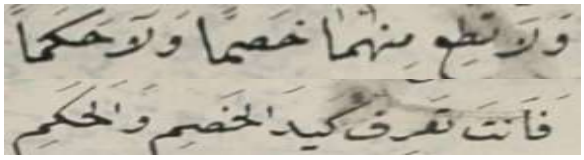

XXVI

Görür misin dil-i zāruñ maḳāle-i ḥıyelin

Ki ʿāmil olmadı ḳavl ile terk idüp keselin

Ḥayā gelür baña itsem mülāḥaẓa emelin

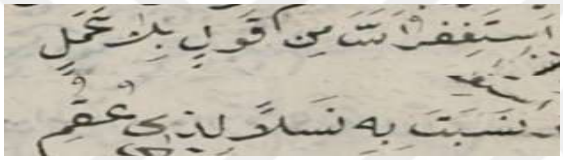

XXVII

Derūnum olmadı işġāl-i dünyeden çü tehi

Füzūn-ter olmada gitdikçe ḥayret-i velehi

Dilümde daġdaġa-i iktisāb-ı ferr ü bihi

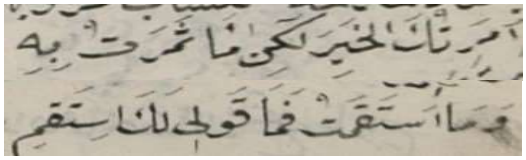

XXVIII

Dirīġ yoḳ ʿamelüm tāʿat-ı nevāfilden

Firāş-ı rāḥata dilbeste her nefesde bu ten

Ne ṣūret ile varam bār-gāh-ı ḥażrete ben

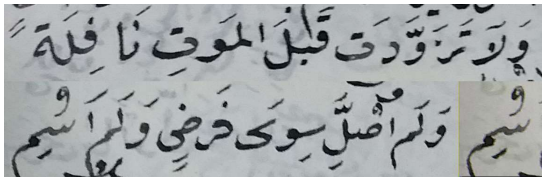

XXIX

Nedür bu keşret-i ġaflet nedür bu derd ü belā

Ki bend-i ġaflete pā-beste olmışam ḥālā

ʿAceb mi vird-i zebānum olursa vāveylā

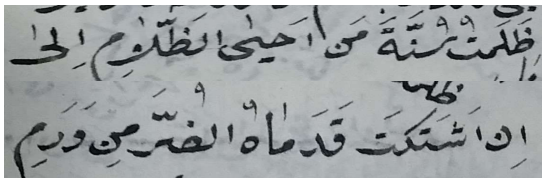

XXX

Taṣavvur eyle bu aḥvāli ey esīr-i hevā

Ki faḫr-i ʿālem idüp semt-i ṭāʿati meʾvā[1]

Cihānda görmedi hīç ʿayş {u} nūşı nefse revā

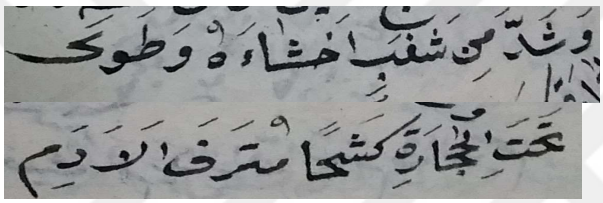

199a XXXI

el-faṣlü’ṣ-ṣānī fī-ẕikri’l-müdāyiḥ ve’d-duḫūl

Rıżā-yı Rabb-i Kerīm itdi ġāyet-i ṭalebin

Müʾekked eyledi nefsüñ riyāżet ü taʿabın

Ḳabūl itmedi dehrüñ leẕāyiẕ ü ṭarabın

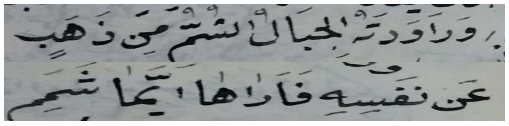

XXXII

Derūn-ı ʿaşḳ-ı Ḫudāvend ile olmış[2] memlū

Hemīşe ṭāʿat ü zühd üzre idi ol ḫoş-ḫū

Yoġ idi raġbeti ʿayş-ı cihāna yek-ser-i mū

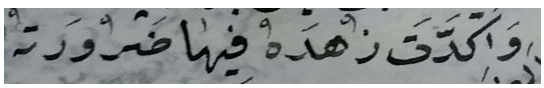

[1] semt-i ṭāʿati meʾvā: ṭāʿati māvī M.

[2] olmış: olup agt.

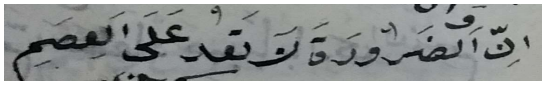

XXXIII

O şeh ki ḥürmetine ḫalḳ olundu çarḫ-ı kühen

Ẓuhūra geldi anuñçün bu deñlü sırr u ʿalen

Ne iḥtiyāc aña ālāyiş-i dü ʿālemden

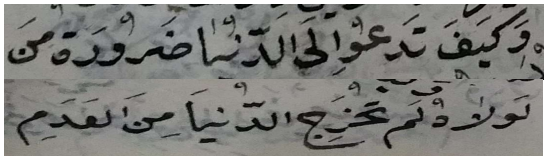

XXXIV

O şeh ki oldı sipeh-dār-ı ḫıṭṭa-i kevneyn

O şeh ki üst-zed-i[1] ḳahrı oldı Bedr-i Ḥuneyn

O şeh ki oldı şeref-yāb-ı ḳıble-i Ḥaremeyn

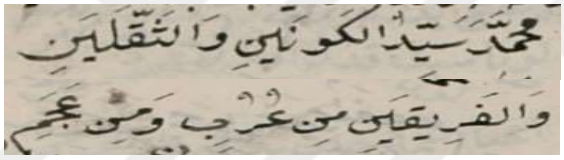

XXXV

Saʿādetle olup sāye-baḫş-ı ḫayr-ı müdün

Çü oldı nükte-küşā-yı rumūz-ı ʿilm-i ledün

ʿAceb mi ʿālem olursa muṭīʿ-i emr-i bütün

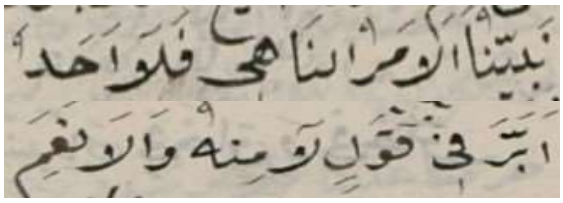

XXXVI

O dem ki hevl-i ḳıyāmet ḳulūba ide ġulū

Hirās u ḫavfla ser-cümle ḫalk ola memlū

Żaʿīf-i ümmete oldı[2] olan ʿināyet-cū

[1] üst-zed: dest-zed-i agt.

[2] oldı: oldur agt.

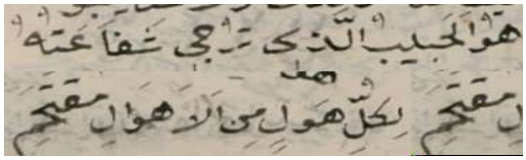

199b XXXVII

Dehān-ı[1] muʿcizi itdi şikeste ḳurş-ı mehi

ʿAdūnuñ oldı ziyāde taḥayyür ü velehi

Ṭarīḳ-i ḥaḳḳa delālet ḳılup gedā vü şehi

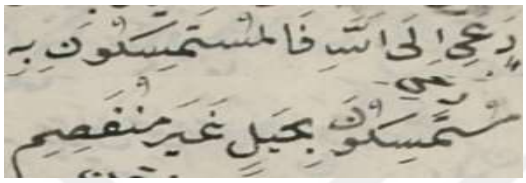

XXXVIII

Ḫudā o şems-i kemālüñ bülend idüp ufuḳın

Maḳām-ı maʿrifetüñ gördi ser-be-ser ṭuruḳın

Müzeyyen itdi ridā-yı kemāl ile ʿunuḳın

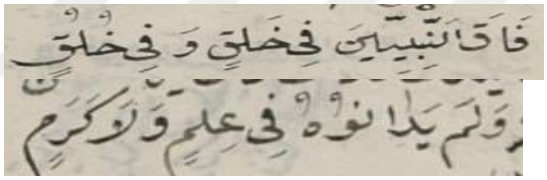

XXXIX

O mihr-i evc-i kemāle nevād-ı[2] ḥaḳdur bu

Ki enbiyāyı idüp müstefād o muʿciz-gū

İder ifāde-i esrār-ı maʿrifet her sū

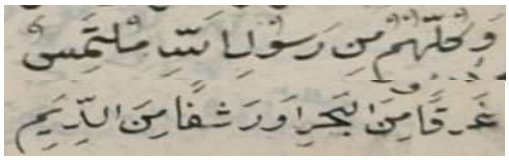

XL

İdüp iḥāṭa ʿulūmı[3] feżā´il ü ḥikemi

[1] dehān: benān agt.

[2] nevād: ne dād agt.

[3] ʿulūmı: ʿulūm-ı agt.

Çün oldı nüsẖa-i kübrā vücūd-ı muḥteşemi

Nebīler oldı muḳīm-i ḥarīm-i muḥteremi

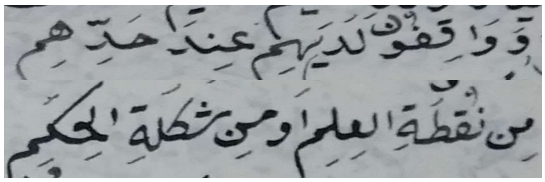

XLI

Derūn-ı pāki olup ʿilm ü ḥilm ile memlū

Kemāl-i ẕāt ile oldı yegāne ol meh-rū

Gören o reşk-i mehi virdi Celle Ḫālıḳa rū[1]

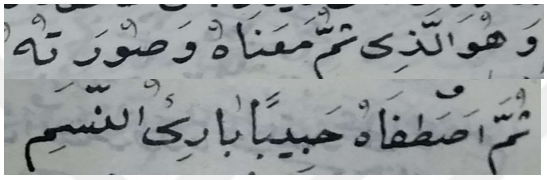

XLII

Ḫudā ki ḳıldı müberrā miṣālden o şehi

Ẓılāl-ı pākine dilteşne idi ḫāk-i rehi

Yegāne itdi kemāl üzre[2] Ḥaḳ o reşk-i mehi

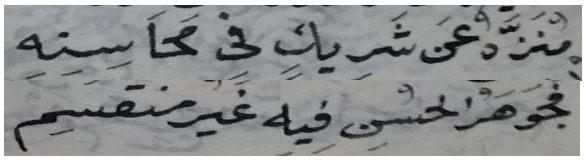

200a XLIII

Olup medīḥa-ṭırāz-ı vücūd-ı muḥteremi

Getür ḫırāma kümeyt-i sebük-rev-i ḳalemi

Hezār şevḳ ile medḥ[3] it o seyyidü'l-ümemi

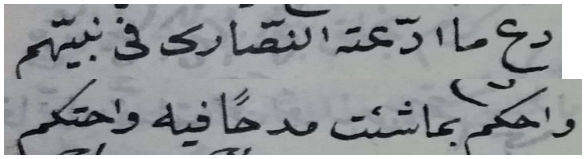

[1] virdi Celle Ḫālıḳa rū: dirdi Celle Ḫālıḳuhu agt.

[2] üzre: ile agt.

[3] medḥ: vaṣf agt.

XLIV

O dürr-i pāk ki reşk-i güher ḳılup ṣadefiñ

Ẓuhūrı maşrıḳ-ı nūr itdi cebhe-i ḫalḳıñ[1]

Nuʿūt-ı pākine[2] ṣarf it medāyiḥ-i[3] tuḥefüñ

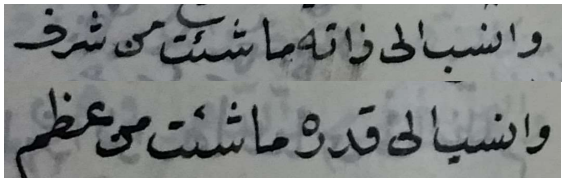

XLV

Yazılsa vaṣf-ı kemālāt-ı ẕātı yek-ser-i mū

İder ṣaḥāyif-i eflāki ser-be-ser memlū

Olur beyānına ʿāciz hezār-ı muʿcize-gū

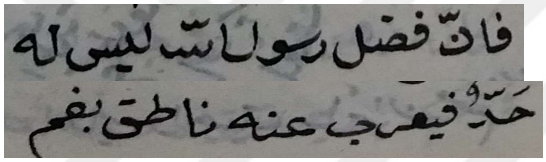

XLVI

O şeh ki dergehidür ḫayl-i ümmete me´men

Vücūdın itdi kemāl üzre Ḫālıḳ-ı ẕü'l-men

Nigāh-ı luṭfı ider ḫārı reşk-i berk-i semen

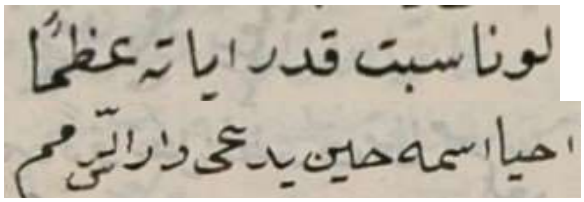

XLVII

Bu[4] mülk-i luṭf u ʿaṭānuñ şeh-i melek-sipehi

O taḫt-gāh-ı kemālüñ yegāne pādişehi

Sezā-yı şefḳat idüp ümmetān-ı pür-günehi

---

[1] ḫalḳuñ: selefin agt.

[2] Nuʿūt-ı pākine: Kemāl-i vaṣfına agt.

[3] medāyiḥ-i: medāyiḥüñ agt.

[4] bu: o agt.

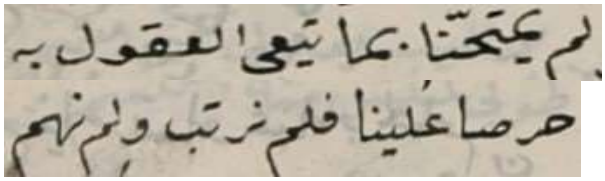

XLVIII

Olup mümāreset-i midḥatinde naġme-serā

Olursa müttefiḳ-i medḥi ser-be-ser şiʿrā

Ne iḥtimāl ideler faż̈l-i ẕātını icrā

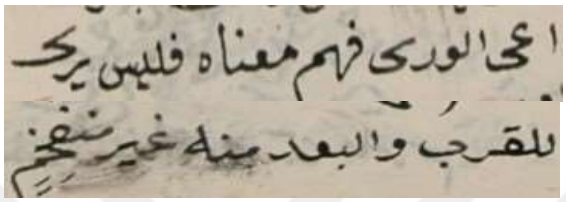

200b XLIX

Kemāl-i ḥüsn ü vefāya rehīn idüp vaʿdin

Vücūdı olmış idi ṣıdḳ-ı sīrete maʿden

Münevver eyledi Mevlā vücūd-ı pür-saʿdın

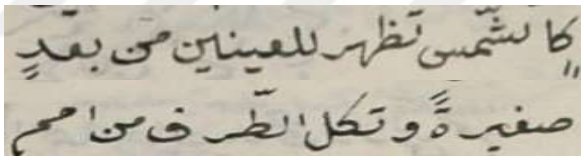

L

Ḥabīb-i ḫāṣṣ-ı Ḫudā iken ol şeh-i meh-rū

Vücūdı olmış iken nūr-ı maḥż ile memlū

Ne resme derk ide anı ricāl-i ġaflet-ḫū

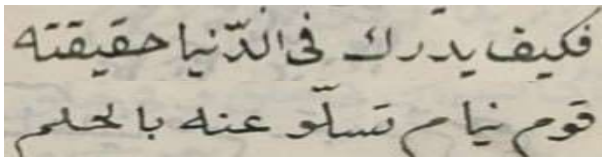

LI

İdüp mülāḥaẓa ḳadr ü celālin dün ü gün

İderse vaṣfın o māhın cemīʿ-i ḫalḳ bütün

Beyān-ı vaṣf-ı kemālinde lāl olur elsün

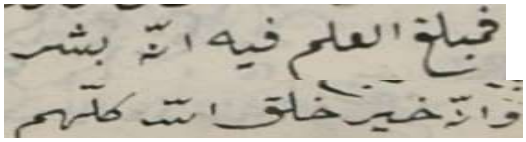

LII

Dem-i ezelde o bedr-i münīr-i ḥüsn-i bahā

Kemāl-i ẕāt ile olmışdı maẓhar-ı ṭāhā

Bu deñlü muʿcize kim ḳıldı enbiyā inhā

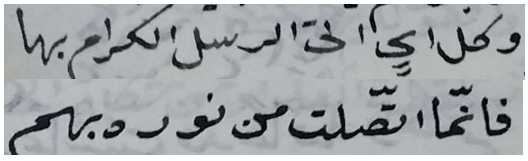

LIII

Bu ḳavle müttefiḳ oldı cemīʿ-i ehl-i nühā

Ki ḫayl-i mürsele server[1] idi o mihr-i Hüdā

ʿAceb mi olsa cemāli rehīn-i ḥüsn ü bahā

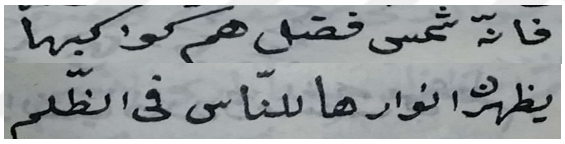

LIV

Ne dem ki eyledi ʿarż-ı cemāl o sīmīn-ten

Şuʿā-ı ṭalʿatı āfāḳı eyledi rūşen

Münevver oldı cihān pertev-i cemālinden

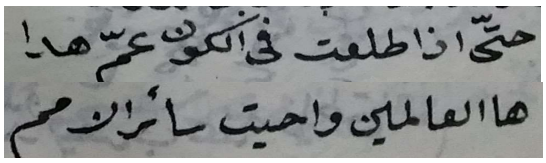

201a LV

O şeh ki ḫalḳa olup ẕātı ḳurretü'l-ʿuyūn

O şeh ki ekmel-i aḫlāḳa maẓhar oldı bütün

Hemīşe sünnetine eyle iḳtidā dün ü gün

[1] server: serdār agt.

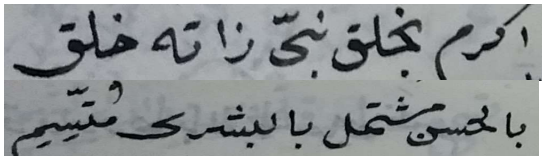

LVI

İdüp vücūdı rehīn-i müfāḫaret selefin
Müşerref itdi ẓuhūrıyla zümre-i ḫalefin
İḥāṭa eyledi fażl u kemāl her ṭarafın

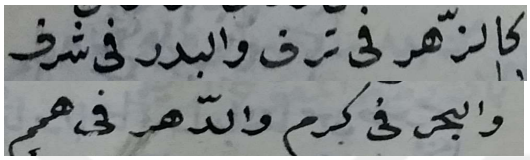

LVII

Gelince gāhī ḫırāma miṣāl-i serv-i sehī
Sipihre ʿarż u[1] mübāhāt iderdi ḫāk-i rehi
Düşerdi heybete nā-geh gören o pādişehi

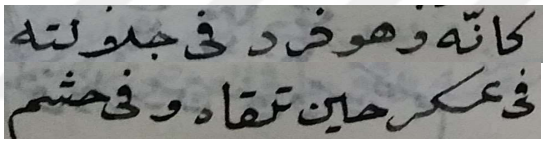

LVIII

Niṣār idüp güher-i kān-ı ḥikmetüñ tuḥefin
Güşāde eylese gāhī dehān-ı pür-şerefin
Ġarīḳ-i gevher-i iʿcāz iderdi her ṭarafın

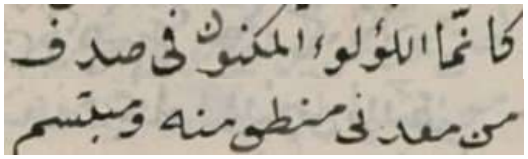

LIX

O cāy-ı pāk ki raḥmetle ḳıldı Ḥaḳ memlū
Nesīm-i ravża-i cennet hubūb ider her sū
Olursa ḫāki n'ola bāġ-ı ʿadn ile hem-bū

[1] ʿarż u: ʿarż-ı agt.

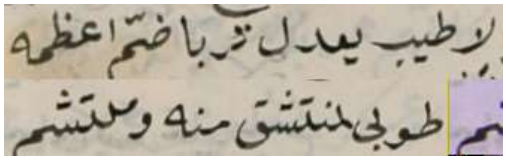

LX

Ḫudā mükerrem idüp ol şeh-i melek-sipehi

Ḳul itdi hiẕmetine ṣad-hezār pādişehi

Ḳudūmı ḳıldı müşerref bu köhne cāy-gehi

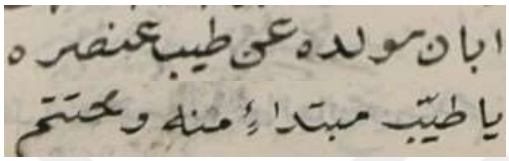

201b LXI

el-faṣlü'r-rābiʿ fī-ẕikri Mevlid ʿaleyhisselām

O mihr-i evc-i saʿādet o server-i meh-rū

Çü ṣaldı pertev-i ʿizz ü celālini her sū

Pür oldı ruʿb u hirāsı ile ḳulūb-ı ʿadū

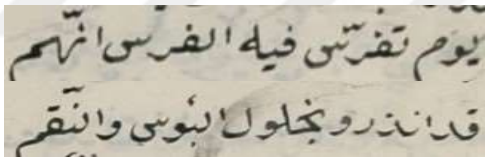

LXII

Ẓuhūr idüp o şeh-i taḫt-gāh-ı ʿilm-i ledün

Beşāret ile pür oldı cemīʿ-i şehr ü müdün

Fütāde eyledi aṣnām-ı ehl-i şirki bütün

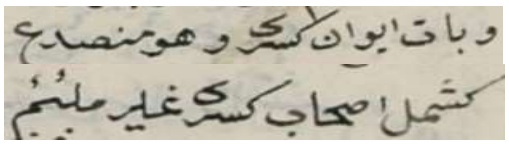

LXIII

İdince gūş o māhuñ ḳudūm-ı pür-şerefin

Unutdı āb-ı ʿadū mācerā-yı muḫtefelin

Nühüfte eyledi nār-ı mecūs tāb-ı tefin

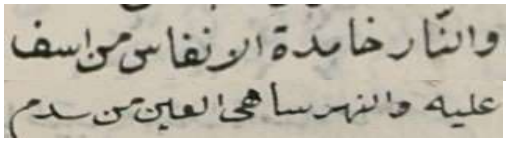

LXIV

Ṭulūʿ idince o mihr-i sipihr-i ḥüsn ü bahā

Cihānı ẓulmet-i ehl-i hevādan itdi rehā

Ṭutuşdı āteş-i levm ile ser-be-ser süfehā

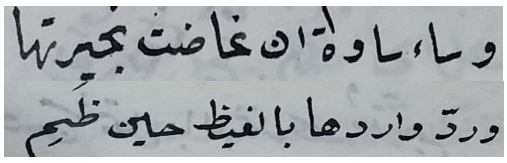

LXV

Binā-yı ehl-i hevānuñ ḫarāb idüp ṭalelin

Mükedder itdi ʿadūnuñ ḳulūb-ı pür-ʿilelin

Ser-ā-ser eyledi kem āb u āteş-i ḥıyelin

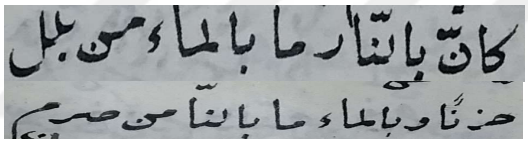

LXVI

Çü ṭoġdı ol meh-i ġarrā-yı evc-i ʿilm-i ledün

Beşāret oldı vücūdıyla kā´ināta o gün

Cihānı feyż-i ḳudūmı münevver itdi bütün

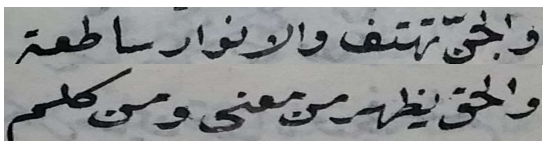

202a LXVII

Şimāḫ-ı düşmene gūyā ki ʿārıż oldı şamem

Yā geldi dīde-i bed-bīn-i ḫaşma[1] kūrī-i ġam

Pür oldı gerçi beşāretle ser-be-ser ʿālem

[1] ḫaşma: عصمہ

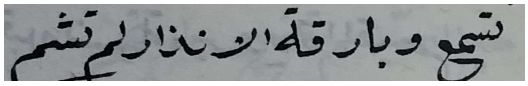

LXVIII

Olup muṭābiʿ-i ḥükm-i delālet-i encüm

Dimişler idi ider ḥaḳ bu dīn-i bāṭılı güm

Taʿaṣṣub itdi yine ol reẕā´il-i merdüm

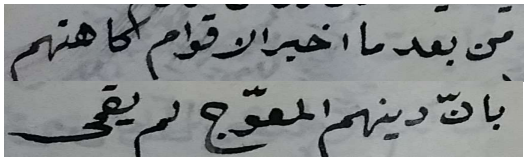

LXIX

Bilürler iken o ḫatm-i nübüvvetüñ ḳurbıñ

İzāle itmedi aʿdā tekebbür ü ʿucbın

Mużāʿaf itdiler ışrār-ı ġafletin hucbın

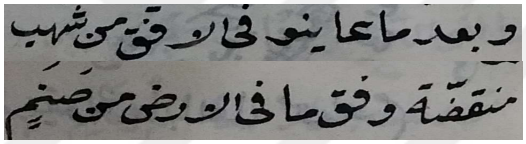

LXX

Gelince mülk-i vücūda o şāh-ı taḫt-ı ledün

Peyām-ı fitneden oldı rehā ḳurā vü müdün

Ki raḥm-ı[1] necme şeyāṭīn olup nişāne bütün

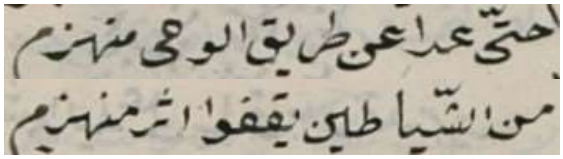

LXXI

Görüp o şāh-ı güzīnüñ ʿulüvv-i menziletin

Müreccaḥ itdi şeyāṭīn o dem mübāʿadetin

Taḥayyül eylesüñ ol fırḳanuñ müşābehetin

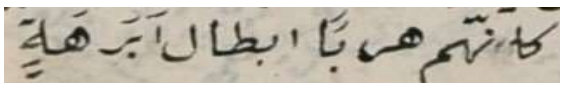

[1] raḥm: ricm agt.

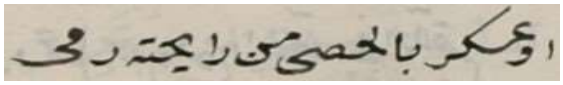

LXXII

O şāh-ı ḫayl-i rüsül ol ḥabīb-i ḫāṣ-ı Ḥudā

Olınca maẓhar-ı ʿayn-ı[1] ʿināyet-i Mevlā

ʿAdūyı remm-i[2] ḥaṣāt ile ḳıldı nā-bīnā

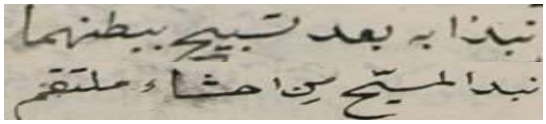

202b LXXIII

O şeh ki yolına ḳurbān hezār cān ile ten

İdince daʿvet-i eşcār o şāh-ı muʿcize-fen

Muṭīʿ-i emr-i hümāyūn olup ṣafāsından

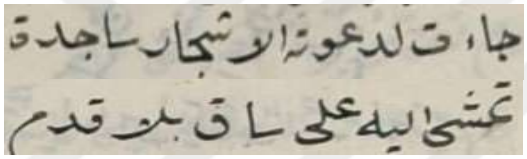

LXXIV

O dem ki eyledi eşcār[3] kendüye daʿvet

İṭāʿat eyledi emr-i şerīfe bī-ʿillet

Şehādet itdi ḥużūrunda eyleyüp ʿizzet

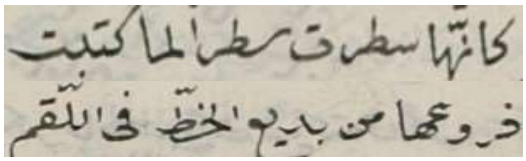

LXXV

Ne resme vaṣf ideyüm saña muʿcizātını ben

Ki oldı maẓhar-ı nām-ı[4] kemāl o muʿcize-fen

Olındı bunca ʿaṭālar Cenāb-ı Bārīden

[1] ʿayn: ʿuyūn M.; ʿavn agt.

[2] remm-i: reml-i agt.

[3] eşcār: eşcārı agt.

[4] nām: tāmm agt.

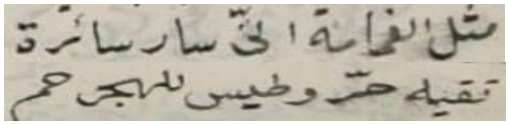

LXXVI

Ḳasem be-ḥażret-i Ḫallāḳ celle ḳudretühü

Şikeste itdi işāretle māhı ol meh-rū

Derūnı ser-be-ser olmışdı nūr ile memlū

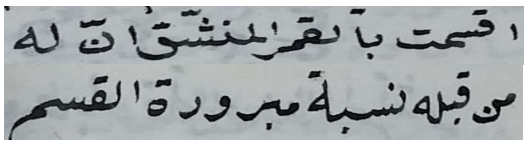

LXXVII

Müşerref itdi çü ġāruñ[1] derūn-ı pür-ẓalamın

Nühüfte eyledi anda vücūd-ı muḥteremin

Bilüp saʿādet-i ʿuẓmā o serverüñ ḳademin

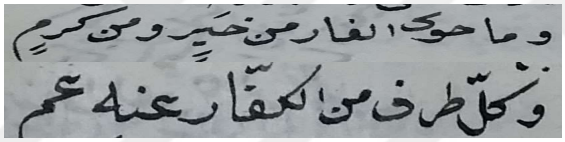

LXXVIII

Olınca hicrete meʾmūr o kān-ı ṣıdḳ-ı ṣafā

Cenāb-ı pākine Ṣıddīḳı eyledi hem-pā

ʿAdūdan eyledi maḥfūz o şāhı ʿavn-i Ḫudā

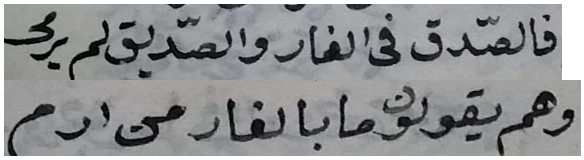

203a LXXIX

Tecessüs itmege ol maḥż-ı raḥmet-i maḥżā

İrişdi çün der-i ġāra ʿadū-yı nā-bīnā

Ḥamāme ile olup ʿankebūt perde-nümā

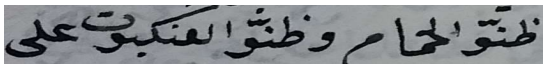

[1] ġāruñ: ġārik-i agt.

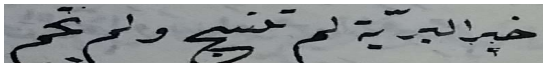

LXXX

Ne zırh u cünneye muḥtāc idüp muẕāheretin

Ne tīġa eyledi vābeste Ḥaḳ mudāfaʿatin

Ne yāver itdi aña kimsenüñ muʿāvenetin

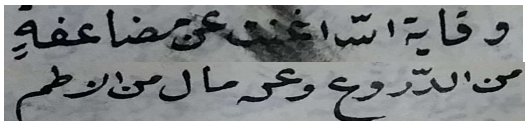

LXXXI

İdüp nuʿūtına dilbeste cān-ı pür-velehi

O faḫr-i ʿālemüñ oldum kemīne ḫāk-i rehi

Hemīşe cāy-ı penāh eyledüm o pādişehi

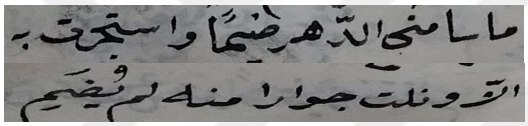

LXXXII

Cenāb-ı Rabb-ı Kerīme şefīʿ idüp o mehi

Melāẕ-ı ʿafv u ʿaṭā eyleyen o pādişehi

Nevāle-i kereminden ne mümkin ola tehī

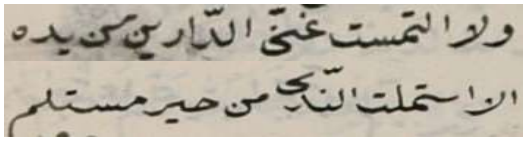

LXXXIII

Varınca ḫāba nebiyy-i nebīh-i muʿcize-gū

Teġāfül itmez idi ḳalb-i pāki yek-ser-i mū

Derūnı olmış idi nūr-ı vaḥy ile memlū

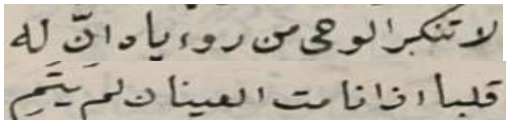

LXXXIV

Ḫudā ki ẕātını ḳıldı sezā-yı ferr ü bihi

Mükerrem eyledi ṣūrī vü maʿnevī o şehi

Derūnı neşve-i ḥikmetden olmaz idi tehī

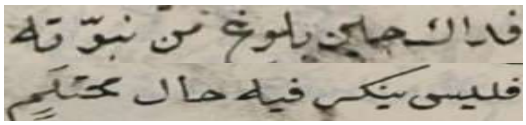

203b LXXXV

O şāh-ı kişver-i ḥüsnüñ ẓuhūr[1] idüp nesebiñ

Mükemmel eyledi Mevlā fażā´il ü edebin

Nübüvvetüñ aña baḫş itdi erfaʿ-ı rütebiñ

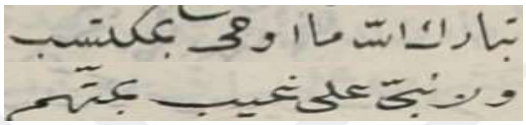

LXXXVI

İdüp ifāża-i cūd ol ayāẕi[2]-i dilcū

İderdi ʿālemi müstaġraḳ-ı kerem her sū

Cihāna maḥż-ı ʿināyet itdi o muʿcize-ḫū[3]

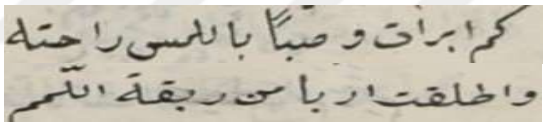

LXXXVII

Cihānı ḳaḥṭ u ġalā teng ü tār idüp her sū

Derūn-ı ḫalḳa ġam-ı bī-şümār idince ġulū

Ḫudādan oldı o kān-ı kerem ʿināyet-cū

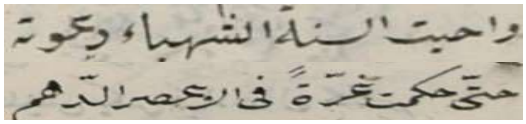

LXXXVIII

İdince destini merfūʿ o kān-ı ṣıdḳ-ı ṣafā

Duʿāsı oldı rehīn-i icābet-i Mevlā

[1] ẓuhūr: ṭaḥūr agt.

[2] ayāẕi: ayādi agt.

[3] ḫū: gū agt.

O deñlü eyledi bārān-ı raḥmeti icrā

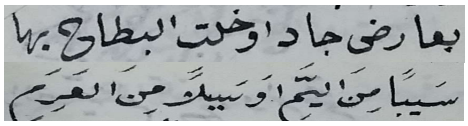

LXXXIX

Ne deñlü vaṣf-ı şerīfinde eylesem diḳḳat

Olur mı naʿt-ı kemālāt-ı ẕātına ġāyet

Şuʿāʿ-ı şemsi beyān itmege nedür ḥācet

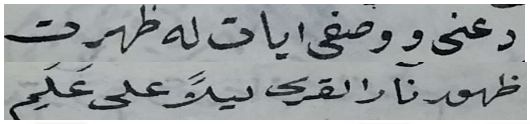

XC

Keşīde olmasa silk-i niẓāma ger lü´lü

Olur mı mūcib-i noḳṣān u ʿayb-ı ẕātına bū

Gelür mi şānına andan naḳīża[1] yek-ser-i mū

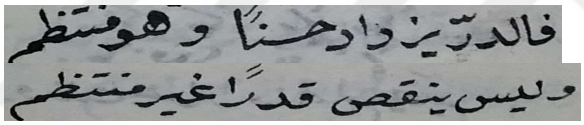

204a XCI

O şeh ki ḳıldı kelāmında naʿtını Mevlā

Vücūd-ı pākini itdi muḥīṭ-i ʿizz ü ʿalā

Ne mümkin ide beşer vaṣf-ı ẕātını imlā

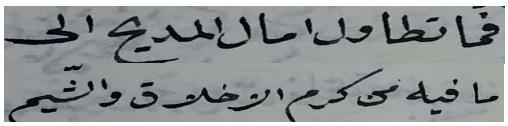

XCII

Kelām-ı Ḥaḳ ki odur mecmaʿ-ı ʿulūm-ı ledün

Naẓīr-i miṣline ʿarż-ı kelāl ider elsün

İḥāṭa ḳılmış anı sırr-ı muʿcizātı bütün

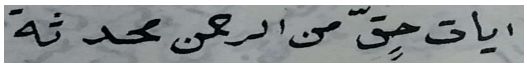

[1] naḳīża: naḳīṣe agt.

XCIII

Ḳadīmedür ṣıfat-ı āyet-i kitāb-ı Ḫudā

Ḥurūf u lafẓ[1] ile oldı ḥudūṯı müsteṯnā

Ki naẓm-ı pāki ider ḥādiṯānı hep inhā

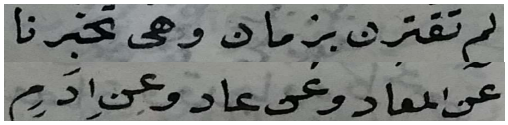

XCIV

Virüp Resūle Kitāb-ı Kerīm-i maʿdeletin

Mükemmel itdi anuñ Ḥaḳ rüsūm-ı maḥmidetin

Mü´eyyed eyledi āyāt-ı ḳadr-i menziletin

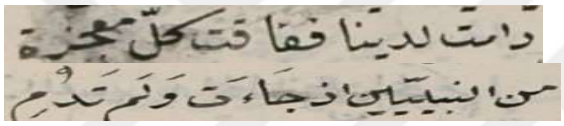

XCV

Ṭaleb-gerān-ı hüdāya idüp nümūde dehen[2]

İder izāle ḳulūbuñ taḥayyür ü velehin

Gedā vü şāhuñ ider ḥal bu emr-i müştebehin

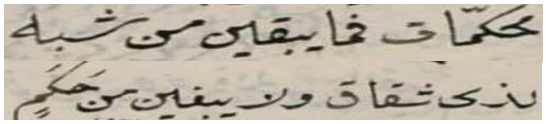

XCVI

O kim lisān[3] ile taḥrīk idüp lisān u lebin

Riʿāyet itmeye anuñ levāzım u edebin

Bulur leb-ā-leb-i ḳahr-ı helāk rūz-ı şebin

[1] lafẓ: ṣavt agt.

[2] dehen: rehīn agt.

[3] lisān: cidāl agt.

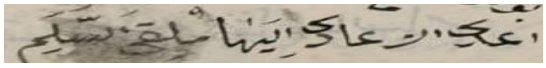

204b XCVII

Nüzūl idince kelām-ı ḳadīm-i bī-hemtā

Naẓīr ü miṣline iẓhār-ı ʿacz idüp büleġā

Ser-ā-ser ebkem ü lāl oldı cümle ehl-i hevā

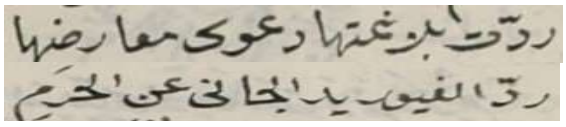

XCVIII

Mü´ebbed[1] eyleyüp ehl-i ḥaḳīḳatüñ senedin

Ḳarīn-i semʿ-i ḳabūl it maḳāl-i muʿtemedin

Anuñ iḥāṭa ne mümkin rumūzınuñ ʿadedin[2]

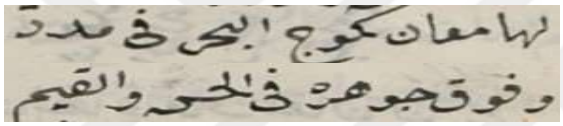

XCIX

Olup daḳīḳa-nümā-yı ḳırāʿat-i şettā

Ne deñlü itse tilāvet o fāżıl-ı[3] ḳurrā

Edā-yı naẓmını ḥaḳ üzre idemez icrā

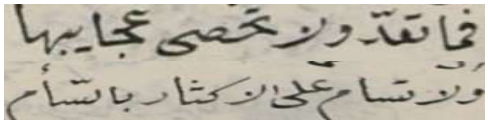

C

Dem-i tilāvet idüp imtiṣāl-i emr-i vużū

O dil ki eyleye naẓm-ı kerīmi ʿādet ü ḫū

Olur ṣabāḥ u mesā ḳalbi nūr ile memlū

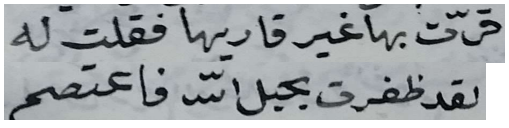

[1] mü´ebbed: mü´eyyed agt.

[2] rumūzınuñ ʿadedin: rumūz-ı bī- ʿadedin agt.

[3] o fāżıl: efāżil agt.

CI

Olur mürettil-i āyāt-ı Ḫālıḳ-ı ẕü’l-men

Necāt ümīdin idüp ıżṭırāb-ı dūzaḫdan

ʿAṭā-yı Ḥaḳḳa iderseñ eger ki aḥsen-i ẓan

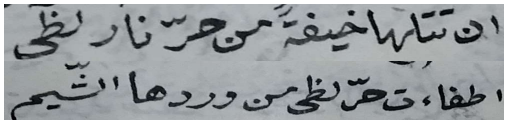

CII

Tilāvet eyle Kitāb-ı Kerīmi olma tehī

Sezā-yı maġfiret eyle cerāyim ü günehi

Bunuñla maḥv olur elbet sevād-ı rū-siyehi

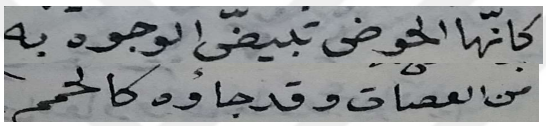

205a CIII

Kelām-ı Ḥaḳ ki anuñla cihān olup rūşen

Żiyāya oldı mübeddel ẓalām-ı şūr u fiten

Ser-ā-ser eyledi temyīz ḥaḳḳı bāṭıldan

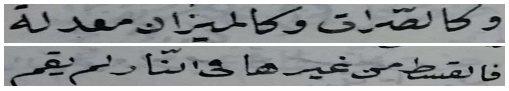

CIV

Bilür bu emr-i ʿaẓīmi cemīʿ-i ehl-i nühā

Ki nūr-ı dīde-i cāndur kelām-ı pāk-i Ḫudā

Girān gelür saña gerçi teġāfül-i aʿdā

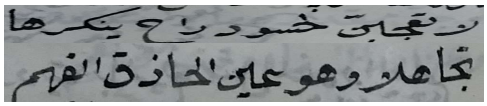

CV

Mü´ekked eyleyüp aʿdā ʿadāvet ü ḥasedin

Olursa münkir eger muʿcizāt-ı bī-ʿadedin

İder muʿāyene ẕātında kendi re´y-i bedin

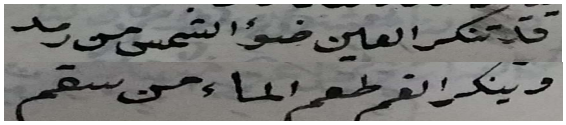

CVI

Ḥarīm-i der-gehüñ ey seyyid-i mekārim-ḫū

ʿAceb mi olsa ṣıġār u kibār ile memlū

Cihān mülāzım-ı bāb-ı şefāʿatüñ her sū

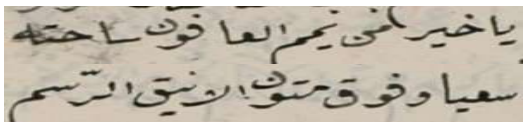

CVII

Bilüp ʿulūm-ı kemālüñ ḫafī vü müştehirin

İḥāṭa ḳılduñ ezelden celī vü müstetirin

ʿUḳūl-i nāṭıḳa ʿāciz beyāna biñde birin

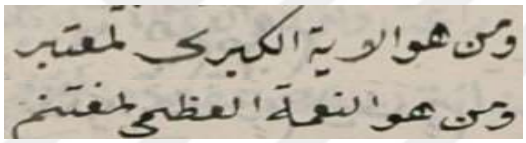

CVIII

el-faṣlü's-sābiʿ fī-ẕikri'l-miʿrāc ü isrā

Ḥavāle[1] eyledi iẓhār ḳudret ü keremin

Cenāb-ı pāküñe virdi merātib-i[2] ʿaẓamın

Güzār idüp ḥaremeynüñ feżā-yı muḥteremin

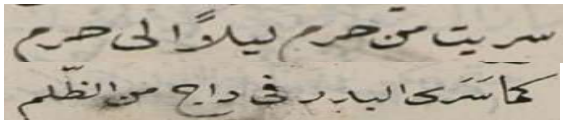

205b CIX

Eyā ḥabīb-i mükerrem o şeb ki ġayr ile[3] sen

Miṣāl-i berḳ güẕār eyledüñ feleklerden

Sipihri eyledi ḫurşīd-i ṭalʿatüñ rūşen

[1] ḥavāle: Ḫudā ki agt.

[2] merātib: mevāhib agt.

[3] āgyr ile: ʿizz ile agt.

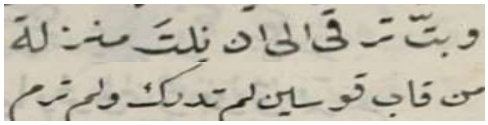

CX

O şeb ki eyleyüp iḳbāl-i ʿālem ü bālā

İdince şevḳ-i[1] rikāb-ı ʿazīmet-i ʿulyā

Ḳudūm-i pāküñe çarḫ oldı merḥabā-gūyā

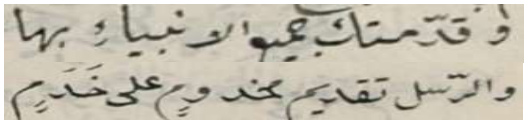

CXI

Olup ʿināyet[2]-i bī-çūn ḳādir ü mülhim

Derūnuñ eyledi vāreste-i ġam-ı mūhim

ʿUluvv-i şānuña maḫṣūṣ olup bu emr-i mühim

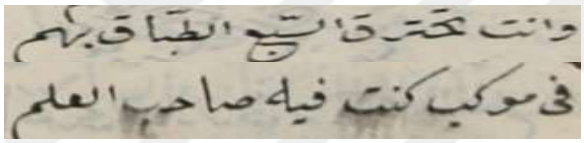

CXII

Görüp sipihr-i berīnüñ ṭıbāḳ-ı munṭabaḳuñ

Münevver itdi yüzüñ nūrı ser-be-ser ufuḳın

O şeb müşāhede ḳılduñ menāzil-i ṭuruḳuñ

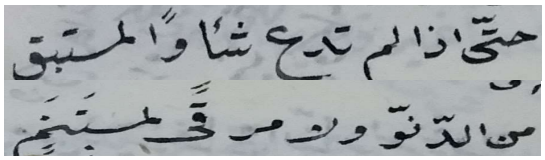

CXIII

ʿİnān-ı ʿazmi olup dest-i ṣıdḳ ile āḫiẕ

Ḫulūṣ-ı ḳalb ile olduñ Ḫudāya müsteʿ viẕ

Geçüp felekleri mānend-i daʿvet-i nāfiẕ

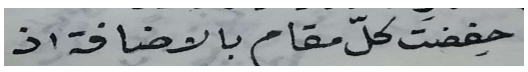

[1] şevḳ: ṣevḳ agt.

[2] ʿināyet: meşiyyet agt.

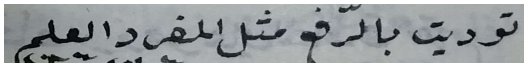

CXIV

Ḳılup vücūdına iʿṭā ḫaṣāyiṣ-i birrin

Cenāb-ı Ḥaḳ saña keşf itdi maʿrifet sırrın

Ki ḳudsiyān anuñ ancaḳ bilürdi biñde birin

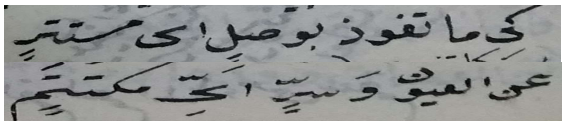

206a CXV

Olınca ḫāne-i zeyn üzre ṣābit ü sākin

Burāḳuñ eyledi āsūde ḳalb-i ġam-nākin

Egerçi maẓhar-ı faḫr idi enbiyā līkin

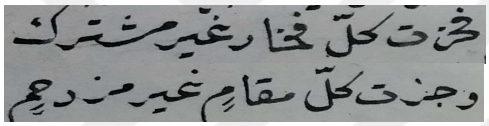

CXVI

İdüp müşāhede çarḫuñ rüsūm-ı bü'l-ʿacebin

Müşerref itdüñ o şeb her maḳām-ı münteḥabın

Füzūn-ter itdi ḳudūmüñ meleklerüñ ṭarabın

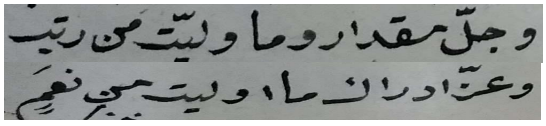

CXVII

Bu luṭfa her nefes olsun hezār ḥamd ü ṣenā

Ki ümmet itdi bizi aña Ḥażret-i Mevlā

Zihī saʿādet-i ʿuẓmā vü niʿmet-i kübrā

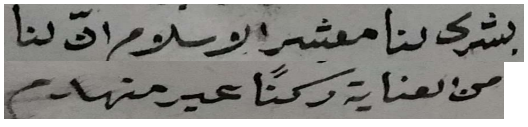

CXVIII

Mükerrem eyleyüp envāʿ-ı faẓl ile o mehi

Müşerref eyledi Ḥaḳ ol şeh-i melek-sipehi

ʿAceb mi ümmeti olsa ḳarīn-i ferr ü bihi

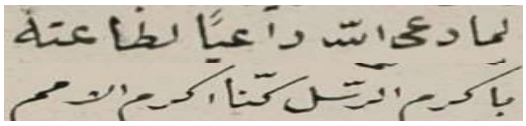

CXIX

Emīn-i genc-i risālet idince Ḥaḳ o şehi

Rehīn-i kevkebe-i şānı itdi mihr ü mehi

Ẓuhūrı eyledi lerzān ʿadū-yı rū-siyehi

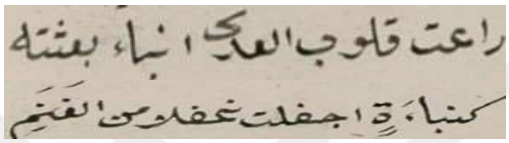

CXX

el-faṣlü'ş-şamin fi-ẕikri'l-cihād

İdüp ʿadūya nümāyān hücūm-ı bī-bākin

Sürince ṣaḥn-ı veġāya semend-i çālākin

İderdi düşmenüñ āşüfte ʿaḳl u idrākin

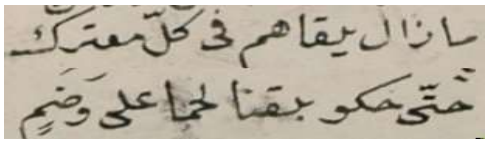

296

Taḫmīs-i Muṭarraf-ı Pertev be-Nuṭḳ-ı Şeyḫ Şemsī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Vāṣıl olmaz Ḥaḳḳa kimse cümleden dūr olmadan

Terk ile kendi vücūdundan da mehcūr olmadan

ʿĀlem-i varlıḳda yoḳluḳ ile meẕkūr olmadan

Ṣunma el miftāḥ-ı genc-i ġayba gencūr olmadan

Kenz[1] açılmaz şol göñülden tā ki pür-nūr olmadan

II

Sür çıḳar aġyārı dilden tā tecellī ide Ḥaḳ

Ḳaṣduñ Allāh ise ʿāşıḳ mā-sivāllāhı bıraḳ

Pāk idüp büt-ḫāne ger[2] beyt-i Ḫudā yapmaġa baḳ

Beyt-i maʿmūr olmaġa vīrāne ḳalbüñdür eḥaḳ

Pādişāh ḳonmaz sarāya ḫāne maʿmūr olmadan

III

"Mūtū ḳable ente mūtū" sırrına maẓhar olan

Neş´e-i uḫrāyı yaʿni dār-ı[3] dünyāda bulan

Şevḳ-i dīdār ile çeşm-i cān-ı[4] dil gibi dolan

Rūḥ-ı maḥż olup ḥużūr-ı maʿnevīde bulunan

Ḥaşr-ı neşri bunda gördi nefḫa-i ṣūr olmadan

IV

Mest olan mestāne geldi tā ezelden tā ebed

296: 207b

Ayşe Gürol, *Vakʿānüvis Mehmed Pertev Efendi ve Divanı, İnceleme ve Tenkidli Metin*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1994, s.35/19.

206b ve 207a boştur.

[1] kenz: göz D.

[2] büt-ḫāne ger: büt-ḫāneñi D.

[3] dār: var D.

[4] çeşm-i cān-ı: cisme cān u D.

Eylemezler mescid-i mey-ḫānedeñ anları red

İstemezler bāde-i ḫammārdan anlar meded

Cām-ı ʿaşḳuñ sekri zīrā cām-ı müldendür eşed

İçdiler ʿaşḳuñ şarābıñ āb-ı engūr olmadan

V

Bir ʿaceb sevdāya düşmiş ṭolaşur Şemsī müdām

Başına üşmiş[1] temāşāsın ider ḫās ile ʿām

Keşret içre vaḥdet ile o ider kesb-i merām

Pertev-i şöhretle Pertev ise eyler iḥtişām

Ḥaḳḳa maḳbūl olmaḳ ister ḫalḳa menfūr olmadan

297

İlāhī-i Sāmī Taḫmīs-i Nūrī

mefʿūlü/ mefāʿīlün/ mefūʿlü/ mefāʿīlün

I

Meyden hīç ayılmazam mey-ḫāne miyem bilmem

Devr eylerem aḥbābı peymāne miyem bilmem

Ḥālüm nice vaṣf itsem mestāne miyem bilmem

Yanmaḳdan uṣanmazam pervāne miyem bilmem

Hīç ṣoñını ṣaymazam divāne miyem bilmem

II

Ol Leylī-i pür-āşūb ol yār-ı cefā-kārum

Gülzār-ı cinān içre ol bülbül-i pür-zārum

---

[1] üşmiş: düşmiş D.

297: 208a

Abdullah Aydın, *Hanyalı Nūrī Osman ve Divanı*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2009, s.420/28.

A.g.t'de başlık; Taḫmīs-i Ġazel-i Şeyḫ Nūrī şeklindedir.

Fāş eyledi āḫir-kār aġyāra hep esrārum

Her şām u seḥer zāram gūş eylemez ol yārum

Baḳmaz baña ḫünkārum bī-gāne miyem bilmem

III

Ey bülbül-i ḫoş-elḥān vey ṭūṭī-i ḫoş-güftār

Ey yār-ı ṣadāḳat-kār vey düşmen-i pür-zār[1]

Eşküm güherin dā´im baḳ kim iderem īṯār

Ḳalbümde oṭāġum var bu sīnede dāġum var

Āteşde ṭuraġum var hep yāne miyem bilmem

IV

Kālā-yı şuʿūrum hep tārāc u yebāb[2] oldı

Gönlüm heme çīn-vāre[3] ʿaşḳuñla dolāb oldı

Ḫūn-āb-ı dü çeşmüm gör kim laʿl-i müẕāb oldı

Dilḫāne ṭarāb[4] oldı yıḳıldı türāb oldı

Her cānibi bāb oldı vīrāne miyem bilmem

V

Ey Nūrī-i kem-māye var ʿālem-i vaḥdetde

Keṯretden olup āzād Ḥaḳḳı bul o ḫalvetde

Gāhi elem-i hicrān geh ẕevḳ ile vuṣlatda

Sāmī[5] dem-i dehşetde baḫr-ı ġam-ı firḳatde

Ḳaʿr-ı yem-i ḥayretde dür-dāne miyem bilmem

[1] pür-zār: pür-āzār D.
[2] yebāb: bī-āb D.
[3] heme çīn-vāre: naʿmā-çīnān D.
[4] ṭarāb: ḫāne-ḥarāb D.
[5] Sāmī: Nūrī D.

298

Nuṭḳ-ı Ṣalācıoġlı[1] Taḫmīs-i Nūrī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ feʿūlün

I

Göñül bir dürr-i laʿl-i bī-bahādur
Göñül sulṭān-ı taḫt-ı ışṭıfādur
Göñül bir mürşid-i rāh-ı hüdādur
Göñül vaṣlına yarüñ reh-nümādur
Göñül ʿaşḳ-ı Ḫudāya āşinādur

II

Göñüldür eyleyen her demde āhı
Göñüldür bildiren Ḥaḳḳı kemāhī
Göñüldür rūḥ-ı aʿẓam taḫt-gāhı
Göñül oldı naẓar-gāh-ı İlāhi
Göñül mir´āt-ı ẕāt-ı Kibriyādur

III

Odur dānende-i ʿilm-i Felāṭūn
Ṣafāsın añlamaz ẓāhirde[2] her dūn
Anınçün devr ider bu çarḫ-ı gerdūn
Göñülde derc olındı dürr-i meknūn
Göñül ṣandūḳa-i beyt-i[3] Ḫudādur

IV

Ḥaḳı seyrān ider her dem her ānda
Kerem ḳıl ṣūfiyā ḳalma gümānda

298: 208b

Abdullah Aydın, *Hanyalı Nūrī Osman ve Divanı*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2009, s. 423/31.

[1] Ṣalācıoġlı: Ṣalāḫīoġlı M.

[2] ẓāhirde: ẓāhirle D.

[3] beyt: feyż D.

Geh aġlar[1] geh güler gāhī fiġānda

Görürsün on sekiz biñ ʿālem anda

Göñül bir bār-gāh-ı māverādur

V

Anuñ ẕātıyla ʿālem oldı ḳā´im

Nühüfte anda aḫlāḳ-ı mekārim

Odur ey Nūrī dergāh-ı eʿāẓım

Teveccüh ḳıl Ṣalācıoġlı[2] dā´im

Göñül şāhum maḳarr-ı ilticādur

299

Nuṭḳ-ı Cānib Şeyḫ Abdurraḥmān Efendi Taḫmīs-i Rūḥī-i Ṣānī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Mürşid-i kāmil ararsan ḳāṭıʿ-ı bürhān-ı şeyḫ

Oldı āfāḳa dıraḫşān mihr-veş lemʿān-ı şeyḫ

Mest ider ʿāşıḳlarını ṣavt-ı yā mennān şeyḫ

Ey benüm māh-ı tābānum cānumuñ cānānı şeyḫ

Ḳaṣr-ı göñlüm taḫtı üzre oturan sulṭān-ı şeyḫ

II

Rāh-ı Ḥaḳda çākerāne melceʾ-i mışbāḥsın

Hem ḳulūb-ı ʿāşıḳāne dā´imā ervāḥsın

Sīneye nāẓır miṣāl-i āyine-veş elvāḥsın

*Küntü kenz*üñ ḳuflini feth itmede miftāḥsın

Maʿnā-yı sırr-ı Ḫudānuñ menbaʿı bürhān-ı şeyḫ

---

[1] aġlar: añlar M.

[2] Ṣalācıoġlı: Ṣalāḥīoġlı M.

299: 209a

III

Merhem-i luṭfuñ degül mi te´sīr iden her āhlara
Fikr-i eşʿāruñ ʿaceb evrād olup meddāḥlara
Her nüfūsuñ himmet-āsā rehber olup rāhlara
Tā ezel bezminde ʿahd itmiş olan ervāḥlara
Ẕāt ile itmiş tecellī ṣūret-i raḥmān şeyḫ

IV

Eyledi elbās-ı kerāmet ḫilʿatüñ Ḥaḳ ādeme
Emr-i Ḥaḳla hep melā´ik secde ḳıldı ādeme
Genc-i vaḥdet sırr-ı ḳurbiyyet virüp hep ādeme
ʿAlleme'l-esmāyı taʿlīm eyledi Ḥaḳ ādeme
Sırr-ı ẕātuñ hem ṣıfātuñ ʿālim-i billāh şeyḫ

V

Eyledi ʿarż-ı tecellī ṣaldı tevḥīd velvele
Maṣdar-ı ḥażret-i şeyḫden tā bu dem dilden dile
ʿĀrıżıdur teşnelik bī-çāre Rūḥī bu dile
Cānibā ʿaṭşān-ı maḥşer gelse bir kāmil-i dile
Bir ʿaceb ḥavż-ı Ḫudādur ḥaydar-ı kerrār şeyḫ

328[1]

Ġazel-i Ḥażret-i Mevlānā Taḫmīs-i Ġālib

mefʿūlü/ mefāʿīlün/ mefʿūlü/ mefāʿīlün

I

Ey göñlüm iden taʿmīr ḥayrāt mübārek-bād

Ḫoş sāʿatini bulduñ sāʿat mübārek-bād

İtdüñ hele daʿvāñı iṣbāt mübārek-bād

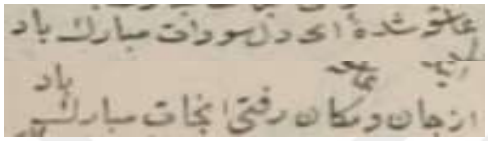

II

Vaḥdetde vü keṣretde olduñ niçe dem pūyān

İsterdüñ o meh-rūyı rūz u şeb olup cūyān

Çün ḥalvet-i maʿnīde bulduñ o şehi pinhān

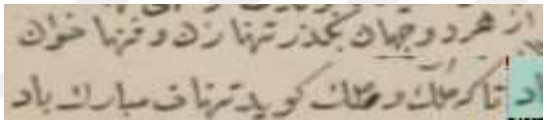

III

Her ṭālib o maṭlūbı bir fikr ile isterdi

Her biri ḫayālinde cūyendelik eylerdi

Ḥāżır yüzüñ ammā o nāẓırlara gösterdi

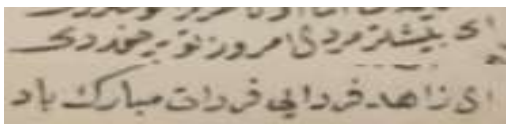

IV

Oldı bu gice mihmān ol māh gelüp tenhā

Encüm gibi itdik hep birbirümüze īmā

---

[1] Aradaki Farsça şiirler Ekler kısmında bulunmaktadır.
328: 229b (227a,227b, 228a, 228b ve 229a boştur)
Prof. Dr. Naci Okçu, *Şeyh Gālib Dīvānı*, Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2014, s.152/2. Bu şiir adı geçen divanda "Tahmīs-i Ġazel-i Cenāb-ı Mevlānā Kuddise Sırruhu'l-Aziz" başlığıyla bulunmaktadır.

Ümmīd-i viṣālinden bir şevḳ[1] düşüp ḥālā

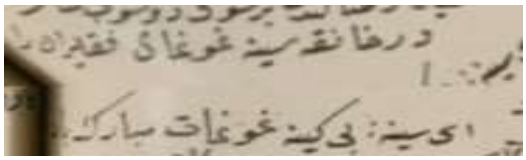

V

Aḥvāl-i maḳāmātuñ evṣāfın idüp taʿdād

Daʿvā-yı riyāsetde ferdem diyü olma şād

Geç ḳayd-ı taʿayyünden ir maṭlaba ol āzād

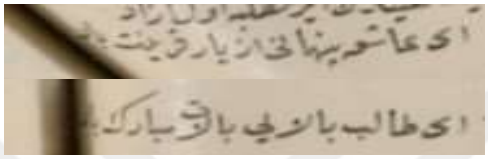

VI

Ṣahbā-yı ṣafā-ḫīzüñ ḳıl cāmını nūşīde

Mādām ki ayıḳsuñ[2] gizlice vü pūşīde

Çün mest olasın var ol deryā gibi cūşīde

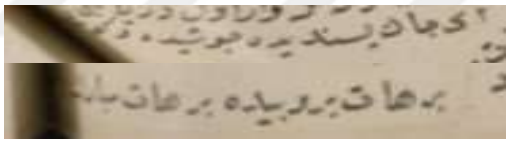

230a VII

Alduñ nefes-i pīri bil ḳadr-i reh-āverdi

Zinhār ki yārāna gösterme dem-i serdi

Ġālib saña bu maʿnī ḥaḳḳā Hū Hūdan irdi

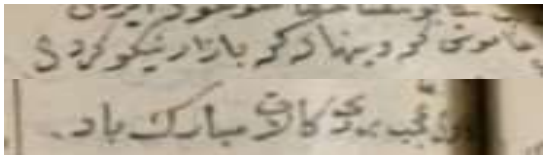

[1] şevḳ: şevḳe D.

[2] ayıḳsuñ: ayıḳsuñ sen D.

329

Ġazel-i Ḥażret-i Mevlānā Taḫmīs-i Ġālib

mef ʿūlü/ mefāʿīlün/ mef ʿūlü/ mefāʿīlün

I

Bir dem ki taḥayyürde buldum dil-i şeydāyı

Olmış naẓar-ı ʿaşḳa maḥbūb-ı dilārāyı

Tenbīh idüp ol mehveş dir kim ḳo temāşāyı

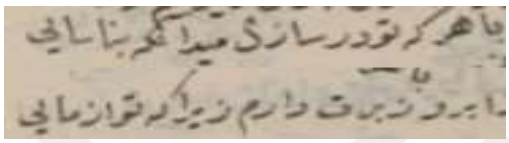

II

Bu bezmde olmaz hīç ṣahbā-yı ḫıred peydā

Ne ḥüznüne gāyet var ne ẕevḳine ʿad[1] peydā

Her ferde olur ṣanma esrār-ı Ḫudā[2] peydā

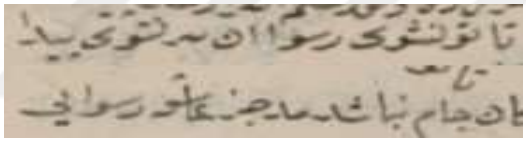

III

Geç ḳayd-ı zamānīden bu demde[3] olup dānā

Ḳalsun girü biñ fersaḫ ifrād-ı[4] ġam-ı ferdā

Mey-ḫāneler açılmış mebẕūl[5] mey ü sahbā

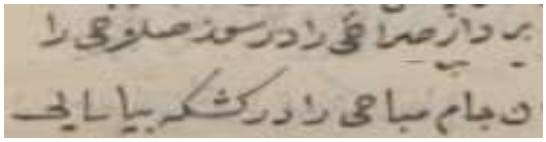

329: 230a

Prof. Dr. Naci Okçu, *Şeyh Gālib Divānı*, Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2014, s. 153/3. Bu şiir adı geçen divanda "Tahmīs-i Latīf-i Gazel-i Şerīf-i Cenāb-ı Pīr Kuddise Sırruhu'l-Azīz Be-Zebān-ı Fārisī" başlığıyla bulunmaktadır.

[1] ʿad: ḥad D.

[2] Ḫudā: Ehad D.

[3] demde: demden D.

[4] ifrād-ı: ferdā vü D.

[5] mebẕūl: mebzūt D.

230b IV

Tā key bu ġam-ı hicrān endīşe-i bī-pāyān

Olmaḳ giceler nālān gündüzler idüp efġān

Geçdi dem-i hüşyārān cemʿ oldı ḳadeḫ-kārān

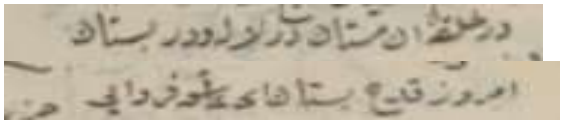

V

Ey meclis-i ʿuşşāḳuñ üftāde vü işkesti

Çignendüñ ayaḳlarda besdür bu ḳadar pestī

Ḫum-ḫāne-i ḳudretden al destine[1] bir destī

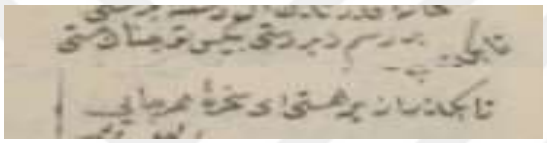

VI

Ol mey-kede-i ʿaşḳuñ bir ḳayġusuz abdālı[2]

Yat ḫāk-i meẕelletde çek başına bir ṭaşı

Bāzār-ı ʿalāyıḳda baġlanma neden nāşī

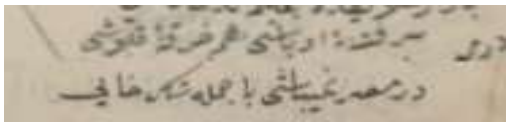

VII

Bir maşrıḳ-ı maʿnānuñ ḫurşīd-i seḥer-ḫīzi

Pür-şehd-i şuhūd itdi ḫāvergeh-i temyīzi

Mest itdi ḥalāvetde bu Ġālib-i nāçīzi

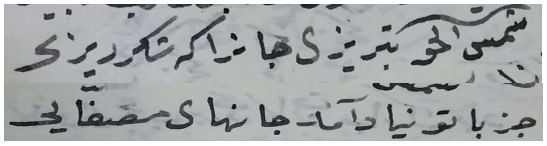

[1] destine: eline D.

[2] abdālı: ayyāşı D.

330

Ġazel-i Ḥāfıẓ-ı Şirāzī Taḫmīs-i Ġālib-i Şeyḫ-i Mevlevī

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Bir şebāngeh ki dil olmışdı ḫumār ile şikest

Şuʿle-i cānı ẓalām-ı ġam idüp tīre vü best[1]

Geldi çün ṣubḥ-ı ṣafā çünki[2] o ẓālim ser-mest

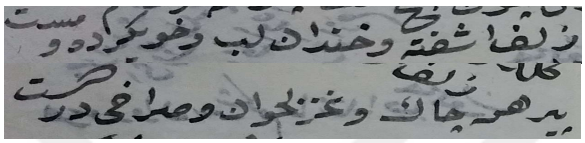

II

Nigehi tīġ-be-kef āfet-i cān u īmān

Zülfi çeşm-i siyehi fitne-i gülzār-ı cinān

Her ṭaraf leşker-i āşūb u[3] esīr-i fermān

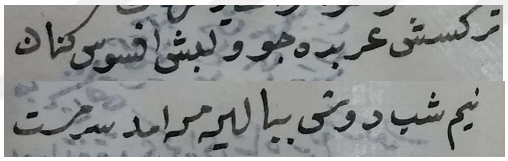

III

Derd-i[4] hicrān ile bu ḫasta yaturdı ġam-gīn

Şuʿle-i āh idi ancaḳ yine şemʿ-i bālīn

Perdesinden meger itmiş güẕerān āh u enīn

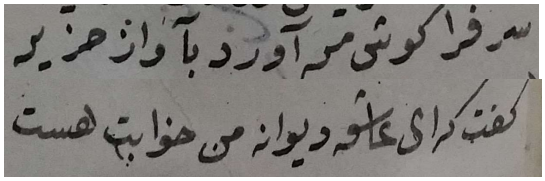

330: 231a

Prof. Dr. Naci Okçu, *Şeyh Gālib Divānı*, Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2014, s.156/6. Bu şiir adı geçen divanda "Tahmīs-i Gazel-i Hāce Hāfız-ı Şīrāzī Kuddise Sırruhū" başlığıyla bulunmaktadır..

[1] best: mest D.

[2] çünki: nāgeh D.

[3] āşūb u: āşūb-ı D.

[4] derd-i: derd ü D.

IV

Bāde āteş-figen-i ḫırmen-i endūd[1] u nejend

Mūçesi[2] rişte-i yāḳūt-ı dil-i cān-peyvend

Sāki-i ḫāṣṣ o gül-berg-i ter ü şekker-ḫand

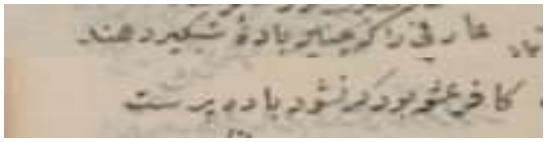

V

Kim ṭutar neş´e-i ferdāyı bu gün naḳde naẓīr

Bāde-i cenneti ḫᵛāhiş-geri kimse aña vir

Böyle nuṭḳ eyledi mey-ḫānede dün ḥażret-i pīr

VI

Bir yaña gönli şikest itmede āṣār-ı ḫumār

Bir ṭarafdan nigeh-i mestle ol şūḫ yaḳar

Ġālib eyler mi ya ruḫṣat bulıcaḳ ṣabr u ḳarār

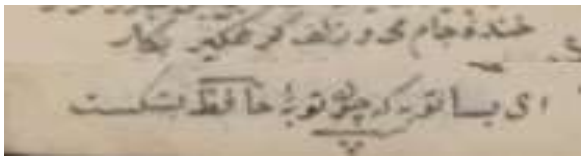

[1] endūd: endūh D.

[2] mūçesi: mevcesi D.

331

Ġazel-i Şāhī Taḫmīs-i Çeşmī

mefʿūlü/ fāʿilātün/ mefʿūlü / fāʿilātün

I

Doldı gözüm yaşıyla kuhsār-ı deşt-i hāmūn
Vādī-i ḥasret içre olsam ʿaceb mi mecnūn
Vardıḳça ġuṣṣa ḳıldı ben nā-tüvānı maġbūn
Derd ü belā vü ġam şüd ḥāṣıl merā zi-gerdūn
Yā Rabb çi çāre-sāzım şüd ḥāl-i men diger gūn

II

Der-rūzgār ḳaṭʿā ẕevḳ ü ṣafā nedīdem
Bisyār derd dīdem hergiz devā nedīdem
Īn hāl-i pür-nedāmet ber-men revā nedīdem
Ez āşinā vü ḫīşān būy-ı vefā nedīdem
Māndem be-mülk-i ḥasret āşüfte ḥāl-i maḫzūn

III

Ey ehl-i kā´inātuñ maʿbūdı vü ilāhı
Ser-cümle kā´inātuñ bi'ẕ-ẕāt pādişāhı
Men bendenüñ egerçi ġāyetde çoḳ günāhı
Yā Rabb be-nām-ı pāket kün sūy-ı men nigāhī
Geşt ez-ġam-ı zamāne dil ḫaste vü ciger ḫūn

IV

Ez-ārzū-yı lāʿlet ey ġonçe-i leṭāfet
Nālān şüdem çü bülbül der-bāġ-ı rāġ-ı ḥasret
Hemçü yetīm-i bī-kes üftāde em be-ġurbet
Ey serv-i ser-firāzum der-cüst ü cūy-ı vuṣlat
Her sū revān sirişkem mānend-i āb-ı Ceyḫūn

331: 231b

V

Çeşmīyi ḳıldı mecnūn o kākül-i mücaʿad

Kim oldı cānum anuñ ḳaydı ile muḳayyed

Çāh-ı ġam içre ḳaldı maḥbūs olup müʾebbed

Şāhī zi-dest-i hicrān ez-ḫod ḫaber nedāred

Ūrā tefaḳḳudī kün ey şāh-ı rubʿ-ı meskūn

332

Ġazel-i Reşīd Taḫmīs-i Rüşdī ki Oġlıdur

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Beñzemez ḫaṭṭ-ı siyeh-fāmuña ey meh şebbū

Dāġdur ʿanber-i sārāya o ḫāl-i Hindū

Kūh-ı ṣaḥrā-yı ḫaṭā eyler iderse tek ü pū

Nāfe-i Çīn ü Ḫoten ṭurreñe olmaz hem-bū

Sünbül-i cennet eger olsa ġıdā-yı āhū

II

ʿĀrıżuñdan nigeh-i ḥasreti gül-çīn itdüm

Āteş-i ʿaşḳumı ḫūn-ābla teskīn itdüm

Raḫş-ı sevdā-yı sebükbārumı tezyīn itdüm

Heves-i zülfüñ ile ʿazm-i reh-i Çīn itdüm

Seni şimdengerü ey gözleri āhū yā hū

III

Tūtiyā çeşm-i dil ü cāna ṣafā-baḫş olmaz

Sīm ü zer tālib-i iksīr-i ġınā-baḫş olmaz

Bir devā derd-i ġam-ı ʿaşḳa şifā-baḫş olmaz

332: 232b / 232a boştur.

Ḫāk-i pāyuñ gibi iksīr-i cilā-baḫş olmaz
Yoḳ yire bād-ı ṣabā ʿālemi eyler tek ü pū

IV

Mihr ile māhda yoḳ çünki bu ḥüsn-i ṣūret
İtmesin ẕerre ḳadar sende sipihre minnet
Dür-bīnān-ı felek māhir-i fenn-i heyʾet
Görüp ebrūñile māh-ı nevi ehl-i diḳḳat
Didiler farḳı eger var ise ancaḳ bir mū

V

Ey perī-çehre nigāhuñda füsūn olmaz idi
ʿĀşıḳ-ı ḥaste-dilüñ ḥāli zebūn olmaz idi
Tīġ-ı ġamzeñ o ḳadar perde-birūn olmaz idi
Dil-i ʿuşşāḳ gibi ġarḳ-be-ḫūn olmaz idi
Olmasa çeşm-i ciger-ḫāruñ egerçi cādū

VI

Laʿl-i nābuñ ezeli böyle imiş ʿaşḳuñda
Cām-ı hicrüñ keseli böyle imiş ʿaşḳuñda
Mācerāmuz da velī böyle imiş ʿaşḳuñda
Ser-nüviştüm ezeli böyle imiş ʿaşḳuñda
Serümüzden niʿaceb gitmese fikr-i ebrū

233a VII

Nic’olur ḥāli Reşīd-i dil-i miḥnet-zedenüñ
Ṣormaya ḥāṭırını kimse melāmet-zedenüñ
Ṣubḥa dek ḫābı perīşān ola firḳat-zedenüñ
Fikri zülfüñde iken Rüşdī-i ḥayret-zedenüñ
Perde-i rāḥat olur çeşmine gelse uyḫū

333

Ġazel-i Behçet Taḫmīs-i Rā´if İsmāʿil Paşa

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Ḳavs-i ebrūsına kim ʿıṭr-ı fiten tūz oldı
Tīr-i müjgānı ḳażādan daḫı pīrūz oldı
Ṭalʿat-ı pāki be-ġāyet şeref-endūz oldı
O mehüñ ṣanma hemān ḥüsni gelū-sūz oldı
Tābiş-i sīne-i ṣāfīde dilefrūz oldı

II

Nice āh eylesün bu dil-i mehcūr u ḥazīn
Üft ü ḫīz ile henüz olmış-iken vaṣla ḳarīn
Gözi çıḳsun baña bir meclisi çoḳ gördi laʿīn
Yār ile cilvemüzi seyre raḳīb-i bed-bīn
Nāẓır-ı ḥüsni gibi gör ki nigeh-dūz oldı

III

Zīb-i gūş it güher-i pendümi olsun şenefüñ
Her kes ü nā-kese ḫursend-i dil ol açma kefüñ
Vāyesi cinnet ü ḫüsrāndur ehl-i şafaḳuñ
Rızḳ-ı maḳsūma rıżā-dādeliginden ṣadefüñ
Dürc-i cevfinde ʿAden dürleri meknūz oldı

233b IV

Nīk ü bed her ne ki işlerse bulur āḫir iden
Bu meṣeldür düşer elbette göñül çāh ḳazan
Bu kühendār-ı mükāfātda naḳl it baña sen
Kimi gördün ġareż icrāsına düşmişlerden
Kārınuñ evveli saʿd āḫiri fīrūz oldı

333: 233a

V

Bed-güher luṭf u nevāzişle olur ṣanma nikū

Sīnesi olmaġıla nār-ı ḥasedle memlū

Rūyını miḳdaḥa-veş ṭaşlara çalsañ da girü

Şerer ü şūr ṣaçar āteşe de yansa ʿadū

Bu şerer-ṭabʿ-ı fürūz yine de merkūz oldı

VI

Ḫānedār-ı ḥarem-i iffet iken gör kārın

Oldı üftāde-i ḫāk-i rehi bir dildārın

Ebr-i bārān şitā-güne yolunda yārın

Dem-be-dem ḥarcamada ṣu gibi naḳd-i vārın

Neʿaceb ṭıfl-ı sirişküm şeref-āmūz oldı

VII

Bir zamān çarḫla ber-vefḳ-i merām idi vifāḳ

Tāliʿümden mi ḥudūṣ eyledi bilmem bu şafaḳ

Ḳāmetüm bār-ı ġam-ı hicr ile itdirdi düṭāḳ

Beni ferzende iden mevsim-i ser-kāl-i firāḳ

Āḥara faṣl-ı rebīʿ ü dem-i nevrūz oldı

VIII

Kim ki mālik ola iksīr-i ṣaḥīḥ-i ṣabra

Hemçü Eyyūb irer elbette şifā-yı ṣabra

Ger mühim ise saña kām-ı cihānda behre

A göñül ṣabr idelüm biz de cefā-yı dehre

Ṣabrda çünki ferec nüktesi mermūz oldı

IX

Rā´ifā biz ki bu vīrāne fenā tekyedeyüz

Sübḥa-gerdān-ı rıżāyuz bir alāy ġam-zedeyüz

Her de āyīne-i zānūya nigāh itmedeyüz

Erbaʿīn niyyetine çille-i ġam çekmedeyüz

Behçetā meskenümüz şimdiki Siroz oldı

334

Muṭarraf ber-Ġazel-i Rüşdī Taḫmīseş Seyyid Vehbī-i Ḳadīm

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Getürüp cūşa yine dīde-i gevher-bārı

Dökeyüm pāyına[1] nem var ise yārüñ[2] bāri

Almadı çünki ele nakd-i dil-i aġyārı

Beẕl idüp yolına maḥṣūl-i yem-i zeḫḫārı

İdeyüm reşk-i ʿadn ḫāk-i reh-i dildārı

II

ʿAṭse-rīz eyle meşām-ı dil-i ʿuşşāḳı[3] yine

Meşk ḳāṭ ḫāl-i lebüñle meye ey sāḳī yine

Ġarḳa-i ḫūn-ı ruʿāf ile bu nüh ṭāḳı yine

Eyle şüküfte[4] dimāġ-ı dil-i müştāḳı[5] yine

Ḳıl perīşān girih-i kākül-i müşgīn-tārı

III

Beni maḥrūm-ı mey-i bezm-i viṣāl eyledüñ āh

Bāde-i şevḳe dil-i ġayrı sifāl eyledüñ āh

Baña ey sāḳī-i ümmīd ne āl eyledüñ āh

334: 234a

Hamit Dikmen, *Seyyid Vehbi ve Divanının Karşılaştırmalı Metni*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 1991, s.500/15.

Tahmis, Seyyid Vehbi Divanı'nda "Taḫmis-i Ġazel-i Rüşdī" başlığıyla bulunmaktadır.

[1] pāyına: yolına D.

[2] yārüñ: yārüm D.

[3] meşām-ı dil-i ʿuşşāḳı: yüri ser-te-ser āfāḳı D.

[4] şüküfte: āşüfte D.

[5] müştāḳı: ʿuşşāḳı D.

Dīdemi cām-ı mey-i ḫāb-ı ḫayāl eyledüñ āh
Senüñ ey baḫt-ı siyeh kānuñı içsem bāri

IV

Dil helāk olsa daḫı vaṣf-ı dehānuñ eyler
Bün-i gūşuñda ser-āġāz-ı beyānuñ eyler
Ḫāme nāl olsa eger naḳş-ı miyānuñ eyler
Ṭūṭiyān bāġda taḳlīd-i zebānuñ eyler
Yoḳ yire baña sitem eyleme ʿömrüm varı

V

Olsa bī-zīver eger şāhid-i naẓmum Rüşdī
Sāde mirʿāta döner şāhid-i naẓmum Rüşdī
Bī-tekellüflük ider şāhid-i naẓmum Rüşdī
Dil-i Vehbīyi giyer[1] şāhid-i naẓmum Rüşdī
Cāme-i ḥüsn-i edādan yine olmaz ʿārī

335

Ġazel-i Rāġıb Paşa Taḫmīs-i Nüzhet

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Dehen-i yār gibi ʿİsī-i ḫoş-dem mi olur
Laʿl-i rengīni gibi rūḥ-ı mücessem mi olur
Süḫanı gibi ṭabīb-i dil-i pür-ġam mı olur
Leb-i cān-baḫşı gibi ḥasteye bir em mi olur
Ten-i kāfūrı gibi dāġına merhem mi olur

[1] Vehbī'yi giyer: Vehbī'ye girer D.
335: 234b
Tahmis Nüzhet Divanı'nda bulunmamaktadır.

II

Bir maḥal olsa varup dā´ire-i ʿişret ile
O perī-ṭalʿati bezme getürüp daʿvet ile
Germ olup bāde-keşüñ her biri bir ḥālet ile
Cām-ı ser-şār gibi ben daḫı keyfiyyet ile
Lebini būs idedüşsem o bütüñ kem mi olur

III

Firḳatüñ cānuma te´ṯīr idüp ey ʿişve-gerüm
Mā-ḥaṣal ḳābil-i taḳrīr degüldür kederüm
İşte ez-cümle olup mā´il-i ḫūn eşk-i terüm
Bir nefes giryeden ārām idemez[1] dīdelerüm
Ġam-ı ebrūñla ḳan dökmedigi dem mi olur

IV

Vāḳıf-ı ʿaşḳ-ı ḥaḳīḳī gibi bulmaz ḥālet
Viremez giryesine ʿaşḳ-ı mecāzī ṣūret
Bāṭın ārāyī nice ẓāhire eyler raġbet
Ehl-i taḳlīd ile rūşen-dil ider mi ülfet
Berk-i gül-ġonçe-i taṣvīrde şebnem mi olur

V

Bu fenā-gehde ne var daġdaġa-i bāl idecek
Dem-i ẕevḳ ü tarabı yoḳ yire ihmāl idecek
Furṣat el virmiş iken nūş-ı mey-i āl idecek
Bir ayaġ ile ġam-ı ʿālemi pā-māl idecek
Kūşe-i mey-kededen ġayrı bir ʿālem mi olur

VI

Cāna minnetdür eger ey ṣanem-i ālüfte
Ḫançer-i ġamzeñ ile sīnemi itseñ süfte

[1] idemez: değil D.

Eylemez zaḥmuña tedbīr-i dil-i āşüfte

Bir dil-i ġonçe ki luṭfuñla ola üşküfte

Gül-i ṣad-berk gibi bir daḫı dirhem mi olur

235a VII

Ṣadme-i maʿrifete Nüzhet olup şūr-efgen

Ḳıldı her saṭrını bir tīġ u ḥurūfı cevşen

Sevḳ idüp leşker-i endīşemi bī-renc ü miḥen

Ḫāmedür Rāġıb olan fātiḥ-i iḳlīm-i süḫan

Līk her dest-i heves-kāre müsellem mi olur

336

Ġazel-i Vehbī Taḫmīs-i Nüzhet

mefʿūlü/ fāʿilātü/ mefāʿīlü/ fāʿilün

I

Ne inbizāh-ı ḫāṭır içün gülsitān arar

Ne faṣl-ı nev-bahār u ne vaḳt-i ḫazān arar

Taḥṣīl-i naḳd-i şevḳ idecek āsitān arar

Sūdā-ger-i ḫayāl ki dilkeş mekān arar

Neşr-i metāʿ-ı naẓm idecek bir dükān arar

II

Germ itdi bezmi naġme-i āteş-nevā-yı ney

Buldı muvāfaḳat yine esbāb-ı hūy u hey

Ṭayy oldı şimdi ḳıṣṣa-i Efrāsiyāb u key

Dīvān be-dest ʿaynek-i[1] cām ile pīr-i mey

Evṣāf-ı Cemde bir ġazel-i dilsitān arar

336: 235a

Hatice Çabukel Demirkol, *Dîvân-ı Nüzhet İnceleme-Tenkitli Metin-İndeks*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş, 2003, s.169/23.

[1] ʿaynek-i: ʿayneke D.

III

Seyr it bu vasf-ı bü'l-ʿaceb ḫande-āveri
Kim lāl-i ḥayret itmededür her süḫan-veri
Tedḳīḳ ider nigāh-ı taḥassürle her yeri
Bilmezlik ile żāyiʿ idüp nice gevheri
Şemʿ-i ḳamerle ṣoñra yine āsumān arar

235b IV

Eyler ḥavālī-i çemene dā´imā güẕer
İmrār-ı çeşm-i diḳḳat idüp bāġa ser-te-ser
Bār-ı bahārı bulsa ne yirde çözer döker
Her ṣubḥ mihr-i jāle-rübā gülleri açar
Gūyā metāʿ-ı ḳāfileyi dīde-bān arar

V

Pervāz-ı serserīden olup ṭabʿı münfaʿil
Oldı şikenc-i kākülüñe şimdi muṭṭaṣıl
Ürkütme ḫāṭırın ele al bāri raḥm ḳıl
Āvāredür hevā-yı nihāl-i ḳadüñle dil
Elbette murġ kendüye bir āşiyān arar

VI[1]

Eyler ḫayāl-i çeşm-i tābān[2] cüst-cūy-ı dil
Cāsūs[3]-ı reh-zenān eṣer-i kārvān arar

VII

Hep iltiyāmdan çıḳar envāʿ-ı mekr ü reg
Nüzhet saña bu bābda ġāyet ḥaẕer gerek
Aç gūş-ı intibāhuñı diñle faḳīri pek

[1] bendin yalnızca iki mısraı yazılmıştır.
[2] tābān: bütān D.
[3] Cāsūs: cārsūs M.

Beyhūde ḳad-ḥamīde degül Vehbiyā felek
Erbāb-ı ṭabʿa atmaġa seng-i girān arar

337

Ġazel-i Rāġıb Paşa Taḫmīs-i Nüzhet

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Nice bir dest ü girībān olup ālām ile ben
Düşeyim maʿreke-i miḥnete āyām ile ben
Baʿdezīn germ olup ol şūḫ-ı dilārām ile ben
Şöyle hem-meşreb ü yek-reng olayum cām ile ben
Döneyüm lāle-i sürḫa mey-i gül-fām ile ben

II

Baḳmam ol yāre eger olsa da mihr-i enver
Aña vir ḫāṭıra her vaṣlı birer gūne keder
Yār odur olmaya vażʿında taḥālüfden eṣer
Vaṣl odur reşk ide āmīzişine şīr ü şeker
Bulamam çāşnī-i vuṣlatı ibrām ile ben

III

Gerçi çoḳdan berü ey āfet-i gül-pīrāhen
Aldadup yatmadasın bir nice üftādeyi sen
Līk onlar gibi beyhūde ḳapılmam saña ben
Dest-ḫoş-ı mey-i āl olmayıcaḳ sīb ü ẕeḳan
Mütesellī olamam dāʿiye-i ḫām ile ben

IV

Leb-i cān-dāde iken ḫāṭır-ı ġam-meşhūda

337: 236a
Tahmis Nüzhet Divanı'nda bulunmamaktadır.

Daḫı revnaḳda iken bezm geh-i maḳṣūde

Ḫaṭṭ-ı şeb-rengi idüp rūyını gerdān-dūde

Olalı ṣubḥ-ı binā-gūş-ı sevād-ālūde

Rūze-i[1] vaṣl seḥerin farḳ idemem şām ile ben

V

Dest-res bulamayup yirine maṭlūblaruñ

Buldı Nüzhet gibi müşkül-terīn āşūblaruñ

Meyle rāciḥ görinür ḳanḳısı maḥbūblaruñ

Bün-i nerm-ḫūsın o bī-raḥmin arar ḫūblaruñ

Rāġıb āşüfte-hevāyam dil-i ḫod-kām ile ben

338

Ġazel-i Seyyid Vehbī Taḫmīs-i Nüzhet

mefāʿilün/ feʿilātün/ mefāʿilün/ feʿilün

I

Ne dem ki gül gibi cām-ı ṣafā-resān açılur

Şikāyet-i ġam-ı hicrān-ı cānsitān açılur

Görünce sūzişüm ol şūḫ bir zamān açılur

Niyāz-ı ʿāşıḳ ile sīne-i bütān açılur

Kilīd-i āh ile çoḳ genc-i şāygān açılur

II

Marīż-i künc-i ġam olup dil-i pür-efgārum

Cihānı eyledi bīzār nāle vü zārum

Ṭabīb-i ʿillet-i ʿaşḳ iken ol cefā-kārum

[1] rūze-i: rūz-ı D.

338: 236b

Tahmis Nüzhet Divanı'nda bulunmamaktadır.

Ne deñlü açsam aña rāz-ı zaḫm-ı ḫun-bārum[1]

Dehānın açmayup ol ġonce-fem[2] hemān açılur

III

Reh-i ṭalebde olup dā´imā ḳadem-fersā

Esīr-i renc ü luʿb olma yoḳ yere zīrā

Ne deñlü saʿy ile itseñ vücūduñı ifnā

Kilīd-i feyż-i Ḫudā olmadıḳça ḳufl-güşā

Der-i ümmīd dilā[3] ṣanma her zamān açılur

IV

Benüm bu ḳavlüme ehl-i müzüd müsellem olur

Ki ḥüsn nāṭıḳa-bend-i dehān-ı ʿālem olur

Taṣavvur itme faḳat ehl-i ʿaşḳı ebkem olur

Heẕār nükte-şināsān-ı zühd mülzem olur

O meclis içre ki ebhāṣ-ı dilberān açılur

V

Miṣāl-i Nüzhet-i şīrīn-edā nezāket ile

Ḫurūş idüp yem-i endīşesi belāġat ile

Açup ḥazīne-i naẓmı yine leṭāfet ile

Güher-niṣār olıcaḳ kilk-i Vehbī ḥayret ile

Ṣadef-miṣāl dehān-ı süḫan-verān açılur

[1] ḫun-bārum: ḫūnīnüm D.

[2] fem: leb D.

[3] dilā: velā D.

339

Ġazel-i Ṣābit Taḫmīs-i Nüzhet

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

İbtidā eyleyerek ʿarż-ı muḥabbet maḫfī
Meclis-i ʿişrete itdüm anı daʿvet maḫfī
Ḳaldum aġyār gidüp bir iki sāʿat maḫfī
O sehī-ḳaddi düşürdüm gice ġāyet maḫfī
Üstüne düşdüm idüp ḫᵛāhiş-i vuṣlat maḫfī

II

Gāh īmā geh işāretle bugün ʿāşıḳ-ı zār
İdeyüm ṣandı birāz ḥālini yāre ıẓhār
Gör ḳażāyı duyulup ikisi de āḫir-i kār
Güft-gū-yı nigehe vāḳıf olunca aġyār
Geçdi ġamzeyle arada nice ḥālet maḫfī

III

Dest-i ḫışmuñla gül-i bāġ-ı ḥayātın yoldur
Çehresinde ḳoma āṣār-ı ṭarāvet ṣoldur
Cism-i nā-pāki ile ḥufre-i ḫāki ṭoldur
Zaḫm-ı şemşīr ile tenhāda raḳībi öldür
Eskiden ḍarb-ı meṣeldür ki ʿibādet maḫfī

IV

Ḳadem-i himmetüñi vāṣıl-ı her arż eyle
Yoġısa sende bulup birisini ḳarż eyle
ʿUhdeñe tādiye-i maṭlabuñı farż eyle
Yāri ḥalvet bulıcaḳ derd-i dilüñ ʿarż eyle

339: 237a
Tahmis Nüzhet Divanı'nda bulunmamaktadır.

ʿĀşıḳa mesʾele maʿlūm ḳabāḥat maḫfī

V

Düşmen-i baḫtla Nüzhet gibi terk it cedeli
Gāh şiʿr ü gehī taḫmīse çalış mā-ḥaṣalı
Mey-i maʿnāyı idüp bāde-i ʿayşuñ bedeli
Nuḳl idüp meclis-i ʿirfāna bu şīrīn ġazeli
Eyle Ṣābit yine yārāna żiyāfet maḫfī

340

Ġazel-i Nāʾilī Taḫmīs-i Nüzhet

mefʿūlü/ fāʿilātü/ mefāʿīlü/ fāʿilün

I

Dāʾim esīr ü şīfte-i mükesseb olmasa
Her şey içün güşāde-dehān u leb olmasa
Memūn-ı ḫalḳ u münḥaşır-ı maṭlab olmasa
Ādem ġanī-dil olsa gedā-meşreb olmasa
Rind olsa bī-ḥaḳīḳat u bī-meẕheb olmasa

II

Faḫr itdi faḳr ile çü şeh-i ādem ü melek
Bil ḳadr-i faḳri eyle yüri bezl-i mā-melek
Ġayrı tevaḳḳuf eyleme diñle bu beyti pek
Teşrīf-i cāh-ı faḳrı olur aṭlas-ı felek
Ehl-i fenāda her ne ḳadar kevkeb olmasa

III

Muḫtārı olmayanlar içün māsivā-yı ʿaşḳ
Kāfi degül mi debdebe-i hūy u hāy-ı ʿaşḳ

340: 237b
Tahmis Nüzhet Divanı'nda bulunmamaktadır.

Esbāb-ı devlet-i dü cihānda ġınā-yı ʿaşḳ
Neyler perend-i zer-keş-i ṣubḥı gedā-yı ʿaşḳ
Maḥẓūẓdur kilīm-i siyāh-ı şeb olmasa

IV

Mülk-i ḥaḳīḳati arayup cüst-cūy iden
Neyler dilin rübūde-i her ḫūb-rūy iden
Reh-vār-ı ʿaşḳı mā´il-i her semt ü kūy iden
Çevgān-ı dest-i himmetine mihri gūy iden
Muḥtāc-ı rūşenī-i meh-i Naḫşeb olmasa

V

Maḥbūb-ı aṣldan kişi vāreste olmayup
Ġayruñ ġamıyla mużṭarib ü ḥaste olmayup
Nüzhet sivāya meyl ile işkeste olmayup
Ey Nā´ilī ʿalāyıḳa dilbeste olmayıp
Meftūn-ı ṭurre-i şīfte-i ġabġab olmasa

341

Ġazel-i ʿİşmetī Taḫmīs-i Nüzhet

mefāʿilün/ feʿilātün/ mefāʿilün/ feʿilün

I

O bī-mürüvvete ʿarż-ı melāl idüp neyler
Ümīd-i luṭfla fikr-i muḥāl idüp neyler
Tenin güdāḫte-i infiʿāl idüp neyler
Hemīşe kendüyi dil böyle nāl idüp neyler
Viṣāle çāre bulunmaz ḫayāl idüp neyler

341: 238a
Tahmis Nüzhet Divanı'nda bulunmamaktadır.

II

Menāl-i ʿāşıḳ-ı pür-renc ü bīm laʿlinden
Vücūdın eylemiş iken ʿadīm laʿlinden
İdüp dem-i seḥer aḫẕ-ı şemīm laʿlinden
Nüvīd-i luṭf ṣorarmış nesīm laʿlinden
O genc-i rāza açılmaz suʾāl idüp neyler

III

Sükūn-ı ʿacz idüp īrāş her süḫan-gūya
Düşürdi vādī-i ḥayretde kūydan kūya
Baḳıldı ʿālem-i endīşe içre her sūya
Naẓīre var mı felekde meger ol ebrūya
Hilāl ḳaddini beyhūde dāl idüp neyler

IV

Ḫaṭṭ-ı siyāhı virüp ḳatl-i ʿāşıḳa yarlıġ
Keşīde olmadadur dāʾim ebruvānı çü tīġ
Reh-i niyāzda beyhūdedür bu saʿy-ı belīġ
O şeh-süvār ider bir nigāhı çünki dirīġ
Varup rikābına dil rūy-māl idüp neyler

V

Olup bugün daḫı Nüzhet esīr-i renc ü ṭabiş
İfāde itmege aḥvālini yine var imiş
Giçerken ol şeh-i bī-dār-ı ḥūy-ı ʿişve-meniş
Ser-i rehinde görüp ʿİṣmetī-i zārı demiş
Bilinmedik nesi var ʿarż-ı ḥāl idüp neyler

342

Ġazel-i Nedīm Taḫmīs-i Nüzhet

mefʿūlü/ fāʿilātü/ mefāʿīlü/ fāʿilün

I

Āvāz-ı ḥüsni vāṣıl olup çarḫ-ı emlese
Düşdi hirās-ı fitne vü āşūbı herkese
Ḳarşu mı ḳor bu ṭarz ile ol şūḫ-ı nevrese
Zülf ü külāhı virdi ḥalel Maġrib ü Fese
Çeşm-i Tatārı[1] ṣaldı aḳın mülk-i Çerkese

II

Cūy-ı sirişküm ḳaddin idüp bār-ı ʿaşḳı pül
Medhūş olurdı görse ger ol ḥüsni ʿaḳl-ı kül
Ġayrı nevā-yı bülbül ile hemçü mest-i mül
Çāk itmesün mi câme-i sebzin görünce gül
Baḳ ol yeşil muḳaddeme ol ḳırmızī fese

III

Taḳsīm-i naġme eylemede gösterüp hüner
Olduḳ egerçi feyż-i semāʿıyla behre-ver
Bir şübhe itdi līk derūn-ı dile eṣer
Neyzen bezimde muṭribe hem-vār keç baḳar
Bilmem miyānlarında niye bu münāfese

IV

Şimdengerü o şūḫa idüp rabṭ-ı cān u dil
Geçdi zamān-ı vaṣlı diyü olma münfaʿil
Baḳ ṣafḥa-i cemāline esrār-ı ḥüsni bil

342: 238b
Tahmis Nüzhet Divanı'nda bulunmamaktadır.
[1] tatār: kebūd D.

Gelmiş ḫaṭ-ı siyeh ruḫuna billāh ey göñül
Semmūr ḫoş yaḳışmış o gül-penbe aṭlasa

V

Meclisde dāl fes oturup ol gül-i naʿīm
Keyfiyyet-i şarāb ile gitmiş ḥicāb u bīm
Gīsūların güşāde idüp Nüzhetā nesīm
Ebrūlar üstüne dökülüp kāküli Nedīm
Taṣvīr-i Çīni yazmış o ṭāḳ-ı muḳarnese

343

Ġazel-i Nābī Taḫmīs-i Nüzhet

mefʿūlü/ fāʿilātü/ mefāʿīlü/ fāʿilün

I

Bir kāruñ olsa semt-i ṣuʿūbetde müncelī
Kerr-i niyāzdur anuñ esbāb-ı esheli
Elden bıraḳma āh-ı seḥer-gāhīde velī
Olmazsa da ne deñlü icābetde medḫali
Miftāḥ-ı āh açar yiner fażl-ı muḳaffeli

II

Ey eyleyen tasaffuḥ-ı mecmūʿa-i ḥayāt
Bulduñsa ʿillet-i sīlī-i cehlden necāt
Baḳ dīde-i ḥaḳīḳat ile eyle iltifāt
Ḫoş nüsḫa-i ġarībedür eczā-yı kā´ināt
Ser-bestedür ʿavāma māl ü muḥaṣṣalı

III

Şeb indirür duʿālara ṭayy-ı bülend ü pest

343: 239a
Tahmis Nüzhet Divanı'nda bulunmamaktadır.

Enfāsa feyż-i şebdür olan maḥmil-i nişest

Ḳalmaz miyān-ı şebde olan āh-ı pāy-best

Şebdür maḥall-i cilve-i düzdān-ı tīz-dest

Miḳrāṣ-ı şemʿ-i meclisüñ altun keser eli

IV

Dil şimdi iltifāt ile maʿmūr-ı būsedür

Endīşe-i viṣāl ile mecbūr-ı būsedür

Beyhūde şanma sen anı mesrūr-ı būsedür

Cānānenüñ tebessümi destūr-ı būsedür

Her mīvenüñ şükūfedür elbette evveli

V

Geh şeyḫ ü geh müneccimüñ ey ḫāṭır-ı fużūl

Nüzhet gibi kelāmlaruñ eyleyüp ḳabūl

İtme tereddüd eyleyerek ṭabʿuñı melūl

Nābī diyār-ı kāma bulur zūd-ter vuṣūl

Her kim düşerse rāh-ı ümīde tevekkeli

344

Ġazel-i Faṣīḥī Taḫmīs-i Yümnī

mefāʿilün/ feʿilātün/ mefāʿilün/ feʿilün

I

Gehī ʿaraḳ-keş ü geh geh de bāde-nūş olalum

Ṣabāḥ u şām bu meclisde pür-ḫurūş olalum

Revā mı mest-i mey-i ʿaşḳ iken ḫamūş olalum

Dilā mürīd-i der-i pīr-i mey-fürūş olalum

Ḳabāları degüşüp cāmeye ḥırḳa-pūş olalum

344: 239b

II

Gelen bu meclise hem-vāre şād-kām olmaz
Neşāṭ-ı bāde giçer neş´e ber-devām olmaz
Ṣafā-yı bezm-i ṭarab sāḳīyā müdām olmaz
Hemīşe devr-i müsāʿid hemīşe cām olmaz
Piyāle elde iken durma bāde-nūş olalum

III

Dem-i bahār olur ġonçe-veş güşāde göñül
ʿAle'l-ḫuṣūṣ ola gül gibi elde sāġar-ı mül
Zamān gelür ider āġāz-ı naġmeye bülbül
Ẓuhūr ider yine bir bir çemende nergis ü gül
Hemān ṭalīʿa-i nevrūza çeşm ü gūş olalum

IV

İrişdi faṣl-ı bahār u zamān-ı ġam-fersā
Bu vaḳt-i furṣatı fevt itmeyüp cihānda dilā
Hevā-yı ʿaşḳla bülbüller eyledikçe nevā
Çemen çemen gezelüm cūy-veş nesīm-āsā
Hevā müsāʿade itdikçe pür-ḫurūş olalum

V

Raḳīb ey gül-i ter ḫār-veş ḳarībüñdür
Hezār Yümnī-i şūrīde-veş ġarībüñdür
Egerçi nāle-i dil zār-ı nā-şekībüñdür
Bu demde nevbet-i feryād ʿandelībüñdür
Faṣīḥā bir iki gün ḳo biz ḫamūş olalum

345

Ġazel-i Nedīm Taḫmīs-i Ṣābit

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ey ḳıyāmet-cilve tīġ-ı ebruvānuñdur ṣırāṭ
Göz geçürdüm eyleyüp çok cevher-i pend iltiḳāṭ
N'ola cān silk-i naẓar-bāzāne itse inḫirāṭ
Rūy-ı mehtābuñ ne dem görsem gelür ḳalbe neşāṭ
Tā ezelden itmiş ey meh-rū senüñle irtibāṭ

II

İki çeşmüñde bu ḫūnīlik ey mest-i siyāh
Ṭurrelerden ger dilā ḥaste yatar ṣalduñ günāh
Nergis-i maḫmūrı hezl itdüñse olsun ʿözr-ḫāh
Ġamze-i ḳattālüñ[1] ile eyleme hergiz nigāh
Tā ki[2] geh ʿuşşāḳla eyle mizāc u iḫtilāṭ[3]

III

Yazılur ser-defter-i ʿuşşāḳa bu kilk-i belīġ
Başını ḳaṭʿ itmege şemşīrler yaġdırsa mīġ
Hep fedādur ġamzeñe zūpīn ü ḫançer ḫışt u tīġ
Ey süvār-ı esb-i nāzum senden olmaz cān dirīġ
Ḳanda ḳaldı raḫş-ı rāḥat-baḫş ile raḫt-ı bisāṭ

IV

Dil żiyāfet itmek ister ʿaşḳ-ı ṣāḥib cāhını
Ṣulasun saḳḳā-yı nīl-i eşk-i ġam şeh-rāhını
Mā-ḥażardan eyleyüp āmāde ḫāṭır-ḫāhını

345: 240a
[1] ḳattāl: fettān D.
[2] Tā ki: gāh D.
[3] iḫtilāt: inbisāṭ D.

Daʿvet itdüm ḫāneme ol mihr-i[1] ḥüsnüñ şāhını
Murġ-ı cānı sīḫa ṣāncūp ʿözr ile çekdüm simāṭ

V

Cām-ı mey dīdārsız ḫūn-ı cigerdür çeşmüme
Nergis ol ḫūn-ḫārsuz ʿayn-ı żarardur çeşmüme
Ġonçeler dildārsuz oḳdan beterdür çeşmüme
Yārsuz gülzār seyri nīşterdür çeşmüme
Yār olınca Okmeydānıdur resm-i ḥıyāṭ[2]

VI

Ḳalb-i āzārı ider pür-ġam gelince ḫāṭıra
Cān-ı dīdārı ider ḥurrem gelince ḫāṭıra
Bezm-i āba aġlaram her dem gelince ḫāṭıra
Ol periyle itdigüm ʿālem gelince ḫāṭıra
Eşk-i çeşm-i ḫūn-feşānum cūş ider mānend-i Ṣāṭ

240b VII

Her çelīpā-ṣūrete āġuşuñ açup ṣunma el
Her nigār-ı deyre görme Kaʿbe-i ḳalbi maḥal
Biñ perī-peyker görürseñ günde Ṣābit gibi gel
İḫtiyār eyle yerin ġāyet ile olsun güzel
Her melek-manẓar ile ḳılma Nedīmā iḫtilāṭ

[1] mihr: şehr D.
[2] resm-i ḥıyāṭ: semm-i ḥıyāl D.

346

Ġazel-i Meẕāḳī Taḫmīs-i Ṣābit

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Ruḫlaruñ gülşen mi verd-i ter midür bilmem nedür
Meh midür mir´āt-i İskender midür bilmem nedür
Sözlerin şīrīn hele sükker midür bilmem nedür
Leblerüñ cān mı yā cān-perver midür bilmem nedür
Çeşme-i ḥayvān mı yā kevs̱er midür bilmem nedür

II

Muḳteżā-yı ḥüsnidür bī-dilleri zār itdügi
Farṭ nāzındandur ehl-i derdi āzār itdügi
Ġamze-veş şemşīrdür ʿuşşāḳa der-kār itdügi
Merdüm-i çeşmüm reh-i dildāra īs̱ār itdügi
Dāne-i encüm[1] mi incüler midür bilmem nedür

III

Ẓulmet-ābād-ı cihānı şuʿle-güster eyleyen
Teng-nā-yı tīre-i ġabrāyı enver eyleyen
Lāciverdī künbedi kāfūr-peyker eyleyen
ʿĀlemi her ṣubḥ-dem böyle münevver eyleyen
Mihr-i enver mi ruḫ-ı dilber midür bilmem nedür

141a IV

Şerḥalar serv-i revān dāg-ı kühenler derd-i ser
Ḳalbe bir dāġ-ı sitem gülzār-ı ġamdur ser-be-ser
Dūd-ı āhum ṭarf-ı destārında sünbüldür meger
Cā-be-cā sīnemde cānā tāze tāze dāġlar

346: 240b

[1] encüm: eşküm D.

Lāleler midür ʿaceb güller midür bilmem nedür

V

Ṣābitā meclisde rāmiş-ger mi var ḳulḳul gibi

Hem-nişīn olmaz ḥaḳīḳatde sebū-yı mül gibi

ʿĀşıḳ ol ʿāşıḳ da sev bir tāze dilber gül gibi

Ey Meẕāḳī ehl-i derdi[1] iñleden[2] bülbül gibi

Sāḳī-i gül-ruḫ mıdur sāġar mıdur bilmem nedür

347

Ġazel-i Bahāyī Taḫmīs-i Nābī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Fiġān itmek midür āyīn-i māder-zāduñ ey bülbül

Ki gitmez gülşene varsuñ bile feryāduñ ey bülbül

Müdārādur gibi aġyār ile muʿtāduñ ey bülbül

Hırāsān olmasa gülden dil-i nā-şāduñ ey bülbül

Neler eylerdi ḫāra āh-ı āteş-zāduñ ey bülbül

II

Nevā-perdāzısın faṣl-ı bahāruñ ṣaḥn-ı gülzāruñ

ʿAceb şūrīdedür inkār olunmaz ḥüsn-i eṭvāruñ

Degül ḫālī eẕerden āh-ı serdüñ çeşm-i bī-dāruñ

Dil-i dildārı nerm itmiş işitdüm nāle vü zāruñ

ʿAceb kim ṭaşa teʾṯīr eylemiş feryāduñ ey bülbül

III

Fiġān-ı ehl-i ḥālet nerm iderken ḫāṭır-ı yārı

[1] derdi: bezmi D.

[2] iñleden: söyleden D.

347: 241a

Niyāz erbābınuñ teʾşīr iderken nāle vü zārı
ʿAceb bilsem neden sūz-ı derūnuñ eylemez kārı
Ne tesḫīr itdi gülzārı ne urdı āteşe ḫārı
Yine ṭurmaz oḳursuñ rūz u şeb evrāduñ ey bülbül

241b IV

Sirişk-i ḥasretüñle itme ferş-i ʿālemi gül-gūn
Edā eyler murāduñ çarḫ ider bir gün seni memnūn
Cefā-yı ḫārdan ṭutma dil-i pür-şevḳüñi maḫzūn
Güle olur nolursa yoḫsa āḫir gerdiş-i gerdūn
Gelür bir dem ki alur ḫār elinden dāduñ ey bülbül

V

ʿAceb bir kerre maḫmūr olmadan cām-ı nedāmetden
Güẕer tā mümkin oldı saña kūy-ı istiḳāmetden
Alınmaz dāmenüñ Nābī gibi dest-i melāmetden
Çekil sen daḫı kūy-ı derde gülzār-ı selāmetden
Bahāyī-veş çekildi ʿaşḳ ile çün aduñ ey bülbül

348

Ġazel-i Ġālib Taḫmīs-i ʿĀrif

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Feyż-i tevḥīdle mükerremdür gürūh-ı Mevlevī
ʿAlleme'l-esmāya maḥremdür gürūh-ı Mevlevī
Ḳāleb-i ʿirfāna bir demdür gürūh-ı Mevlevī
Ẕāt-ı ʿaşḳa rūḥ-ı mülhemdür gürūh-ı Mevlevī
Yaʿni sırr-ı devr-i ādemdür gürūh-ı Mevlevī

348: 241b

II

Mürde-dilsüñ āşinā ol vāṣıl-ı Mevlā ile
Gel semāʿ-ı vecd ü ḥāle gir ḳudūm-i nāy ile
Ẕevḳ-i rūḥānī bulursuñ ḫidmet-i mollā ile
Zindedür āfāḳ u enfüs feyż-i Mevlānā ile
Ḳalb-i ādem cān-ı ʿālemdür gürūh-ı Mevlevī

III

Sālik-i rāh-ı ḥaḳīḳat-i şāh-rehdür cümlesi
ʿĀlem-i maʿnāda el-ḥaḳ pādişehdür cümlesi
Kenz-i lā-yefnā ile mālik-sipehdür cümlesi
Faḳr u faḫra dāver-i ṣāḥib-külehdür cümlesi
Her ṭarīḳ içre müsellemdür gürūh-ı Mevlevī

242a IV

Ehl-i ʿaşḳuñ ẕāt-ı baḥta nāẓır olmaḳdur işi
Ṣanmañuz pervāne gibi şemʿ içündür sūzişi
Ġam-ı vechullāha dā´irdür medār-ı cünbişi
Āsumān-ı lā-taʿayyündür maḳām-ı gerdişi
İsm-i aʿẓamla mükerremdür gürūh-ı Mevlevī

V

Encümende ḥalvetüñ ẕevḳiyledür şevḳ ü ṭarab
Vāṣıl-ı leb oldı ḳışr-ı lafẓı eyler mey ṭaleb
Nūr-ı maḥż olmaḳda ʿayn-ı şemse lāzım mı sebeb
ʿAyn-ı maʿnādur disem ṣūretleri olmaz ʿaceb
Her ḳademde vāḳıf-ı demdür gürūh-ı Mevlevī

VI

Neş´e-yāb-ı feyż ider ʿuşşāḳı keyfiyyetleri
Keşret-i aġyār içinde gerçi kim vaḥdetleri
Ḳāle gelmez ḥāller var başḳadur ülfetleri

ʿĀlem-i ṣamt içredür germiyyet-i ṣoḥbetleri

Gūyiyā nuṭḳ-ı mücessemdür gürūh-ı Mevlevī

VII

Dest-res ḳıl ʿĀrifi yā Rabbī ḫāṭır-ḫāhına

Çāker it ez-cān u dil bir ʿārif-i āgāhına

Vāṣıl olan gör ne dir şükr eyleyüp Allāhına

Ḥamdülillāh olmışam cārūb-keş dergāhına

Ġālib-i nā-çīze hem-demdür gürūh-ı Mevlevī

349

Ġazel-i Rūḥī Taḫmīs-i Nābī

mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün

I

Dil māye-i sevdā-ger-i āb u gilümüzdür

Kālā-yı sebük-tār-ı nefes ḫāṣılumuzdur

Ḥayfā vü dirīġā ceres-i miḥmelümüzdür

Endūh-ı ġamuñ hem-reh-i cān u dilümüzdür

Sırr-ı ḥadd-i beḳā arayana menzilümüzdür

II

Taḳvīm-i ġamz-ı cedvel eşkiyle müretteb

Ser-nāme-i derdüz ruḫ-ı zerdiyle müẕehheb

Maʿcūn-ı dilüz cerr ü ḥaḳīḳatle mürekkeb

Deryā-yı muḥīṭüz dür-i vaḥdetle leb-ā-leb

Kevneyn iki cānibde iki şāṭırumuzdur

III

Āşüftelerüz perde-ber-endāz-ı merāsim

Yek-ṭavr-ı cünūnuz ne bahār u ne mevāsim

349: 242b

Ḳayd-ı ḫıred olmaz bize yek-ẕerre müzāḥim
Meydān-ı muḥabbetde şu dīvāne gezer kim
Mecnūn-ı melāmet-zede eñ ʿāḳilümüzdür

IV

Ne şekveʹ-i gerdī ne heves-kār-ı bahāruz
Ne daġdaġa-engīz-i temeyyüz gül-i ḫāruz
Ne dest-zen-i berk ü ne ḫᵛāhiş-ger-i bāduz
Biz ṭālib-i esrār-ı nikāt-ı ḫaṭ-ı yāruz
Ḥall eyleyenüñ bendesidür müşkilümüzdür

V

İtsün seni daʿvāya cerī cām-ı ṣabūḥı
Aġyār ile çekme bāliş zülfine Rūḥī
İcrā ise Nābī ġarażuñ keştī-i Nūḥı
Eyleme nefes-i ṣubḥdan ümmīd-i fütūḥı
Menʿ eylemege cānu mı var ḳātilümüzdür

350

Ġazel-i Fużūlī Taḫmīs-i Nābī

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

İdüp meyl-i sitem eşkiyle āh alma gedālardan
Ṣaḳın ey nev-nihālüm nā-sezā āb u hevālardan
Yazıḳdur dūr dutma cām-ı luṭfuñ mübtelālardan
Kerem ḳıl kesme sāḳī iltifātuñ bī-nevālardan
Elüñden geldigi ḫayrı dirīġ itme gedālardan

350: 243a

II

Hele[1] kām-ı sipihr üzre biz olduḳ ġuṣṣa pā-māli
Çekildik ġurbete olduḳ viṣāl-i yārdan ḥālī
ʿAceb ḥāṣıl mıdur hem-ṣoḥbetān-ı ʿaşḳuñ āmāli
Ṣabā kūyuñda dildāruñ nedür üftādeler ḥāli
Bizüm yerden gelürseñ bir ḫaber vir āşināлardan

III

Felek sed olsa virmez dīde-i ḫūn-pāşa temkīni
Ne deñlü tūtiyā virseñ ḳurutmaz çeşm-i nem-gīni
Gel aġlatma ʿilāc-ı nā-pesendüñle bu ġam-gīni
Ṭabībā ḫāk-i kūy-ı yārdandur eşk teskīni
Baña artırma zaḥmet göz yaşıdur tūtiyālardan

IV

Tehī destān-ı künc-i ġurbetüz berg ü nevāmuz yoḳ
Nevāl-i vaṣldan ġayrı nevāle iştihāmuz yoḳ
Ḫayāl-i ḫāl-i müşg-āgīnden ġayrı ġıdāmuz[2] yoḳ
Esīr-i ġurbetüz biz senden özge āşināmuz yoḳ
Ayāġuñ kesme başuñçün bizüm miḥnet-serālardan

V

Derūnuñ Nābiyā āyīne-i ruḫsār-ı rāz eyle
Dilüñ tennūr-ı[3] āteş-ḫāne-i sūz u güdāz eyle
Lebüñ tekrār-ı ḥarf-i vaṣlda ḫʷāhiş-ṭırāz eyle
Fużūlī nāzenīnler görseñ iẓhār-ı niyāz eyle
Teraḥḥum umsa ʿayb olmaz gedālar pādişālardan

[1] Hele: Gele M.
[2] ġıdā: ḫudā M.
[3] tennūr: tenvīr D.

351

Ġazel-i Nābī Taḫmīs-i Neş´et

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Bir semender bāl-i hüdhüd var mı yārüm söylesün
Āteş-i dūzaḫ-şerār-ı ḫār ḫārum söylesün
Sūzişüm mümkin mi kilk-i bī-ḳarārum söylesün
Yāre varsun peyk-i nālem āh u zārum söylesün
Āb-ı çeşmüm girye-i bī-iḫtiyārum söylesün

II

Bād-ı āh-ı āteşīnümden ʿaceb yoḳ hīç eṯer
Cūş-ı ṭūfān-ı belā itdi feleklerden güẕer
Meşhedüm üzre iderse ḫūnī ẓālim reh-güẕer
Çākçāk-i sīne virsün mevce-i ġamdan ḫaber
Çeşm-i ḫūn-pāş-ı derūnum inkisārum söylesün

III

Ḫande-i gül-rīzini gül-ġonceler yād eylesün
Gül küşād-ı ḫāṭıruñdan göñlini şād eylesün
Seyl-i çeşmüm ʿāşıḳānuñ cūyı berbād eylesün
Ġonce gülsün gül açılsun cūy feryād eylesün
Ṭur sen ey bülbül biraz gülşende yārüm söylesün

IV

Ney gibi yanup yaḳılup daġdār olduḳlarum
Rūz-ı pür-sūz-ı firāḳa zār zār olduḳlarum
Murġ-ı şeb-ḫāna fiġānda rāz-dār olduḳlarum
Arzū-yı vaṣl ile şeb zinde-dār olduḳlarum

351: 243b

Girye-i ḥasretle çeşm-i intiẓārum söylesün

V

Ḳāle gelmez sır alınmaz derd-i dil bir mācerā

Hīç sükūt itmekden özge bilmezem rengīn edā

Sende varsa güft-gū-yı ʿaşḳa ṭāḳat Neş´etā

Bende yoḳ ḳudret edāya ḥarf-i[1] şevḳi Nābiyā

Ḫāme-i rengīn ṣarīr-i[2] bī-ḳarārum söylesün

352

Ġazel-i Ḥanīf Taḫmīs-i Neş´et

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Ġonçe-i gül-bün-i ümmīd ḫas u ḫār olsun

Ḫār-ı zār-ı ġam-ı hicrān baña gülzār olsun

Dilnüvāzum bu dil-i zāra dilāzār olsun

Dimem ol şūḫ-ı cefā-pīşe baña yār olsun

İtdigi luṭfı ḳadar sevdicegüm var olsun

II

Mevḳif-i derd ü belā maḥşer-i ġam bu ne ʿaẕāb

Ne ʿıṭāb u ne ʿināyet ne su´āl ü ne cevāb

Rūzgār-ı ġamuñ ʿuşşāḳa idüp rūz-ı ḥisāb

Bunca demdür ḳuluña eylemedüñ hīç ḫiṭāb

Söyle ey şūḫ meded bārī bir āzār olsun

III

Gül-i şeftālü ile gül gül olur ruḫsārı

[1] ḥarf: ṣarf D.

[2] ṣarīr: ḥarīr D.

352: 244a

Gül gibi yaʿni açılmış o ḥayā gülzārı
Olamam bülbüli bu gülşenüñ idüp zārı
Sevmeden geçdüm o āşüfte-meniş dildārı
Baʿdezīn ister ise şāhid-i bāzār olsun

IV

Gülşen-i ḥüsne nesīm-i āh dil-i zār ḫarāb
Āfitāb-ı şeref-i ʿaşḳ virür ābla tāb
Feyż-i nīsān-ı muḥabbetle hele ʿayn-ı seḥāb
Cūy-ı eşkümle olup bāg-ı cemāli sīrāb
Sebze-i ḫaṭṭ-ı ruḫı reşk-i çemen-zār olsun

V

Merd-i meydān işidüp ṣıdḳ u ṣafā mihr ü vefā
Neş´etüñ şānına şāyeste bu şīrīn edā
Yoḫsa āhū-bere mümkin mi ola şīr-i veġā
Var mı bir şūḫ-ı kerem-pīşe felekde eyā
Her ḫuṣūṣunda Ḥanīfāya vefā-dār olsun

353

Ġazel-i Şemsī Taḫmīs-i Nihālī[1]

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Ḫāb-ı ġafletde göñül ḥikmet-i taḳdīr nedür
Seyr iderʿālem-i süflīde bu taḥḳīr nedür
İtdi bu ḳıṣṣa dil-i tengüme te´sīr nedür
Zāhidā vāḳıʿama söyleye taʿbīr nedür
Ḥürmetümde bileyüm ben daḫı taḳṣīr nedür

353: 244b
[1] başlık; **Ġazel-i Nihālī Taḫmīs-i Şemsī** yazılmıştır.

II

Ḳāmetüm tīr ü kemān ile nişān olmış iken
Nāvek-i derd ü elem dilde nihān olmış iken
Sırrı dāġ-ı siyeh-i dilde ʿayān olmış iken
Sehm-i ṭaʿn-ı ġam-ı aʿdāya nişān olmış iken
Sīneme ḳavs-i ḳażādan ṭoḳınan tīr nedür

III

Elüm al dā´ire-i vaḥdete irgür bileyüm
"Men ʿaref" sırrını ḳalbümde nümāyān ideyüm
Māsivādan giçeyüm vāḳıf-ı esrār olayum
Pīrüm ol perde-i pindārumı defʿ it göreyüm
Ḳalmayayum ikilikde bileyüm bir nedür

IV

Kāmil-i ẕāta şu kim ḳalbini maḳrūn eyler
Mā gibi cevher olur vażʿını meksūn eyler
Vāṣıl olmaz niceler kendüyi medyūn eyler
ʿĀrifüñ ḫod naẓarı ṭopraġı altun eyler
Ṭālibüñ bu ʿameli itdügi iksīr nedür

V

Niceler birligini ḳıldı ezelden iḳrār
Niceler eylediler ḳālu belāda inkār
Eyleme yoḳ yere tedbīr ü tefekkür zinhār
Olacaḳ ḫod ezelī olmış aña çāre mi var
Yā bu insān-ı żaʿīf itdügi tedbīr nedür

VI

Eyle tefvīż-i Ḫudā her ʿamelüñ itme nükūl
Ḳudrete eyle ḥavāle ne ise olma fużūl
Cümle emrinde odur efʿal ü fāʿil mefʿūl

Her işi işleden oldur iden ol itdüren ol

Bī-günāhuñ ṭaḳılan boynına zencīr nedür

245a VII

Nice bir ide Nihālī seni ġam vāleh-i ʿaşḳ

Niceler bulmadı bu bezme gelüp ceẕbe-i ʿaşḳ

Ḥamdülillāh ki naṣīb oldı saña teşne-i ʿaşḳ

Nice mest eyledi Şemsīyi görüñ bāde-i ʿaşḳ

Bilmedi ẕevḳ-i cevānī elem-i pīr nedür

354

Ġazel-i Bāḳī Taḫmīs-i ʿĀṣım

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Bāġ-ı ʿālemde kimi gül gibi ḫandān ancaḳ

Kimisi ebr-i bahār gibi giryān ancaḳ

Kimi bülbül gibi pür-şīven-i efġān ancaḳ

Ḥāl-i ʿālem ezelī böyle perīşān ancaḳ

Kiminüñ miḥnet ile başına zindān ancaḳ[1]

II

Kimi Mecnūn gibi dilbeste-i zülf-i ṭarrār

Kimi Ferhād gibi mā´il-i Şīrīn-güftār

Kimi sāye gibi üftāde-i nāzük-reftār

Kimisi bülbül-i nālān-ı gül-i ʿārıż-ı yār

Kimi pervāne-i şemʿ-i ruḫ-ı cānān ancaḳ

III

Taḫt-ı ʿişretde kimi Cem gibi fermān-fermā

354: 245a

[1] I-5 ve III-5 yer değiştirmiş.

Kimi maḥkūm-ı miḥen ʿāşıḳ-ı maḥzūn-āsā
Kimi gülzārı kimi külḫeni itmiş meʾvā
Bu cihān kimine ḳaṣr-ı ṭarab-ı ʿayş u ṣafā
Kimi ḫandān kimi giryān kimi nālān ancaḳ

245b IV

Ne baḳar salṭanat u ḥaşmet-i Ferīdūna
Ne tehī-kīse gedāya ne zer-i Ḳārūna
Ne gül-ālūde pelāsa ne naẕīf eksūna
Pāy-māl olmada āḫir şütür-i gerdūna
Pādişāh ile gedāsı hele yeksān ancaḳ

V

Kimse ʿĀṣım olımaz vāḳıf-ı esrār-ı nihān
Olsa ger Bū ʿAlī vaḳt-i Felāṭūn-ı zamān
Olmadı kimseye ser-beste bu esrār ʿayān
Bāḳiyā ḫānḳah-ı ʿālem-i ḥayretde hemān
Her gelen kimse bu esrār ile ḥayrān ancaḳ

355

Ġazel-i Ḥāletī Taḫmīs-i ʿĀṣım

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

Gönül ṣubḥ u mesā bu nāle vü efġānı neylersin
Miṣāl-i murġ-ı gülşen bī-meʾāl elḥānı neylersin
Ya dāġ u şerḥalarla sīne-i sūzānı neylersin
Eger cān virmeyin dirsen ġam-ı cānānı neylersin
Niṣār-ı pāy-ı cānān itmeyüp ya cānı neylersin

355: 245b

II

Şu deñlü żaʿfa varmış ṣanki olmış teb-ẕede biñ yıl
Vüfūr-ı żaʿfla olmış reh-i ʿaşḳuñda pā-der gil
Geẕerken daḫı olmış mübtelā-yı derd ü ḥasret bil
Senüñ bir ġamzeñe ṭāḳat getürmez ʿāşıḳ-ı bī-dil
Yanuñca gezdirüp ol tīġ-ı ḫūn-efşānı[1] neylersin

III

Eger dilşād idersen sevdigüm aġyār-ı ġaddārı
Dirīġ eylersen ol ẓıll-ı ẓalīl-i zülf-i ṭarrārı
Yanuñdan dūr idüp dirīne ḥasret-nāk-i ġam-ḫārı
Eger ki boynı baġlu ḳul idinmişsin[2] dil-i zārı
Bu ḫalḳa ḫalḳa gīsū-yı ʿabīr-efşānı neylersin

246a IV

Miṣāl-i lāle āḫir ġarḳa-i ḫūn-ı derūn oldum
Benefşe gibi ḥüzn-i dem-be-demle ser-nigūn oldum
Bahārın ṣan geçürmiş murġ-ı pür-ṣamt u sükūn oldum
Hevā-yı kākül ü fikr-i dehānıyla zebūn oldum
Ṭutalum kim anuñla söyleşilmiş anı neylersin

V

Olur elbette ʿĀṣım mācerā-yı dīdemüz ẓāhir
Ne mümkin itmemek ḫūn-āb-ı eşki ẓāhir ü bāṭın
Yaña ʿazm idersen ġamzeler hep ḥāżır {u} nāẓır
Ṭuyarlar yaradan ey Ḥāletī ḫūn-ı dilüñ āḫir
Anuñ aġzın ṭutarsın dīde-i giryānı neylersin

[1] tīġ-ı ḫūn-efşānı: hançer-i bürrānı D.
[2] idinmişsin: idinmezsen HD.

356

Ġazel-i Ḥażret-i Şāhidī Taḫmīs-i Ġālib-i Şeyḫ-i Mevlevī

fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün

I

Pehlivān-ı rūz-ı ʿaşḳam gerçi kim üftādeyem
Sāḳī-i devrüñ ayaġın almaġa āmādeyem
Bādedür āb-ı ḥayāt ölsem de bu daʿvādayam
Bende-i pīr-i ḫarābātam mürīd-i bādeyem
Kāşki ben dā´imā ġavvāṣ olaydum bādeyem

II

Bir melāmet şāhınuñ sāġar-keş-i iḳrārıyam
Mest-i faḳram bī-ser ü bī-pālaruñ serdārıyam
Kāse-līs-i ḫān-ı ʿaşḳıyam seg-i nā-çārıyam
Neng ü nāmūs u vaḳār u ʿārdan bī-ārīyem[1]
Zerḳ u sālūs u riyā ālāyişinden sādeyem

III

Bende-i āl-i ʿabāyam baña besdür köhne şāl
Öyle ʿüryānam ki esbāb-ı ġurūr emr-i muḥāl
Bī-tekellüf lā´übālīyem ne lāzım ḳīl ü ḳāl
ʿİlm ü faẓl u zühd ü taḳvā ʿākile oldı ʿikāl
ʿĀşıḳ-ı şūrīdeyem men fāriġ u āzādeyem

IV

Ḥamdülillāh mürşidüñ ṣāḥib-kemālin bulmışam
Faẓl-ı vaṣluñ infiʿāl u ittiṣālin bulmışam
ʿĀlemüñ mir´āt-i ādemde miṣālin bulmışam

356: 248b / 246a, 246b, 247a, 247b, 248a boştur.
Prof. Dr. Naci Okçu, *Şeyh Gālib Divānı*, Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2014, s.155/4.
[1] bī-ʿāriyem: men ʿārīyem D.

Men bu gün maʿşūḳ-ı bākīnüñ viṣālin bulmışam
Ṣanma ey zāhid beni kim vaʿde-i ferdādayam

V

Ḳoysun erbāb-ı muḥabbet intiẓār-ı maḥşeri
Bunda gelsün sīne-i ʿāşıḳda görsün dilberi
Añla[1] Ġālib sen[2] ne dir ol naḳd-i vaḳt-i[3] ḥayderī
Şāhidī-i Mevlevīyem ʿārifem gelsün beri
İsteyen sırr-ı Ḫudāyı ben Ḫudāyī-zādeyem[4]

357

Ġazel-i Ebūbekr Çelebi Efendi Taḫmīs-i Ġālib-i Şeyḫ-i Mevlevī

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

N'ola ʿaşḳ içre disem mihr-i cihān-ārāyam
Jāleyem bir güneşüñ şevḳi ile berpāyam
ʿAyn-ı iksīr-i fenāyam ḫaber-i ʿanḳāyam
Hīçem ü hīç degülden de velī ednāyam
Ẕerre-i ḫāk-i der-i Ḥażret-i Mevlānāyam

II

Beni kec görse ʿadū n'ola aḥibbā ḳatı rāst
Kec-nümādur ḳalem ammā bitine ṣoḥbeti rāst
Pīr-i maʿnānuñ olur tīr gibi himmeti rāst
Tāc-ı Cemdür dil-i ʿārif idegör himmeti[5] rāst

---

[1] Añla: Diñle D.
[2] sen: baḳ D.
[3] naḳd-i vaḳt: vaḳt-i naḳd D.
[4] Ḫudāyī-zādeyem: Mudāyī-zādeyem D.
357: 249a
Prof. Dr. Naci Okçu, *Şeyh Gālib Divānı*, Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2014, s.155/5.
[5] himmeti: niyyeti D.

Der-i Monlāda bugün āyīne-i maʿnāyam

III

Olalı nūr-ı Ḫudā şemʿ bu bezm içre baña[1]

Virürem şām u seḥer şuʿle-i āhumla żiyā

Eyleyüp nārını nūr āteşini āb u havā

Buluram gülşen-i sūzişde ʿaceb neşv ü nemā

Dil-i[2] pervāne gibi yanmada[3] bī-pervāyam

IV

Deff ü nāy ile semāʿ eylesem ʿaşḳ içre n'ola

Naġme-i āh-ı şerer-rīz olaraḳ saġa sola

Tā[4] semender gibi pīrāhenüm āteşle ṭola

Şāriḥ-i sūz-ı nefes ben var iken yā kim ola

Kāşif-i Meşnevī-i Maʿnevī-i Monlāyam

V

N'ola geldümse ġarībī bu fenā mülke ġarīb

Pey-revümdür niçe Ġālib gibi maḥzūn-ı kesīb[5]

Rū-nümā oldı beher[6] ʿāşıḳa bu ṭarz-ı ʿacīb

Himmeti ḥāżır ola baḳ ne dir ol pīr-i mehīb

Sālik-i rāh-ı fenā[7] rehber-i "*ev ednā*"yam

[1] baña: aña D.
[2] Dil-i: Dili D.
[3] yanmada: yaḳmada D.
[4] Tā: Yā D.
[5] kesīb: ke´īb D.
[6] oldı beher: olmadı her D.
[7] fenā: beḳā D.

358

Ġazel-i Yūsuf Nesīb Dede Taḫmīs-i Ġālib

mefʿūlü/ fāʿilātü/ mefāʿīlü/ fāʿilün

I

Ġavġā-yı vaḥdeti uzadan Mevlevīlerüz

Bāzār-ı keşreti ḳapatan Mevlevīlerüz

Devrānı birbirine ḳatan Mevlevīlerüz

Nāmūs u cāhı çāha atan Mevlevīlerüz

Dünyā-yı dūnu hīçe ṣatan Mevlevīlerüz

II

Mānend-i ḳaṭre baḥr oluruz bir bir irkilüp

Pür-cevher eylerüz göñül āyīnesin silüp

Dür-dāne-i ḥaḳīḳata gūşı ṣadef ḳılup

Veh rūzgār[1] u bārını dehrüñ hebā bilüp

Peyġūle-i fenāda yatan Mevlevīlerüz

III

Gerdişdeyüz felek gibi leyl ü nehārda

Bir şuʿle gösterür bu ḫayāl-i ḳanārda[2]

Geh pīş-i yārda dönerüz gāhī dārda

Arāmumuz semāʿ iledür rūzgārda

Girdāb-ı baḥr-i ʿaşḳa batan Mevlevīlerüz

IV

Dil dāġ dāġ cevr ü elem sīne çāk çāk

Gözde ṣu cānda āteş ü bād elde başda ḫāk

Varken ḫulāṣa biñ ḫaṭar u zaḫm-ı hevl-nāk

358: 249b

Prof. Dr. Naci Okçu, *Şeyh Gālib Dīvānı*, Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2014, s.157/7.

[1] Veh rūzgār: Deh-rūz kār D.

[2] ḫayāl-i ḳanārda: ḫayālī fenārda D.

Telḫī-i fāḳa itmekiçün nefsümüz helāk

Ḫān-ı vücūda zehr ḳatan Mevlevīlerüz

V

Gerçi daḳīḳa-dān degülüz her ʿulūmda

Ġālible imtiḥān oluruz baḫt-ı şūmda

Yoḳdur naẓīrümüz hele bu merzbūmda

Biz ey Nesīb devlet-i Monlā-yı Rūmda

Dünyā-yı dūnu hīçe ṣatan Mevlevīlerüz

359

Ġazel-i Ḫayālī Taḫmīs-i Ġālib

mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün

I

"Nefaḫnā" nefḫasın gūş itmeyenler nāyı bilmezler

Miyān-ı cān u cānānda bu hūy u hāyı bilmezler

Nefes nā-āşinālar gevher-i maʿnāyı bilmezler

Cihān-ārā cihān içindedür ārāyı bilmezler

Şu māhīler ki deryā içredür deryāyı bilmezler

II

Ṣafā ser-ḫoşlarına ġam şarābın añma ey zāhid

Özün ṣaymazlara maḫşer ḥisābın añma ey zāhid

Ḫudā sā´illerine yoḳ[1] cevābın añma ey zāhid

Ḫarābāt ehline dūzaḫ ʿaẕābın añma ey zāhid

Ki bunlar ibn-i vaḳt olmış ġam-ı ferdāyı bilmezler

359: 250a

Prof. Dr. Naci Okçu, *Şeyh Gālib Divānı*, Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2014, s.158/8.

[1] yoḳ: çoḳ D.

III

Görürler şems-i ʿaşḳuñ pertev-i nūrun uyanıḳlar
Meh ü mihri ḳızıl bir pula ṣaymaz baġrı yanıḳlar
ʿAceb raṣṣād-ı ḥikmet çāh-ı fıkretde ne ṣayıḳlar
Şafak-gūn ḳan içinde dağını seyr eyler ʿāşıḳlar
Güneşden ẕerre görmezler felekden ayı bilmezler

IV

Çerāġın rūşen itmiş nūr-ı vaḥdetden yaḳup bunlar
Ḳararmazlar cihān ẓulmātına aṣlā baḳup bunlar
İderler ḳaʿr-ı baḥra mevc-i seyl-āsā aḳup bunlar
Ḫamīde ḳadlerine rişte-i eşki ṭaḳup bunlar
Atarlar tīr-i maḳṣūdı nedendür yāyı bilmezler

V

Tecerrüd nāmına varmış dilüñ bir baḥr-ı ʿummānı
Aña ġarḳ oldı dirler Ġālib-i bī-ṣabr u sāmānı
Ḳomazdum dāmenin billāh elden olsa dāmānı
Ḫayālī faḳr şalına çekenler cism-i ʿüryānı
Anuñla faḫr iderler aṭlas u dībāyı bilmezler

360

Ġazel-i Fużūlī Taḫmīs-i Ġālib

feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün

I

Beni ol māh giriftār bilüpdür bilürem
Fikr-i zülfiyle şebüm tār bilüpdür bilürem
Nicedür ḫāṭır-ı bīmār bilüpdür bilürem

360: 250b

Yār ḥāl-i dilümi zār bilüpdür bilürem

Dil-i zārumda ne kim var bilüpdür bilürem

II

Bu degül ṭavr-ı vefā neyleyem iẓhār olmaz

Şāha sen bende-nüvāz ol deyü āzār olmaz

Dimezem ki niçün ʿuşşāḳa vefā-dār olmaz

Yār u ʿaġyār bilüpdür ki baña yār olmaz

Ben daḫı anı ki ʿaġyār bilüpdür bilürem

III

Uyḫuyı dīde-i ʿuşşāḳa ḥarām eyleyeli

Günlerüñ vādī-i hicrānda şām eyleyeli

Tā bu sevdāya düşüp ḳaṣdı tamām eyleyeli

Zülfüni ehl-i vefā ṣaydına dām eyleyeli

Beni ol dāma giriftār bilüpdür bilürem

IV

Keşf-i rāz eyler iken dīde-i cān[1] āh u fiġān

Sırr-ı ʿaşḳ olmaz o fettān-ı cihāndan pinhān

Çeşm-i gūyāsı baña söyledi bī-ḥarf ü zebān

Ben ne ḥācet ki ḳılam derd-i dilüm yāre ʿayān

Ġam-ı derd-i dilümi yār bilüpdür bilürem

V

Esʿadā eyleyemem ṭoġrısı ben terk-i edeb

Dimezem söyle nedendür bu tecāhül bu ġażab

Her işi ḥikmet ü her ṭavrı kerāmetdür hep

Yārla ṣoḥbetüm olmazsa Fużūlī ne ʿaceb

Özine ṣoḥbetümi ʿār bilüpdür bilürem

[1] cān: ter D.

82b

Terciʿ-bend-i Fārisī Ḫāfıẓ

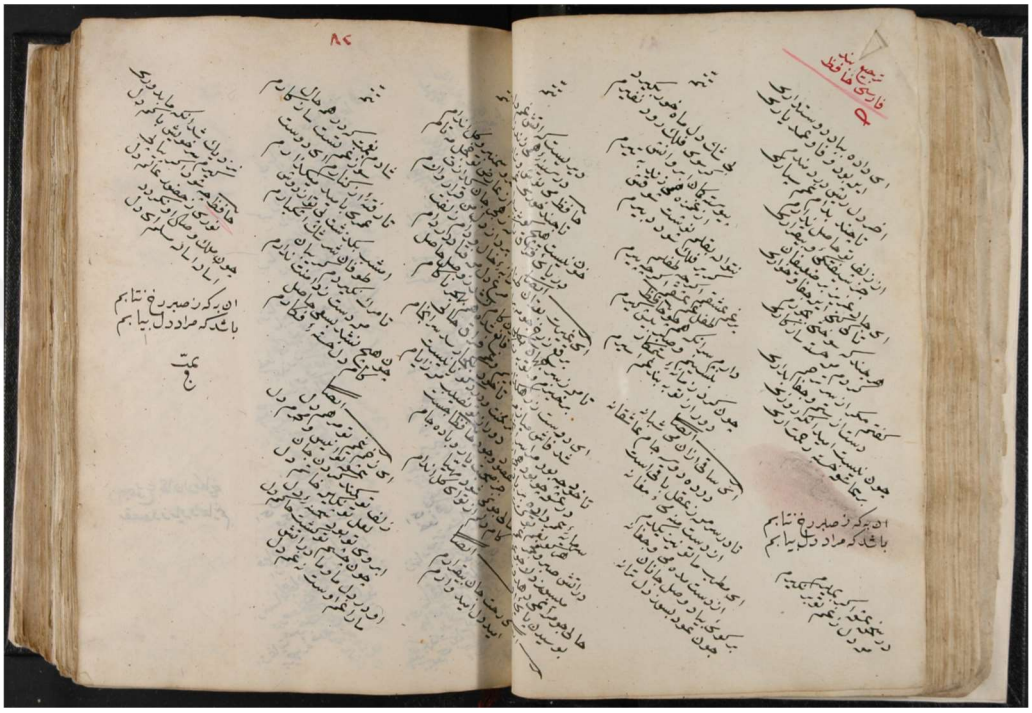

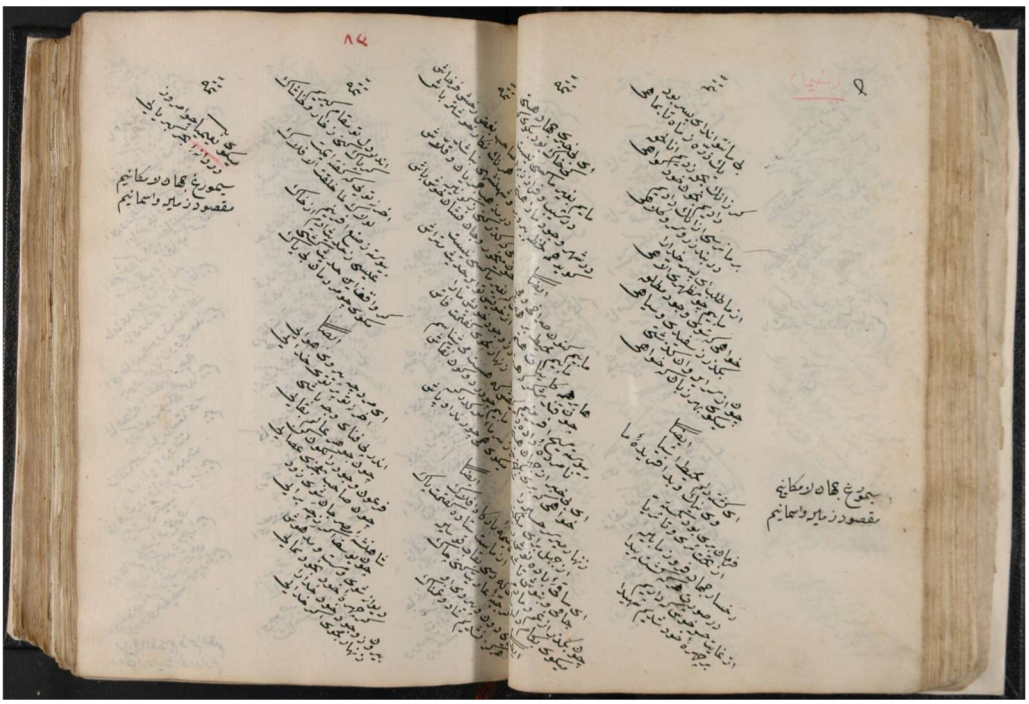

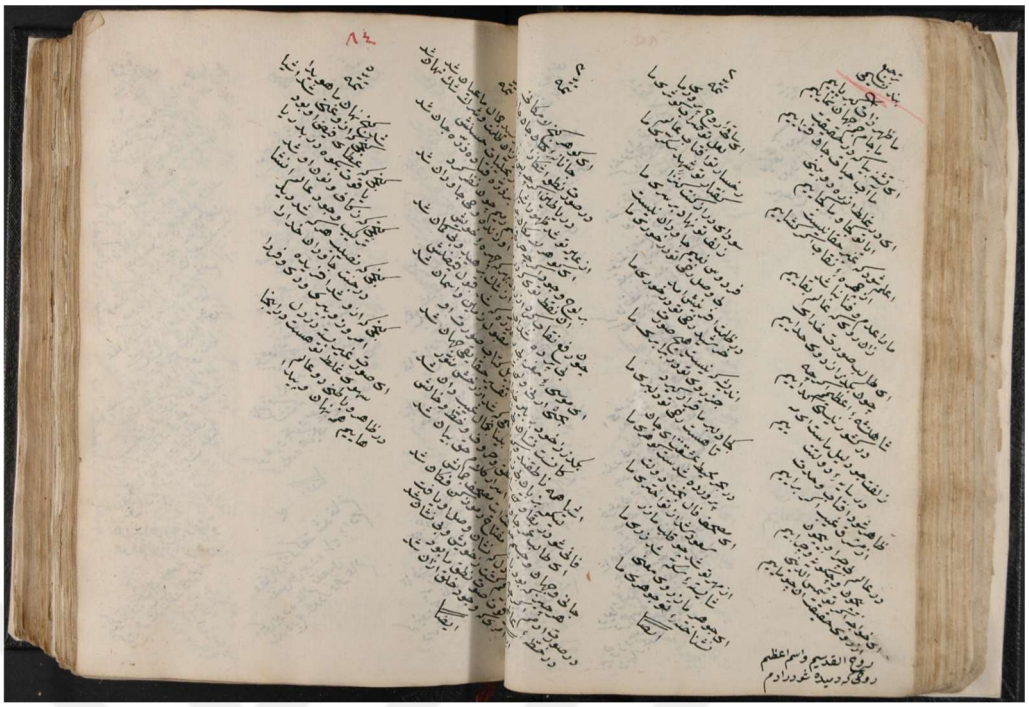

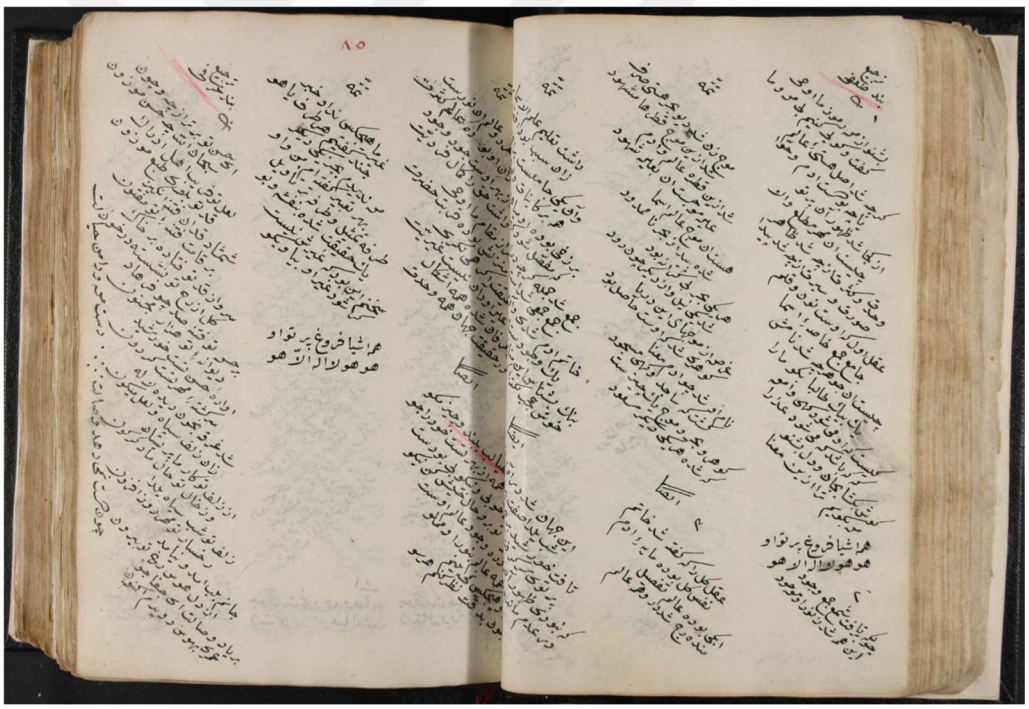

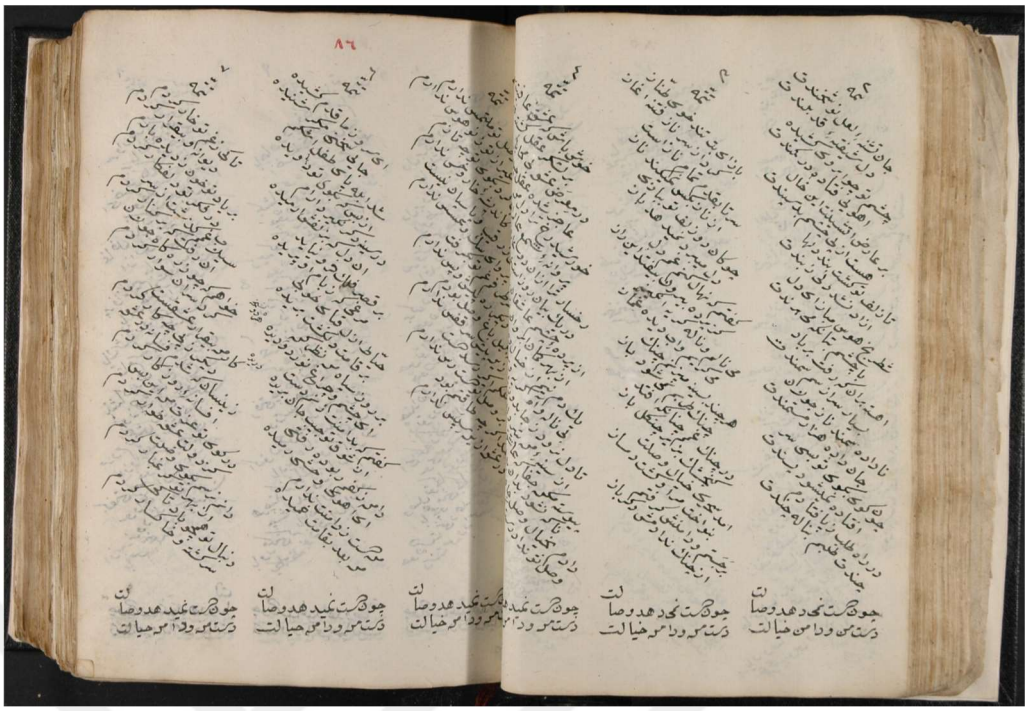

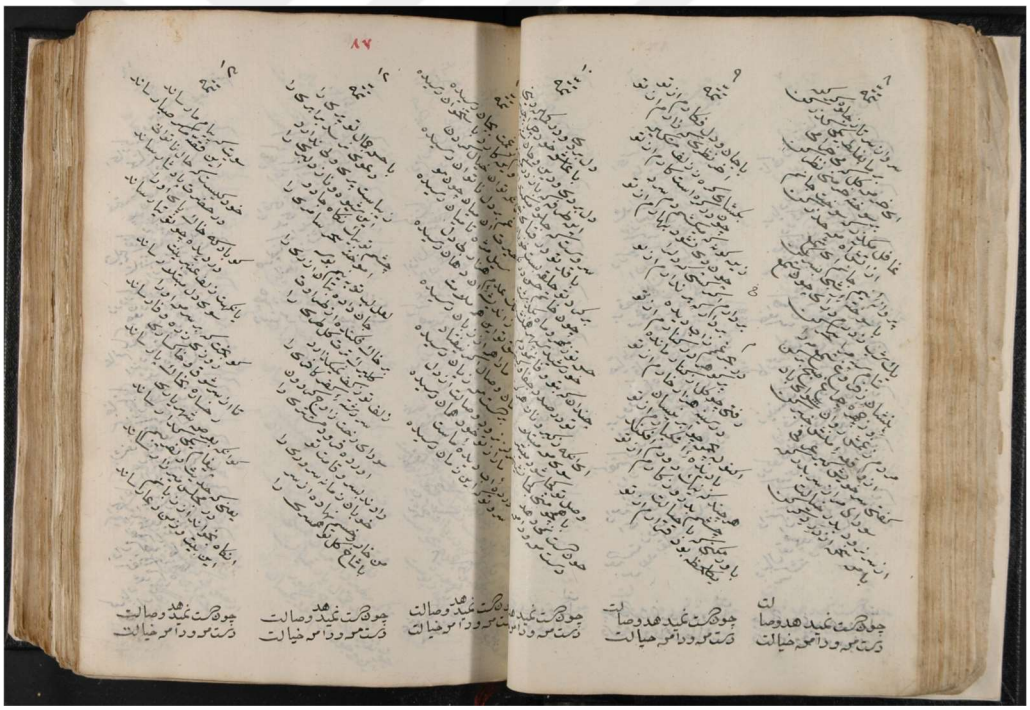

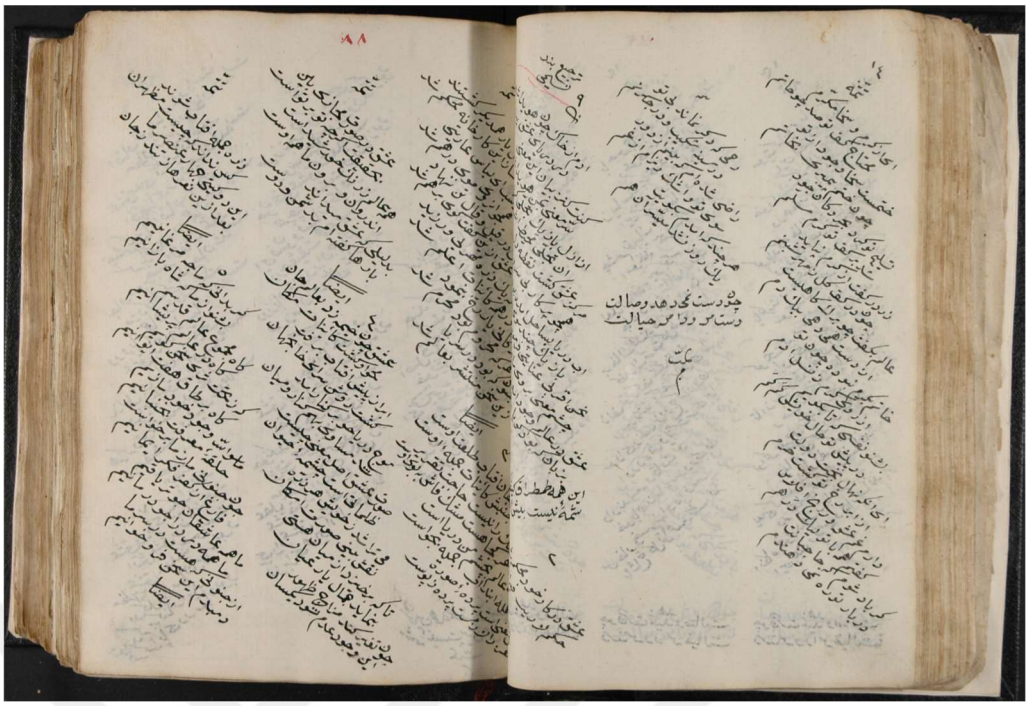

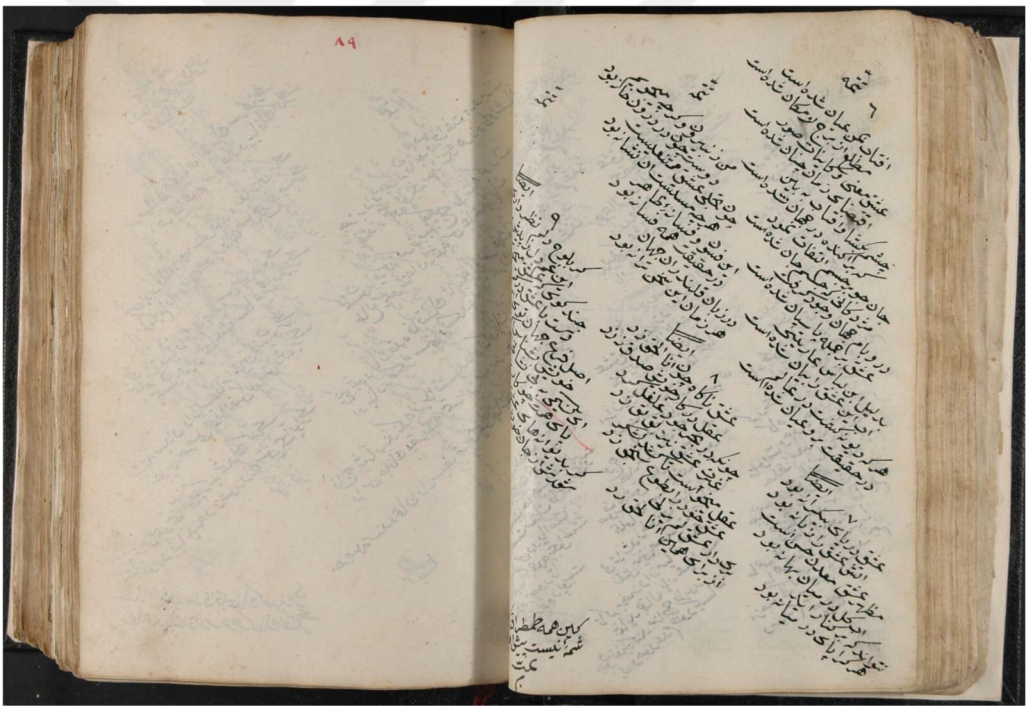

138b

Murabbaʿ-ı Farsī Cāmī

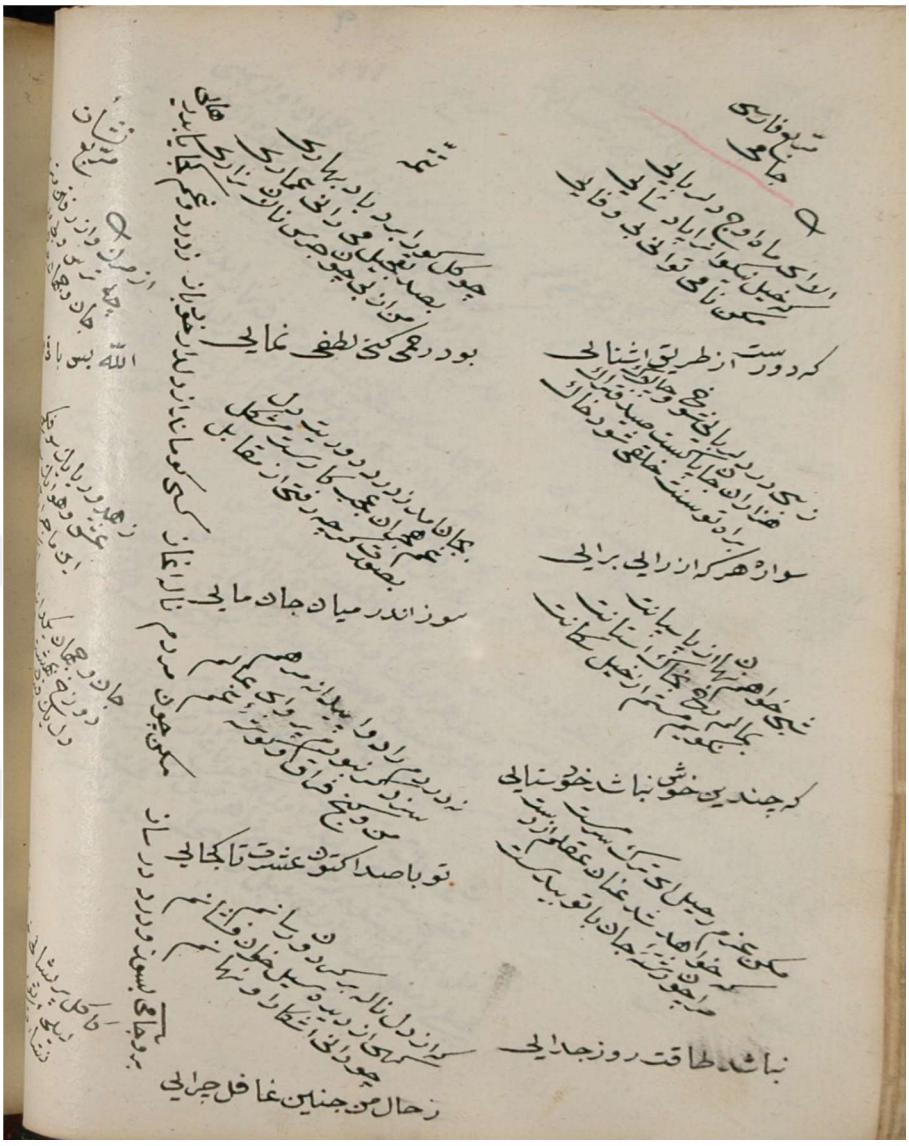

140b

Murabbaʿ-ı Neş´et

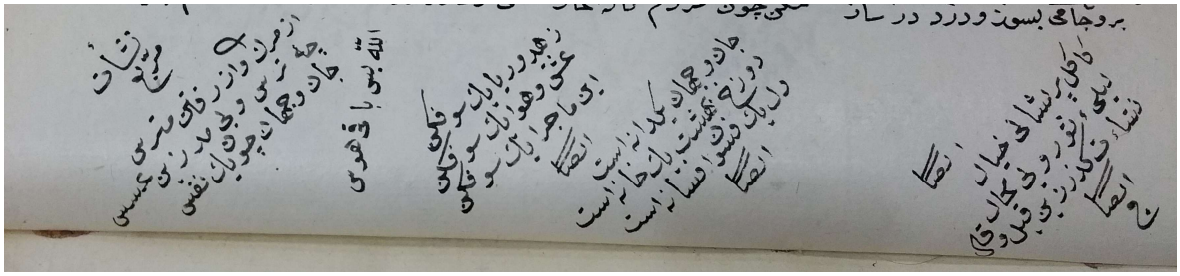

Müşelleş-i Farsī Ḫāco

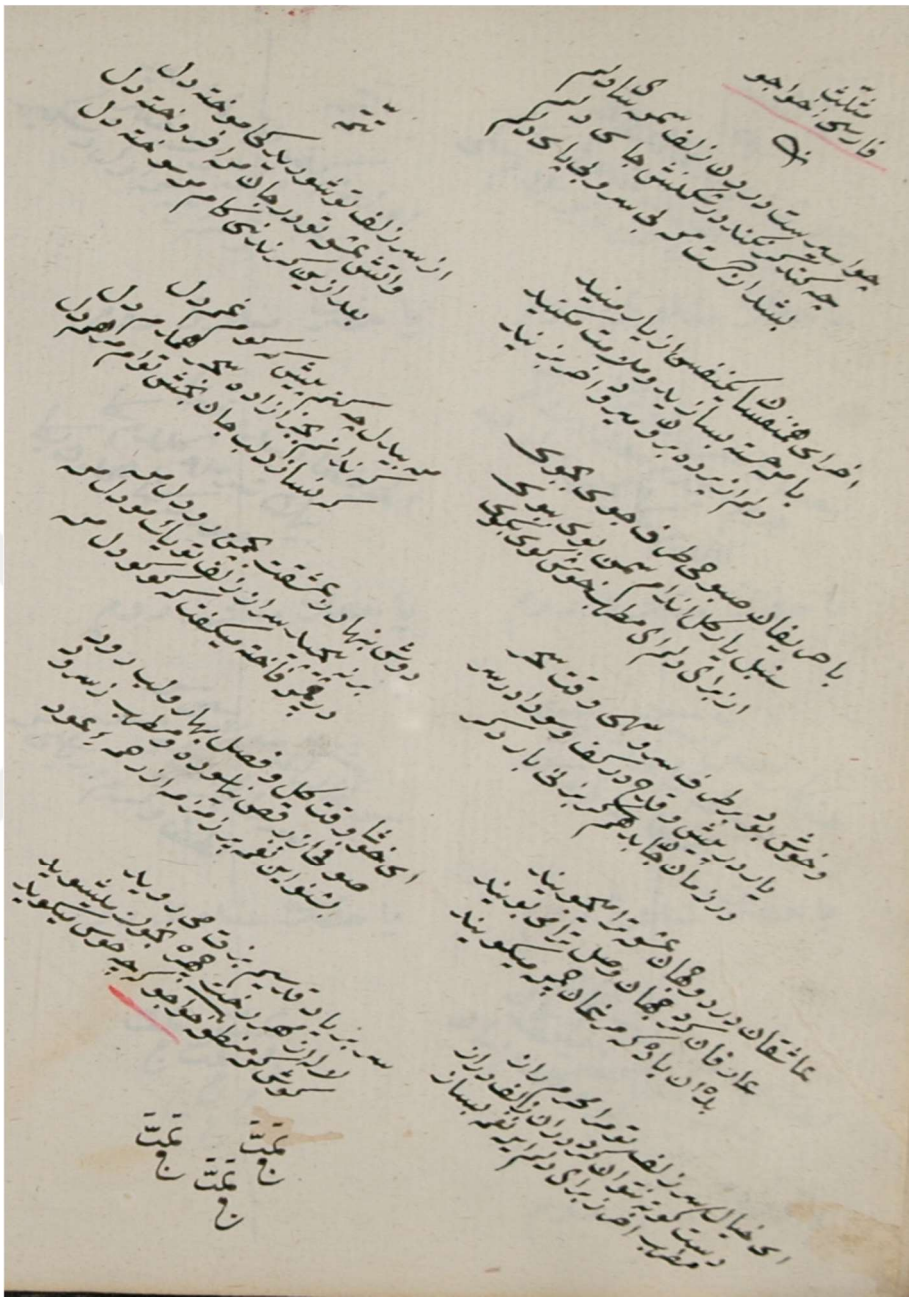

Taḫmīs-i Ḥaşmet

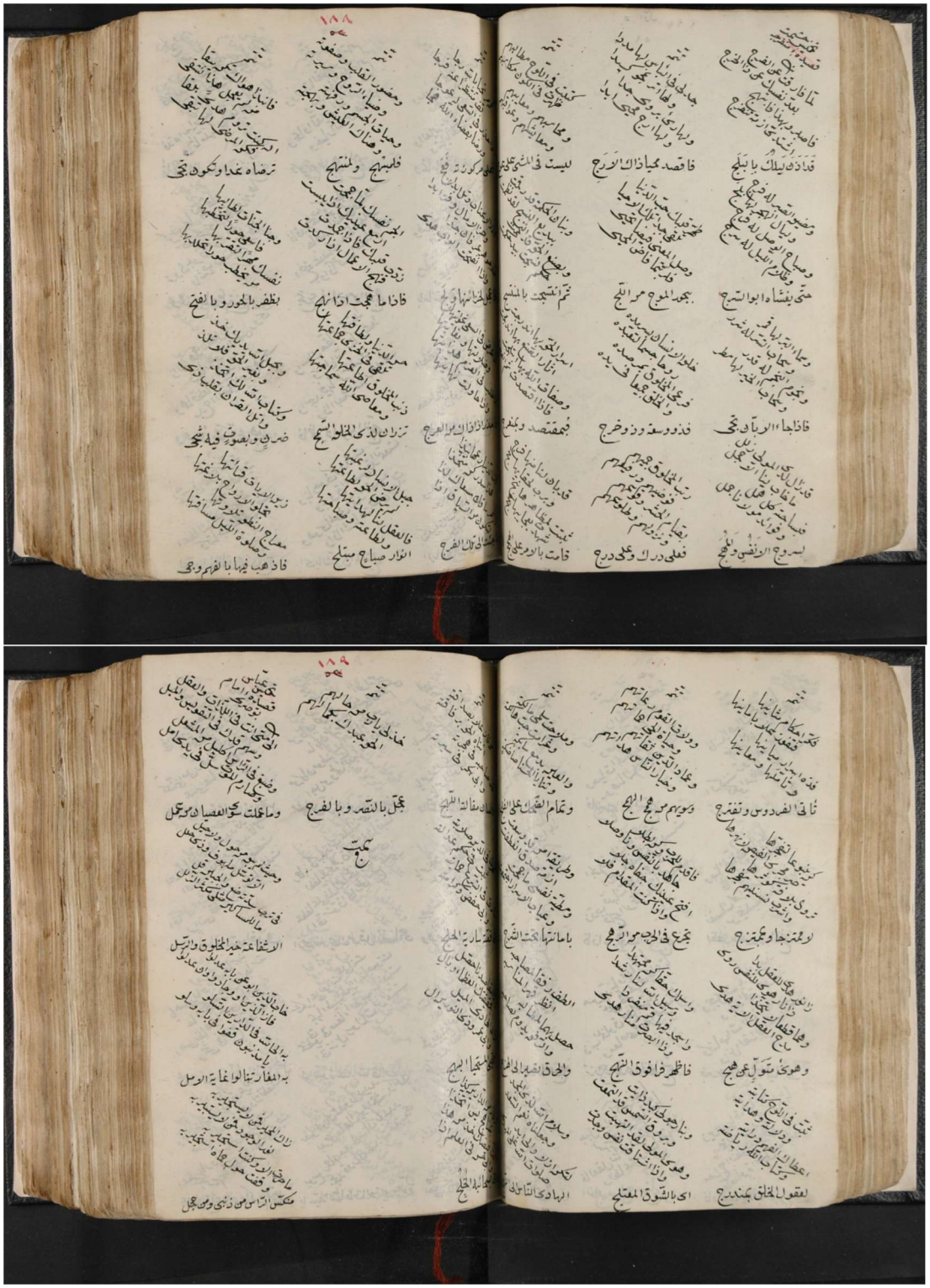

Taḫmīs-i ʿAbbās

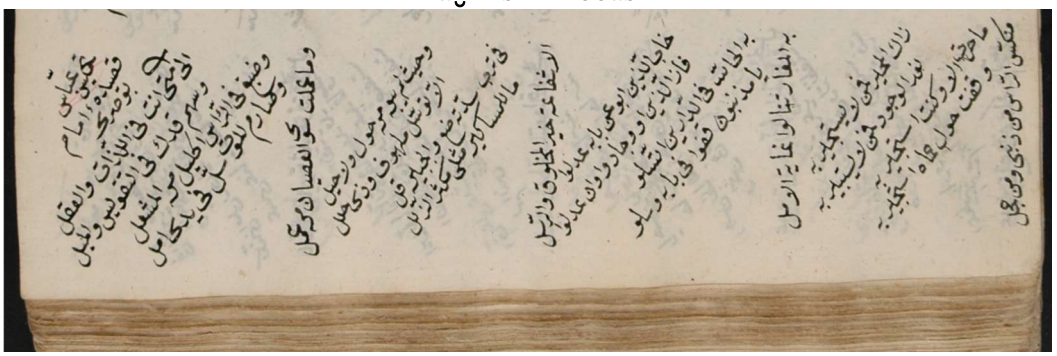

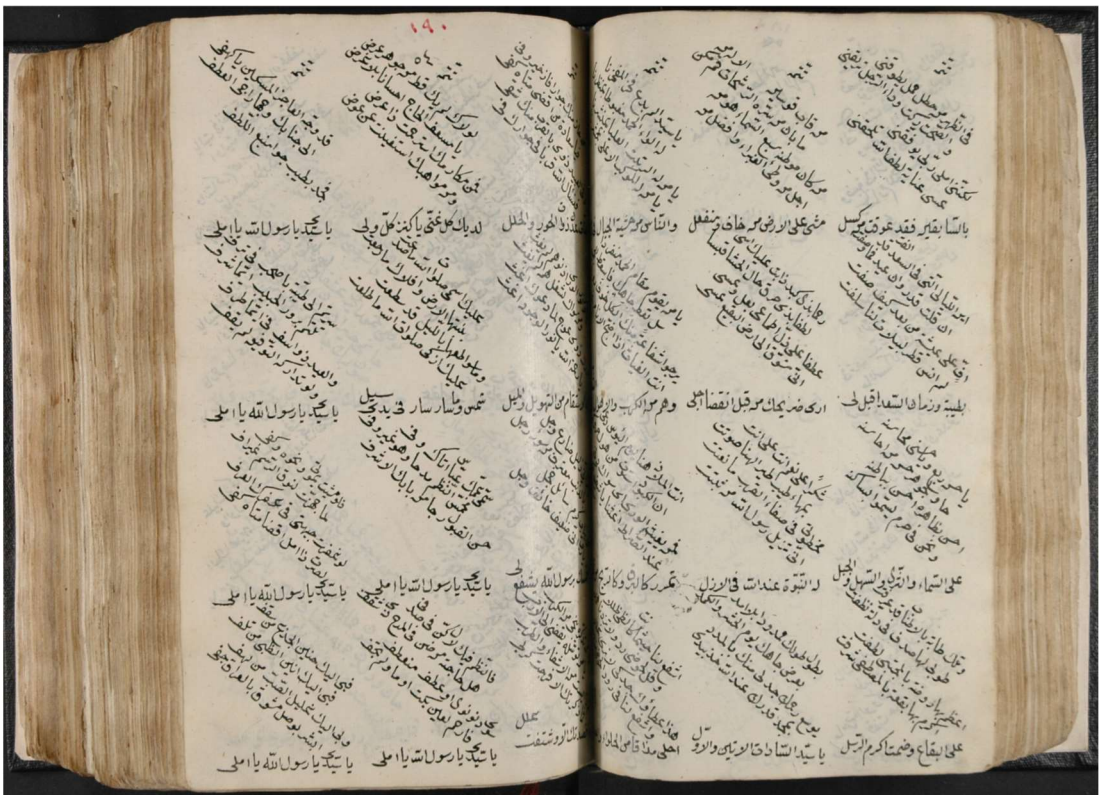

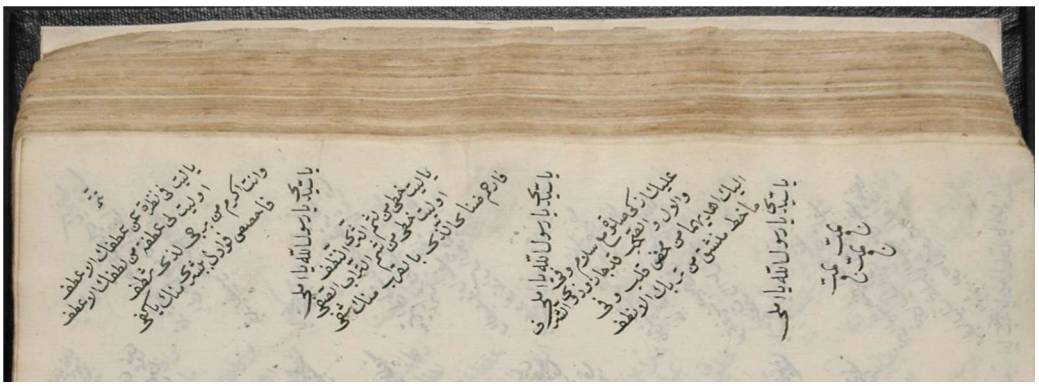

FARSÇA TAHMİSLER[1]

[1] Bu bölümde Farsça tahmisler bulunmaktadır. Başlıklar ve varak numaraları sırasıyla şöyledir:
300: **Ġazel-i Ṣā´ib Taḫmīs-i Nüzhet** 210b / 209b ve 210a boştur.
301: **Ġazel-i Farsī Ḥażret-i Mevlānā Taḫmīs-i Ġālib** 211a
302: **Ġazel-i Ḥāfıẓ Taḫmīs-i Bāḳī** 212a
303: **Ġazel-i Ḥāfıẓ Taḫmīs-i Bāḳī** 212b
304: **Ġazel-i Ḥāfıẓ Taḫmīs-i Bāḳī** 213b
305: **Ġazel-i Ḥażret-i Mevlānā Taḫmīs-i Ḥaşmet** 214a
306: **Ġazel-i Ṣā´ib Taḫmīs-i Teḳī** 214b
307: **Ġazel-i Ḫācū Taḫmīs-i Ḫusāmī** 215b
308: **Ġazel-i Fārsī Ḥażret-i Mevlānā Taḫmīs-i Nābī** 216a
309: **Ġazel-i Şems-i Tebrīzī Taḫmīs-i Nābī** 217b
310: **Ġazel-i Ḥāfıẓ Taḫmīs-i Nābī** 218a
311: **Ġazel-i Cāmī Taḫmīs-i Nābī** 218b
312: **Ġazel-i Cāmī Taḫmīs-i Nābī** 219a
313: **Ġazel-i Cāmī Taḫmīs-i Nābī** 219b
314: **Ġazel-i Cāmī Taḫmīs-i Nābī** 220a
315: **Ġazel-i Selīmī Taḫmīs-i Nābī** 220b
316: **Ġazel-i Cāmī Taḫmīs-i Nābī** 221a
317: **Ġazel-i Şifāyī Taḫmīs-i Nābī** 221b
318: **Ġazel-i Ṣā´ib Taḫmīs-i Nābī** 222a
319: **Ġazel-i Ṣā´ib Taḫmīs-i Nābī** 222b
320: **Ġazel-i Kelīm Taḫmīs-i Nābī** 223a
321: **Ġazel-i Naẓīrī Taḫmīs-i Nābī** 223b
322: **Ġazel-i Şevket Taḫmīs-i Nābī** 224a
323: **Ġazel-i Meylī Taḫmīs-i Nābī** 224b
324: **Ġazel-i Ġarībī Taḫmīs-i Nābī** 225a
325: **Ġazel-i Ṭālib Taḫmīs-i Nābī** 225b
326: **Ġazel-i Ḥāfıẓ-ı Şirāzī Taḫmīs-i Lebīb** 226a
327: **Ġazel-i Ḥāfıẓ-ı Taḫmīs-i Ehlī** 226b

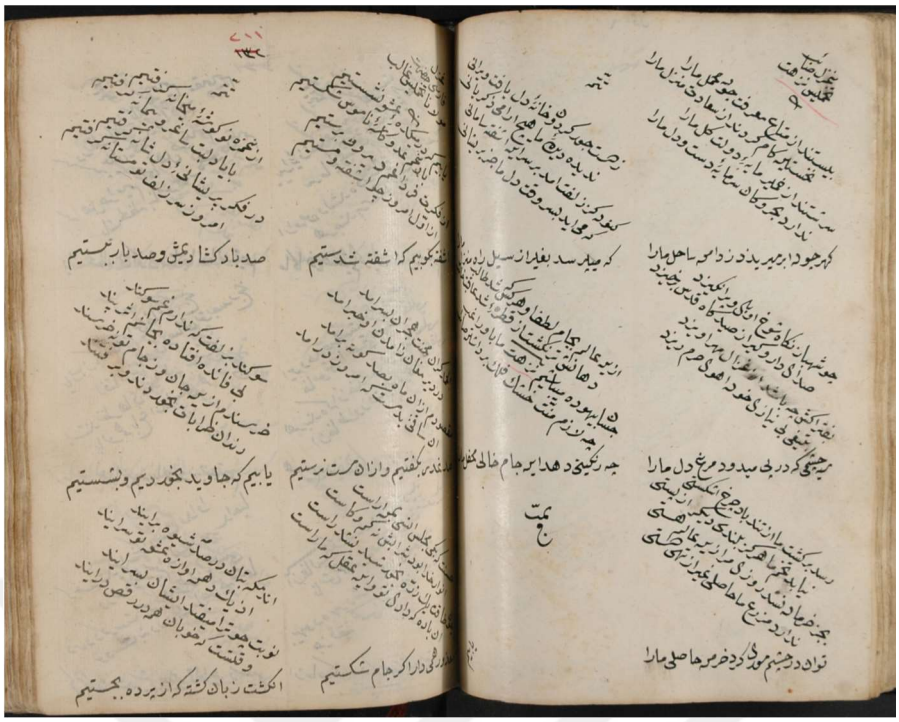

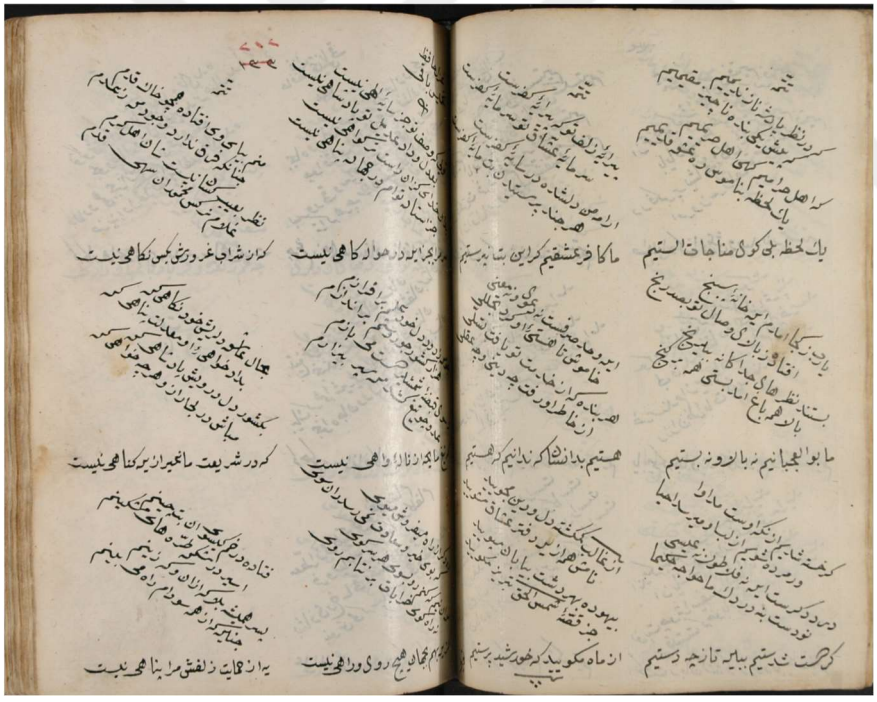

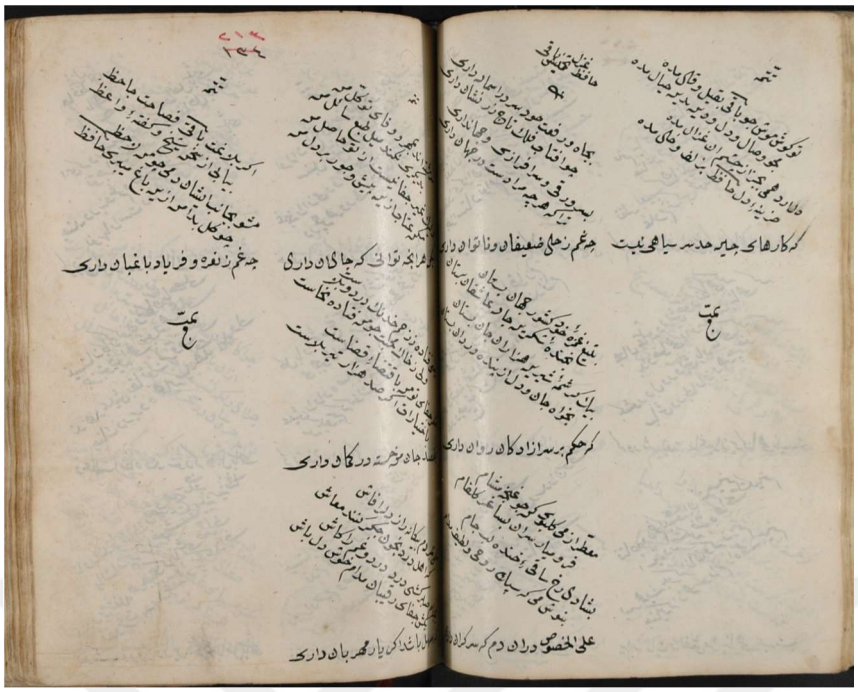

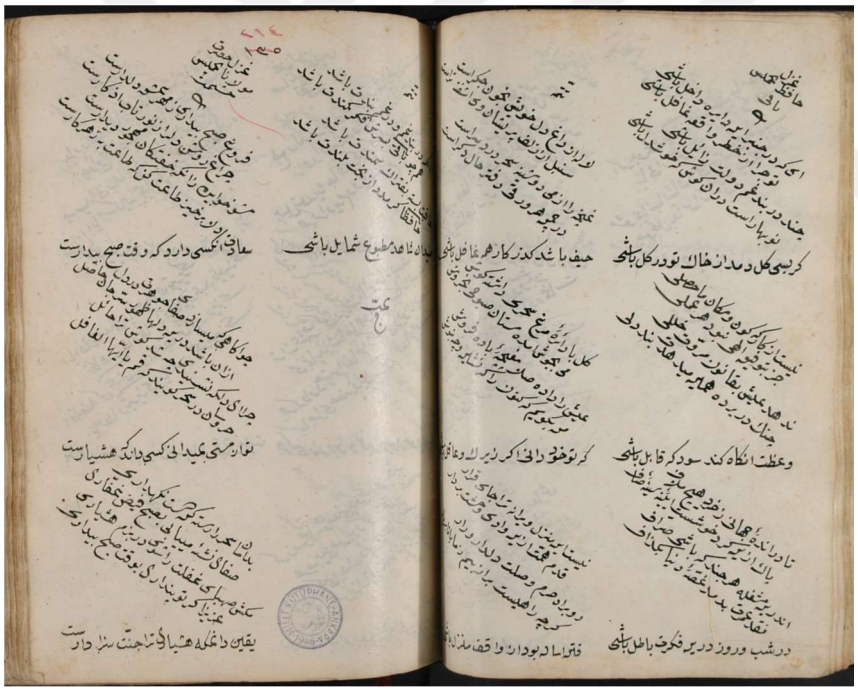

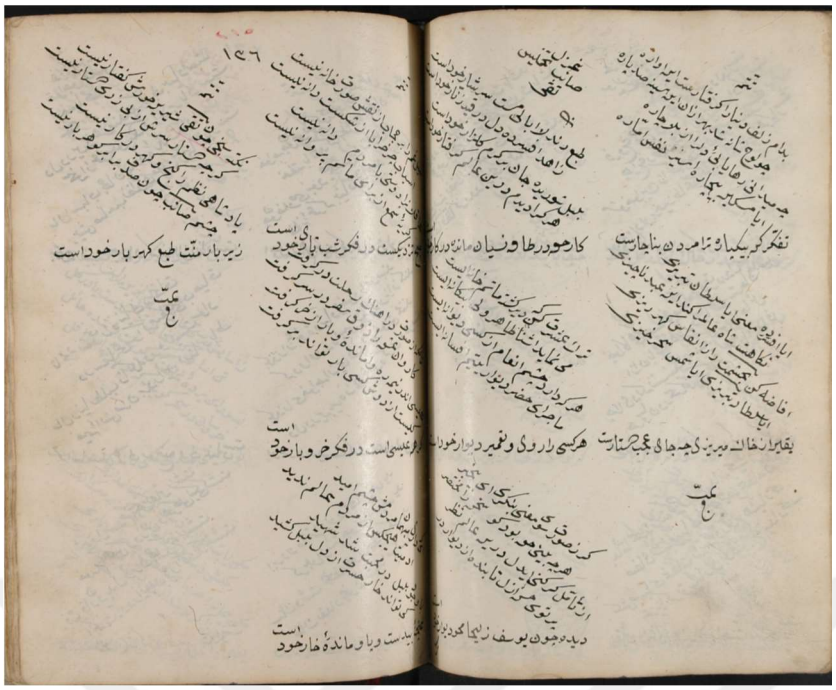

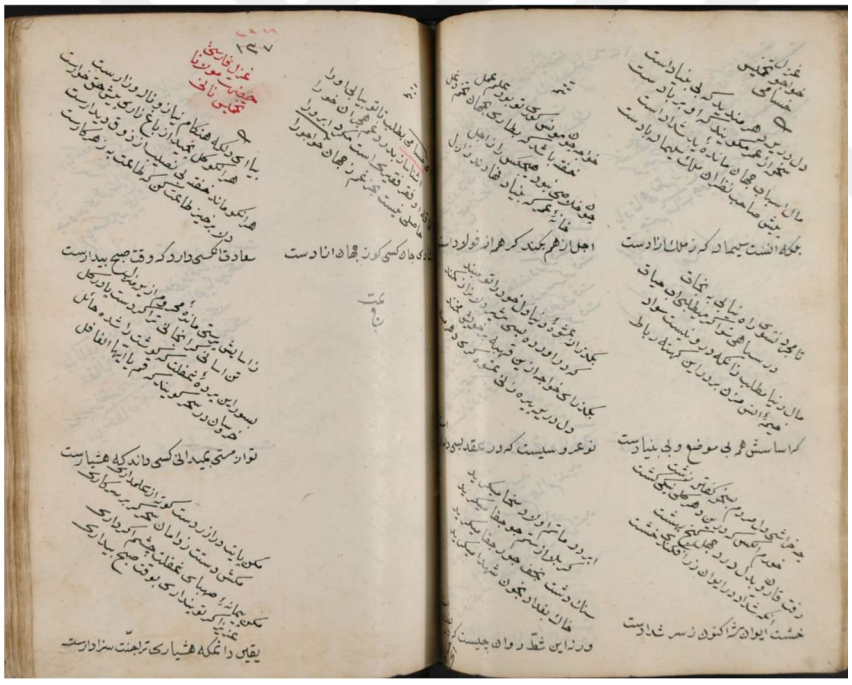

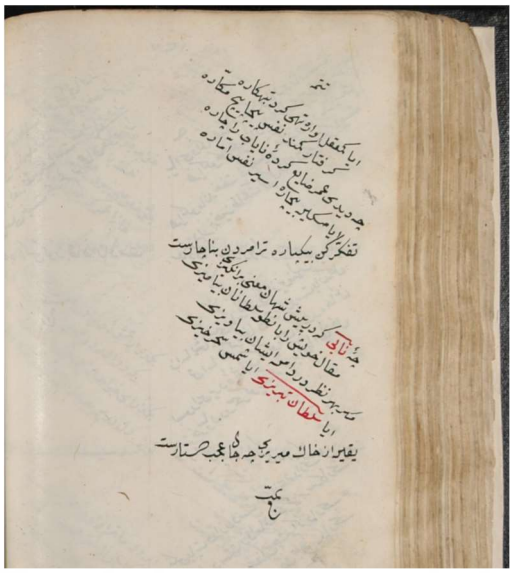

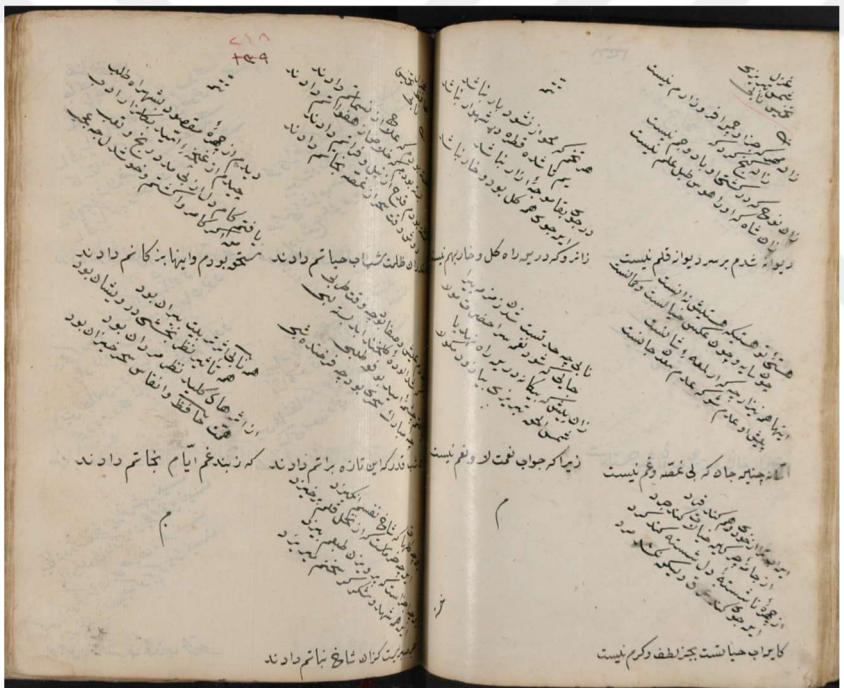

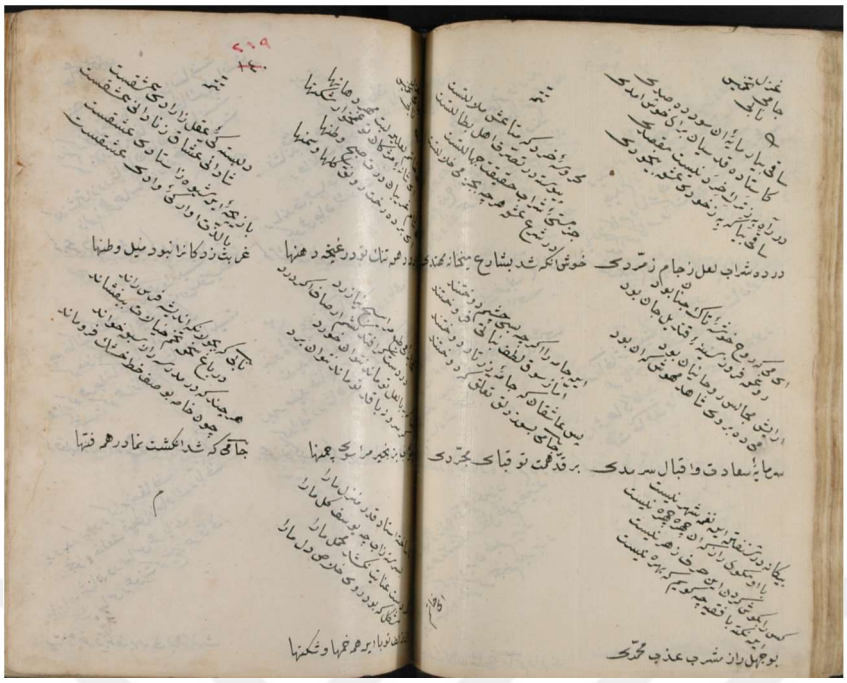

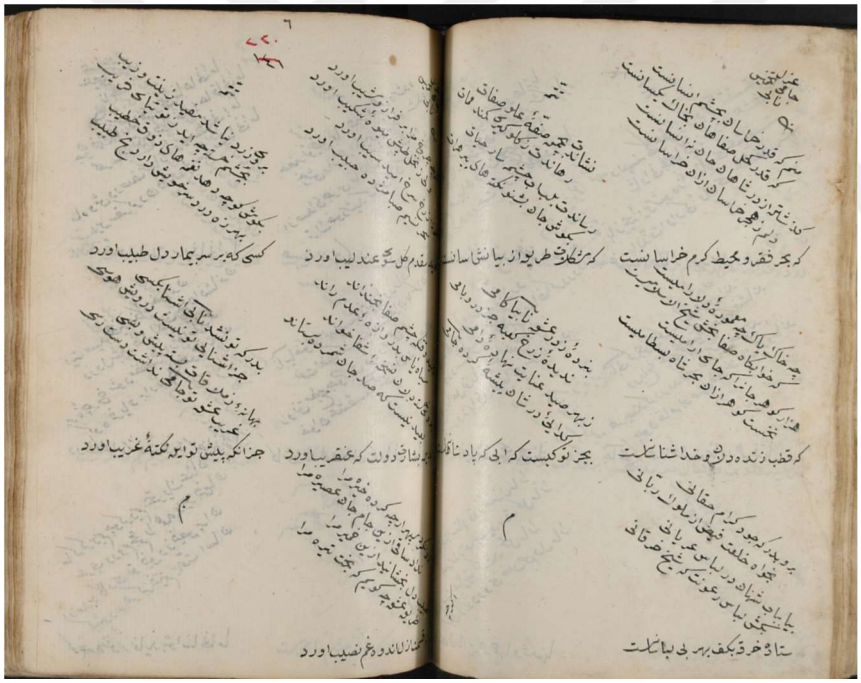

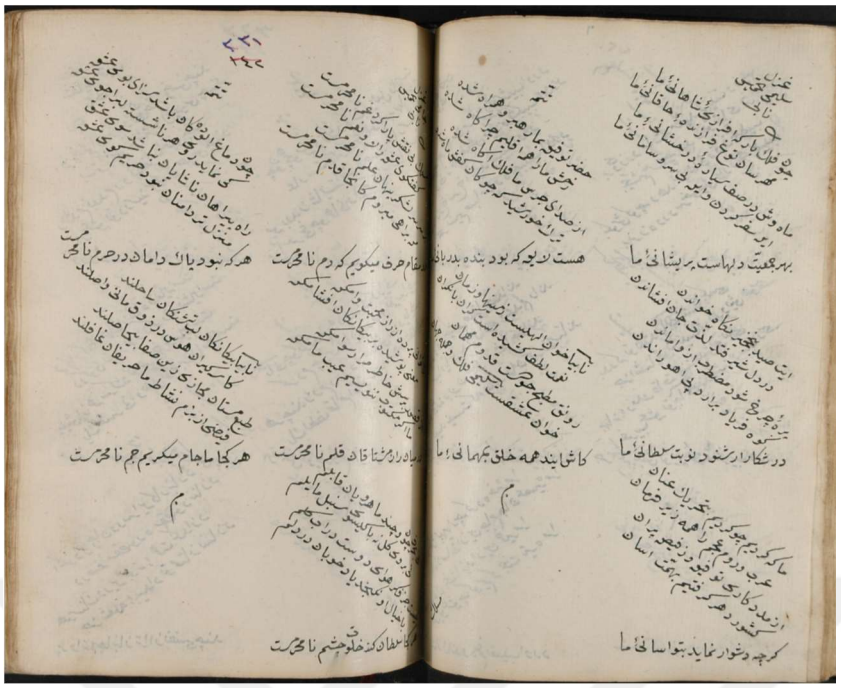

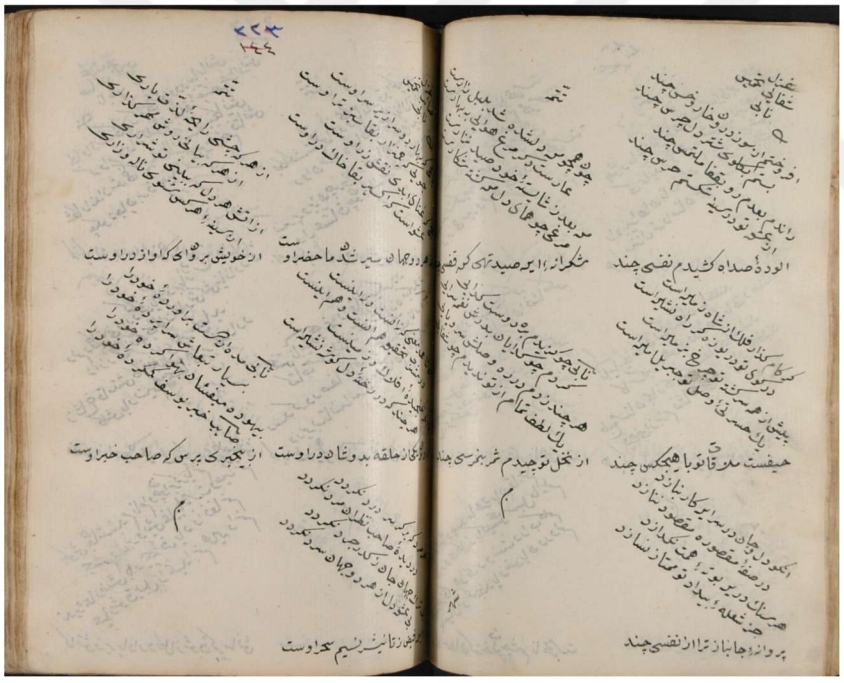

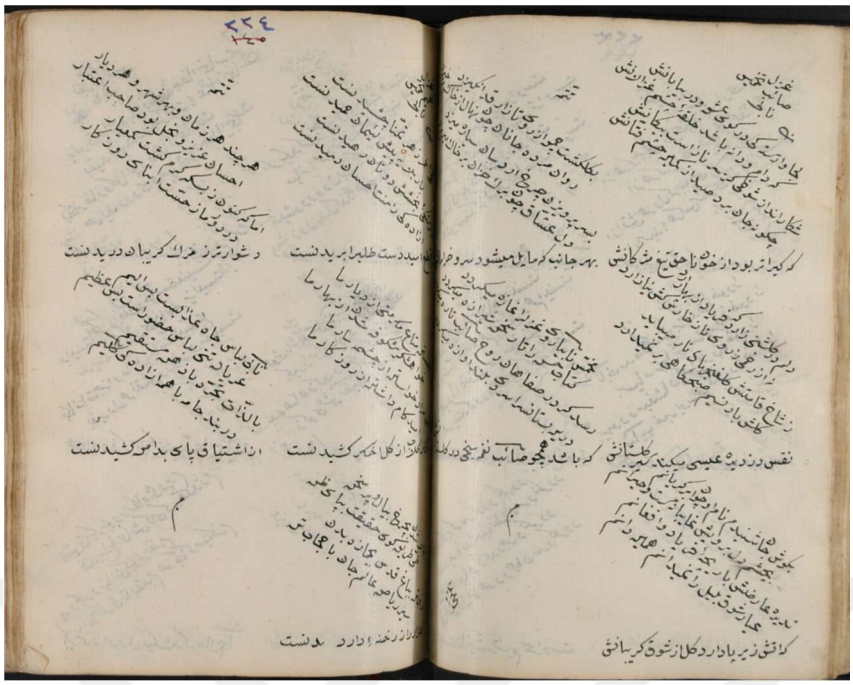

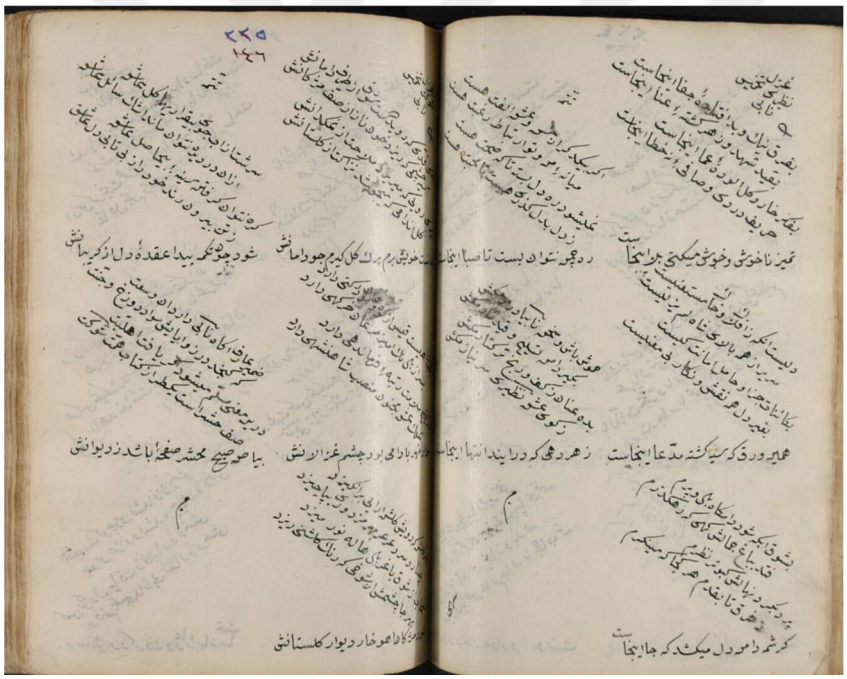

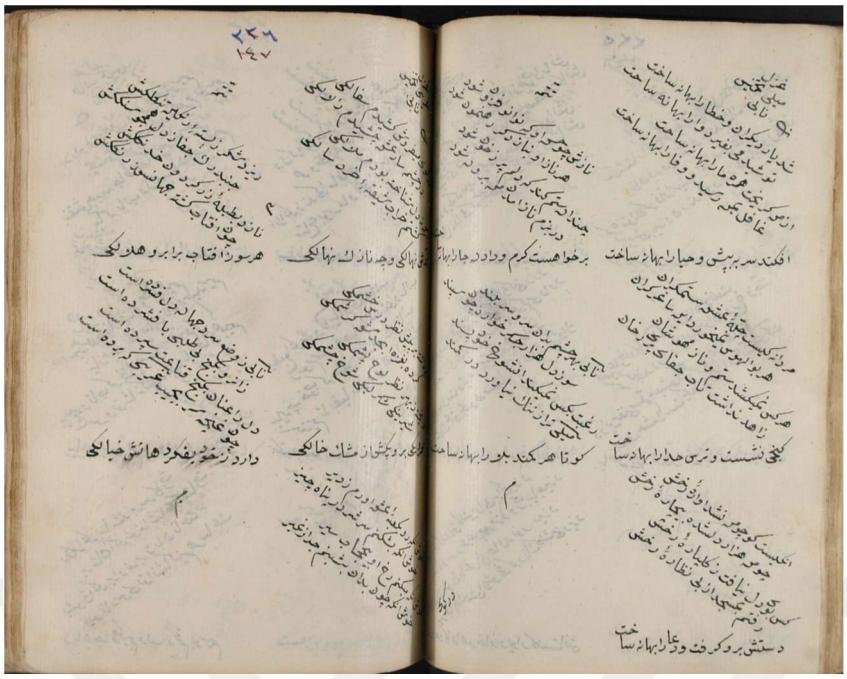

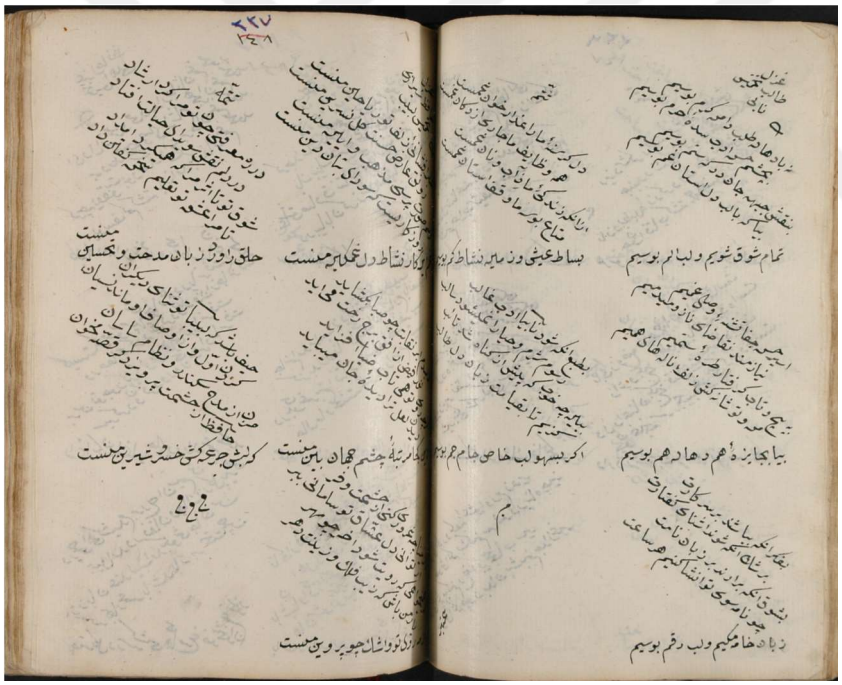

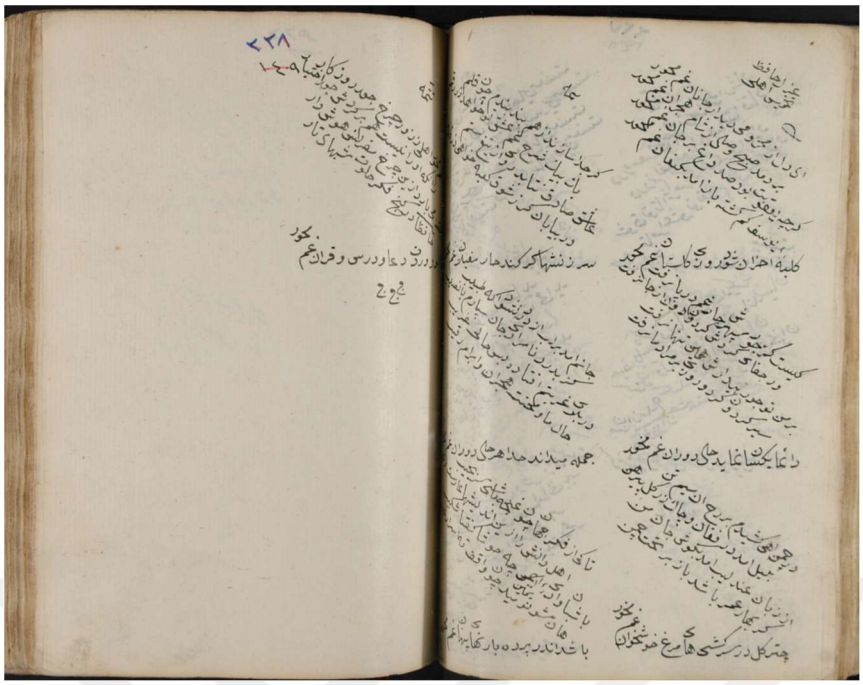

MECMUALARIN SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİ (MESTAP) TABLOSU

Milli Kütüphane El Yazması ve Nadir Eserler Kataloğu 06 Mil Yz A 1641 Gencîne-i Eşʿâr (1b-250b)							
Vr. No:	Mahlas	Matlaʿ Beyti/ Bendi	Maktaʿ Beyti/ Bendi	Nazım Şekli/ Birimi	Nazım Türü	Vezin	Açıklamalar
1b	Ġālib	Ḳabūl eyler mi yā Rab zaḫm-ı pür-nāsūrumuz bīhbūd Ḳalur mı yoḫsa bu āteşle dāġ-ı dil gibi pür-dūd Alursa pençeye yazuḳ beni bu baḫt-ı nā-mesʿūd Ḳıyāmet ḳopsa gevher ṭolsa ʿālem olmayam ḫoşnūd Feraḥ nāmın daḫı yād idemez bu cān-ı zehr-ālūd Rıżādur çāresi her ne dilerse ḥażret-i Maʿbūd Belā mevc-āver-i girdāb-ı ḥayret nā-ḫudā nā-būd ʿAdem sāḥillerin ṭutdı dirīgā bāng-ı nā-mevcūd	Belā bu kim daḫı ṣūret miyem maʿnā mıyam bilmem Sezā-vār-ı meges ya loḳmayam anḳā mıyam bilmem Esīr-i pīç-tāb-ı zülf-i müşg-efzā mıyam bilmem Perīşānī-i ġam menşūrına ṭuġrā mıyam bilmem Ġam-ı Yūsufla ṭolmış Mıṣr-ı istiġnā mıyam bilmem Ġarīḳ-i Nīl-i ḥasret Ġālib-i rüsvā mıyam bilmem Belā mevc-āver-i girdāb-ı ḥayret nā-ḫudā nā-būd ʿAdem sāḥillerin ṭutdı dirīgā bāng-ı nā-mevcūd	Tercīʿ-bend/ 6 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
2a	Ġālib	Ey dil ey dil niye bu rütbede pür-ġamsın sen Gerçi vīrāne iseñ genc-i muṭalsamsın sen Secde-fermā-yı melek ẕāt-ı mükerremsin sen Bildigün gibi degül cümleden aḳdemsin sen Rūḫsun nefḫa-i Cibrīl ile tevʾemsin sen Sırr-ı Ḥaḳsın meṣel-i ʿĪsī-i Meryemsin sen Ḫoşca baḳ ẕātına kim zübde-i ʿālemsin sen Merdüm-i dīde-i ekvān olan ādemsin sen	Berḳ-i ḫāṭıf gibi bu ḳayd-ı sivādan güzer it İrişen ḫār u ḫasa āteş-i ʿaşḳı siper it Dāmenin ṭutmaya āṣār-ı ʿalāyıḳ ḥaẕer it Şems-veş ḫāhiş-i Monlā ile ʿazm-i sefer it Ṣāf ḳıl āyineñi ḳābil-i ʿaks-i ṣuver it Hele bir cemʿ-i ḥavās eyle de Ġālib naẕar it Ḫoşca baḳ ẕātına kim zübde-i ʿālemsin sen Merdüm-i dīde-i ekvān olan ādemsin sen	Tercīʿ-bend/ 6 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	

3a	Ġālib	Ḳalb bir gencīnedür cismüm anuñ vīrānesi Feyż bir baḥr-ı kerāmetdür sözüm dür-dānesi Nuṭḳ bir ṭūṭī-i ḫoş-gūdur derūnum lānesi Eşk bir ṣahbā-yı āteşdür gözüm peymānesi Ye´s bir mihmān-ı ġamdur ḫāṭırum kāşānesi Dāġ bir murġ-ı semenderdür dil āteş-ḫānesi ʿAşḳ bir şemʿ-i ilāhīdür benem pervānesi Şevḳ bir zencīrdür göñlüm anuñ dīvānesi	Ḫatṭ-ı rūy-ı dilberi bir şeb idüp Ġālib ḫayāl Oldum āḫir āteş-i baḫt-ı siyehden bī-mecāl Gāh fikr-i dūzaḫ-ı hecrüñde ḫātır pür-melāl Geh cünūn-ı şevḳ ile ḳayd-ı ser-i zülf-i viṣāl Tāb-ı sevdā-yı muḥabbetden iderken ḳīl ü ḳāl Geldi eşʿār-ı Ḫayālīden bu maṭlaʿ ḥasbiḥāl ʿAşḳ bir şemʿ-i ilāhīdür benem pervānesi Şevḳ bir zencīrdür göñlüm anuñ dīvānesi	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	ŞGD'da "Tercīʿ-i Bend-i Matlaʿ-ı Hayālī" başlığıyla bulunmakta ve aşağıdaki bend GE'de bulunmamaktadır. Āh bir kez furṣat olmaz cevr-i gerdūndan bana Bir nefes düşmez şikāyet ṭabʿ-ı maḥzūndan bana Ṣan gülāb-efşān olur dil çeşm-i pür-ḫūndan bana Kesb-i ẕevḳ itmek ne mümkin cām-ı gül-gūndan bana Feyż yoḳdur ḥikmet-i ʿaḳl-ı Felātūndan bana Keşf olur ādāb-ı sūziş rūḥ-ı Mecnūndan bana ʿAşḳ bir şemʿ-i ilāhīdür benem pervānesi Şevḳ bir zencīrdür göñlüm anuñ dīvānesi
3b	Ġālib	Bu gülsitānda bülbül ü cū āh u zārumuz Laḫt-ı cigerle ʿuḳde-i dil berg ü bārumuz Şāḫ-ı ümīde şerḥa-i pür-ḫār ḫārumuz Üşkūfelendi dāġ ile cism-i nizārumuz Yandı hevā-yı ʿaşḳ ile ammā ṣimārumuz Ṣoldı açılmadı gül-i tabʿ-ı figārumuz Oldı ḫazān mā-ḥaṣal-ı nev-bahārumuz Pīrāne geçdi ḫayf bizüm rūzgārumuz	Esʿad ḫamūş bezm-i muḥabbetde beste-leb Daʿvā-yı ḥāl-i ḥażret-i Neş´et degül edeb Ḳıldı ẓuhūr ḫāmeden ammā bilā-ṭaleb Gerçi me´āl-i ḫātıruma mā-ṣadakdı hep Ḫayretdeyem bu sırr-ı ġarībe ʿaceb ʿaceb Vallāhi ben de bilmem efendüm nedür sebeb Oldı ḫazān mā-ḥaṣal-ı nev-bahārumuz Pīrāne geçdi ḫayf bizüm rūzgārumuz	Tercīʿ-bend/ 6 Bend		mefʿūlü/ faʿilātü/ mefāʿīlü/ fāʿilün	ŞGD'da "Tercīʿ-i Bend-i Matlaʿ-ı Neş´et" başlığıyla bulunmaktadır.
4a	Ġālib	Vücūd iḳlīmini yaġmaya virdi cünd-i Şeyṭānī Göründi her ṭarafdan leşker-i bī-ḥadd ü pāyānī Birikdi fevc fevc āyīne çıḳdı eşk-i ṭıflānī Amān ü el-amāndur her birinüñ āh u efġānı Girüp żabṭ idiyor emmāre yek-ser kişver-i cānı Külāh-ı seyfī-i imdād-ı ġaybuñ geldi devrānı Yetiş ey seyf-i meslūl-i ṭarīḳat şīr-i Yezdānī Erenler pīşvāsı Ḥażret-i Sulṭān-ı Dīvānī	Celāleʿd-dīn-i Rūmun ʿaynısın biʿllāh kendisin Gürūh-ı evliyānuñ pādişāhı bir efendisin Ḥaḳīḳat bāġınuñ āzāde serv-i ser-bülendisin Ṭarīḳ-ı Mevlevīnüñ Mehdī-i ḫātır-pesendisin O devr aṣḥābınuñ sen ḳahramān-ı dīv-bendisin Bu beyti oḳu Ġālib raḥm idersen derd-mendisin Yetiş ey seyf-i meslūl-i ṭarīḳat şīr-i Yezdānī Erenler pīşvāsı Ḥażret-i Sulṭān-ı Dīvānī	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	ŞGD'da "Tercīʿ-i Bend Der-Vasf-ı Şerīf-i Kutbu'r-Rabbānī Cenāb-ı Hazret-i Sultān Dīvānī Kuddise Sırruhū" başlığıyla bulunmaktadır.

7a	ʿĀlī	Gehī yel gibi yellerle cihānı ser-te-ser gezdüm Aḳar ṣu gibi gāh yollara düşdüm baḥr ü berr gezdüm İrişdüm Mıṣr u Şāma ṭurmadum şām u seḥer gezdüm Ne vādīlerde ḳondum görsen ey zāhid neler gezdüm Dem oldı varlıġum şehrin yitürdüm bī-ḫaber gezdüm Dem oldı rubʿ-ı meskūnı güneşden bes-beter gezdüm Nice ıssı ṣovuḳ çekdüm ṣu gibi nice yer gezdüm Uşandum ḫāṣılı ey dil yeter gezdüm yeter gezdüm	Yeter oldum bu yād illerde derd ü ġuṣṣa pā-māli Felek el virse teskīn idebilsem ṭabʿ-ı meyyāli Dil-i dīvāneligin müntežice olsa aḥvāli Mā-ḥaṣal her ṭarafdan baḫt-ı devlet ḳılsa iḳbāli Ḥużūr itsem otursam yesem içsem ṭurmasam ḫālī Hemān işüm gücüm ʿıyş olsa ʿişret olsa ey ʿĀlī Nice ıssı ṣovuḳ çekdüm ṣu gibi nice yer gezdüm Uşandum ḫāṣılı ey dil yeter gezdüm yeter gezdüm	Müsemmen/ 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
7b	Neş´et	Ey enīs ü maḥrem-i rāz-ı dil-i nālānumuz Merhem-i rāḥat-resān-ı ḫāṭır-ı sūzānumuz Bilmedüñ gitdüñ dirīġā cürmümüz ʿişyānumuz Bildir Allāhı seversen bādī-i hicrānumuz Ḥaşre ḳaldı mācerā-yı dīde-i giryānumuz İşte āh-ı ʿarş-sūz elde bizüm bürhānumuz Ẓālim-i bī-dād imişsün böyle bilmezdüm seni Raḥmı yoḳ cellād imişsün böyle bilmezdüm seni	Gerçi bir āh ile ʿālemden alurum kīnemi Rūzgār itmez mi berbād efser ü taḫt-ı Cemi Ele aldırma kerem ḳıl ʿādet-i dīrīnemi Ḳorḳaram ṭaş ile dögem yine Neş´et sīnemi Eylerem billāh felekler başına teng ʿālemi Baʿżı nā-bercā revişler ḳanlı eyler ādemi Ḫūnī-i çālāk imişsün böyle bilmezdüm seni Ḳātil-i bī-bāk imişsün böyle bilmezdüm seni	Müsemmen/ 6 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	HND'da "Müsemmen" başlığıyla bulunmaktadır.
8b	ʿUlvī	Felekler güm güm eylerse n'ola bu āh u zārumdan Zemīni ġarḳ-ı ḫūn itsem n'ola eşk-i revānumdan ʿAlevler ẓāhir oldı sīnede nār-ı sūzānumdan Ciger ḳan oldı geldi aḳdı çeşm-i ḫūn-feşānumdan Devāsuz derde uġradum uşandum ṭatlı cānumdan ʿAceb mi ḳalmasa hergiz eşer nām u nişānumdan Diyār-ı ġurbete gitdüm cüdā düşdüm nigārumdan Ġarīb illerde ḳaldum ayru düşdüm nev-cevānumdan	Beni terk eyledi ol Yūsuf-ı gül-pīrehen şimdi Göñül Yaʿḳūbına oldı cihān beytü'l-ḥazen şimdi Gözümde uçar oldı ḥālet-i zevḳ-i vaṭan şimdi Baña zindān olupdur ʿUlviyā şaḥn-ı çemen şimdi Diyār-ı ġurbete gitdüm cüdā düşdüm nigārumdan Ġarīb illerde ḳaldum ayru düşdüm nev-cevānumdan	Müsemmen/ 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	V. bendin bir beyti eksiktir.
9a	Ṣenāyī	Bulır çü fenā āḫir ḳaṣr-ı felegüñ bāmı Ḳılmaz ḳafes-i tende cān murġı çün ārāmı Gel ʿālem-i bāḳīye ʿazm eyle ḳıl iḳdāmı Emmāreye zecr eyle hīç virme aña kāmı Ey ṭālib olan ʿāşıḳ fehm eyle ser-encāmı Her dem oḳı bu beyti nūş-ı mey-i gülfāmı 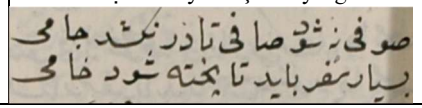	Şāh ol yedi iḳlīme ḥükm it yedi deryāya Ḳahr eyleyüp aʿdāya luṭf eyle eḥibbāya Nefsüñi idüp şāfī çün dürr-i girān-māye Var kürsi seyir eyle çıḳ ʿarş-ı muʿallāya Cānuñ gözini açup baḳ şāhid-i zībāya Bu beyti Ṣenāyī sen nefsüñe idüp māye Eyżan	Terciʿ-bend/ 7 Bend		mef ūlü/ mefāʿīlü/ mef ūlü/ mefāʿīlü	

10a	Cinānī	Ey sipihr-i ʿilm ü faẕla mihr-i gerdūn-iḳtidār Hamdülillah gün gibi faẕl ile bulduñ iştihār Ẕerreden artuḳ ḳuluñ var işiginde bī-şümār Ḫāk-i pāyuñ ʿunṣur-ı pāküñle eyler iftiḫār Devlet-i dünyāya çün yoḳdur bilirsin iʿtibār Ġam degül taġyīr ü vaż‘ itdiyse şimdi rūzgār ʿAzl ü naṣbı dehr-i pür-ḳahruñ degüldür ber-ḳarār Böyledür aḥvāl-i cevr-i rūzgār-ı zūr-kār	Manṣıb-ı fetvādan ʿazli gerçi añlardıḳ muḥāl Böyle taḳdīr eylemiş ol pādişāh-ı bī-zevāl Ḫāṭıruñdan ref‘ ḳıl geldikce endūh-ı melāl Görsün aḫbābuñ seni gün gibi ḳıl ʿarż-ı cemāl İştiġāl-i ʿilm idüp taḥrīre başla māh u sāl Yādigār olsun Cinānīye bu maṭlaʿ ḥasbiḥāl ʿAzl ü naṣbı dehr-i pür-ḳahruñ degüldür ber-ḳarār Böyledür aḥvāl-i devr-i rūzgār-ı zūr-kār	Müsemmen/ 5 Bend		ʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	CN’da “Müsemmen-i Cinānī Efendi berāy-ı Şeyḫü’l-islām Bostān-zāde Efendi raḥmetullāhi ʿaleyh” başlığıyla bulunmaktadır.
10b	Esrār	Āh kim ḳıydı yine tīġ-ı sitem cānumuza Ḳondı ġam leşkeri şehr-i dil-i vīrānumuza Baḳmadın luṭf ile bu dīde-i giryānumuza Āteş-i dūd urup ḫırmen-i dermānumuza Dūd-ı efġān yaḳıldı ser ü sāmānumuza Ḳara gün ṭoġdı yine külbe-i aḫzānumuza Küfr-i zülfüñ ṣalalı raḫneler īmānumuza Kāfir aġlar bizüm aḥvāl-i perīşānumuza	Beni aġlatmamaġa vaʿde-i bīmār itdüñ Unudup ʿāḳıbet Esrārı perīşān itdüñ Ḫayf üftādeni ġāyetle perīşān itdüñ Ḫāṭırum yıḳduñ efendüm beni nālān itdüñ Ḫānmān-ı dilümi ḫāk ile yeksān itdüñ Beni giryān u raḳībānumı ḫandān itdüñ Küfr-i zülfüñ ṣalalı raḫneler īmānumuza Kāfir aġlar bizüm aḥvāl-i perīşānumuza	Müsemmen/ 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	
11b	Rūḥī	Ġamuñla aġlamaḳdan görmez oldı çeşm-i giryānum Dutuldı ḥasretüñle iñlemekden ḳalb-i vīrānum Yedi ḳat yere indi cūy-ı çeşmümden aḳan ḳanum Derūn-ı çarḫdan geçdi ḫadeng-i āh u efgānum Perīşān itdi ḫalḳ-ı ʿālemi ḥāl-i perīşānum Esīr-i derd-i hicr oldum bulunmaz oldı dermānum Belā-yı ʿaşḳla yaḳlaşdı kim tenden çıḳa cānum Meded devletlü başın-çün baña raḥm eyle sulṭānum	Yeter Rūḥī gibi ben ḫasteyi hicrüñle zār itdüñ Dil-i bī-ṭāḳatinden ṣabrın alduñ bī-ḳarār itdüñ Enīsüm olduñ evvel ṣoḥbetümden ṣoñra ʿār itdüñ Ten-i mecrūḥumı rāh-ı muḥabbetde ġubār itdüñ Dil-i maḥzūnumı şemşīr-i miḥnetle figār itdüñ Raḳībe merḥametler baña ẓulm-i bī-şümār itdüñ Belā-yı ʿaşḳla yaḳlaşdı kim tenden çıḳa cānum Meded devletlü başın-çün baña raḥm eyle sulṭānum	Müsemmen/ 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
13b	Ṣābit	Ey ḫudāvend-i kerem-ḫilye himem-pīrāye Zer-keşī-mertebe ʿallāme-i Rāzī-pāye Sen şeref-baḫş olalı cāy-geh-i fetvāya Bāliġ oldı ʿulemā mertebe-i ʿulyāya Cümleye ʿayş-ı raġīd oldı girāmī pāye Baña olmaz idi teng-i taʿayyüş māye Farḳuma düşse nihāl-i ḳalemüñden sāye Ḳalḳsam Āmide ya belde-i Maġnisāya	Görsem ol luṭfı göñülden ġamı dūr eyler idüm Revzen-i tār-ı dili ġarḳa-i nūr eyler idüm Faṣl-ı nevrūzda bir ʿıyd-ı sürūr eyler idüm Nefḫa-i sünbüli meclisde buḫūr eyler idüm Tehniyet yirine Ṣābit gibi sūr eyler idüm Ṣırtum üstünde yatup ġayrı ḫużūr eyler idüm Farḳuma düşse nihāl-i ḳalemüñden sāye Ḳalḳsam Āmide ya belde-i Maġnisāya	Müsemmen/ 7 Bend	Medhiye	feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	

14a	Ṣābit	Dehrüñ ḳadem başınca sarāy-ı sipencine Batdum boyumca bir zer-i ümniyye gencine Alām ü hemm didikleri kāfir hücūm idüp Oldum esīr-i vesvese-i dil firencine Dem-bestegī-i ʿazl ile söz söylemez diyü Diller döñer mi ṣāḥibetü'l-beyt ilencine Bu maṭlaʿum hikāyet ider ḥasb-i ḥālümi Ol ḍarb-ḫāne-i keremüñ sikke-sencine Düşdüm ḫayāl-i manṣıb ile dil şikencine Uġratdı bu ümīd beni umma rencine	ʿİlm-i şerīfüñ ki ʿadīmü'l-miṣāldür Maʿlūmdur ḥarābe-i Bosna ne ḥāldür Sedd-i ramaḳ ider mi ḥuṣūṣā zamānede Nāsuñ teberruʿātı ki vech-i ḥelāldür Bu ḥaste-ḥāl-i ʿazle yine merḥamet buyur Ṣāḥib-firāḳ-ı tefriḳa bir bī-mecāl ile Ṣābit gibi şārılmaz isem ṣūḫ-ı Āmide Ben mübtelā bu ʿilleti ṣavmaḳ muḥāldür Düşdüm ḫayāl-i manṣıb ile dil şikencine Uġratdı bu ümmīd beni umma rencine	Müsemmen/ 9 Bend	Medhiye	mefʿūlü/ faʿilātü/ mefāʿīlü/ faʿilün	
15b	Ġālib	Zihī pūşīde-i zer-dūz u pür-zer Zühre-pīrāye Ki ḳat-ber-ḳat müreccaḥ köhne ṭāḳ-ı çarḫ-ı bālāya Zemīni belki fā´ik aṭlas-ı gerdūn-ı ḥaḍrāya Resādur perde perde vāṣıl itmek ʿarş-ı aʿlāya Ki miṣli girmemişdür çeşm-i mihr-i ʿālem-ārāya Münevver bir şafaḳdur gūyiyā ṣubḥ-ı tecellāya Müceddid oldıġı Sulṭān Selīmüñ dīn ü dünyāya Nümāyāndur bu nev pūşīdesinden ḳabr-i Monlāya	Ḫudāya nā´il-i maḳṣūd idüp şevketlü ḫünkārı Hemīşe ide tedbīrine tevfīḳüñ mededkārı Olup her kārı āsān ḳalmasun bir emr-i düşvārı Gelüp eyyām-ı ʿadli aġlasun aʿdā-yı bed-kārı Ḳaṣā´idlerle ḳılsun Ġālib-i bī-dil şenākārı Bu beyti olsun ammā sākinān-ı ʿarşuñ eẕkārı Müceddid oldıġı Sulṭān Selīmüñ dīn ü dünyāya Nümāyāndur bu nev-pūşīdesinden ḳabr-i Monlāya	Tercīʿ-bend/ 7 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	ŞGD'da "Tercī-i Bend Der-Vasf-ı Şerīf-i Pūşīde-i Türbe-i Latīf-i Hazret-i Mevlānā-yı Rūm Kaddes'allāhu Sırrehū" başlığıyla bulunmaktadır.
16b	Ġālib	Bārekallāh şeref-i dūde-i Āl-i Oṣmān Ne güherlerle pür itmiş felegi olʿummān Kimi ḫurşīd kimi meh kimi baḥr u kimi kān Her biri nādire-i devr-i zamān ḳuṭb-ı cihān Luṭf u ḫayrāt u müberrātları bī-pāyān Midḥat u maḥmidete cümlesi gerçi şāyān Māh-ı burc-ıʿaẓamet ḥāmī-i ehl-iʿirfān Mihr-i gerdūn-ı himem ḥażret-i Beyḥān Sulṭān	Ehl-perverdür o ḥaḳḳā ki kerem-pīrādur Şübhesüz müntesib-i Fāṭıma-i Zehrādur Merḥamet ḳalbine Ġālib kerem-i Mevlādur Maẓhar-ı sırr-ı dil-i Ḥażret-i Mevlānādur Luṭfı taḫrīr ile vaṣf eylemeden aʿlādur Rūz u şeb midḥatini söylemege aḫrādur Māh-ı burc-ıʿaẓamet ḥāmī-i ehl-iʿirfān Mihr-i gerdūn-ı himem ḥażret-i Beyḥān Sulṭān	Tercīʿ-bend/ 6 Bend	Medhiye	ş'ilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	ŞGD'da "Tercīʿ-i Bend Der-Vasf-ı Şerīf-i İsmetlü Beyhān Sultan Aliyyetü'ş-Şān Dāmet İkbālühā" başlığıyla bulunmaktadır.
17a	ʿAynī	Bārekallāh ey vezīr-i ġāzī-i Rüstem-niḫād Şānekallāḥ v´ey cenāb-ı Āṣaf-ı sāḥib-cihād Ḥażret-i destūr-ı zīşān dāver-i pāk-iʿtiḳād Dā´imā itmekdesin şerʿ-i şerīfe inḳıyād Kām alup her bir ṣavaşda ḫaşmı itdüñ nā-murād İtdi ehl-i cifr ü erbāb-ı kerāmet ittiḥād Sen müceddidsin efendüm ḳıl bu ḳavle iʿtimād Saña maḫṣūṣ u müsellem feṭḥ ü nuṣret ʿadl ü dād Yeryüzünde düşdiler cān ḫavfına ehl-i fesād Bu ġazāya ehl-i īmān oldı mesrūrü'l-fu´ād İngiliz küffārını ḳırduñ cihānda ḳoyduñ ad Beglerüñ ʿırḳın kesüp itdin diyār-ı Mışrı şād	Ḫaḳḳ teʿalā ʿömr-i dīn ü devletüñ efzūn ide Ḳalbüñi mesrūr idüp aʿdālaruñ maḥzūn ide Baḫt u iḳbālüñ küşāde ṭāliʿüñ meymūn ide Dem-be-dem ḥussād-ı bed-kerdāruñı dilḫūn ide Re´yüñi tedbīrüñi tevfīḳine maḳrūn ide Cāh-ı vālā-ḳadrüñi hem-sāye-i gerdūn ide Pā-niḫāde oldıġuñ vādīleri altun ide Gencüñi māl-i ġazādan ser-te-ser meşḫūn ide Saña imdādı dem-ā-dem ḥażret-i Bī-çūn ide Luṭf u iḥsānuñla ʿAynī bendeñi memnūn ide İngiliz küffārını ḳırduñ cihānda ḳoyduñ ad Beglerüñ ʿırḳın kesüp itdin diyār-ı Mışrı şād	Tercīʿ-bend/ 10 Bend	Medhiye	faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	

19a	Rāṣid	Yine bir dilber-i ḫunḫāreye düşdüñ bī-şek Nāle vü āh ile itmekdesin ey dil āheng Gerçi ʿāşıḳ olana nāle-i cān-gāh gerek Belli bu meslek-i ʿuşşāḳda yoḳdur evreng Neyleyem sen daḫı beyhūde yere çekme emek Naḳd-i cān ile ḫarīdārı olup yapış pek Öyle kālāyı saña bād-ı hevā virmezler Ya virürler gül-i maḳṣūduñı ya virmezler	Ṣabr ḳıl raḥm ide şāyed o şūḫ-ı ṭannāz Gerçi ṣabr itmeyicek mīve-i maḳṣūd olmaz Güldürür ṣanma seni aġladur ol fitne-nüvāz Çāre ne ol güzelüñ miḥneti çoḳ şefḳati az Eyleyüp meslek-i çeşm-i dil-i pür-ḫūnuñı bāz Rāşidā ḫāk-i reh-i yāre varup aġla biraz Öyle kālāyı saña bād-ı hevā virmezler Ya virürler gül-i maḳṣūduñı ya virmezler	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ fāʿilün	
19b	Firāḳī	Esīr ü miḥnet ü derd ü belā olmış durur cānum Cezāyirdür gözüm deryā-yı eşküm aldı dört yanum Ne bir feryād-res buldum ne diñler kimse efġānum Derūn-ı dilde ḳaldı fehm olunmaz rāz-ı pinhānum Egerçi gül gibi ʿarż eyledüm çāk-ı girībānum Oḳunmaz līk bülbül gibi gülşende bu destānum Ne var mānend-i ġonçe ḳana yunsa çeşm-i giryānum Cigerde lāle-ruḫlardan yanar biñ dāġ-ı hicrānum Meded bir çāre ḳıl senden olur olursa dermānum Muḥammed Muṣṭafā ḥaḳḳı ʿAlīlik eyle arslanum	Firāḳī ġuṣṣa-i hicrāna yoḳ ġāyet nihāyet ḳıl Uzatma ḳıṣṣayı sen ḥasb-i ḥālüñden hikāyet ḳıl İşāret eyle biñ maʿnāya bir lafẓı kifāyet ḳıl Ẓarīfāne sözüñ ʿarż eyle rindāne rivāyet ḳıl Sözüñde rāst ol erkāna ʿarż-ı istiḳāmet ḳıl Eger bir egrilik olursa öz nefsüñ melāmet ḳıl Kerem görmek dilerseñ bāri āhından kerāmet ḳıl Dimezven kim saña her bir leʾīme var minnet ḳıl Ḳuluñ muhtāc-ı ġayr itme efendüm sen ʿīnāyet ḳıl Muḥammed Muṣṭafā ḥaḳḳı ʿAlīlik eyle arslanum	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
20b	Raḥmī	Ġam-ı dünyā ile ey dil niçe bir zār olalum Varalum muʿtekif-i kūşe-i ḫammār olalum Ṣāḳi-i muṭrib-i gül-çehre ile yār olalum Zāhid-i ḫuşk u terinden yüri bīdār olalum ʿAşḳ evṣāfına gel muṭrib-i esrār olalum Āteş-i şevḳe yanup maṭlaʿ-ı envār olalum Gülşen-i Rāz oḳuyup maḫzen-i esrār olalum Manṭıḳu’ṭ-ṭayr bilüp maḥrem-i ʿAṭṭār olalum Lāle-veş dāġ-ı muḥabbetle dilefgār olalum Naḳd-i cān ile viṣāline ḫarīdār olalum ʿAḳlı terk eyleyelüm māniʿ-i aġyār olalum Boynumuzdan ıralum yüki sebük-bār olalum Yine bir serv-i hevā-baḫṣa hevā-dār olalum Pāyına ṣū gibi yüzler sürüyüp zār olalum Pāk-rev pāk-naẓar ʿāşıḳ-ı dīdār olalum	Raḥmiyā ger bize nāz eyler ise cānāne Vuṣlatı terk idelüm ḳā´il olup hicrāna Sāḳī-i ʿaşḳ elinden içelüm peymāne Düşelüm kūy-ı ḫarābāta olup mestāne Yaḳamuz çāk idelüm irişe tā dāmāna Māsivādan geçelüm baḳmayalum devrāna Bir leked-kūb gelüp salṭanat-ı ḫāḳāna İlticā itmeyelüm zīr-i der-i sulṭāna Bize Mecnūnla Ferhād olımaz hem-ḫāne Varalum tekye-i Vāmıḳda olan aḳrāna Yüri var baṣ ḳademüñ dā´ire-i ʿirfāna ʿĀrif-i vaḥdet olup gel berü bu meydāna Ḥāṣılı cümle ṣalā eyleyelüm yārāna Pā-bürehne gezelüm ʿālemi dervīşāne Pāk-rev pāk-naẓar ʿāşıḳ-ı dīdār olalum	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	

21b	Ṣenāyī	Seni ʿālem ṣanemā ʿarş-ı muʿallāda arar Kimi esmāda kimi genc-i müsemmāda arar Kimi Aʿrāfda kimi cennet-i meʾvāda arar Kimi ḥavrāda kimi Ādem-i Ḥavvāda arar Kimisi sīm ü zer ü gevher-i yektāda arar Kimi ḫurşīd-i cihan-tāb-ı mücellāda arar Beyt-i maḳdisde kimi Kaʿbe-i ʿulyāda arar Kimisi deyre girüp lāt ile ʿuzzāda arar Kimi gökde kimi yerde kimi deryāda arar Kimi daġda kimi bāġda kimi ṣaḥrāda arar Kimi Yaʿḳūb-ṣıfat Yūsuf-ı zībāda arar Kimisi Yūsuf olup rūy-ı Züleyḫā'da arar Kimi Mecnūnuñ olup ṣūret-i Leylā'da arar Kimi Vāmıḳ gibi ruḫsāre-i ʿAzrā'da arar Kimisi bāġa girüp serv-i semen-sāda arar Gül ü sünbülde kimi bülbül-i şeydāda arar Kimi levḥe yazılan naḳş ile maʿnāda arar Kimi taḫmīs ile lafẓ ile muʿammāda arar Yazmamış Ḳāḍı vü Keşşāf ü Cerīrü'ṭ-Ṭaberī Ḫaberüm yoḳ güzelüm kimden alayum ḫaberi	Gāh olup bende gehī muṭlaḳ-ı āzād oldum Taḫt-ı ʿişretde gehī bir şeh-i şeh-bāz oldum Gāh maʿmūr oluban vaṣlı ile ābād oldum Yıḳılup geh ġam-ı hicrān ile berbād oldum Ḫıżr ile hem-dem olup ḳābil-i irşād oldum Cān u dilden ne ki dirler aña münḳād oldum Gāh hem-rāh olup aḳṭāb ile evtād oldum Nice dem keşf ü kerāmet ile muʿtād oldum Şeref-i zühd ile geh eşref-i ʿubbād oldum Şiddet-i naḳl ile geh bāriş-i Şeddād oldum Nefs-i bed-ḫāhumı öldürmege cellād oldum Cigerüm zaḫmına Süleymān gibi nerrād oldum Gāh monlālar ile zümre-i eşhād oldum Gerçi kim oḳumada yazmada üstād oldum Gāh evbāş-ı kumarbāz ile nerrād oldum Gāh meddāḥ oluban gāhice ḫuṣṣād oldum Niçe dem hem-nefes-i nāle-i feryād oldum Āḫiri taḫt-ı Süleymāna daḫı bād oldum Yazmamış Ḳadı vü Keşşāf ü Cerīrü'ṭ-Ṭaberī Ḫaberüm yoḳ güzelüm kimden alayum ḫaberi	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	ASD'da I. ve IV. bentler, III. ve V. bentler yer değiştirmiştir.
23a	Mahlassız	Ḫamdülillāh derūnumdan yine sildüm kederi Mīve-dār oldı yine çünki zebānum şeceri Destüme ḫāme alup yazmaġa bu şiʿr-i teri Pīr Rıżā virdi baña yine ḫayrdan ḫaberi Ḳanda baḳdıysa gözüm gördi Ḫudādan eşeri *"Li-maʿallāhi"* ebed ādeme ḳıldı seferi Oldı āyīne Muḥammed aña ḳıldı naẓarı *"Fe-seyekfīkehumullāh"* oluban tāc-ı seri Bildi Allāhı göñül Ḥaḳ bilüben ḫayr u şeri Sūre-i iḳrā ile eyledi ʿarż-ı hüneri Perdedür ḫaḳḳa sivāy añla sözüm etle deri Yazdı hem Ḳadı vü Keşşāf ü Cerīrü'ṭ-Ṭaberī Pīrden aldum ezelī lem-yezelīden haberi	ʿĀlim ü cāhil ile zāhid ü fāsıḳda da var Mülḥid ü müfsid ü bī-meẕheb-i rāfıżda da var Hem saʿīd ile şaḳī ʿāṣi-i mücrimde de var Lūṭī-i zānī ile ḳātil ʿayyāşda da var Ḥāʾin-i ḥīle-meniş bāġī-i sārıḳda da var Sitem-i nefs ile sebt iden eşirrāda da var Ẓāhir ü bāṭın ile cümle-i eşyāda da var İns ile cinn ile ḫayvān ile şeyṭānda da var ʿArş ile kürsīde var berr ile deryāda da var Dervīşüñ hū didigi tekye-i ḫalvetde de var Mescid ü medresede mey-kede-i demde de var Bir güzel baḳ güzelüm yerde de var gökde de var Ḫāne-i ḳalbine baḳ şafvet ile sende de var Neye baḳdınsa bu dünyāda hemān anda da var Anda da var onda da var şunda da var bunda da var Kendisi vāḥid olup birde de var biñde de var Rūḥ-ı ḳudsīde beyān Aḥmed-i Muḫtārda da var Ḥarf-i penc kendisidür Çār ile Ḥaydārda da var	Tercīʿ-bend/ 4 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	Mahlassızdır.

23b	İḥyā	Ḳıl beni reh-rev-i ṭāʿat meded ey Rabb-ı mecīd Eyleyem ṣıdḳ ile tā ẕāt-ı şerīfüñ temcīd Āteş-i ḥubb-ı sivā cānuma kār itdi şedīd Yād-ı tevfīḳ ile ḳıl tāb-ı derūnum tebrīd Oldı tefsīde-i germī-i hevā nefs-i ʿanīd Eşir itdi ḥarāret-i dil-i zār oldı ḳadīd Mürşid-i ʿaşḳa inābetle ḳuluñ eyle mürīd Şoyunup ḫıẕmet-i dergāhuñ idem ahd-i medīd Ḳıl beni cāme-i ġafletden İlāhī tecrīd Rūz u şeb eyleyeüm ḥażret-i ẕātuñ tevḫīd	Zīver-ārā-yı ṣadāret güher-i kān-ı vefā Ṣāḥib-i ḫulḳ-ı ḥasen ḥażret-i Yūsuf Paşa Ẕāt-ı efḫam ki olur naẓm-ı teri derde devā Ṣadr-ı aʿẓam ki virür her süḫanı ṣadra şifā Menbaʿ-ı ṭabʿı idüp kevşer-i inṣāf icrā Meşreb-i ṣāfī nedür bildi gürūh-ı ʿurefā Nüsḫa-i ẕāt-ı şerīfindeki terkīb-ı ḥayā Ḳıldı bu beyt-i laṭīfindeki maẖmūn-ı edā Ḳıl beni cāme-i ġafletden İlāhī tecrīd Rūz u şeb eyleyeüm ḥażret-i ẕātuñ tevḫīd	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	
24a	Duʿāyī	Ḫaddüñ üzre bād ile o yüz bu zülf-i ʿanberīn Ṣanki eyler cilveler ṭāvūs-ı firdevs-i berīn Ders-i ḥüsn oḳur cemālüñ āyetinden ḥūr-i ʿīn Laʿlüñi kevşer diyü taḥrīr ider mā-i maʿīn Bilmedi sırr-ı dehānuñ hīç ʿaḳl-ı ḫurde-bīn Ḥoḳḳa-i dürr-bār mı yā ḫātem-i gevher-nigīn Sen Süleymān-ı zamānuñ bendesidür kem-terīn Ḳanda kim var bir büt-i ḫurşīd-rūy-ı meh-cebīn Seyr-i bāġ itseñ seḥer dir serv-i nāz u nāzenīn Billāh ey gül bu ne ḥüsn olur hezārān āferīn	Dem-be-dem ḫālüñ ki meyl-i kākül-i müşgīn ider Ḫāce-i hindū gibi ʿazm-i diyār-ı Çīn ider Hicr-i zülfüñ giceler bu gönlümi ġam-gīn ider Ḥasret-i māh-ı cemālüñ yaşumı pervīn ider Ḫāk-i pāyın dīde-i ḫurşīdi rūşen-bīn ider ʿAks-i ruḫsāruñ ʿiẕār-ı lāle-i rengīn ider Çeşm-i ḫūn-rīzüñ egerçi ḳaṣd-ı cān u dīn ider Bu Duʿāyī laʿlüñüñ şerḥin igen şīrīn ider Luṭfuñ ile ḫulḳuñuñ ḫalḳ-ı ciḥān taḥsīn ider Billāh ey gül bu ne ḥüsn olur hezārān āferīn	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	
25a	Saʿdī	Cilveler eyler ʿizāruñda bu zülf-i ʿanberīn Ṣanasın ṭāvūsdur yā şeh-per-i Rūḥü'l-emīn Kūyuñuñ her ḳūşesidür ravża-i ḫuld-ı berīn Ḫāk-i pāyuñ tūtiyā eyler gözine ḥūr-i ʿīn Şerbetine laʿlüñüñ dil teşnedür maʹ-ı maʿīn Būy-ı zülfüñden muʿaṭṭardur zamān ile zemīn Bir büt-i ḫurşīd-ṭalʿat dilrübāsın meh-cebīn Ḫaṭṭuñı kim görse ider yāsemendür yāsemīn Gülşen-i ḥüsnüñ görüp dir bülbül-i gūyā hemīn Ey gül-i bāġ-ı leṭāfet ṣad hezārān āferīn	Ḫaddi üstünde ḫaṭı naḳş-ı nigār-ı Çīn ider Hey ne kāfirdür ḳamer devrinde ḳaṣd-ı dīn ider Rengini zer yüzümüñ bu sāʿid-i sīmīn ider Ḥasret-i māh-ı cemālüñ yaşumı pervīn ider Neyledüm kim cānumı almāġa ġamzeñ kīn ider Dil ser-i kūyunda yatup her gice nefrīn ider Yoldaşı ġam yoldaşını ṣubḥa dek bālīn ider Ḥüsrevā Saʿdī lebüñ şerḥin igen şīrīn ider Rūḥ-ı ḳudsī işidüp her dem aña taḥsīn ider Ey gül-i bāġ-ı leṭāfet ṣad hezārān āferīn	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	

25b	Fedāyī	Ey dilārā-yı perī-rūy-ı nigār-ı ḥūr-i ʿīn Laʿl-i nābuñdan utanur kevşer-i mā´-ı maʿīn Bir ḥalāvet kim saña virmiş o Rabbü'l-ʿālemīn Cān mısın yā ādemī mi bilsem ey Rūḥü'l-emīn Kim gören bu ḥüsn ile bir serv-i nāz u nāzenīn Hey di bī-dīn ṭurreñe k'itmeye ḳaṣd-ı dil berīn Şemme-i ḫālüñ ḳatında ʿanber-i Māçīn-i Çīn Kākülüñden münfaʿil reyḥān u sünbül yāsemīn Sen perīye vāṣıl olan ehl-i cennetden yaḳīn Bu ne nāzük luṭf-ı ḥüsn olur hezārān āferīn	Ruḫlarında dem-be-dem şol zülf-i müşk-efşān ider Şanasın ṭāvūs-ı ḳudsī per açup cevlān ider Būse-i cān-baḫşı biñ giryānları ḫandān ider Ey nice ʿāḳilleri ʿaşḳında ser-gerdān ider Gülşen-i ʿālemde bülbüller ṭurup efġān ider ʿĀşıḳ-ı dilḫasteler her yañeden seyrān ider ʿIyd-ı vaṣl-içün Fedāyī cānını ḳurbān ider Buse cerr itdüñ diyü dervīşine bühtān ider Ḥaydarī-veş ṭās alup kūyun güneş seyrān ider Bu ne nāzük luṭf-ı ḥüsn olur hezārān āferīn	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
26b	Ḥıżrī	Kaʿbe-i kūyuñ olupdur ʿāşıḳ-ı ḫuld-ı berīn Āb-ı kevşer mi dudaġuñ nitekim mā´-ı maʿīn Kākülüñ sünbül midür yā şeh-per-i Rūḥü'l-emīn Ḥüsnünüñ naḳşında ʿāciz Mānī vü naḳḳāş-ı Çīn Varısa sensin bugün cümle güzellerden güzīn ʿĀşıḳuñ ḳalbinde ʿaşḳuñ eyledüñ ġāyet metīn Saña ḳul olan olur dünyāda mülk-i serverīn Görmemiş miślüñ cihānda daḫı her giz ḫurde-bīn Ḫoş yaratmış sen muṣavver ḫūbı Rabbü'l-ʿālemīn Allāh Allāh bu ne ḥüsn olur hezārān āferīn	Ebr-i zülfüñ gün yüzüñe eyleme ey meh niḳāb Ẓulmeti refʿ eyle gitsün aradan tā kim ḥicāb Müşterīdür gün yüzüñe nūr uġurlar māh-tāb Her seḥer bendeñ gibi ḳapuñ ṭolanur āfitāb ʿAşḳuñ ile dünyede nālīde olmışdur rebāb Şevḳüñ ile döne döne baġrı yanıḳdur kebāb ʿĀşıḳ olmışdur saña dünyāda cümle şeyḫ ü şāb Bunı dirdi Ḥıżrī-i bīçāre vaṣfuñda cevāb Sözini ḫatm eyleyüp "*yā leytenī küntü turāb*" Allāh Allāh bu ne ḥüsn olur hezārān āferīn	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
27a	Yaḥyā	Zāhidā insān-ı kāmildür be-ḥaḳḳ-ı Müsteʿān Oḳuyan bir noḳṭayı Monlā-yı Rūm olur hemān Olmasa şemsüñ müzennīsi nebātātuñ zemīn Olmaz idi berg ü bār u mīve anlardan ʿayān Şoḥbet-i ʿAṭṭārdan irilmeyince būy-ı cān Kişi sulṭān-ı velāyet olmaz imiş bī-gümān Bī-şadā vü bī-nidā vü bī-edā vü bī-zebān Manṭıḳu'ṭ-ṭayrı ider derd ehline bir bir beyān Mürşid-i kāmil güzīn-i evliyā vü aṣfiyā ʿArif-i rāh-ı ṭarīḳat vāḳıf-ı rāz-ı Ḫudā	Dest-i ʿaşḳ ile ṭılısm-ı cismüñi eyle hebā Vāḳıf ol genc-i nihān-ı rūḥ-ı pāke dāyimā Bu fenā içindedür zīrā beḳā-ender-beḳā Gönlüni eyle cemāl-i Ḥaḳḳa mir´ātü'ṣ-ṣafā Bī-ḥurūf u lafẓ u ṣavt irsün ḳulaġuna nidā Bī-zebān olanlaruñ ögren dilini dāyimā Baḥr-i envāra eger olmaḳ dilerseñ āşinā Cān u dilden diñle ey Yaḥyā neler söyler saña Mürşid-i kāmil güzīn-i evliyā vü aṣfiyā ʿArif-i rāh-ı ṭarīḳat vāḳıf-ı rāz-ı Ḫudā	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	

28a	Yaḥyā	Ḥasbeten lillāh ġazālar eyleyüp Ḫayder gibi ʿĀlemi seyr eylerüz mir´āt-i İskender gibi Ḫaşmumuzdan dönmezüz dünyāda şīr-i ner gibi Dīnümüzde kāmilüz aşḥāb-ı peyġamber gibi Ehl-i dünyāya açılmazuz iñen defter gibi Gönlümüz dünyāya aḳmaz ḥāṣılı Kevṣer gibi Sevmezüz dünyāyı biz rūy-ı benī Aṣfer gibi Sen bizi ey dil taṣavvur itme ġayrılar gibi Ḫükmüne rām olmazuz biz degme sulṭān oġlunuñ Ḳuluyuz ḳurbānuyuz adıyla ʿOṯmānoġlunuñ	ʿĀlemüñ ṣāḥib-ḳırānıdur Süleymān Ḫānumuz Yirden üstün ola dā´im sāye-i Yezdānumuz ʿAdl ile meşhūrdur ol şāh-ı ʿālī-şānumuz Kimse ẓulm itmez zamānında meger cānānumuz Añılur ʿālemde Yaḥyā gibi ad u şanumuz Begligümüz var bizüm naẓm iledür ʿunvānumuz Ölmezüz biz ḥaşre dek ṭurur bizüm dīvānumuz Ṣıdḳumuz gibi bütündür ʿahdümüz peymānumuz Ḫükmüne rām olmazuz biz degme sulṭān oġlunuñ Ḳuluyuz ḳurbānuyuz adıyla ʿOṯmānoġlunuñ	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
28b	ʿĀlī	Yine bir serv-i bālāya ḳul oldum iḫtiyārumla Görünmez derde düşdüm dīde-i gevher-niṣārumla Ṭuyurdum rāz-ı pinhānı cihāna āh u zārumla Müyesser olmadı hem-bezm olam ṣabr u ḳarārumla Göñül bir yana gitdi ḳaldı cān cism-i nizārumla Barışmaz yıldızum ḥayfā o mihr-i tāb-dārumla ʿAceb ḥālüm nolur āḫir benüm bu intiẓārumla ʿAdū oldum dil-i dīvāne gibi yār-ı ġārumla Eger ḥaşr olmaz isem ol ḳıyāmet-ḳadd nigārumla Gezem maḥşerde sīnem dögerek seng-i mezārumla	Gören rūyın o māhuñ māyil olmaz ḥūr u ġılmāna Rıżasın gözleyen baḳmaz rıżā-yı ḫuld u rıḍvāna Eger dünyāda derd ü firḳati irmezse pāyāna Żiyā virmezse mihr-i vaṣl-ı dilber şām-ı hicrāna Zebānum bir nefes yād itmezin feryād u efġāna Su´āl itsün melekler çekdigüm ālāmı mīzāna Niçe biñ zaḫm irişsün bir dem içre cism-i ʿuryāna Benüm bu ʿahdüm ey ʿĀlī irişdür cümle yārāna Eger ḥaşr olmaz isem ol ḳıyāmet-ḳadd nigārumla Gezem maḥşerde sīnem dögerek seng-i mezārumla	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	GMAD'da "Muʿaşşer-i Merġūb" başlığıyla bulunmaktadır.
29b	Ḥayālī	Bir güzel sevdüm ki reşk-i ṣūret-i büt-ḫānedür Kendisinden ġayrıya āteş gibi bī-gānedür Kim zebānından gelen efsūn ile efsānedür Mü´min ü küffārla hem-ṣoḥbet ü hem-ḫānedür Cām-ı zerrīn nūş ider pür-şevḳ bir mestānedür Nūş iden bir cürʿasın biñ yıl yetür meyḫānedür Tīġ çekmiş bir di-āverdür ki ḳaṣdı cānadur Nūr-ı ṭabʿumdan çerāġın yaḳmāmışdur yā nedür Rāstı ben şemʿ-i dilsūzum ʿadū pervānedür Kim dolaşsa āteşe pervāne yā dīvānedür	Ey Ḫayālī tā ki gördüm ol ḳamer-ruḫsārumı Mihr-i ʿālem-tābdan germ eyledüm bāzārumı Vuṣlatı hicrāna ṣatdum aldılar iḳrārumı Deyr-i ʿaşḳuñ rāhibiydüm kesdiler zünnārumı Ḫāṣılı pāk itdiler āṣnāmdan Ferḫārumı Aldı bir şāh-ı cihān gönlüm gibi serdārumı Nār-ı ḥasretle yanup yaḳılma itdüm kārumı Māh-rūlar şevḳine nūr eyledüm destārumı Rāstı ben şemʿ-i dilsūzum ʿadū pervānedür Kim dolaşsa āteşe pervāne yā dīvānedür	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	

30a	Fevrī	Şehr içinde bir ʿAcem oġlı belürdi nāgehān Kirpigin tīr-i ciger-dūz eylemiş ḳaşın kemān Ġamzesi müjgāndan almış destine tīġ-i nişān Ḳatl-i merdüm itmede cellāddan çeşmi hemān Ḥışm ile her kime baḳsa öldürür virmez amān Ḥançer-i müjgān-ı ḫūn-ḫārdan döker her laḥẓa ḳan Baş çeküp āḫir celālī olmaḳ ister bī-gümān Ḥāşılı pür-fitne vü āşūbdur kevn ü mekān Hey meded sulṭān-ı ʿādil şeh Süleymān-ı zamān Devr-i ʿadlüñde yaraşmaz ẓulm ile ṭolmaḳ ciḥan	Serverā lāyıḳ mıdur kim bir ʿAcem oġlı ʿAcem Gāh Ḫüsrevden gehī Nūşü'r-revāndan ura dem Ki diye ābā vü ecdādum durur Dārā vü Cem Yanına cevr ü cefādan cemʿ idüp ḫayl ü ḫaşem Tūġ miskīn kākülün ḳaddin idüp sīmīn ʿalem Ehl-i İslām üzre ol kāfir çeküp ceyş-i sitem Eyleye dünyāya ẓulmi bī-nihāyet dem-be-dem Senden olmazsa meded ger öldürür Fevrīyi ġam Hey meded sulṭān-ı ʿādil şeh Süleymān-ı zamān Devr-i ʿadlüñde yaraşmaz ẓulm ile ṭolmaḳ ciḥan	Tercīʿ -bend/ 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
33b	Hātifī	Ṭut ki ʿālemde dilā mīr-i emīrān olduñ Mālik-i milket-i Şīrāz u Ḫorāsān olduñ Ḥükmüñ icrā idüben berr ile baḥre gūyā Cām-ı ḫurşīd ile İskender-i devrān olduñ Seçilüp ʿarṣa-i ʿālemde bugün Rüstem-vār Ḳuvvet ü şevket ile server-i merdān olduñ Düşmenüñ baḫt-ı siyeh sen felek-i rifʿatde ʿĀleme nūr viren mihr-i dıraḫşān olduñ Ṭut ki her ac u gedāya irişüp iḥsānuñ Sen de Ḫātem-ṣıfat ʿālemlere destān olduñ Yedi yemm ḳaṭresi vü ḳubbe-i çarḫ aña ḥabāb Dürr ü mercān ile pür ṭut ki bir ʿummān olduñ Raḫm-ı ḫār ile bu gülistāñda çü bülbül her bār Aġlayan aġladı sen gül gibi ḫandān olduñ ʿĀḳıbet çünki ecel irişicek ḥürmet idüp Çü dimezmiş saña sen ʿāleme sulṭān olduñ Ṭutalum pādişeh-i milket-i ʿOṯmān olduñ Şöyle farż eyle zamānuñda Süleymān olduñ	Düriş ʿirfān-ı Ḫudāya olasın tā maḥrem Yalıñuz etle deriye çü dimezler ādem Çıḳarıp aṭlası ḳıl câme-i faḳrı ber-dūş Olmayam dirseñ eger pīş-i Ḫudāda mülzem Ne ṣafā añladı faḳr içre şeh-i ʿālem iken Terk idüp salṭanatı oldı ʿabā-pūş Edhem Ebedī şāh olayın dirseñ idüñ faḳrı penāh Fuḳarā bilmez-imiş neydügini ġuṣṣa vü ġam Niçe yıl ḳan aḳıdur yaş yerine çeşminden Her kimi devr-i zamān eyledi bir dem ḥurrem Ne ḳadar çoġısa yoḳ fā´idesi mā-meleküñ İdemez menʿ-i ḳażā vāḳıʿāsın ḫayl ü ḫaşem Dayanup ḳaṣr-ı ḥayāta gözüñ aç ġafleti ḳo Anı bennā-yı ezel itmedi çünkim muḥkem Ṣunılur her kişiye ʿāḳıbeti câm-ı ecel Kimseye bāḳī degül Hātifī çünkim ʿālem Ṭutalum pādişeh-i milket-i ʿOṯmān olduñ Şöyle farż eyle zamānuñda Süleymān olduñ	Tercīʿ -bend/ 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	

34b	Yaḥyā	Selām olsun bu sultāna vilāyetden müsellemdür Güzīde zümre-i aṣḥāb-ı nūr-ı ʿayn-ı ʿālemdür Dür-i baḥr-i saʿādetdür gül-i bāġ-ı şehādetdür Resūlullāha hem-demdür Ḥabīb'ullāha mahremdür Ziyāret-gāh-ı ümmetdür riyāż-ı ravżası dā´im Ḳapusı Kaʿbe gibi raḥmet-i insana maḳdemdür Felekdür türbesi vü ḳubbesi evc-i muʿallādur Vücūdı gül gibi ol ḳubbede bir nūr-ı aʿẓamdur Çemen gök yüzidür gūyā ki gülzār-ı mezārında Muʿayyen ʿayn-ı ʿuṣṣāḳuñ nücūmı eşk-i şebnemdür Buradur āḫir-i ʿömrinde cāy-ı raḥmet-ābādı Elif-veş Aḥmed-i Muḥtāra ol bir yār-ı hem-demdür Resūlüñ ṭoġrı yārı yaʿnī aṣḥābuñ ʿalemdārı Ebū Eyyūb-ı Enṣārī ʿaleyhi'r-rahmeti'l-Bārī	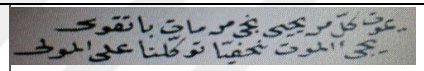 Bu fānī defterini yoḳlayanlar bulmadı bāḳī Ḫarāb-ābād-ı dünyādan geçer her ʿāḳil ü dānā Ecel derbendine uġrar yolı dervīş-i sulṭānuñ Mezār-ı evliyā ʿibret-nümādur ḫalka ey Yaḥyā Açıldı cān gözi seyrümde seyrān eyledüm bir gün Ricāl-i ġayb ile māh-ı cemālin eyledi peydā Şeḥādet ḳanına ġarḳ eyledi gün gibi endāmın Bu gülgūnī libāsın giymiş itmiş cenneti me´vā ʿAlem gibi öñine düşmiş aṣḥābuñ ġazā ḳılmış Diyār-ı ġurbete düşmiş şehīd olmış yatur tenhā Resūlüñ ṭoġrı yārı yaʿnī aṣḥābuñ ʿalemdārı Ebū Eyyūb-ı Enṣārī ʿaleyhü'r-raḥmetü'l-Bārī	Tercīʿ-bend/ 4 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	II. bendin bir beyti eksiktir.
35b	ʿĀlī	Bir gün felegüñ ḫāli beni eyledi ġam-gīn Ten kişverini seyle virüp dīde-i nem-gīn Aḥvālümi fikr eyler iken yāduma geldi Gördüm göz ile yir beni bu cemʿ-i ṣuver-bīn Āyā ḳanı Dārā vü Ferīdūn u Sikender Ḫāk içre yātur bī-ḫod olup niçe selāṭīn Ne ḫayl ü ḫaşemden bir eşer var ne ʿalemden Gitmiş bu riyāset bu ḳadar ṭarz-ı nev-āyīn Bir ẕerreye düş oldı gözüm aḫḳar u nāçīz Remz ile beyān itdi baña niçe berāhīn Didi göre ḫurşīd-i cihān-tāb-ı felekde Her ṣubḥ giyer farḳına bir efser-i zerrīn Kevkebleri maḥv eyler alur başını māhuñ Ṣad-çāk ider egninde ḳomaz cāme-i sīmīn Aḫşam iricek yine irer burc-ı zevāle ʿĀlemde naṣīb olmaz aña ẕerrece temkīn Peyġūle-i ḫāk içre yatur kendüsi lerzān Nūrını ider māh-ı şeb-ārāsına taʿyīn Ḫallāḳ-ı cihān ʿāleme ḳıldıḳda tecellī Her şaḫṣı birer ḥāl ile ḳılmış mütesellī	ʿĀlī gibi itdüñse eger dīdeñi pür-nūr Birdür saña rūşen gün ile ẓulmet-i deycūr Dil baġlayıcı olma güẕer-gāh-ı cihāna Çek yayuñı at nāveküñi niteki Manṣūr Ṭayanmaġa saʿy eyleme bālīn-i huẕūra Yād eyle şikest oldıġını kelle-i Faġfūr Bir mūrçe tek zāduñı cemʿ itme cihānda Bir dāne içün ġam yime sermāda çü ʿuṣfūr Taʿmīr idegör kendüñi vīrāne-dil olma Ḳalbüñde nihāndur niçe gencīne-i memhūr Himmet ʿalemin kesb idegör deşt-i vücūda Tā kim olasın ʿasker-i aʿmāl ile Manṣūr Çek pāyuñı dāmāna ḳamu ḫālüñe şükr it Dime bu gedādur bu ġanī bu şeh-i maġrūr Mā-fevḳuña reşk eyleme mādūna naẓar ḳıl Tā kim saña mekşūf ola meşhūr ile mestūr Ḫallāḳ-ı cihān ʿāleme ḳıldıḳda tecellī Her şaḫṣı birer ḥāl ile ḳılmış mütessellī	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün	GMAD'da "Et-teciʿ Fi-rumūzatü'ş-şūfiyye" başlığıyla bulunmaktadır. V. bendin iki mısraı eksiktir. Divanda 9.ve 10. mısralar: Ṣal gerden-i teslīmüñi zencīr-i ḳażāya / Oldıysa ne ġām kimisi maḥzūn kimi mesrūr.

37a	Yaḥyā	Ey ādem oġlı ister iseñ ʿömr-i ber-devām Ölmekden evvel öl ki odur aḥsenü'l-merām Ḥarf-i elif gibi yüri var ʿayn-ı vāḥid ol Ḫalḳ ortasında ḳalma hemīşe niteki lām İki cihānı bir ḳadem it bāl ü per açub Cibrīl gibi Sidre-i aʿlāda ḳıl maḳām Ten penbesini cān ḳulaġından çıḳarmayan Ṭūr-ı niyazda ide mi Ḥaḳ ile kelām Bir ālet-i mülāḥaẓadur cümle kāyināt Maḳṣūd olanı bilmek içün ādeme müdām Cismüñ libāsı ʿāriyetīdür çıḳar hemān Fevt itme furṣatı bu işe eyle ihtimām Bu çār ʿunṣur ile geçüp şeş cihātdan Gel ṣıḳlet-i vücūdı götür kāyinātdan	Kendüñe virme devlet-i dünyā ile ʿaẕāb Dünyāyı yapma āḫiretüñ eyleme ḫarāb Ḳurtar hümā-yı rūḥı ḳuyūd-ı zamāneden Ādem odur ki virmeye kendüye iżṭırāb Devlet dime aña ki ola ḳābil-i fenā İnsanı bī-baṣīret ider bu ḫayāl-i ḫāb Ḳalb-i zücācuñ eyleme bir kimsenüñ şikest Dirseñ ki āyineñde ola ṣūret-i ṣavāb Açma cihānda dāmen-i ʿaybı ṣabā gibi Setr eyle gördügüñi ḳamu nitekim türāb Yaḥyā gibi elüñi yu āb-ı ḥayātdan Diñle sözümi vuṣlat-ı Mevlāya ḳıl şitāb Bu çār ʿunṣur ile geçüp şeş cihātdan Gel ṣıḳlet-i vücūdı götür kāyinātdan	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		mefʿūlü/ faʿilātü/ mefāʿīlü/ fāʿilün	
38a	Yaḥyā	Mecmaʿ-ı ʿirfān olur dīvān-ı aʿlāmuz bizüm Gün gibi rifʿatdedür yaʿnī Ṣüreyyāmuz bizüm Cümleye ʿayn-ı şerīʿatle naẓar eyler müdām Kimseye ẓulm eylemez ʿadl ıssı pāşāmuz bizüm Virdümüzdür "*ṭavvelallāhu teʿāla ʿömrehu*" İzdiyād-ı ʿömrdür Ḥaḳdan temennāmuz bizüm Yüzegelmez baḥr-i ʿālemden ḫaṭ-ı cānān gibi Ehl-i tezvīr olanı ḳorḳutdı taḳvāmuz bizüm Yalımı alçaḳ olupdur kesre-veş düşmenlerüñ Üstün oldı fetḥa-veş zīrā ki daʿvāmuz bizüm Dostlar ḫandān u ṭāliʿ yār u devlet dest-gīr Müddeʿī maḥzūn u aʿdā münhezim düşmen ḥaḳīr	Ölmedin gördüm bu teftīş ile rūz-ı maḥşeri Ṭoġrı çıḳdum Ḥaḳ ʿināyet itdi ḳurtardum seri Ḳaldı yüz ḳarası ile maḳbere ḳuzġunları Her birinüñ daġ başı oldı duḫān gibi yeri Surḫ-ser ʿOşmānludan ḳaçduġı gibi ḳaçdılar Bir ḳaracı ġurbetüñ düzme şikāyetçileri Ḫalḳ-ı ʿālem eyledi Yaḥyāyı maḥbūbü'l-ḳulūb İstiḳāmet belki bir sūra çeker ol çākeri ʿĀlem-i evc-i ṣadāḳatde çıḳup uçmaġ içün Ḳol ḳanad itdüm hemān bu maṭlaʿ-ı şiʿr-i teri Dostlar ḫandān u ṭāliʿ yār u devlet dest-gīr Müddeʿī maḥzūn u aʿdā münhezim düşmen ḥaḳīr	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	III. bendin bir beyti eksiktir.
39a	Rāmiz Pāşā	Nevā yoḳ bezm-i ġurbetde fiġān u āhdan ġayrı Kime dem-sāz olursun nāle-i cān-gāhdan ġayrı Ne hem-dem var ne sāḳī bu dil-i güm-rāhdan ġayrı Gül-i ümmīd virmez būy ye´s-i cāhdan ġayrı Ḥaṭ-ı sāġarda yazmaz ḫayf ile eyvāhdan ġayrı Çemende lāle yoḳ dāġ-ı dil-i āgāhdan ġayrı Sefer itsem refīḳ olmaz ġubār-ı rāhdan ġayrı Ḳarār itsem yerüm yoḳ bezm-i şīven-gāhdan ġayrı Ṣorar yoḳ ḫāṭırum ḥüzn-i ġam-ı cān-gāhdan ġayrı Tesellī baḫş olur yoḳ ṭāliʿ-i bed-ḫāhdan ġayrı Ġarībem bī-kesem yoḳdur enīsüm āhdan ġayrı Penāhum dest-gīrüm ḳalmadı Allāhdan ġayrı	Göñül oldı ise mışdāḳ-ı naṣṣ-ı *"esrefū"* yā Rab Teraḥḥum ḳıl be-ḥaḳḳ-ı āyet-i *"lā-taḳneṭū"* yā Rab Derūnum gülşen-i zevḳ ü ṣafā ḳıl sū-be-sū yā Rab Gül-i ʿirfānumı itme esīr-i reng ü bū yā Rab ʿAlā´iḳ nüktesinden göñlüm eyle şüst ü şū yā Rab Ḳoma ālūde-i çirkāb-ı iġvāya ʿadū yā Rab Olupdur dāġ-ı ġurbet nā-pezīrā-yı rüfū yā Rab Yetişdir merhem-i kāfur-ı ṣubḥ-ı ārzū yā Rab Ḳuluñdur Rāmiz itmez ġayrı şaḫṣa ser-fürū yā Rab Der-i luṭfuñda dökdi eşk-i çeşm-i āb-rū yā Rab Ġarībem bī-kesem yoḳdur enīsüm āhdan ġayrı Penāhum dest-gīrüm ḳalmadı Allāhdan ġayrı	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	

40a	Ḥayālī	Ey murādum ʿaksine dönmekde bī-pervā felek Luṭfuna ḳahr eylemekle şöhre-i dünyā felek Bāġbān-ı ṣunʿ ṣunmışken saʿādet destine Ḫāke düşmek yol mı ol naḫl-i cihān-ārā felek Mātemin dut ol saʿādet taḫtınuñ sulṭānınuñ Egnine giy dūd-ı āhumdan siyeh ḫārā felek Ol gül içün dest-māl-i ebri ṭoldur yaş ile İki gözüñ baḳdıġınca ʿāleme aġla felek Şām-ı ḥasretde kevākib şemʿini rūşen ḳılup Kān-ı luṭfuñ ḫāke düşmiş gevherin ara felek Māh-ı nevden Ḥażret-i Şehzāde-i Cem-ḥaşmetüñ Gerçi çekdüñ devleti aḥkāmına ṭuġrā felek Ḫāk şaçduñ alnınuñ āḫir ḳara yazusına Sen bilürsün itdigüñ lāzım degül ifşā felek Bende vü şāh olmadı āzād elüñden a felek Dād elüñden a felek feryād elüñden a felek	Tā ki ḳılduñ ol saʿādet gencinüñ yerin türāb Göñlümüñ maʿmūresin yıḳduñ ḫarāb itdüñ ḫarāb Ol meh-i gerdūn-ḫırāma menzil olduñ ey laḥid Ḫāne-i dervīşde mihmān olur mı āfitāb Eşk-i seyl-āb-ı zemīnüñ yaḳasın çāk eylesin Ol dür-i nā-yāb içün deryāya düşsün ıżṭırāb Türbe-i pākin ʿimāret ḳılmaġa Şehzādenüñ Sīm ü zerden iki ḫışt olsun meh ile āfitāb Diñlemekde ol cinān gülzārınuñ bülbüllerin Būstān-ı dehr vāveylā ile bī-āb ü tāb Bülbül-i gülzār-ı üns iken Ḫayālī āh kim Mātem-i Şehzāde anı eyledi müşgīn ġurāb Bezm-i ʿālemde fenā cāmın muḳarrerdür içer Ger gedā-yı sifle-perver ger emīr-i kāmyāb Bende vü şāh olmadı āzād elüñden a felek Dād elüñden a felek feryād elüñden a felek	Tercīʿ-bend/ 5 Bend	Mersiye	fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
42b	Seyrī	Bu ne zīver bu ne pīrāye bu ne ḥüsn ü cemāl Bu ne zülf ü bu ne ṭurre bu ne lām u bu ne dāl Bu ne ruḫ u bu ne ḥüsn bu ne zeneḫdān bu ne ḫāl Bu ne aġız bu ne ḫande bu ne şehd ü bu ne bāl Bu ne çīn ü bu ne nāfe ya bu ne ṭurfe ġazāl Bu ne çeşm ü bu ne ġamze bu ne ḳaş u ne hilāl Bu ne ʿişve bu ne şīve bu ne mekr ü bu ne āl Bu ne fitne bu ne ḥīle bu ne efsūn-ı ḫayāl Bu ne laʿl ü bu ne ġonca bu ne leb bu ne zülāl Bu ne luṭf u bu ne meşreb bu ne ḫūn u ne ḥışāl Bu ne ḥikmet bu ne ḳudret bu ne iẓhār-ı kemāl Bārekallāh zihī ṣunʿ-ı Ḫudā-yı müteʿāl	Şemʿ-i ḳudret mi ya bu mihr-i dıraḫşān mı ʿaceb Şevḳ-i ruḥsārı mı bu ya meh-i tābān mı ʿaceb Rūḥ-ı şānī mi bu ya ʿİsī-i devrān mı ʿaceb Yed-i beyżā mı bu ya Mūsi-i ʿİmrān mı ʿaceb Gevher-i Hind ü Yemen laʿl-i Bedaḫşān mı ʿaceb Mihr-i ḥūbān-ı cihān ḫāce-i hicrān mı ʿaceb Mışr-ı ḥüsn içre bu ya Yūsuf-ı Kenʿān mı ʿaceb Ḫalḳ-ı ʿālem buña bende ya bu sulṭān mı ʿaceb Şor a Seyrī-i bī-dil derdine dermān mı ʿaceb Menbaʿ-ı luṭf u kerem maḫzen-i iḥsān mı ʿaceb Bu perī mi bu melek mi ya bu insān mı ʿaceb Bārekallāh zihī ṣunʿ-ı Ḫudā-yı müteʿāl	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	Mecmuada, “Tercīʿ-bend-i ʿAskeri” şeklinde başlık atılmıştır.

43b	ʿAskerī	Kişver-i ḥüsnüñ bugün sulṭānısın ey şāh diyen Sende ḥatm oldı melāḥat sendedür vech-i ḥasen Leblerüñ mül ruḫlaruñ gül ʿārıżuñ berg-i semen Bende oldum ḳāmet-i şimşāduña āzād iken Gülşen-i ʿālem görinür gözüme sensüz diken ʿĀr idüp ben ʿāşıḳ-ı dīdārdan ḳaçmaḳ neden Nev-cevānsın sūz-ı āhumdan ṣaḳın ey sīm-ten Baş açıḳ abdālıñam ey Ḫüsrev-i Şīrīn-dehen Yā irem vaṣluña yā serden geçem çün kūhken Gerçi ḳapuñdan beni dūr itdi çarḫ-ı pīrezen Ṭālib olsam bulmayam mı sen büt-i raʿnāyı ben Bu meṣeldür Tañrısın bulur nigārā isteyen	Ey dirīġā bendesinden yüz çevirdi ol ḥabīb Yāri benden gör ne luʿb ile cüdā ḳıldı raḳīb ʿAşḳa dermān var mıdur diyü su´āl itdi ṭabīb Didi kim ṣabr u sefer ʿaşḳa devādur ey ġarīb Ṣabra ṭāḳat yoḳ çeker boynuma ṭāḳat ʿaşḳı ip İrdi cānānum diyārından meşām-ı cāna ṭabīb Raḥm iderdi ḥālüme ʿarż eylesem ehl-i ṣalīb Bend-i pend ile baña dermān bulunmaz ey ṭabīb ʿAskerī ʿaşḳ ehline Baġdād olur dirler ḳarīb ʿAzm-i rāh it vaṣl-i dilberden ger istersen nasīb Ṭālib olsam bulmayam mı sen büt-i raʿnāyı ben Bu meṣeldür Tañrısın bulur nigārā isteyen	Tercīʿ -bend/ 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
45a	Uṣūlī	Şükr Ḥaḳḳa kim yine bir mehliḳādur sevdigüm Nūrdur başdan başa şems-i ḍuḥādur sevdigüm Sāyesinde pādişāhum bir hümādur sevdigüm Serv-ḳad maḥbūblarda müntehādur sevdigüm Yā Ḥasan yāḫūd Ḥüseyn-i Kerbelādur sevdigüm Laḥmüke laḥmī ʿAliyyü'l-Murtażādur sevdigüm Ṣūret-i Raḥmān ʿale'l-arş-ı istivādur sevdigüm Ḳıble-i Ḥaḳ Kaʿbe-i ehl-i ṣafādur sevdigüm Deyr-i dilde bir büt-i ṭalʿat-nümādur sevdigüm Hāşelillāh dostlar nūr-ı Ḫudādur sevdigüm Ben Muḥammed ümmetiyem Muṣṭafādur sevdigüm	Murġ-ı cāna ʿaşḳ odundan āşiyān itdüm yine Ol cinānī baġışuñ yerin cinān itdüm yine Bu deli göñlümi rüsvā-yı cihān itdüm yine Gice gündüz hemdemüm āh u fiġān itdüm yine Şoldurup bāġ-ı vücūdumı ḥazān itdüm yine Tīġ-i ḥasretle yüregüm ṭolu ḳan itdüm yine Dūr-ı miḥnetle büküp ḳaddüm kemān itdüm yine Ey Uṣūlī ol şehüñ ismin beyān itdüm yine Ayaġı ṭopraġına ruḥı revān itdüm yine Gün gibi fāş eyleyüp sırrum ʿayān itdüm yine Ben Muḥammed ümmetiyem Muṣṭafādur sevdigüm	Tercīʿ -bend/ 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	

46a	Nā´ilī	Ey rūzigār-ı kīne-ver ü çarḫ-ı kīne-ḫāh Bī-dād-gerdüñ oldı o maẓlūm-ı bī-günāh Senden ne vech ile alınur intiḳāmumuz Ey baḫt-ı kīne-cū felek-i bī-mürüvvet āh Pīr-i ḥamīde-ḳāmet iken şefḳat itmeyüp Ḳıyduñ o nev-cevāna idüp ḳāmetin dütāh Bilsün siyeh-derūn idügüñ cümle kā´ināt İtsün kebūd iken nemedüñ dūd-ı dil siyāh Bir şemmedür bu vāḳıʿadan ḥāl-i Kerbelā Kerrūbiyān-ı ʿarş bu ẓulme yeter güvāh Ṭut dāmen-i sipihri hemān rūz-ı rüste-ḫīz Maẓlūm-ı bī-günāh idügüñde yoḳ iştibāh Bu mācerāyı şerḥe dil olsun yegān yegān Tā ḥaşr ḳabrüñ üzre nümūdār olān giyāh Ey vāy ey birāder-i bā-cān berāberüm Ey māye-i ḥayāt-ı dil-i derd-perverüm	Bir laḥẓa kim bu bezm-i fenāda dem eyledüñ Ṭayy-ı bisāṭ-ı kār-geh-i ʿālem eyledüñ Ḳoydı biri birine bu mātem felekleri Ḳaṣd-ı ḫarāb-kārī-i nüh-ṭārem eyledüñ İtdüñ ṣalā-yı nevḥa ṭarab-gāh-ı ʿāleme Tecdīd-i resm ü ḳāʿide-i mātem eyledüñ Gösterdüñ ol mehüñ bize eksikligin tamām Ey çarḫ-ı bī-vefā-yı sitemger kem eyledüñ Āh ey sürūr-ı sīne vü ey nūr-ı dīde āh Rūz-ı neşāṭumuz şeb-i tār-ı ġam eyledüñ Aḫbābuña egerçi virüp ġam ʿadūları Çarḫ-ı nifāḳ-pīşe gibi ḫürrem eyledüñ Ṭāḳ u revāḳ-ı ʿarşa tezelzül virüp tamām Çarḫuñ da Nā´ilī gibi ḳaddin ḫam eyledüñ Ey vāy ey birāder-i bā-cān berāberüm Ey māye-i ḥayāt-ı dil-i derd-perverüm	Tercīʿ-bend/ 7 Bend	Mersiye	mef ūlü/ fāʿilātü/ mefāʿīlü/ fāʿūlün	
48a	Sürūrī	Dilā bu dehr-i fānīnüñ nesine böyle ḫürremsin ʿAceb bilmem ne maḳṣūda irişdüñ böyle bī-ġamsın Zamānuñ Ḫüsrevi olduñ ṭutalum şāh-ı ʿālemsin Kamer-ṭalʿat melek-ḥaşlet ya bir sulṭān-ı aʿẓamsın Ya Ḍaḥḥāk-i Ferīdūn Behmen-i Dārā yaḫūd Cemsin Ya İskender yaḫūd Faġfūr yā Ḫāḳān ya Rüstemsin Bilürsün “*küllü şey´in*”hālikün ʿilmine aʿlemsin Ne aşlı ʿāḳıbet āḫir ecel irdikde ebkemsin Tekebbürlük Ḫudāya yaraşur sen nesl-i ādemsin Vücūduñ añla ey ġāfil ki bir ḳaṭre meni demsin	Sürūrī bir ḳarāra ber-ḳarār olmaz geçer ʿālem Ki bir ḳaç gün eger gülsüñ muḳarrerdür şoñıdur ġam Göçenler bizden evvel hep bize ʿibret degül mi hem Yaturlar zīr-i ḫāk içre nice Dārā nice Rüstem Ḫuṣūṣā terk-i taḥt u tāc iden ol Ḥażret-i Edhem Naẓar ḳıl bunca şāhānuñ güẕeşte ḥāline bir dem Ḳoyalum bunı sulṭānı selāṭīn-i cihānı hem Ḳanı ecdād-ı pāk-i Ḥażret-i Ḥavvā ile Ādem Tekebbürlük Ḫudāya yaraşur sen nesl-i ādemsin Vücūduñ añla ey ġāfil ki bir ḳaṭre meni demsin	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	

48b	Raḥmī	Ey dil nice bir dehrüñ derdin çekesin muḥkem Bu bār-ı girān itdi ḳaddini sipihrüñ ḫam Yād eyleyüben gūş it bir ḥādiṣe-i muʿẓam Bu ḳıṣṣa beyānında oldı niçe dil ebkem Bir gevher-i yektādan ḥalḳ oldı ḳamu ādem Cehl ile kimi cāhil ʿilm ile kimi aʿlem Vaṣl ile biri şādān hecr ile biri pür-ġam Kimisi gedā olmış kimisi şeh-i ʿālem Ġafletle naẓar ḳılma aç gözüñi gel bir dem Bu mesʼele baḫṣinde ʿālimler olur mülzem Bu bezm-i ṭarab-sāza āgāh oluban maḥrem Tācını idüp kec-rev ʿayş eyler idi ḫürrem Cem cāmını nūş itdi sürdi niçe dem Rüstem Bu bezm girü bāḳī ʿālem girü bu ʿālem	Raḥmī n'ola ṭāliʿden eylerse şikāyetler Çekdi bu feleklerden çoḳ dürlü felāketler Nā-ehle müyesserdür her dürlü saʿādetler Dānā-dil-i kāmiller çekmekde melāletler ʿĀḳil ola dīvāne fikr itse bu ḥāletler Nā-dāna neden bilsem āyā bu riʿāyetler Bir gün beni ḫāk eyler āḫir bu ḳasāvetler Her ehrimenüñ varur ayaġına devletler Cān ile perī-rūlar eyler niçe ḫiẓmetler Var ise ḳıyāmetden oldı bu ʿalāmetler Zevḳ ile sürūr ile itdi niçe ʿişretler Dünyā gibi ʿuḳbāda bulsun yine rāḥatlar Cem cāmını nūş itdi sürdi niçe dem Rüstem Bu bezm girü bāḳī ʿālem giru bu ʿālem	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		mefʿūlü/ mefāʿīlün/ mefʿūlü/ mefāʿīlün	
49b	Ḳıyāsī	Ḫābdan açdum gözüm ṭurdum yerümde bir seḥer ʿAyn-ı ʿibretle bu fānī ʿāleme ḳıldum naẓar Cübbeye muḥtāc pālās içre her ehl-i hüner Her ne deñlü var ise nādān elinde sīm ü zer Zāġlar gülzārda ṭūṭī ḳafesde āh ider Ehl-i dil ayaḳda hep nādānlar olmış tāc-ı ser Ẓulmet-i āb-ı ḥayāta eylemiş devrān maḳar Gencler vīrānda ḳaʿr-ı biḥār içre güher Her kime kim dost dirsem ol baña düşmen çıḳar Giryesinden ʿāşıḳuñ maʿşūḳ eyler ḫandeler Bülbül aġlar gül güler ʿālem temāşādur gider	Ey Ḳıyāsī ʿālem-i fānīde ben leyl ü nehār Eyledüm taḥṣīl-i ʿilm-i maʿrifet çok rūzgār Bir nice yıllar kelāmum dürle ben idüp niṣār Ḳanda kim insān ola ben anda buldum iştihār Nideyüm ammā ki baḫtum olmadı iḳbāle yār Ṭālib olsam bir avuç ṭoprāġa olur tār-mār Dāʾim aġlayup bu ḥāli üzre idüp āh u zār Ġayreti aḳrān ile ġam cānuma itmişdi kār Nāgehān bir kūşeden bir pīr oldı āşikār Didi budur resm-i devr-i rūzgār-ı zūr-kār Bülbül aġlar gül güler ʿālem temāşādur gider	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		fāʿīlātün/ fāʿīlātün/ fāʿīlātün/ fāʿīlün	
50b	Fużūlī	Getür sāḳī ḳadeḥ kim nev-behār-ı ʿālem-ārādur Zemīn sebz ü hevā cān-baḫş u gülşen rāḥat-efzādur Perīşān olma kim gül berginüñ ḥālā bu gülşende Neşāṭ ü ʿıyş içün esbāb-ı cemʿiyyet müheyyādur Açıldı lāle güldi ġonçe geldi ʿişret eyyāmı Zebān-ı ḥāl-i sebze ʿişret īmāsına gūyādur Gör öz ḥālüñi vü çekme ġam-ı māżī vü müstaḳbel Ki ḥālā mevsim-i gül-geşt-i devr-i cām-ı şahbādur Seḥer gül-zāra gir billāh bu mevsimlerde vü her dem Temāşā ḳıl ki dīvānında gülsüñ ḫoş temāşādur Açıldı ġonça ṭomārı vü maʿlūm oldı mażmūnı Budur kim fevt ḳılmañ mevsim-i gül cām-ı gül-gūnı	Getür sāḳī ḳadeh kim bāġ u saḥrā lālezār oldı ʿAceb faṣl-i ḫuceste mevsim-i ḫoş-rūzgār oldı Şükūfe bergi toprāġ üzre zerrīn ḫıştlerdür kim Esās-i ʿıyş-ı ḥalḳ ol ḫıştlerden üstüvār oldı Ciger ḳanı gibi gitmişdi gözden tāze gül şekli Yine daġ-ı dil-i ehl-i vefā tek āşikār oldı Çıḳardı sebze vü gül ḫākden çoḳ laʿl ü firūze Velī yüz şükr kim Ḫān ḫāk-i pāyine niṣār oldı Fużūlī gel ḫazān vaḳti olurduñ müttaḳī ḥālā Mey iç kim mevsim-i gül geldi eyyām-ı bahār oldı Açıldı ġonça ṭomārı vü maʿlūm oldı mażmūnı Budur kim fevt ḳılmañ mevsim-i gül cām-ı gül-gūnı	Tercīʿ-bend/ 5 Bend	Sāḳi-nâme	mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	

51b	Fużūlī	Men kimem bir bī-kes ü bī-çāre vü bī-ḫānmān Ṭāliʿüm āşüfte iḳbālüm nigūn baḫtum yamān Memlū eşkümden zemīn memlū ünümden āsumān Āh ü nālem nāvek ü peyveste ḫam ḳaddüm kemān Tīr-i āhum bī-ḫaṭā teʾşīr-i nālem bī-gümān Muttaşıl ġam-ḫāne-i sīnemde yüz ġam mīhmān Ḳanda bir ġam itse benden itse söyler men zamān Yoḳ baña dām-ı belā vü ḳayd-ı miḥnetden amān Çıḳdı cān gönlümde endūh u ġam ü miḥnet hemān Ey benüm cānum sen ü gönlüm senüñle şād-mān Sensüz olman ayru miḥnetden belādan bir zamān El-amān hicrān belā vü miḥnetinden el-emān	Faḳr ʿaşḳ içre Fużūlī ʿizz ü cāhumdur benüm Şīve-i mihr ü muḥabbet resm ü rāhumdur benüm Derdümi ṣābit ḳılan ʿuşşāḳa āhumdur benüm Āh bu daʿvīde bir ʿādil güvāhumdur benüm Gerçi ġam maḳṣūdı ḳatl-i bī-günāhumdur benüm Ġam degül çün künc-i meyḫāne penāhumdur benüm Dergeh-i pīr-i muġān ümmīd-gāhumdur benüm Ben anuñ bir çākeri ol pādişāhumdur benüm Ey ki her cürm olsa luṭfuñ ʿöẕr-ḫāhumdur benüm Ayıran benden seni baḫt-i siyāhumdur benüm Sensüz olman ayru miḥnetden belādan bir zamān El-amān hicrān belā vü miḥnetinden el-amān	Tercīʿ-bend/ 7 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
53a	ʿAẕīmī	Ey vücūd-ı ẕāt-ı pāküñ kāʾinātuñ evveli Tā ezel *ḳālū belā*da nuṭḳuña didüm belī ʿAşḳ-ı pāküñdür olan mirʾāt-i ḳalbüñ ṣayḳali N'ola teslīm eyler isem yoluña cān u dili [EKSİK] bugün ehl-i fenānuñ menzili Vechüñe her kim irişse şübhesüz olur velī [EKSİK] yezdānuñ ṭarīḳinden eli Ger olursam ṭañ mıdur ehl-i fenānuñ ekmeli Maẓhar-ı teʾvīl-i āyāt-ı İlāhī olalı Ẓāhirüm şerʿ-i Muḥāmmed bāṭınum sırr-ı ʿAlī	Gönlümüñ taḫtında şāh-ı ʿaşḳ idelden mekān Leşker-i ġamdan vücūd iḳlīmi bulmışdur amān Ḥamdülillāh ḳalmadı ḳalbümde hīç şekk ü gümān Eyler isem n'ola ʿilmullāhuñ esrārın beyān Nice pinhān eyleyem kim nuṭḳ-ı Ḥaḳ günden ʿayān Cümle eşyā Ḥaḳ kelāmından virür saña nişān Evvel āḫir ḫāliyā budur saña sözüm hemān Ġayrı yoḳdur fāʿil-i muṭlaḳdan özge ey fülān Ey ʿAẕīmī irişelden feyż-i Faż̇l-ı ġaybdan Ẓāhirüm şerʿ-i Muḥāmmed bāṭınum sırr-ı ʿAlī	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
54a	Rūḥī-i Baġdādī	Āh kim ḫāke bıraḳdı beni bir tāze nihāl Sāye-veş olmadayam zār-ı fenāda pā-māl Bülbül-i cānumı çarḫ itdi şikeste-per ü bāl Ṭūṭi-i ṭabʿumı zehr-i ġam-ı hicr eyledi lāl Kāse kāse niceye dek çekeyüm zehr-i melāl Niçe bir ġabr u felekde şunıla cām-ı viṣāl Ġayrılar rūz u şeb itmekde temāşā-yı cemāl Ben gedā olmada ammā hedef-i tīr-i celāl Raḥm ider ḫālüme bir gün diyü ol ḫūn-ḫışāl Dil-i şūrīde müdām itmede beyhūde ḫayāl Ben sitem-dīde vü dildār-ı ḳalīlü'l-inṣāf Naẓar it ḫālüme ey şāh-ı keşīrü'l-elṭāf	Vireli derd ü ġam-ı ʿaşḳa göñül bīmāram Giceler ṣubḥa degin āh iderem bīdāram Āh idersem n'ola müştāḳ-ı vaṣl-ı yāram Bende-i ʿaşḳam ü sevdā-zede-i dīdāram ʿİzzetüm ḳalmadı dildār yānında ḫāram Düşeli Rūḥī gibi fırḳate bī-miḳdāram Cānuma geçdi ḫadeng-i ġam-ı hicr efgāram Beni ḳatl idene biñ cān ile minnet-kāram Bī-dil ü bī-kes-i ġam ü ḳīne ḫazīn ü zāram Bāʿiṣ-i ḫande-i aġyār-ı cefā-kerdāram Ben sitem-dīde vü dildār ḳalīlü'l-inṣāf Naẓar it ḫālüme ey şāh-ı keşīrü'l-elṭāf	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	

55b	Fehīm	Efsūs o düşmen-i temennī Virmez dil-i zāruma tesellī Mir´āt-i dilüm ider şikeste Ger sehv ile eylese tecellī Müstaġnī-i ḥüsndür o resme Ol āfet-i cān-ı dīn ü dünyī Bir nīm nigāh eylemezdi Āyīne olaydı rūy-ı Leylī Beñzerdi nihāl-i ḳāmetine Şūr-efgen-i maḥşer olsa Ṭūbī Ümmīd-i tecellīsinde mużmer Mażmūn-ı beyān-ı *len terānī* Bu ye´s ile oldı cümle ʿuşşāḳ Hem-vāḳıʿa-i ʿacīb-i Mūsī Devrinde o ġamzenüñ ḳażā ger Ḳatline cihānuñ itse daʿvī Bī-bāk virür o çeşm-i kāfir Bir ʿişve ile ḳażāya fetvī Nuṭḳında nühüfte maʿnī-i rūḥ Merkūz lebinde rūḥ-ı maʿnī Ammā ki şehīd-i reşk-i laʿli Yüz biñ dil-i Ḥıżr u cān-ı ʿİsī Hep küştesi şād-ı mergdür çün Bu reşk ile baña ölmek evlī Tā key ġam-ı ḥaclet-i şehīdān Min baʿd olayum o şūḫa ḳurbān	Ḥaydar o ġażanfer-i şehādet Ser-ṣafḥa-i defter-i şehādet Zehr-ābe-çeşān ol iki maʿṣūm ʿAṭşān-ı leb-i kevṣer-i şehādet Kām-ı dil-i Zeyn-i ʿābidīndür Perverde-i şekker-i şehādet Bāḳır ki odur ṭarīḳ-i Ḥaḳda Bī-perde-i rehber-i şehādet Ṣādıḳ ki vücūd-ı pāki oldı Maġsūl ü muṭahhar-ı şehādet Kāzım ki laʿīn şāhuñ itdi Mir´ātını maẓhar-ı şehādet Oldı çü Rıżā ḳażāya rāżī Ḥaḳ eyledi der-ḫor-ı şehādet Ḫayyāṭ-ı ḳażā Taḳīnüñ itdi Destārını pister-i şehādet Deryā-yı tevekküle Naḳīnüñ Oldı dili gevher-i şehādet Āh-ı dil-i ʿAskerī ki oldur Rāyet-keş-i leşker-i şehādet Mehdī ki cemāline virilmiş Ḫurşīdī-i maḥşer-i şehādet Hep oldı şehīd ben de oldum Ser-dāde-i ḫançer-i şehādet Tā key ġam-ı ḥaclet-i şehīdān Min-baʿd olayum o şūha ḳurbān	Tercīʿ-bend/ 12 Bend		mefʿūlü/ mefāʿīlün/ feʿūlün	
58a	Fehīm	Żerre-veş ser-geştesiyem bir şehüñ k'itse ḥicāb Māhdan eyler niḳāb-ı sāye-bānuñ āfitāb Gāh ider pinhān nigehle ʿāşıḳı mest ü ḫarāb Geh teġāfülle ider erbāb-ı dilden ictināb Neşve-i ḥayretle pür olmış dil-i pür-ıżṭırāb Niçe itsün böyle bir fettāna tevcīh-i ḫiṭāb Göz ucıyla ʿāşıḳa geh luṭf ider gāhī ʿitāb Bir su´āle yer ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb	Oldı çün nāz ile ol şūḫ-ı cihānum cilve-ger Çeşmi sermest-i mey-i ʿişve kirişme pür-ḫaṭar Zevḳ-i nāzından niyāz oldı zebānum ser-te-ser Ben niyāz itsem o nāz eyler ṣanurdum bī-ḫaber Rūḥ-ı Nefʿīden Fehīm aldum ḫaber didi eger ʿĀşıḳ iseñ el-ḥaẓer ḥüsnine ḫāmuş it naẓar Göz ucıyla ʿāşıḳa geh luṭf ider gāhi ʿitāb Bir su´āle yer ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb	Tercīʿ-bend/ 7 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	

59a	Ġubārī	Bir gice sākin idüm ḫān-ḳah-ı ġafletde İʿtikāf itmiş idüm künc-i ġam-ı miḥnetde Gözlerüm yummış idüm ʿālem-i pür-ʿibretde Ġaflet uyḫusı beni almış idi ġāyetde Pür idi penbe-i ġafletle şımāḫ-ı semʿüm Dil-i efsürde ḥacer olmış idi şiddetde Öyle ġarḳ olmış idüm ḳaʿr-ı bün-i ġafletde ʿAḳl u fikr ü dil ü cān ḳalmış idi ḥayretde Rişte-i ġaflet ile bağlu idi her ʿużvum Mā-ḥaṣal ḳāṣır idüm ġāyet ile ḫizmetde Gūş-i hūşa bu nidā irdi o dem hātifden Didi ey ʿālem-i ṣuġrāda ḳalan ġafletde Ġāfil olma gözüñ aç ʿālem-i kübrā sensin Sidre vü levḥ ü ḳalem ʿarş-ı muʿallā sensin	Cümle zerrāt-ı cihān maṭlaʿ-ı ʿibretdür hep Ehl-i idrāk olana remz ü işāretdür hep Naḳş-ı ẓāhirde ʿayān cümle ʿulūm-ı bāṭın Küllü şey mürşid-i erbāb-ı başīretdür hep Naẓar it dīde-i cān ile cihānı añla Maḫzen-i ʿilm-i ledün maẓhar-ı ḥikmetdür hep Ḥikmet ü ʿibret ü her remz ü işāret ne ki var Hep Ḫudādan saña taʿlīm ü beşāretdür hep Fehm içün ʿālem-i kübrāyı ulü'l-elbāba Ṣuverī ʿālem-i ṣuġrā heme ṣūretdür hep Ey Ġubārī yüri var kendüñi idrāk eyle Pendümi gūş ile it ki beşāretdür hep Ġāfil olma gözüñ aç ʿālem-i kübrā sensin Sidre vü levḥ ü ḳalem ʿarş-ı muʿallā sensin	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	
60a	Feyżī	[Baş Kısmı Eksik] Yaʿni bu menzilgeh-i nūr-ı hidāyetdür hemīn Reşk-i firdevs-i berīndür ravża-i dārü's-selām Ḫān-ı "mā-evḥā"dan irince Resūl-i Kaʿbeye *"Laḥmüke laḥmī"* diyüp virdi ʿAlīye ḫoş peyām Es-selām ey maẓhar-ı "*levlāk*" -ı sırr-ı *"men aref"* Es-selām ey dürr-i baḥr-i *"hel etā"* şāh-ı Necef	Yā İlāhī bu imāmān-ı ṣafā-perver ḥaḳı Ejdehā-yı Ẕü'l-fiḳār-ı Ḥayder-i ṣaf-der ḥaḳı Gün gibi rūşen olān ʿayn-ı ṣafā-yı ʿārife Eyleyen şaḳḳü'l-ḳamer iʿcāz-ı peyġamber ḥaḳı Cezbe-i luṭfuñ hevāsıyla olān meczūb içün Her kemālātıyla ekmel mürşid ü rehber ḥaḳı Ḳudretüñle sihrini ibṭāl için sāḥirlerüñ Dest-i Mūsīde ʿaṣā iken olān ejder ḥaḳı Sākin-i kūy-ı ḥarābāta viren ẕevḳ ü ṣafā ʿĀlem-i vaḥdet meyinden mest iden sāġar ḥaḳı Onsekiz biñ ʿālemüñ dāyim temāşāsın idüp Ġıll u ġışdan ṣāf olān mir´āt-i İskender ḥaḳı Feyżī-i dilteşneyi ḳand-i zülāl-i vaṣluña Ṣol Kelāmullāh içinde sūre-i kevṣer ḥaḳı Bunı ḳıl ẕikrümi yā Rab virdümi şām u seḥer Ser-te-ser deryā-yı vaḥdetde olān kevṣer ḥaḳı Es-selām ey maẓhar-ı "*levlāk*" -ı sırr-ı *"men aref"* Es-selām ey dürr-i baḥr-i *"hel etā"* şāh-ı Necef	Tercīʿ-bend/ 4 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	Şiirin baş kısmı eksiktir.

61a	Aḥmed Beg	Benlikden eger geçmez iseñ cān olımazsın Terk itmez iseñ küfrüñi īmān olımazsın Dil ḫātemini cehd idüben dīv ü perīden Ḥıfẓ itmez iseñ mülke Süleymān olımazsın Neydügini Ṭūr ile bu gün vādi-i Eymen Fehm itmez iseñ Musī-i ʿimrān olımazsın Cehd itmez iseñ āb-ı viṣāl içmege ey dil Hicr āteşine derd ile giryān olımazsın Vaḥdet gülini bulmaz ısān bāġ-ı cihānda Cān gülşenine murġ-ı ḫoş-elḥān olımazsın Aṣdāf-ı maʿānīde olān dürr-i yetīme Mālik olımazsañ eger ʿummān olımazsın Sırr ṣaḳla eyā ṭālib-i Ḥaḳ cān sözin işit Ser virmez iseñ ṣāḥib-i meydān olımazsın Terk itmez iseñ cismüñi sen cān olımazsın Dervīş olımazsın yüri sulṭān olımazsın	Cānāne ḳaçan ʿişve ile bir naẓar eyler Yeksān olanı ḫāk ile ol demde zer eyler Ḥāṣiyyet-i ʿaşḳuñ ṣanemā ḳanlu yaşumı Pāyuña niṣār itmege laʿl ü güher eyler Dil ḫānesine ġamzelerüñ seyr ide gelse Cān ḳarşu çıḳar ʿizzet ile aña yer eyler Öldürmek ile ḳor mı gözüñ ʿāşıḳı cānā Maḫşer ṣaçuñuñ ince hisābı neler eyler Gülşende lebüñ ẕikrini gūş eyledi şebnem Yur ġonçeler aġzını gül-ābıyla ter eyler Hem-zūr buyur yoluña cān oynasa Aḥmed Dervīş olanuñ tuḥfesini mā-ḥażar eyler Nāz ile tekellüm idüben baḳmaduġuñ ḳo Neylerse benüm cānuma ol ġamzeler eyler Terk itmez iseñ cismüñi sen cān olımazsın Dervīş olımazsın yüri sulṭān olımazsın	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün	
62b	Rūşenī	Diñle sözüm saña direm ey ʿamū Ḳardaşuñ oġlı sözi ḥaḳdur ḳamu Nesne dime kimseye var yoḫ yire Ger saña irsün diriseñ feyż-i Hū Bed dime bed baḫma yaradılmışa Her neye ḳılsañ naẓarı ḳıl nigū Gözgü kimi gördügüñi söyleme Şu kimi irişdügüñi cümle yu Gün bigi her yire şalup rūşenī Her yañaya ḫoş gezüben kū-be-kū Rūşenī bigi oluban ehl-i dīd Aç gözüñi dime utan yār gū Dınma çeler baḫma beler puşma hīç Rind-i cihān ol yüri doḳunma giç	Ey dil ü ey dīde vü ey Rūşenī Diñle ki budur sözümüñ rūşeni Ṭut özüñ alçaġa şalun benlügüñ Tanıyasın tā ki yitüp sen seni Tañrı rıżāsın ṭapayın dir iseñ Semredüben cānı arıḫlat teni Anı dilerseñ ki olup pāk ü şāf Ḳalbüñ olā ʿilm-i Ledün maḥzeni Kīni vü kīri sürilüp sīneñüñ Sırr-ı İlāhīnüñ olā maʿdeni Rūşenī mihrinden idüp varlıġuñ Gönlüñ evinüñ açılup revzeni Rūşen idüp ẓulmetini gönlüñüñ Merdümek-i dīde kimi Rūşenī Dınma çeler baḫma beler puşma hīç Rind-i cihān ol yüri doḳunma giç	Tercīʿ-bend/ 7 Bend		müfteʿīlün/ müfteʿīlün/ fāʿilün	

63b	Żaʿfī	Bir tecellīdür evvel ü āḫir Gāh olur bāṭın u gehī ẓāhir Cümle bir maʿnīdür bu taṣvīrāt Ṣūretā gerçi görinür vāfır Özgedür bu ki bir ḥaḳīḳat iken Kimi mü´min olur kimi kāfir Kimi şāh-ı cihān kimisi gedā Kimi şādān olur kimi bāḫir Ehl-i ʿirfān yānında bir görinür Ṣāl u iflās ü cāme-i fāḫir Cümle bir baḥr dür şaṭ u Ceyḥūn Gerçi ẓāhirde farḳı var bāhir Vaḥdet ü keṯret iʿtibārīdür ʿAyn-ı vāḥid durur ki cārīdür	Żaʿfiyā ḳo bu keṯret efkārın Gün bugündür dime bugün yarın Her ki bugünki gün ḳazanmaz gün Ḳanda yarın göriser ol yārın ʿAşḳ bāzārına gedā olımaz Çalmayan ṭaṣa ṣīṣe-i ʿārın ʿĀṣıḳun ẓāhire nişān olur Sende var ise göster āṯārın Ṣāf olmaḳ gerek ʿalāyıḳdan Her kim isterse dost dīdārın Çünki naḳḳāṣ birdür eşkālüñ Sen de bir ṣay nuḳūṣ tekrārın Vaḥdet ü keṯret iʿtibārīdür ʿAyn-ı vāḥid durur ki cārīdür	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		fāʿilātün/ mefāʿilün/ feʿilün	
64a	Ḥamdī	İftitāḥ-ı kelām-ı ehl-i kemāl Nām-ı aʿlā-yı mübdiʿ-i müteʿāl İrmedi ḥamd-i müntehāsına Ẕikr iden bi'l-izzi ve'l-uṣāl Ẕātı "*leyse kemiṯlihi şey´in*" Ṣıfatı "*külli fihin külli müteʿāl*" Çünki ansız vücūdı yoḳ şey´üñ Ola mı aña żıdd u nidd ü miṯāl Ġayrın iṯbāt ider mi ʿaynı olan Çünki vehme gelür bu resme ḫayāl Heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı İlāh *"Leyse fī cübbeti'l-vücūd sivāh"*	Ḥamdī naḳḳāṣ ile eyle naḳṣa naẓar Çünki naḳḳāṣa naḳṣı oldı eṯer Fikri olan figār anuñla ḳılur Eṯerinden mü´eṯṯirine naẓar Bulmadı şemʿ-i dilde nūr-ı yaḳīn Her ki şevḳ-i delīle bula fer Maʿrifet sikke-i mübārekdür Lāyıḳ olmaz bu sikkeye her zer Nūṣ-ı cāndur mükerrer eyle bunı Ẕevḳ-i tevḥīde irdüñise eger Heme ʿālem żiyā-yı nūr-ı İlāh *"Leyse fī cübbeti'l-vücūd sivāh"*	Tercīʿ-bend/ 6 Bend		fāʿilātün/ mefāʿilün/ feʿilün	
64b	Aḥmed	Dilber-i mā bir gül-i ḥamrā imiş Bülbül olan ʿāşıḳ-ı şeydā imiş Deyr-i cihān içre hemān gördügüñ Ġayr degül ol büt-i raʿnā imiş Öykünemez kimse leṭāfetde hīç Gel sen anı gör nice zībā imiş Od ile ṣu ṭopraġ u yil ü hevā Aç ḳulaġuñ diñle ne gūyāyımış Kün didi Ḥaḳ kevn ü mekān yoġiken Dü cihān ol emr ile peydā imiş Bildi şu kim ʿāḳıl ü dānā imiş Ḳāf ile nūn Ādem ü Ḥavvā imiş	Seyyid-i kevneyne görindi Celīl Gülşen oldı āteşe girdi Ḫalīl ʿAşḳ içinde kimini ber-dār idüp Nice yıllar eyledi kimin ʿalīl Yā İlāhī saña dutubdur yüzin Eylemegil Aḥmedi ḫor u zelīl Terk-i ser it cānuñı eyle fedā İster iseñ cānib-i Ḥaḳḳa sebīl Saña velāyet ḫaberin söylerem Cidd ile cehd eyle anı añla bil Bildi şu kim ʿāḳıl ü dānā imiş Ḳāf ile nūn Ādem ü Ḥavvā imiş	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		müfteʿilün/ müfteʿilün/ fāʿilün	

65a	Şāhidī	Gel berü gel zerḳ ile taḳlīdi ḳo ʿĀşıḳ ol iç bāde-i tevḥīdi hū Besle riyāżetle riyāż-ı dili Olma ṣaḳın bende-i gīr ü gelū Arayuban istedügüñ cā-be-cā Şoylayuban özledügüñ sū-be-sū Ḥayret aġacı budaġında ḳonup Fāḫte-vār añladuguñ kū vü kū Bunı yaḳīn bil saña senden yaḳīn Ġayr degül kim göresin rū-be-rū Sen seni bilme anı bil sen seni Sen seni bildüñ ise bildüñ anı	Geh sürerem çift ṭutaram ṣabān Çoban olup çatladuram geh ṣaban Geh oluram ʿaşḳ ile ẓırlaḳ eşek Geh oluram sehv ile yoldan ṣapan Geh iderem saʿy ile taḥṣīl-i ʿīlm Geh menem zühdi ḳoyup ʿaşḳa tapan Gerçek erüñ göñlini ben ḳapmışam Gerçek er olur yine benden ḳapan Sırruñı fāş eyleme gel Şāhidī Sırra irer sırrına ḳapu yapan Sen seni bilme anı bil sen seni Sen seni bildüñ ise bildüñ anı	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		müfteʿilün/ müfteʿilün/ fāʿilün	
65b	Ḥalīlī	Ey maẓhar-ı kā´ināta maẓhar V'ey memleket-i cemāle server Ḳutlu ḳadem ü ḫuceste ṭāliʿ ʿİsī-nefes ü firişte-peyker Nuṭḳuñdan alur ḥayātı mürde Şermende lebüñden āb-ı kevṯer ʿAşḳuñ lemeʿānı ey ḳamer-veş Dil levḥine olalı muḥarrer Hicrān gicesinde bülbül-i dil Bu naġme ile terennüm eyler Kim vech-i ḥabīb-i dilsitāndur Sermāye-i ʿömr-i cāvidāndur	Cān ḳılca ḳalursa derd-i ġamdan Kesmezem ümīd ol ṣanemden Niçün ki naẓīri gelmemişdür Mevcūd olalı cihān ʿademden Ol māh-liḳādan umaram kim ʿAfv ide günāhı keremden Olursa Ḫalīlī yāre vāṣıl Rūmī olur ol geçer ʿAcemden Taṣvīr olına mı naḳş-ı ʿālem Taḥrīr olınan budur ḳalemden Kim vech-i ḥabīb-i dilsitāndur Sermāye-i ʿömr-i cāvidāndur	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		mefʿūlün/ mefāʿīlün/ feʿūlün	GE'da I ve II numaralı bendler yer değiştirmiştir.
66a	Kemāl Pāşā-zāde	Niçe bir şām u seḥer kāruñ ola Cürm ü ʿıṣyān u güneh sehv ü ḫaṭā Niçe bir mey-kede vü ʿıyş u ṭarab Ḳanı mescidde ʿibādāt-ı Ḫudā Niçe bir fikr ü ḥayāl-i ruḫ-ı yār Ḳanı endīşe-i dīdār-ı Ḫudā Niçe bir zülf ü nigāruñ hevesi Ḳanı ol bīm ü celāl-i Mevlā Niçe bir ḫāceñe ḳul olmayuban Olasın ġaflet ile ʿabd-i hevā Ġāfil olma be göñül āgāh ol Geç hevādan gela ʿabdullāh ol	Saña şimden girü ʿizzet ideyin Yerüñi ḫāne-i ʿuzlet ideyin Giydirüp başınā tāc-ı ʿaşḳı Seni ben şāh-ı muḥabbet ideyin Bir gün idüp senüñ ile el bir Pīr-i ehl-i ḥaḳa ḫızmet ideyin Cān ġafletden uyar ey miskīn Gözüñ aç saña naṣīḥat ideyin Hem-ġama bile seni hem-dem idüp Sālik-i rāh-ı ḥaḳīḳat ideyin Ġāfil olma be göñül āgāh ol Gec hevādan gele ʿabdullāh ol	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	

66b	Fevrī	Merḥabā ey piyāle-i ṣahbā Ḥabbeẕā ey müdāme-i ḥamrā Merḥabā merḥabā ṣafā geldüñ Eyledüñ mürde dilleri iḥyā Gel berü ey sürūr-ı ḳalb-i ḥazīn Gel gel ey [EKSİK] dīde-i bīnā Gel ki sensin fütūḥ-ı rūḥa cevān Gel ki sensin ʿāṣā-yı pīr-i dütā Gel ki ayaġuña niṣār itsün Cevher-i ʿaḳlını dil-i dānā Başları üzre yīr iderler hep Pādişāh u vezīr ü bāy u gedā Cürʿañı nūş idende ḳalmaz ebed Ġam-ı imrūz ġuṣṣā-i ġadā Cāmuñı virseler bedel olmaz Taḫt-ı Kāvūs milket-i Dārā Senüñ ile tefaḫḫur eylerler Cām-ı Cemşīd ü millet-i ʿĪsā Rūḥ-ı ġam-gīni yine şād itdüñ Geldüñ itdüñ bu mürdeyi iḥyā Āb-ı ḥayvān mısın nesin ey mey Laʿl-i cānān mısın nesin ey mey	Ḳanda mey olsa ʿişreti biledür Kime yār olsa ṣoḥbeti biledür Bir iki cāmuñı çeken bī-ḥāl Nereye varsa ḥāleti biledür Bāde-peymāne ṣanma bī-devlet Oñmadıḳlarda devleti biledür Bāḳi ḳalsa ṣarābı maḫmūruñ Ṣayruluġunda ṣoḥbeti biledür Bāde-āṣāma câme ḳādir iken Ḥor baḳmañ ki ʿizzeti biledür Kendüyi cām-ı meyle mest idenüñ Keṣret içinde vaḥdeti biledür Dürd-keş gönlüñe keder gelmez Cām-ı mey-veş ṣafāveti biledür Fevrī ḥaḳ söylemezse ey münkir Gör nedür ol ki himmeti biledür Mey-i nābuñ ne ḥikmeti var kim Açlıġında leẕẕeti biledür Dirhemini bir aḳçeye alsañ Yine içinde ḥürmeti biledür Āb-ı ḥayvān mısın nesin ey mey Laʿl-i cānān mısın nesin ey mey	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		feʿilātün/ mefāʿilün/ feʿilün	
67b	ʿAli Çelebi	Niçün ey ʿārıżı meh-rū yüzi māh Ḥāl-i ʿuṣṣāḳa degülsün āgāh Ḥasretüñden teb ü āh oldı işüm Raḥm ḳıl ḥālüme kim oldı tebāh Sen begüm Çin ilinüñ şāhısın Ḳalb-i ʿuṣṣāḳ durur saña sipāh Şıma imdi dil-i ʿuṣṣāḳuñı kim Şınsa leşker iremez begligi şāh Felege irdi ġamuñdan āhum Āsitānuña daḫı irmedi āh Dil sarāyına ḫayālüñ geleli Ḳomadı ġayrı ṣanem fikri ne rāh Sevdigüm baña günāh ise seni Yir ü gök deñlü durur bende günāh Dāimā fikrüm ü yādum sensin İki ʿālemde murādum sensin	Beni terk eyleyüp ol lāle-ʿiẕār Ḥayfdur kim ola aġyār ile yār Ben kemer gibi ḳılam ḳaddümi ḫam Ġayrılar ide miyānını kinār Ḳafes-i hicrde bülbül maḥbūs Gül-i ter bāġda hem-ṣoḥbet-i ḫār Bī-sebeb ḳanum içer anuñiçün Dem-be-dem gözlerüm olur bī-mār [EKSİK]	Tercīʿ-bend/ 3 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	Şiir eksiktir. III. bendin sekiz mısraı eksiktir.

68a	Rūşenī	Şaldıḳ tek ü pūy u cüst ü cūyı Me´vāmuz olalı dost kūyı Bī-kāse müdām içerüz mey Urup ṭaşa uşadup sebūyı İşkeste sever nigār gördük Şındırduḳ anuñ-içün sūyı Ṭapduh ne idügin ārzūmuz Elden ḳoduḳ özge ārzūyı Efʿālümüz oldı ḳamu maḥbūb Bize geleli ḥabīb ḫūyı Ḥaḳḳa degüşüp muvaḥḥid oldıḳ Bī-renglik ile bu reng-i būyı Biz dehr didügini virdik aldıḳ Feryād u figāna hāy u hūyı Biz ṣūfī-i ṣuffa-i ṣafāyuz Biz ṣūfī-i ḳubbe-i vefāyuz	Her kim bize gösterür cefāyı Biz gösterelüm aña vefāyı Bizi dögenüñ elin öpelüm Bize sögene ḳılup ṣenāyı Ḳavmi nitekim Resūle zaḥmet Virdikce iderdi ol duʿāyı Var olsun anuñ gözi ki dā´im Görür ruḫ-ı ḫūb-ı Muṣṭafāyı Ḥaḳdur bu sıra ʿayān ki bī-tek Her k'anı görür görür Ḫudāyı İtmez ruḫ-ı ḫūb-ı Muṣṭafāsız Minnet Ḥaḳa Rūşenī ṣafāyī Bildi iti azı tozından anuñ Bu Rūşenī gözi rūşenāyı Her şām oḳur ṣaçına *"ve'l-leyl"* Her ṣubḥ yüzine *"ve'ḍ-ḍuḥā"*yı Biz ṣūfī-i ṣuffa-i ṣafāyuz Biz ṣūfī-i ḳubbe-i vefāyuz	Terciʿ-bend/ 3 Bend		mefʿūlü/ mefʿāilün/ feʿūlün	DÖRD'da III. bend ve I. bend yer değiştirmiştir.

68b	ʿAskerī	Ḫūb-rūlarla ittiḥād itme ʿAşḳuñı anlara ziyād itme Ḳuluñam diyü her ḥıyel ḫīzüñ Dā´im emrine inḳıyād itme Vuṣlat ümmīdin eyleyüp her ān Nefs-i şūma uyup fesād itme Ger melek-rū olursa oġlanı Severin diyu saḳın ad itme Furṣat el virür ise sür ẕevḳin Yanuña almaġı murād itme Ġam-ı hicrān ḳafāda ḥāżırdur Gönlüñi vaṣlı birle şād itme Ḳaḥbe vü ḫīz ile giçen ʿömri Ṣaḳın aṣlā ḥesāba yād itme Terbiyet ışşı eylemez ḥīze Ehl-i dil sözlerin kesād itme Pend bed-aṣla fā´ide itmez Hergiz oġlana iʿtimād itme Her ne gelse gelür saña senden Baña yār itdi diyu ad itme Ey gönül pend işit ʿinād itme Ḳaḥbe vü ḫīze iʿtimād itme	ʿAskerīnüñ budur saña pendi Ḫūblarla sen itme peyvendi Elden işitdügi degül yalıñız Başına geldi görüp hep kendi Ḫīzlerden ḥaẕer gerek muḥkem ʿĀşıḳa çoḳ geçer bular bendi Düşürür vādī-i cünūna bular ʿAḳlın alup niçe ḫıred-mendi Ḳavlinüñ yoḳ ḳarārı vaʿd-i ḫilāf Hep yalāndur inanma sevgendi İtmiş atasın anasın bī-zār Her biri bir zamāne ferzendi Yanlarında ʿazīz olur bularuñ Rāzi vü Ẕātī vü Keşfī vü Ḳandī Gelecekler daḫı neler diyeler Bunların ḥaḳḳına neler dendi Ey gönül pend işit ʿinād itme Ḳaḥbe vü ḫīze iʿtimād itme	Terciʿ-bend/ 16 Bend		feʿilātün/ mefāʿilün/ feʿilün	XVI. bendin dört mısraı eksiktir.
72b	Firāḳī	Ey serā-perde-i Ḥaḳ maḥzen-i sırr-ı Sübḥān Ḥāṣıl-ı her dü cihān mā-ḥaṣal-ı çār erkān Sedd-i İskender olup ẓulmet-i vehme düşme Çün yaḳīn sende durur çeşme-i āb-ı ḥayvān Ḳoma keşretde özüñ ṭālib-i tecrīd ol kim Sendedür sende çü gencīne-i vaḥdet pinhān Ẕerresin maṭlaʿ-ı ḫurşīd-i ḥaḳīḳat sensin Ḳaṭresin gerçi velī sende ʿayāndur ʿummān Ḳaṭre-i tende iken baḥr-i vücūd-ı ẕātuñ Seni celb eyleyüp almışdı seḥab-ı imkān ʿAşḳ zencīre çeker baḥre ulaşır āḫir Āb-ı ṣaḥrāda olursa ne ḳadar ser-gerdān Gūş-ı cān ile işit cān ḫaberüñ her dilde Ḫaberüñ var ise cāndan eger ey ʿārif-i cān Noḳṭa-i dā´ire-i kevn ü mekān sensin sen Dā´ireñ gözle ki maḳṣūd-ı cihān sensin sen	Muṭrib-i bezm-i elest ile olanlar dem-sāz Dem-be-dem ney gibi āfāḳa ṣalanlar āvāz Bildiler neydügin āfāḳ ile enfüs yoḫsa Uramaz degme meges işbu hevāda dem-sāz Özge şeh-bāz gerek ṣayd-ı hümā-yı ʿaşḳa Degme sāzende-i nā-sāz bu ḳoldan çalmaz ʿAşḳ rāzını Firāḳī kime ifşā itsün Bu ḥarīm içre daḫı bulmadı bir maḥrem-i rāz Çoḳ aradum bu ḥarīm içre ḫavāṣṣı gerçi Bulmadum gerçek erenler ḥaḳiçün illā az ʿAşḳ şol ʿāṣıḳ-ı yektā gibi mānend-i elif Kimse ḥarf ile anuñ üstüne noḳṭa ḳonmaz Eyleyen besmele-i ʿaşḳ ile feṯḥü'l-bābı Kesr-i nefs eyleyüben noḳṭadan eyler āġāz Noḳṭa-i dā´ire-i kevn ü mekān sensin sen Dā´ireñ gözle ki maḳṣūd-ı cihān sensin sen	Terciʿ-bend/ 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	

73a	Günāhī	Bülbül-i nevrūz ile nālişde nāy´ īlerdenüz Rāstı ʿuşşāḳ içinde biz nevāy´ īlerdenüz Ṣanma mānend-i ḥabāb-ı mey hevāy´ īlerdenüz ʿAşḳ meydānında baş oynar fedāy´ īlerdenüz Görmedik bāḳī beḳā gördük fenāy´ īlerdenüz Geçmişüz ḫodluḳdan ey zāhid ṣafāy´ īlerdenüz İḫtiyār itdük nemed āl-i ʿabāy´ īlerdenüz Ḳomazuz cāmı müdām elden ṣafāy´ īlerdenüz Ḳāna boyandıḳ şehīd-i Kerbelāy´ īlerdenüz Şāh-ı ḥaḳḳiçün ʿAliyyü'l-murtażāy´ īlerdenüz Şevḳ-i Mevlānā ile "*şemsü'ḍ-ḍuḥāy*´" īlerdenüz Ümmet-i Aḥmedden olduḳ Muṣṭafāy´ īlerdenüz	Cānuma şemʿ-i tecellīnüñ uruldu pertevi Ẕerre ẕerre raḳṣ urur mānend-i Ṭūr-ı Mūsevī Ẓulmet-ābād-ı fenādur çünki dünyānuñ evi Kūşe-i bī-tūşe-i faḳr içre olduḳ münzevī Ne ḳalur ḳuds-i ḥalīlullah ne deyr-i ʿİsevī Ḳandadur Nūşü'r-revān-ı ṭāc u taḫt-ı Ḥüsrevī Ṣūreti ḳo ʿaşḳ ile olduñsa merd-i maʿnevī Deff ü nāy ile semāʿ it Mevlevī ol Mevlevī Ben Günāhī-veş olup nūr-ı Celālüñ pertevi Geh ġazel naẓm eylerüz gāhī oḳuruz Meṣnevī Şevḳ-i Mevlānā ile *şemsü'ḍ-ḍuḥā*´ ilerdenüz Ümmet-i Aḥmedden olduḳ Muṣṭafāy´ īlerdenüz	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		faʿīlātün/ faʿīlātün/ faʿīlātün/ faʿīlün	
74a	Mahlassız	Yā Rabb buna cān āşınādur Kim iki cihāna rūşenādur Ne şāh durur ki mevkibinde Sulṭān-ı cihān kemer-gedādur Ne māh durur ki pertevinden Ḫurşīd-i cihān-nümā Sühādur Ne cām ṣunar ki cürʿasınuñ Her ḳaṭresi çeşme-i beḳādur Ne ʿizzet olur ki farḳ-ı eflāk Ḫāk-i ḳademine kem bahādur Her ẕerre ġubār-ı cevāhirinden Yüz mihr-i güzīne tūtiyādur Her ʿıḳd-i ṣaçı girihlerinüñ Cān ʿuḳdesine girih-küşādur Aldum ele cām bir ele baş ʿAşḳa ḳadem urana ṣalādur Ol cāmda cān göziyle gördüm Çün āyīne-i cihān-nümādur Kim yoḳ bu cihān içinde deyyār Var iste ki yārdur ne kim var	Ger ḳılca ḳalursa ten taʿbdan Cān u dil üzülmeye ṭalebden Şey´ ü lillahim işigüñdür ey şāh ʿAfv eyle gedā-yı bī-edebden Küstāḫlıġa sebeb ne luṭfuñ Kesmezün ümīdi ol sebebden ʿĀlem nice luṭfuñ o umma sen kim Var sebaḳı raḥmetüñ ġażabdan Dün ü gün senüñle saña müştāḳ ʿĀlem ʿaceb oldı bü'l-ʿacebden Sāḳī ṣunıvir şarāb-ı ʿannāb Kim ḳaynadı cān-ı dem ʿinebden Ḥāṣiyyete taʿallüküñ nedür kim Lü´ lü-yi ter aḳıdır ẕehebden Muṭrib nefes-āver ki cān şeyḥi Çāk eyleye ten ṭonun ṭarabdan Ol özüñe düze ṣubḥ u şāmın Gözüme ʿAcemden vü ʿArabdan Kim yoḳ bu cihān içinde deyyār Var iste ki yārdur ne kim var	Tercīʿ-bend/ 7 Bend		mefʿūlü/ mefāʿīlün/ faʿūlün	

75a	Rūşenī	Biz cān-ı cihān u cān-ı cānuz Her yāñe revān gibi revānuz Tenhā teni ṣanma cān u dilden Cānān ḳademine cān-feşānuz Bintü'l-ʿinebüñ müdām-ı ḥoş ḥoş ʿUnnāb-ı lebin öpüp ṣorānuz Biz maṣṭabanuñ mücāviriyüz Gerçi ki misāfir-i cihānuz Ṣanmañ bizi nesne bilmezüz biz Biz ʿālim-i nā-nüvişte-ḫānuz Seyr-i melekūt için cihānda Biz anadan iki kez ṭoġanuz Baḳmañ bize siz iñen daḫı ḫār Biz bende-i şāh-ı bī-nişānuz Ṣūretde egerçi biz gedāyuz Maʿnāda velīk pādişāyuz	Biz ʿaşḳ ġamıyla şād-kamuz Cāndan şeh-i ʿaşḳa ḫoş-ġulāmuz Çeküp başı ʿaḳl-ı bī-ḫıredden ʿAşḳuñ sözine muṭīʿ ü rāmuz ʿAşḳ odıyla bişmişüz be-ġāyet Zāhid kimi ṣanma bizi cāmuz Nāmūs ile ʿārı ṣalanuz gāh Gāh beste-i ʿār u neng ü nāmuz Yād-ı ruḫ u zülf-içün nigāruñ Ḫānende-i vird-i ṣubḥ u şāmuz Gāh zülf ü ruḫla Rūşenī-vār Āşüfte-i şām u deng-i bāmuz Gāh ʿaşḳla olanuz suḫan-gū Ṣūretde egerçi biz gedāyuz Maʿnāda velīk pādişāyuz	Tercīʿ-bend/ 7 Bend		mef ūlü/ mefāʿīlün/ feʿūlün	
76a	Rūşenī	Ṭur yuḳaru ḳo bu ṭanb u ṭāḳı Bu ṭanṭanayı bu ṭumṭurāḳı Seccāde vü rekve vü ʿaşāyı Bu ḫānḳahı revāḳ u ṭāḳı Ḥāli vü nihāli vü ḥaşīri Bālişçe vü pister ü veşāḳı Bu evdeki sürmelü ḳarıyı Gehvāreyi vü bu vīḳ ü vāḳı Vār bunları vir elüñe ṣal ḥoş Bir dilber-i sīm-sāḳ sāḳī Dün ü gün içüben müdām mest ol Vaṣl oluban unudup firāḳı Tā rind oluban dönüp diyesin Sāḳī bize ṣun mey-i revāḳı Biz mest ü ḫarāb-ı mey-perestüz Maḫmūr-ı ṣabūḥī-i elestüz	Sāḳī yine ṣun feraḫ-fezāyı Ya´ni ki raḥīḳ-i ġam-zedāyı İmsāk-keşi kerīm-sāzı Kerem idici vü kerem-nümāyı Bizi idüp ümmet-i Muḥammed Tanındaranı reh-i Ḥudāyı Āşüfte ḳılanı çār-yārı Gördükçe cemāl-i Muṣṭafāyı Aṣḥāb arasında Muṣṭafāya Baḫşende-i ḥalet-i ṣafāyı Saġrāḳ-ı ṣafāyı itdürüp gūş Ḥoş göstereni bize liḳāyı Olanı gözine Rūşenīnüñ Ẓulmetde ḳalanda rūşenāyı Biz mest ü ḫarāb-ı mey-perestüz Maḫmūr-ı ṣabūḥī-i elestüz	Tercīʿ-bend/ 7 Bend		mef ūlü/ mefāʿīlün/ feʿūlün	

77b	Aḥmed Beg	ʿĀlem-i ġaybdan nişān benem uş Cümle ecsām içinde cān benem uş Maẓhar-ı ḳudretem vücūd ileyem Gevherem maʿden ü kān benem uş Gül ile gül benem gülābileyem Bülbülem nāle vü fiġān benem uş Bī-zebān söyünen sözi bilürem Nāṭıḳam nuṭḳ ile zebān benem uş Zinde-i cāvidān-ı rūḥ-ı beḳā Çeşme-i āb-ı zindegān benem uş Ẓulmet-i cismi terk idüp ṭoġdum ʿĀleme gün gibi ʿayān benem uş Murġ-ı ʿanḳāya kūh-ı ḳāf oldum Lā-mekān küncine mekān benem uş Dürr-i deryā-yı bī-kerān benem uş Deñizem ḳaṭrede nihān benem uş	ʿĀrif añlar sözümi bir dem ile Seyre geldüm cihāna Ādem ile Maʿrifet mülküne Süleymānam Mālik oldum cihāna ḫātem ile Mürdeler zindedür cevābumdan Hem-dem oldum Mesīḥ-i Meryem ile Merve ḥaḳḳı Ṣafāda seyr iderem Ḥācıyam Kaʿbe-y ile zemzem ile Ḳurtılup ġussadan emīn oldum Şād-be-şādīyem ġamem ġam ile Nūr-ı ruḥsār u ḫūb-rūyānem Zülfine düşmişem ḫāmem ḫām ile Cām-ı meyden benümle cānāne ʿIyş u nūş eylerem Cemem Cem ile Dürr-i deryā-yı bī-kerān benem uş Deñizem ḳatrede nihān benem uş	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		fāʿilātün/ mefāʿilün/ fāʿilün	I. bendin 7. beyti, III. bendin 5-6-7-8. beyitleri, IV. V. bendler mecmuada bulunmamaktadır.
78a	Mahlassız	Ḳāyil-i ḳavl-i elest ü rūḥ-ı aʿẓam ḥaḳḳıçün ʿĀlem-i esmāyı Ḥaḳ yaʿni adem ḥaḳḳıçün Nūḥ u İdrīs ü Ḫalīlullāh u İsmaʿīl ḥaḳḳıçün Mūsī-i ʿimrānla ʿĪsi ibni Meryem ḥaḳḳıçün Eşref-i ḫalḳ u ḥabīb-i Ḥaḳ Muḥammed ḥaḳḳıçün Hem anuñ alnındaki nūr-ı mükerrem ḥaḳḳıçün ʿĀbid ü zāhidlerüñ itdikleri efġān içün ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳlaruñ çeşminde nem ḥaḳḳıçün Cennet-i Ṭubā vü Ḥūrī vü Kevṣer ü Rıḍvān içün Sidre vü levḥ ü ḳalem ʿarş-ı muʿaẓẓam ḥaḳḳıçün Geçmezem hergiz belā-yı derd-i ʿaşḳ-ı yārdan Dönmeyem *“ḳālū belā”*da itdigüm iḳrārdan	Şol zamān kim ḫāne-i hicrān idi baña maḳām Tā seḥer her şeb gözüme uyḫu olmışdı ḥarām Baḫt-ı ḫāb-ālūd uyandı o uyḫudan bir şeb meger Ḫāba vardum ben düşümde gördüm ol Leylī-ḫırām Ḳapım açdı nāz ile virdi selām ol nāzenīn ʿİzzet ile söyledi Mecnūna birḳaç kelām Didi ʿaşḳ-ı yārdan gel geç yeter çek derd ü renc Kim muḥabbet rūz-ı hicrān gibi hīç olmaz tamām Pāyına düşdüm yüzüm sürdüm ṭutup dāmānını Zār u efġān ile didüm ey şeh-i ʿālī-maḳām Geçmezem hergiz belā-yı derd-i ʿaşḳ-ı yārdan Dönmeyem *“ḳālū belā”*da itdigüm iḳrārdan	Tercīʿ-bend/ 3 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	Şiir eksik ve şairi belli değildir.

78b	Zeynī	Diñle ey ṭālib-i ʿulūm-ı hüner Sözlerüm gūş-ı cān ile gevher Sözümüñ her birini bir ders it Eyle ʿāḳıl iseñ anı ezber Atasıdur kişinüñ üstādı Atasına oġul riʿāyet ider Evvelā budur saña pendüm Cāhile olma yaḳīn olsa peder Ehl-i ʿilmüñ ayaġı tırnaġı Ḫizmetin eyle başuña efser ʿUlemā enbiyāya vārişdür Böyle buyurdı bize peyġamber Sen de peyġambere kerāmet iseñ Cehli ḳo ehl-i ʿulūma ol hem-ser Cehl ile faḳr bāb-ı ʿaybı açar ʿİlm ile māl bāb-ı ʿaybı yapar	Olsañ ey Zeynī seyyid-i şānī Cühelā saña itmez iḥsānı ʿUlemādur yine seni gözeden Ehl olan bilür ehl-i ʿirfānı Bu rāzı hīç ṭuymadı cāhiller Gelse bu ʿaṣra Mışr-ı Cürcānī Göremezlerdi girse gözlerine Gūrdan ṭursa Mollā Gürānī Medḥ ü ẕemm neydügin bilemez iken Ḳadḥe başlarlar ehl-i ʿirfānı Ne olur medḥ ü zemden el-ḥāṣıl ʿUlemānuñ didi bir süḫandānı Cühelā ḥaḳḳına yetirmişdür Bu ḥadīṯ-i Resūl-i Rabbānī Cehl ile faḳr bāb-ı ʿaybı açar ʿİlm ile māl bāb-ı ʿaybı yapar	Tercīʿ-bend/ 7 Bend		faʿīlātün/ mefāʿīlün/ fāʿīlün (faʿlün)	
79b	Ġālib	Ey ruḫ-ı pākinde ʿayān nūr-ı ẕāt Sīnesi āyīne-i vech-i ṣıfāt Pertev-i ḥüsnünde nümāyān tamām Sırr-ı Ḫudā mā-ḥaṣal-ı kā´ināt Sen urıcaḳ vaḳt-i semāʿ içre çarḫ Şemʿüñe pervāne olur şeş cihāt Şevḳ ile cān tāzelenür ben disem Nuṭḳ-ı ṣafā-baḫşuña rūḥu'l-ḥayāt Pertev-i envār-ı cemālüñ senüñ ʿAşḳ ile virdi dü cihāna ṣebāt Ṭoldı tecellī-i Ḫudādan sivā Şems-i muḥabbet idicek iltifāt Yandı o āteşle dil ü cānumuz İtdi cemālüñ velī keşf-i seḥāb Āh mineʿl-ʿaşḳı ve ḥālātihī Aḥraḳa ḳalbī biḥarārātihī	Çeşmi elā ġamzesi mestānedür Yāda biliş ʿāşıḳa bī-gānedür Bāz-ı nigeh ṣayddan itmez ferāġ Cān evi ḥālā ki aña lānedür Her ne ḳadar nāza çekerse sezā Baḫtı yüce meşrebi şāhānedür Söz dükenür kim diye Monlā Celāl Şems daḫı şemʿine pervānedür Ḥaḳ bu ki memnūnıyam iḥsānınuñ ʿĀlemüñ iḳrārı o sulṭānadur Sāye-i luṭfuñda neler gördigüm Ben bilürem illere efsānedür Ġālib eger eylese daʿvā-yı ʿaşḳ Kim inanur ḳavline dīvānedür Āh mineʿl-ʿaşḳı ve ḥālātihī Aḥraḳa ḳalbī biḥarārātihī	Tercīʿ-bend/ 6 Bend		müfteʿīlün/ müfteʿīlün/ faʿīlün	

80b	Mahlassız	Maʿrifet güllerin hüveydā ḳıl Yine dil bülbülini şeydā ḳıl Ṭūṭī-i cāna göster āyīne Anı bu ṣūretle gūyā ḳıl Yāre ḥaṣr eyleyüp tevellāñı Cümle aġyārdan teberrā ḳıl Cehlden ḳurtarup ʿulūm ile Gönlümi mürde iken iḥyā ḳıl Ṭālibe olur āḫiretde ḥicāb Hele sen bārī terk-i dünyā ḳıl Coşa gel derd ile ḫurūş eyle Ḳatre iken özüñi deryā ḳıl Gözüñi yumup iki ʿālemden Bir naẓar kendüñi temāşā ḳıl Mest olup bāde-i muḥabbet ile Cānı medhūş u ʿaklı şeydā ḳıl Olup esrār-ı ʿaşḳ ile ḥayrān Eyle rindāne ʿālemi seyrān	İdüp ol yār-ı āşināyı yād Eyle ey dil fiġānuma feryād Bende-i ʿaşḳ olmaḳ isterseñ Bend-i ġamdan hemīşe gez azād Ḫāṣıluñ yāḳan oda āteş-i ʿaşḳ Ḫırmen-i ʿömrüñ eyledüñ berbād Āh-ı ʿaşḳ içre cān viren kişiler Gitdiler gerçi ḳodılar eyüād Ḫüsrev-i ʿāşıḳān olur mıydı Cān-ı Şīrīni virmese Ferhād	Tercīʿ-bend/ 4 Bend		feʿilātün/ mefāʿilün/ feʿilün	Şiir eksik ve şairi belli değildir.
90b	Refīʿ	Merḥabā ey ḳıbṭiyān alāyunuñ ser-mihteri Āferīn ey zümre-i çārūbiyānuñ ekberi Sen bu lāfuñ ile eslāfuñda baġlarsın peri Kim uṣūl ile çevirdüñ ṭabl-ı çarḫ-ı çenberi Şimdi ṣāḥib-dā´ireyi perdesin açıḳ deri İtmesün ʿarż-ı şecāʿat saña ġayrı ser-çerī İşte meydān var ise kām almayan gelsün beri Şöyle ḥırşlı pehlivānsın görmemiş arḳan yeri Tīġ-ı ters meymūnını aş çerkeye şimdeñ geri Ḳurd ḳapanına düşürdüñ sen niçe āyūları Ḥabbeẕā Avyānserāy iḳlīminüñ gürbüz eri Saña hem-deng olamaz her çergenüñ āhengeri	Olṭayı yutmış anuñla genc iken bir ḳantemir Çingene palamudı alırdı zīrā müstemir Ḥāliyā āhen ʿamūda çatlasa ḳaynaḳ verir N'olaçingān iskelesinde idüp funda demir Furtına şavmış şu şuygen pek yel oġlı gösterir Teknenüñ götü kilitli olsa ger şimdi nedir N'ola evṣāfuñ anuñ itseñ Refīʿā biñde bir Ḳıl bir aḳdan gelmemiş ol süt-be-süt çingānedir Ḥabbeẕā Avyānserāy iḳlīminüñ gürbüz eri Saña hem-deng olamaz her çergenüñ āhengeri	Tercīʿ-bend/ 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	RKD'nda "Iṣṭılāḥāt-ı Ḳıbṭiyān İle İnşād Eylediğimiz Letāyif-gūn Tercī-i Bend" başlığıyla bulunmaktadır.
92b	Niyāzī	Uyan gözüñ aç ṭurma Yalvar güzel Allāha Yoldan izin ayırma Yalvar güzel Allāha	Gel imdi Niyāzī-yle Dergāha niyāz eyle Ḥācātı dırāz eyle Yalvar güzel Allāha	Murabbaʿ / 9 Bend		4+3: 7'li Hece Ölçüsü	

92b	Günehkār	Bu dünyā kimseye ḳalmaz Unutma ölmegi zinhār Bu ṣaġlıḳ pāydār olmaz Unutma ölmegi zinhār	Ṭaḳ evvel boynuña bendi Daḫı di ḫalḳa bu pendi Cihāndan geç elüñ yundı Unutma ölmegi zinhār	Murabbaʿ / 15 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
93a	Eşref-i Rūmī	Ey hevāsına ṭapan Tevbeye gel tevbeye Ḥaḳḳa ṭap Ḥaḳdan utan Tevbeye gel tevbeye	Eşrefoġlı Rūmī sen Tevbe ḳıl erken uyan Olma yoluñda yalan Tevbeye gel tevbeye	Murabbaʿ / 13 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	IX. bend ERD'da bulunmamaktadır.
93b	ʿĀrifī	Gider dilden sivā fikrin Eger dervīş iseñ dervīş Yirin ṭoldur cüdā fikrin Eger dervīş iseñ dervīş	Dime kim ʿĀrifem ben de Ṣaḳın nefsün düşer bende Düriş Allāha ol bende Eger dervīş iseñ dervīş	Murabbaʿ / 16 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
94a	ʿĀrifī	ʿĀṣī baña cān u tenüm Bilmem n'ola ḫālüm benüm Nefsüm hevāsıdur ṣonum Bilmem n'ola ḫālüm benüm	Ey ʿĀrif-i Sırr-ı İlāh Ey ʿāṣıḳan-ı ṭoġrı rāh Her cürme ʿużv ola güvāh Bilmem n'ola ḫālüm benüm	Murabbaʿ / 15 Bend		müstef ilün/ müstef ilün/ müstef ilün/ müstef ilün	
95a	Ṣādıḳī	Gözüm gül ile gülzārı Zamān āḫir zamān oldı Bulamazsuñ ṭoġrı yolı Zamān āḫir zamān oldı	İlāhī sen ʿināyet vir Tevfīḳ ile hidāyet vir Bize ṣabr u ḳanāʿat vir Zamān āḫir zamān oldı	Murabbaʿ / 53 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
96b	Niyāzī	Uyan ġafletden ey nā´im Ḥaḳa yalvar seḥerlerde Döküp acı yaşı dā´im Ḥaḳa yalvar seḥerlerde	Seḥerde ḳalḳuban her gāh Yüzüñ yire sürüp ḳıl āh İre luṭfı saña nā-gāh Ḥaḳa yalvar seḥerlerde	Murabbaʿ / 7 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	GE'da 1 bend eksiktir.
97a	Niyāzī	Ey derde dermān isteyen Yetmez mi derd dermān saña Ey rāḥat-ı cān isteyen Ḳurbān olandur cān saña	Yüzüñ Niyāzī eyle ḫāk Derd ile ḳıl baġruñı çāk Ḳalbüñ sarāyın eyle pāk Ṣāyed gele sulṭān saña	Murabbaʿ / 12 Bend		müstef ilün/ müstef ilün	

97b	Niyāzī	İñile ey dertli göñül iñile Ehl-i derdüñ inleyecek çāġıdur Gel tımār it yaraña sen ʿaşḳ ile Yaralaruñ oñulacaḳ çāġıdur	{Ey} Niyāzī dünyede itmez ḥużūr Ṣol kişi kim olmaya ehl-i ġurūr Ḥaḳḳı añla itmeden bundan ʿubūr Mevtüñ elçisi gelecek çāġıdur	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/fāʿilün	
97b	Niyāzī	Ḥaḳḳı seven ʿāşıḳlaruñ Eglencesi tevḥīd olur ʿAşḳ odına yanıḳlaruñ Eglencesi tevḥīd olur	Mışrīye uyan kişinüñ Gider çürügi işinüñ İçindeki cān ḳuşınuñ Eglencesi tevḥīd olur	Murabbaʿ / 7 Bend		müstef ilün/ müstef ilün	
98a	Niyāzī	İster iseñ bulasın cānānı sen Ġayra baḳma sende iste sende bul Kendi mir´ātüñde gözle anı sen Ġayra baḳma sen de iste sen de bul	Ṣūreti terk eyle maʿnā bulagör Ḳo ṣıfātı baḥr-i ẕāta dalagör Ey Niyāzī şarḳa ġarba ṭalagör Ġayra baḳma sende iste sende bul	Murabbaʿ / 7 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
98a	Niyāzī	Hevā ise yiter göñül Gel Allāha dönelüm gel Sivā ise yiter göñül Gel Allāha dönelüm gel	Niyāzīye olup ḥāldāş Olursuñ gele yola yoldāş Döküp gözlerümüzden yaş Gel Allāha dönelüm gel	Murabbaʿ / 7 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
98b	Niyāzī	Ey ḳudret ıssı pādişāh Luṭf eyle açıver yolum Baġlandı her yanum ey şāh Luṭf eyle açıver yolum	N’etsün Niyāzī derd-mend İtmiş ʿanāşır ḳayd u bend Bilmem İlāhī ġayrı fend Luṭf eyle açıver yolum	Murabbaʿ / 10 Bend		müstef ilün/ müstef ilün	
98b	Niyāzī	Ey kerīm Allāh ey ġanī sulṭān Dertliyüz senden umaruz dermān Luṭfuña ḥad yoḳ raḥmetüñe pāyān Dertliyüz senden umaruz dermān	Bu Niyāzī çün ẕikrüñe düşdi Dün ü gün göñli fikrüñe düşdi Ẕātuña iren şükrüñe düşdi Dertliyüz senden umaruz dermān	Murabbaʿ / 5 Bend		+5: 10’lu Hece Ölçüsü	
99a	Niyāzī	Gel ey bād-ı ṣabā luṭf eyle bir dem Ḫaber vir bize cānān illerinden Beşāretle bizi ḳıl şād u ḫurrem Ḫaber vir bize cānān illerinden	Eger cān ise ḥüsnünüñ bahāsı Nice biñ cān ānuñ olsun fedāsı Niyāzīnüñ ḳadīmī āşināsı Ḫaber vir bize cānān illerinden	Murabbaʿ / 7 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ feʿūlün	

99a	Niyāzī	Sevdüm seni hep varum Yaġmadur alan alsun Gördüm seni efkārum Yaġmadur alan alsun	Mışrīye vücūb imkān Bir oldı ḳamu aʿyān Ṭāʿat ile ezkārum Yaġmadur alan alsun	Murabbaʿ / 8 Bend		4+3: 7'li Hece Ölçüsü	
99b	Niyāzī	Elā ey mürşid-i ʿālem Ḫaber vir ʿilm-i Mevlādan Elā ey maʿnā-yı ādem Ḫaber vir remz-i esmādan	Nedür Mışrī nedür Kenʿān Selīm kimdür yā kimdür ān Ḫaber virdi bunı Ḳurʿān Ḫaber vir sebʿ-i ḳurrādan	Murabbaʿ / 7 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
99b	Niyāzī	Yine firḳat nārına yandı cihān Ḥasretā gitdi mübārek ramażān Nūr ile bulmışdı ʿālem yeñi cān Firḳatā gitdi mübārek ramażān	Cemʿ olup Ḫaḳḳa münācāt idelüm Nūr-ı Ḳurʿān ile ṭoġrı gidelüm Bilmedik ḳadrin Niyāzī n'idelüm Ey dirīġā gitdi şehr-i ramażan	Murabbaʿ / 5 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	
100a	Niyāzī	Dönmek ister göñül cümle sivādan Dönelüm ʿāşıḳlar Mevlā derdiyle Geçmek ister cānum mülk-i fenādan Geçelüm ʿāşıḳlar Mevlā derdiyle	Baş açup girdüm ʿaşḳ meydānına Manşūr olurum *Ene'l-Ḥaḳ* dārına Yanmaḳta Niyāzī şevḳüñ nārına Yanalum ʿāşıḳlar Mevlā derdiyle	Murabbaʿ / 5 Bend		6+5: 11'li Hece Ölçüsü	
100a	Niyāzī	Meydān-ı ʿaşḳa girdiler Ḫaḳ yolunuñ ʿāşıḳları Maḳṣūda bunda irdiler Ḫaḳ yolunuñ ʿāşıḳları	Her kim Ḫaḳḳı bulmaḳ diler Alsın Niyāzīden ḫaber Bunda iken dosta irer Ḫaḳ yolunuñ ʿāşıḳları	Murabbaʿ / 5 Bend		müstef ilün/ müstef ilün	
100a	Mışrī	Bir yüze düş oldı gözüm Yüz biñ gezer dīvānesi Olmış cemāli şemʿinüñ Ay ile gün pervānesi	İki cihānda Mışrīye Devlet daḫı ʿizzet yeter Geldikçe yārüñ şundıġı Cevherlerüñ her dānesi	Murabbaʿ / 7 Bend		müstef ilün/ müstef ilün	
100b	Niyāzī	Belürmez ʿārifüñ ḥāli vü şānı Degül ʿirfān filān bin filānı Yerin terk idenüñ yoḳdur mekānı Ḫaḳīḳat ehlinüñ olmaz nişānı	Niyāzīye gelür her ġayb u ḫāżır Görinür cümle aġrāż ü cevāhir Nişānıyla olur her biri ẓāhir Ḫaḳīḳat ehlinüñ olmaz nişānı	Murabbaʿ / 15 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ feʿūlün	

101a	Niyāzī	Yaḳuñ yaluñlı külḫanı Atuñ frengī temreni Çoḳdan arardum ben bunı Ya ben sizi ya siz beni	Ḫor ḫor uyurken başuñuz Buluñ zebān u uşuñuz Mışrīyi ol vaḳt aşuñuz Ya ben sizi ya siz beni	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
101a	Mışrī	Ḳaşāb elinde ḳoynum Ya o beni ya ben onı Cellād öñünde boynum Ya o beni ya ben onı	Meydāna çıḳ gel ey ḳabā ʿAvret gibi giyme ḳabā Ben Mışrīyem geydüm ʿabā Ya sen beni ya ben seni	Murabbaʿ / 7 Bend		müstef ilün/ müstef ilün	
101b	prāhīm Ḥaḳḳı	Ḥaḳ şerleri ḫayr eyler Ẓann itme ki ġayr eyler Bilen anı seyr eyler Allāh görelüm neyler Neylerse güzel eyler	Bil elsine-i ḫalḳı Aḳlām-ı Ḥaḳ ey Ḥaḳḳı Ögren edeb-i ḫulḳı Allāh görelüm neyler Neylerse güzel eyler	Murabbaʿ / 28 Bend		mef ūlü/ mefāʿīlün	
103b	Ġālib	Düşdüm yine ḳaldır beni Yā Ḥażret-i Monlā-yı Rūm Baḳmaz diyü bildüm seni Yā Ḥażret-i Monlā-yı Rūm	Sen Ġālibüñ Mevlāsısın Sermāye-i iḫyāsısın Luṭf u kerem deryāsısın Yā Ḥażret-i Monlā-yı Rūm	Murabbaʿ / 7 Bend		müstef ilün/ müstef ilün	
103b	Neş´et	Göñül pür dāġ-ı ḥasret sīne pür-ḫūn (ḫ) Perīşān ḫāṭırum ʿālem diger-gūn Gözüm yaşı Ḳızılırmaġ u Ceyḥūn Derūnum pür-ḫarāb vīrān-ı ʿaşḳam	Sirişküm dāne dāne lü´lü´-i ter (ḫ) N'ola Neş´et nişārum olsa gevher Gözümde ḫūn-ı dil yāḳūt-ı aḥmer Muḥabbet kānıyam ʿummān-ı ʿaşḳam	Murabbaʿ / 4 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ feʿūlün	
104a	Mahlassız	Dervīşinem eyle naẓar Yā Ḥażret-i Monlā-yı Rūm Atma ḳapuñdan derbeder Yā Ḥażret-i Monlā-yı Rūm	Eyle naẓar dervīşlere Vāṣıl olalar sırlara Ṣāḥib çıḳarmış arada Yā Ḥażret-i Monlā-yı Rūm	Murabbaʿ / 6 Bend		müfteʿilün/ müfteʿilün	
105a	Mahlassız	El-meded ey Faḫr-ı ʿĀlem hem Şefīʿü'l-müẕnibīn Nāzil oldı şānuña çün raḥmeten li'lʿālemīn İşidelden vaṣfuñı budur lisānumda hemīn E'ṣ-ṣalātu ve's-selām yā ṣādıḳe'l-vaʿdi'l-emīn	Ümmetüñden ān ḥaḳīr-i bī-kesem ben yā Resūl Ḥażretiñe itdigüm vird-i ṣalātı ḳıl ḳabūl ʿĀciz-i meftūnı cennāt-ı ʿadne it vuṣūl E'ṣ-ṣalātu ve's-selām yā ṣādıḳe'l-vaʿdi'l-emīn	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	

105a	Hüdāyī	Gülistānda güli handān iden dost Aña bülbülleri nālān iden dost Dilerse ḳatreyi ʿummān iden dost Kimini ḳul kimin sulṭān iden dost	Şu kim Mevlā ide maẕhar-ı bi’ẕ-ẕāt Hüdāyī ṭañ mı bulsa nice leẕẕāt Cemāline idüp insānı mir´āt Kemāl-i ḥüsnüni seyrān iden dost	Murabbaʿ / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ feʿūlün	
105b	Mahlassız	Ey ṣūfī bizüm ṣoḥbetümüz cāna ṣafādur Yār ile ezel itdigümüz ʿahde vefādur Bir cürʿamuzı nūş idegör derde devādur [Kim] semʿe ṣafā cāna şifā rūḥa ġıdādur	ʿAşḳ ile gelin ṭālib-i güyende olalum Tevḥīd ile maḳṣūda irüp zinde olalum Ḥażret-i Mevlānāya varup bende olalum [Kim] semʿe ṣafā cāna şifā rūḥa ġıdādur	Murabbaʿ / 5 Bend	İlahi	mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün	
105b	Sezā´ī	Ey şehīd-i Kerbelāya aġlayan Aġla mātemdür muḥarremdür bugün Āteş-i ḥasretle sīne daġlayan Aġla mātemdür muḥarremdür bugün	Ey Sezā´ī bilmiş ol şāh-ı Ḥüseyn Cümleye sevmekdür anı farż-ı ʿayn Şeksüz ehlullāha oldı nūr-ı ʿayn Aġla mātemdür muḥarremdür bugün	Murabbaʿ / 6 Bend	İlahi	fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
106a	Mahlassız	Sevmişem rūz-ı ezelden ālini peyġamberüñ Hem daḫı evlādını etbāʿını peyġamberüñ Tañrı sevdi sev didi aṣḥābını peyġamberüñ Rāfıżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ	Her kişi kim bunlara buġż eyledi melʿūndur Ḫilʿat-i īmānını selb eylemiş meʿbūndur Rütbesi şeyṭān gibi Ḫaḳḳ ḥażretinden dūrdur Rāfıżīdür sevmeyen dört yārini peyġamberüñ	Murabbaʿ / 24 Bend	Naʿt	fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
108b	Nedīm	Kimlerüñ çeşmine ol sīne bu şeb nūr oldı Nereye gitdi o hercāyī o meh-pāre ʿaceb Kimlerüñ yāresine merhem-i kāfūr oldı Ḳandedür ḳande o ẓālim o sitem-kāre ʿaceb	Varup ol derd-şinās-ı dil ü cānı bulsam Ḫāk-i pāyine Nedīmā yine yüzler sürsem Gizlice arasam aġzın lebin emsem ṣorsam Hīç bir çāre bilür mi dil-i bīmāre ʿaceb	Murabbaʿ / 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	
108b	Nedīm	Māh-ı ʿıydāsā gelüp ey āṣaf-ı ʿāli-cenāb Pertev-i luṭfuñla şevḳ-ābādı ḳılduñ şevk-yāb Ḳaṣrlar oldı neşāṭ-ıyla burūc-ı āfitāb Pertev-i luṭfuñla şevḳ-ābādı ḳılduñ şevk-yāb	Germ olup şām u seḥer şevḳ ü ṭarab hengāmesi Bülbül olsun gülistānında Nedīmüñ ḫāmesi Destine her gün ṣunulsun bir meserret-nāmesi Pertev-i luṭfuñla şevḳ-ābādı ḳılduñ şevk-yāb	Murabbaʿ / 3 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
108b	Nedīm	Gülzāra ṣalın mevsimidür geşt ü güzārın Vir ḥükmüni ey serv-i revān köhne bahārın Dök zülfüñi semmūr giyinsin ḳo ʿizārın Vir ḥükmüni ey serv-i revān köhne bahārın	Bir mıṣraʿ işitdüm yine ey ṣuḫ-ı dilārā Bir ḫoşça da bilmem ne dimek istedi ammā Maʿḳūl didi ẓann iderem anı Nedīmā Vir ḥükmüni ey serv-i revān köhne bahārın	Murabbaʿ / 5 Bend		mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün	

109a	Nedīm	Biḥamdillāh Revān alındı ẕevḳ ü ṣevḳe muʿtād ol Meserret vaḳtidür rūḥ-ı revānum gül açıl ṣād ol Dil-i düşmen ḫarāb oldı ṣafālarla sen ābād ol Meserret vaḳtidür rūḥ-ı revānum gül açıl ṣād ol	Sürūr ile cihān rūyuñ gibi ferḫunde vü ḫürrem Neşāṭ u ṣevḳ u ṣādī ile leb-rīz oldı hep ʿālem Nedīm-i zār ile bir laḥẓacık olmaz mısın hem-dem Meserret vaḳtidür rūḥ-ı revānum gül açıl ṣād ol	Murabbaʿ / 3 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	GE'da III. ve IV. bentler eksiktir. .
109a	Nedīm	Yine tenhā elüme girdi hele cānānum Būs idince lebini aġzuma geldi cānum Gice yıldız ṣayar iken bu dil-i nālānum Ṭoġdı nāgāh güneş gibi meh-i tābānum	Çıḳ levendāne ṭolaş gūşelerüñ gülzāruñ Meded ey serv-i revān bozma meded reftāruñ Pāymāl olmadur ümmīdi Nedīm-i zāruñ Ayaġuñ ṣaḳınaraḳ baṣma aman sulṭānum	Murabbaʿ/4 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	
109a	Nedīm	Yetmez mi saña bister ü bālīn ḳuzucaġum Serd oldı hava çıḳma ḳoyundan ḳuzucaġum Ateşlik ider saña bu sīnemdeki dāġum Serd oldı hava çıḳma ḳoyundan ḳuzucaġum	Dir saña Nedīmā bunı tekrār-be-tekrār Bī-gāne ile itme ṣaḳın ʿazm-i çemen-zār Gürgān gibi aġyār ḳaparlar seni zinhār Serd oldı hava çıḳma ḳoyundan ḳuzucaġum	Murabbaʿ/ 5 Bend		mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün	
109b	Nedīm	Yeñiden eski muḥabbetleri tecdīd idelüm Gel benüm ḳaşı hilālüm bize bir ʿıyd idelüm Seni bir cām-ı muṣaffā ile ḫurşīd idelüm Gel benüm ḳaşı hilālüm bize bir ʿıyd idelüm	Bezmümüz rūyuñ ile reşk-i gülistān olsun Ḥandelerle leb-i laʿlüñ şeker-efşān olsun İʿtiẕār itme Nedīmā saña ḳurbān olsun Gel benüm ḳaşı hilālüm bize bir ʿıyd idelüm	Murabbaʿ/ 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	
109b	Nedīm	Sevdigüm cānum yolunda ḫāke yeksān oldıġum ʿIyddur çıḳ nāz ile seyrāna ḳurbān oldıġum Ey benüm ʿaşḳında bülbül gibi nālān oldıġum ʿIyddur çıḳ nāz ile seyrāna ḳurbān oldıġum	Sen açıl gül gibi zār ile hezār olsun Nedīm Bend bend olsun ḫam-ı zülfüñ şikār olsun Nedīm Sen ṣalın cānā yolunda ḫāksār olsun Nedīm ʿIyddur çıḳ nāz ile seyrāna ḳurbān oldıġum	Murabbaʿ/ 5 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	
109b	Nedīm	Ser-ā-pā ḥüsn ü ānsın dilsitānsın nāz-perversin Cevān-ı mihribansın şuḫsun nāzende dilbersin Naẕīrüñ yoḳ cihanda ḥüsn ile mihr-i münevversin Bahā olmaz saña cānā ʿaceb pākīze gevhersin	Ḥırāmuñ dilpesend ü cünbişüñ dilḫāhdur cānā Ḫayālüñle Nedīmüñ kārı āh u vāhdur cānā Atañ anañ senüñ var ise mihr ü māhdur cānā Ki bir baḳışda mihre bir baḳışda māha benzersin	Murabbaʿ/ 4 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
110a	Nedīm	ʿAceb nāzende ṭıfl-ı dilsitānsın Güzelsin tāzesin tersin cevānsın Gözümde nūrsun sīnemde cānsın Hemān ḳalbümdeki rāz-ı nihānsan	Göñlü kim ʿıḳd-ı bend-i kākülüñdür Havādār-ı şemīm-i sünbülüñdür Nedīm-i zār ḳurbānuñ ḳuluñdur Sen anuñ cismine rūḥ-ı revānsın	Murabbaʿ/ 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ feʿūlün	

110a	Nedīm	Bir ṣafā baḫş idelüm gel şu dil-i nā-şāda Gidelüm serv-i revānum yürü Saʿd-ābāda İşte üç çifte kayık iskelede āmāde Gidelüm serv-i revānum yürü Saʿd-ābāda	Bir sen ü bir ben ü bir muṭrib-i pākīze-edā İznüñ olursa eger bir de Nedīm-i şeydā Ġayrı yārānı bu günlük idüp ey şūḫ fedā Gidelüm serv-i revānum yürü Saʿd-ābāda	Murabbaʿ / 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	
110b	Nedīm	Yaḳın gel ḳaçma ey şūḫ-ı cihan ḥüsnüñ ʿıyān olsun Baña her bir nigāhuñ māye-i ārām-ı cān olsun Ruḫı gül lebleri mül ḳāmeti serv-i revān olsun Olursa bāri dilber böyle şūḫ-ı nükte-dān olsun	Bu ahd-i ẕevḳ ü şādīnüñ gerek ḳadrin bile ādem Ki diller her zamān olmaḳdadur bir şevḳ ile ḫurrem Nedīmā vaḳt-i Cemde olmamışdur böyle ḫurrem dem Duʿā-yı devlete meşġūl olup dil şādmān olsun	Murabbaʿ / 3 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
110b	Nedīm	Sāḳīyā meclise gel cismüme gelsün cānum ʿAhdler tevbeler ol sāġara ḳurbān olsun Ayaġuñ ṣaḳınaraḳ başma amān sulṭānum Dökülen mey ḳırılan şīşe-i rindān olsun	Şūḫsun neyleyüm ammā ki yalan söylersin Her zamān böyle Nedīmāyı firīb eylersin Ḫamdur mīve-i vaṣlum saña olmaz dirsin Olsun ey tāze nihāl-i çemen-i cān olsun	Murabbaʿ / 3 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	
111a	Nedīm	İrişdi nev-bahār eyyāmı açıldı gül ü gülşen Çırāġān vaḳti geldi lālezāruñ didesi rūşen Çemenler döndi rūy-ı yāre reng-i lāle vü gülden Çırāġān vaḳti geldi lālezāruñ didesi rūşen	Sezādur kim cihānun pādişāh-ı mekrümetkārı Müşerref ide teşrīf-i hümāyūniyle gülzārı Nedīmüñ sazlarla oḳuna bu tāze güftārı Çırāġān vaḳti geldi lālezāruñ didesi rūşen	Murabbaʿ / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
111b	Nedīm	Vaṣf-ı ḥüsn ü behceti bir vech ile sıġmaz dile Gel Şeref-ābādı gör şevketlü ḫünkārum hele Añlanılmaz ḥaḳ bu kim ārāyişi taḳrīr ile Gel Şeref-ābādı gör şevketlü ḫünkārum hele	Ben ḳuluñ şordum Nedīrnādan anuñ evṣāfını Vaṣf u medḥ itdi be-ġāyet ṭarḥını eşrāfını Ruḥa teşbīh eyledi haṭṭā hevā-yı ṣāfını Gel Şeref-ābādı gör şevketlü ḫünkārum hele	Murabbaʿ / 4 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
111b	Nedīm	Cemāl-i bā-kemālüñ buldı revnaḳ nūr u behcetle Tırāş olduñ efendüm āfiyetler ʿizz ü devletle Şükürler kim yine buldun kemāl icrā-yı sünnetle Tırāş olduñ efendüm āfiyetler ʿizz ü devletle	Zamānuñda ser-ā-pā resmi nevdür çünki dünyānuñ Oḳunsun bu yeñi şarkīsi de bāri Nedīmānuñ Hemīşe olsun efzūn ʿömrüñ ile ẕāt-ı zī-şānuñ Tırāş olduñ efendüm āfiyetler ʿizz ü devletle	Murabbaʿ / 4 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
112a	Nedīm	Sīnemi deldi bu gün bir āfet-i cān pāreli Gül yañaḳlı gülgüli kerrākeli mor ḫāreli Çifte beñli sīm gerdenli güneş ruḫsāreli Gül yañaḳlı gülgüli kerrākeli mor ḫāreli	Ol perī-rūyuñ cefā-yı çeşrn-i cellādın dimem Ṭarz u ṭavrın söylesem māniʿ degül adın dimem Derd-i ʿaşḳuñla Nedīmüñ āh u feryaduñ dimem Gül yañaḳlı gülgüli kerrākeli mor ḫāreli	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	Mısra mecmuada yoktur: Sırma kākül sīm gerden zülf tel tel ince bel

112a	Nedîm	Yine bezm-i çemene lāle fürūzan geldi Müjdeler gülşene kim vaḳt-i çırāġan geldi Bülbül āteş şaçaraḳ bezme ġazel-ḫān geldi Müjdeler gülşene kim vaḳt-i çırāġan geldi	Can-fezā ṭurre-i ḫūbān gibi zülf-i sünbül Dil-güşā naẓm-ı Nedîmā gibi ruḫsāre-i gül Dün gülistānda işitdüm ki dir idi bülbül Müjdeler gülşene kim vaḳt-i çırāġan geldi	Murabbaʿ / 5 Bend		fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilün	
112b	Pertev	Çözüldi ʿuḳde-i aḫter gibi bend-i girībānı Açıldı sīne-i pür-nūrı yārin dīdeler rūşen Yine sökdi şafaḳ encüm-şumāruñ leyl-i hicrānı Açıldı sīne-i pür-nūrı yārin dīdeler rūşen	Ne cānlar yaḳdı ol billūr sīne hemçü pertev-sūz Şeb-i deycūr-ı yeldā oldı Pertev bir nice efrūz Kimi yaḳsa gerek bilmem yine ol māh u mihr-efrūz Açıldı sīne-i pür-nūrı yārin dīdeler rūşen	Murabbaʿ / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
112b	Pertev	Gūş idüp incinme beyhūde fiġānum sevdigüm Ben seni sevmem disem de sevdigüm ʿālem bilür Şıḳma menʿ-i āh ile boş yire cānum sevdigüm Ben seni sevmem disem de sevdigüm ʿālem bilür	Dildedür cāyuñ ġam-ı ʿaşḳuñladur ünsiyyetüm Būy-ı zülfüñ almaġiçün yoḳ ṣabāya minnetüm Vār imiş evvel senüñle ülfet ü germiyyetüm Ben seni sevmem disem de sevdigüm ʿālem bilür	Murabbaʿ / 4 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
113a	Pertev	Ḳoyvirüp pūşī şaçāġın eñseye perçem gibi Geçdi bir dāyī-ḳıyāfet yoşma dilber āh āh Ġamzesi ḫançer çeküp zaḫm açmaġa Rüstem gibi Geçdi bir dāyī-ḳıyāfet yoşma dilber āh āh	Şehr-i ḥüsnüñ oldı peydā şimdi bir meh-pāresi Yoḳ helāk olmaḳdan özge mübtelānuñ çāresi Āh ider rāhında Pertev gibi biñ āvāresi Geçdi bir dāyī-ḳıyāfet yoşma dilber āh āh	Murabbaʿ / 4 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
113a	Pertev	Gül gibi baş üzre ṭutdum ḫāṭıruñ incitmedüm Söylemez cürmüm nedür ol bī-vefā küsmiş baña Derd-i ʿaşḳa şabr idüp bir cām teklīf itmedüm Söylemez cürmüm nedür ol bī-vefā küsmiş baña	Hīç degül ḳaşdı hemān cevr itmege āġāzdur Yā teġāfüldür murādı ol naşıl ṭannāzdur Ṭāḳatüm yā imtiḥāndur Pertevā yā nāzdur Söylemez cürmüm nedür ol bī-vefā küsmiş baña	Murabbaʿ / 4 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	Şiirin II. bendi VMPED'da bulunmamaktadır.
113b	Pertev	Bulmadı cevrüñ nihāyet dilde ṭāḳat ḳalmadı Yoḳ mu īmānuñ a kāfir merḥamet itmez misin İşte gördüñ ḫālümi taḳrire ḥācet ḳalmadı Yoḳ mu īmānuñ a kāfir merḥamet itmez misin	Şerḥadan Pertev açıldı sīnede revzenlerim Dāġlarla dilde zeyn oldı yine gülşenlerim Seyr idüp raḥm eyledi aḥvālimi düşmenlerim Yoḳ mu īmānuñ a kāfir merḥamet itmez misin	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
113b	Pertev	Perçemin gösterdi başdan itdi ʿaḳlum tārmār Tāze-ter berber perī-peyker bir esmer pirpirī Sīnesin açdı dilümde ḳalmadı ṣabra ḳarār Tāze-ter berber perī-peyker bir esmer pirpirī	Tā-be-zānū sāḳlar ṣubḥ-ı düvümle tev´emān Ḳurş-ı mihre gūyiyā şalvārı olmış āsumān Cism-i pāki ser-te-ser Pertev ḥayāt-ı cāvidān Tāze-ter berber perī-peyker bir esmer pirpirī	Murabbaʿ / 4 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	

114a	Cāzim	Ayda bir gösteriş itmez mi dil-i zāre ʿaceb Gider aylarca görünmez mi o meh-pāre ʿaceb Yoḳ mudur bir gice teşrīfini teklīfe mesāġ İtseñ olmaz mı recā ṭāliʿ-i bīdāre ʿaceb	Yaraşur nādiredān-ı hünerüm dirsem eger Resmdür rāh-ı ticāretde kişi rızḳın öger Böyle pākize edālarla çıḳarsam ne deger Nev-ḳumāş-ı süḫan-ı Cāzimi bāzāra ʿaceb	Murabbaʿ / 7 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	
114b	Mahlassız	Görmesem bir laḥẓa ey serv-i ḫırāmānum seni Bu dil eyler ārzū āşüfte-sāmānum seni Hep güzellerden güzelsin şūḫsun meh-pāresin Cümleden aʿlā begendüm şāh-ı ḫūbānum seni	Sevdigüm bu nāz u istiġnālara noldı sebeb Yoḫsa ʿāşıḳ oldıġum bilmez misin cānā ʿaceb İltifāt itseñ şehā gāhī dil-i zāra bu şeb Yoḳ mu inṣāfuñ seven ölsün mü sulṭānum seni	Murabbaʿ / 3 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	Şiir eksik ve şairi belli değildir.
114b	Rāşid	Çeşm-i mest ü ġamzesi ḳattāl iken Ḳorḳaram kūyunda bir gün ḳān olur Daḫı yārüm ṭıfl-ı endek-sāl iken Giderek bir fitne-i devrān olur	Vaḳti ḳadar ʿişveye irsün de gör Şöhret-i ḥüsni bahā virsün de gör Ṭıfldur on dördüne irsün de gör Rāşid o māhum nice tābān olur	Murabbaʿ / 3 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	
115a	Nedīm	Gerçi dil olmaḳda ḥüsnüñ ḥayli istiʿdādı var Līk o gīsunuñ ḳafadan aña çoḳ imdādı var Çāresüz ʿuşşāḳ ancaḳ nāle vü feryādı var El-amān bilmez nedür bir ġamze-i bī-dādı var	Her güle bülbül gibi şevḳiyle zār olmaz Nedīm Degme bir zülfe girih-gīr şikār olmaz Nedīm Her gülistānda çü şebnem ḫāksār olmaz Nedīm Degme bir dilber begenmez bir dil-i naḳḳādı var	Murabbaʿ / 5 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	
115b	Nedīm	ʿIyd gelsün bāʿiş-i şevḳ-i cedīd olsun da gör Seyr-i Saʿd-ābādı sen bir kerre ʿıyd olsun da gör Gūşe gūşe māh-rūlarla bedīd olsun da gör Seyr-i Saʿd-ābādı sen bir kerre ʿıyd olsun da gör	Ṭıfl-ı nāzum cümle gördüm diyü aldatma beni Görmedüñ bir ḫoşça sen daḫı ol dilcū gülşeni Serv-i nāzum gel Nedīm-i zār gezdirsin seni Seyr-i Saʿd-ābādı sen bir kerre ʿıyd olsun da gör	Murabbaʿ / 5 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	
116a	Şekerzāde Sermed	Ṭolaşdı penbe-i dāġum gibi bu cism-i sūzānum Kerem ḳıl bendeñi ʿafvuñla mesrūr eyle sulṭānum Aḳıtdı seyl-āsā cūy-ı eşki çeşm-i giryānum Kerem ḳıl bendeñi ʿafvuñla mesrūr eyle sulṭānum	Nümāyān sūzişüm nev-güftehā-yı çār-bendümden Bu beyti fikr idüp āmāde itdüm kendi kendümden Recā-yı ḫātır-ı Sermed budur ancaḳ efendümden Kerem ḳıl bendeñi ʿafvuñla mesrūr eyle sulṭānum	Murabbaʿ / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
116b	Rāşid	Şormaduñ bir kerre hīç ḥāl-i perīşānum benüm Ġūşuña girmez mi yoḫsa āh u efġānum benüm Raḥm idüp gel yānuma ey derde dermānum benüm Āh efendüm sevdigüm devletlü sulṭānum benüm	Şalınup serv-i sehī-veş nāz ile reftāra gel Güller açılsun tebessüm iderek güftāra gel ʿĀşıḳuñdur ḳaçma Rāşidden gel ey meh-pāre gel Āh efendüm sevdigüm devletlü sulṭānum benüm	Murabbaʿ / 4 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	

117a	Rāşid	Çekmem el biñ cevr iderse ol büt-i bī-dāddan Kām içün ṣabr eylemem baḫt-ı sitem-muʿtāddan Raḥm idince ḳalmam āh u nāle-i Ferhāddan Ben rüsūm-ı ʿaşḳı ögrendüm dil-i nāşāddan	Rāşidā ol nūş-ı meyden doġrusı mecbūr olur Tevbeyi bozmazdı ammā neylesün maḫmūr olur Hep yıḳıldıḳça ḫarābāta düşer maʿmūr olur Çoḳ dil-i nāşād yapıldı bu ḫarāb ābāddan	Murabbaʿ / 3 Bend		fa ʿilātün/ fa ʿilātün/ fa ʿilātün/ fa ʿilün	
117a	Rāşid	Her mehüñ meyl eylemem ḥüsn-i heves-fermāsına Bir senüñ gibi meh-i ʿāşıḳ-pesendüm var iken Bāġ-ı dehrüñ kim baḳar naḫl-i çemen-pīrāsına Ḳāmet-i cānān gibi serv-i bülendüm var iken	Neylerem ben dehri ger pāmāl-i cūyān olsa da Ẕerre-veş Rāşid ḳapılmam mihr-i tābān olsa da Māh-rūyān ile ʿālem Yūsufistān olsa da Ġayra ḳul olmaḳ ne mümkindür efendüm var iken	Murabbaʿ / 3 Bend		fa ʿilātün/ fa ʿilātün/ fa ʿilātün/ fa ʿilün	
117b	Naʿīm	Revnaḳ-ı bāġ-ı leṭāfetsin efendüm yāsemen Berg-i gülden olsa şāyāndur egerçi pīrehen Olmasun āzürde būy-ı gülden ol nāzük beden ʿIṭr ile taḫmīr olunmışdur amān zīra o ten	Ḳatlüme tedbīr ider baş başa virmiş ebruvān Oldum ey kāfir şehīd-i tīġ-i ġamzeñ el-amān Girme gel ḫūn-ı Naʿīm-i zāra sen ey nev-cevān Eylerem maḥşerde ʿİsāya şikāyet şoñra ben	Murabbaʿ / 5 Bend		fa ʿilātün/ fa ʿilātün/ fa ʿilātün/ fa ʿilün	
118a	Nüzhet	Ey ḥüsni şuʿle-sūz-ı cihān māh-peykerüm Ḥasret neẕāre rūyuña mihr-i münevverüm Derd-i firāḳ cānuma geçdi yetiş yetiş Sermāye-i sürūr-ı dilüm nāz-perverüm	İrmezse dest-i ārzū-yı dil viṣālüñe Menʿ itme bāri dīdemi seyr-i cemālüñe Luṭf eyle gāhī Nüẕhet-i ḫāṭır-melālüñe Sermāye-i sürūr-ı dilüm nāz-perverüm	Murabbaʿ / 3 Bend		ef ūlü/ fa ʿilātü/ mefā ʿīlü/ fa ʿilün	
118a	Vāṣıf	Bir felek meşreb mi vardur māh-ı tābānum gibi Olamaz hercāyi ol mihr-i dıraḫşānum gibi Bī-vefā dilber bulunmaz şūḫ-ı devrānum gibi Bī-mürüvvet görmedüm ʿālemde sulṭānum gibi	Şanma Vāṣıf beyhūde zārem tehī nālendeyem Bī-vefā düşmen cefā-cū dilbere efgendeyem Bunca demlerdür ṭarīḳ-i ʿāşḳda pūyendeyem Bī-mürüvvet görmedüm ʿālemde sulṭānum gibi	Murabbaʿ / 5 Bend		fa ʿilātün/ fa ʿilātün/ fa ʿilātün/ fa ʿilün	
118a	Vāṣıf	Benden ol meh yüz çevirse ṣabr u sāmānum gibi Çarḫa çıḳsa zārum āh-ı āteş-efşānum gibi Ben yine itmem ʿayān dāġ-ı nümāyānum gibi Ṣaḳlarum esrār-ı ʿaşḳı sīnede cānum gibi	Sevdigüm şūḫ ile olsam da bezmde yān-be-yān Āteş-i ʿaşḳıyla yandıġum yine itmem ʿayān Vāṣıfā rāz-ı muḥabbet kimseye olmaz beyān Ṣaḳlarum esrār-ı ʿaşḳı sīnede cānum gibi	Murabbaʿ / 5 Bend		fa ʿilātün/ fa ʿilātün/ fa ʿilātün/ fa ʿilün	

118b	Vāṣıf	Sen ne gülşensin ki ey gülberg-i gülzār-ı vaḳār Mevsim-i gül rūy-ı rengīnüñle eyler iftiḫār Dāġ dāġ nār-ı ʿaşḳuñdur derūn-ı lālezār Nev-bahārı neyleyem gülzār-ı ḥüsnüñ nev-bahār	Eylemem Vāṣıf gibi ġayra nigāh gāh gāh Baña besdür seyr-i sünbülzār-ı gīsū-yı siyāh Nev-bahāra dehre sensüz eylemem ʿaṭf-ı nigāh Nev-bahārı neyleyem gülzār-ı ḥüsnüñ nev-bahār	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
118b	Vāṣıf	Ḳılma ey meh rūyuña gīsū-yı şebrengüñ niḳāb Ḥasretüñle bezm-i meyde olmasun baġrum kebāb Pek niyāzumdur efendüm itme ʿazm-i cāme-ḫāb Böyle cāy-ı dilgüşāda eyle ẕevḳ-i māh-tāb	Sāġar-ı meyle virüp bezm-i ṣafāya zīb ü fer Vāṣıf ol ġonce-dehānı aç miṣāl-i verd-i ter Germ-şevḳ-i ẕevḳ olup neşeʾyle şeb-tā-be-seḥer Böyle cāy-ı dilgüşāda eyle ẕevḳ-i māh-tāb	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
118b	Vāṣıf	Mübārek maḳdemüñle pādişāhum oldı memnūnuñ Beşikṭāşı şeref-yāb eyledi naḳl-i hümāyūnuñ Olup zīb-i leb-i deryā vücūd-ı feyż meşḥūnuñ Beşikṭāşı şeref-yāb eyledi naḳl-i hümāyūnuñ	Kelām-ı Vāṣıfı gūş eyle ey şāh-ı kerem-kārum Ḥużūruñda oḳunsun şarḳī-i pākize-güftārum Hele ben bildigüm şimdi eyā şevketlü ḫünkārum Beşikṭāşı şeref-yāb eyledi naḳl-i hümāyūnuñ	Murabbaʿ / 4 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
119a	Vāṣıf	Nice çekmem senüñ ben çilleñi ḳaşı kemānumsan Ḫadeng-i çeşm-i Tatāruñ gibi dilde nihānumsan Ḳatı vāfir zamāndur bāiş-i ārām-ı cānumsan Benüm şimdi degülsün ḫayliden ḫāṭır-nişānumsan	İnanup sözlerine ol gül-i zībānuñ aldanma Beni ʿaşḳıyla yaḳdı nāra Vāṣıf bāri sen yanma Bu günlerde yeñi meyl ü muḥabbet eyledüm ṣanma Benüm şimdi degülsün ḫayliden ḫāṭır-nişānumsan	Murabbaʿ / 4 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
119a	Vāṣıf	Bensüz ey gül gülşen-i ʿālemde mey nūş eyleme ʿAndelīb-i ʿaşḳınam ḥasretle ḫāmūş eyleme Gönlümi ṣahbā-yı hicrānuñla serḫoş eyleme Her ne cevr eylersen it ʿahdi ferāmūş eyleme	Eylemem Vāṣıf gibi cevr ü cefādan iştikā Böyle añla böyle bil ey naḫl-i nāz-ı nev-edā Ġam degül cevrüñ baña lākin niyāzumdur saña Her ne cevr eylersen it ʿahdi ferāmūş eyleme	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
119a	Vāṣıf	Bir viṣāl içünse ey meh-rū bu ıḳ mıḳ istemem Ben bozuşdum baḳma şimden-ṣoñra ṣıḳ ṣıḳ istemem Ḫāṭırum ġayrı dilersen yap diler yıḳ istemem İstesen de sen beni ben küsdüm artıḳ istemem	Saña ey ṣuḫ-ı vefā düşmen olaldan mübtelā Kim kime itdi cihānda itdigün cevri baña Git barışmam sen degül mecmuʿ-ı nās itse recā İstesen de sen beni ben küsdüm artıḳ istemem	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	

119b	Vāṣıf	ʿĀşıḳ-ı ġam-ḫāra raḥm eyle sitiġnāyı bıraḳ Yañılup dilḫaste-i hicrānuña bir kerre baḳ Gel beni seyr it ne ḫāle ḳoydı derd-i iftirāḳ Sīnede daġ-ı muḥabbet dilde nār-ı iştiyāk	Yār yār olmazsa n'ola gördügi dildādeye Vāṣıfā ʿāşıḳ dinilmez her dil-i āzādeye İbtidā-yı emrde lāzım olan üftādeye Sīnede daġ-ı muḥabbet dilde nār-ı iştiyāk	Murabbaʿ / 4 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	II. bend divanda yoktur: Āteş-i ḥasretle yanmış şemʿ-i bezm-i fırḳatüm Nār-ı fırḳatle fitīl almış çerāġ-ı ḥasretüm Bir donanmış meclis-i ʿaşḳum ki zīb ü zīnetüm Sīnede daġ-ı muḥabbet dilde nār-ı iştiyāk
119b	Vāṣıf	Bir āteş var ki dilde sīnede bir bir hüveydādur Ciger-gāhum yanār bilmem ne derd-i ḥayret-efzādur Baḳılsa ben degül mecmuʿ-ı ʿālem mest ü şeydādur Bu dem bir özge demdür mevsim-i cām-ı feraḥ-zādur	Ḫayāl it Vāṣıf-ı zāruñ ḳalur mı ṣabr u ārāmı Kenār-ı sīneye tā almadıkça sen gül-endāmı Ḳoluñ ṣar boynuma ẕevḳ ü ṣafānuñ geldi hengāmı Bu dem bir özge demdür mevsim-i cām-ı feraḥ-zādur	Murabbaʿ / 4 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
119b	Vāṣıf	Güzel ḳaṣr-ı Neşāṭ-efzā nişīmen-gāh-ı zībādur Cihānda miṣli yok kāşānedür aʿlādan aʿlādur Mekān-ı pādişāhānuñ bu nev-ṭarḥ-ı ṭarab-zādur Gül-i bāġ-ı keremsin cilve-gāhuñ gülşen-āradur	Cihān medḥinde hep pīrāye-baḫş-ı naẓm u inşādur Ḳuluñ Vāṣıf velīkin ʿandelīb-i bāġ-ı maʿnādur Ṣarīr-i bülbül-i ḫāmem bu feryād ile gūyādur Gül-i bāġ-ı keremsin cilve-gāhuñ gülşen-āradur	Murabbaʿ / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
120a	Vāṣıf	ʿĀşıḳam bir güle kim aña hezār efgende Gelse reftāra ider naḫl-i güli şermende Görsen ol duḫter-i zībā revişi gülşende Ḳız mı oġlan mı bilinmez o ḳadar nāzende	Aña gerdānlıġı aġzumla ṭaḳup Vāṣıf var Çün nişān baġlıġı boynuna ṣarılsam her bār Bize nā-maḥrem olup eylemez ʿarż-ı dīdār Ḳız mı oġlan mı bilinmez o ḳadar nāzende	Murabbaʿ / 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	
120a	Vāṣıf	Söyle ey tāze nihal-i gül-i nāzük meşreb Bu sene saña bahāriyye ne kesdirsem ʿaceb Bulamam sevḳ-i ḥayālümde ḳumāş-ı enseb Bu sene saña bahāriyye ne kesdirsem ʿaceb	Sözümi diñle ʿinād itme yaraşmaz vāzgeç Şīve-i ḳaddüñe nisbetle ḳabādur berveç İşte Vāṣıf ṣavıyor lāzım elbet er geç Bu sene saña bahāriyye ne kesdirsem ʿaceb	Murabbaʿ / 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	
120a	Vāṣıf	Kimüñ mecbūr-ı ḥüsn ü ānısuñ şūḫ-ı şenüñ kimdür Benüm sensin gülüm ey ġonce-fem söyle senüñ kimdür Ne gülzār-ı cemālüñ bülbülüsüñ gülşenüñ kimdür Benüm sensin gülüm ey ġonce-fem söyle senüñ kimdür	Çeküp sen āh-ı cān gāh eyledikçe ʿarż-ı ḫāhişler Senüñ āhuñ benüm mānend-i ḫançer cānuma işler Nedendür sende Vāṣıf gibi böyle āh u nālişler Benüm sensin gülüm ey ġonce-fem söyle senüñ kimdür	Murabbaʿ / 4 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	

120b	İlhāmī	ʿIyd gehvāresinüñ içine girmiş gördüm Revnaḳ-efzā yine nev-reste bir āfet ṣalınur Māh-ı nev-veş yüzi on dördüne irmiş gördüm Revnaḳ-efzā yine nev-reste bir āfet ṣalınur	Derd-i hicrān ile gūyā ki hilāl oldı bu ten Fāriġ olmam bu ġam-ı miḥneti ben çekmekden Oldı ḥayrān bütün İlhāmī o meh-rūyı gören Revnaḳ-efzā yine nev-reste bir āfet ṣalınur	Murabbaʿ / 4 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	
120b	Neş´et	Ey cefā-cū cevre mā´il dilrübā küsdüm saña Ey felek meşreb hezārān-āşinā küsdüm saña Gördügi her yād ile ṭarḥ-ı tekellüf eyleyen Ehl-i dil ḳadrini bilmez bī-vefā küsdüm saña	Eyledüñ mi düşmene ḳarşu bizi āḫir fedā Dimedüñ mi geçmenem billāhi senden Neş´etā Ḥāṭırūn ḫoş ṭut ki virmişdik ḳażāya biz rıżā Mā-ḥaṣal cümle kelāmum ben saña küsdüm saña	Murabbaʿ / 5 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	
120b	Neş´et	Germ-ülfet demleridür bu şitā eyyāmıdur Zühd-i bāriddür bu dem terk-i riyā eyyāmıdur ʿIyş faṣlı sāḳīyā muṭrib-nevā eyyāmıdur Şimdi ḳışdur sevgilüm ẕevḳ ü ṣafā eyyāmıdur	Ṣoḥbet-i ḥelvāda ṣūfī varsın olsun turş-rū Duḫter-i rez bezme nā-maḥremlere açmaz ḳapu Bezme kāfīdür begüm Neş´etle sāḳī vü sebū Şimdi yārān ile cānā inzivā eyyāmıdur	Murabbaʿ / 5 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	
121a	Nā´ilī	Şecer-i Ṭūr pāymālüñdür Ṣalın ey naḫl-i bāġ-ı ʿişve ṣalın Sidre hem-sāye-i nihālüñdür Ṣalın ey naḫl-i bāġ-ı ʿişve ṣalın	Mihrüñ itsün cihānı ġarḳa-i nūr Tāb-ı ḫüsnüñ sipihri maḥşer-i şūr Çeşm-i bed ṭalʿatüñden olsun dūr Ṣalın ey naḫl-i bāġ-ı ʿişve ṣalın	Murabbaʿ / 5 Bend		feʿilātün/ mefāʿīlün/ feʿilün	
121a	Nā´ilī	Dil-i nā-kāma teġāfül besdür İltifāt eyle benüm sulṭānum Ḫāk-i kūyunda yatur bī-kesdür İltifāt eyle benüm sulṭānum	Çoḳ zamāndur ki perīşānuñdur Lāyıḳ-ı şefḳat ü iḥsānuñdur Dil-i mecrūḥa ki ḳurbānuñdur İltifāt eyle benüm sulṭānum	Murabbaʿ / 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	
121a	Nā´ilī	ʿAdū beñzer nifāḳ itmiş Bizümle yār söyleşmez Lebiyle ittifāḳ itmiş Bizümle yār söyleşmez	Düşersin pāyine tenhā İdersin āh u vāveylā Ne çāre ey göñül ammā Bizümle yār söyleşmez	Murabbaʿ / 3 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
121b	Nā´ilī	Eşer-i nāle-i şeb-gīrümden Ṣaḳın ey şūḫ-ı cefā-pīşe ṣaḳın Āteş itdüñ beni teʿşīrümden Ṣaḳın ey şūḫ-ı cefā-pīşe ṣaḳın	Ġonçesin ḫāra hem-āġūş olma Bezm-i bī-gānede mey-nūş olma Hem-zebān ol dile ḫāmūş olma Ṣaḳın ey şūḫ-ı cefā-pīşe ṣaḳın	Murabbaʿ / 3 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	

121b	Nā´ilī	Müştāḳuñam gel ey āfet-i cān Ey bī-teraḥḥum ey nā-müselmān Ġāret-ger-i dīn āşūb-ı īmān Ey bī-teraḥḥum ey nā-müselmān	Cān muntaẓırdur luṭf u kerem ḳıl Mürüvvetlik ile vażʿ-ı ḳadem ḳıl Dil ḫānḳāhın beytü'ṣ-ṣanem ḳıl Ey bī-teraḥḥum ey nā-müselmān	Murabbaʿ / 3 Bend		müstef ilātün/ müstef ilātün	
121b	Nā´ilī	Sensüz olan ʿıyş u ṣafālar bize Māye-i ḫūn-ı dil-i ġam-ḫārdur Sende güneh yoḳ bu cefālar bize Hep eşer-i baḫt-ı siyeh-kārdur	Āh yaḳar sīne-i nesrīn-veşüñ Penbe ile yoḳ oyunu āteşüñ Biñ var ise ʿāşıḳ-ı ḥasret-keşüñ Birisi de Nā´ilī-i zārdur	Murabbaʿ / 3 Bend		müfteʿilün/ müfteʿilün/ faʿilün	
122a	Nā´ilī	Dönmiş ruḫ-ı zerdīne çemen ʿāşıḳ-ı zāruñ Bir gūne daḫı ʿālemi var köhne behāruñ Feryādı ḳafeslerde ciger-sūz hezāruñ Bir gūne daḫı ʿālem var köhne behāruñ	Birdür ġam u şādī bize āgāh u ḫabīrüz Fevt eylemezüz furṣatı rindān-ı başīrüz Biz cām-ı muḥabbet ṣunulan bezme esīrüz Bir gūne daḫı ʿālem var köhne behāruñ	Murabbaʿ / 3 Bend		mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün	
122a	Nā´ilī	Düşdi dil bir büt-i sitem-kāra Yine geldik diyār-ı hicrāna Veh ki olduḳ vaṭandan āvāre Yine geldik diyār-ı hicrāna	Bizi itdüñ ġarīb-i dār u diyār Ḳomaduñ cān u dilde ṣabr u ḳarar Müjde ey rūzgār-ı kīne-güẕār Yine geldik diyār-ı hicrāna	Murabbaʿ / 2 Bend		feʿilātün/ mefāʿīlün/ feʿilün	
122a	Feyżī	Dil nār-ı firḳate yine yansun mı efendüm Bu āteş-i hicrāna ṭayansun mı efendüm Lāyıḳ mı şehā laʿl-i lebüñ ġayrılar emsin Dilteşnelerüñ aġzı ṣulansun mı efendüm	Bu ḥüsn-i Ḫudā-dād ile bir şāh-ı cihānsın Bir rūḥ-ı revān dişleri dürr ġonçe-dehānsın Bir ġamzeleri tīr-i ḳażā ḳaşı kemānsın Feyżī bu cefālardan uṣansun mı efendüm	Murabbaʿ / 2 Bend		mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün	
122b	Rāsiḫ	Bir melek meşrebli şūḫ-ı meh-cebīnümsün benüm Maḥrem-i rāz-ı derūnum dilnişīnümsün benüm Ḥāşılı cānum gibi yār-ı güzīnümsün benüm Sen tecāhül eylesen de nāzenīnümsün benüm	Geçmezem senden diyü ʿahd eylemişken ey melek Rāsiḫ-i zāruñ revā mı şimdi böyle bilmemek Dāmenüñ elden bıraḳmam ben senüñ tā ḥaşre dek Sen tecāhül eylesen de nāzenīnümsün benüm	Murabbaʿ / 5 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	
122b	ʿAzīzī	Şimdi bir āhū baḳışlı yāra māʾildür göñül Ġamzesi cādū gözi seḥḥāre māʾildür göñül Şaḥn-ı bāġ-ı ʿaşḳ içinde āh ider bülbül-miṣāl Bir yüzi gül ġonçe-i ruḫsāra māʾildür göñül	ʿAks-i rūyundan çalmış māh-ı nev nūr-ı żiyā Her ḳaçankim tāb-ı ḥüsnüñ görse şems eyler ḥayā ʿAbd-i memlūkun olursa bu ʿAzīzi ḫāliyā Ġam degül çün sen gibi ḫünkāra māʾildür göñül	Murabbaʿ / 4 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	

122b	Vāṣıf	Nic’oldı ey perī bir ḳaç sene evvelki ülfetler Bizi gāhīce devlet-ḫāneye maḫfice daʿvetler Ne idi bir zamān ol haftalarca ʿayş u ʿişretler Ḳanı ol-cilveler cünbüşler ülfetler muḥabbetler	Ḳanı bir ʿāşıḳuñ var idi Vāṣıf mı ne derlerdi Gelüp teklīfsüz laʿl-i lebüñden būse isterdi Senüñ ey ṣūḫ anuñla ülfetüñ ammā ne ʿanberdi Ḳanı ol-cilveler cünbüşler ülfetler muḥabbetler	Murabbaʿ / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
123a	Vehbī	Var mı ḫaberüñ söyle meded ey dil-i şeydā Kimdür şu levendāne-reviş tāze kimüñdür Ṣaḳlarsın anı bāri ne var eyleseñ inhā Adınca geçen duḫter-i ṭannāze kimüñdür	Bu kākül-i būyā ile ol ʿārıż-ı zībā Müstāġnī-i meşşāṭa imiş añladıḳ ammā Ḥayrette ḳodı Vehbī-i āşüftemi ammā Bu ġāliyetü’l-misk kimüñ ġāze kimüñdür	Murabbaʿ / 5 Bend		mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün	SVD’da “Ḳıṭʿa” başlığıyla, sadece iki beyti bulunmaktadır.
124b	ʿAşḳī	Ol sipāhī-zāde kim ḫalḳ-ı cihān pā-mālidür Cānuma dāġ-ı siyāh uran lebinüñ ḫālidür Ġamze-i ḫūn-rīzle çeşm-i cihān ḳattālidür Ṣol ḳul oġlınuñ güzel kim nāmı Dāvud Bālidür	Ḫalḳ onuñ Leylī-veş Mecnūn-ı ser-gerdānıdur Cān ile bekler āġālar ḳulıdur ḳurbānıdur ʿAşḳiyā görmek dilerseñ menzili gör aynıdur Ṣol ḳul oġlınuñ güzel kim nāmı Dāvud Bālidür	Murabbaʿ / 5 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	
125a	Mahlassız	Ḫamdülillah kim bize bildirdi ol perverdigār Kim Muḥammeddür nebiyy-i Ḥaḳ ḥabīb-i iḫtiyār Hem anı kim didi Cebrāʾīl be-emr-i Kird-gār *Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār*	Seyyid-i meddāhdur merdī-i faḫr-ı müʾminān Minberindür farḳ-ı aʿdā dem-be-dem tīġ-ı zebān Medḥ-i Ḥayderdir dilinde rūz {u} şeb vird-i lisān *Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār*	Murabbaʿ / 13 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	Mahlassızdır..
126a	Yaḥyā	Sen seyyīd-i vilāyet iken bendeñe sened Aġyār arada oldı gözüm yaşı gibi sed Derd ise bī-ḳıyās cefā ise bī-ʿaded Ḥālüm mükedder oldı meded yā ʿAlī meded	Yaḥyā gibi ölürsem eger ġuṣṣañ ile ben Her lāle ʿarz-ı ḥālüm içün ola bir dehen Didi zebān-ı ḫalle ḳabrindeki çemen Ḥālüm mükedder oldı meded yā ʿAlī meded	Murabbaʿ / 5 Bend		mefʿūlü/ faʿilātü/ mefāʿīlü/ faʿilün	
126b	Żaʿfi	Nuṭḳ-ı Ḥaḳdur nuṭḳumuz biz ṣaḥf-ı Ḳurʾān olmışuz Gör olan münkirlere naṣṣile bürhān olmışuz Ṣūretā gerçi gedā maʿnīde sulṭān olmışuz Çār ḍarb u daḳḳ u laḳ abdāl-ı ʿüryān olmışuz	Biz belī dedik belā-yı ʿaşḳ içün rūz-ı belā Cān ile teslīm olunduḳ dimezüz çūn ü çirā Ḫāk-i pāy-ı ehl-i derd olsaḳ yeridür Żaʿfiyā Çār ḍarb u daḳḳ u laḳ abdāl-ı ʿüryān olmışuz	Murabbaʿ / 7 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün / faʿilün	
126b	Sürūrī	Ṣubhdem çün nev ʿarūs-ı çarḫ oldı āşikār Gün yüzinden ṭurre-i şeb-rengi ṣaldı rūzgār Devr-i ruḫsārında yazmış gördüm ol Perverdigār *Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār*	Ey Sürūrī pādişāh-ı lem-yezeldür Murtażā Āfitāb-ı maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı ezeldür Murtażā Belki ẕātu’llāhdur dirsem maḥaldür Murtażā *Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār*	Murabbaʿ / 7 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	

127a	Baṣravī	Milket-i ġam şāhıyam ḫayl-i elem ceyşüm benüm Firḳatüñle vuṣlatuñdur yāz ile ḳışum benüm Derd-i ʿaşḳuñda figāndur dā´imā işüm benüm Nāz-perverdüm efendüm şāh-ı dervīşüm benüm	Göreli gülzār-ı ḥüsn içre yüzüñi gül gibi Medḥ ider bu Baṣravī her rūz u şeb bülbül gibi Gel perīşān itme sen de ḫāṭır-ı sünbül gibi Nāz-perverdüm efendüm şāh-ı dervīşüm benüm	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
127b	Fużūlī	Ḥāṣılum berḳ-i ḥavādiṣden melāmet dāġıdur Mesnedüm kūy-ı melāmetde fenā ṭoprāġıdur Zār göñlüm tende zindān-ı belā dutsāġıdur Raḥm ḳıl devletlü sulṭānum mürüvvet çāġıdur	Gör Fużūlīnüñ ruḫ-ı zerdinde eşk-i ālini Perde-i idbār dutmış ṣūret-i ikbālini Derd-mendindür ʿināyetler idüp ṣor ḫālini Raḥm ḳıl devletlü sulṭānum mürüvvet çāġıdur	Murabbaʿ / 7 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
127b	Fużūlī	Nice bir vesvese-i ʿaḳl ile ġam-nāk olalum Gelin alāyiş-i ġamdan çıḳalum pāk olalum Neş´eden mey bulalum ḳābil-i idrāk olalum Mest-i medhūş u ḫarābāt-ı bī-bāk olalum	Mey ḥabābı kimi meyḫānede bir ev dutuben ʿIḳd-i engūr kimi bir ārāya baş çatuben Alsalar dīn ile dünyānı şarāba ṣatuben Mest-i medhūş u ḫarābāt-ı bī-bāk olalum	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	V. bend GE'da bulunmamaktadır: Bādeden ġayrı kim ġam defʿine bir cāmı yeter Naḳdini her neye her kim virecek olsa iter Ey Fużūlī revīş-i ehl-i riyādan ne biter Mest-i medhūş u ḫarābāt-ı bī-bāk olalum
128a	Şānī	İş başar[ur] ṭāş ṭaşır arḳañla sen şehre hemān Küreli gibi baḳır ṣat yüz aġart aḳçe ḳażan Sū-be-sū gez yüri ṣaḳḳālıḳ idüp şehre revān Ne olursan yüri ol dünyede Türk olma hemān	Kāfir işi gibi yi işini Türk işi dime Çanaġın başına ur yā gözi yā ḳaşı dime Şānīnüñ Türk ile şāyed ḫoş ola başı dime Ne olursan yüri ol dünyede Türk olma hemān	Murabbaʿ / 6 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	
128a	Yaḥyā	Gelmeye dirseñ başuña dünyānuñ ġamı Ḳoyuban ādem yirine olma Türküñ hem-demi Ḫoş buyurmışdur bugün ol pehlevān-ı ʿālemī Türk eger monlā şeved hergiz ne-gerded ādemī	Kölenüñ ṣūfīsi ve Türküñ ʿavānı söylenür Dā´imā kişilenür kendüyi bir ādem ṣanur Mā-teḳaddemden bu söz Yaḥyā meşeldür kim dinür Türk eger monlā şeved hergiz ne-gerded ādemī	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	Şiir, YBD'da bulunmamaktadır.
128a	Yaḥyā	Ḳapuñdan ayırma beni ẓulm eyleme ḫānum Bir merd-i ġarībem ne yerüm var ne mekānum Ṣabr idemez oldum döyemez cevrüñe cānum Beg-ẕādecigüm begcegizüm tāze cevānum	Allāh bilür bir daḫı bu şehre gelem mi Gitdüm sefere ʿālem-i ġurbetde ḳalam mı Yaḥyā gibi kim bile firāḳ ile ölem mi Beg-ẕādecigüm begcegizüm tāze cevānum	Murabbaʿ / 5 Bend		mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün	

128b	Yaḥyā	Yıldızı düşkün ġarīb ü ʿāṣıḳ-ı bī-çāreyin Gün gibi deryā-yı ʿaṣḳuñda geẕer āvāreyin Saña ḳul oldum ḳapuñdan ġayrı kime varayın Pādişāhum sen ṭururken ben kime yalvarayın	Ben ġarīb-i nā-tüvānam āsitānuñda senüñ Gülmedi Yaḥyā kuluñ gibi zamānuñda senüñ Aġlasam yansam yaḳılsam ṭañ mı yanuñda senüñ Pādişāhum sen ṭururken ben kime yalvarayın	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
128b	Yaḥyā	Ḥālüme raḥm eyle sulṭānum ġamuñla zār iken Bī-mecāl ü bī-kes ü bī-mār u bī-miḳdār iken Kime yanam yaḳılam bu derdle nā-çār iken Bir senüñ gibi benüm şāh-ı cihānum var iken	Olalı Yaḥyā gibi şems-i cemālüñ maẓharı ʿAynuma gelmez benüm şehrüñ ḳamer-sīmāları ʿĀlem içinde görünmez gözüme ḥūr u perī Bir senüñ gibi benüm şāh-ı cihānum var iken	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
128b	Yaḥyā	Ḳuluñuz ḳurbānuñuz sensin efendi cānumuz Cānumuz cānānumuz sulṭān-ı ʿālī-şānumuz Gelmez olduñ gülmez oldı külbe-i aḥzānumuz Ḳanı a ẓālim senüñle ʿahdümüz peymānumuz	Cemʿ olup aġyarla peymāneler nūş eyledüñ Günde biñ kez öldürüp Yaḥyāyı bī-hūş eyledüñ Vaʿde-i vaṣluñ gibi gitdüñ ferāmūş eyledüñ Ḳanı a ẓālim senüñle ʿahdümüz peymānumuz	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
129a	Yaḥyā	Āh kim Ḥażret-i Yaʿḳub gibi şām u seḥer Eylerin saġa ṣola ḥasret-i yār ile naẓar Rāh-ı kūyında yoġ ol Yūsuf-ı ṣānīden eṣer Aġla ey gözlerüm aġla ne gelür var ne gider	Beni Yaḥyā gibi dünyāya temāşā ḳıldı Derd-i ʿaşḳıyla benām eyledi şeydā ḳıldı Kendüden ḫāne-i virānemi tenhā ḳıldı Aġla ey gözlerüm aġla ne gelür var ne gider	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
129a	Yaḥyā	Āh kim mihr ü muḥabbet miḥnetini bilmedüm Ẕerrece rūz-ı viṣālüñ devletini bilmedüm Ṣoñ peşīmān aṣṣı itmez firḳatini bilmedüm Buldum ammā yav ḳıldum ḳıymetini bilmedüm	Yalımum alçaḳ olupdur ġuṣṣadan deryā gibi Yirlere düşdi yüzüm mihr-i cihān -ārā gibi Firḳatiyle günde biñ kez ölürüm Yaḥyā gibi Buldum ammā yav ḳıldum ḳıymetini bilmedüm	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
129a	Yaḥyā	Cūşa geldüm ol gül-i ḫandānı añdum aġladum Anuñ ile sürdigüm devrānı añdum aġladum Cānib-i kūyına baḳdum anı añdum aġladum Mācerā-yı ṣoḥbet-i cānānı añdum aġladum	Ṭoġdı ey Yaḥyā seḥer vaḳtinde çün şems-i cihān Bir baḳımda ol meh-i tābāna benzetdüm hemān Ḥasretinden gözlerüm yaşın idüp seyl-i revān Mācerā-yı ṣoḥbet-i cānānı añdum aġladum	Murabbaʿ / 6 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
129b	Yaḥyā	İñledüp aġladur oldı seni cānā ṣaḳaluñ Ufacuḳ ṣancı olupdur saña gūyā ṣaḳaluñ Eyledi sen güzeli ḫalḳa temāşā ṣaḳaluñ Oñmasun bitmesün ey dilber-i raʿnā ṣaḳaluñ	Gele diyü sakaluñ el açup eylerdi duʿā İʿtimād eyleme Yaḥyāya yalandur ṣanemā Ḫalḳ arasında ṣaḳaluña gülüp dirse saña Oñmasun bitmesün ey dilber-i raʿnā ṣaḳaluñ	Murabbaʿ / 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	

129b	Yaḥyā	Bāġ-ı cennetdür yüzüñ gūyā dehānuñ selsebīl Kaʿbedür kūyuñ cemālüñ nūrıdur rūşen delīl Kimseler görmiş degül ḥüsnüñ gibi ḥüsn-i cemīl Hey yolunda öldigüm ḳurbānlar oldıġum ḫalīl	Çünki ey Yaḥyā ecel cāmın ṣuna dest-i fenā Yolı üzre ḳazalar ḳabrümi erbāb-ı fenā Yazalar seng-i mezārum üzre aṣḥāb-ı ṣafā Hey yolunda öldigüm ḳurbānlar oldıġum ḫalīl	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
129b	Yaḥyā	Çoġaldı ʿāşıḳ-ı dīvāne vü ʿüryānı dervīşüñ Ḳapusunda durur bekler gibi dīvānı dervīşüñ N'ola biñ cānla olsam ḳulı ḳurbānı dervīşüñ Güzeller pādişāhı ḫublar sulṭānı dervīşüñ	Derūn-ı dilden anı kim ki sevmezse Yezid olsun Ġam-ı Yaḥyā gibi devrān içinde nā-bedīd olsun Vücūdın Ḥaḳ belādan ṣaḳlasuñ ʿömri mezīd olsun Güzeller pādişāhı ḫublar sulṭānı dervīşüñ	Murabbaʿ / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
130a	Yaḥyā	Beni ol şāh-ı cihān eyledi merdūd-ı ebed Kim ḳabūl eyleye ol ḳulı ki sulṭān ide red Bir zamān eyler idi ḥālüme aġyār ḥased Meded eyvāy meded hey meded eyvāy meded	Aġladıġum bu ki ben ḳulını ol şāh-ı güzīn Ḳıldı Yaḥyā gibi ʿāşıḳlar arasında ḥazīn Elüm irmez ki olam dāmen-i vaṣlına yaḳīn Meded eyvāy meded hey meded eyvāy meded	Murabbaʿ / 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	
130a	Yaḥyā	Ey hilāl-ebrū ġam-ı hicr ile ḫāk itdüñ beni ʿĀşıḳ-ı dīvāne idüp sīne-çāk itdüñ beni Bir baḳımda mübtelā-yı ʿaşḳ-ı pāk itdün beni Ḳanuma girdüñ be-hey ẓālim helāk itdüñ beni	Aġladup iñletme Yaḥyā bendeñi bülbül gibi Ḳadrüñi bilmezlere şāhum ṭaḳılma gül gibi Dest-i cevr ile benüm boynum burup kākül gibi Ḳanuma girdüñ be-hey ẓālim helāk itdüñ beni	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
130a	Yaḥyā	Yine ʿāşıḳlar arasında ḳıyamet ḳopdı Āhla ṭoldı cihān dūd-ı melāḥat ḳopdı Sīne-çāk oldı yürek oynadı ḫālet ḳopdı İki dilber iki ẓālim iki āfet ḳopdı	Biri birisine ʿāşıḳ biri birisine yār Her birinüñ nice Yaḥyā gibi ölümlüsi var Āh kim derd-i derūnum bir iken oldı hezār İki dilber iki ẓālim iki āfet ḳopdı	Murabbaʿ / 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	
130b	Yaḥyā	Bir gice seyrümde gördüm on sekiz biñ ʿālemi Gün gibi ṭoḳuz ṭolandum bu sipihr-i aʿẓāmı Ne melek gördüm saña beñzer ne nesl-i ādemi Gözlerüm nūrı efendüm sevdigüm merdüm Memi	Ḳalbümi maḥzūn idüp aġyāruñı şād eyleme Ḫāṭırum yıḳma rakībüñ gönlün ābād eyleme Āşinālıḳ eyle Yaḥyā bendeñi yād eyleme Gözlerüm nūrı efendüm sevdigüm merdüm Memi	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
130b	Yaḥyā	Geçdi cānānuñ firāḳı cānuma Tīr-i cevri gibi girdi ḳanuma Nāleden bir kimse gelmez yanuma Söyle ey bād-ı ṣabā cānānuma	ʿĀşıḳ olaldan aña leyl ü nehār ʿAşḳum artar eksilür ṣabr u ḳarār Olmışam Yaḥyā gibi maḥzūn u zār Söyle ey bād-ı ṣabā cānānuma	Murabbaʿ / 7 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	

131a	Yaḥyā	Ölürsem ḳara geysün dūd-ı āhum gibi ʿāşıḳlar Dögünsün dāġ-ı sīnem gibi baña baġrı yanıḳlar Beni ol māh-ı tābana nifāḳ itmiş münāfıḳlar Ne ḳara günlere ḳaldum yazuḳlar baña yazuḳlar	Ḥaḳīḳat gelmez ey Yaḥyā bu gün yüzlü ṣanemlerden Ferāġat eyler idüm ḳādir olsam ʿaşḳ-ı dilberden Beni yaşum gibi firḳat çıḳardur ʿaḳıbet serden Ne ḳara günlere ḳaldum yazuḳlar baña yazuḳlar	Murabbaʿ / 7 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
131a	Yaḥyā	Ol melek-manẓar perī-peyker ki ādem cānıdur Cān baġışlar sözleri gūyā Mesīḥ-i ṣānīdür Sevdigümüñ sevdigi sulṭānumuñ sulṭānıdur Cān Memi dirler aña ʿāşıḳlaruñ cānānıdur	Ḥüsnle meşhūrdur mihr-i cihān-ārā gibi Yirde buldum gökde isterken anı ʿĪsā gibi ʿAşḳla ölümlüsi olsam n'ola Yaḥyā gibi Cān Memi dirler aña ʿāşıḳlaruñ cānānıdur	Murabbaʿ / 7 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
131b	Yaḥyā	Çıḳup āhum gibi gitdüm diyār-ı ġurbete şāhum Benüm āh-ı sehergāhumdur ancaḳ yolda hem-rāhum Sen idüñ şehr-i dilde pādişāhum sevdigüm māhum Güneş yüzlüm şeker sözlüm ḳara gözlüm Memi şāhum	Mübārek ḫāṭıruñdan gitmesün Yaḥyā ḳuluñ bārī Żarūrī gitdi şehrüñden idüp feryādla zārı Zamāne firḳate tebdīl idermiş vuṣlāt-ı yārı Güneş yüzlüm şeker sözlüm ḳara gözlüm Memi şāhum	Murabbaʿ / 7 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
131b	Yaḥyā	Rūḥ-ı aṣḥāba kirāmiyle Resūl-i Medenī Ḳuṭb-ı aḳṭāb-ı ʿiẓāmiyle Üveyse'l-Ḳarenī Didiler ʿazm-i ġazā eyleriken bu süḫanı Yüri ḫānum yüri ışmarladum Allāha seni	Cānumuz ʿazm-i ġazā ḳılsa n'ola ey Yaḥyā Yoḳ hisābında durur ṣıfr gibi çün aʿdā Hātif-i ġaybdan irişdi cihāna bu ṣadā Yüri ḫānum yüri ışmarladum Allāha seni	Murabbaʿ / 7 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	
132a	Mahlassız	ʿĀlemi yaradan sen Ġani Settār Dīvāne gönlüme bir eglence vir Bizi yoḳdan var iden Perverdigār Ġarībem gönlüme bir eglence vir	Abdallaruñ elinde ʿaṣāsı var ʿĀşıḳlaruñ bundan özge nesi var Her kişinüñ bir efendisi var Ġarībem gönlüme bir eglence vir	Murabbaʿ / 7 Bend		6+5: 11'li Hece Ölçüsü	Mahlassızdır..
132a	Ḥayālī	Āhdan leşker çeker baş ḳaldırup efġān baña Ṭaʿne ṭāşını atar bu dīde-i giryān baña Dāġumuñ mir´āti yüz göstermeyüp yārān baña Baḳdıġumca naḳş-ı hicrān gösterür herān baña	Ey Ḥayālī hem-dem olmaġa alup iḳrārını Germ bulsam ol güneş ruḫsārenüñ bāzārını Żerre nā-çizāne ʿarż eylesün dīdārını Baḳdıġumca naḳş-ı hicrān gösterür herān baña	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
132b	Necātī	Gel kim açıldı çiçekler seyr-i sebze ḫūbdur Ṭurduġıyla her aġaç bir sīm-ten maḫbūbdur Bād ferrāş oldı servüñ sāyesi cārūbdur Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur	Ḥurrem ol kim sebzede żevḳ ü ṣafālar idesin Mest olup ʿāşıḳlara luṭf u vefālar idesin Vaḳt ola miskīn Necātīye duʿālar idesin Bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḫūbdur merġūbdur	Murabbaʿ / 8 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	

132b	Aḥmed	Bülbül gibi ʿaşḳ ehli fiġān eylemek olmaz Esrār sözin ḫalḳa beyān eylemek olmaz Gencīne-i ʿuşşāḳa ziyān eylemek olmaz Ser virmek olur sırrı ʿayān eylemek olmaz	Aḥmed ṣaçı zencīrine {dīvāne} geçersin Bezm-i ġama ser-ḫalḳa-i rindāne geçersin Terk-i dil ü cān itmege merdāne geçersin Ser virmek olur sırrı ʿayān eylemek olmaz	Murabbaʿ / 14 Bend		mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün	
133a	Ḫaṭāyī	Bendeyem men cān u dilden pādişāhumdur ʿAlī Gözlerem nūr-ı cihānda bedr-i māhumdur ʿAlī Yoluña ḫāk oldıġum hem doġrı rāhumdur ʿAlī Ḳıble-gāhumdur Muḥammed secde-gāhumdur ʿAlī	Ey Ḫaṭāyī ġāfil olma çün bu dünyā fānīdür Her ne kim geldi vücūda Ḥaḳḳuñ ol mihmānıdur Bu kelāmı vird idinmek ʿārifüñ erkānıdur Ḳıble-gāhumdur Muḥammed secde-gāhumdur ʿAlī	Murabbaʿ / 7 Bend	Medhiye	fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
133b	Rāsiḫ	Rūḥ-ı maḥż-ı ins ü cānsın yā Muḥammed Muṣṭafā Mebdeʾ-i ḫalḳ-ı cihānsın yā Muḥammed Muṣṭafā Ḳāleb-i maḫlūḳa cānsın yā Muḥammed Muṣṭafā Melceʾ-i dārü'l-amānsın yā Muḥammed Muṣṭafā	Eyledi şevḳ-i hevā-yı maʿşiyet ʿömrüm tebāh Defter-i naḳş-ı müdārā cürm ile oldı siyāh Rāsiḫe eyle ḳıyāmetde şefāʿatle nigāh Melceʾ-i dārü'l-amānsın yā Muḥammed Muṣṭafā	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
133b	Niẓāmī	Şol zamān kim ʿāleme ḳıldı naẓar Perverdigār Nūr-ı Aḥmedden ʿAlīnüñ nūrı oldı āşikār Virdi Cibrīle daḫı itdi cihāna yādigār *Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār*	Bende-i āl-i ʿabāyam ehl-i beytüñ kemteri Sevmezem āl-i Yezīdi Caʿferīyem Caʿferī Men Niẓāmī oġluyam āl-i Resūlüñ çākeri *Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Ẕülfikār* Her belā senden gelür defʿ eyle ey Perverdigār	Murabbaʿ / 14 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	XI. bendin son üç mısraı eksiktir.
135b	Āşıḳ ʿÖmer	Ehl-i diller dilberi bulsa nihān oḫşar öper Eyleyüp biñ nāz ile ḫālin beyān oḫşar öper Tā ezelden bu ḳadīmī rāh-ı şefḳatdür ki bu Zümre-i ḫūbānı ḥubb-ı ʿāşıḳān oḫşar öper	Ḫāli müşküldür be-ġāyet bir meh-i mümtāz ile Gerçi bir iḥsān ider ammā velī biñ nāz ile Ḫoş ne çāre çeker ammā ṣad hezār enbāz ile Cā-be-cā ʿĀşıḳ ʿÖmer nev-reste cān oḫşar öper	Murabbaʿ / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
135b	Āşıḳ ʿÖmer	Ḳāʾil oldum çekmege ʿālemde bir cān acısın Āḫ n'ola idi görmeyeydüm bāri cānān acısın Bir boyı servi bülendüm var idi aldı felek Baña mı gördüñ sezā dünyāda hicrān acısın	Ey ʿÖmer mümkin midür ṣabr eylemek bu fırḳate Āh ne olaydı irseñ idi bāri bir kez vuṣlata Şimdi ol yār ile ḳaldı tā-ḳıyāmet ḥasrete Raḥma gelsünler baña kāfir müselmān acısın	Murabbaʿ / 4 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
136a	Āşıḳ ʿÖmer	Ey perī cevrüñ senüñ ʿāşıḳda ṭāḳat mi ḳodı Ġam göz açdırmadı ḥasret bende rāḥat mı ḳodı Dil viren saña ider mi bir daḫı ġayra naẓar Gönlümüzde āteşüñ ġayra muḥabbet mi ḳodı	Gel yeter bu resm ile itme bize cevr ü cefā Bu ʿÖmer ḳuluñ var ancaḳ luṭfuña lāyıḳ şehā Şol ġamı aġyār ile senden olalıdan cüdā Fırḳatüñ gezdirmedik il mi vilāyet mi ḳodı	Murabbaʿ / 4 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	

136a	Āşık ʿÖmer	Sevdigüm bir āfet-i devrān olur günden güne Dilde ismi söylenür destān olur günden güne Muntaẓırdur niceler pāyına yüzler sürmege Çeşm-i ʿāşıḳdan ʿaceb pinhān olur günden güne	Ġam mıdur olsa o yārüñ ḫūr-ı ġılmān bendesi Ḫāk-i pāyına temennā cümle ʿālem bendesi Ey ʿÖmer şimdengerü cāhil ü ʿālim bendesi Sevdigüm hep ḫūblara sulṭān olur günden güne	Murabbaʿ / 4 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
136a	Āşık ʿÖmer	Ey göñül sen aç gözüñ saḥrāya baḳ da ġayret al Bu direksüz ḳubbe-i bīnāya baḳ da ġayret al Ẕikr-i Mevlā ile her dem ḳalbüñi ṣāf eyleyüp Dā´imā bu nesne-i dünyāya baḳ da ġayret al	Ey ʿÖmer gel sen dayanma bī-beḳā devletüñe Ārayisiñ uyma ṣaḳın bu dünyā zīnetüñe Pādişāh olsan da dirler er kişi niyyetüñe Vār muṣallāda yatan mevtāya baḳ da ġayret al	Murabbaʿ / 4 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
136b	Hāşimī	Ey cevānum şöyle bil ḥālā göñül sevdi seni Ġayrıya meyl eylemez illā göñül sevdi seni Bendeyem ey āhū gözlüm senden ayrılmaḳ muḥāl Olsa ʿālem bir yaña zīrā göñül sevdi seni	Ey efendüm vaṣluña lāyıḳ gedādur Hāşimī Yaḳma baġrum hicrle aḳıtma gözden yaşumı Cevrle cellād-ı ġamzeñ ḳatl iderse başumı Çekmezem billāh ġam ḳaṭʿā göñül sevdi seni	Murabbaʿ / 4 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
136b	Vuṣūlī	Bir dilbere şeydā iken Dil bir daḫı cānān arar Bu derde mübtelā olan Elbette bir dermān arar	Gör bu Vuṣūlī-i gedā Her cānibe eyler nidā Beñzer yine ol bī-nevā Ḳul olmaġa sulṭān arar	Murabbaʿ / 5 Bend		müstefʿilün/ müstefʿilün	
136b	Mahlassız	Cihān ḥayrān-ı dīdāruñ Esīr-i ṭalʿatüñ āfāḳ Cemālüñ Kaʿbe ruḫsāruñ Gören hem görmeyen müştāḳ	Amān bī-cā ʿitāb itme Mehin setr-i seḥāb itme Gözin göster ḥicāb itme Görünsün sīne-i berrāḳ	Murabbaʿ / 3 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün	Mahlassızdır.
137a	Sehvī	Ol perīnüñ ʿārıż-ı ruḫsārın öpdüm oḫşadum Bāġ-ı ḥüsnüñde gül-i reyḥānın öpdüm oḫşadum Zülf bir dem ḫalḳa ḫalḳa ʿārıżı üzre görüp Çehresinde ʿanber-efşānını öpdüm oḫşadum	Sehviyā gördüm mükemmel vuṣlatuñ hengāmesin Oḳudum levḥ-i cebīnüñde muḥabbet nāmesin Leblerin būs iderek tenden çıḳardum cāmesin Ḳoynuma ʿüryān alup her yanın öpdüm oḫşadum	Murabbaʿ / 4 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
137a	Emīn	O ḳadd-i ḳāmet-i nāza elüm irmez gücüm yitmez Efendüm ġonçe-veş tāze elüm irmez gücüm yitmez Bu ḥüsnüñ dāmına bülbül gibi ḥayrān olup düşdüm Göñül düş oldı şehbāza elüm irmez gücüm yitmez	ʿİnāyet ḥadden efzūndur ki ḫaḳḳumda meẕīd olsun Efendüm bu ḳuluñ eşrār-ı aʿdādan baʿīd olsun Maḳāmāt-ı Ḥüseyn ile bu meclisler saʿīd olsun Emīnā böyle şehbāza elüm irmez gücüm yitmez	Murabbaʿ / 4 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	

137a	Mahlassız	Olmışam ʿaşḳuñla şeydā yoḳdur ārāmım emīn Dem-be-dem geçmekdedür āh ile eyyāmum emīn Görmez isem gün yüzüñi meh-cebīnüm ben senüñ Ol gün içre ḳahr [u] ġamlarla giçer şāmum emīn	Ṣaḳınur bu cān u dil maʿ şūḳını cānı gibi Cümleyile ḳulluḳ ider ṣıdḳ ile sulṭānı gibi Görmesem artar fiġānum bülbül efġānı gibi Sevdi dil cān u göñülden yoḳdur inkārum emīn	Murabbaʿ / 4 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	Mahlassızdır.
137b	Kāmil	Mübtelā oldı o şāhuñ murġ-ı diller ḥāline Cā-be-cā dizmiş nuḳaṭlar ʿanberīn ruḫsārına Ḳā´il olmaz bu göñül ammā o mehveş eline Ṣayd içün murġ-ı dilüm dāne dökermiş dāmene	Vaʿd idüp vaṣlın dil-i nā-şāduma bu ferd-i ter Arzū-yı vaṣlı ile artar derūn-ı derd-i ser Kāmil-i bendeñ cihānda cilā sürmiş kerr ü fer Esb-i vaʿdüñ dizginüñ döndür vefā meydānına	Murabbaʿ / 4 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
137b	Kāmil	Bir gül-endāma göñül düşdi cihān āvāresi Görmemiş heft-i felek miṣlin doġura anası Berḳ urur bir müzeyyen pertev-endāz dāyesi Bilmezem ḳanġı felekde kevkeb-i seyyāresi	Şimdilik mestāne ol şūḫ kimseye ḳılmaz kerem Ḳanġı seyre ʿazm iderse ol ṭaraf bāġ-ı irem Gel bu Kāmil bendeñe cevr itme şāhum ḳıl kerem Ḥayli demdür gül-ʿiẕāruñ bülbül-i āvāresi	Murabbaʿ / 4 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
137b	Reşīd	Ol şehüñ aġyāra gūş itdik bu şeb rām oldıġın Ṣubḥa dek sermest olup leb-ber-leb-i cām oldıġın Ġayrılarla istemem yārüñ mey-āşām oldıġın Görmişüz ḫūbāna zīrā nice biñ dām oldıġın	Dün görüp yāri didüm ey naḫl-i gülzār-ı İrem Bir iki şeftālūlar itsüñ Reşīdāya kerem Ḫandelerle didi biñ nāz eyleyüp ol ġonce-fem Mīve-i vaṣlum daḫı bilmez misüñ ḫām oldıġın	Murabbaʿ / 3 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
141b	Şākir	Keremde Ḫātem-i devrān ʿAli Paşā-yı dānādur Kerīm ü kāmrān ıṭlāḳı ancaḳ aña aḥrādur Dimez mi görse Nefʿī ṭoġrısı bu beyt-i bī-cādur Kerīm-i kāmrān var ise ger İlyās Paşādur Ki dest-i zer-feşānı kān dil-i dür-pāşı deryādur	Seni ayırmasun tā ḫaşre dek ẕevḳ ü ṣafālardan Maṣūn olsun derūn-ı merḥamet-kāruñ ḫaṭālardan Nigeh-bānuñ olup Mevlā emīn itsün ḳażālardan Ḫudā ḥıfẓ eyleye dā´im ḫaṭālardan belālardan Vücūd-ı bī-naẓīrüñ kim medār-ı dīn ü dünyādur	Taḫmīs / 48 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
145b	Şākir	Keyfiyyet-i gerdūnı ḳıyās eyleme kemdür Gerdişleri ber-vefḳ-i dil ü ṭabʿ-ı ümemdür Devr-i ṭarab eyyām-ı ṣafā vaḳt-i himemdür El-minnetü lillāh ki zamān ʿahd-i keremdür Ebnā-yı zamān muġtenem-i nāz u niʿamdur	Bī-nātūr idüp merdümek-i ʿayn-ı şühūdın Aʿmā ide var ise eger çeşm-i ḫāsūdın Hem melce´-i dehr id Ḫudā dergeh-i cūdın Ḫaḳ muntaẓamü'l-ḥāl ide devletle vücūdın Ol rütbede kim merciʿ-i eşrāf-ı ümemdür	Taḫmīs / 40 Bend		mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün	
149a	Münīf	Ḥikmet-i bāliġa-i Ḫażret-i Ḫallāḳ-ı Ḥakīm İtdi īcāb-ı terettüb süḫana şān-ı ʿaẓīm Her süḫan līk olamaz nāṭıḳa-zīb-i teslīm Süḫan oldur ki bilā-vāsıṭa-i ṭabʿ-ı selīm Ola maḳbūl-i dil-i nādire-sencān-ı fehīm	Bula tā beyt-i süḫan fikr-i metīn ile ḳıyām Ola beyt-i şeref-i devleti ber-pāy-ı devām Vire tīġ ü ḳalemi silsile-i dehre niẓām Dürr-i medḥiyle müzeyyen ola silk-i eyyām Gevher-i ẕātı ile faḫr ide tāc u dīhīm	Taḫmīs / 54 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	

153b	Ġālib	Bārekallāh ey sipihr-i himmetüñ māh-ı nevi Levḥaşallāh ey cihānuñ mihr-i vālā-pertevi Şānekallāh ey kelāmullāh-ı ʿilm-i uḫrevī Merḥabā ey Ḥażret-i şāḥib-ḳırān-ı maʿnevī Nāẓım-ı manẓūme-i silk-i leʾāl-i Meşnevī	Rūz u şeb cān u dilüm bir birine eyler ḫiṭāb Her nefes olsun ʿaṭāsından bu bī-kes kām-yāb Naḳd-i iḫlās ile ḳılsun bendesin şāḥib-nişāb Her dem olsun rūḥ-ı pākine duʿā-yı bī-ḥisāb Evliyādan tā ki ḫālī olmaya dünyā evi	Taḫmīs / 18 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
155a	Neş´et	Ṣabāḥü'l-ḫayr ḳıl nūr-ı muḥabbetle dil-i tārı Füyūżāt-ı seḥer ola derūna ʿaşḳuñ āşārı Nesīm-i nev-bahār it dūd-ı āh-ı ḫāṭır-ı zārı Gül-i tevḥīde şebnem eyle ʿāşıḳ eşk-i esrārı Açup dāġ-ı dilüñden ġonçe-i gülzār-ı ebrārı	İlāhī himmet-i merdān-ı pīrān-ı ḥaḳīḳatle Ḫudāyā iltifāt-ı ḫāṭır-ı ehl-i velāyetle Hemān imdād-ı ḳuds-i ehl-i imdād-ı kerāmetle Duʿā-yı ḫāliş-i sādāt-ı iḫvān-ı ṭarīḳatle Ola ol bī-kese esrār-ı Mevlānā meded-kārī	Taḫmīs / 18 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
156b	Nūrī	Elā ey maḥzen-i esrār-ı evḥā nāṭıḳ-ı Ḳurān Elā ey maʿden-i lü´lü´-i lālā baḥr-ı bī-pāyān Elā ey yekke-tāz-ı ʿarṣa-i Yāsīn ve'r-Raḥmān Elā ey server-i mülk-i risālet kāşif-i ʿirfān	Nigāh-ı luṭfuña muḥtācam ey maḥbūb-ı vālā-cāh Günāh u cürm ü ʿıṣyānla dirīġā olmışam güm-rāh İrişmezse bu Nūrī bendeñe ʿavnüñ meded eyvāh Dü destümle şarıldum ben ḳapuña yā Resūlallāh	Taḫmīs / 12 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
158b	Resmī	Dil-i sūzān ruḫuñ yād eyleyüp micmer getürmişdür Tenūr-ı sīne-i pür-şerḥadan aḫker getürmişdür Gül-āb-ı şebnemin īṣāra verd-i ter getürmişdür Ṣabā gīsūlaruñdan gülşene ʿanber getürmişdür Lebüñden rekb-i Şāmī piste vü sükker getürmişdür	Olup şeş-pāy-ı ḫāmem bezm-i medḥinde naġam-pīrā Reg-i erbāb-ı reşke oldı Sālik şeş-per-i sevdā Odur şeş-pāy-ı baḥri ḳulzüm-i ṭabʿumda bī-pervā Ṭabīʿat destyārī-i ḳalemle Resmiyā gūyā Ḫużūr-ı ʿizzete şişḫāne bir cevher getürmişdür	Taḫmīs / 6 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
159a	ʿĀḳif	Bāġ-ı ʿālemde yā serv-ḳadd-i bālādur o şūḫ Yā şeb-i deycūrda şemʿ-i revnaḳ-efzādur o şūḫ Ḫāşılı ḫūbān içinde şöyle raʿnādur o şūḫ Reşk-i ḫurşīd-i cihān bir ʿālem-ārādur o şūḫ Taḫt-gāh-ı ḫüsne şāh-ı dād-fermādur o şūḫ	Bülbül oldı ʿĀḳifā destümde kilk-i ḫoş-ḫırām Ol gül-endām eyledikçe nāz ile ʿıyşa ḳıyām Muṭrib-i ḫoş naġmesinde eyle tebdīl-i maḳām Eksik olmaz Kāmiyā hengāme-i Dārü's-selām Ḫüsn-i ḫavrā-sūz ile āşūb-ı vālādur o şūḫ	Taḫmīs / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
159b	Lebībā	Gelüp gerd-i keder başdan aşup bī-çāre baş başdı Gürūh-ı leşker-i sāmānı fitne bī-maʿāş başdı Ter iken levḥ-i rūy-ı ḫüsni āḫir ser-trāş başdı Ḫaṭ-āverlik geçüp ruḫsār-ı dildārı tıraş başdı Viṣāli furṣatuñ fevt iden ʿuşşāḳı telāş başdı	Lebībā tuḥfesüz mektūba taḥrīr-i selām olmaz Kemālāt ehli reʾs-i māl-i ʿirfānla bekām olmaz Tehī destüñle hergiz vāṣıl-ı bāb-ı merām olmaz Ruṭūbetsüz cihānda ʿĀḳifā taḥṣīl-i nām olmaz Buña şāhid yeter kim hep başanlar mühri yaş başdı	Taḫmīs / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
160a	Rāşid	Tīre-i dildūzumuzdur tīġ-i ḫūn-efşān baña Şevḳ-i fikr-i laʿl-i nābuñdur bahā-yı ḳan baña Oldı eṭvār-ı revīşüñ bāʿiṣ-i imʿān baña Ġamzeñ ey şūḫ-ı cefā-cū ḫançer-i bürrān baña Dīde-i mestüñ amān virmez meded bir ān baña	Āfitāb-ı ṭalʿatı itsün cihānı pür-żiyā Olmasun ʿaşḳında Rāşid beyt-i dil ẓulmet-serā Revnaḳ-ı rūyıyla olsun çeşm-i ʿāşıḳ rūşenā Görmesün ḫüsni zevāli kim o şūḫuñ Sırriyā Ḫāne-i ḳalbümde itdi mihr beni mihmān baña	Taḫmīs / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	

160b	Sırrī	Biḥamdillāh nesīm-i luṭf ile dil kām-kār oldı İrüp ʿişret demi eyyām-ı nevrūz-ı bahār oldı Şarāb-ı ʿaşḳ-ı dilberle demüm zārī vü zār oldı Yine bir dilrübā ʿaşḳıyla sīnem dāġ-dār oldı Belā-yı ʿaşḳ derdiyle hep ʿaḳlum tārumār oldı	Esīr-i bend-i zülfüñdür bu Sırrīye meded senden Çıḳar murġ-ı dilüm bir gün bu miḥnet-dīde revzenden Amān ẓulmüñ elinden el-amān bu nāz u şīvenden Bugün hem-derdümi gördüm didi Rāşid işit benden Raḳīb-i ḫar kesüp ḫilʿat o şūḫa gerçi dār oldı	Taḫmīs / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	GE'da başlık "Ġazel-i Sırrī Taḫmīs-i Rāşid" şeklindedir. Ancak gazel Rāşid'e, tahmis Sırrī'ye aittir. Başlık metinde düzeltilmiştir.
161a	Kesbī	Nigārā olmadan mecmūʿa-i ʿuşşāḳa masṭūruñ Murādum bestelenmek kāküline sen yüzi ḥūruñ Uṣūl üzre hemān zencīre çek ammā bu mehcūruñ Ḫaẕer ḳıl tel ḳırar vādīlerinde zülf-i şanṭūruñ İki telli ḫaṭuñla baġlama ʿuşşāḳ-ı rencūruñ	Pesend eyler ol eṭvār-ı büzürgüñ Kesbiyā ʿālem Terennüm-rīz-i ṣavt-ı rāḥatü'l-ervāḥına her dem Rehāvīden işitse şād olurken naġmesin ādem Gelince meclise ol āfitāb-ı maġribī Ḫātem Açıldı perde-i şarḳısı şīvenkār-ı ṭanbūruñ	Taḫmīs / 7 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
161b	ʿĀrif	Fikr-i ruḥsāruñ ile sūz-nihād oldı gönül Āteş-i ʿaşḳuñ ile nā´ire-zād oldı gönül Tābiş-i ḥasret ile maḥż-ı remād oldı gönül Verziş-i āh iderek şuʿle-nijād oldı gönül Naḳş-ı ḫüsnüñ görüp āşüfte-nihād oldı gönül	Yeridür eşk-i ferāvānı ḫurūşān olsa Rāz-ı pinhān-ı dili şimdi nümāyān olsa ʿĀrif-i dilşüdeñüz bī-ser ü sāmān olsa Nā´ilī-veş n'ola aḥvāli perīşān olsa Naḳş-ı ḫüsnüñ görüp āşüfte-nihād oldı gönül	Taḫmīs / 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	
162a	ʿĀrif	Bir zamān dilde hevā-yı māh-rūlar var idi Tekye-gāh-ı sīnede çoḳ hāy hūlar var idi Āteş-i pür-sūz u dāġ-ı bī-rūfūlar var idi Sīnede evvel ne muḥrik ārzūlar var idi Lebde ser-keş āh ile āteşli şūlar var idi	ʿĀrifā bilmem neden tā böyle sen bī-hūşsun Bunca demdür ʿandelībān gibi sen pür-ḫūşsun Sen yine var ise dilbend-i ruḫ-ı gül-būşsun Ey Nedīm ey bülbül-i şeydā niçün ḫāmūşsun Sende evvel çoḳ nevālar güft-gūlar var idi	Taḫmīs / 5 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	
162b	Dāniş	Ḫān-ı emeli ḥırş ile yaġmādan uşandıḳ Beyhūde tekāpū-yı keder-zādan uşandıḳ Bir rifʿat içün miḥnet-i dünyādan uşandıḳ Bir devlet içün çarḫa temennādan uşandıḳ Bir vaṣl içün aġyāra müdārādan uşandıḳ	Ey ḫāme-i muʿciz-raḳam-ı ṣafḥa-i tasṭīr Bildüm idemezsin anı sen Dānişā taḥrīr Bādī olur ʿuşşāḳ-ı kesel-meşrebe teẕkīr Nābī ile ol āfetüñ it ḥālini taḳrīr Efsāne-i Mecnūn ile Leylādan uşandıḳ	Taḫmīs / 5 Bend		mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün	
163a	Şākir	Zülf-i şeb-gūnuñ görüp ālām geldi ḫāṭıra Silsile-bend oldıġum eyyām geldi ḫāṭıra Vaʿd-i kemmūn itdigüñ hengām geldi ḫāṭıra Çeşm-i pür-ḫūnuñ görünce cām geldi ḫāṭıra Şevḳ-i ṣahbā-yı leb-i gülfām geldi ḫāṭıra	Naḫl-i nāzum sāye-i gülden ruḫ-ı verdüñ laṭīf Mū-miyānuñ ḳıldan ince serv-endāmuñ naḫīf Fikr-i laʿlüñ ile Şākir olmada her dem żaʿīf Ḫaṭṭ-ı ruḫsārın ḫayal eyler iken cānā Ḥanīf Bil-bedāhe bu ġazel aḫşām geldi ḫāṭıra	Taḫmīs / 5 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	
163b	Celālī	Çemenler cūylar ol şūḫ-ı serv-āzāduñ olsun hep Hevālar bādlar ol ḳāmeti şimşāduñ olsun hep Ḥumār-ı ʿayş u ʿişret bu dil-i nāşāduñ olsun hep Ṣafā-yı cām-ı mey ol Ḫusrev-i bī-dāduñ olsun hep Şarāb-ı ḫūn-ı dil ʿuşşāḳ-ı ġam-muʿtāduñ olsun hep	Yanup nār-ı muḥabbetle Celālī zer gibi ḫāşım Bilinmez mi yine ol şūḫ-ı sīm-endāma iḫlāşım Ne ʿālemlerde seyyāḥam ne deryālarda ġavvāşım Ben işrāḳī-meżāḳam ʿaşḳla pervāne-veş ʿĀşım Gülistān ʿandelīb-i āteşīn-feryāduñ olsun hep	Taḫmīs / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	

164a	Celālī	Ey pāy-māl-i cünbiş-i yekrānuñ oldıġum Meydān-ı türk ü tāzda ġalṭānuñ oldıġum Aḫşāmdur a bende-i fermānuñ oldıġum Gel ey esīr-i zülf-i perīşānuñ oldıġum Bilmez misin rübūde-i çevgānuñ oldıġum	Hicrüñle geçdi māhlar ey bī-vefā bütün Bayrāma ḳaldı vaʿde-i dīrīneler düşün Vaṣluñla itmesün mi Celālī ḳuluñ dügün Pek istedi efendümi ʿıyduñ üçünci gün Luṭf eyle gel Nedīmüñe ḳurbānuñ oldıġum	Taḫmīs / 6 Bend		meʿūlü/ faʿilātü/ mefāʿīlü/ fāʿilün	
164b	Necībā	Der-ḳafā der-sipeh-i ʿişve vü nāzı tā kim Yaḳadan paçaya dek itse ʿaceb mi çāküm Mārlar ḳapladı ṣan genc-i dil-i ġam-nāküm Sīne ḳāḳum gibi berrāḳ u sefīd ammā kim Oldı gīsūları hem-reng-i siyeh-semmūra	Aṭlas-ı çarḫı yaḳarsaḳ daḫı şimdi bed ü nīk Pūşiş-i ṣabrı didüm yāre ne çāk it ne dik Ḳandehār-ı lebini eyle Necībā temlīk Vehbiyā Rūm ḫarācı deger ol muġbeçe līk Ḳatı aʿlā idi raḫm itse dil-i mehcūra	Taḫmīs / 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	
165a	Raḥmānī	Ṣaḳınġıl olma maġrūr ḥüsnüñe kim böyle ḳalmazsın Baḳup ruḫsāruña ḥaṭṭı gülünden ḥışşe almazsın Beni öldürdüñ ey meh yānuma bir kerre gelmezsin Ġamuñdan derde düşdüm ḫālüme bir raḥm ḳılmazsın Esīr-i derd-mendüñ oldıġum gūyā ki bilmezsin	Teraḥḥum eyle bu Raḥmānīye ey ġamzesi cādū Fiġānumdan ḳamu girmez gözine ʿālemüñ uyḫu Bu deñlü dilrübā içre düşer mi saña ey meh-rū İşidüp nālemi kūyuñda dirmişsin ki kimdür bu Ne lāzım ṣormaḳ ey meh Rūḥī-i şeydāyı bilmezsin	Taḫmīs / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
165b	Ṣıdḳī	Nesīm-i ʿāḳıbet elḥamdülillāh Vezān oldı vücūdunda seḥer-gāh Şifā-yı Ḥażret-i Ḥaḳ oldı hem-rāh Ḫudāya şükr idersem n'ola her gāh İrişdi cismüme ṣıḥḥat çü nāgāh	Dilerseñ Ṣıdḳiyā ʿizzet mü´ebbed Der-i ḥırṣ u ricāyı eyle mesned Buyurmış çünki evvel şāh-ı sermed Tevekkül üzre ol her demde Aḥmed Muʿīn ola saña her yerde Allāh	Taḫmīs / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ feʿūlün	
166a	Feyżī	Ol mehüñ gün yüzüni gördükçe artar ḥayretüm Cūş ider deryā-yı cismümde sirişküm fırḳatüm Tāzelenmiş sīne-i çākümde dāġ-ı miḥnetüm Söylemek ḳaṣd itdügiñce yāre derd ü ḥasretüm Aġlamaḳ dutar meni güftāra ḳalmaz ḳudretüm	Nāme-i ḥüsnünde Feyżī oḳudum aʿmālümi Laʿl-i nābı vaṣf-ı şīrīn eyledi aḳvālümi Bende çekmiş leyli-i zülfi dil-i abdālumı Rūz-ı maḥşerde diyem Mecnūna Caʿfer ḥālümi Kim dilümi ol bilür ancaḳ ol añlar ḥāletüm	Taḫmīs / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
166b	ʿĀlī	Sākin-i kūy-ı ḳanāʿat ḳurb-ı ḫāḳān istemez Raġbet itmez manṣıb-ı dünyāya ʿunvān istemez Mümkināta bende olmaz resm-i erkān istemez Faḳr ile faḫr eyleyen dergāh-ı sulṭān istemez Dūd-ı āhı sāyesinde ṭāḳ-ı eyvān istemez	Eşk-i çeşmi ʿĀliyā deryā gibi cūş eyleyen Āh-ı efġānı cihān ḫalḳını medhūş eyleyen Bezm-i şevḳ-i yārda kendin ferāmūş eyleyen Ey Ḥayālī bī-tekellüf ḫūn-ı dil nūş eyleyen Minnet ile Ḫıżr elinden āb-ı ḥayvān istemez	Taḫmīs / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
167a	ʿĀlī	İrmez olmışdur sipihrüñ gūşuna feryādumuz Cüst cū olunsa yoḳdur arada nā-şādumuz Sürse erbāb-ı ḳanāʿat yaraşur evrādumuz Ḳurş-ı mehle ḫūşe-i pervīn olaldan zādumuz Ehl-i faḳr içre tenaʿumla çıḳupdur ādumuz	Tā ki çekdi ḥaṭṭı cānānuñ bize ceyş-i sitem Ġamze oḳlarını atdı yā gibi ebrū-yı ḫam Şöyle doldı ʿĀliyā eṭrāfumuz derd ü elem Cism-i pür-peykānumuz görüp Ḥayālī didi ġam Alamaz şād-ı feraḥ bu ḳalʿa-i fūlādumuz	Taḫmīs / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	

167b	Naḳdī	Bir ṣaçı Leylī beni eyledi āvāre meded Yüz ṭutarsam n'ola Mecnūn gibi kuhsāra meded Rıḥlet eyyāmı irişdi diyiñüz yāre meded Eylesün vaṣlını dermān dil-i bīmāra meded Dostlar işte ben öldüm baña bir çāre meded	Naḳdiyā sırr-ı derūnuñda nihān eylemege Diḳḳat it ṣaḳla ṣaḳın genci ʿayān eylemege Ḳāmetüm buldı ṣanki felek kemān eylemege Mededüm ḳalmadı feryād u fiġān eylemege Saña kimden ire ey Bāḳī-i bī-çāre meded	Ṯaḫmīs / 5 Bend		fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilün	
168a	Ḥāşimī	Cevānuñ ġamzesi sözi gibi siḥr-i ḥelāl olsa Bülend-elfāżı dendānı gibi ʿıḳd-i hilāl olsa Cihānuñ ṭūṭi-i gūyāları yanında lāl olsa Kişinüñ sevdigi ʿālemde bir şīrīn-maḳāl olsa Nedīm olsa söz añlasa muḥaṣṣal ehl-i ḥāl olsa	Olup ol şemʿ-i ḥüsne Hāşimī cān ile pervāne Cemāli pertev eyler āteş ursa cān-ı sūzāna Şarāb-ı dilküşā geldikçe bezm-i ehl-i ʿirfāna Otursa gelse dilber meclise ey Dürrī şāhāne Ḳızarsa tāb-ı mülden ruḫları hem āl āl olsa	Ṯaḫmīs / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
168b	Sipāhī	Münevver ḳıldı āfāḳı yüzüñ ey meh żiyālıḳdan Yaraşur Sidre ḳaddüñe dem urma müntehālıḳdan Ferāġat eyledüñ şandum seni ben pür-cefālıḳdan Gözüm yaşını baḥr itdüm firāḳuñla cüdālıḳdan Senüñle ḳanı a ẓālim şu sızmazdı aralıḳdan	Cihān içre saña beñzer ḳanı hīç bir gül-i raʿnā Ṣaçı ʿanber ü reyḥān bir yüzi gül ḳāmeti bālā Ḳamer-behçet güneş-ṭalʿat perī-peyker melek-sīmā Bu gün mülk-i melāḥatde bulunmaz ḥüsnüñe hem-tā Ṣunulmışdur saña şāhum güzellik ḥüsn-i Ḫālıḳdan	Ṯaḫmīs / 4 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
169a	ʿUbeydī	İtmege gülşen-i ʿālemde dilā ʿayş u ṭarab Bulmadum bir gül-i bī-ḫār idüp saʿy u ṭaleb Ben çeküp derd-i hezār u ġam u endūh u taʿab Müddeʿī dāmen-i dildāra irişse ne ʿaceb Ḳanda kim gül açıla ṭutar anuñ ḫār etegin	Ey ʿUbeydī dil-i pür-ġamda ṣafā ḳalmadı hīç Çekmedigüm bu cihān içre belā ḳalmadı hīç Ol perī itmedügi cevr ü cefā ḳalmadı hīç Ey Muḥibbī benī ādemde vefā ḳalmadı hīç Sen de Mecnūn-ṣıfat ṭut yüri ṭaġlar etegin	Ṯaḫmīs / 3 Bend		fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilün	İlk üç bend eksiktir.
169b	[Taḫmīs]	Dilberā şerbet-i laʿlüñde ne ḫoş ḥikmet var Nūş iden ʿāşıḳ-ı dilḫastelere ṣıḥḥat var Şöyle şīrīn dehenüñde nice ḥaysiyyet var Lebüñi öpmede cānā ne ʿaceb leẕẕet var Bā-ḫuṣūṣ ince belüñ ḳuçmada çoḳ ḥālet var	Aġlamaḳ oldı işüm ben bu cihānda gülemem Dāmen-i vaṣluñ ile seyl-i şirişküm silemem Ārzumı vādi-i ḥayretde yitürdüm bulamam Bilmezem baña ne siḥr oldı kim kendüm bilemem Bunı ancak bilürem bende ʿaceb ḥayret var	Ṯaḫmīs / 4 Bend		fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilün	Mahlassız ve eksiktir.
170a	Eşref	Cihān başuma zindān oldı ey ḳaşı kemān sensüz Gerekmez cennet olsa nāzenīnüm bu cihān sensüz Baña ey māh-ı nev sāyem daḫı oldı girān sensüz Ḳarār itmez göñül bir yerde ey rūḥ-ı revān sensüz Baña bir künc-i külḫendür zemīn ü āsumān sensüz	Ḥayāl-i vaṣl-ı dildār ile ʿİzzet oldı dīvāne Gene maʿmūr olur mı bir daḫı bu ḳalb-i vīrāne Olaldan fülk-i dil ʿazm-i reh-i girdāb-ı ʿummāna Düşelden keştī-i dil ġam ile deryā-yı hicrāna Ne eyler Eşrefe bu rūzigār-ı bī-amān sensüz	Ṯaḫmīs / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
170b	Şerīfī	Aġladan ʿāşıḳı ey dil ġam-ı hicrān ancaḳ İñleden ehl-i dili gerdiş-i devrān ancaḳ Kimi mātem-zede ḫalḳuñ kimi şādān ancaḳ Ḥāl-i ʿālem ezelī böyle perīşān ancaḳ Kiminüñ miḥnet ile başına zindān ancāḳ	Kūh-ı vaḥdetde Şerīfī oluban genc-i nihān Māsivāyı unudup Ḥaḳ ile olsun her ān ʿĀlem-i kevn-i fesād olduġıçün mülk-i cihān Bāḳiyā ḫānḳah-ı ʿālem-i ḥayretde hemān Her gelen kimse bu esrār ile ḥayrān ancaḳ	Ṯaḫmīs / 5 Bend		fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilün	

171a	Āzerī	Ẕerre-veş sevdüm yine sen āfitāb-ı enveri ʿAşḳuñı terk eylemem terk eylerem cān u seri Çeşm-i ḫūn-rīzün gibi tīz eyleyüp ol ḫançeri Mū-be-mū kesseñ cefā tīġıyla cismüm ey perī Ḳılca olmaz ḫātırum ḳayd-ı taʿalluḳdan berī	Āzerī şaḥrāya düşdüm terk idüp ġam-ḫāneyi Künc-i ʿaşḳa mesken itdüm ḫāṭır-ı vīrāneyi Ḳanda gördüm bilmezem ol gözleri mestāneyi Bir görünmez derde uġratdum dil-i dīvāneyi Bilmezem hīç neyleyem Mānī dehān-ı dilberi	Taḫmīs / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
171b	Fevrī	Başumda seng-i ṭaʿne tende zaḫm-ı dāġ-ı miḥnet var Selāmet ḳaṣdın itsem reh-zenüm yüz biñ melāmet var Ser-i kūyuñda ḫāk olmaġa cān u dilde raġbet var Yoluña cān virem gibi derūnumda ʿalāmet var Şehīd-i tīġ-ı ʿaşḳ olmaġa göñlümde şehādet var	Göñül kim mest-i ʿaşḳ olup saña cānum fedā eyler Virüben cān-ı noḳṣānı muḥabbet iştirā eyler Meşeldür Fevriyā mey küşti-i ehl-i seḫā eyler Gedā-yı ʿāleme sulṭān ü sulṭānı gedā eyler Şarāb-ı ʿaşḳ-ı dilberde Fużūlī özge ḫālet var	Taḫmīs / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	Gazel, Mecmuada Fuzūlī'ye atfedilmiştir. Ancak, Prof. Dr. Ömer Zülfe, "Türkçe Divan'daki LXVI. Gazel Fuzūlī'nin Mi?" adlı makalesinde bu gazelin Selīki'ye ait olduğunu göstermektedir. Metinde mecmuanın orjinaline sadık kalınmıştır.
172a	Ricālī	Ḫaḳ musallaṭ eyleyüp ḫayl-i yamānı düşmene Zūr-bāzūyla çeküp tīġ-ı bürānı düşmene Saʿd-ı Vaḳḳāṣ-veş atup tīr ü kemānı düşmene Teng ḳalsun dir iseñ şāhum cihānı düşmene ʿAskere serdār idüp gönder sinānı düşmene	Ey Ricālī menzilinde merd olan durmaḳ gerek Cübbe vü cevşen giyüp tedbīrini ḳurmaḳ gerek Şīr-i ner-veş pençesin düşmenlerüñ burmaḳ gerek Eyleyüp Ḫaḳḳa tevekkül ʿAzmiyā urmaḳ gerek Her ṭarafdan niçe tīġ-ı ḫūn-keşānı düşmene	Taḫmīs / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
172b	Faẓlī	Ḳanadum altına ʿanḳā gibi biñ kūh-sār aldum İçinde pençe-i ḳahr ile kebg-i dilfigār aldum Muḥabbet fāḳınuñ gerçi şikārın bī-şümār aldum ʿAdū-yı zāġ elinden bir tezerv-i şīve-kār aldum Daḫı ben şāh-bāz-ı ʿaşḳ olaldan bir şikār aldum		Taḫmīs / 1 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	Tahmisin yalnızca bir bendi bulunmaktadır.
173a	Raḥmī	Sālik-i rāh-ı ḥaḳīḳat ol dilā şimdengerü Çāk idüp zerrīn ḳabāyı giy ʿabā şimdengerü Meskenüñ olsa n'ola künc-i fenā şimdengerü Āḫir oldı ʿömr çün geçdi hevā şimdengerü Neyleyem el virdügin dünyā baña şimdengerü	Merd-i dānā-dil naẓar ḳılmaz cihāna Raḥmiyā Bī-beḳādur kār-gāh-ı ʿāleme irer fenā İşbu maʿnīden dimişdür sālik-i rāh-ı Ḫudā Bir dem āgāh olmaduñ düş gibi geçdi mā-mażā Ṣāliḥā ḥālüñ n'olur yāri aña şimdengerü	Taḫmīs / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
173b	Ḳabūlī	Ey göñül cānān ilinden bir ḫaber duyduñsa gel Cānib-i cānāneden ḥüsn-i naẓar duyduñsa gel Şuʿle-i nār-ı meveddetden eşer duyduñsa gel Āfitāb-ı ʿaşḳdan bir ẕerre ger ṭuyduñsa gel Lemʿa-i nūr-ı muḥabbetden eşer ṭuyduñsa gel	ʿAşḳla bilgil Murādī başa çıḳmaz hīç kes Seng-i bīnā olsa ḳaṣr-ı ʿaşḳı yıḳmaz hīç kes Leẕẕet olmayınca ger ʿaşḳ ile ḳanmaz hīç kes Şerbet-i ʿaşḳı Ḳabūlī gibi ṣıḳmaz hīç kes Ḳand-i ʿaşḳuñ leẕẕetin ẕerre ḳadar ṭuyduñsa gel	Taḫmīs / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	GE' da "Ġazel-i Ḳabūlī Taḫmīs-i Sulṭān Murād" başlığıyla bulunmaktadır. KD'da "Ġazel-i Sulṭān Taḫmīs-i Ḫod" başlığıyla bulunmaktadır.

174a	Ḳabūlī	Cefā vü cevri çekmekde göñül āzürde-ḥāl oldı Beden bī-tāb u ṭāḳat ten żaʿīf ü bī-mecāl oldı Dil-i bī-ṭāḳate āsūde-ḥāl olmaḳ muḥāl oldı Ṭarīḳ-i ʿaşḳ-ı dilberde vücūdum pāy-māl oldı Enīs ü munīs ü hem-rāh-ı dil ġamla melāl oldı	Murādī nice bir hicrān elinden yaḳa çāk itsün Mekānın kūşe-i firḳat yataġın zīr-i ḫāk itsün Nice bir zehr-i ḳahr-ı hicr ile kendin helāk itsün Ḳabūlī nice bir derd ile āh-ı sūz-nāk itsün Umar bir gün o Mevlādan diye rūz-ı viṣāl oldı	Taḫmīs / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	GE’ da “Ġazel-i Ḳabūlī Taḫmīs-i Sulṭān Murād” başlığıyla bulunmaktadır. KD’da “Ġazel-i Sulṭān Murād Taḫmīs-i Ḫod” başlığıyla bulunmaktadır.
174b	Emrī	Görindi luṭf-ı rūy-ı yār mir´āt-i semenlerde Ẓuhūr itdi ḥırām-ı ḳadd-i dilber nārvenlerde Oturma merdüm-i çeşmüm gibi beytü’l-ḥazenlerde Bahār oldı şafā kesb idecek demdür çemenlerde Ḫuşūşā şalına yanuñca serv-i sīm-tenler de	Çün Emrī ol meh-i nā-mihribān bī-ʿahd dilberdür Viṣālin vaʿde itdiyse yine hicrān muḳarrerdür Anuñçün dir bu beyti ol ki Ḫüsrev aña çākerdür Firāḳuñla Nişānī ḥastenüñ ḥāli mükedderdür Viṣālüñ vaʿde itmişdüñ be hey ẓālim geçenlerde	Taḫmīs / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
175a	Maḳālī	Nār-ı ġamda sūzişüm baġrı kebābīler bilür Erġanūn-ı nālemi çeng ü rebābīler bilür Laʿlüñ esrārın senüñ rind-i şarābīler bilür Fitne-i cām-ı lebüñ mest ü ḫarābīler bilür Lemʿa-i envār-ı mihr-i āfitābīler bilür	Añlamaz nādān esrār-ı ġamuñ keyfiyyetiñ Fehm ḳılmaz her denī afyon-ı ʿaşḳuñ ḥāletiñ Geçdi kendinden Maḳālī içdi laʿlüñ şerbetiñ Şor Cinānī bendeñe pīr-i muġānuñ ṣoḥbetiñ Meclis-i Cem ṣoḥbetini kām-yābīler bilür	Taḫmīs / 7 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	GE’da bir bend eksiktir.
176a	Beyānī	Şanma rāḥat ḫāb-ı ġafletde göñül tenhā yatur Mest olup cām-ı ġam ile vālih ü rüsvā yatur Hey´eti teşḫīş olunmaz bī-ser ü bī-pā yatur Żaʿfdan künc-i ġınāda kim dil-i şeydā yatur Ger ecel gelseydi görmez şöyle nā-peydā yatur	Ḫüsrev-i ʿaşḳuñ muṭīʿ olan şehā fermānına Minnet itmez bende olmaz āṣaf-ı devrānına Ser-fürū ḳılmaz Beyānī mīr-i ʿālī-şānına Şāh-ı ʿālem gelse çekmez pāyını dāmānına Künc-i istiġnāda Raḥmī şöyle bī-pervā yatur	Taḫmīs / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	Tahmis, BD’da bulunmamaktadır.
176b	Tīġī	Gāh seyr-i ʿārıż-ı dildār ile şādīdeyüz Gāh sevdā-yı ḫaṭ-ı yār ile ġam-verzīdeyüz Gāh şād u gāh ġam-gīn bir ʿaceb vādīdeyüz Yārdan ḫursend aʿdādan melāmet-dīdeyüz Şākirüz gülden velīkin ḫārdan rencīdeyüz	Tīġiyā ṣad pāre dil yārüñ ruḫunda al ile Beñzer ol māhīye kim düşmiş ḳaraya aġ ile Gök gök oldı cismümüz yirden yire urmaġ ile Biz ki zeyn olduḳ Maḳālī ḥalḳa ḥalḳa dāġ ile Rūy-ı yāri görmege başdan ayaġa dīdeyüz	Taḫmīs / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
177a	Edīb	Seyr eyleyen cemālüñ naḳş u nigārı neyler İçen şarāb-ı laʿlüñ renc ü ḫumārı neyler Hem-ṣoḥbet-i ḳarīnüñ geşt ü güẕārı neyler Ḫāṭır-fürūz-ı ḥüsnüñ ẕevḳ-i bahārı neyler Āhū-perest-i çeşmüñ ṣayd u şikārı neyler	Ol ḥażretüñ Edībā luṭfından olma ġāfil Ser-menzile irişür elbette merd-i rāḥil Baḫr-i telāş olursa ʿummān-i bī-sevāḥil Yek nefḫa-i ʿināyet eyler kenāre vāṣıl Nābī sefīne-i dil çoḳ rūzgārı neyler	Taḫmīs / 7 Bend		müstefʿilün/ feʿūlün/ müstefʿilün/ feʿūlün	
177b	Şināsī	Ey sitem-pīşe ġam-ı dehr ile cān-dād olasın Żaʿf ile ṣūret-i mū ḫāne-i Bihzād olasın Nā´il-i derd-i ser-i tīşe-i Ferhād olasın Beni şād eyleyemedüñ sen daḫı nā-şād olasın Ṣuʿle-i āh-ı ġarībān gibi ber-bād olasın	Cünbişüñ āyine-i ḳalbe virüp gerd-i elem Oldı āzürde-i evżāʿ-ı ġarībüñ ʿālem Yalıñuz şanma Şināsī ola senden pür-ġam Eyledüñ Nābī-i bī-çāreye çoḳ cevr ü sitem Yoḳ ümīdüm ki mükāfātdan āzād olasın	Taḫmīs / 4 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	

178b	Kānī	Bir mehüñ bendesiyem sāye daḫı olmaz eşi Yüzinüñ ẕerresi olmaz bu cihānuñ güneşi Ḳapladı pertev-i envār-ı ruḫuñ çār u şeşi Çün ṭoġup ṭutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi Kim ola sevmeye bu vechle sen māh-veşi	Bülbül oldı ḳalem-i Kāni-i bī-dil gülüñe Şemme-i feyżüñi baḫş it nolur ol bülbülüñe Yüz ḳirālıġını baġışla siyeh fülfülüñe *“Ve’ḍ-ḍuḥā”* virdüñe “*ve’l-leyl”* oḳurum sünbülüñe Rūşenī virdi budur “*küllü ġadāti vü ʿaşiyy”*	Ṯaḫmīs / 7 Bend		fe‘ilātün/ fe‘ilātün/ fe‘ilātün/ fe‘ilün	
179a	Neş´et	Bezm-i Cāmīde mey-i ʿaşḳuñ olup cürʿa-keşi Olmışam mest-i muḥabbet aḳıdup ḳanlu yaşı Ururum naʿre-i mestāne hemān ṣubḥ u ʿaşiyy *Lī ḥabībün Medeniyyün ‘Arabiyyun Ḳureşī* *Ki büved derd-i gameş māye-i şādī vü ḥaşī*	Sālik-i şāh-reh-i ʿaşḳa budur ṭavr-pesend Olmaya cān u ciḥān ḳayd u ʿalāḳa-peyvend Neş´etā ehl-i muḥabbet olana pes bu bend *Cāmī erbāb-ı vefā cüz reh-i ʿaşḳeş ne-revend* *Ser me-bādet ger ezīn rāh ḳadem bār keşī*	Ṯaḫmīs / 7 Bend		fa‘ilātün/ fa‘ilātün/ fa‘ilātün/ fa‘ilün	Tahmis, HND’da “Muhammes-i Gazel-i Cāmī Naʿt-gūn” başlığıyla bulunmaktadır.
180a	Naḥīfī	Ḥasret-i dergāh-ı faḫr-i ʿālem ile dem-be-dem Dilde dāġ-ı iştiyāḳ u dīde-i giryānda nem Tā-be-key beyhūde geşt-i deşt-i miḥnet eyleyem *Key büved yā Rab ki rū der-Yeṡrib ü Baṭḥā künem* *Geh be-Mekke menzil ü geh der-Medīne cā künem*	Ẕāt-ı pāküñ midḥat-i Mevlā ile mevṣūf iken Kimde vardur midḥatüñde bādī-i basṭ-ı süḥan Bu Naḥīfīnüñ ḳabūl it ʿöẕrin iḥsān eyle sen *Her dem ez-şevḳ-i tü maʿẕūrem eger her laḥẓa men* *Cāmī-āsā nāme-i şevḳ-i türā inşā künem*	Ṯaḫmīs / 7 Bend		fa‘ilātün/ fa‘ilātün/ fa‘ilātün/ fa‘ilün	
180b	Naḥīfī	İdüp iḥsān-ı kerem ḳullara Mevlā-yı Ġanī Eyledi ʿāleme raḥmet seni ey māh seni Şād ḳıl rūz-ı cezā luṭf-ı şefāʿatle beni *Ey Resūl-i Ḳureşī şāh-süvār-ı Medenī* *Bülbül-i Mekke vü Baṭḥā vü süheyl-i Yemenī*	Ey Naḥīfī nice bir żāyiʿ idüp eyyāmı Eyledüñ şarf-ı hevā māye-i ṣubḥ u şāmı Çün fenā olsa gerekdür felegüñ encāmı *Rū der-ān ravża kün ü ḫāk-i dereş şev Cāmī* *Rūz u şeb çend giriftār-ı ten-i ḫīştenī*	Ṯaḫmīs / 5 Bend		fe‘ilātün/ fe‘ilātün/ fe‘ilātün/ fe‘ilün	
181a	ʿAṭā	Bir şehüñ çākeriyem şehler anuñ raḫş-keşi Feres-i naʿli ḥacīl itdi felekde güneşi Ḳapladı ṭanṭana-i salṭanatı heft heşi Çün ṭoġup ṭutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi Kim ola sevmeye bu vechle sen māh-veşi	Bülbül ol zār-ı fiġān eyle ʿAṭā her gülüñe Būy-ı luṭfı irişür her seḥerī bülbülüñe Dil-i sevdā-zede bend oldı şehā kākülüñe *“Ve’ḍ-ḍuḥā”* virdüñe “*ve’l-leyl”* oḳurum sünbülüñe Rūşenī virdi budur “*külli ġadāti vü ʿaşiyy”*	Ṯaḫmīs / 9 Bend		fe‘ilātün/ fe‘ilātün/ fe‘ilātün/ fe‘ilün	
182a	Ḥāfiẓ	Rūşen-dil olur şeb-pereler reh-güẕerüñden Aʿmā görür āfāḳı fürūġ-ı eşerüñden Mihrüñ açılur dīdesi feyż-i naẕaruñdan Bīnā-yı ḥaḳīḳat olur ey şāh-ı şehīdān Kim sürme ider çeşmine ger ḫāk-i derüñden	ʿAfvuñ meded eyler bu güneh-kār-ı żaʿīfe Baḳılmaz ʿamelden ne ṣaḳīle ne ḥafīfe Ḥāfiẓ daḫı uysa n’ola bu ẕāt-ı şerīfe Bir ẕerre ṣavābı yoġısa ġam mı Naẓīfe Çün var iken ümmīd-i şefāʿat pederüñden	Ṯaḫmīs / 5 Bend		mef ūlü/ mefā‘īlü/ mefā‘īlü/ fe‘ūlün	
182b	Emīn	Gerçi çekmişdür vücūdına ʿanāṣırdan niḳāb Rūḥ-ı aʿẓāmdur aña cism ile cān olmaz ḥicāb Rūy-ı eflāk-i risāletde olupdur māh-tāb Nūr-ı faḫr-i ʿāleme bir ẕerre olmaz āfitāb Laʿl-i nābından nümūne gevher-i yektāda tāb	ʿAbd-i kem-māye Emīn rūyuñ şehādet ideli Senden ister cāy-ı ʿafv ile şefāʿat ideli Ḥażretüñe rabṭ olup ʿarż-ı muḥabbet ideli Ḥamdülillāh ravża-i pāküñ ziyāret ideli Oldı ey Naḳşī derūnum mülkine çoḳ feṯḥ-i bāb	Ṯaḫmīs / 6 Bend		fa‘ilātün/ fa‘ilātün/ fa‘ilātün/ fa‘ilün	

183a	Pertev	Rūz-ı maḫşerde ne nā-kes ne kerīm isterler Ne seḫāyā ne ʿaṭāyā-yı ʿamīm isterler Anda ne gevher ü ne dürr-i yetīm isterler Şanma ey ḫāce ki senden zer ü sīm isterler Yevme lā-yenfaʿuda ḳalb-i selīm isterler	Ḥażret-i Neş´et-i üstāddan aldum destūr Faḫr ideydüm yiri var idi olurdum maʿẕūr Ṣafḥa-i dilde bu beyt olmamış ola masṭūr Cürmüñe muʿterif ol ṭabʿına olma maġrūr Ki şifā-ḫāne-i ḥikmetde saḳīm isterler	aḫmīs / 12 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	
184a	Hādī	Temāşā eylerem ruḫsārını bir ʿişve-kārum var Muḥabbet kār-gāhında bu yüzden kār ü bārum var Ne çāre ʿaşḳa mecbūrum ne ṣabr u ne ḳarārum var Diyar-ı ʿaşḳa ʿazm itmekde ṣanma iḫtiyārum var Tehī ẓann itme ʿazmüm ḥayli zāhid kesb ü kārum var	Benüm Ḥādī kerem-kārum erenler dest-gīrüm Ḥaḳ Muʿīn olur ümīd-vārum erenler dest-gīrüm Ḥaḳ Feyiż-baḫş-ı dil-i zārum erenler dest-gīrüm Ḥaḳ Dü ʿālemde benüm yārüm erenler dest-gīrüm Ḥaḳ Cihān hep bir ṭarafdur Ṣafvetā Perverdigārum var	Taḫmīs / 6 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
184b	Sırrī	Ne ḥāletdür ki yā Rab hem ʿayānsın hem nihānsın sen Nişānsın cümleten eşyāya ammā bī-nişānsın sen Nişānuñdur nişānsızlıḳ ʿaceb bilsem nişānsın sen Mekān senden ṭolu yā Rab velīkin bī-mekānsın sen Vücūduñla zamān memlū velīkin bī-zamānsın sen	Felekde Sırriyā maḳṣūd-ı cānın bulmadı kimse Hümānuñ saʿy ile hīç āşiyānın bulmadı kimse Yem-i imkānda ol dürrüñ mekānın bulmadı kimse Murādī bil bu deryānuñ kenārın bulmadı kimse Naẓar eylerse bir dem saña baḥr-i bī-kerānsın sen	Taḫmīs / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
185a	Nādirī	Ey cemālüñ şemʿ-i bezm-ārā-yı ḳurb-ı Kird-gār Vey cebīnüñ ḫalvet-i ḫāṣ-ı viṣāle nūr-bār Meclis-i ḳudse fürūġ-ı ṭalʿatüñ pertev-niṣār Sen çerāġ-ı ṣoḥbet-i Ḥaḳsın olursa vechi var Cebre´īl āvāre-i nūr-ı ruḫuñ pervāne-vār	Yā Resūlallāh bir ednā çākerüñdür Nādirī Āşikār itme ḳuṣūrın ʿaybınuñ ol sātiri Eyle maḥşerde şefāʿatle ʿaṭā-yı vāfiri Luṭfuñ olsa n'ola Cevrīnüñ ümīd-i ḫāṭırı Gerçi çoḳdur cürmi ammā luṭfuña yoḳdur şümār	Taḫmīs / 7 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	
185b	ʿĀlī	Ne deryā sāḥilinde oldı yā Rab ḫuşk u ter peydā Ne baḥrüñ mālikindendür melek ẓāhir beşer peydā Şanasın ḳaṭrelerdür anda her pinhān u her peydā Vücūd-ı muṭlaḳuñ baḥrinde mevci kim ider peydā *Ene'l-Ḥaḳ* sırrını söyler eger maḥfī eger peydā	Sevād-ı mülk-i maʿnā ehl-i ʿirfāna musaḫḫardur Ḫuṣūṣā her biri manẓūr-ı sulṭān-ı hünerverdür Süḫan bir gencdür nāẓır aña ʿĀlī gibi erdür Ḳamu neẕẕārede ebkār-ı maʿnā muntaẓırlardur Uṣūlī gibi tā kim ola bir ṣāḥib-hüner peydā	aḫmīs / 13 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
187a	Medḥī	Nice bir ʿayş idesin yā nice bir ẕevk ü ṣafā Nice bir yāduña gelmez ʿacabā mülk-i beḳā Nice bir yā heves-i tāc-ı zer-endūd-ı ḳabā Āh kim olsa gerek pūşiş-i tābut-ı fenā Ḫilʿat-i pādişeh ü ḥırḳa-i peşmīn-i gedā	Dem-i āḫir irişüp dest-i ecel göstere tīġ Çeşm-i cānı o dem-i tīre idüp ḳaplaya mīġ Medḥīnüñ ḳalbini rūşen sözini eyle belīġ Veysī-i haste-dile ḳuvvet-i nuṭḳ itme dirīġ Ol zamān kim ola dem-beste zebān-ı büleġā	Taḫmīs /5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	Başlık, "**Ġazel-i Medḥī Taḫmīs-i Veysī"** şeklindedir. Bu tahmis Medhi divanında bulunmamaktadır.

191b	Ṭanṭarānī	 Ey meh-i nā-mihribān āvāre ḳılduñ gönlümi Hicrle bī-ṣabr idüp bī-çāre ḳılduñ gönlümi Firḳatüñ ṣaḥrālarında dem-be-dem mecnūn gibi ʿAḳlumı zāʾil ḳılup ġam-ḫāre ḳılduñ gönlümi	 Düşmenüñ raġmına dāʾim devletüñ bāḳī ola ʿAyş u nūşuñ meclisinde ay u gün sāḳī ola Gündüzüñ ʿıyd-ı saʿādet-baḫş u giceñ ḳadr ola Luṭf-ı Yezdān- ʿizz ü şāna ḫāfıẓ u vāḳī ola	Tesdīs /35 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
196b	Naḫīfī	Gönül nedür bu yetīmāne āh-ı dem-be-demī Tefekkür üzre misin yoḫsa cānib-i ḥaremi Hemīşe yād idüp ol cāy-gāh-ı muḥteremi 	İdüp ʿadūya nümāyān hücūm-ı bī-bākin Sürince ṣaḥn-ı veġāya semend-i çālākin İderdi düşmenüñ āşüfte ʿaḳl u idrākin 	Taḫmīs /120 Bend		mefāʿīlün/ feʿilātün/ mefāʿīlün/ feʿilün	nā-tamām taḫmīs
207b	Pertev	Vāṣıl olmaz Ḥaḳḳa kimse cümleden dūr olmadan Terk ile kendi vücūdunda mehcūr olmadan ʿĀlem-i varlıḳda yoḳluḳ ile meẕkūr olmadan Ṣunma el miftāḥ-ı genc-i ġayba gencūr olmadan Kenz açılmaz ṣol göñülden tā ki pür-nūr olmadan	Bir ʿaceb sevdāya düşmiş ṭolaşur Şemsī müdām Başına üşmiş temāşāsın ider ḫās ile ʿām Keşret içre vaḥdet ile o ider kesb-i merām Pertev-i şöhretle Pertev ise eyler iḫtişām Ḥaḳḳa maḳbūl olmaḳ ister ḫalḳa menfūr olmadan	Taḫmīs / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
208a	Nūrī	Meyden hīç ayılmazam mey-ḫāne miyem bilmem Devr eylerem aḥbābı peymāne miyem bilmem Ḥālüm nice vaṣf itsem mestāne miyem bilmem Yanmaḳdan uṣanmazam pervāne miyem bilmem Hīç ṣoñını ṣaymazam divāne miyem bilmem	Ey Nūrī-i kem-māye var ʿālem-i vaḥdetde Keşretden olup āzād Ḥaḳḳı bul o ḥalvetde Gāhi elem-i hicrān geh ẕevḳ ile vuṣlatda Sāmī dem-i dehşetde baḥr-ı ġam-ı firḳatde Ḳaʿr-ı yem-i ḥayretde dür-dāne miyem bilmem	Taḫmīs / 5 Bend		mefʿūlü/ mefāʿīlün/ mefūʿlü/ mefāʿīlün	HNOD'da "Taḫmīs-i Ġazel-i Şeyḫ Nūrī" başlığıyla bulunmaktadır.
208b	Nūrī	Göñül bir dürr-i laʿl-i bī-bahādur Göñül sulṭān-ı taḥt-ı ışṭıfādur Göñül bir mürşid-i rāh-ı hüdādur Göñül vaṣlına yarüñ reh-nümādur Göñül ʿaşḳ-ı Ḫudāya āşinādur	Anuñ ẕātıyla ʿālem oldı ḳā´im Nühüfte anda aḫlāḳ-ı mekārim Odur ey Nūrī dergāh-ı eʿāẓım Teveccüh ḳıl Ṣalācıoġlı dā´im Göñül şāhum maḳarr-ı ilticādur	Taḫmīs / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ feʿūlün	
209a	Rūḥī-i Ṣānī	Mürşid-i kāmil ararsan ḳāṭıʿ-ı bürhān-ı şeyḫ Oldı āfāḳa dıraḫşān mihr-veş lemʿān-ı şeyḫ Mest ider ʿāşıḳlarını ṣavt-ı yā mennān şeyḫ Ey benüm māh-ı tābānum cānumuñ cānānı şeyḫ Ḳaṣr-ı göñlüm taḫtı üzre oturan sulṭān-ı şeyḫ	Eyledi ʿarż-ı tecellī ṣaldı tevḥīd velvele Maṣdar-ı ḥażret-i şeyḫden tā bu dem dilden dile ʿĀrıżıdur teşnelik bī-çāre Rūḥī bu dile Cānibā ʿaṭşān-ı maḥşer gelse bir kāmil-i dile Bir ʿaceb ḥavż-ı Ḫudādur ḥaydar-ı kerrār şeyḫ	Taḫmīs / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	

229b	Ġālib	Ey gönlüm iden taʿmīr ḥayrāt mübārek-bād Ḫoş sāʿatini bulduñ sāʿat mübārek-bād İtdüñ hele daʿvāñı işbāt mübārek-bād 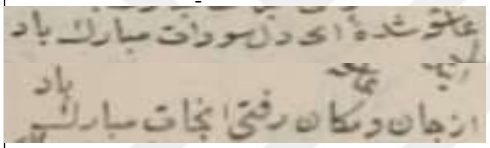	Alduñ nefes-i pīri bil ḳadr-i reh-āverdi Zinhār ki yārāna gösterme dem-i serdi Ġālib saña bu maʿnī ḥaḳḳā Hū Hūdan irdi 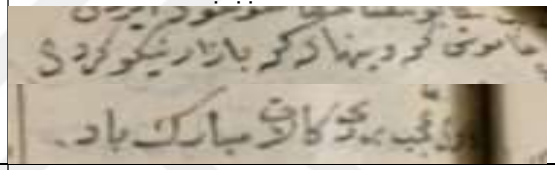	Taḫmīs / 7 Bend		ef ūlü/ mefāʿīlün/ mefʿūlü/ mefāʿīlün	ŞGD'da "Tahmīs-i Ġazel-i Cenāb-ı Mevlānā Kuddise Sırruhu'l-Aziz" başlığıyla bulunmaktadır
230a	Ġālib	Bir dem ki taḥayyürde buldum dil-i şeydāyı Olmış naẓar-ı ʿaşḳa maḥbūb-ı dilārāyı Tenbīh idüp ol mehveş dir kim ḳo temāşāyı 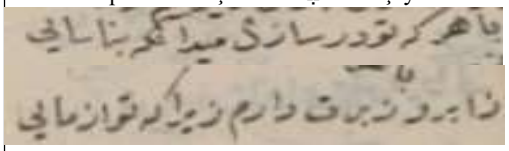	Bir maşrıḳ-ı maʿnānuñ ḫurşīd-i seḥer-ḫīzi Pür-şehd-i şuhūd itdi ḫāvergeh-i temyīzi Mest itdi ḥalāvetde bu Ġālib-i nāçīzi 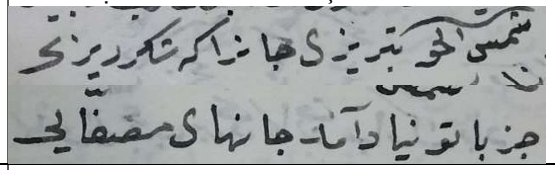	Taḫmīs / 7 Bend		ef ūlü/ mefāʿīlün/ mefʿūlü/ mefāʿīlün	ŞGD'da "Tahmīs-i Latīf-i Gazel-i Şerīf-i Cenāb-ı Pīr Kuddise Sırruhu'l-Azīz Be-Zebān-ı Fārisī" başlığıyla bulunmaktadır.
231a	Ġālib	Bir şebāngeh ki dil olmışdı ḫumār ile şikest Şuʿle-i cānı ẓalām-ı ġam idüp tīre vü best Geldi çün ṣubḥ-ı ṣafā çünki o ẓālim ser-mest 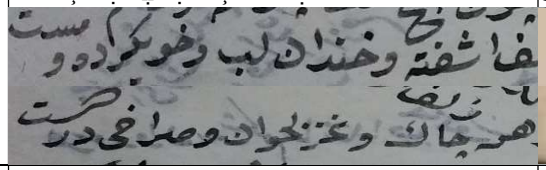	Bir yaña gönli şikest itmede āṣār-ı ḫumār Bir ṭarafdan nigeh-i mestle ol şūḫ yaḳar Ġālib eyler mi ya ruḫṣat bulıcaḳ ṣabr u ḳarār 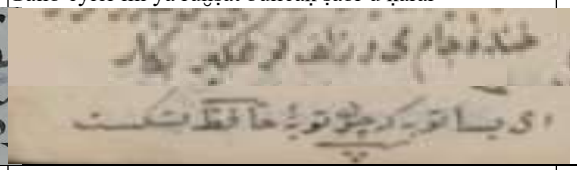	Taḫmīs / 6 Bend		ʿīlātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿīlün	ŞGD'da "Tahmīs-i Gazel-i Hāce Hāfız-ı Şīrāzī Kuddise Sırruhū" başlığıyla bulunmaktadır.
231b	Çeşmī	Doldı gözüm yaşıyla kuhsār-ı deşt-i hāmūn Vādī-i ḥasret içre olsam ʿaceb mi mecnūn Vardıḳça ġuṣṣa ḳıldı ben nā-tüvānı maġbūn Derd ü belā vü ġam şüd ḥāṣıl merā zi-gerdūn Yā Rabb çi çāre-sāzım şüd ḫāl-i men diger gūn	Çeşmīyi ḳıldı mecnūn o kākül-i mücaʿad Kim oldı cānum anuñ ḳaydı ile muḳayyed Çāh-ı ġam içre ḳaldı maḥbūs olup müʾebbed Şāhī zi-dest-i hicrān ez-ḫod ḫaber nedāred Ūrā tefaḳḳudī kün ey şāh-ı rubʿ-ı meskūn	Taḫmīs / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿīlün	
232b	Rüşdī	Beñzemez ḫaṭṭ-ı siyeh-fāmuña ey meh şebbū Dāġdur ʿanber-i sārāya o ḫāl-i Hindū Kūh-ı ṣaḥrā-yı ḫaṭā eyler iderse tek ü pū Nāfe-i Çīn ü Ḫoten ṭurreñe olmaz hem-bū Sünbül-i cennet eger olsa ġıdā-yı āhū	Nic'olur ḥāli Reşīd-i dil-i miḥnet-zedenüñ Ṣormaya ḥāṭırını kimse melāmet-zedenüñ Ṣubḥa dek ḫābı perīşān ola fırḳat-zedenüñ Fikri zülfüñde iken Rüşdī-i ḥayret-zedenüñ Perde-i rāḥat olur çeşmine gelse uyḫū	Taḫmīs / 7 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿīlün	

233a	Rā´if İsmāʿil Paşa	Ḳavs-i ebrūsına kim ʿıṭr-ı fiten tūz oldı Tīr-i müjgānı ḳażādan daḫı pīrūz oldı Ṭalʿat-ı pāki be-ġāyet şeref-endūz oldı O mehüñ şanma hemān ḥüsni gelū-sūz oldı Tābiş-i sīne-i ṣāfide dilefrūz oldı	Rā´ifā biz ki bu vīrāne fenā tekyedeyüz Sübḥa-gerdān-ı rıżāyuz bir alāy ġam-zedeyüz Her de āyīne-i zānūya nigāh itmedeyüz Erbaʿīn niyyetine çille-i ġam çekmedeyüz Behçetā meskenümüz şimdiki Siroz oldı	Taḫmīs / 9 Bend		fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilün	
234a	Seyyid Vehbī-i Ḳadīm	Getürüp cūşa yine dīde-i gevher-bārı Dökeyüm pāyına nem var ise yārüñ bāri Almadı çünki ele nakd-i dil-i aġyārı Beẕl idüp yolına maḥṣūl-i yem-i zeḫḫārı İdeyüm reşk-i ʿadn ḫāk-i reh-i dildārı	Olsa bī-zīver eger şāhid-i naẓmum Rüşdī Sāde mirʿāta döner şāhid-i naẓmum Rüşdī Bī-tekellüflük ider şāhid-i naẓmum Rüşdī Dil-i Vehbīyi giyer şāhid-i naẓmum Rüşdī Câme-i ḥüsn-i edādan yine olmaz ʿārī	Taḫmīs / 5 Bend		fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilün	SVD'da "Taḫmis-i Ġazel-i Rüşdī" başlığıyla bulunmaktadır.
234b	Nüzhet	Dehen-i yār gibi ʿİsī-i ḫoş-dem mi olur Laʿl-i rengīni gibi rūḥ-ı mücessem mi olur Süḫanı gibi ṭabīb-i dil-i pür-ġam mı olur Leb-i cān-baḫşı gibi ḥasteye bir em mi olur Ten-i kāfūrı gibi dāġına merhem mi olur	Ṣadme-i maʿrifete Nüzhet olup şūr-efgen Ḳıldı her saṭrını bir tīġ u ḥurūfı cevşen Sevḳ idüp leşker-i endīşemi bī-renc ü miḥen Ḫāmedür Rāġıb olan fātiḥ-i iḳlīm-i süḫan Līk her dest-i heves-kāre müsellem mi olur	Taḫmīs / 7 Bend		fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilün	Tahmis ND'nda bulunmamaktadır.
235a	Nüzhet	Ne inbizāh-ı ḫāṭır içün gülsitān arar Ne faṣl-ı nev-bahār u ne vaḳt-i ḫazān arar Taḥṣīl-i naḳd-i şevḳ idecek āsitān arar Sūdā-ger-i ḫayāl ki dilkeş mekān arar Neşr-i metāʿ-ı naẓm idecek bir dükān arar	Hep iltiyāmdan çıḳar envāʿ-ı mekr ü reg Nüzhet saña bu bābda ġāyet ḥaẕer gerek Aç gūş-ı intibāhuñı diñle faḳīri pek Beyhūde ḳad-ḥamīde degül Vehbiyā felek Erbāb-ı ṭabʿa atmaġa seng-i girān arar	Taḫmīs / 7 Bend		mefāʿīlü/ fāʿilātü/ mefāʿīlü/ fāʿilün	
236a	Nüzhet	Nice bir dest ü girībān olup ālām ile ben Düşeyim maʿreke-i miḥnete āyām ile ben Baʿdezīn germ olup ol şūḫ-ı dilārām ile ben Şöyle hem-meşreb ü yek-reng olayum cām ile ben Döneyüm lāle-i sürḫa mey-i gül-fām ile ben	Dest-res bulamayup yirine maṭlūblaruñ Buldı Nüzhet gibi müşkül-terīn āşūblaruñ Meyle rāciḥ görinür ḳanḳısı maḥbūblaruñ Bün-i nerm-ḫūsın o bī-raḥmin arar ḫūblaruñ Rāġıb āşüfte-hevāyam dil-i ḫod-kām ile ben	Taḫmīs / 5 Bend		fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilün	Tahmis ND'nda bulunmamaktadır.
236b	Nüzhet	Ne dem ki gül gibi cām-ı ṣafā-resān açılur Şikāyet-i ġam-ı hicrān-ı cānsitān açılur Görünce sūzişüm ol şūḫ bir zamān açılur Niyāz-ı ʿāşıḳ ile sīne-i bütān açılur Kilīd-i āh ile çoḳ genc-i şāygān açılur	Miṣāl-i Nüzhet-i şīrīn-edā nezāket ile Ḫurūş idüp yem-i endīşesi belāġat ile Açup ḥazīne-i naẓmı yine leṭāfet ile Güher-nişār olıcaḳ kilk-i Vehbī ḫayret ile Ṣadef-miṣāl dehān-ı süḫan-verān açılur	Taḫmīs / 5 Bend		mefāʿīlün/ fe ʿilātün/ mefāʿīlün/ fe ʿilün	Tahmis ND'nda bulunmamaktadır.
237a	Nüzhet	İbtidā eyleyerek ʿarż-ı muḥabbet maḫfī Meclis-i ʿişrete itdüm anı daʿvet maḫfī Ḳaldum aġyār gidüp bir iki sāʿat maḫfī O sehī-ḳaddi düşürdüm gice ġāyet maḫfī Üstüne düşdüm idüp ḫāhiş-i vuṣlat maḫfī	Düşmen-i baḫtla Nüzhet gibi terk it cedeli Gāh şiʿr ü gehī taḫmīse çalış mā-ḥaṣalı Mey-i maʿnāyı idüp bāde-i ʿayşuñ bedeli Nuḳl idüp meclis-i ʿirfāna bu şīrīn ġazeli Eyle Ṣābit yine yārāna żiyāfet maḫfī	Taḫmīs / 5 Bend		fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilün	Tahmis ND'nda bulunmamaktadır.

237b	Nüzhet	Dā´im esīr ü şīfte-i mükesseb olmasa Her şey içün güşāde-dehān u leb olmasa Memūn-ı ḫalḳ u münḥaşır-ı maṭlab olmasa Ādem ġanī-dil olsa gedā-meşreb olmasa Rind olsa bī-ḥaḳīḳat u bī-meẕheb olmasa	Maḥbūb-ı aṣldan kişi vāreste olmayup Ġayruñ ġamıyla mużṭarib ü ḥaste olmayup Nüzhet sivāya meyl ile işkeste olmayup Ey Nā´ilī ʿalāyıḳa dilbeste olmayıp Meftūn-ı ṭurre-i şīfte-i ġabġab olmasa	Ṯaḫmīs / 5 Bend		mefʿūlü/ faʿilātü/ mefāʿīlü/ faʿilün	Tahmis ND'nda bulunmamaktadır.
238a	Nüzhet	O bī-mürüvvete ʿarż-ı melāl idüp neyler Ümīd-i luṭfla fikr-i muḥāl idüp neyler Tenin güdāḫte-i infiʿāl idüp neyler Hemīşe kendüyi dil böyle nāl idüp neyler Viṣāle çāre bulunmaz ḫayāl idüp neyler	Olup bugün daḥı Nüzhet esīr-i renc ü ṭabiş İfāde itmege aḥvālini yine var imiş Giçerken ol şeh-i bī-dār-ı ḥūy-ı ʿişve-meniş Ser-i rehinde görüp ʿİşmetī-i zārı demiş Bilinmedik nesi var ʿarż-ı ḥāl idüp neyler	Ṯaḫmīs / 5 Bend		mefāʿīlün/ feʿilātün/ mefāʿīlün/ feʿilün	Tahmis ND'nda bulunmamaktadır.
238b	Nüzhet	Āvāz-ı ḥüsni vāṣıl olup çarḫ-ı emlese Düşdi hirās-ı fitne vü āşūbı herkese Ḳarşu mı ḳor bu ṭarz ile ol şūḫ-ı nevrese Zülf ü külāhı virdi ḥalel Maġrib ü Fese Çeşm-i Tatārı şaldı aḳın mülk-i Çerkese	Meclisde dāl fes oturup ol gül-i naʿīm Keyfiyyet-i şarāb ile gitmiş ḥicāb u bīm Gīsūların güşāde idüp Nüzhetā nesīm Ebrūlar üstüne dökülüp kāküli Nedīm Taṣvīr-i Çīni yazmış o ṭāḳ-ı muḳarnese	Ṯaḫmīs / 5 Bend		mefʿūlü/ faʿilātü/ mefāʿīlü/ faʿilün	Tahmis ND'nda bulunmamaktadır.
239a	Nüzhet	Bir kāruñ olsa semt-i şuʿūbetde müncelī Kerr-i niyāzdur anuñ esbāb-ı esheli Elden bıraḳma āh-ı seḥer-gāhīde velī Olmazsa da ne deñlü icābetde medḫali Miftāḥ-ı āh açar yiner fażl-ı muḳaffeli	Geh şeyḫ ü geh müneccimüñ ey ḫāṭır-ı fużūl Nüzhet gibi kelāmlaruñ eyleyüp ḳabūl İtme tereddüd eyleyerek ṭabʿuñı melūl Nābī diyār-ı kāma bulur zūd-ter vuṣūl Her kim düşerse rāh-ı ümīde tevekkeli	Ṯaḫmīs / 5 Bend		mefʿūlü/ faʿilātü/ mefāʿīlü/ faʿilün	Tahmis ND'nda bulunmamaktadır.
239b	Yümnī	Gehī ʿaraḳ-keş ü geh geh de bāde-nūş olalum Ṣabāḥ u şām bu meclisde pür-ḫurūş olalum Revā mı mest-i mey-i ʿaşḳ iken ḫamūş olalum Dilā mürīd-i der-i pīr-i mey-fürūş olalum Ḳabāları degüşüp cāmeye ḥırḳa-pūş olalum	Raḳīb ey gül-i ter ḫār-veş ḳarībüñdür Hezār Yümnī-i şūrīde-veş ġarībüñdür Egerçi nāle-i dil zār-ı nā-şekībüñdür Bu demde nevbet-i feryād ʿandelībüñdür Faṣīḥā bir iki gün ḳo biz ḫamūş olalum	Ṯaḫmīs / 5 Bend		mefāʿīlün/ feʿilātün/ mefāʿīlün/ feʿilün	
240a	Ṣābit	Ey ḳıyāmet-cilve tīġ-ı ebruvānuñdur ṣırāṭ Göz geçürdüm eyleyüp çok cevher-i pend iltiḳāṭ N'ola cān silk-i naẓar-bāzāne itse inḥirāṭ Rūy-ı mehtābuñ ne dem görsem gelür ḳalbe neşāṭ Tā ezelden itmiş ey meh-rū senüñle irtibāṭ	Her çelīpā-ṣūrete āġuşuñ açup ṣunma el Her nigār-ı deyre görme Kaʿbe-i ḳalbi maḥal Biñ perī-peyker görürseñ günde Ṣābit gibi gel İḫtiyār eyle yerin ġāyet ile olsun güzel Her melek-manẓar ile ḳılma Nedīmā iḫtilāṭ	Ṯaḫmīs / 7 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	
240b	Ṣābit	Ruḫlaruñ gülşen mi verd-i ter midür bilmem nedür Meh midür mir´āt-i İskender midür bilmem nedür Sözlerin şīrīn hele sükker midür bilmem nedür Leblerüñ cān mı yā cān-perver midür bilmem nedür Çeşme-i ḥayvān mı yā kevṯer midür bilmem nedür	Ṣābitā meclisde rāmiş-ger mi var ḳulḳul gibi Hem-nişīn olmaz ḫaḳīḳatde sebū-yı mül gibi ʿĀşıḳ ol ʿāşıḳ da sev bir tāze dilber gül gibi Ey Meẕāḳī ehl-i derdi iñleden bülbül gibi Sāḳī-i gül-ruḫ mıdur sāġar mıdur bilmem nedür	Ṯaḫmīs / 5 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	

241a	Nābī	Fiġān itmek midür āyīn-i māder-zāduñ ey bülbül Ki gitmez gülşene varsuñ bile feryāduñ ey bülbül Müdārādur gibi aġyār ile muʿtāduñ ey bülbül Hırāsān olmasa gülden dil-i nā-şāduñ ey bülbül Neler eylerdi ḫāra āh-ı āteş-zāduñ ey bülbül	ʿAceb bir kerre maḫmūr olmadan cām-ı nedāmetden Güẕer tā mümkin oldı saña kūy-ı istiḳāmetden Alınmaz dāmenüñ Nābī gibi dest-i melāmetden Çekil sen daḫı kūy-ı derde gülzār-ı selāmetden Bahāyī-veş çekildi ʿaşḳ ile çün aduñ ey bülbül	Taḫmīs / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
241b	ʿĀrif	Feyż-i tevḥīdle mükerremdür gürūh-ı Mevlevī ʿAlleme'l-esmāya maḥremdür gürūh-ı Mevlevī Ḳāleb-i ʿirfāna bir demdür gürūh-ı Mevlevī Ẕāt-ı ʿaşḳa rūḥ-ı mülhemdür gürūh-ı Mevlevī Yaʿni sırr-ı devr-i ādemdür gürūh-ı Mevlevī	Dest-res ḳıl ʿĀrifī yā Rabbī ḫāṭır-ḫāhına Çāker it ez-cān u dil bir ʿārif-i āgāhına Vāṣıl olan gör ne dir şükr eyleyüp Allāhına Ḥamdülillāh olmışam cārūb-keş dergāhına Ġālib-i nā-çīze hem-demdür gürūh-ı Mevlevī	Taḫmīs / 7 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	
242b	Nābī	Dil māye-i sevdā-ger-i āb u gilümüzdür Kālā-yı sebük-tār-ı nefes ḫāṣılumuzdur Ḥayfā vü dirīġā ceres-i miḥmelümüzdür Endūh-ı ġamuñ hem-reh-i cān u dilümüzdür Sırr-ı ḥadd-i beḳā arayana menzilümüzdür	İtsün seni daʿvāya cerī cām-ı ṣabūḥı Aġyār ile çekme bāliş zülfine Rūḥī İcrā ise Nābī ġarażuñ keştī-i Nūḥı Eyleme nefes-i ṣubḥdan ümmīd-i fütūḥı Menʿ eylemege cānu mı var ḳātilümüzdür	Taḫmīs / 5 Bend		mefʿūlü/ mefāʿīlü/ mefāʿīlü/ feʿūlün	
243a	Nābī	İdüp meyl-i sitem eşkiyle āh alma gedālardan Ṣaḳın ey nev-nihālüm nā-sezā āb u hevālardan Yazıḳdur dür dutma cām-ı luṭfuñ mübtelālardan Kerem ḳıl kesme sāḳī iltifātuñ bī-nevālardan Elüñden geldigi ḫayrı dirīġ itme gedālardan	Derūnuñ Nābiyā āyīne-i ruḫsār-ı rāz eyle Dilüñ tennūr-ı āteş-ḫāne-i sūz u güdāz eyle Lebüñ tekrār-ı ḥarf-i vaṣlda ḫāhiş-ṭırāz eyle Fużūlī nāzenīnler görseñ iẓhār-ı niyāz eyle Teraḥḥum umsa ʿayb olmaz gedālar pādişālardan	Taḫmīs / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
243b	Neş´et	Bir semender bāl-i hüdhüd var mı yārüm söylesün Āteş-i dūzaḫ-şerār-ı ḫār ḫārum söylesün Sūzişüm mümkin mi kilk-i bī-ḳarārum söylesün Yāre varsun peyk-i nālem āh u zārum söylesün Āb-ı çeşmüm girye-i bī-iḫtiyārum söylesün	Ḳāle gelmez sır alınmaz derd-i dil bir mācerā Hīç sükūt itmekden özge bilmezem rengīn edā Sende varsa güft-gū-yı ʿaşḳa ṭāḳat Neş´etā Bende yoḳ ḳudret edāya ḥarf-i şevḳi Nābiyā Ḫāme-i rengīn ṣarīr-i bī-ḳarārum söylesün	Taḫmīs / 5 Bend		faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilātün/ faʿilün	
244a	Neş´et	Ġonçe-i gül-bün-i ümmīd ḫas u ḫār olsun Ḫār-ı zār-ı ġam-ı hicrān baña gülzār olsun Dilnüvāzum bu dil-i zāra dilāzār olsun Dimem ol şūḫ-ı cefā-pīşe baña yār olsun İtdigi luṭfı ḳadar sevdicegüm var olsun	Merd-i meydān işidüp ṣıdḳ u ṣafā mihr ü vefā Neş´etüñ şānına şāyeste bu şīrīn edā Yoḫsa āhū-bere mümkin mi ola şīr-i veġā Var mı bir şūḫ-ı kerem-pīşe felekde eyā Her ḫuṣūṣunda Ḥanīfāya vefā-dār olsun	Taḫmīs / 5 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	
244b	Nihālī	Ḫāb-ı ġafletde göñül ḥikmet-i taḳdīr nedür Seyr ider ʿālem-i süflīde bu taḥḳīr nedür İtdi bu ḳıṣṣa dil-i tengüme teʼsīr nedür Zāhidā vāḳıʿama söyleye taʿbīr nedür Ḥürmetümde bileyüm ben daḫı taḳṣīr nedür	Nice bir ide Nihālī seni ġam vāleh-i ʿaşḳ Niceler bulmadı bu bezme gelüp ceẕbe-i ʿaşḳ Ḥamdülillāh ki naṣīb oldı saña teşne-i ʿaşḳ Nice mest eyledi Şemsīyi görüñ bāde-i ʿaşḳ Bilmedi ẕevḳ-i cevānī elem-i pīr nedür	Taḫmīs / 7 Bend		feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilātün/ feʿilün	Mecmuada başlık; **Ġazel-i Nihālī Taḫmīs-i Şemsī** yazılmıştır.

245a	ʿĀṣım	Bāġ-ı ʿālemde kimi gül gibi ḫandān ancaḳ Kimisi ebr-i bahār gibi giryān ancaḳ Kimi bülbül gibi pür-şīven-i efġān ancaḳ Ḥāl-i ʿālem ezelī böyle perīşān ancaḳ Kiminüñ miḥnet ile başına zindān ancaḳ	Kimse ʿĀṣım olımaz vāḳıf-ı esrār-ı nihān Olsa ger Bū ʿAlī vaḳt-i Felāṭūn-ı zamān Olmadı kimseye ser-beste bu esrār ʿayān Bāḳiyā ḫānḳah-ı ʿālem-i ḫayretde hemān Her gelen kimse bu esrār ile ḫayrān ancaḳ	Taḫmīs / 5 Bend		fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilün	
245b	ʿĀṣım	Göñül ṣubḥ u mesā bu nāle vü efġānı neylersin Miṣāl-i murġ-ı gülşen bī-meʾāl elḥānı neylersin Ya dāġ u şerḥalarla sīne-i sūzānı neylersin Eger cān virmeyin dirsen ġam-ı cānānı neylersin Niṣār-ı pāy-ı cānān itmeyüp ya cānı neylersin	Olur elbette ʿĀṣım mācerā-yı dīdemüz ẓāhir Ne mümkin itmemek ḫūn-āb-ı eşki ẓāhir ü bāṭın Yaña ʿazm idersen ġamzeler hep ḥāżır [u] nāẓır Ṭuyarlar yaradan ey Ḥāletī ḫūn-ı dilüñ āḫir Anuñ aġzın ṭutarsın dīde-i giryānı neylersin	Taḫmīs / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
248b	Ġālib	Pehlivān-ı rūz-ı ʿaşḳam gerçi kim üftādeyem Sāḳī-i devrüñ ayaġın almaġa āmādeyem Bādedür āb-ı ḥayāt ölsem de bu daʿvādayam Bende-i pīr-i ḫarābātam mürīd-i bādeyem Kāşki ben dāʾimā ġavvāṣ olaydum bādeyem	Ḳoysun erbāb-ı muḥabbet intiẓār-ı maḥşeri Bunda gelsün sīne-i ʿāşıḳda görsün dilberi Añla Ġālib sen ne dir ol naḳd-i vaḳt-i ḥayderī Şāhidī-i Mevlevīyem ʿārifem gelsün beri İsteyen sırr-ı Ḫudāyı ben Ḫudāyī-zādeyem	Taḫmīs / 5 Bend		fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilātün/ fāʿilün	
249a	Ġālib	N’ola ʿaşḳ içre disem mihr-i cihān-ārāyam Jāleyem bir güneşüñ şevḳi ile berpāyam ʿAyn-ı iksīr-i fenāyam ḫaber-i ʿanḳāyam Hīçem ü hīç degülden de velī ednāyam Ẕerre-i ḫāk-i der-i Ḥażret-i Mevlānāyam	N’ola geldümse ġarībī bu fenā mülke ġarīb Pey-revümdür niçe Ġālib gibi maḥzūn-ı kesīb Rū-nümā oldı beher ʿāşıḳa bu ṭarz-ı ʿacīb Himmeti ḥāżır ola baḳ ne dir ol pīr-i mehīb Sālik-i rāh-ı fenā rehber-i “*ev ednā”*yam	Taḫmīs / 5 Bend		fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilün	
249b	Ġālib	Ġavġā-yı vaḥdeti uzadan Mevlevīlerüz Bāzār-ı keşreti ḳapatan Mevlevīlerüz Devrānı birbirine ḳatan Mevlevīlerüz Nāmūs u cāhı çāha atan Mevlevīlerüz Dünyā-yı dūnu hīçe ṣatan Mevlevīlerüz	Gerçi daḳīḳa-dān degülüz her ʿulūmda Ġālible imtiḥān oluruz baḫt-ı şūmda Yoḳdur naẓīrümüz hele bu merzbūmda Biz ey Nesīb devlet-i Monlā-yı Rūmda Dünyā-yı dūnu hīçe ṣatan Mevlevīlerüz	Taḫmīs / 5 Bend		mef ūlü/ fāʿīlātü/ mefāʿīlü/ fāʿīlün	
250a	Ġālib	*“Nefaḫnā”* nefḫasın gūş itmeyenler nāyı bilmezler Miyān-ı cān u cānānda bu hūy u hāyı bilmezler Nefes nā-āşinālar gevher-i maʿnāyı bilmezler Cihān-ārā cihān içindedür ārāyı bilmezler Şu māhīler ki deryā içredür deryāyı bilmezler	Tecerrüd nāmına varmış dilüñ bir baḥr-ı ʿummānı Aña ġarḳ oldı dirler Ġālib-i bī-ṣabr u sāmānı Ḳomazdum dāmenin billāh elden olsa dāmānı Ḫayālī faḳr şalına çekenler cism-i ʿüryānı Anuñla faḫr iderler aṭlas u dībāyı bilmezler	Taḫmīs / 5 Bend		mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ mefāʿīlün	
250b	Ġālib	Beni ol māh giriftār bilüpdür bilürem Fikr-i zülfiyle şebüm tār bilüpdür bilürem Nicedür ḫāṭır-ı bīmār bilüpdür bilürem Yār ḫāl-i dilümi zār bilüpdür bilürem Dil-i zārumda ne kim var bilüpdür bilürem	Esʿadā eyleyemem ṭoġrısı ben terk-i edeb Dimezem söyle nedendür bu tecāhül bu ġażab Her işi ḥikmet ü her ṭavrı kerāmetdür hep Yārla şoḥbetüm olmazsa Fużūlī ne ʿaceb Özine şoḥbetümi ʿār bilüpdür bilürem	Taḫmīs / 5 Bend		fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilātün/ fe ʿilün	

ORİJİNAL METİNDEN ÖRNEKLER

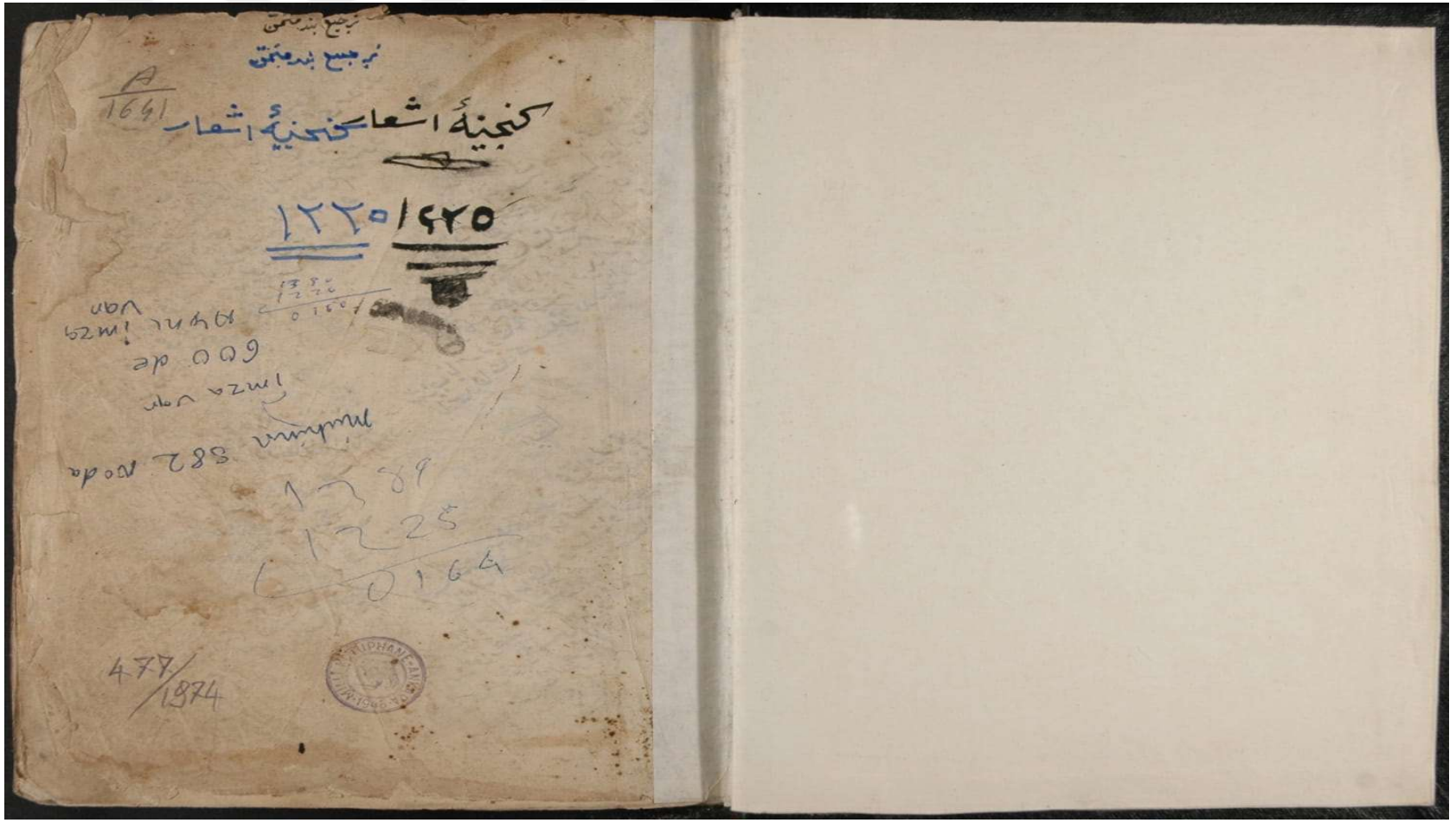

تتمه

ماضیلیرنده خبر یامان
اولیورمی کندی نه بولیور اولماز
صنا سنه یا قدیر اولماز

الصاق

دیوبلک نه دیمکدر طوغمز
کندیله عمل ایتمز
اولیورمی اولیور بولنه کیمسه

الصاق

اولیورمی ماضیلرده اولدی
ایدوجی موجود مذبوح دیمکدر
فقیه یوقدر بو اصلاده

الصاق

اررسه یوقدر بو اصلاده
بهانلک کندیکی هب دارکی
بنزار عالمده کلمه اولدیکی

الصاق

ارزل هب نسنا جهلکی
کلمه ایله عالمی یقدیکی
دیملرانلک کندیکی دورقدیکی

الصاق

اولدی ماضیلرده اولدی
عمل متبدر اولوب ظاهر
کرکی هر حیله ده ماهر

الصاق

اولدی فسادده اولوب ظاهر
صاد قلردی هیچ کیمسه یان
اولوب یوقلایدوب طفیلان

الصاق

بجه راضی اولوب بجاق
اوجل انا معدلک طوغمز
من انا یوقلیه کیمسه

الصاق

ظلمدن بوقدر بجمز
اولوب فوق شمدده هیچ کیمسه
بیوب اکلمکده دور هرکیمسه

الصاق

اولدی ماضیلرده اولدی
دعایه طعمه بیوب
ضمانه قویش

تتمه

بلاک بوقی جقاردوجاق
بانمز بجه اولیسه کلدی فال
هله یحسبنه کلدی فال

الصاق

اولدی ماضیلرده اولدی
عمل متبدر اولوب ظاهر
کرکی هر حیله ده ماهر

الصاق

اولدی فسادده اولوب ظاهر
صاد قلردی هیچ کیمسه یان
اولوب یوقلایدوب طفیلان

الصاق

بجه راضی اولوب بجاق
اوجل انا معدلک طوغمز
من انا یوقلیه کیمسه

الصاق

ظلمدن بوقدر بجمز
اولوب فوق شمدده هیچ کیمسه
بیوب اکلمکده دور هرکیمسه

الصاق

اولدی ماضیلرده اولدی
دعایه طعمه بیوب
ضمانه قویش

تتمه

فوجالرادولدرنه بوکیمسه
بوقدر
الصاق

نه سوبلیه
ایدرلرکاهب اکادیمان
اولورلرهب اکادیمان

الصاق

ایدرلرکاهب اکادیمان
اولورلرهب اکادیمان
بوقدر

الصاق

نه بوقدر
ابوالجهل

الصاق

نه بوقدر اتفاق
نه فرقه دیمکدر

الصاق

نه فرقه هایسی
نه اولدیغی بلنمز
نه اولدیغی بلنمز

الصاق

نه اولدیغی بلنمز

